Urfundenbud

140

hiftorischen Bereins

SHU

Riedersachsen.

Seft II

Urfment den Enite Mattenare Den 1.

Sannover,

or in Sahn'iden Deftunbantiun: 1852.

Redacteur: Cubconr. Dr. C. 2. Grotefend.

Schrift und Drud bon Gr. Culemann.

Die Urfunden

835

Stiftes Walkenried

aus ben

Driginalen des Bergogl. Braunfchw. Archivs zu Wolfenbüttel u. fonftigen Quellen

für ben

hiftorifden Berein für Niedersachsen

gufammengeftellt.

26th. 1: bis 1300.

Sannover. Sahn'iden Dofbudba

In der Sahn'iden Dofbudbanblung. 1852.

Bormort.

Spater als ber Bereinsansschuß beim Ausgeben bes erfien Befts feines Urfundenbuche erwarten konnte, tritt er jeht mit dem zweiten heffe vor bas Publicum, bofft indef burch die Reichhaltigkeit bes Suhalts für die Berspätung einigen

Griab ju gemabren.

end Services

Dieses heft bildet die erste Abtheilung eines Codex diplomaticus der einst nicht bloß in Nieder= und Ober=Sachsen, sondern and in entfernten Gegenden Deutschlands begüterten vormaligen Reichsabtei Walteuried. Es giebt die Urstunden derselben von der Gründung des Stifts ums Jahr 1134 bis zum Jahre 1300 — 603 an der Jahl —, theils in vollständigen Abtrücken, theils in ausführlichen Regesten. Sine zweite Abtheilung, welche in Kurzem folgen soll, wird die Urtunden bis zum Jahre 1500 in gleicher Bearbeitung enthalten, und eine dritte demnächst mit Auszügen aus den wichtigeren, der neueren Zeit angehörenden Dorumenten das Wert schließen.

Das Material zu bemfelben ift bem bei weitem großeren Theile nach aus bem herzoglichen Laudesarchive zu Wolfensbuttel entnommen, beffen Benutung zu diesem Zwede von dem herzoglich braunschweigschen Staatsministerium unserm Bereine mit der ruhmlichsten Bereitwilligkeit gestattet ward.

Die Ansarbeitung ber Regesten und die vorangeschiete geschichtliche Ginleitung verdanken wir dem Borsteber dieses Archivs, dem Herrn Obergerichts = Präsidenten Hettling; die Vertigung der Abschriften von den jum vollständigen Abdrucke bestimmten Urkunden hat der Herr Archivregistrator Ehlers, der auch sonst durch mannigsache Gillsteiftungen unser Unter=

nehmen gefördert hat, mit Sachkunde und fehr verdienstilicher Genauigkeit beforgt. Die aus einem hannoverschen Diplomatarium entlehnten Copien und Regesten nebst einigen andern Zusähen und den dentschen Ueberschriften der vollständig abgedruckten Urkunden sind von der Redaction hinzugefügt.

Bei der Auswahl dieser Urkunden leitete zunächst das böhere Interesse, welches ihr Inhalt für die änßere und vornehmlich für die innere Geschichte nicht bloß des Stifts, sondern auch der benachbarten Länder darzubieten schien, — daueben aber die Rücksicht auf bemerkenswerthe Eigenthümlichesteiten der Verm und Vassung. Doch wurden auch wichtigere Urkunden dann, wenn sie schon in andern, dem Geschichtsforscher ohne besondere Schwierigkeit zugänglichen Werken getren und richtig sich abgedruckt fanden, in die Regesten verwiesen. — Ansenahmsweise sind dagegen einzelne minder wichtige Urkunden dann ganz abgedruckt, wenn ihre Absürzung keine erhebliche RaumsErsparung gewährt haben würde.

Für die Regesten ward infonderheit die Mehrzahl der nur einzelne Erwerbungen und Beränferungen betreffenden Urkunden ausgeschieden. Bei der Absassing der Regesten ward der Zweck sestgehalten, den wesentlichen Inhalt der Documente übersichtlich und soweit vollständig wieder zu geben, daß dem Sachkundigen das Ginsehen der Originalien in der Regel entbehrlich werde. Deshald wurden, so viel als irgend thunlich, die eigenen Worte der Urkunden mit ihren Gigens thunlichtlich, ja bisweisen mit ihren Unrichtigkeiten in Sprache und Stil, beibehalten, dagegen aber die zum Versiehen des Inhalts nicht ersorderlichen Nebendinge, sowie die so oft wiederkehrenden Gingangssund Schluß-Vormeln, weggelassen.

Bei ber Reibefolge ift bie Zeitordnung beobadytet, und die nicht batirten Urkunden find ba, wohin fie nach anßeren oder inneren Merkmalen zu gehören schienen, eingeschaltet.

Alls wir in bem Vorworte zum erften hefte unferer Urfunden = Sammlung bas Erscheinen eines walkenrieder Displomatars aufundigten, konnten wir die hoffnung hegen, baß dasselbe von bem herrn Professor Börstemann in Nordhausen mit erläuternden Anmerkungen, hauptfächlich historischen und topographischen Inhalts, begleitet werden wurde. Leider haben

jedoch vermehrte Amtögeschäfte diesen um die Geschichte seiner Seimath und ihrer Umgebung so verdienten Gelehrten, dessen Mitwirkung für unser Unternehmen gewiß sehr ersprießlich gewesen sein würde, an der Erfüllung der uns gemachten Hoffmung gehindert. Da indeß zur Erleichterung des Gebrauchs der Sammlung Erläuterungen und Nachweisungen nicht bloß nühlich, sondern fast nothwendig schienen, ein sortlaufender Gemmentar aber bäusige Wiederholungen kanm vermeidlich gemacht hätte, so ist nach reiser Erwägung bescholsten, statt dessen die unentbehrlichsten Notizen dem Register, welches der zweiten Abtheilung angehängt werden wird, einzuverleiben. Jur Bearbeitung desselben haben sich die Herren Reichsfreiherr Grote zu Schauen und Subconrector Dr. Grotesend zu hans neber bereit erklärt.

Bum Schluffe bemerten wir noch, daß, ba unfere Gradtene die ftrenge Beobachtung ber alten Schreibweife - Die übrigens nichts weniger als fefifiebend mar und oft in ber nämlichen Urfunde wechselte - bei einem Werke wie bas ge= genwärtige nicht nur unnöthig, fondern nicht felten bem leichten Berfieben bes Tertes binderlich gewesen fein wurde, wir biefe Schreibweife, nur um fie zu veranschaulichen, bei einigen ber erften Urfunden beibebalten, bernach aber, wie bas jest auch gewöhnlich gefchieht, die neue Schreibweife, g. B. ae ober oe ftatt e, ti ftatt ci, s ftatt f, u ftatt v, i ftatt j ober umgekehrt, befolgt haben. - In den Regesten ift ber Musffeller ber Urfunde als ber in berfelben Redende aufgeführt, und es find bie im Conterte vorfommenden Sinweifungen auf ibn burch große Unfangebuchstaben ber verfonlichen Burworter, A. B. Nos, Noster, Se, Suus u. f. w., hervorgehoben, auch ift mitunter gur Bezeichnung bes Musftellers bas Wort: Ipse gebraucht worden.

Sannover, im Commer 1852.

Der Ausschuß des hiftorischen Bereins für Niedersachsen.

Ginleitung.

Die vormalige Reichsabtei Walkenried ward in ihrer Blütheseit zu den angesehensten und begütertsten deutschen Stiftern gezählt. Unter dem Schube wichtiger Privilegien der Kaiser und der Pählte und unter der Klugen Leitung ihrer Borsteher war sie in den ersten Jahrhunderten ihres Bestehens zu einem Güterbesibe gelangt, welcher sich über einen großen Theil von Niedersachsen und Thüringen erstreckte und, wäre er zusammenshängend gewesen, ein nicht unbeträchtliches Kürstenthum hätte bilden können. Im Laufe der Beit, vornehmlich nach der Ressormation, hatte sie zwar das Meiste davon eingebüßt, immer aber doch bei ihrer Reichsunmittelbarkeit und im Besitze des sie umgebenden Gebietes sich behauptet, als sie durch den westsälissschen Frieden aufgehoben und dem herzoglichen hause Braunschweig = Lünedurg überwiesen ward.

Jeht gehört das Stift Walkenried nur noch der Geschichte an; für diese aber ift es von bleibender Wichtigkeit. Denn da es einst durch seine weitausgedehnten Besitzungen mit vielen Nachbaren unausgesetht in bald feindliche, bald friedliche Berührung gekommen war, so greift seine Geschichte in die vieler andern Stifter nicht nur, sondern auch zahlreicher Fürsten = und Dynastenshäuser und mehrer bedeutender Städte ein und bringt dieser erst volle Aufklärung; ja sie kann auch für die allgemeine deutssewellsche, besonders für die Rechts = und Gultur-Geschichte, mannigsache Ausbeute gewähren.

Bisher ift für eine gründliche und gehörige Bearbeitung der walkenriedichen Geschichte bei weitem nicht genug geschehen 1), weil der reiche Urkundenvorrath des Stifts wenig gekannt und noch weniger benntt war. Die gegenwärtige Sammlung soll diesen seit Jahrhunderten verborgen gehaltenen Schah dem Gesbranche öffnen; möge sich bald ein Vorscher finden, der den dargebotenen Stoff fruchtbar zu machen geneigt und fähig ift.

Die hier folgenden Blatter haben nur den 3wedt, den lleberblidt zu erleichtern 2) und Anhaltspunkte für die Benutung der Sammlung zu geben.

1. Das Stift führt seinen Namen von einer Billa Walsfenrede 3), einer am südlichen Abhange des Harzes gelegenen Besitzung klettenbergscher Grafen. Als im Anfange des 12. Jahrhunderts Graf Bolkmar sich in das Alosier Huisdung zusrückzogen und diesem einen großen Theil seiner Güter zugeswendet hatte, wollte seine Gemahlin Abelheid — muthmaßlich aus dem Geschlechte der Grafen von Lohra entsprossen — auf jener ihr zum Leibzedinge anzewiesenen Billa eine klöstersiche Stiftung gründen. Sie verschaffte sich daher durch Abtretung mehrer eigener Güter von dem Abte zu Huisdung das Eigensthum der Willa und ihrer Umgebung, rief Cistereienser-Mönche aus der Abtei Altenkamp bei Köln (Vetus campus, dem ersten Sie bieses Ordens auf dentschen Boden) herbei 1) und ließ,

¹⁾ Die ungeberläffigen Compilationen von Echtorn: Chronicon Walkenredense (helmstebt, 1617, 4.) und Leucschelb: Antiquitates Walkenredenses (Leipzig und Nerthousen, 1705. 2 Ibeile 4.), and
welchen Stübner's Dentwürdigfeiten bet Husselbund Plantenburg
und bes Stiftsamts Waltenried (Werningerobe 1788. 8.) geschöpft
find, gettügen anch mäßigen Ansprüchen nicht.

²⁾ Die in Alammern bingugefügten Zahlen weisen theils auf bie Rummern bin, mit welchen in ber Sammlung bie gum Belege binnenben Urkundenausguge bezeichnet find, theils auf die Zahre, in benen biese Urkunden ausgesiellt sind.

³⁾ Fur bas, mas Lendfelb Ih. I. G. 384. von ber früberen Gefcichte biefer Billa ergablt, mangelt es an urfundlichen Beweifen.

⁴⁾ Die Ciftereienser find aus bem Orden der Benedietiner hervorgegangen, haben aber durch pabilitie Privilegien manche Borrechte erhalten und folgen bagegen der firengeren Regel, welche der b. Nobert der von ihm gestlieten Abeie Cistertium (Citaux bei Dijon in Frankreich) gegeben hatte. Bon dieser leiten unmittelbar und mittelbar alle ander en Cistereinser-Alofter ihren Urfprung ab; sie waren baber fleis bem

nachdem fie die Genehmigung des Kaifers Lothar II. (Dr. 2.) und des Pabstes Sunccenz II. (Dr. 5.) erwürft hatte, ihre Stiftung im Jahre 1137 zur Ehre Gottes, der heiligen Jungsfrau und des heiligen Martin feierlich einweihen.

2. Neben der Ausstattung, die ihm von der Stifterin geworden war, erhielt das Kloster, vermuthlich durch deren Bermittelung, nicht nur von dem Bischofe und von Naumburg (Nr. 3. 9.) Mehres von dessen hansgutern, sondern selbst vom Kaifer Lothar II. einige Reichsforsten und den Wildbann in der Umgegend zum Geschenke (Nr. 2. 4.). Tann aber machten die Aebte und unter ihnen vornehmlich schon der erste, heinerich I. (Nr. 7. 9. 13.), der dem Stifte über 50 Jahre lang vorstand, die Bermehrung des Grundbesitzes zum hauptziele ihres Bestrebens.

Es gelang ihnen leicht, einen ansgebehnten, nicht gar weit entlegenen Lanbstrich, bas große Nied (Carectum) genannt (Rr. 11. 132.), welcher wegen des sumpfigen Bodens den Besitzern wenig eingetragen hatte, um mäßigen Preis zu erhandeln und ihm bald eben so reiche Erndte abzugewinnen, wie die umliegende goldne Aue sie hervordringt. Wo ferner die Gelegenheit sich sand, Grundsstüde jeder Art, und Gerechtsame, bauptsächlich Jehnten, durch Kauf oder Tausch zu erlaugen, ließ man sie nicht vorbeigehen und benupte zugleich den Wahnsglauben und oft die Gewissensangs der Besitzer, um diese zu Schenkungen zu bewegen (a. 1292. 1366. 1405. 1454.), oder sie statt des Kauspreises mit Verheißung von Grabstätten und

in Citeaur fich versammelnten Generaleapitel untergeordnet, sowie wiederum eine gewiffe Superiorität den Klöstern, von welchen andere als Filiale sich abgezweigt batten, über biese gugesanden ward. Deshalb blieb Waltenried zu Altenkamp stets im Abbangigteitsberhaltnisse, welches noch im Resormationszeitalter erwähnt wird. — Ungefahr gleichzeitig mit Waltenkamp erwähnter und Bollerode in Thuringen und Amelluneborn den erften Stamm ibrer Mönche aus Altenkamp.
Die Ordenstleidung war ursprünglich grau mit einem schwenzen Obertleide; baher nannte man die Cufterreinser im gemeinen Leben die grauen Monche, und ihre Vorwerte und Ausenhöse hießen graue Doffe — ein Namen, der auch den waltenriedschen hösen in Nordbausen, Gostar, Göttingen zie beigelegt ward. — Bgl. von Raumer's Ausstal uns Aus und Mig. Archiv für die Geschichtsaude des Preußischen Staats VIII. E. 305 ff.

Gedäcknißseiern und dgl. abzusinden 1). Es ist bemerkenswerth, wie das Stift, wenn es an einem Orte irgend festen Tuß gesfaßt hatte, sofort darauf bedacht war, fein Besighthum zu erweitern (Nr. 153.346.), und dann nicht abließ, bis es die Gesmarkung ganz oder großentheils an sich gebracht, wenigstens sich zinsbar gemacht hatte. Auf diese Weise entstand eine Menge größerer und kleinerer Außenhöse oder Borwerke (Grangiae), z. B. in Beringen, Berbisleben, Nuenburg, Pfeffel, Riethof, Nathseld, Thalleben, Stransfurt, Nohra, Kleins-Wechsungen und an andern zum Theil jeht untergegangenen Orten.

Raft alle Dynaften Thuringens, namentlich bie Gra-3 fen und Berren von Rlettenberg, Stolberg, Sobuffein, Lauter= bera und Scharzfeld, Schwarzburg, Rirchberg, Beichlingen, Lobra, Rotenburg, Manefeld, Querfurt, Gleichen, Selbrun= gen, Conberebaufen, Wechfungen, Werther, Tettenborn 2c., ferner bas Ergfift Maing, das Bisthum Salberftabt, Die Gergoge von Braunschweig, die Landgrafen von Thuringen, Die Grafen von Everftein, Woldenberg, Regenftein u. a. m. tom= men in ber langen Reibe berer por, pon melden Malfenried einzelne Meder und Wiefen, Vorften, Teiche, Beinberge und gause Gnter erworben bat. Bereitwillig balf es mit Barfchaf= ten aus, wenn feine Nachbaren, um eine Febbe ju beginnen ober ihr zu entgeben, um aus ber Wefangenschaft fich ober bie Ibrigen ju lofen (Dr. 392, 466, 518, vgl. 410.), fich einem Rreuguge angufdließen (Dr. 72. 154. 180.), ober auch zu ihren Berfcwendungen (Dr. 167.) bes Gelbes bedurften. Je großer die Noth ber Bertaufer, befto woblfeiler mar ber Antauf. Freilich murben oft die nachtheiligen Berauferungen und bie ericblidenen Schenkungen von ben Erben angefochten; allein bie flugen Monde mußten ibre Gegner bald burch makige Nachfchuffe zu beschwichtigen (Dr. 54, 67, 76, 169, 204.), bald durch Drobungen einzuschüchtern, und wenn biefe Mittel nicht ausreichten und ibre Widerfacher gewaltfam bas Beraußerte wieder an fich nahmen, babei bisweilen auch ber eigenen Guter

¹⁾ Auch ift ber Raufpreis oft burd Labungen Beine ober Kerns, burd Tuch gu Gemandern und Manteln u. bergl. berichtigt.

des Stifts nicht schonten (n. 1384.), glüdte es diesem meistens, sich ben Beistand Mächtigerer zu verschaffen (Nr. 465. 576.) oder mit Sulfe geistlicher Wassen — Bann und Interdict — das Berlorne wieder zu gewinnen (n. 1301. 1309. 1322. 1384.).

4. Beachtung verdient die große Borsicht, mit welcher, um Anfechtungen vorzubengen, die Urkunden über die vom Stifte gemachten Erwerdungen und besonders über die nacherisgen Bergleiche und Berzichtleistungen eingerichtet, und wie sorgssam alle dazu erforderlichen Genehmigungen (a. 1263. 1265. 1272.) der Berwandten des Beränßerers, der Lehnsherrschaften 2c. mittelst oft nicht unbedeutender Opfer (Nr. 282.) herbeigesschafft wurden. Natürlich waren es meistens die Klosergeistlischen selbst, welche die Kanf= und Schentungsbriefe absasten und daher in den (lateinischen) Text derfelben beliedige Clauseln, deren eigentliche Bedeutung von den mitpacistirenden Laien oft wohl kaum geahnt wurde, einschalten konnten.

Dabin geboren viele bem romifden und fanonifden Rechte jum Theile wortlich entlebnte Cantelen, welche ein unverwerf= liches Beugniß geben, daß mit jener Rechtsquelle auch im nord= lichen Deutschland die Beifilichkeit fcon im fruberen Mittelalter bekannt mar. Außerdem aber murben gewöhnlich noch andere, erft burch bentiche Gebrauche 1) eingeführte Gicherungsmittel bingugefügt, ale: Berpflichtung jum Ginlager (Dr. 251. 258. 542.), welche nicht nur von ben Paciscenten felbit - boch nie von Beifiliden -, fondern auch von den oft in großer Babl zugezogenen Bürgen übernommen murbe (Dr. 100. 139.), ferner eidliche Beffartungen, oft mit gräulichen Berwünschungen verbunden. - Erflärungen, fich im Falle bes Bertragsbruches ber Todesffrafe unterwerfen zu wollen (Dr. 249.), und ande= rerfeite Androhungen bes gottlichen und menschlichen Strafge= richts ac. Endlich tommen manche außere Formlichkeiten bor, die barauf berechnet waren, einen bleibenden Gindrud bei dem Laien gurudgulaffen (Dr. 54, 72, 155, 199, 300, 374, 425.), 3. B. Abichliegung bes Saubels in ber Rlofterfirche ober in beren Borhallen und vor bem Bilde bes Schubbeiligen (ber

^{1) 3.} B. Mr. 239: abbate piscem nobis, quem esocem vocant, in testimonium offerente.

oft felbft als der Erwerber bezeichnet wird), oder auch feierliche Riederlegung der Urkunden auf dem Altare u. bgl.

5. Der reiche Gitererwerb war bem Stifte burch ausgetehnte kaiferliche Privilegien sehr erleichtert. Schon
Kriedrich I. hatte ihm im Jahre 1157 (Nr. 14.) gestattet, von
den Bafallen und Ministerialen des Reichs, auch ohne besondere
kaiserliche Genehmigung, Reichsgüter bis zum Umfange dreier
Hufen (bei jedem einzelnen Ankanse) an sich zu bringen; doch
war dabei die Bedingung gemacht, daß das Reich durch andere
Güter von gleichem Werthe, welche ibm zu Lehn aufgetragen
wurden, entschädigt werden muffe. Diese Bedingung ift aber
späterhin erlassen, indem Kaiser Otto IV. im Jahre 1209 (Nr.
70.) das Stift ganz allgemein ermächtigte, Reichsgüter durch
Tausch, Kauf, Schenkung oder auf beliedige sonstige Weise zu
erwerben, ohne dazu überhaupt der kaiserlichen Bewilligung beuöthigt zu sein.

Von biefem burch Briedrich II. und nachfolgende Kaifer erneuerten Privilegium (Nr. 86. 125. 287. 327. 431.) hat Walkenried einen sehr ausgedehnten Gebrauch gemacht. Deun die Aebte richteten gerade auf Erwerbung von Neichsgütern hauptfächlich ihr Bestreben, eben weil diese, ohne daß es noch der Absindung der Ober-Lehnsherrschaft bedurste (Nr. 18. 40. 53. 100. 104. 203. 316. 463. 481. 483. 530. 536. a. 1326. 1327.), sofert in des Stifts freies Sigenthum übergüngen.

Nicht minder wichtig waren die übrigen kaiferlichen Privilegien, welche, die Reichsunmittelbarkeit des Stifts festikellend,
dasselbe von jeder andern Gerichtsbarkeit, sowie von allen an
andere Stände zu entrichtenden Abgaben und Tiensten und
von Zöllen im ganzen Reiche besteiten (Nr. 103. 149. 192.
524. 591. vgl. 494. 559. a. 1309. 1323. 1350. 1437. 1450.
1532. 1541.), es ermächtigten, das Kloster und bessen Ausenhöfe mit Mauern und Gräben zu besestigen (a. 1323. 1350.)
n. s. w.

6. Bon den Pabsten war dem Stifte nicht nur in der gewöhnlichen Weise der Besit aller seiner Erwerbungen besiä= tigt und durch Androhung geistlicher Strafen gegen alle Besinträchtigung, selbst wenn sie von geistlichen Oberbehörden, namentlich Bischöfen, ausgehen follte, gesichert (Nr. 56. 93. 265 — 268. 396. 576. 577. a. 1302. 1309. 1319. 1329. 1382.), sondern es ward noch durch eigenthümliche Privilegien, welche die Rückgabe abgekommener oder veräußerter Alosiergüter den Inhabern zur Gewissenspflicht machten und sogar die vom Stifte übernommenen Bürgschaften für nichtig erklärten (a. 1302. 1309. 1317.), möglichen Benachtheiligungen thunlichstentgegengearbeitet. Auch durch Befreiung aller Stiftebesibungen von der Zehntlast und durch sousige Eremtionen (a. 1319. 1384. 1399. 1437.) wurde ihm ein wichtiger Borzug gewährt.

Daß daneben den Ciftereiensern zu Walkenried alle ihrem Orden überhanpt ertheilten pabsilichen Privilegien und Ehrenrechte zu flatten kamen, wird wiederholt auerkannt (Nr. 22.
255. 265. 266. 268. a. 1302. 1326. 1516.).

Angerdem erlangte das Stift von dem Erzbifchofe von Mainz die Befingniß, in deffen Sprengel von Laien Zehnten bis zum Umfange von 500 Manfen zu erwerben (a. 1208. 1303.) ja fogar die Befingniß, Alle, welche ihm Unrecht thun würden, fofern fie der Gerichtsbarkeit des Erzbifchofs unterworsfen feien, felbst zu ercommuniciren (Nr. 66.).

7. In der erften Zeit seines Bestehens erstreckten sich die Er werbungen des Stifts nur auf feine naheren Umgebungen, vorzüglich nach der goldenen Ane bin; und da in diesser Gegend beinahe keine Ortschaft getroffen wurde, in welcher es nicht Grundstüde besaß oder Gefälle zu erheben hatte, so ward, um die Sebungen zu erleichtern und die für den eigenen Bedarf entbehrlichen Getreidevorräthe in den Sandel zu bringen, in der Stadt Nordhaufen ein ansehnlicher Klosterhof ersbauet (Mr. 549.), für welchen der Kaiser Otto IV. die Befreisung von allen städtischen Abgaben und Lasten verlieh (Mr. 70. 103.).

Späterhin breiteten sich die Erwerbungen immer weiter aus. So ward in Schanen burch Kauf und Tausch ein besträchtliches Besititum zusammengebracht (Nr. 44. 45. 48. 49. 105. 107. 111. 112. 212. 250. 259.), bessen Bewirthschaftung die Anlegung eines Klosterhofs in ber benachbarten Stadt Ofter wieß nichtsig machte (a. 1341.).

Bermoge einer Schenkung bes Raifers Friedrich 1. hatte bas Stift Antheil am Ertrage ber rammelebergiden Bergwerte (Bir. 27. 176. 584.), vermehrte biefen Antbeil noch burch Rauf, erlangte bald mancherlei Grundeigenthum in ber Stadt Goslar und in ihrer Rabe 1), und war baburd veranlagt, auch in biefer Stadt einen Mugenhof zu erbanen.

Ginen andern Sof befaß es in einem Dorfe bei Geefen, bas ehemals Remnate genannt murbe, aber von biefem Rlo= fterhofe feinen jegigen Ramen Donde bof angenommen bat. Richt weit davon - nabe bei ber Strafe, welche von Scefen nach Ganderebeim führt - batte bas Stift, bandtfächlich gur Berarbeitung von Rupfer, Suttenwerke 2) theils felbft angelegt, theils gufammengekauft, die freilich langft eingegangen find, von beren einstiger Ansbehnung aber bie noch vorhandenen Schladen= baufen zeugen.

Gebr einträglich und umfangreich maren die Stiftegnter in und bei Gottingen. Anger bem Bebnten von der ftatti= fchen Felbmart (a. 1302. 1305. 1327, 1346.), welchen bas Stift von dem Bergoge Albrecht dem Feiften von Braunschweig erkauft batte, befaß es bafelbft Baufer, Buben und viele Lanbereien (a. 1306, 1313, 1326, 1327, 1330, 1338, 1369, 1417, 1418. 1419. 1427. 1475.), und brachte beren immer mehr an fich, bis ber Stadtrath - ba alle biefe Buter abgabenfrei waren und außerdem mande Gerechtsame gum Rachtheile ber ftabtifden Ginwohner genoffen (a. 1316, 1321, 1326.) - fich der weiteren Unebehnung bes fiftifchen Grundbefibes widerfette (a. 1475.). - In Göttingen felbft und in dem benadbarten Roßborf maren ebenfalls Rlofterbofe.

In bem Salgmerte gu guneburg batte fich Waltenried, gleich vielen andern norddentiden Stiftern, burch Antauf von f. g. Pfannengütern betheiligt (a. 1315, 1356, 1377, 1379. 1383, 1385, 1388, 1389, 1391, 1411, 1444, 1447, 1458,

¹⁾ wohin auch ber bom Ronige Johann von Bobmen verliebene Gutberg er. bei Goslar gebort (a. 1326).

²⁾ Casa Gravestorpeshusen ($\Re r$. 477, 478, 554 - 556, 582 - 586.),

^{,,} Gotekove (Nr. 503.), ,, Lancwelle et Herrehusen (Nr. 554. 555.), " Homanneshusen (a. 1302, 1303, 1304.).

1460. 1462. 1468.) und bezog davon beträchtliche Ginkunfte, wegen welcher es jedoch mit dem Rathe dafelbft, der fie mit hoben flädtischen Abgaben belegte, häufig in Streitigkeiten ver-wickelt ward.

Bon ben Markgrafen von Braudenburg erhielt das Stift ein ansgedehntes Besiththum in der Mark (Nr. 209. vom S. 1236.), welchem die Bischöfe von Havelberg und Brandenburg Behntfreiheit ertheilten (Nr. 210. 213. 214. vom S. 1237.).

Verner hatte basselbe mehre Gefalle in ber Stadt Aachen (Rr. 159. 170. 241. 247.) und endlich, sich nicht begnügend mit bem Weinbane, welchen es auf seinen Besitzungen in Theringen, bei Greußen, Bobenrobe und Thalbeim (Rr. 56. 99. 388. 389. 391. a. 1422. 1449.), betrieb, — Weinberge bei Würzburg und eine Kellnerei in dieser Stadt an sich gesbracht 1).

- 8. Die bedentendern auswärtigen Besitzungen wurden durch Alostergeistliche verwaltet, welche unter dem Namen Magistri curiae als Bertreter des ganzen Convents häusig in den Urkunden vorkommen. Eben diese versahen den Gottesdienst in den bei den Außenhösen, z. B. in Goslar, Göttingen, Nordshausen z., angelegten Capellen, ursprünglich nur für die eigenen Diensteute (familia) allmählich auch für andere Ortseinswohner, was dann oft zu Streitigkeiten mit der Pfarrgeistlichsteit Aulaß gab. An vielen Orten 2) hatte das Stift durch Kauf, Tausch oder Schenkung das Kirchenpatronat erlangt und bezog bei mehren Patronatkirchen die Pfarreinkünste selbst, insem es von den geistlichen Obern die Erlaubniß erwirkte, die Pfarrgeschäfte durch Geistliche seines Convents beforgen zu lassen.
- 9. Das Ansehen bes Stifts war auch burch ben reichen Schat von Reliquien vermehrt, welchen es theils schon seiner Stifterin, theils späteren Schonfungen (a. 1351.) zu ver-

¹⁾ Diefer Weinberge erwähnen bie Urfunden des Pabfies Innoreng III. bom 3ahre 1205 (Rr. 56.) und bes Raifers Dito IV. von 1209 (Rr. 70.), boch finten fich weber fiber die Gewertung berfelben, noch über die Urt, wie sie vom Stifte abgetommen fint, urfunbliche Nacherichten. Bergl. übrigens Leuckfeld I. S. 437 f.

²⁾ S. bas Bergeichniß bei Leudfelb Th. I. S. 135.

danten hatte 1). Desbalb zogen, um bei den Reliquien ihre Andacht zu verrichten und des verheißenen Ablasses (Nr. 279. 347. 407. 523. a. 1320.) theilhaft zu werden, die Gläubigen in großer Anzahl nach Waltenried und ließen dann stets Opfersgaben zuruck.

Biele von den benachbarten Grafen und Herren, 3. B. die Grafen von Alettenberg (a. 1261.), Lanterberg, Woldenberg (a. 1269.), Hohnstein, Mankfeld (a. 1405.), die Herren von Burra (a. 1256.), Werther (a. 1454.), Salza und von Tettenborn—erwarben für sich und die Ibrigen Grabssätten in der Alosterfirche, stifteten Scelenmessen und ließen sich gegen reichliche Bergeltung in die Brüderschaft des Alosters und in die Gemeinschaft seiner guten Werte ansuehmen. — So werden and die Kaiser Otto IV. und Friedrich II., der König Johann von Böhmen (des Kaisers Karl IV. Bater), der Landgraf Germann von Thüringen, mehre Grafen von Schwarzburg, Reinstein, Stolberg u. s. w. als zu der walkenriedschen Brüderschaft gesbörend, von Leuckseld und Erstenr ausgesührt.

Daneben ging das Stift mit vielen andern Stiftern und Möftern, 3. B. halberstadt, Naumburg, hildesheim (a. 1255.), Berden (Nr. 146.), havelberg, Gandersheim, Gellingen (Nr. 441.), Königslutter, hnisburg, Michaelstein, Schöningen, Marienthal, Assenburg, Aleselbe (a. 1306.), Pöhlde (Nr. 147.), Nordbeim, Nordbansen, Goslar u. f. w., imgleichen mit dem ganzen Karthänser-Orben geistliche Verbindungen ein 2), welche den Iwed und die Volge hatten, daß Conventsglieder auf Reisen gastilche Ansahme in den verbrüderten Stiftern fanden, daß in denselben das Andensenber verstorbenen Conventsglieder wechselseitig durch Seelenmessen geseiert wurde u. f. w.

10. Go wie Baltenried ben Stamm feiner Monche und ben erften Abt aus dem Klofter Altenkamp erhalten batte, fo

¹⁾ Bu bemerten ift besonders eine Schentung bes herzogs heinrich von Grubenhagen mit bem Beinamen de Graecia, woburch berselbe unter Underm ein Paar Dornen aus ber Krone des heilands, bie er aus bem Morgenlande mitgebracht hatte, bem Alosier überließ, welches fie in ber hand eines filbernen Chriftusbildes ben Glaubigen zur Berehrung ausstellte (a. 1351.).

²⁾ S. Lendfelb, Thl. I. S. 187 ff.

find wiederum von Walkenried zwei klösterliche Colonien ausgegangen, die eine schon ums Jahr 1140 (Nr. 6.) in das —
berzeit von Schmölln in die Nähe von Naumburg verlegte —
Kloster Marienpforte (Schulpforte), die andere einige Jahre
später in das nen errichtete Kloster Sittichenbach in der Grafschaft Mansfeld. Mit beiden blieb Walkenried in sortwährender Berbindung dergestalt, daß seine Aebte auch über
die Vilialklöster eine gewisse Aussicht, daß seine Aebte auch über
die Vilialklöster eine Bewilligung ertheilten (a. 1490.) und
die Wahl und Einführung neuer Nebte leiteten oder durch
Stellvertreter leiten ließen 1).

Eine andere Berbindung, die jedoch urfundlich nicht näher aufzuklären ift, hat flattgefunden zwischen Walkenried und den Klöstern Nikolausrode in der goldenen Aue, Reiffenstein im Sichsfelde und Neuenkamp in Pommern. Bon der letten schreibt sich vermuthlich her, daß Walkenried einst auch in Pommern ansehnliche Güter besessen hat (Nr. 225. 260. 322. 351. 352.), welche jedoch, ohne daß man weiß wann und wie, längst versloren sind.

11. Im Anfange des 13. Jahrhunderts unternahm das Stift, beffen Gebäude von der Stifterin in einer sumpfigen Niederung angelegt waren, in einiger Entfernung davon den Prachtban, beffen Trümmer noch jeht Erstaunen und Bewunderung erregen. Sieben Aebte nach einander sehten ihn unabläffig fort (a. 1256.), bis er nach 80 Jahren vollendet und im Jahre 1290 (oder 1294) feierlich eingeweiht ward.

Neben ber fehr großen, ans Werkstüden aufgeführten und im Innern reich verzierten Klosterkirche, flanden noch mehre Capellen 2), ein Krankenhans, das Capitelhaus, die Wohn- und Wirthschafts-Gebäude 2c. und das Ganze war, gleich einer Teftung, von Mauern und Graben umschlossen 3). Die Koften

¹⁾ In Pforte gefchah bies noch im Jahre 1533.

²⁾ Unter anbern bie Rifolaus Capelle, ausschließlich gum Gottesbienfie fur bas weibliche Geschlecht bestimmt, welches zu ben Kirchen bes Cieftereinfer-Orbens in ber Regel feinen Butritt hat. Diese Capellen und auch bas hofpital befaßen ein abgesonbertes Bermagen, bas burch Schenkungen allmablich anwuchs.

³⁾ Leudfelb, Thl. I. G. 82. nennt zwei Laienbruber Jordan und Bert.

Diefes Baues murbe bas Stift, feines Reichthums ungeachtet, aus eigenen Mitteln zu bestreiten nicht im Stande gewesen fein; allein es floffen ibm von vielen Seiten ber Beitrage an Geld und Baumaterial 1) gu, und oft follen bie Wertlente unentgelt= lich gearbeitet haben.

12. Um die Beit ber Bollenbung bes Baues batte bas Stift ben Sobepuntt feines Glanges erreicht, auf bemfelben er= bielt es fich mabrend bes 14. Jahrhunderts und erweiterte von Beit an Beit noch feinen Grundbefit, boch litt es auch fcon erhebliche Ginbufen und Drangfale, namentlich burch feine Schirmherren, von benen es eigentlich Beiftand gegen bie Un= ariffe Anderer batte erwarten burfen.

3mar hatten die Raifer, von Friedrich I. an (Dr. 27. 53. 70. 71. 85. 86, 125, 287, 327, 431, 432, 524, 558, 591,), bas Stift mit allen feinen Befitungen in ibren und des Reichs Schut genommen und Alle, welche basfelbe beeintrachtigen murden, mit fcmeren Strafen bedrobet, auch mehrmals bie Musibung bes taiferlichen Schuprechts einigen Burften und Grafen auf Widerruf (Dir. 157. a. 1341.) ober auf folange, ale bas Stift felbft es wunfden wurde, aufgetragen, und Raifer Ludwig ber Baier hatte ihm bas Privilegium verlieben. fich beliebige Schirmherrn und auf beliebige Beit ju mablen (a. 1323.).

Daneben aber fand die befondere Advocatie fiber einzelne Stifteguter einigen Burften und Brafen, von benen biefe Buter an das Stift gefommen ober in beren Bebieten fie belegen waren, zu 2).

bold ale Urbeber bee Baublans. Urtunblich lagt fic bies nicht nachweifen; aber noch jest lobt in feinen großartigen Ruinen bas Wert ben Meifter.

¹⁾ Graf Burchard von Lauterberg überließ tem Rlofter bie freie Benubung eines Steinbruches, aus welchem ein großer Theil ber Baufleine ent: nommen marb (Dr. 315. 321.).

^{2) 3.} B. über bas Rlofter felbft und bie gu beffen urfprunglicher Dotation geborenben Buter ben Grafen bon Rlettenberg, an beren Stelle, als fie gegen Enbe bes 13. Jahrh. ausftarben, bie Grafen v. Sohnstein traten, welche fcon borber bie Bogtei über bes Alofters Befigungen in Robra (Dr. 72.) ausfibten, - ferner ben Landgrafen bon Thuringen über berichiebene Stiftegüter in ihrer Landgrafichaft, ben Bergogen bon Braunichweig über bie gottingifchen Guter (Dr. 547. a. 1314.), ben Grafen von

Eben diese besonderen Schirmherren waren es, welche, inbem sie theils selbst, theils durch ihre Beamten ihre Besingnisse
auf mannigsache Art misbrauchten, das Stift oft in großen
Schaden brachten. Dasselbe schente daher kein Opfer, um sich
ben einzelnen Abvocatien zu entziehen, oder sie durch Kauf,
Schenkung und Tausch au sich zu bringen (Nr. 427. 428,
520. a. 1302.), oder wenigstens sich des Schubes der Schirmberren selbst gegen ihre Unterbeamten zu versichern. Auch war
es bei allen neuen Erwerbungen darauf bedacht, die vogteilichen
Gerechtsame sofort mit abzukausen. Gleichwohl konnte es häusige Streitigkeiten mit den Schubherren und selbst Sehden nicht
vermeiden, welche die Berwüßung mancher Alostergüter zur
Volge batten.

13. Im 15. Sahrhundert beginnt das Sinten des Stifts. 3war unternahm es mit gutem Erfolge den Bergban in den nahe gelegenen Harzforften (bei Wieda und Borge), im Uebrisgen aber floffen die Nuellen seines Wohlstandes, 3. B. Schentungen, immer spärlicher und versiegten theilweise ganz, während andererseits die Ginbußen sich mehrten und deshalb schon Schulden gemacht, auch die so bedeutenden Autheile des Stifts an dem rammelsberger Bergwerte an das Kloster Scharnbeck und den Nath zu Lüneburg verkauft wurden.

Doch erft im 16. Sahrhunderte trat der eigentliche Berfall ein. Im Banernfriege (1525) verwüstete ein aufrührerischer hanfen das Kloster selbst und dessen herrliche Kirche, und plunstette bie benachbarten Borwerke. Um das Beschädigte herzussiellen, um fernere Beschädigungen abzuwenden und den manningfachen, an das Stift gemachten Anforderungen zu genügen,

Reinfiein über Schauen, tem Bisthume Salberfiatt über bie Stifebe figungen in Offerwiet, endlich ten Grafen von Beichlingen wegen ber Guter in Thalbenn u. f. w.

^{1) 216 3.} B. bas Stift; um fich ben ungeburlichen Anforberungen ber Grafen von Reinstein zu entziehen, ihnen ben Schuh über Schanen aufgefündigt und biefen erft ben Grafen von Welbenberg, hernach im Jahre 1325 ben Grafen von Werningerobe (unter Auslobung eines bedeutenden Schuhgeldes) übertragen hatte, bie Reinsteiner aber nicht absteben wollten, erhob sich eine Fehbe, bei welcher bie schauenschen Bestigungen ausgeplundert wurden.

nußten wieder Anlehen aufgenommen und einzelne Aloftergüter veräußert werden.

lleberdies brachte die Reformation, die im Jahre 1546 in Baltenried eingeführt ward, gang neue Berhaltniffe mit fic. Breilich murbe bas Stift nicht icon bamale fecularifirt, viel= mehr behielten auch die protestantischen Mebte ihre Burde und bie Bermaltung ber Stifteguter, es blieb auch ber, jedoch ber Babl nach febr befchrantte Convent, beffen Glieber an ber im Jahre 1557 angelegten Rlofterfdule Lebrerfielle verfaben. Allein gerade bie theils untrene, theils nachläffige Berwaltung ber fvateren Rebte, welche vornehmlich ihren und ihrer Familie Bortheil vor Angen hatten und Diefem bas Befte bes Stifts weit nadfesten, führte, verbunden mit den Bolgen politifder Ereigniffe, eine folde Unordnung in dem Finangmefen des Stifts berbei, daß, um ibr gu fteuern, im Jahre 1578, nach dem Tode des Abts Georg Kreite, der Graf Bolfmar Bolf von Sobnftein als Schirmberr einschreiten und mit Unterfa= gung einer nenen Abtsmahl die Berwaltung der Stiftsguter an fich nehmen ju muffen glaubte 1).

14. Immittelst war über die Schirmherrichaft felbst zwischen den Grasen von Sohnstein und Aursachsen, das sich auf den ihm im Jahre 1457 ertheilten taiserlichen Austrag berief, ein hestiger Streit entstanden, der, nachdem Sachsen das Stift gewaltsam in Besit genommen und sich darin einige Jahre beshauptet hatte, durch einen Bergleich von 1568 dahin beigeslegt wurde, daß die eigentliche Schirmvogtei zwar den Grasen, welchen als des Stifts "Erdfundatores, Kistenvögte und Schutzeherren" ein jährliches Schutzeld von 600 Gulden zugesichert ward, verblieb, das Stift aber daueben den Kurfürsten als Oberschutzherrn auerkennen und sich demselben zu einer jährlischen Jahlung von 300 Gulden verpflichten mußte.

Die oberfchutherrlichen Gerechtsame find barauf nach 1574 von Sachsen taufchweife bem Bisthum halberftabt abgetreten 2),

¹⁾ Der Abt von Altentamp ertheilte bagu feine Genehmigung am 26. September 1578.

²⁾ Durch einen Bertrag vom 22. Auguft 1581 find bie Befugniffe beiber Schubberrichaften naber bestimmt und gegen einanber abgegrangt.

von diesem aber im Jahre 1583 als ein Lehn auf das herzogliche Haus Braunschweig, wolfenbüttelscher Linie, übertragen. Da diese Linie zugleich mit den halberstädtschen Lehen der Grafen
von Hohnstein beauwartet, der Manusstamm der letten aber
schon im Jahre 1593 ausgegangen und darauf dem Herzoge
Heinrich Julius die wirkliche Belehnung ertheilt war, so vereinigte dieser jett in seiner Person die Rechte des Ober- und
Unter-Schirmherrn und ließ sich von den noch übrigen Conventspersonen auch zum Noministrator des Stifts wählen.
Bermöge einer ähnlichen Wahl folgte ihm bei seinem Tode im
Jahre 1613 sein Sohn Herzog Friedrich Ulrich, und diesem —
mit welchem im Jahre 1634 die mittlere wolfenbüttelsche Linie
ausstarb — der Herzog Christian Ludwig aus dem cellischen
Hause als Stifts-Administrator.

15. Der Scheineristenz bes Reichsstifts Walkenried machte ber westfälische Brieden ') ein Ende, indem er dasselbe — unster Anshebung aller daran dem Bisthume Halberstadt und den Grafen von Hohnstein zuständig gewesenen Rechte und Ansprücke — dem Hause Braunschweig-Lüneburg als Theil der diesem für manche Berluste verheißenen Eutschädigung zusprach. Nach dem Tode des Herzogs Christian Ludwig ging das Stift durch den Erbvergleich vom 2. September 1665 auf die zellische Linie des Gesammthauses über, wurde aber von dieser in dem Berstrage vom 6. Mai 1671 tauschweise gegen die dannenbergschen Vemter an die nene wolsenbüttelsche Linie abgetreten, mit deren Besitzungen es seitdem — abgerechnet die Zeit von 1674 bis 1692, mährend welcher es an Sachsen-Sotha pfandweise einsgegeben war — vereinigt geblieben ist.

16. In Volge ber eben ermähnten Abtretung ift auch bas Stiftsarchiv, nachdem es mancherlei Schidfale erfahren, bem Landesarchive ju Bolfenbuttel einverleibt.

Bon der früheften Zeit an find die Aebte darauf bedacht gewesen, alle die Gerechtsame und den Güterbesit ihres Stifts betreffenden und besonders die die einzelnen Erwerbungen nache weisenden Urkunden zu fammeln und sorgfältig in einem feuersfesten Gewölbe zu verwahren, auch Abschriften davon in ein

¹⁾ I. P. O. art. 13. §. 9.

fcon im 43. Sabrhunderte begonnenes Copialbuch eintragen gu laffen.

Im Sahre 1473 ift das Archiv von dem damaligen Prior Beinrich Dringinberg geordnet, und es ift ein Berzeichniß aufgenommen, welches in 29 Abtheilungen 1382 Originalnefunden aufführt und deren Inhalt treu und vollständig angiebt.

Alls im Jahre 1525 das Aloster von den aufrührerischen Bauern überfallen wurde, gelang es dem Abte Paul, den Urstundenvorrath') zu retten und nach Lümeburg zu bringen, wo derselbe dem Berechner der dem Stifte gehörenden Salzgefälle, Hartwig Schuhusacher, in Verwahrung gegeben und bon da im Jahre 1535 — wie es scheint, unversehrt — nach Walkenried zurückgeführt ward.

Einige Zeit nachher hat — ans Gründen, die nicht mehr bekannt sind — der Abt Zuhann Holtegel (1536 — 1559) drei mit Urkunden angefüllte Kisten nach Göttingen gefendet und dort — bei wem, ist nicht ersichtlich — bis zum Jahre 1571 verwahrlich niedergesett. Als sie dort abgeholt worden, hat sich laut einer darüber aufgenommenen Notariatsurkunde gezieht, daß mehre Hundert von den in dem Dringinberg'schen Berzeichnisse aufgesührten gesehlt haben.

Im Sahre 1580 ift auf Anordnung der Bormünder bes damals minderjährigen Grafen von Hohnftein — der Grafen Wilhelm von Schuftein won Barby — das Stiftsardiv durch den Prior Liborius Hirfch auf das Schloß Lohra gebracht, von wo es der Graf von Schwarzburg, welcher beim Abgauge der Grafen von Hohnftein Ausprücke auf die Advocatie und die Administration des Stifts machte, nach Ausdelfiadt hat führen lassen.

Dort foll bei einer Venersbrunft eine Lade, welche Bindregifter und verschiedene Urkunden enthielt, verloren fein. Das Uebriggebliebene ift in Gemäßheit eines über jene Ansprüche zwifden bem Gerzoge Christian Ludwig zu Braunschweig und Lüneburg und ben Grafen von Schwarzburg am 27. Juli

¹⁾ Die an hanbichriften reiche Bibliothet mußte leiber zurückgelaffen werben und ift bei ber Ausplunderung bes Alofters theils vernichtet, theils geforent.

1654 geschloffenen Vergleichs noch in bemfelben Sahre den Absgrordneten des Herzogs ausgefiesert und nach Offerode, von da im Sahre 1659 nach Zelle und späterhin in das Konigliche Arschiv zu Hannover gebracht.

Bereits in bem wegen ber Abtretung von Walkenrieb im Jahre 1671 eingegangenen Bertrage hatten die zellischen und wolfenbuttelschen Regierungen fich verpflichtet, einander die Acten und Urkunden, welche jenes Stift, und die, welche die dannensbergschen Lemter beträfen, herauszugeben. Dieser Austausch — durch verschiedene hindernisse verzögert und hernach ins Bergessen gerathen — ift erft im Jahre 1843 vollzogen.

Demzufolge find außer einer beträchtlichen Bahl von Acten aus Dem 16. und 17. Jahrhunderte, die fämmtlichen in Rusbolftadt ausgelieferten Urfunden — mit Ausuahme von 9 dersfelben, welche abhanden gekommen — dem herzoglichen Landessarchive zu Wolfenbuttel überantwortet.

Sier finden sich jeht 896 Originalien, von welchen 813 dem Zeitraume von 1134 — 1473, und die übrigen der folgenden Zeit angehören. Vast alle sind wohl erhalten und auch die Siegel der meisten unverlicht.

Bei der Bergleichung mit dem Dringinberg'schen Berzeichenisse wird freilich eine beträchtliche Bahl vermißt; gludlicher Beise wird aber das Vehlende großentheils durch die Abschriften ersetz, welche theils das sauber und correct geschriebene und bis zum Jahre 1333 reichende, aber leider nicht ganz vollstänbig erhaltene Copialbuch, theils ein auf der Königl. Bibliothek zu Hannover befindliches Diplomatarium von Balkenried aus der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts in sich faßt; und von den übrigen ift wenigstens der wesentliche Inhalt aus jenem Berzeichnisse zu ersehen.

Benutt ift bas walkenriedsche Archiv bisher nur auf sehr ungenügende Weise. Der vormalige Prior Eckform hat, als er feine walkenriedsche Geschichte schrieb, die Originale, die sich bamals schon in Rubolstadt befanden, nicht einschen können und sich mit den im Kloster zurückgebliebenen Abschriften behels sem muffen, welche aber, wie der Abdruck zeigt, sehr fehlerhaft gewesen sein mögen.

XXIV

In Gelle hat der Archivar Johann heinrich hoffmann, welchem dort die Originalien zu Gebote ftanden, die Materialien zur Abfaffung eines größeren Wertes über die Geschichte des Stifts gesammelt, seine Arbeit aber nur zum kleinern Theile vollendet. Diefelbe (jeht in der Königlichen Wibliothek zu hannover) ift in Leuckselbs hande gekommen, welcher, wie er in der Borrede erzählt, darans seine walkenriedsichen Antiquitäten zusammengestellt und, da er die Originalurkunden nicht gesehen, ebenfalls nur sehr sehlerbaste Abdrücke geliefert hat.

Derzeichniß

der Mebte des Stifts Balfenried

I.

nach bem Urfundenbuche bes Stifts. Henricus, 1137. 13. Januar bis

1157. 23. Jun. Ditmarus, abbas 1178. 4. Sept.

prior 1184. Ecbertus (Heckebertus), 1184.

1188.

Ditmarus (Thitmarus), abbatiam regens: 1187.

abbas: 1188 — 1197.
7. Mug. 1)

Heidenricus (Heinthenricus). 2)

Bertoldus, 1200.

II.

nach Gefform und Leudfelb.

Henricus elect. 1127. obiit 1178. 2. Märg.

Ditmarus elect. 1178. resignavit 1183.

Eckbertus elect. 1183. starb nach Ediform 1189, nach Leudselb vom 23. Jul. 1188.

Detmarus, mit dem früheren Abte gleiches Namens eine Person und nach Etberts Tode wieder jum Abte erwählt, ftarb nach Ecftorm 1198, nach Leuckfeld aber ich n 1197.

Heidenricus, hat nach Leucfelb von 1197 an 11/2 Sahre in Walkenried regiert und ist 1199 Prälat in Morimund geworden. — Eckform läßt diesen Abt ganz aus.

Bertoldus elect. 1199, obiit 1204.

2) Diefer Abt tommt in brei aber unbatirten Urfunden vor. In einer Urfunde bee Ergbifchofe Siegfried von Maing vom Jahre 1209 heißt

¹⁾ Des Albis Ditmar wird gwar noch in ber Confirmationsurfunde Raifers Philipp bom 13. Januar 1199 erwähnt, mit Beflimmtheit erbellt baraus jedoch nicht, bag er gur Beit ber Ausftellung biefer Urtunde noch am Leben geweien.

I. nach bem Urfunbenbuche bee Stifts. Henricus, 1205. 8. Nov. bis 1216. 29. Jun.

Fridericus, 1218 — 1221. Bertoldus, 1226. 27. Mug. 3) Henricus, 1226. 1227.

Bertoldus V. 4) 1230 bis 1235. 5. März.

Theodericus, 1235 — 1238.

B 1243, 1245. Bernbardus, 1253, 10. Juni bis 1258. 5)

Thetmarus (Dithmarus), 1257. 22. April 5) bis 1281. 7. Juli. Hermannus, 1290 - 1306. 14. Mars. 9

11.

nach Edflorm und Leudfelt.

Henricus II. elect. 1204, re= fignirt megen Alterfdmache 1216.

Fridericus elect. 1216. + 1223.

Henricus III, elect. 1223, frarb nach Editorm 1231, nach Leudfeld aber bereits 1224 ober Unfange 1225.

Bertoldus II. erwählt nach Ed= ftorm 1231, nach Leudfeld fcon 1224 ober 1225, ftarb 1237. Theodericus, elect. 1237. +

1255. Bernhardus, elect. 1255. +

Dithmarus, elect. 1267. + 1285.

Hermannus, elect. 1285. + 1309.

es, es fei bem Riofier Baltenrieb eine Schenfung gemacht ,,tunc existente abbate Heidenrico nunc Morimundensi."

1267.

4) in mehren Urtunden, ale Bertoldus abbas quintus bezeichnet; ein Beweis, taf in ber vorfiehenben Reihefolge noch zwei Mebte gleides Damens fehlen.

5) Abt Bernhard ericeint nicht nur in ber G. 221 angeführten Ameluntborner Urfunce bom 3. Juni 1257 (aus einem Copialbuche bes 14. Sabrh.), fondern auch noch in einer tem Chart. ter fion. Bibl. gu Sannover entnommenen Urfunde v. 3. 1258 (n. 332), mabrend Att Ditmar fcon in einer Originalurfunde b. 24. April 1257 portommt. Die Jahrsgahl muß baber entweder in ben beiben erften Urfunden ober in ber letten fehlerhaft fein.

6) murbe im Jahre 1309 auf ber Reife gur Orbensversammlung von Rudegerus miles de Ysenburch ermorbet.

³⁾ In einer fpateren Urfunde wird biefer Mbt ausbrudlich als Rriebriche Rachfolger - Abbas Bertoldus, Friderici successor - bezeichnet, während Geftorm ibn ganglich überfclagt, Leudfelb aber (verleitet burch bie, von ihm jeboch falfchlich vom Jahre 1225 batirte, gantere: beimer Urfunde vom 27. Muguft 1226) benfelben mit feinem zweiten Nachfolger Bertoldus V. vermedfelt.

1. nach bem Urfunbenbuche bes Stifts. Luderus, 1314-1315, 13. Mug. The fine of the 1421 Rock made C 3-1 61 Thur 9 E.H Johannes, 1321. 25. Anguit bis 1322. 21. Monbr. Conradus, 1323. 27. Febr. bis 1327. 1. Dlätz. 17 Eckhardus, 1330, 24. 3uni -1341. Jal 1999 - 1 Conradus de June, 1345 -1352. Haff 11/ 24 Cont. Nicolaus, 1353 - 1356, 13. Sanuar. 1 & Jett 129 Conradus. 1373a - white all I was the Fless C. Mon 4 4 CULT 1990 Public Lottegress

Conradus, 137861 | 1961

in Lill annanmuli

1559 + 1544. C

Jacobus Mersyllagin

Johannes, 1393 - 1405.

Johannes, 1411 1418.

and nach Genorm und Leudfelt.

Luderus, elect. 1309. + 1317. Heinricus IV. elect. 1317. + 1319.

Conradus, elect. 1319.+1322. Johannes, elect. 1322.+1323.

Conradus II. Duderstadius, elect. 1323. + 1332.

Eckhardus, elect. 1332 + 1345.

Conradus IH, aus dem adelichen Geschlechte der von Jünen, elect. 1345. + 1353. Nicolaus, elect. 1353 + 1376.

Henricus V. elect. 1376.+1377.

Johannes II. elect. 1378. +
eod. auno.

Conradus IV. cognomento Heinemann, elect. 1378. + 1386.

Theodericus II. Grns, elect. 1386. resign. 1387.

Hermannus II. elect. 1387. + 1389.

Johannes III. Brunsvigius, elect. 1389. resign. 1409.

Johannes IV. Duderstadius, elect. 1409, + 1419.

Johannes V. Oldendorpius Hessus, elect. 1419, starb nach Edstorm 1420, nach Leudselb 1423. nach bem Urfundenbuche bes Stifts. Conradus, 1421. 18. April bis 1429. 5. August.

Nicolaus, 1432, 21. Mai bis 1445, 17. August.

Johannes, 1446. 9. Aug. -1462. 6. Febr.

Mathias, 1467. 17. Decbr. — 1477. 6. Januar.

Johannes, 1480. 28. März — 1482. 1. Juni.

Henricus Grebenstein, 1489 - 1505.

Eberhardus, 1507. Georgius, 1515.

Paulus Gutting, 1519. 11. Sept. bis 1534.

Johannes Holtegel, 1538 — 1554. 29. Sept.

Hermannus, 1560. 5. Febr.

Adamus, 1569 { 4. Julius. 30. Gept.

nach Gafform und Leudfelb.

Conradus V. Balerus, Gottingensis, elect. nach Edftorm 1421, ftarb nach Edft. 1430, nach Leudfelb 1431 gu Gottingen.

Nicolaus II. Frankenhusanus, elect. 1431. + 1446.

Johannes VI. de Braculis, elect. 1446. resign. 1466.

Mathias, elect. 1466. + 1479.

Johannes VII. Ruffus, elect. 1479. + 1485.

Henricus VI. Grefensteinius. elect. 1485. + 1506.

Eberhardus, el. 1506. + 1509, Georgius Plesse, Eimbeccensis, elect. 1509. + 1520.

Paulus Gottingensis, elect-1520. + 1536.

Johannes VIII. Holtegel, Eimbeccensis, elect. 1536. + 1559.

Hermannus III. Lubeck, elect. 1559. + 1564.

Jacobus Marsilius, Eimbeccensis, elect. 1564. m. Mart. + 1567.

Adamus Goldhorn, Bleicherodensis, elect. 1567. + 1569. Georgius Kreite, Osterwigius, elect. 1569 — 1578.

*1 *. Bericht über mehrfachen Gütertausch bei Gründung des Riosters Walkenried durch des um 1118 in das Aloster Huisburg eingetretenen vornehmen Thüringers Bolkmar Gemahlin Abelheid (c. 1120 — 1127), geschrieben auf Befehl des Abts Alfred von Huisburg um 1131.

Sub domino Alfrido, venerabili abbate Huisburgensis cenobii, res gesta ipso jubente conscripta est tam ad noticiam futurorum, quam ad ipsius rei firmamentum. Vir quidam" nomine Volcmarus de Thuringia, in tota satis notus provincia, divina inspirante clemencia, seculo renun- s cians, semetipsum cum omnibus, que habere potuit, Deo omnipotenti et ejus sanctissime genitrici in cenobio Huisburgensi obtulit, presentibus et collaudantibus heredibus suis, filio scilicet ipsius, conjuge ac fratre, sub testibus multis et idoneis, videlicet episcopo Halberstadense Rein- 10 hardo et eodem patre nostro Alfrido abbate et omni congregatione et quibusdam aliis personis secularibus ad hujus rei testimonium idoneis, scilicet Wichmanno postea converso, Heinrico de Monte, Ekkehardo de Wigenleve, Nanzelino et fratre ejus Adelberto de Buzelinge in Thuringia 18 et Thiederico de Saswerpe. Sed conjunx ipsius Athelheidis nomine partem, quam condixerant, prediorum usu fructuario ad terminum vite sue sibi reservari disposuit, que et talem quondam in ejusdem hereditatis oblatione commutationem fecit. Nam procedente tempore concepit in animo 20

^{*)} Die mit * vor ber Überichrift bezeichneten Stude find nach ben Oris ginalen abgebrudt. — Die mit R bezeichneten Urfunden find nur im Muszuge gegeben.

^{**)} Gaftorm und Leudfeld haben bier bas Wort nobilis eingeschoben.

suo, in villa, que dicitat Walkenred, habitationem posse fieri monachorum, convenientem quoque esse locum ad divinum servicium. Cepiti ergo estuare animo, fervere desiderio, et quod divinitus hec sibi inspirata credidit, ab hac 23 intentione nulla ratione deflecti voluit nec valuit. Cepit ergo cum multa sollicitudine domino Alfrido abbati suggerere, ut suos illuc fratres dirigeret, monachicam illic vitam institueret, ita sane, ut ipse vel quilibet ejus successor cellam inibi instituendam perpetuo jure possideret. 30 dominus abbas rennuit et habito consilio permultis causis. que in hac re obesse magis poterant quam prodesse, id se facturum omnino contradixit. Illa tamen nihilominus mente estuans et conceptum desiderium quocunque modo perficere meditans, tandem quosdam monastice institucionis viros. 33 quos arbitrabatur idoneos, ubi poterat, acquisivit. Qui ut in predicto loco libera Deo possint servitute famulari, ipsum quoque locum, id est Walkenred, cum duabus villis Immenroth et Suaveresthorp digna commutatione cogitavit a jure absolvere nostri cenobii. Sed ut benivolenciam do-40 mini nostri abbatis in hac re captaret et ejus voluntarium consensum haberet, partem predii, quam in Wirdiri habuit, quamque ipsa juxta condictum usque ad terminum vite sue acceperat, hunc terminum preveniendo ad usum ecclesie nostre cum omnibus utilitatibus reliquit, duos quoque mans sos in Wirdesleve similiter ad usum nostrum reliquit. Quoddam etiam predium in Bechtenesheim pecunia comparatum ecclesie nostre condonavit, cujus tamen predii usum fructuarium sibi, dum viveret, reservari disposuit. Insuper etiam quatuor mansos, quos ipsa in Sirestidi pro so beneficio a duce Liudgero, postea rege facto, sibi condonatos possederat, per manum episcopi Halberstadensis Ottonis ipso duce petente ad fratrum stipendia nostre ecclesie tradi et banno stabiliri impetravit. Nam eosdem quatuor mansos idem dux ab episcopo Halberstadense in beneficio ss acceperat, quos, ut predictum est, propter eandem Dei famulam coram multis testibus, clericis videlicet Hartmanno, Benikone, Reinberto, militibus Adolfo comite de Scowen-

burch, Liadolfo de Waltingerothe, ministerialibus Richerto de Scowen et duobus fratribus Bernhardo et Fritherico de Blankenburch, in eadem Blankenburch ea condicione epi- 60 scopo reddidit, ut eos episcopus per semetipsum sancte Dei genitrici in nostro cenobio perpetuo jure sine omni contradictione possidendos contraderet, quod et episcopus devote implevit sub- idoneis testibus. Hec quidem omnia ecclesie nostre divino et seculari jure sunt stabilita, tres 63 autem supradictas villas, id est Walkenred, Immenroth et Suaveresthorp, supradictis prediis commutatas consenciente domino Alfrido abbate et advocato nostro Fritherico palatino comite, plena libertate et libera possessione domina Athelheidis recepit. Est et adhuc quedam commutatio 70 facta, que est hic necessario apponenda. Villam, que dicitur Hunderoth, quam predictus Dei famulus Volcmarus sanctissime Dei genitrici in nostro cenobio contradidit, predicta matrona pro villa Engilharderoth adjacente ville Walkenred abbati Fuldensi Heinrico dedit ea conditione, 78 ut pro eadem villa, scilicet Hunderoth, singulis annis VIIII solidi et dimidius nostro cenobio persolvantur, videlicet quatuor solidi a Riethesla, XXX denarii a Salzaha, III solidi a Ruotdagerothe. Que commutatio facta est Goslarie in presencia Liudgeri regis et regine Richinze, coram testi- so bus predicto abbate Fuldense et advocato nostro Fritherico palatino comite et advocato Fuldensis ecclesie Gozmaro et Christiano et Ernistone. Precamur igitur, L. impr. sig. cocnebii Iluis-burg. in futoro". 8.3

^{*)} Unvollständig und schlerhast in Eckstorm. chron. Walk. p. 11, vollständig, boch ebensalls schlerhast in Leuckseld. antiqq. Walk. II. 6. und in Göbe's [P. Jovii] Schwarzburg. Chronit bei Schoettgen et Kreysig, Dipl. et Scriptt. 1, 143. Der vom Dr. Sudendors im vaterländischen Archive für Niedersachsen, Jahrgang 1843, S. 399, mitgetbeitte Abbruck ist auch nicht gang sehlerfrei.

2. König Lothar bestätigt die Schenkung des Ortes Balkenried burch die fromme Frau Abelheid zu einem Benedictinerkloster, fügt auch einiges Anstofende hingu, verzichtet auf fein Wilbbannstrecht und bezeichnet die Granzen. Muhlhaufen, 1132.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Lotharius Romanorum rex. Quia divina dispensatio, quae omnia in sapientia fecit, ad hoc nos sublimari voluit, non solum ut praeessemus, verum etiam ut omnibus et praecipue Christi a fidelibus prodessemus, ideireo notum esse volumus tam futuris quam praesentibus, quod Adeleida sanctae conversationis mulier, Dominum heredem sibi faciens, locum quendam Walkenriet nominatum, qui sui juris erat, ob remedium animae suae et suorum divino cultui mancipavit, 10 in honorem videlicet sanctae Mariae matris Domini. et sancti Martini confessoris et pontificis, instituens ibi regulam sancti Benedicti. Nos itaque aeternorum non immemores, eius laudabilem affectum commendantes et confirmantes, non solum confirmamus, verum etiam ex petitione 15 et interventu dilectae conjugis nostrae, Richince reginae, eandem donationem, contigua quaedam adjicientes et jus nostrum, quod "wiltban" dicitur, eidem loco permittentes, regia potestate nostra amplicavimus et auximus, et per fidelem nostrum Christianum et per ministeriales regni nostri 20 certo termino praedictum locum designavimus sicque cyrographo ac sigillo nostro stabilivimus. Sed haec veraciter ac benigne cum consilio totius Thuringiae et Saxoniae principum fecimus ob spem et praemium vitae aeternae et ob cottidianam memoriam nostri, omnium imperatorum, 25 regum, episcoporum, principum et omnium Christi fidelium. Sunt autem hii termini, qui eundem locum ex omni parte distinguunt: Imminrode, Sassinburc, Mosiberc, Echinberc, Ratheresrode. Si quis autem, quod absit, hoc donum sive hanc traditionem infringere praesumpserit, regia 30 potestate coactus auri purissimi centum libras componat, dimidium camerae nostrae et dimidium ipsi ecclesiae. Ad hoc etiam testes idoneos adhibuimus: Meingozum Mersiburgensem episcopum, Ludewicum lantgravium, marchionem

Conradum, comitem Hermannum, Christianum de Rodenburg, comitem Lambertum, Withikinum, Ludolfum, Ber- 33 nardum, Fridericum, Immonem, Falconem, Heinricum. Actum est anno incarnationis Domini M.C.XXXII, anno autem regis Lottharii VII, indictione X. Data Mulehusen feliciter amen '.

Walkenrieder Diplomatar fol. 17b.

*3. Bifchof Ubo von Raumburg übergiebt bem Rlofter Baltenried bie villa Rinderobe. Edartsberga, 1133. Dec. 29.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Notum sit omnibus Christi fidelibus tam praesentibus quam futuris, quod ego Udo Nuenburgensis ecclesiae humilis minister quandam villam Kinderoth vocatam, in Thuringia supra fluvium Wippre in comitatu domini Lothwici de Lara si- s tam, ecclesiae sanctae Dei genitricis et perpetuae virginis Marie in Walkenred ad usum pauperum Christi ibidem Deo famulantium pro remedio animae meae et parentum meorum contradidi, quam videlicet villam annuente marchione Conrardo (sic), ecclesiae nostrae advocato, consen-10 tiente et laudante fratre meo, comite Lodewico, cujus eadem villa beneficium erat, cum allodio meo in Eistete sito quatuor libras persolvente commutavi. Cujus traditionis et concanbii ne quis in posterum violator aut temerator existat, praesentis paginae auctoritate et sigilli nostri inpres- 13 sione, quae a nobis gesta sunt, firmare curavimus. Hujus rei testes sunt decanus Bertholdus, Theodericus, Germarus, Rengodus, Helmericus, comes Lodewicus, Eseco de Bron-

in Christi nomine.

^{*)} Acttere Abbrude bei Edftorm & 39, Leudfelb, I, 355, Lunig's D. R. . A. Spicileg. eccles. III. 842 und Rehtmeier, Br. Luneb. Chronit & 291 haben am Schluffe biefer Urtunde folgende Bufabe, welche in bem Diplomatarium fehlen, 1) zwischen Heinricum und Actum

⁽L. S.) Signum Lotharii tertii regis Romanorum S.S.S.S. Henricus cancellarius vice Adelberti archicancellarii recognovi. und 2) gwijthen feliciter und amen

nestede, Lodewicus de Lara, Fredericus de Horeburg, 20 Adelbero de Welez, Fredericus de Lizinik, Widelo ministerialis et alii multi. Data IV. kal. Januarii anno dominicae incarnationis M.C.XXXIV, indictione XII, anno Lotharii regis IX, anno Udonis undecimi episcopi IX. Actum Ekkartesberg feliciter amen.

(Das auf ber Borberfeite ber Urfunde aufgebrudte Giegel ift unberfebrt.)

*4. Raifer Lothar genehmigt, bag Abelheib, die Stifterin bes Klosters Balkenrieb, beffen Dotation mit einem erkauften Reichsgute zu Berbisleben vermehre, und fügt zu dieser Schenkung noch zwei Gehölze und eine Wiese baselbst. Allstebt, 1134. Apr. 12.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Lottarius divina favente clementia tertius Romanorum imperator augustus. Considerantes oblationes et elemosinam omnibus eam facientibus magnam coram summo Deo esse fiduciam, s tanto devotius et saepius ipsi, qui est retributor omnium bonorum, nostram offerre debemus, quanto minus de ipsius retributione diffidimus. Quis enim sanum sapiens tali uti nollet commertio, ubi transitoriis mansura, ubi temporalibus coelestia, immo ipsum coelum comparatur? Hujus itaque 10 commertii participes esse cupientes, notum esse volumus tam futuris quam praesentibus, qualiter Adelheida, fundatrix ecclesiae, quae est Walchinrith, ad sustentationem fratrum Deo ibidem servientium praedium quoddam situm in villa, quae vocatur Berbisleve, ab Ekkehardo de Almundisleve 13 quinquaginta talentis comparavit. Cujus praedii delegationem sive donationem, quia de regno fuit, regali confirmantes auctoritate, rogante consorte nostra Richinza imperatrice, quaedam huic donationi adminicula adjecimus in eadem villa, duos videlicet lucos et unum pratum. Hanc 20 itaque, sicut diximus, donationem confirmantes et confirmatam privilegii nostri testimonio auctorizantes, praecipientes jubemus, ut nullus archiepiscopus, episcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, nullus denique reipublicae exactor praefatam ecclesiam, quae est Walchinrith, vel fratres ejus in hac donatione divestire, inquietare, molestare, vel aliquo 23 malo ingenio circumvenire praesumat. Si quis vero imperialis nostrae confirmationis temerarius violator extiterit, centum libras auri, medietatem camerae nostrae et medietatem praedictae ecclesiae fratribus, componat. Quod ut verius credatur et ab omnibus diligentius custodiatur, prae-20 sentis decreti paginam sigilli nostri impressione insigniri jussimus, adhibitis idoneis testibus lantgraphio Ludewico, Bobbone, Widichino, Lüdolfo, Bernhardo, Christano, Ernesto et Lamberto, Sigibodone, Kunrado, Adelberto comite, Kunrado, Bernhöbit, Kunrado de Walhusin, Volrado de 35 Revinigni, Gosbretho, Hildeboldo, Thiedrico.

Signum domni Lottharii tertii Romanorum (L. M.) (t., S.) imperatoris invictissimi.

Ego Berthaldus vice Adelberti archicancellarii recognovi.

Data anno incarnationis Domini M.C.XXXIV, indictione 40
XI, II. idus Aprilis*, anno vero regni regis Lottharii VIIII,
imperii primo. Actum Altstetin feliciter in Christi nomine
amen.

*5. Pabft Innoceng II. beftätigt bas Klofter Ballenried und beffen Besibungen. Rom, 1137. Januar 13.

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Henrico, abbati monasterii beatae Mariae de Walkenred, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum. Ad hoc in apostolicae sedis cathedra a Domino constituti esse conspicimur, ut religiosas personas et loca seorum regimini commissa paternis affectibus diligamus et

^{*)} Die früheren Abbrude haben falfch: X Aprilis. Auch Böhmer's Conjectur X, Kal. Apr. ift irrig.

[&]quot;) Unrichtig abgebrucht in Eckstorm. chron. Walk. p. 40, in Leuckf. ant. Walk. 1, 386 und ant. Alstet. 269, und in Lünig's beutichen Reiche-Archive Spicil. eccles. III. 843.

ne pravorum hominum molestiis deprimantur, sub apostolicae sedis patrocinio confovere curemus. Eapropter, dilecte in Domino fili Henrice abbas, tuis rationabilibus 10 postulationibus clementer annuimus et monasterium Walkenreth, cui auctore Domino praesides, apostolicae sedis privilegio communimus. Per praesentis igitur scripti paginam confirmamus tibi tuisque successoribus et per vos praefato coenobio quascunque possessiones; quaecunque 51 bona in praesentiarum juste et canonice possidetis, aut quaecunque in futurum concessione pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis praestante Domino poteritis adipisci, firma vobis in perpetuum et illibata consistant; in quibus haec propriis 20 nominibus duximus exprimenda: ipsum videlicet locum Walkenreth cum suis omnibus appenditiis, terris cultis et incultis, silvis, pratis, aquis aquarumque decursibus, Emmeroth cum suis omnibus appenditiis, terris cultis et incultis. silvis, pratis, aguis aguarumve decursibus, Rutacroth, Chin-25 denroth, Bermesbeve cum omnibus corundem locorum appenditiis, terris cultis et incultis, silvis, pratis, aquis aquarumve decursibus. Concambium etiam pro loco vestro, scilicet Walkereth, a nobili muliere Adeleide cum Alvero abbate et fratribus monasterii de Huisburhe rationabiliter 30 factum, praesenti scripto firmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praenominatum coenobium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integre conserventur, corum, pro quorum gu-35 bernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva nimirum dvocesani episcopi debita reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove 40 commonita, si non congrue satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat reamque se divino judicio esse de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et domini redemptoris nostri lesu Christi

aliena fiat atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit 43 pax domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant et apud districtum judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

- (L. sign.) Ego Innocentius catholice ecclesie episcopus.
 - † Ego Gregorius diaconus cardinalis sanctorum (L. M.) so Sergii et Bachi subscripsi.
 - † Ego Petrus cardinalis presbyter tit. Susanne subscripsi.
 - † Ego Gerardus presbyter cardinalis tit. sancte Crucis in Hierusalem subscripsi.
 - † Ego Guido diaconus cardinalis sancti Adriani subscripsi. 55
 - † Ego Grisogonus diaconus cardinalis sancte Marie in porticu subscripsi.

Data Romae per manum Almerici sanctae Romanae ecclesiae diaconi cardinalis et cancellarii, idibus Ianuarii, indictione I, incarnationis dominicae anno M⁰.C⁰.XXX⁰.VII⁰, «° pontificatus domni Innocentii papae II. anno VII. •

(In bem Originale bangt bie Bulle.)

6. 1140. R

Udo episcopus Naumburgensis, quum illustris vir Bruno, consanguineus Suus, in loco, qui dicitur Smolne, coenobium fundasset, processu temporis vero, quia religio ibi claudicabat, Sibi commisisset, ut, a praedicto loco personis inutilibus remotis, Cisterciensis ordinis monachos in eodem coe-5 nobio collocaret, et quum Ipse post obitum Brunonis a Walkenrode Cisterciensis ordinis coenobio conventum et abbatem impetrans in loco Smolnensi eos locasset, locus autem propter barbarorum vicinitatem etc. eorum conversationi non congrueret, notum facit, Se de consilio et vo-10

^{&#}x27;) Resterhaft abgedruckt in Leuckseld. antiqq. Walk. I. 338. und in Lung's beutschen Reiche-Erchivs Spicileg. cecles. III, 843. 3m Originale ift, jedoch falschlich, der annus pontif. VII von einer zweiten Hand mit anderer Dinte in VIII geandert.

luntate regis Conradi et principum etc. Portensem locum cum appendiciis eis contulisse eo tenore, ut Smolnensis locus pro codem Portensi loco Sibi et successoribus Suis cedat.

Testes: Henricus episcopus Mersburgensis, Volemarus abbas Mersburgensis, Bertholdus praepositus Numburgensis, Udo praepositus Cizensis etc.; laici: Conradus marchio, Otto marchio, filius ejus, Heinricus comes provincialis, Ludolfus de Cambergk, Reinhardus de Pobelutz, Hartmannus advocatus de Saleck etc.

*7. Beineberg, 1140. Rt

Conradus II. Romanorum rex, concambium factum inter Ipsum et Henricum abbatem monasterii Walkenredensis, quo dimidietas villae regalis Hildewinesborne monasterio tradita, vicissim autem quaedam possessio, quae Saswerfa dicitur, cum suis appendiciis Witagerode, Wafeleiva, Rosunge et Risela in jus et potestatem regiam reddita est, confirmat et reliquam partem villae Hildewinesborne, quam Thidericus ministerialis Suus in beneficio habuit, ad petitionem ejusdem Thiderici memorato conventui donat.

Act. 1140, ind. III, anno regni III, dat. apud Winesberch.
Testes: Albertus Moguntinus archiepiscopus, Sifridus
Spirensis, Embricho Wirzeburgensis, Bucco Wormaciensis
episcopi; dux Fridericus, Thibaldus marchio, Herimannus
marchio; comes Albertus, Godefridus de Nurinberch, Cůn13 radus ministerialis regni de Haga**.

*8. Zechaburg, 1144. Febr. 4. Ri

Henricus Maguntinus archiepiscopus quaedam paludosa

") Das Driginal ift riding abgebrudt in Origg. Guelf. II, 557, bech ift

^{*)} Leuckfeld, ant. Walk, I, 54. — Bertuch, chron, Portens, p. 23. Lünig, spie, eccl. II, 147. — Eccard, hist, gen, princ, Sax, sup, p. 325. — Thur, sacra p. 827. — 3n einigen Mbbrüden fleht die falsche Sahrsgahl 1190 (MCXC flatt MCXL) und es schlen die Namen ter Beugen.

loca et nulli usui dedita iuxta villam Gersbeche, quae nobilis vir Cristanus de Růdenburc in beneficio ab ecclesia Maguntina habuit eique reddidit tali modo, ut Henrico abbati et conventui in Walkenrede concederentur, dicto mo-s nasterio in beneficio concedit una cum decima quarumlibet rerum, quae ibidem elaborantur.

Act. 1144. ind. VI, II. non. Febr., dat. Jecheburc.

Testes: Godeboldus praepositus Frislariensis; capellani:
Berwicus, Godefridus, Cânradus; comites et alii nobiles: 10
Rådolfus de Stadun, Lampertus de Valchenstein, Fridericus
de Bichelinge, Megenhardus de Måleburc; ministeriales:
Embrico ringravius, Heinricus vicedomnus, Warnherus dapifer, Cânradus pincerna, Henricus et frater eius Widego
de Sûndershusun, Widego de Radolyerode.

*9. Bifchof Ubo von Raumburg bezeugt, daß, nachdem er Kinderode mit Zustimmung seines Bruders, des Landgrafen Ludwig von Thüringen, dem Kloster Walkenried überlassen, der Probst Konzad von S. Moriz (zu Raumburg) aber 7 Hufen daselbst tausche weise empfangen, auf Antrag des Abts Heinrich von Walkenried der Probst ihm diese 7 Hufen gegen 20 Mark Silbers übergeben habe. c. 1144.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Omnibus Christi fidelibus in perpetuum. Notum sit omnibus tam futuris quam praesentibus, quod ego Udo Nuenburgensium episcopus pro remedio animae meae, patris et matris meae ceterorumque parentum meorum terram quandam Chinde-s roth ecclesiae Walkenredensi contuli, quam patrimonii mei portione commutavi, eamque, quibus decuit, auctoritatibus una cum fratre meo Lodewico provinciali comite confirmavi.

bas moblerhaltene, aufgebrudte Majeftätsfiegel in bem Abbrude gar nicht bemertt.

^{*)} Abgebrudt in: Beffe, Geschichte bes Schloffes Rothenburg. Naumburg 1825. S. 34, wo jeboch 3. 8. Moguntinorum u. 3. 9. Cristanus zu lesen ift. Bgl. Mülbener, Bergichlöffer S. 111. Gestorm p. 48. Das Siegel bes Erzbischofs ift auf bem Originale aufgebruckt.

Contigit autem, ut dilectus noster Conrardus, sancti Mauritii praepositus, infra eandem terram ex quodam concambio VII mansos acciperet, quos abbas Heinricus ejusdem ecclesiae primus, ne impedimentum ab extraneo pateretur, petiit, ut sibi jure communi traderet et censum, scilicet XXX et V solidos, pro ea solveret. Et ita factum est. Decursis itaque pluribus annis abbas et praepositus inter se convenerunt parique consilio subditorum, advocati traditione, meo consilio alter vendidit, alter emit et XX marcas puri argenti dedit. Ut autem haec inconvulsa permaneant, sigilli nostri impressione roboramus, roborata firmamus. Si quis autem ausu temerario haec infringere temptaverit, anathema sit maranatha, hoc est partem habeat cum traditore luda, si non cum satisfactione resipiscat.

(Das Siegel ift auf ber Borberfeite ber unbatirten Urfunde aufgebrudt.)

*10. Bifchof Bernhard von Silbesheim bestätigt bie Schenkung und Ubertragung bes erblichen Patronatrechts an ber Cacilienkapelle zu Goblar burch ben Stifter berfelben Sibag an beffen Berwandten Rubolf, fowie bie Rechte biefer Kirche, welche ihr bei ber Gründung bewilligt find. 1147. December 13.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Bernhardus sanctae Hildenesheimensis ecclesiae episcopus. Si ecclesiis per parrochiam meam constitutis salubriter providero, ad perpetuae felicitatis gaudia percipienda michi profuturum liquido cognosco. Notum igitur fieri volo universis fidelibus tam futuris quam praesentibus, quod canonicus quidam Goslariensis, nomine Sidagus, capellam, quam parentes sui, Otto videlicet, pater suus, et Sidagus, patruus suus, et uxor ejus Siburgis in honorem domini nostri Iesu Christi et sanctae Mariae sanctaeque Caeciliae virginis honorifice suis sumptibus extruxerant et a venerabili praedecessore meo, Hiscelone episcopo, dedicari impetraverant, quamque jam dictus Sidagus, decedentibus de hac vita parentibus, tam

patre quam patruo, in jus possessionis hereditaria lege suscepit, cuidam cognato suo, viro illustri Rodolfo, filio Ver- 15 theconis, necnon et conjugi suae Fritherinde simulque proli eorum consensu et astipulatione fratris sui Bodonis, legitimi mundiburdi et heredis, donavit, ita videlicet, ut quicquid dominii, juris, possessionis in eadem ecclesia habuit, hoc plenarie deinceps ad eundem Rodolfum et uxorem suamque 20 Fecit autem hanc donationem tempore prolem spectaret. reverendi praedecessoris mei, Berchtoldi episcopi, qui proximus ante mc Hildenesheimensem ecclesiam regebat, quam post obitum ejus ego Domino auctore gubernandam suscepi, et tempore Hermanni advocati in eorum praesentia simul-25 que omnium civium Goslariensium. Deinde quum post obitum domini mei Berctoldi episcopi ego cathedram ejus Deo disponente suscepissem, veniens ad praesentiam meam idem Sidagus et secum eundem cognatum suum Rodolfum uxoremque et filios ejus adducens, donationem, sicut jam dictum so est, prius ab co factam fuisse recognovit atque cam ibi rursum innovans iteravit. Ceterum ego pro dilectione ipsius Rodolfi eandem donationem banno meo, ne quisquam eam irritam faceret, firmavi, et eidem ecclesiae gratiam, quam consecrator ejus, Hiscelo episcopus, concesserat, videlicet si sacerdos ibi constitu- 35 tus a me vel meo misso altare susciperet, omnes fundatores, exstructores et possessores ejusdem ecclesiae liberam sepeliendi et parvulos eorum baptizandi facultatem haberet. Addidi practerea ex auctoritate meac potestatis, ut quicunque ibidem servitium Dei frequentare voluerit, nullus presbyterorum 40 civitatis ei molestiam inferat, et sacerdos ibi canonice constitutus aegrotos, ad quos fuerit invitatus, visitet, parvulos sibi allatos baptizet, et si quis se ibi tumulari petierit, locum sepulturae accipiat. Ut igitur haec inconvulsa serventur et a nullo umquam divellantur, sed perpetuo inconvulsa per- 48 maneant, banno meo et privilegii hujus conscriptione ac sigilli mei impressione firmavi. Sunt autem testes, in quorum praesentia haec acta sunt: Gerhardus praepositus Richenbergensis et monasterii sancti Georgii et Goslariensium archipresbyter, Bruno praepositus ecclesiae sancti Petri, Io- 50

hannes presbyter canonicus Hildenesheimensis, Bruno diaconus canonicus Hildenesheimensis, Benno decanus monasterii sancti Georgii; laici vero Othelricus et Herimannus, filii jam saepe dicti Rodolfi, Bodo filius Herezonis et fratres si ejus Widekinus et Herezo, Thidericus de Domo, Gerhardus niger, Lothewigus de Heringe, Guntherus de Bredenheim, Berchtoldus de Werra, Wernherus de Elvethe, Cono de Hildenesheim, Conradus de Wincenburch.

(L. sig.)

Facta est autem hace iteratio et confirmatio donationis conno dominicae incarnationis millesimo CXLVII, indictione X, ydus Decembris Goslariae feliciter amen'.

*11. Erzbifchof heinrich von Mainz überläßt und ichenkt bem Rlofter Walkenried einen Behnten im Riethe und im Orte Oh.
1148.

C. In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Divina favente gratia Heinricus Maguntinorum archiepischopus. Considerantes oblationes et elemosinam omnibus eam facientibus magnam coram summo Deo esse fiduciam, tanto devotius s et saepius ipsi, qui est retributor omnium bonorum, nostram offerre debemus, quanto minus de ipsius retributione diffidimus. Quis enim sanum sapiens tali uti nollet commertio, ubi transitoriis mansura, ubi temporalibus coelestia, immo ipsum coelum comparatur? Hujus itaque commertii parti-10 cipes esse cupientes, notum esse volumus tam futuris quam praesentibus, quod ego Heinricus, Maguntinae sedis archiepiscopus, quandam decimationem in palude et in loco, qui dicitur Oh, ex integro ecclesiae, quae est Walkenred, ad sustentationem fratrum ibidem Deo servientium ob reme-15 dium animae meae et praedecessorum et successorum ac parentum meorum contulerim. Hanc itaque, sicut diximus, donationem confirmantes et confirmatam privilegii nostri

⁷ Fehlerhaft abgebrudt in Leuckfeld, ant. Walk, I, 120 und Heineceii ant. Goslar. p. 145; namentlich fehlt bei beiben bas Datum von "Facta est - amen" ganglich.

testimonio auctorizantes, praecipientes jubemus, ut nullus reipublicae exactor praefatam ecclesiam, quae est in Walkenred, vel fratres ejus in hac donatione devestire, inquie- 20 tare, molestare, vel aliquo malo ingenio circumvenire praesumat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, temere contra eam venire temptaverit, secundo terciove commonita, si non congrue satisfecerit, ream se divino judicio esse de 23 perpetrata iniquitate cognoscat atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax domini nostri Iesu Christi, quatinus et hic fructum bonae actionis percipiant et apud districtum judicem praemia aeternae pacis inveniant. Quod ut verius 20 credatur et ab omnibus diligentius custodiatur, praesentis decreti paginam sigilli nostri impressione insigniri inssimus adhibitis idoneis testibus. Sunt autem hii: praepositi Heinricus in Erpesphordia, Burchardus de Jecheburch, Sigelous in Norzun, Alardus Sancti Severi; capellani Conradus, Ro- 25 thingus, Linungus, Robertus; comites Gerardus de Lurenburch, Ernestus de Horeburch, Godefridus in Ameneburch, Wikerus de Warthberch; ministeriales Embrico ringravius, Heinricus vicedomnus, Siboldus in Erpesphordia, Wernerus dapifer. Acta sunt haec anno dominicae incarnationis mil- 40 lesimo centesimo XLº. VIIIº. indictione XI, regnante Conrado rege hujus nominis secundo.

* 12. Goslar, c. 1154. Jul. 30. R

Breno Hildensemensis episcopus constitutum decessoris Sui Bernhardi episcopi super capella quadam, quae Goslariae sita est, roborat et confirmat.

Dat. Goslariae in ecclesia S. Georgii, III. kal. Aug. Testes: Benno praepositus S. Georgii — — Ruthericus de Egisheim — — et ex Goslariensi clero et populo copiosa multitudo.

^{&#}x27;) Leuckleid, antiqq, Walk. I, 122. Heineceii antiqq, Goslar, p. 161. 3n bem Abbrude bei Leuckselb ift S. 122. 3. 6 v. u. viris hinter

13. 1155. R

Marquardus Fuldensis abbas notum facit, quod cum consensu Suo fratres de Walkenrede paludem quandam in Heringen, virgultis et arbustis obsitam, ad Fuldensem ecclesiam spectantem, sed landgravio inbeneficiatam, cum Edelgero de Ilfeld, qui eam beneficiali jure a landgravio susceperat, dicto landgravio permittente, concambiverunt, tradentes eidem praedia sua in Werthere et Wessungen.

A. 1155.

Testes: landgravius Ludevicus, comes Ludevicus de Lare, 10 Sigebodo de Scartfeld et filius suus ejusdem nominis, Fridericus de Bichelingen, Fridericus de Kircherch, Godefridus de Lingenhagen, Poppo de Blankenheim cum filiis.

. Walkenrieder Diplomatar fol. 37.

*14. Kaifer Friedrich I. verleiht bem Mlofter Balfenried bas Recht, mit Ministerialen und Leuten bes Reichs einen Taufch bis auf 3 hufen einzugehen. Goslar, 1157. Jun. 23.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Fridericus divina favente clementia Romanorum imperator augustus. Si religiosis personis, quae sub obtentu sacrae religionis jugiter divinis mancipantur officiis, aures serenitatis nostrae benigno favore accommodaverimus et aliquod de imperialis munificentiae indulgentia emolumentum eis contulerimus, liquido credimus eos promptiores in sustentatione nostri sacri imperii et devotiores in orationis constantia pro nobis

venerabilibus einzuschalten; serner ist zu lesen S. 123. 3. 17 v. u. Ovo st. Odo u. videlicet st. scilicet; 3. 13 Hettilone st. Hetzilone; 3. 9 simulque st. simul; 3. 4 recordationis st. revidationis; S. 124. 3. 18 v. u. domino st. domini, und 3. 17 sesst ejusdem hinter omnes; S. 125. 3. 12 v. u. aber ist "Signum Brunonis Hildenesheim. eps." zu streichen. Das Original hat das Siegel bes B. Bruno auf der Rückseite ausgebruch.

*) Origg. Guelf, III, 561. ex Schannat. clientel. Fuld. prob. p. 202; Soffmann's Chrentleines II, 297. — In ten Origg. if ©. 562. 3. 4 mutatis ft. mutans und 3. 6 corroboramus ft. corroborata zu tefen.

semper permanere atque apud remuneratorem omnium bonorum divinis nos praemiis remunerari. Est enim beata et 10 jocundissima commutatio terrena pro coelestibus tribuere et in sustentatione servorum Dei civium coelestis patriae contubernium promereri. Eapropter omnium tam futurorum quam praesentium Christi imperiique nostri fidelium noverit industria, qualiter nos Heinrici, venerabilis abbatis de Wal-13 kenriede, fratrumque ejus servorum Dei precibus clementer annuimus et, ut desiderium eorum optatum ac semper durabilem sortiretur effectum, praesenti aevo et futurae posteritati observandum litteris mandavimus. Concedimus enim praedicto abbati et fratribus hanc gratiae juris prae-20 rogativam, ut ab hoc tempore in antea liberam habeant potestatem faciendi concambium cum ministerialibus et hominibus regni de bonis, quae proprie ad regnum pertinere noscuntur, ita videlicet, ut cum unoquoque ministeriale vel homine regni de jure possint vel debeant usque ad tres 23 mansos cambire, ita tamen, ut melius et commodius concambium regno restituatur. Liceat quoque praedictis fratribus ubicunque vel quandocunque oportunitas obtulerit, infra hunc numerum, trium videlicet mansorum, cambire cum quolibet ministeriale vel homine regni. Hunc autem 30 numerum cambiendo cum unoquoque homine regni non excedant nisi ex imperiali concessione. Quod ut nostra auctoritate ecclesiae de Walkenriede et fratribus inibi Deo servientibus sine contradictione ratum semper et inconvulsum permaneat, praesentem inde paginam conscribi et si- 33 gilli nostri impressione insigniri jussimus, adhibitis testibus. quorum nomina haec sunt: Bruno Hildenesheimensis episcopus, Hermannus Fardensis episcopus, Albertus Aquensis praepositus, Heinricus dux Bawarie et Saxonie, marchio Albertus, Marquardus de Grunbach, Fridericus de Bichelin- 40 gen, Ludoldus de Dassela, Heinricus de Wida, Luboldus de Curlach, Hermannus de Northusen villicus. Iacobus de Gersbecce, Wernberus de Salhahe.

Signum domni Friderici Romanorum imperatoris invictissimi.

(L, M.) 43

Ego Reinaldus cancellarius vice Arnoldi Maguntini archiepiscopi et archicancellarii recognovi. Datum Goslariae VIIII. kal. Iulii anno dominicae incarnationis M°.C°.L°.VII°, indictione V, regnante domno Friderico gloriosissimo Romanorum imperatore augusto, anno regni ejus VI°, imperii vero III°. Actum in Christo feliciter amen.

15. Godlar, 1166. R

Herimannus Hildeneshemensis episcopus constitutum praedecessoris Sui Bernhardi super capella quadam Goslariae sita, jam a Brunone confirmatum, roborat et confirmat.

Actum Goslariae anno dom. inc. 1166, ind. 13.

Testes: Adelhogus Goslariensis praepositus, Werimo canonicus sanctae Mariae in Hildenesheim et presbiter, Berimo diaconus, Eggelbertus presbiter et canonicus Goslariensis, Fridericus comes de Bobenburg, Haosdus de Burnem, Olricus de Goslaria, Olricus de Rimo, Conradus pincerna, Ernestus dapifer". Chartularium Walkenriedonse der Admial, Bibl., 11 Manneyer (ol. 80.

*16. Raifer Briedrich I. überläßt bem Alofter Ballenried eine halbe Sufe in Urbach. Merfeburg, [1170.] Dec. 18.

Fridericus Dei gratia Romanorum imperator augustus. Quicquid ex sincera fidei devotione ecclesiis Dei possidendum conferimus, ad aeternae beatitudinis gloriam consequendam nobis profuturum non dubitamus. Notum itaque facimus universis imperii fidelibus, quod nos divinae misericordiae intuitu pro remedio animae nostrae dimidium mansum in Urbeche contulimus ecclesiae in Walkenriet, eodem jure utendum, quo nos illum possedimus. Ut autem haec nostrae auctoritatis traditio rata permaneat et inconvulsa, hanc inde cartulam scribi et sigillo nostro jussimus insigniri. Datum apud Merseburg XV. kal. Januarii.

(Um Driginale bangt bas unverlette Giegel.)

*) Behlerhaft abgebrudt im vaterlanbifden Archive für Dieberfachfen, Jahrgang 1843, S. 404.

[&]quot;) Bgl. Heineccii antiqq. Goslar. S. 167 f. Rach einer handschriftlichen Bemerkung bes herrn Prof. Forstemann in Northausen liest eine andere alte Abschrift 3. 5. Werino, 3. 6. Berno, 3. 8. Poppinburc und Huosdus, und fügt am Schlusse "episcopi" hinzu.

*17. Ringelheim, 1171. Cept. 26. Ri

Adelhogus, episcopus Hildensemensis, ad instantiam Odelrici et Rodolfi, honoratorum Goslariensium civium, constitutum Bernhardi, Brunonis et Heremanni, Hildensemensium pontificum, super capella quadam, quae Goslariae sita est, promulgatum innovat et confirmat.

Act. in ecclesia S. Georgii, a. 1171. anno I. pontif. nostri, X. kal. Oct., ind. IV. Dat. Ringelheim, VI. kal. Oct.

Testes: Wernerus praepositus S. Mauritii, Johannes praepositus Bakkenrotensis, Godefridus praepositus in Eimbike, Erembertus Goslariensis decanus; laici: Unargus, Egel-10 marus, Tietlevus de Werre, Ernestus dapifer, Sifridus de Veteri Villa, Odelricus de Piscina et aliorum fidelium copiosa multitudo.

(Bon bem bem Originale aufgebrudten Giegel find nur noch Stude verhanten.)

*18. Kaifer Friedrich I. bestätigt die Schenfung von 1 Sufe und 1 Mann (Bezelo) an das Kloster Walkenried durch Neinhold von Heringen. Erfurt, 1172.

Fridericus Dei gratia Romanorum imperator augustus. Notum facimus omnibus Christi fidelibus tam futuris quam praesentibus, quod nos divinae remunerationis intuitu mansum illum et hominem unum Bezelonem videlicet, quem Reinardus de Heringe pro remedio animae suae ecclesiae s

**) Leuckfeld I, 125; Heineccii antiqq. Gosl. p. 170. — 3n tem Mbbrude bei Prudfelb fete E. 126, 3. 18 v. u. hinter eujus "quidem", u. ließ tenor ft. tenos; 3. 17 ließ "quam Ovo pater suus" ft. quam pater suus Odo; 3. 10 ließ mundiburdii ft. mundiburgii; 3. 9. ließ devolutam ft. devolutum; 3. 6 ließ praesentia ft. praesentiam; — E. 127, 3. 26 v. n. ließ legitimi ft. legitime; 3. 24 hoc ft. hac; 3. 20 hisdem ft. iisdem; 3. 16 adicientes ft. adjicientes; 3. 15 totiens ft. toties; 3. 14 Domino ft. Deo und juri cognitis ft. juris cogniti; 3. 12 lgitur ft. ergo; 3. 7 Bakkenrotensis ft. Bakenrotensis, u. Godefridus ft. Godofredus; 3. 6 limbike ft. Einbeck, u. Goslariensis decanus ft. decanus Goslar.; 3. 4 Herebordus ft. Herebordis, und "laici Unargus, Egelmarus, Tietlevus de Werre, Ernestus dapifer, Sifridus de Veteri Villa, Odelricus de Piscina et aliorum fidelium copiosa multitudo" ftatt "etc."; 3. 3 ftreige "Adelhogus Hild. episc."; — E. 128, 3. 32 v. u. fete binter Hildenesheimensis "episcopi", u. ließ enblich 3. 31 Gocelini ft. Socelini.

de Walkenriede libere contulit, ne malignitate alicujus ecclesia elemosina sua privaretur, auctoritate imperiali ipsi ecclesiae confirmamus, statuentes et sub poena banni nostri firmiter praecipientes, ne aliqua persona parva vel magna de praedicto manso et homine praefatam ecclesiam inquietare audeat et molestare. Datum Erbsfurdie anno dominicae incarnationis Mo.Co.LXXIIo. feliciter amen.

(Das anhangende Raiferfiegel ift befcabigt.)

19. Abt heinrich I. von Walkenried beglaubigt, daß der Minifterial des Klofters, Bertold, feinen hof in Rordhaufen dem Klofter Walkenried überlaffen und von demfelben als Lehn für die Kinder feiner Tochter zurüdempfangen hat. Zwischen 1127 und 1178

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Heinricus Dei gratia Walkenredensis coenobii primus abbas. Quia divina dispositio nos licet indignos sublimavit, omnibus Christi fidelibus super salute animae suae consilium a nobis quaerentibus consulere nos convenit, eapropter notum esse volumus tam futuris quam praesentibus, qualiter quidam Bertoldus, ecclesiae nostrae ministerialis fidelissimus, quandam suam curiam in Northusen cum omni utilitate ob remedium animae suae suorumque praefatae ecclesiae et o fratribus domino Deo nostro suaeque genitrici perpetuae virgini Mariae in ea devote famulantibus contulerit eamque filiae suae liberis ab eadem ecclesia in stabile beneficium resumpserit, quod, si postmodum Deo permittente et inimico persequente, quod absit, locus destructus fuerit, hanc prae-16 fatis pueris remanendam decuit. Si qua vero persona hujus donationis ignara in posterum praedictum locum molestare vel pueros praesumpserit, justo et tremendo Dei judicio se subjacendam noverit. Ut autem eadem donatio rata permaneat, impressione sigilli nostri cartam insigniri jussimus, 20 adhibitis idoneis testibus Everhardo priore, Gerberto, Dithelmo, Walderico, Ekberto, Bertoldo, Haszone, Eilberto, Lindmundo.

Walkenrieder Diplomatar fol. 37b.

*20. Abt Konrad von Fulda überläßt dem Klofter Walkenried (Abt Ditmar I.) Fuldaifche Lehngüter zu Görsbach und Krimhilderode, und empfängt dagegen Besitzungen zu Reula für den Ministerialen Günther von Beikendorf. Rulda, 1178. Sept. 4.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Cûnradus Dei gratia Fuldensis abbas. Ea quae de possessionibus ecclesiae Fuldensis nostro tempore ordinantur, scriptorum paginis annotare dignum duximus, ut ad memoriam futurorum deducantur et res gesta veraciter a posteris et suc-s cessoribus nostris cognoscatur. Eapropter universis tam praesentis quam futuri temporis fidelibus notificamus, quod Guntherus de Boikendorf, ministerialis Fuldensis ecclesiae, una cum uxore sua Cecilia et filiis filiabusque suis beneficium, quod a nobis et ab ecclesia Fuldensi possidebant in to Gersbech et Crimehildtrode, nobis et ecclesiae Fuldensi resignaverunt et astipulando in proprietatem nostram et ecclesiae nostrae reddiderunt, quod nos per consensum capituli Fuldensis ac ministerialium domno Dietmaro venerabili abbati in Walkenrith et fratribus eius in proprietatem dedimus 13 et contradidimus in perpetuum in recompensatione possessionum, quas praenominatus abbas et fratres ejus in villa, quae Culaa nuncupatur, argento suo comparaverunt et in proprietatem nobis et ecclesiae Fuldensi perpetualiter dederunt. Nos vero devotionem praedicti Guntheri attendentes 20 praefata bona in Culaa ei et uxori suae Ceciliae et corum legitimis heredibus in beneficio concessimus, eo videlicet tenore, ut ea jure beneficii possideant. Ut autem haec rata et inconvulsa permaneant, hanc inde paginam conscribi et sigilli nostri impressione corroborari jussimus, adhibitis ido- 28 neis testibus, quorum nomina subter notavimus: Bertholdus decanus de domo, Sifridus maior praepositus, Reginhardus camerarius, Cunradus praepositus in Monte sanctae Mariae, Wortwinus praepositus in Monte sancti Michaelis, Gundelaus praepositus in Monte sancti Petri, Herbordus custos, Bertho- so hus portarius, Henricus capellanus, Rodulfus comes advocatus Fuldensis et frater suus comes Gozmarus, comes Adel-

gerus de Ilfelt, comes Fridericus de Kerberch, comes Cristanus de Rotenborch, comes Godescalcus de Rotenborch, Rů-33 bertus advocatus de Nordhusen, Bürchardus de Hohenstein, Hermannus de Vronroth, Ekehardus de Lievenroth, Gerlacus archipresbyter Fuldensis, Berthohus parrochianus in Luthre, ministeriales Fuldenses, Hartungus de Scarphenberch, Ermmoldus de Slitesen et filius eius Gerlacus, Dragbotho, Wilvo lehardus et frater ejus Heroldus, item Willehardus, Wigandus dapifer, Cunradus pincerna, Wigandus marescalcus, Cunradus de Wizelahes, Wigandus et frater ejus Henricus, Robertus, Adelhunus, Hertdegeno scultetus, Siboldus et frater eius Berthohus, Reinerus, Gerholdus et filius eius Robertus ss et alii quam plures. Actum anno incarnationis dominicae millesimo centesimo septuagesimo VIIIº, regnante domino Frederico Romanorum imperatore gloriosissimo, anno sedis nostrae primo. Datum Fuldae II. non. Septembris'.

(Das auf ber Borberfeite aufgebruchte Giegel ift mohlerhalten.)

21. Die Abtissin Antonia ju Reuwert bezeugt, bag ber Abt Ditmar ju Baltenried ein Gut ju Binningstädt, welches ber Bogt Boltmar bem Kloster Reuwert überlaffen hatte, gefauft hat. Zwischen 1179 und 1183.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Antonia, Dei gratia in Orto sanctae Mariae abbatissa, omnibus tam praesentibus quam futuris in perpetuum. Ea quae ab honestis viris rationabiliter et secundum justitiae tenorem fiunt, prasorum injusta machinatione plerumque conturbari solent contradictione se opponente, unde factum nostrum in omnem posteritatis memoriam transmittere volentes, praesentis testimonii firmamento tam praesentibus quam in omne tempus successuris duximus intimandum. Dominus Dithmarus, venerabilis coenobii Walkenredensis abbas, consentiente toto capituli sui conventu praedium quoddam in Winningestede, quod advocatus Volcmarus, ecclesiae nostrae fundator devo-

^{*)} Doffmann's Chrenffeinob II, 298; Schannat, clientela Fuld. p. 275; cf. Origg. Guelf. III, 136. n.

tus, cum omni jure, quo ipse illud sine molestia contradictionis possederat, contulit, ab ecclesia nostra, quae dicitur Ortus sanctae Mariae, ex praepositi nostri Heinrici et una-13 nimi totius congregationis nostrae voluntate 60 marcis coemit, quam summam quibusdam praefati fundatoris nostri heredibus injusta pervasione ecclesiam nostram opprimentibus pro sedanda eorum insolentia contradidimus. Ut igitur praedicta distractio in omne tempus inconvulsa et rata perseve-20 ret, sigilli nostri impressione praesentem paginam roboravimus, hoc adicientes, quod si quis in praemissum praedium manum temerariae invasionis mittere attemptaverit, Dei omnipotentis vindictam et suae gloriosae matris perpetuam indignationem, donec animum et manum revocaverit, incurrat *. 23 Walkentière Piplomatar fol. 45b.

22. Pabft Lucius III. verleißt bem Ciftercienserorden Borrechte, Befreiung von Ercommunication und Interdict 2c. Berona, [1184?] Rov. 21.

Lutius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbati Cisterciensi et universis coabbatibus ejus sub codem ordine Domino servientibus salutem et apostolicam benedictionem. Monasticae sinceritas disciplinae, quam in puritate ordinis, quem tenetis, aeterni conditoris providentia restauravit, s illam semper invenit in apostolica sede clementiam, qua et vobis in Domino propositum virtutis accresceret et aliorum devotio vestris provocaretur exemplis, ut per coelestium semitam mandatorum ad propositum feliciter bravium festinaret. Inter cetera vero licet ordo vester ea se servaverit dio- 10 cesanis episcopis humilitate subjectum, ut, salvis originalibus institutis, eorum semper vellet magisterio subjacere, illud tamen hactenus de favore ac protectione apostolicae sedis obtinuit, ut nullus in monasteria vel abbates ordinis memorati quamlibet ecclesiasticam sententiam promeret, vel per- 13 sonas in codem ordine constitutas excommunicationis vel

^{*)} Leudfeld I, 421 fest biefe Urfunde, ohne fie mitzutheilen, ins Jahr 1179.

suspensionis seu interdicti promulgatione gravaret. Quia vero frigescente caritate multorum usque adeo malitia noscitur habundasse, ut nonnulli eorum, qui ecclesiis Dei modernis 20 temporibus sunt praelati, transgrediantur terminos ab antiquioribus constitutos et in vestrum specialiter ordinem indebitam exercere non dubitent ultionem, praesentium litterarum inscriptione statuimus et auctoritate apostolica confirmamus, ut nulli omnino liceat, in vos vel monasteria vestra 25 seu fratres inibi constitutos contra id, quod ab origine ordinis noscitur observatum, excommunicationis vel suspensionis seu interdicti sententiam promere, quam, si deprompta fuerit, auctoritate apostolica decernimus non tenere. Adicientes quoque decernimus, ut archiepiscopi et episcopi in 30 recipiendis professionibus, quae a benedictis vel benedicendis abbatibus exhibentur, ea sint forma et expressione contenti, quae ab origine ordinis noscitur instituta, scilicet ut abbates ipsi salvo ordine suo profiteri debeant et contra instituta ordinis nullam professionem facere compellantur. 33 Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrae constitutionis et confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem haec attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Veronae XI. kalend. Decembris.

Eransfumt des D. Clemens V. von 1309. 4. non. Sept.

23. Dine Datum, swifden 1183 und 1187. R

Ekebertus abbas Walkenredensis testatur, quod quidam de familia ecclesiae Suae, Heinricus nomine, dimidium mansum in Gersbeke, ab abbate Heinrico 8 marcis comparatum, ecclesiae Walkenredensi ad censum annuum 2 solidorum, item mansum, 6 minus agris, a Dithmaro tunc temporis abbate 12 marcis comparatum, eidem ecclesiae ad censum 3 solidorum reddidit.

Walkenrieber Diplomatar fol. 39b.

*24. Erzbifchof Konrad von Mainz bestätigt, bag ber Probst bes Peterstifts Burkard, welcher auch Probst zu Zechaburg ift, und die Gemeine von Zechaburg bem Kloster Walkenried ihre Guter und Sinkunfte in Urbach für die Guter bieses Klosters in Horwerther (jest Klein: Werther), in Erich und in Auleben tauschweise überlassen hat. Erfurt, 1184.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Cunradus, Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus, omnibus Christi fidelibus in perpetuum. Cum non solum ex debito nobis a Deo collati officii, verum etiam pro debito christianae religionis internis karitatis visceribus vibeamur (sic) s astringi, ut rationabilibus et maxime ecclesiasticarum personarum votis digne postulatis gratanter prorsus teneamur annuere, idcirco dignum duximus factum rationabile sub nostri praesentia emolumenti causa et spe futurae utilitatis peractum tenaci superventurae posteritatis memoriae littera- 10 rum nostrarum expressione commendatum et nostrae auctoritatis sigillo communitum inviolabiliter ac invariabiliter perpetuo observandum transmittere, cujus quidem talis est modus et series: Burkardus praepositus sancti Petri, qui etiam Jecheburgensis ecclesiae praepositus, et communiter Jeche- 15 burgensis ecclesia pari voto et consensu bona et reditus. quos habebant in Urebach, Walkenridensi ecclesiae pro bonis et reditibus, quos habebat in Horewertere et in Erich et in Ouleven, pari concambio cum utrorumque bonorum attinentiis contulerunt. Quod factum uti postmodum inva-20 riabile et incommutabile ab omni hominum successione perpetuo perseveret, praesentis nostri impressione sigilli attestamur et sub anathematis vinculo et Dei omnipotentis indignatione promerenda roboramus. Hujus autem actionis, quae anno incarnationis dominicae Mo.Co.LXXXo.IVo, indi-25 ctione II. coram nobis Erpisfordiae facta et a nobis confirmata est, testes affuerunt, quorum subjecta sunt nomina: Arnoldus majoris ecclesiae praepositus, Burkardus sancti Petri Maguntiae et Jecheburgensis nichilominus praepositus, Peregrinus abbas sancti Petri, Ekebertus abbas Walkenridensis, 30 Thietmarus prior ejusdem coenobii, Bertoldus cellerarius, Peregrinus custos, Godefridus decanus sanctae Mariae in Erpisfordia, Heinricus cantor, Lüdewicus lantgravius, Erwinus comes, Sigefridus comes, Adilgerus comes, Arnoldus comes de Scowenburg, Ludowicus comes de Lare, Meinardus de Mülburg, Poppo de Wasinge, ministeriales, Bertoldus vicedominus, Helwicus scoltetus, Theodericus camerarius, Wikardus advocatus, Robertus advocatus de Northusen, Burkardus, Irmingerus, Guntherus.

(Das anhängenbe Siegel ift unverfehrt.)

25. 1184. RI

Cunradus, Maguntinensis archiepiscopus, quaedam mancipia Sibi et ecclesiae Suae subjecta et curti Suae Radulverode attinentia, Reingardem videlicet cum liberis suis, ecclesiae Walkenredensi mancipat, ut deinceps ei jure mancipiorum subjecta sint, recipiens in recompensationem eorum a praefata ecclesia 1 mansum in Grazinge, 4 solidorum censum annuatim persolventem.

Anno 1184, ind. II.

Testes: Godefridus cancellarius imperatoris, Fridericus comes de Bichelinge, Edilgerus comes de Honstein et filius ejus Edilgerus, Fridericus comes de Kirberg et filius ejus Henricus, Heinricus de Suarzburg, qui et vicedominus, Adelbertus comes de Everstein, Ludewicus comes de Lare, Erwicus comes de Glichem, Heidenricus vicedominus et frater ejus Hellewigus de Rusteberg, Rubertus advocatus de Nortbusen.

Wathenrieder Biplomatar fol. 5.

*26. 1187. R

Albertus comes de Clettenberg notum facit, quod quidam homo Swickerus de Urbeke, artis fabriciae, quum frequenti incudis malleatione ac piorum laborum desudatione summam quandam pecuniae super se contraxisset et 6 jugera penes Berigen sita in proprietatem perpetuam sibi comparas—s set, successu temporis stirpis se videns orbari sobole, prae dictos 6 agros S. Virgini et fratribus in Walkenrede in proprietatem assignavit, legitimo heredum suorum, videlicet filiorum fratris sui, assensu ad hoc inclinante.

"Sed ut tenaciorem memoriam beneficia collata reserva- 10 "rent, civibus de Urbeke tina cerevisiae pro donationis hujus "testimonio et confirmatione ad epotandum ministrabatur."

Act. a. 1187 regente domino Thitmaro abbatiam in Walkenrede et hoc factum promovente, imperatore Henrico regnum tenente.

Testes: Hartugus de Holbach, Reinoldus de Meinarderod, Gerungus de Ostede, Walugus de Saswerpen, Hartmannus de Herugen advocatus, milites; praeterea testes de Urbeke sunt hii: Heidenricus cognomento Hereste, Beio — —.

(Um Priginale bangt bas wohlerbaltene Siegel bes Grafen.)

*27. Kaifer Friedrich I. nimmt das Kloster Walkenried in feinen Schut und bestätigt bessen Rechte und Besitzungen. Allstedt,
1189. Sept. 1.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Fredericus divina favente clementia Romanorum imperator augustus. Si locis divino cultui addictis ac degentibus in eis Christi famulis nostrae propiciationis favorem impendimus, hoc de ipsorum crebris orationibus indubitanter nos credimus asse-s cuturos, ut pensantem merita hominis Deum, cujus adventum pertimescimus, in novissimo die judicem securi videamus. Hoc sane intuitu considerata religione servorum Christi, Deo et Dei genitrici semper virgini Mariae in coenobio Walkenredensi devote, famulantium, ipsos cum universis bonis, 10 quae nunc possident vel in posterum legitima acquisitione adepturi sunt, in nostram protectionem suscepimus, omnia, quae nostris quondam privilegiis eis concessimus, praesentis quoque privilegii sanctione confirmantes. Hac igitur, sicut

15 et priori, propter habundantem cautelam et variam temporum permutationem, pagina duximus exprimendum, quod abbate suo defuncto liberam semper habeant potestatem alium eligendi juxta ordinis sui institutionem. Concessam quoque eis concambii praerogativam confirmamus, ut liceat eis fa-20 cere concambium cum hominibus et ministerialibus imperii de bonis, quae proprie ad imperium pertinere dinoscuntur. ita videlicet, ut cum unoquoque homine vel ministeriale imperii de jure possint cambire usque ad tres mansos, ita tamen, quod melius concambium imperio restituatur, et quum 25 usque ad hunc numerum cum quolibet homine imperii, quodcumque vel quandocumque oportunitas obtulerit, eis cambire liceat, ternarium concessum nequaquam excedant nisi de imperiali permissione. Inter quae duas praedicto coenobio et fratribus grangias, Beringin videlicet et Bermisleve, insuper 30 et casas in nemore Harte confirmamus, statuentes et pracsentis privilegii auctoritate firmiter sancientes, ut in his et omnibus aliis, quibus praememoratum coenobium imperiali se concessione tuetur, nulla omnino persona, humilis vel alta, saecularis vel ecclesiastica, violentiam aut injuriam ausu 35 temerario illi inferre praesumat. Quod si quis iniqua ductus praesumptione attemptaverit, in vindictam maleficii sui LX libras auri puri pro poena componat, dimidiam partem fisco imperiali, reliquam medietatem injuriam passis. Hujus rei testes sunt: Conradus Maguntinus archiepiscopus, Adelhogus 40 Hildensemensis episcopus, Bertoldus Nuenburgensis episcopus, Martinus Missensis episcopus, Rodolfus imperialis aulae prothonotarius, Conradus Missensis praepositus, Conradus imperialis aulae capellanus, frater burcgravii Magedeburgensis, Burchardus burcgravius Magedeburgensis, comes Burchardus 44 de Waltingerode, comes Sigbodo de Schartvelt, comes Fredericus de Bichelingen, comes Edelgerus de Honstein, comes Ludewicus de Lare et frater ejus comes Beringerus, Albertus de Hiltinburch, Albertus de Grombach, Hugoldus de Cuphese, Lupoldus de Hertesberg et Heinricus frater ejus, Conradus so pincerna, Ekebertus marscalcus, Hugo dapifer, Conradus camerarius et alii quam plures.

Signum domini Frerici (sic) Romanorum imperatoris invictissimi.

Ego Johannes imperialis aulae cancellarius, in vice Conradi Maguutini archiepiscopi, Germaniae archicancellarii, re- 55 cognovi.

Actum anno incarnationis dominicae M°.C°.LXXXVIII°, indictione VI, regnante gloriosissimo domino Frederico Romanorum imperatore augusto, anno regni ejus XXXVII, imperii vero XXXV. Datum apud Alstede kal. Septembris fe- 60 liciter amen.

(Um Original hangt bas unbeschäbigte Siegel bes Raifers.)

*28. Erzbifchof Konrad von Mainz bestätigt bem Kloster Baltenried bas von bem Grafen Regenbodo von Beichlingen bemfelben vermachte Allodium Günzerode mit Zubehör u. a. m. Goslar, 1188.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Conradus Dei gratia Sabinensis episcopus et sanctae Mogontinae sedis archiepiscopus. Ex injuncto nobis a Deo sacri pontificatus officio omnium ecclesiarum commodis et utilitatibus cura pervigili, solicitudine non pigra invigilare debemus, his ta-s men praecipue, quos ad altioris dignitatis gradum et contemplativae vitae beatitudinem anhelanter conscendere vel conscendisse invenerimus, ne, si animi contemplationi dediti, rerum mundanarum adversitatibus occupentur, professioni propositae et debitae minus vacare compellantur. Ea inducti 10 considerationis devotione, notum esse volumus universis tam futuri quam praesentis aevi Christi fidelibus, quomodo comes Regenbodo de Bichelingen in remedium animae suae, in salutem quoque antecessorum et successorum suorum, praesentibus et consentientibus heredibus legitimis, matre sua videlicet 18 Helenburge et fratre suo comite Fretherico, per manum avunculi sui comitis Erwini, pio instructus karitatis officio, beatae virgini Dei genitrici Mariae in Walkenrithe ad usus fratrum perpetuos ibidem Deo famulantium traditione libera legiti20 mague allodium suum Gunzerothe, villam videlicet totam cum ecclesia et silva adiacente et omnibus appenditiis eius cultis et incultis, contradidit, in Ellenroth quoque IV mansos et VII jugera et dimidium, in Lyenkenrod V mansos, in Saswerph II mansos, in Bodenrod XVII mansos, in Rude dimi-25 dium mansum, in Fladekendorp II mansos et dimidium et molendinum unum, in Odenleibe mansum unum, in Grotenwesunge mansum I, in Haverunge V jugera et dimidium, in Gehoven V mansos. Post hanc igitur tam devotam et piam Regenbodonis comitis donationem, quum nos Walkenrithe 30 venissemus, fidelis noster comes Erwinus, memor suae fidei et fidelis testamenti sui cognati, in praesentia nostra allodium praescriptum super altare beatae Mariae in Walkenrith delegavit, super qua delegatione Burchardus praepositus Gicheburgensis et comes Erwinus sententiam quaesiti dictave-83 runt, quia nos eam vinculo banni confirmare deberemus, quod et fecimus. Si quis igitur tam piam et legitimam comitis praescripti traditionem et nostram auctorabilem confirmationem ausu temerario cassare aut infirmare temptaverit, anathematis vinculo se sciat innodatum et, nisi resipuerit, aeternae ge-40 hennae cruciatibus deputatum. Huius rei testes sunt: Hekkebertus abbas ipsius loci, Hermannus abbas de Northeym, Conradus abbas de Gerroth, Burchardus praepositus in Gycheburhe, Frithericus canonicus Halwerstadensis, Gyso canonicus in Frisslaria, Gerlacus canonicus in Erpphordia, Lo-43 thewicus dux Bawariae, Erwinus comes cum filio Ernesto. Frithericus comes de Bichelinge, Meinerus de Mulburch, Gerhardus de Kelwera, Helmwicus de Rusteberche cum aliis quam pluribus clericis et laicis. Haec autem tradițio facta est anno dominicae incarnationis Mo.Co.LXXXo.VIIIo. in-50 dictione VI, regnante gloriosissimo Romanorum imperatore Fritherico. Confirmatio vero facta et tradita est in Goslaria. (Im Originale hangt bas unbeschädigte Giegel bes Grybifdofe.)

29. 1188. RI

T[hitmarus] abbas Walkenredensis Bertoldum juvenem de Goslaria sororemque ejus Irmigardem cum liberis ejus, quos duo fratres de Northusen, videlicet Ebe et Eilbertus, cum sorore sua Aua sibi vindicaverant, acceptis autem ab eis 7 marcis arg. absolutos a se et efestucatos ecclesiae Walken- s redensi mancipaverunt et proprietatis jure tradiderunt, sub Suae defensionis patrocinio suscipit, ita, ut nulli hominum de jure ac dominatione forensi, nisi soli Walkenredensi ecclesiae ejusque praelatis quidquam praestare debeant.

A. 1188.

Walkenrieder Diplomatar fol. 41b.

*30. Erzbifchof Konrad von Mainz bezeugt, daß ber Abt des Klosters Walkenried eine hufe zu Wechsungen, die Graf Reinbodo dem Kloster verliehen hatte, gegen den Pfarrer Gerlach von Furra, welcher behauptete, jene hufe gehöre seiner Kirche, vor Gericht zu Frankenhausen für sein Kloster erhalten hat, da auch Gerlach seinen Ansprücken entsagt habe. Erfurt, [1189.] Febr. 25.

C[onradus], Dei gratia Sabinensis episcopus, sanctae Mogontinae sedis archiepiscopus, in perpetuum. Ex injuncto nobis a Deo sacri pontificatus officio omnibus quidem ad nos respectum habentibus paternae sollicitudinis affectu tenemur adesse et prodesse, specialiter tamen illorum commodis et s utilitatibus nos decet et oportet intendere, quos sub regularis observantia disciplinae noverimus divinis laudibus et obsequiis sollerter invigilare. Ea ducti consideratione notum fieri volumus Christi fidelibus universis, quod abbas de Walkenride mansum unum in Wessunge octo solidos solventem to et a comite Reinbodone cum suis coheredibus ecclesiae Walkenridensi collatum contra Gerlacum parrochianum de Vurre, qui eundem mansum falsa inductus relatione juri suae ecclesiae pertinere asseruit, in placito quodam Frankenhusen, cujuslibet inpetentis importunitate cessante, ecclesiae suac 18 obtinuit, ita quod praefatus Gerlacus in manso praescripto rei veritate ab eo quaesita et inventa, nichil se juris habere

recognovit, et querimoniae suae injustae super manso eodem in perpetuum renuntiavit. Ne quis igitur diabolicae persua20 sionis veneno afflatus rationabile factum istud ausu temerario in irritum revocare aut infringere praesumat, hanc nostrae attestationis paginam conscribi et auctoritatis nostrae sigillo fecimus insigniri. Testes sunt Burchardus praepositus in Gicheburch, Wernherus praepositus in Busleiben, Gozwinus decanus in Frankenvurt, Giso canonicus in Fritslaria, Růdolfus frater ejus, canonicus in Hildensheim, et alii quam plures clerici, Bernhardus dux Saxoniae, Sifridus comes de Orlamunde, Fridericus comes de Bichelingen cum filiis suis, Gero de Kuffese, Fridericus de Bathechendorf, Fridericus de Vron20 dorf. Acta sunt Erfordie V. kal. Martii.

(Das anhängente Giegel ift unverlett.)

31. Bifchof Dietrich von Salberstadt trifft wichtige Anordnungen für die Colonisten im Bruch zwischen der Oder und Bode. (Um 1190.)

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Theodericus divina favente clementia Halverstadensis ecclesiae episcopus. Pontificiali congruere videtur honori, ut, quicquid diocesi ac provinciae utile et necessarium esse decernitur, ne per successiones temporum in oblivionem labatur, ad memoriam futurae posteritatis scripto commendetur, ut unicuique jus suum inviolabiliter conservetur, nec cuiquam in posterum violentia aut injuria inferatur. Notum sit igitur tam praesenti quam futurae aetati, quod homines paludem, quae est inter Oveke-10 ram et Bodam, inhabitantes habebunt in singulis mansis XIIII agros Hollandenses, quorum unusquisque solvet in principio habitationis fertonem argenti in testimonium et singulis annis decimam suam in messe. Post quartum vero annum unusquisque mansus solvet IIII solidos singulis annis de censu 15 in festo beati Martini et decimam sicut prius. Ad unamquamque villam pertinebunt quinquaginta mansi, qui censum et decimam solvent episcopo. Insuper etiam ecclesia mansum habebit et magister villae mansum. Quicunque paludem inhabitare voluerint. liberum habebunt exitum et introitum et pacem in rebus et personis et communionem in silvis et 20 pascuis, sicut et ceteri homines episcopi. Item sub quocumque domino mansueverint, pacem habebunt per episcopum inhabitandi paludem, et postquam justiciam suam domino suo persolverint, ab omni molestia erunt absoluti et sub defensione episcopi musliti (sic). Tria placita possidebunt in anno. 25 quibus intercrit nuntius episcopi, et duae partes de quaestu dabuntur episcopo, tertia remanebit magistro villae, qui secundum consilium nuntii episcopi de quaestu ordinabit et nichil accipiet vel remittet sine illius consensu. Pro furto et aliis excessibus secundum justiciam suam magister villae so judicabit et nuntius episcopi adhibebit. Si quis absque herede morietur, hereditas eius per annum et diem reservetur. et si heres non venerit, dupla pars crit episcopi et tertia ecclesiae. Ut autem haec nostrae auctoritatis traditio rata permaneat et inconvulsa, praesentem inde paginam conscribi 25 jussimus et sigillo nostro insigniri. Hujus rei testes sunt: Conradus decanus major, similiter ejusdem ecclesiae canonici: Anselmus, Conradus, Gero, Rodolfus, Gevehardus, Albertus; barones vero: Sifridus, Ludolfus, Arnoldus; castellani: Erwinus de Radenleg, Fridericus et Gunzelinus de Cro- 40 zuch: ministeriales: Cesarius, Bertoldus, Herwigus, Christianus. Alvericus camerarius. Alvericus de civitate.

di Juglepa um Walkenrieder Diplomatar fol. 11b.

-lyl stup 12 -

32. Ohne Datum [um 1190]. Bt

Dithmarus abbas Walkenredensis recognoscit, quod Godescalcus, canonicus S. Crucis in Northusen, ecclesiae Walkenredensi 4 arcas in Northusen 22 solidos persolventes contradidit, ut hic census domui hospitum famuletur et in usus inibi adventantium dispensetur.

Wathenrieder Dip'omatar fol, 38.

*33. Bifchof Berno von Silbesheim wieberholt und beftätigt bie Anordnungen feiner Borganger für die Cacilien=Capelle ju Goslar. 1191.

In nomine sanctae et judividuae Trinitatis. Berno Dei gracia Hildeneshemensis episcopus in perpetuum. Pontificalis officii est, ecclesias Dei paternae sollicitudinis cura protegere atque utilitatibus earum promovendis et paci consers vandae vigilanter prospicere. Eapropter notum esse volumus omnibus Christi fidelibus tam futuris quam praesentibus, quod nos peticione fidelis et dilecti nostri Rodolfi, civis Goslariensis, nobilis viri, capellam sanctae Caeciliae, quae legitima suorum progenitorum donacione ipsum contigit, cum 10 omnibus eius justiciis et possessionibus in Dei et nostram protectionem suscipimus, statuentes, ut juxta praedecessorum nostrorum, venerabilium virorum Bertoldi, Bernhardi, Brunonis, Heremanni, Adelogi, Hildeneshemensis ecclesiae pontificum, concessionem praefatae capellae sacerdos, de manu 15 episcopi aut ejus responsalis dono altaris canonice investitus, omnes ejusdem ecclesiae fundatores, exstructores et possessores sepeliendi et parvulos eorum babtizandi absque omni contradictione habeat facultatem. Liceat praeterea volentibus ibi divinum servitium frequentare, sacerdoti aegros, ad 20 quos invitatus fuerit, visitare, parvulos quoscunque sibi oblatos babtizare et mortuos sepelire. Decernimus etiam, ut quaecumque bona, quascumque possessiones eadem ecclesia inpraesentiarum juste et canonice possidet, nemo audeat iuvadere, diripere vel quibuslibet vexare molestiis. Si quis igi-25 tur, hanc nostrae constitutionis paginam nostro sigillo roboratam sciens, contra eam venire temptaverit, sciat se anathematis vinculo obligatum, nisi condigna poenitentia legitimam satisfactionem exhibuerit. Hujus rei testes sunt: Burchardus Hildenesheimensis canonicus, Ekehardus montis sancti 30 Georgii praepositus, Rodolfus praepositus de Richenberg, Ercubertus decanus de curia, Hugoldus et magister Thietmarus canonici, Tidericus sacerdos de forensi ecclesia, Rodolfus de monte Frankorum, Reinboldus, Berhardus, Albertus, Tidericus, Timo, Heremannus, Thietmarus, Udo et Johannes sacerdotes; comes Albertus de Werningeroth, Volc-23 marus advocatus, Volradus, Odelricus dives, Gisilbertus, Con-radus, Tidericus, Sifridus, Rotmannus, Tidericus de Domo, Heremannus, Johannes, Arnoldus, Ortgisus, Rozo, Johannes, Odelricus, Reimarus, Manegoldus, Timo, et cives nostri quam plures, Escwinus et frater ejus Tidericus de Walmode. Da-40 tum in monte sancti Georgii per manum Ekehardi ejusdem ecclesiae praepositi anno dom. incarn. M°.C°.LXXXX°.I°., anno pontificatus nostri primo *.

(Dem Originale ift bas Giegel bes Bifchofe aufgebrudt.)

*34. Braunfdweig, 1191. Jun. 6. R

Henricus dux una cum filio Suo Henrico — quum ministeriales Sui de Medeheim, Ottrabanus, Liudolfus et Heinricus fratres, de bonis suis mansum et dimidium cum pratis et pascuis attinentibus, sitis in dominicali ecclesiae Kinderothe ad coutiguam parochiae villam Nore, pro 28 marcis s Thitmaro abbati et fratribus in Walkenrede vendiderint — praedicta bona ministerialium Suorum ecclesiae in Walkenrede donal.

Act. 1191. ind. 9. Datum in Brunswic ad S. Blasium, S. id. Jun.

Testes: Hartmannus abbas S. Egidii, Bertramus abbas in Riddagishusen, Gerhardus praepositus in Stidereborch, Amselmus praepositus majoris ecclesiae in Halberstadt, Johannes praepositus Fridislariensis et Embycensis, Davidus praepositus Liubycensis—; laici: Bernhardus de Lippia, Bern-13 hardus de Wilepa, comes Couradus de Rothin senior et junior, comes Conradus de Poppinburch, Liudolfus comes de Waltingerothe, Liudolfus de Hagin, Jordanis dapifer, Heinricus dapifer, Willehelmus de Folkmarrothe, Rotherus de Veltheim, Helmoldus de Plesse**.

(Dem Originale ift tas Giegel aufgebrudt.)

^{*)} Fehlerhaft abgebrudt bei Leudfelb l. c. I, 128, und in Heineccii antiqq. Goslar. p. 192.

[&]quot;) Correct abgebrudt in Origg. Guelf. III, 573; ausgenommen, baf ba-

*35. 1193. R

Albertus comes de Clettenberc notum facit, quod Johannes miles de Welkerrot cum consensu matris suae — quum uxorem et liberos non haberet — arbusta quaedam juxta vineam Botenroth sita, ecclesiae in Walkenride pro 2½ marsis vendidit, et quod huic venditioni Sigehardus de Risla, qui eadem arbusta cum aliis bonis ab codem Johanne possederat jure haereditario, assensum praebuit, postquam fratres de Walkenride modium forensem siliginis, solventem 3 fertones, dederant, et ipsa arbusta ad incidendum primo anno et dimiserant.

Acta 1193 "et terminata coram nobis in placito provinciali."

Testes: Henricus miles de Heringen, Johannes praefectus de Clettenberc, Hartungus de Holcbach, Burcardus de Have-

(Im Originale bangt bas Giegel unverlett.)

*36, 1196, RI

Conradus Maguntinus archiepiscopus — quum Burchardus, Jecheburgensis praepositus, quaedam ecclesiae snae bona monasterio in Walkeurede in concambio tradidisset, successor autem Burchardi, Wernerus, decanus ecclesiae majoris in Halberstadt, abbati in Walkeurede super eodem facto actionem movisset, affirmans, illud minus rationabile esse — praedictam commutationem denuo confirmat, postquam Burchardus, in praesentia Sua et testium rogatus, eam rationabiliter factam esse dixerat.

 Act. 1196 "electionis nostrae in episcopatum Maguntinum anno XXXVI, exilii XXXIII, reversionis XIII."

Testes: Henricus majoris ecclesiae Maguntinae decanus, Wortwinus S. Victoris praepositus — — —

(Im Originale bangt bas Siegel unverlett.)

schift ftatt Volkmarrothe — Folkmarrothe gu lefen ift. Auch ift bei Befdreibung bee Siegels, wovon fich in Nehtmeiers Ghr. S. 402 ein Abbruck findet, impressum ftatt appendet gu lefen.

*37. Ohne Datum [1196]. Rt

Henricus, majoris ecclesiae [Maguntinae] decanus, Wortwinus, S. Victoris ecclesiae praepositus, etc. testantur, Burchardum, qui praeposituram Jecheburgensem jam diu resignaverat, quaesitum respondisse, commutationem, inter ipsum et abbatem de Walkenrede habitam, consensu utriusque ca-⁵ pituli et advocati factam esse etc.

(Mm Driginale bangt bas Giegel unberfest.)

*38. 1197. August 7. R

Bertoldus, Nuemburgensis episcopus, venditionem 9½ mansorum in Merbeche, 13½ in Nore, 9 in Heinrode et 1 mansi in Magedon, monasterio in Walkenrede tempore Dithmari abbatis a capitulo S. Mauritii in Nuemburg pro 201 marcis factam, roborat et corfirmat.

A. 1197, 7. id. Aug.

Testes: Everhardus Merseburgensis episcopus, Thimo Bavenbergensis electus, Hartmannus maj. ecclesiae praepositus — —; laici: Hermannus lantgravius et Saxoniae palatinus, Conradus marchio de Lusiz, Ludewicus comes de Lare, to Edelgerus comes de Honstein —; ministeriales: Hugo de Hukkenwalde — — .

(Um Driginale hangt bas unverlette Giegel.)

*39. Herzog heinrich, Pfalzgraf am Rhein, bezeugt, baf vor ihm und feinem Bruder Wilhelm und mit Beiber Zustimmung ber Ministerial Albert von Salza mit Genehmigung feiner Erben 2 hufen in Badra für 19 Mart an das Kloster Waltenried vertauft hat. 1197.

Heinricus Dei gratia dux et palatinus comes Rheni in perpetuum. In noticiam tam praesentium quam futurorum fidelium venire cupimus, quod Albertus de Salza consentientibus heredibus suis, Alexandro, Lodewico fratribus suis, et

^{*)} Mogedrudt in Origg. Guelf. III. 562, wo aber 3. 10 v. u. igitur statt ergo, 3. 2 v. u. Hersvendensis statt Hersveld, S. 563 3. 5 ergo statt igitur, 3. 14 Nuenburgensis st. Nuemberg. u. 3. 25 Croszne st. Croszue st. Iesen ist.

sororibus suis Oda et Petersche, et matre sua Petersche, duos mansos in Badere coram nobis et fratre nostro Willehelmo et nobis assensum praebentibus, quia ministerialis noster est, monachis de Walkenrede cum omni integritate, paschuis, silvis et piscationibus pro decem et novem marcis vendidit.

10 Hujus rei testes sunt Folbertus sancti Ciriaci in Bruneswic praepositus, praepositus David, Albertus notarius, sancti Blasii canonicus, laici Lutherus de Veltheym, Baldewinus de Volcmarrode, Anno de Blankenburh, Everhardus Berre. Facta sunt haec anno Domini Mo.Co.XCo.VIIo indictione XVa. Ne autem contra hanc venditionem tam rationabiliter factam in posterum quis venire praesumat, praesenti cartula testimoniali supradictam ecclesiam sigilli nostri inpressione signata communimus.**.

(Das anhängente Giegel ift befchabigt.)

*40. König Philipp bestätigt dem Kloster Baltenried (dem Abte Ditmar) die Schenkung von 5 hufen und anderen Gütern in Othestäbt durch die Reichsministerialen Friedehelm und bessen Bruder Dietrich, die ihn zu Goslar darum baten. Allstedt, 1199. Jan. 31.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Philippus secundus divina favente clementia Romanorum rex et semper augustus. Si personis et locis Deo dicatis benigno favore adesse curabimus, scimus, quod is, qui est omnium bonorum remunerator, dies super dies nostros adiciens et aeternae nobis beatitudinis praemia largietur et temporalis regni nostri conferet incrementum. Quapropter omnibus imperii fidelibus tam posteris quam modernis scripto praesenti duximus innotescendum, quod accedentes ad praesentiam nostram apud Goslariam fideles nostri et imperii ministeriales Fridehelmus et Theodericus frater suus, praesentibus et attestantibus dilectis nostris Bernhardo duce Saxo-

^{*)} Statt biefes Bornomens ift aufänglich ein anderer, mabricheinlich Bertherammus, niebergeschrieben gewesen. Ob die Rafur von ber Sand bes Urfundenschreibers felbst ober einer späteren herrührt, ift nicht zu erseben.

[&]quot;) Feblerhaft abgebrudt in Origg. Guelf. III. praef. 61; bei Leudfelb 410 und Edftorm 57.

niae, comite Diderico de Werdern, Gunzilino de Crozuc, Botone de Hohinburc, Uolrico de Ticche, Stepone de Mandre. Arnulfo de Burcdorf, Conrado Schivirstein, Conrado de Win- 13 ningen. Hermanno Rendismul, ipse Fridehelmus pro se et nomine uxoris suae nec pon sororum suarum una cum nominato fratre suo Theoderico quinque mansos apud Odstetin et reliqua bona eorum in insa villa nobis resignantes per manus nostras contradiderunt Diethmaro venerabili ab- 20 bati et sanctae Mariae perpetuae virgini in Walchinriet omnibusque monasterii ejusdem fratribus, obnixe postulantes, nt factam donationem ratam habere vellemus et autentico nostro confirmare, ne forte prolixitate temporis hoc, quod coram nobis rationabiliter factum est, in ambiguum deduci 25 posset seu in irritum revocari. Regiae igitur pietatis liberalitatem tenere volentes et commodantibus monasterii Walchinriet et fratrum Domino ibidem famulantium invigilare, auctoritate nostra confirmamus eis et omnibus eorum in perpetuum successoribus praefatos quinque mansos apud Od- 30 stetin cum omni justicia et integritate et quicquid ibi habuerunt supradicti ministeriales nostri in aquis, pratis, pascuis, silvis, agris cultis et incultis, statuentes et praecipientes firmiter, ut nulli umquam personae altae vel humili, ecclesiasticae sive saeculari oportunum sit fratres de Wal- 23 chinriet in bonis illis inquietare vel exinde aliquam eis movendo quaestionem buic nostrae confirmationi ausu temerario obviare, quod si quis attemptaverit facere, poena sexaginta librarum auri feriatur, quarum medietas inferenda est camerae nostrae, reliqua passis injuriam persolvenda. Ad cu- 10 jus rei evidentiam privilegium hoc conscriptum bullae nostrae impressione jussimus corroborari. Testes hii sunt: Oddo Frisingensis episcopus, Gardolfus Halverstadensis episcopus, Didericus marchio Missenensis, comes Didericus de Grosche, comes Fridericus de Zolre, Gevehardus burcgravius Magde- 13 burgensis, Gerhardus, frater suus, Ulricus Chalp, Heinricus dapifer de Walpurc et alii plures.

Signum domini Philippi secundi Romanorum regis (L. N.)

Ego Conradus Hildensheimensis episcopus, Wirziburgensis electus et imperialis aulae cancellarius, recognovi. Acta sunt haec anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo nonagesimo IXº, indictione III, regnante domino Philippo secundo Romanorum rege glorioso, anno regni ejus secundo.

33 Datum apud Algstetin pridie kal. Februarii.

(Das anbangende Siegel ift unverfehrt.)

*41. Erzbischof Siegfried (II.) von Mainz erlaubt bem Rlofter Baltenried von Laien in feinem Sprengel Ichnten zu erwerben, boch nicht über 500 Sufen. Ohne Datum [1200].

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Sifridus Dei gratia sanctae Moguntinae sedis archyepiscopus universis, ad quos praesentis privilegii pagina pervenerit, aeternam in Domino salutem. Licet omnibus ex injuncto nobis officio sins gulorum necessitatibus et justis petitionibus teneamur adesse, illis tamen specialius obligamur, qui jugiter in Dei servitio persistunt, ut circa corum necessitates vigiles sublevando existamus, quatinus per boc ad Dei servitium informentur. Noverit igitur universitas vestra, nos divini amoris et cari-10 tatis intuitu concessisse dilectis filiis abbati Heinthenrico de Walkenrithe et fratribus ejusdem loci, ut omnes decimas, quas de manibus laycorum nostrae dyocesis possint adquirere, suis usibus valeant apropriare, ita quidem ut lavcorum illorum decimas aliquo tytulo prius possidentium jure 18 penitus excluso, auctoritate nostra illas possideant. Nolumus tamen, ut haec nostra collatio summam quingentorum mansorum excedat. Ut ergo haec nostra concessio firma, stabilis et inconvulsa permaneat, cam tam praesentis privilegii patrocinio quam sigilli nostri munimine duximus roborandam. 20 Hiis testibus: Hermanno abbate de Northeim, Heinrico abbate de Reinhusen, Thetmaro praeposito de Winethen, capellanis Johanne sacerdote de Moguntia, Burchardo dvacono de Spire, magistro Willehelmo de Secestria, Johanne sacerdote de Gutingen; comite Wichero de Bilsten, Conrado de Rorberch, Heinrico de Wisen dapifero nostro, Hermanno marscalco 23 nostro, Hermanno et Gerhardo servientibus nostris.

(Mit unverlestem Siegel.)

42. Ohne Datum [1200]. Rt

Albertus comes de Everstein medietatem decimae villae Overvelt, quam Sibi Bertoldus [de Sasswerf] resignavit et abbati H[eidenrico] et conventui in Walkenrede concessit, ad instantiam dicti abbatis Sifrido archiepiscopo Maguntino resignat.

"Testes: Adolfus comes de Dasle, cellerarius R[ichardus] majoris ecclesiae in Maguntina, Burchardus, Johannes et Willehelmus, capellani archiepiscopi; Heinricus Weise, dapifer ejus, et Heinricus, meus, Florentinus de Everstein"—.

Walkenricher Diplematar fol. 32.

43. Rorten, ohne Datum [1200]. Ri

Sifridus Maguntinus archiepiscopus medietatem decimae villae Overvelt a comite Alberto de Everstein resignatam, ad hujus supplicationem abbati H[eidenrico] et conventui in Walkenrede, ad hospitale hujus monasterii ampliandum, concedit.

Datum per manum magistri Willelmi de Leicester, notarii nostri, apud Nortunis.

Testes: comes Albertus de Everstein, comes Adolfus de Dasle, —, R[ichardus] cellerarius majoris ecclesiae in Maguntina, Burchardus Spirensis, Johannes, capellani nostri; Hein- 10 ricus dapifer noster, Helwicus de Bodenhusen, Theodericus de Odera, Florentinus de Everstein —.

Walkenrieber Diplomatar fol. 9b.

44. 1200. Jul. 29. R

Gevehardus et Conradus, filius ejus, ac Fridericus, nepos eorum, comites in Wernigerode, advocatiam ecclesiae in villa Monekescowen sive custodiam vel gardyam, a Thi[derico] et Rudolfo Cothze resignatam, abbati et conventui de Walskenrede conferunt.

A. 1200, 4. kal. Aug.

Testes: Sifridus de Mensleve, Henricus et Everhardus de Jerchsem, Fridericus et Henricus, fratres de Scowen.

Walhenrieber Diplomatar fol. 115b.

45. 1200. Rf

Henricus, dux Saxoniae et comes palatinus Rheni, notum facit, quod abbas de Walkenrede ejusque fratres 5 mansos in Schouwe ab Herwico, ministeriali Suo, commutaverunt aliis 5 mansis, quos in Winnigstede possederunt, et quod ildem abbas et fratres cum Sua permissione alios 4 mansos in Schouwe pro 70 marcis coëmerunt.

A. 1200. ind. 3.

Testes: Radolfus de Glindin, Jordanus dapifer, Jusarius, frater ejus, Anno de Blankenburg, Herwicus de Schouwe, Ludolfus de Crammin, — Ludolfus de Alta Tilia, — Zacharias, capellanus ducis, Sifridus de Freilstede — Helyas Rufus, canonicus de S. Cyriaco*.

Walkenrieder Diplomatar fol. 28b. und 113.

*46. 1200. RI

Conradus comes in Eversten et fratres ejus, Otto, Ludewicus et Hermannus, approbant venditionem 2 mansorum in Lengede, ab abbate Bertoldo de Walkenred monasterio in Wineden factam, et renuntiant omni juri, quod Sibi in praea fatis bonis vindicaverant.

A. 1200.

Testes: nobiles viri de Plesse, Ludolfus et Godescalcus fratres, Poppo de Plesse et Helmoldus, fratris ejus filius.

(Im Originale hangt bas befchabigte Siegel bes Grafen Ronrat.)

*) Getreu abgebrudt in Origg. Guelf. III, 624; mangelhaft bagegen und fälfchlich vom Jahre 1203 batirt bei Gafterm, chron. Walk, p. 67, und Leudfeld, ant. Walk. p. 421.

*47. Braunfdweig, 12|00 ?| Rov. 7. R

Henrici ducis Saxoniae et com. pal. Rheni, vice regis Romanorum, literae de bonis in Westene et de curia Bernestede.

Bruneswic, a. 12(00?), 7. id. Novbr. (In bem fcabhaften Originale fehlt bas Siegel.)

49. 1203. Rf

Wernerus, major praepositus, B... decanus totumque capitulum Halberstad. ecclesiae — cum conventus de Walkenrede 5 mansos in Scowen ab Herewico milite concambii
titulo commutasset aliis 5 mansis, quos dictus conventus in
Winnigstede possederat; et cum 4 alios mansos in Scowen 3
pro 70 marcis coëmisset — testantur, Johannem de Lapide,
fratrem ejusdem Herewici, acceptis 15 marcis assensum suum
adhibuisse.

A. 1203.

Praesentes: majoris ecclesiae canonici: — —; laici vero: 10 Caesarius praefectus, Fridericus de Quenstede, Henricus de Heilenstide, Daniel de Aspenstede, Jordanus de Eilenstide, Bertramus de Holtempne.

Walkenrieder Diplomatar fol, 42 und 112b.

49. Ohne Datum [c. 1203]. RI

Wernerus, Halberstad. ecclesiae praepositus, de consensu fratrum Suorum, A... camerarii et A... de Bessenrode canonicorum Magdeburgensium, et fratruelium Suorum Walteri et Wilhelmi de Amersleve, dimidium mansum in Westerscowen, capellae proprietatis Suae in Heinzingerode attinenstem, conventui in Walkenrede vendit et assignat.

Testes: Burchardus, decanus majoris ecclesiae, Geroldus, praepositus b. Mariae — — —.

Walkenrieder Diplomatar fol. 42b. und 112b.

50. Dhne Datum [c. 1203]. Rt .

Conradus, Wirceburgensis ecclesiae episcopus, imperialis aulae cancellarius, abbatem de Walkenried cum omnibus ejus monasterio attinentibus, infra episcopatus Sui ambitum contentis et deinceps continendis, sub tuitionis Suae ac sucscessorum Suorum titulo et opitulatione suscipit.

Walhenrieber Diplomatar fol. 12b.

51. Dhne Datum [c. 1203]. Rf

Dudo, ecclesiae Novi Operis in Hallo humilis minister, et fratres ejus mansum unum in Burgesleve, solventem 16 solidos, ecclesiae Walkenridensi pro 18 marcis p. a. vendunt.

Testes: Ludolfus Magdeburgensis archiepiscopus, Heinricus decanus, Albertus camerarius, Walterus praepositus de Monte, Apollonius praepositus de Wallebeke.

Wathenrieder Diplomatar fol. 41.

*52. Dhne Datum [c. 1203]. Rf

Heidenricus canonicus dictus de Thoneburg — sperans et desiderans a peccatis Suis per suffragia orationum fratrum in Walkenrede relaxari — constituit eis 1 marcam esterlingorum, ut inde emant redditus, ex quibus comparentur cerei specialis altaris b. Mariae virg., et ut apud ecclesiam Walkenredensem memoria Sua in perpetuum habeatur.

(Am Originale befindet fich bas Siegel.)

*53. 3m Lager vor Beißenfee, [1204.] Hug. 24. R

Ph[ilippus] Romanorum rex ecclesiam in Walkenred, quam praegenitores Sui, videlicet Fridericus pater Suus et Henricus frater Suus, specialiter honorare et fovere curaverunt, cum omnibus, quae possidet vel in antea possidebit, sub specialem Suam et imperii tuitionem recipit, et concedit, "ut quicunque ex infeudatis seu ministerialibus, qui habent bona imperii, usque ad tres mansos dare voluerit in concambium, licitum hoc ei sit." Praeterea rex bona quaedam, quae comes Burchardus de Scartveld et frater ejus, comes Heidenricus de Luterberc, ab imperio tenuerunt et praefatae ecclesiae vendiderunt, ipsi ecclesiae confirmat, et ea absolvit ab Heinrico de Haringen et Heinrico de Reveningen, qui haec bona vindicabant.

Datum in castris in obsidione Wizense, 9. kal. Sept., ind. 7. (a. 1204.)

Testes: Dithalmus Constanciensis episcopus, Hartwicus Augustensis electus, Bernardus dux Karinthiae, Heinricus dux Saxoniae, comes Lambertus, comes Albertus de Clettenberk, comes Algerus de Hohnstein, Gunterus comes, Heinricus comes de Kevernberg, Heinricus de Vocksteden, Heinricus de 20 Halderungen '.

(Das Giegel ift befchabigt.)

*54. Die Grafen Albert und Konrab von Klettenberg bezeugen, daß Albert von Othftäbt nach Empfang von 17 Mart und 5 Loth auf fein beanspruchtes Recht an den Gütern des Klosters vers gichtet. 1204. Dec. 30.

Albertus et Conradus, comites de Clettenberg et fratres, omnibus in perpetuum. Gestarum ordo rerum litteris mandata utiliter ad posterorum memoriam transmittitur, ut rerum servetur noticia et maliciae calumpnia propulsetur. Igitur praesentium tenore praesentibus et futuris cupimus notum sesse, quod Albertus de Ostede, filius Herwici, movit querimoniam contra conventum de Walkenrith calumpnia plenam et, ut visum est pluribus, minus aequam, interponentibus autem se domino Nicholao et Annone de Heinborch, aliis quoque viris providis et discretis, usque ad hoc processum est, quod 10 abbas et conventus antedictus XVII marcas et V lotones de-

^{*)} Getreu abgebruckt in Origg, Guelf, III, 630 und in Aupfer gestochen bafelbst tab. 29. Gin Abbruck findet fich auch in (Qugo's) Bericht von bem Braunschw. Lüneb. Rechte an Lauenburg. Beil. n. XIV.

derunt Alberto, eo pacto intercedente, ut non solum ab inpeticione et querela spontaneus resiliret, verum etiam ut omne jus et actionem quamlibet, quod sibi et quam vendicavit vel 15 potuit vendicare in bona monasterii suo nomine vel suorum. omnino postponeret, nec amodo querimoniam de hoc contra conventum instauraret. Praeter haec omnes venditiones et permutaciones, donationes, relicta et contractus de bonis progenitorum et amicorum suorum, quocunque censentur 20 nomine et ubicunque sita sunt, quae sibi et competunt et videntur aut possunt competere, rata tenere promittit se, ac si ab eo nomine tenus et personaliter sint hacc facta, et ex nunc omne jus, omnem peticionem querimonialem, quae sibi contra conventum competit et potest quocunque titulo com-25 petere, totaliter et ex animo relegat et propulsat, Praefatus Albertus in nostro tandem plebiscito, quod lantdinge vulgo dicitur, comparuit cum ducatu Th. militis dicti de Wilroth et ibi coram nobis et omni populi contione tactis sacrosanctis juravit, ne super omnibus hiis questionem in futurum pro-30 poneret, sed omnia vellet irrefragabiliter observare, atque ad haec sub astipulatione poenae capitis et rerum omnium domino Annoni et Nicholao de Heinborch voluntarius haec promisit; at illi domino abbati et conventui pro Alberto pracdicto ejus rogatu cautionem fidejussoriam praestiterunt hinc, 33 quod Albertus neque per se neque per submissam personam procurabit gravamina sive dampna, sed indempnitati conventus-saepedicti studebit, corum quoque gravamina pro posse suo, ubicunque cognoverit, fideliter praecavebit. Acta sunt anno Domini millesimo ducentesimo quinto, IIIº kalend. Ja-40 nuarii. Testes sunt Anno de Heinborch, Heinricus dictus cum nasu, Nicholaus et Heinricus frater suus, Jusarius pincerna, Theodericus de Wilrode, Anno de Mulbeke, Wernherus de Clettenberg, Meinherus, Fridericus, Wernherus de Wessungen, Hildebrandus Bake, Thietmarus de Mackenrode et alii quam 43 plures. Ne autem haec ulla in posterum vicientur malicia vel calumpnia infringantur, hanc litteram sigillis nostris duximus roborandam.

(Das anhängende Siegel bes Grafen Konrad von Rlettenberg ift unbefchäbigt.)

55. Dine Datum fe. 1205|. R

Sifridus miles de Ekenstede hominem, Heineconem nomine, ecclesiae Walkenridensi concedit.

Testes: Henricus Walkenridensis et Ludegerus Sichemensis abbates, Everhardus miles de Scirenbiche.

Wathenrieder Diplomatar fol. 52b

*56. Pabft Innocenz III. nimmt bas Alofter Baltenried in bes heiligen Petrus und feinen Sout, bestätigt bemfelben ben Besit feiner Guter und ertheilt ihm anfehnliche Privilegien. Rom, 1205. Nov. 8.

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Heinrico abbati monasterii de Walkenredde ejusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse praesidium, ne forte cujuslibet teme-s ritatis incursus aut eos a proposito revocet aut robur, quod absit, sacrae religionis infringat. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus. ct praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus 10 et praesentis scripti privilegio communimus. Inprimis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum et beati Benedicti regulam atque institutionem Cistertiensium fratrum in codem loco institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quas- 13 cumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium inpraesentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis praestante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus illibata 20 permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo praefatum monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, grangiam, quae dicitur vetus Walkenredde, grangiam, quae dicitur Hymenrode, gran-

23 giam Guncheroth, grangiam Scoowe, grangiam Hildewinesburne, grangiam Cinderoth, grangiam Rodageroth, grangiam Beringe, grangiam Bermesleve, grangiam Rithove, grangiam Caldenhusen, cum pratis, nemoribus et omnibus appenditiis suis, cellarium in Herbipolensi civitate, cellarium in Dalehen, so cellarium in Bodenroth cum nemoribus et vinetis, triginta mansos in Mechstede cum ecclesia, possessiones, quas habetis in Saxwers, possessiones, quas habetis in Levenroth, possessiones de Odeleve, villam, quae dicitur Sconember, villam, quae dicitar Roth, cum casis in nemore sitis, quae 35 omnja idem monasterium, postquam Cisterciensium fratrum instituta suschepit, possidebat. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, tam de terris cultis, quam incultis, sive de ortis et virgultis ac piscationibus vestris vel de nutrimentis animalium vestrorum, nullus 40 a vobis decimas exigere vel extorquere praesumat. quoque vobis clericos vel laicos liberos et absolutos e saeculo fugientes ad conversionem recipere et eos absque contradictione aliqua retinere. Probibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factain in eodem loco professionem 45 fas sit absque abbatis sui licentia de eodem loco discedere, discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere; quodsi quis forte retinere praesumpserit, licitum vobis sit in ipsos monachos vel conversos regularem sententiam promulgare. Illud districtius so inhibentes, ne terras seu quodlibet beneficium, ecclesiae vestrae collatum, liceat alicui personaliter dari sive alio modo alienari absque consensu totius capituli vel majoris aut sanioris partis ipsius. Si quae vero donationes aut alienationes aliter, quam dictum est, factae fuerint, eas irritas 33 esse censemus. Ad haec etiam prohibemus, ne aliquis monachus sive conversus sub professione vestrae domus astrictus sine consensu et licentia abbatis et majoris partis capituli vestri pro aliquo fidejubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra pretium capituli vestri providentia con-60 stitutum, nisi propter manifestam domus vestrae utilitatem; guod si facere praesumpserit, non teneatur conventus pro

hiis aliquatenus respondere. Licitum praeterea vobis sit in causis propriis, sive civilem sive criminalem contineant quaestionem, fratrum vestrorum testimoniis uti, ne pro defectu testium jus vestrum in aliquo valeat deperire. Insu-65 per auctoritate apostolica inhibemus, ne ullus episcopus vel quaelibet alia persona ad sinodos vel conventus forenses vos ire, vel judicio seculari de propria substantia vel possessionibus vestris subjacere compellat, nec ad domos vestras causa ordinem celebrandi, causas tractandi, vel conventus 70 aliquos publicos convocandi venire praesumat, nec regularem electionem abbatis vestri inpediat, aut de instituendo vel removendo eo, qui pro tempore fuerit, contra statuta Cisterciensis ordinis se aliquatenus intromittat. Si vero episcopus, in cujus parrochia domus vestra fundata est, cum 75 humilitate ac devotione, qua convenit, requisitus, substitutum abbatem benedicere et alia, quae ad officium episcopale pertinent, vobis conferre renuerit, licitum sit eidem abbati, si tamen sacerdos fuerit, proprios novitios benedicere et alia, quae ad officium suum pertinent, exercere et vobis omnia so ab alio episcopo percipere, quae a vestro fuerint indebite denegata; illud adicientes, ut in recipiendis professionibus, quae a benedictis vel benedicendis abbatibus exhibentur, ea sint episcopi forma et expressione contenta, quae ab origine ordinis noscitur instituta, ut scilicet abbates ipsius salvo 85 ordine suo profiteri debeant et contra statuta ordinis sui nullam professionem facere compellantur. Pro consecrationibus vero altarium vel ecclesiarum vestrarum sive pro oleo sancto vel quolibet ecclesiastico sacramento nullus a vobis sub obtentu consuetudinis vel alio modo quicquam audeat » extorquere, sed haec omnia gratis vobis episcopus diocesanus impendat, alioquin liceat vobis quemcunque malueritis catholicum adire antistitem gratiam et communionem apostolicae sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis, quod postulatur, impendat. Quodsi sedes diocesani epi-95 scopi forte vacaverit, interim omnia ecclesiastica sacramenta a vicinis episcopis accipere libere et absque contradictione possitis, sic tamen, ut ex hoc in posterum propriis episcopis

nullum praejudicium generetur. Quia vero interdum propriorum episcoporum copiam non habetis, si quem episcopum Romanae sedis, ut diximus, communionem habentem et de quo plenam notitiam habeatis, per vos transire contigerit, ab eo benedictiones vasorum et vestium, consecrationes altarium, ordinationes monachorum auctoritate apo-103 stolicae sedis recipere valeatis. Porro si episcopi vel alii ecclesiarum rectores in monasterium vestrum vel personas inibi constitutas suspensionis, excommunicationis vel interdicti sententiam promulgaverint, sive etiam in mercennarios vestros pro eo, quod decimas non solvitis, sive aliqua oc-110 casione eorum, quae ab apostolica benignitate vobis indulta sunt, seu benefactores vestros pro eo, quod aliqua vobis beneficia vel obseguia ex caritate praestiterint, vel ad laborandum adjuverint in illis diebus, in quibus vos laboratis et alii feriantur, eandem sententiam protulerint, ipsam, tamquam 115 contra sedis apostolicae indulta prolatam, duximus irritandam, nec litterae illae firmitatem habeant, quas tacito nomine Cisterciensis ordinis et contra tenorem apostolicorum privilegiorum constiterit impetrari. Paci quoque et tranquillitati vestrae paterna in posterum sollicitudine providere volentes auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum seu grangiarum vestrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Practerea omnes libertates et immunitates a prac-123 decessoribus nostris, Romanis pontificibus, ordini vestro concessas, nec non et libertates et exemptiones saecularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate apostolica confirmamus et praesentis scripti privilegio communimus. Decernimus 130 ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omni-133 modis profutura, salva sedis apostolicae auctoritate et in praedicta ecclesia diocesani episcopi canonica justitia. Si quae igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque 1100 sui dignitate careat reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei ac domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat; cunctis autem loco sua jura servantibus sit pax domini nostri 113 Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant et apud districtum judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

- (L. s. symb.) Ego Innocentius catholicae ecclesiae epi- (L. M.) 150
 - † Ego Petrus tit. sanctae Caeciliae presbyter cardinalis subscripsi.
 - † Ego Guido presbyter cardinalis sanctae Mariae trans Tiberim tit. Calixti subscripsi.
 - + Ego Hugo presbyter cardinalis sancti Martini tit. Equitii 153 subscripsi.
 - † Ego Johannes tit. sancti Stephani in Coelimonte presbyter cardinalis subscripsi.
 - † Ego Gregorius sancti Vitalis presbyter cardinalis subscripsi.
 - † Ego Octavianus Hostiensis et Velletrensis episcopus subscripsi.
 - † Ego Petrus Portuensis et sanctae Rufinae episcopus subscripsi.
 - † Ego Johannes Albanensis episcopus subscripsi.
 - † Ego Johannes Sabinensis episcopus subscripsi.
 - + Ego Nicholaus Tusculanensis episcopus subscripsi.
 - † Ego Gregorius sancti Georgii ad velum aureum diaconus cardinalis subscripsi.
 - † Ego Hugo sancti Eustachii diaconus cardinalis subscripsi. 170
 - + Ego Johannes sanctae Mariae in Cosmidin diaconus cardinalis subscripsi.

165

† Ego Guido sancti Nicolay in carcere Tull. diaconus cardinalis subscripsi.

Datum Romae apud sanctum Petrum per manum Johannis sanctae Mariae in via lata diaconum cardinalem VI. Idus Novembris, indictione VIII, incarnationis dominicae anno Mo.CCo.Vo, pontificatus vero domni Innocentii papae tertii anno octavo.

(Um Originale bangt bie Bulle bee Pabfies.)

57. 1205. RI

Walterus de Amersleve cum consensu fratris Sui Wilhelmi atque uxoris Suae bona Sua, quae jure haereditario libere in Scouwen possedit, 9½ videlicet mansos et quandam silvam, fratribus de Walkenrede pro 150 marcis vendit, ea interveniente promissione, ut plenam cum ipsis fraternitatem cum uxore Sua ac liberis ex ea procreandis habeat. Homines praeterea, proprios Suos, eisdem bonis attinentes, ut huic venditioni voluntarie consentirent, omnes libertati donavit.

Ut haec venditio inconvulsa permaneat, in placito judiciali in Hadebere coram comite Heinrico de Regenstein bonis illis renuntiavit (Walterus) eaque comiti Heinrico, qui
illa ad ecclesiae possessionem atque suae protectionis tuitionem suscepit, ut et abbati Henrico cum aliis ecclesiae
Walkenredensis fratribus, praesentavit.

18 A. 1205.

Testes: comes Heinricus de Regenstein, Wilhelmus de Amersleve, Walteri frater, qui eisdem bonis in judicio renuntiavit, Ludolfus de Langele — Henricus de Elmstede, Henricus de Groninge, Albero de Badesleve, Heinricus et Heinricus jun. de Warnstede, Constantinus de Amersleve et Carolus, frater ejus, Meinnolt de Wederstede, Theodericus de Wedersleve, Walterus de Wigenrode ".

Walkenrieber Diptomatar fol. 51 unb 107.

^{*)} Fehlerhaft abgebrudt bei Leudfelb I, 340 und in Lünig's beutschen Reichsarchivs Spicileg. eccles. III. 844.

[&]quot;) Abgebrudt bei Gafform, S. 69, Lendfelb, S. 422 (feblerhaft) und bei

58. Dhne Datum [1206]. Ri

Judices delegati sedis Maguntinae Y. Habilbergensi episcopo ac suis conjudicibus delegatis summi pontificis rem apud Se gestam, Sibi notam ac testibus idoneis manifestam super causa inter monasteria Walkenredense et Jecheburgense versante narrant, et Se super his testimonium in omnis loco, si necesse fuerit, perhibituros affirmant.

Chartularium Walkenriedense ber Bonigt, Bibl, ju Bannover fol. 82.

*59. 1206. Rf

Wernerus, Jecheburgensis praepositus, testatur, omnem controversiam inter ecclesias Jecheburgensem et Walkenredensem super concambio bonorum in Urbeke etc. sopitam esse **.

A. 1206.

Testes: Christianus decanus — — —, laicia Fridericus scultetus de Nordhusen, Sifridus, advocatus ejusdem civitatis, Hermannus de Wurre jun., Henricus de Heringen, Henricus de Stockhusen, Reinhardus de Nore, Widego de Kirchberc, Theodericus de Salzan, Heidenricus cognomento Puer; 10

Scheib vom Abel, S. 432. — Bei Leudselb seige. 423, 3. 16 elapsu statt lapsu; 3. 17 commendari st. cemmendare; 3. 19 Amersleve st. Amersleben; 3. 22 Scouwen st. Schowen; 3. 29 libertati st. liberos; 3. 30 atque st. et; 3. 31 et st. atque, und permaneret st. permaneat; 3. 32 Hadebere st. Hadeleve; desgl. S. 424, 3. 18 comiti st. comite; 3. 22 indebitae st. indebita; 3. 23 subscriptorum st. subscriptione; 3. 26 qui eisdem st. eisdem qui, und renunciavit st. renuntiarunt; 3. 27 Elmstede st. Elmenstede; 3. 28 Badesleve st. Badersleven, streice auch de Wardstede und setz des st. 3. 29 Constantino st. Constantio; 3. 30 Meinnolt st. Meinolde, und 3. 31 Wedersleve st. Wedderstede, und et aliis quam pluribus statt etc.

- ') Gine Befiatigung bee Inhaltes ber oben unter Rr. 36 gegebenen Urfunde von 1196.
- ") Die Urtunde enthält eine weitläufige Grzahlung von bem Anfange und Fortgange bes Streits und von bem, mas jur Ausgleichung besfelben von Seiten bes Rlofters Baltenried gescheben.

burgenses de Northusen: Hermannus Deiswar, Heinricus de curia regis, Heinricus de Porta.

(In bem Originale hangen bie Siegel bes Probfice und bes Stiftes ju Jechaburg.)

60. 1206. RI

Christianus, Jecheburgensis ecclesiae decanus, cum universo ejusdem loci capitulo similiter testatur, litem cum conventu in Walkenred compositam esse '.

A. 1206.

"Subscripserunt, qui huic compositioni interfuerunt: ego Christianus decanus, Fridericus scholasticus — — —; laici: Fridericus de Northusen, Sifridus advocatus ibidem" etc.

Walkentieter Diplomatar fol. 42b.

61. Ohne Datum [1206]. Rt

lidem notum faciunt, quod fratres de Walkenred — licet gratia privilegiorum suorum videantur immunes, ita ut nullus ab eis de nutrimentis animalium sive de terris, quas propriis laboribus et sumptibus colunt, decimas exigere debeat — tamen de bono pacis ad sopiendam querelam, ipsis super decimis de possessionibus in Beringen et in adjacentibus villis motam, cum capitulo in Jecheburg ita concorpaverunt, ut illi ad duos modios mensurae Northusensis, quos hactenus pro decimis solverunt, deinceps dimidium modium addere promiserint.

Walkenrieder Diplomatar fol. 43b.

62. Ohne Datum [c. 1206]. Rt

Wernerus, Jecheburgensis praepositus, bona, quae habebat ecclesia Jecheburgensis in Rotageroth, fideli Suo Eckehardo, praefecto de Livenroth, tradit, recipiens in restaurum 1 mansum in Scidungen et aream in Livenroth.

Walkenrieber Diplomatar fol. 44.

^{*)} In biefer Urfunde wird ebenfalls ber obige Streit und beffen Beilegung, jeboch mit andern Worten, ergablt.

63. 1206. Rt

Conradus, abbas in Oldesleven, notum facit, quod de consensu Suo fratres in Walkenrede cum comite Friderico de Bichelingen commutationem super villa Megstede contraxerunt, accipientes ab eo 18 mansos in dicta villa, qui ecclesiae in Oldesleven attinebant, et restituentes eidem 7 mansos in Ichstede etc.

А. 1206.

Walhenrieder Diplomatar fol, 39b.

64. Ohne Datum fc. 1206]. Ri

Abbas et conventus Oldeslevensis monasterii testantur, quod frater Ulricus de Walkenreid a quodam Hartnido, consentientibus uxore Cunegunde et filiis Nortmanno, et Herwico et filia Gertrude, comparavit 7½ jugera in Otstede.

Testes: Nortmannus frater praefatae feminae, advocatus s de Oldesleben, Reinardus miles et colonarius, parochianus et alii.

Wathenrieder Diplomatar fol. 52.

65. Erfurt, 1207. Apr. 22. R

Luppoldus, Maguntinae sedis electus, notum facit, quod Sua auctoritate et conniventia collegium fratrum in Walken-red bona quaedam Maguntinae ecclesiae attinentia, videlicet 7½ mansos in Bischofesriet et mediam partem decimae in Overnfelt coëmit.

Dat. apud Erfordiam, a. 1207, 10. kal. Maji.

Testes: Conradus praepositus S. Mariae in Erfurt — — —; Lambertus comes de Gligen, Lodewicus comes de Lare, Theodericus comes de Bergka, Theodericus vicedominus in Erfordia, Theodericus vicedominus de Rusteberg, Theodericus 10 dapifer de Apolde.

Walkenrieder Diplomatar fol, 8b.

*66. Ohne Datum [1208]. Rt

Sifridus Maguntinus archiepiscopus abbati in Walkenrede auctoritatem dat omnes injuriatores suos et fratrum suorum, ad quos archiepiscopi jurisdictio extenditur, excommunicandi et pronuntiandi illos, qui ipso jure excommunicati sint vel fuerint.

(Im Originale bas befcabigte Siegel.)

*67. Erklärung des Erzbifchofs Siegfried von Mainz und des Landgrafen Ludwig von Thüringen über 50 hufen im Riethe. [1208.]

Notum sit universis, qui praesentem paginam inspexerint, quod dominus S[ifridus], venerabilis archiepiscopus Moguntinus, bona quaedam in terminis, qui Riet nuncupantur, sita, quinquaginta scilicet mansos, ecclesiae in Walkenriet in pros prietatem contradidit, restaurum ecclesiae Maguntinae, cum rerum facultas et temporis oportunitas se obtulerit, facturus. Nec tacendum, quod jam dicta bona dux Bawariae de Maguntina tenuit ecclesia, et comes C[hristianus] de Rodenburc de manu ducis et quam plures alii de manu comitis eisdem 10 sunt infeodati. De omnium praenominatorum manibus dominus lantgravius bona haec absolvet et domino archiepiscopo resignari faciet, dominus archiepiscopus quoque ea perpetua donatione ecclesiae in Walkenriet conferct, et ad majorem cautelam dominus lantgravius bona villicationi suae 15 in Gunnestede pertinentia usque ad plenam hujus negotii consummationem ecclesiae in Walkenriet consignabit. Sciendum est, quod pro bonis saepe dictis dominus abbas et fratres sui domino archiepiscopo mille marcas, domino lantgravio mille et ducentas exolvent, ita tamen, quod, si in 20 praescripto mansorum numero aliquis fuerit defectus, proportionalis quoque erit in pecunia solvenda. Ut igitur, quae praelibata sunt, inconvulsa permaneant, dominus archiepiscopus confirmationem domini papae ac privilegium domini

regis super hoc contractu stabiliendo ecclesiae Walkenriet obtinebit'.

(Um Originale hangen bas beschäbigte Siegel bes Ergbischofs und ein Bruch: flud von bem Siegel bes Landgrafen.)

*68. Erzbifchof Siegfried von Mainz überläßt dem Rlofter Baltenried 8 hollander hufen im Riethe. Mainz, 1209. Rov. 20.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Sifridus Dei gratia sanctae Maguntinensis sedis archiepiscopus. Quia labilis est hominum memoria et nemini certa est dies crastina, scripto commendari necesse est ea, quae rationabiliter aguntur, ne aut ex oblivione aut perversitate pravorum s hominum in posterum retractentur, quae mediante justitia finem legitimum receperunt. Noverit igitur tam praesens aetas Christi fidelium, quam successura posteritas futurorum, qualiter nobilis vir Burchardus comes de Mannesfelt octo mansos, qui Hollandenses mansi juxta vulgarem consuetudi- 10 nem appellantur, in arundineto prope Rotenburc jacentes, quos ab eo Burchardus de Hohenstein et Heriwicus de Liebenrode milites nomine ecclesiae in Walkenriet tenuerunt, nobili principi Ludewico duci Bawariae, a quo ipsos habebat in feodo, resignavit, hac postulatione accedente, quod 15 dux idem mansos ipsos, quos ab ecclesia nostra tenebat, in manus nostras resignaret, ac eos memoratae ecclesiae in Walkenriet peteret a nobis conferri. Praefatus itaque dux Bawariae inclito domino nostro Ottone Romanorum rege praesente, prout ipsius regis assertio testabatur, per manus no- vo bilis viri Gebehardi Magdeburgensis burgravii praetaxatos mansos nobis resignandos transmisit, affectuose postulans et intente, ut eosdem ecclesiae saepe dictae libere ac liberaliter concedere dignaremur. Nos igitur, piam et laudabilem petitionem ipsius benigno prosequentes affectu ac voto 23 serenissimi domini nostri regis grato concurrentes assensu,

^{*)} Auszug in Seffe's Gesch. ber Rothenburg, S. 34 und banach in Schultes' Directorium diplomat. II, 451.

mansos ipsos tutelae ac protectioni ipsius regis assignavimus, cum quo Heinricus, abbas claustri praedicti, simul de manu nostra nomine ecclesiae suae recepit eosdem, quos 30 eidem ecclesiae pietatis intuitu et ad sublevationem ipsius loci pro animae nostrae salute, cum omnibus eorum pertinentiis, videlicet pratis, pascuis et aquarum decursibus, cultis et incultis, sine cujuslibet contradictione, prout ad nos de jure spectabant, provida liberalitate et tranquilla libertate 35 contulimus, praecipientes districte et sub interminatione anathematis inhibentes, ne quis ecclesiam antefatam in bonis ipsis indebite molestare praesumat. Ad majorem autem hujus facti evidentiam praesentem paginam cum ipsius facti serie conscribi eamque sigilli nostri munimine jussimus insigniri. 40 Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae donationis infringere vel ei temere contraire. Quod si quis attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei 'et beatae Mariae genitricis ejus et beati Martini se noverit incursurum. Testes hujus rei sunt principes venerabiles in 15 Christo fratres nostri Cunradus Spirensis et Johannes Cameracensis episcopi et Johannes abbas Hersfeldensis, praeterea · Cunradus abbas sancti Jacobi Maguntinensis, Wernherus majoris ecclesiae Halverstadensis et Burchardus de Monte sancti Petri in Gossilaria praepositi, Waltherus domini regis proso thonotarius, Gevehardus de Gitlidie et Stephanus capellani; item laici: Gevehardus burcgravius Magedeburgensis, Burchardus de Mannesfelt et Emecho de Liningen comites, Writzelaus filius illustris regis Othacori Boemorum, Dithericus de Wicense et Albodo frater ejusdem, Heinricus sco-53 laris et Heinricus et item Heinricus milites de Mulibusin et alii quam plures. Acta sunt haec anno ab incarnatione verbi incarnati M.CCo.VIII, indictione XII, regnante domino Ottone quarto Romanorum rege glorioso, anno regni ejus primo.

(Im Originale bas unbeschäbigte Siegel bes Ergbischofe.)

Datum Maguntiae XII. kal. Decembris'.

^{*)} Rehlerhaft abgebrudt in Eckstorm, chron. Walk. p. 72, Leuckfeld, antiqq. Walk. p. 402, Luig's beutschen Meichsarchivs Spieileg, eccles, III, 846 und in Toelner addit, histor. Palat. p. 101.

69. Maing, 1208. Rov. 20. R.

Otto quartus Romanorum rex, — cum vir nobilis comes Burchardus de Mannisfelt 8 mansos Hollandenses, sitos in harundineto prope Rotinburg, quos ab eo tenuerunt Burchardus de Honstein et Herwicus de Livenrode, Ludewico, illustri duci Bawariae, ipse vero dux per Gevehardum bursgravium Magdeburgensem praefatos 8 mansos domino Sifrido, Maguntinensis sedis archiepiscopo, quia eos ab ecclesia tenebat, resignaverit, quo facto ipse archiepiscopus in perpetuam proprietatem saepe fatos mansos cum omni jure suo monasterio de Walkenriet possidendos in manus registo tamquam specialis ejusdem loci advocati contradidit, — eosdem benignitate regia memorato monasterio in manus Heinrici abbatis ad sustentationem fratrum ibidem Deo militantium confert.

Testes: Johannes archiepiscopus Trevirensis, Conradus 18 Cameracensis episcopus, Arbertus comes de Everstein, Burchardus comes de Lutterberg, Adolfus comes de Schowinborg, Hermannus et Heinricus comites de Hartisburc, Fridericus comes de Bichilingen, Albertus de Arnstein, Heinricus marscalcus de Kallindin, Guncelinus dapifer, Walterus 20 pincerna, Didericus, Heinricus, Hermannus capellarii et alii quam plures.

Ego Conradus Spirensis episcopus, regalis aulae cancellarius vice domini Sifridi Maguntinensis archiepiscopi, totius Germaniae archicancellarii, recognovi.

Acta sunt haec anno dominicae incarnationis 1208 indictione 12, regnante domino Ottone quarto Romanorum rege glorioso, anno regni ejus primo. Datum apud Maguntiam per manus Gualteri regalis aulae prothonotarii, 12. kal. Decembris:

Walkenrieder Diplomatar fol. 21.

^{*)} Correct abgebruckt im vaterlanbischen Archive fur Niebersachsen, Jahrgang 1843, S. 407. — Böhmer (Regesta imperii inde ab anno 1198 usque ad annum 1254), S. 40, n. 34. giebt die Regesta nach bem Originale (?) im Ruboffiatter Archive.

*70. Kaifer Otto IV. nimmt das Klofter Baltenried in feinen und des Reiches Schub, bestätigt deffen Besithungen und verleiht ihm Abgabenfreiheit in Rorbhaufen zc. Terni, 1209. Dec. 24.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Divina favente clementia Otto quartus Romanorum imperator semper augustus. Imperialem decet munificentiam, ut in hiis facilem praebeat assensum et favorem, quae ad honorem Dei et ecclesiarum utilitatem pertinent et quietem, et libenter faciat pro amore ipsius pariter ac timore, a quo et per quem omnia habet, in cujus manu cor ejus est et omnium polestates consistunt et jura regnorum. Eapropter in proposito habentes divinitate propitia, non solum ea, quae a divis an-10 tecessoribus nostris imperatoribus pro ecclesiis utiliter sunt ordinata, servare, sed etiam, si quid minus factum fuerit, prout intellexerimus et poterimus, supplere, ob reverentiam sanctae et intemeratae genitricis Dei et virginis Mariae veuerabile ac dilectum nobis monasterium in Walkenride Cisterciensis ordinis et omnes ejusdem loci fratres clericos et laicos, cum omnibus hominibus et possessionibus, quas nunc habet et futuris temporibus justis modis poterit adipisci, in nostram et imperii protectionem et speciale patrocinium suscipimus, imperiali auctoritate nichilominus confirmantes 20 eidem monasterio possessiones infra scriptas cum omnibus suis pertinentiis: grangiam, quae vocatur Beringhe, cum villa Hotstede et villa, quae dicitur Roth sive Novale; grangiam, quae vocatur Chaldenhusen, in harundineto inferiori et aliam, quae vocatur Bervereleiben, cum alia, quae dicitur Rithove; 25 cellarium Bodenroth cum adjacenti vinea; cellarium Thaleheim cum vinea sua; grangiam Kintheroth cum alia, quae vocatur Gunceroth, et curia Wodenroth; grangiam Hildewinesburne cum alia, quae dicitur Himmenroth; grangiam Scouwen cum suis attinentiis; curiam et areas, quas possi-20 det praedictum monasterium in Goslaria, cum universo emolumento, quod ibidem habet in monte, et casas conflatorias, quas habet in nemore; curiam et vineas ipsius in Herbipoli et eius pertinentiis sitas; praeterea silvam praefato monasterio adjacentem, quae dicitur Boghenstelle, quam ab antecessore nostro, piae memoriae imperatore Friderico, pro 33 redditibus duorum talentorum commutando acquisivit, cum omni libertate possidendam perpetuo donamus et confirmamus. Insuper quaecunque bona ubicunque locorum in silvis, in agris cultis et incultis, in pascuis, in aquis et aquarum decursibus vel piscationibus possidet, omnesque liber- 40 tates et privilegia et donationes ipsi a praedecessoribus nostris, Romanis imperatoribus, vel quibuscunque aliis nostris subditis collatas confirmantes, illibatas praecipimus omni tempore conservari. De liberalitate vero nostra ob remedium animae nostrae et successorum nostrorum, imperatorum vel 45 regum, praemissis adicimus, ut quicquid deinceps idem monasterium de bonis imperii justis modis fuerit adeptum, sive per emptionem, sive per commutationem, sive per elemosinarum largitionem vel alio quocunque justo modo, a quacunque persona, sive libera fuerit sive ministerialis imperii, so et non requisito super hoc specialiter assensu nostro aut expectata sententia, eadem bona et licenter recipiat et in omni libertate quiete possideat, omni contradictione cessante, ita ut nulla lex generalis vel privata hoc valeat inpedire. Praeterea fratres praefatae ecclesiae absolvimus ab omniss exactione et collecta, quae fit in Northusen ad qualescunque civitatis necessitates, ut nec de areis suis aliquid dent ad aliquam civitatis justiciam, neque de curribus onera ecclesiae ferentibus theloneum solvatur, et liberam concedimus facultatem commutandi argentum suum, apud quemcunque 60 voluerint. Imperiali igitur auctoritate praecipimus, ut nulla persona secularis vel ecclesiastica praenominatum monasterium in rebus vel personis aliquatenus contra tenorem hujus privilegii molestare aut huic facto audeat contraire, alioquin in nostram incurret indignationem, et volumus, ut in es penam temeritatis suae componat quadraginta marcas auri camerae nostrae inferendas. Ut haec nostra concessio omni tempore inviolabiliter perseveret, praesentem paginam sigillo nostro jussimus communiri. Hujus nostrae concessionis testes sunt hii: Wlkerus patriarcha Aquilegiensis, Lotharius archi- 70 episcopus Pisanus, Johannes Cameracensis episcopus, Henricus Mantuanus episcopus, Henricus scolasticus sancti Gereonis, Johannes Bardewicensis praepositus, Gerardus comes
Viennensis, Azo marchio Estensis, Meinardus comes de Friol,
⁷³ Salingwerra de Ferraria, Harmannus comes de Wirteneberg,
Rodolfus de Keselowe, Helmoldus de Plesse, Bernardus de
Dorstat, Luthardus de Meinerseim, Gunzelinus imperialis
aulae dapifer, Heinricus de Kalendin marscalcus, Cono de
Minzenberc camerarius, Walterus de Scipfe pincerna, Hen⁸⁰ ricus de Ravenesburc, Monachus de Villa et Passagwerra
Mediolanenses, Albertus Strutio, imperialis aulae judices,
Henricus de Rotenburc, Cono de Somerowe, Albertus Rindesmule, Herewicus de Vitesen, Henricus de Raveninghe et
alii multi honesti clerici et laici.

Signum domini Ottonis quarti Romanorum imperatoris invictissimi semper augusti.

Ego Conradus Spirensis episcopus, imperialis aulae cancellarius, vice Theoderici Coloniensis archiepiscopi recognovi. Data per manum Walteri imperialis aulae prothonotarii. Acta sunt haec apud Interamnem in partibus Spoletinis, anno incarnationis dominicae millesimo ducentesimo nono, anno regni nostri undecimo, imperii yero anno primo, nono kal. Januarii, indictione duodecima *.

(Das anhängenbe Dajeflatsfiegel ift unberlett.)

*71. Derfelbe bestätigt bie Schenfungen bes Raifere Friedrich I. an bas Rlofter Baltenried und vermehrt diefelben. Terni, 1209. Dec. 24.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Dei gratia Otto quartus Romanorum imperator et semper augustus. Quoniam imperialis exigit majestas, ut quae dictante rationis aequitate statuerit, nulla debeat retractare potestas, tamen ne quis se excuset de facti ignorantia, placuit scripto annotari, in quibus sibi decreverit obtemperari. Eapropter

^{*)} Fehlerhaft abgebruckt in Origg. Guell. III, 790; Lucae Fürstensaal, p. 407; Meibom. S. R. G. III, 160; Ecstorm, p. 75; Leuckfeld, p. 358 und in Lünig's deutschen Meichsarchivs Spieil. eccl. III, 847.

notum sit universis Christi fidelibus, quod piae recordationis antecessor noster Fridericus Romanorum imperator de imperii utilitate sollicitus, inferius arundinetum per quendam fratrem de Walkenrith, Jordanem nomine, ex aquarum inun- 10 datione valida revocavit ad habitationem hominum et culturam agrorum, unde ob gratiam impensi laboris et proventu emolumenti amplioris ecclesiae de Walkenrith ibidem contulit aream curiae, quae vocatur Kaldenhusen, et duos mansos cum omni jure tam censuali quam decimali deinceps 15 libere possidendos. Aliam etiam contulit aream ad molendinum construendum, reservato sibi privilegio, ut penes decursum aquae illius nisi de licentia imperii nemo praesumeret molam construere. Praeterea ex imperiali munificentia contulit ecclesiae septem mansos salvo sibi jure censuali, 20 videlicet viginti octo solidis, quos annuatim solvebant, ex quibus etiam hujusmodi solvitur decima: de omnibus, quae crescunt in agro, portio rei undecima, de agnis, porcellis et anseribus, quod decimum venerit in numero, de poledro denarium, de vitulo obolum. Ab hac vero lege decimandi 25 excepta sunt volatilia, quae nutriuntur in curia, et quaecunque infra septa ejus excoluntur, ut chanabum et quaelibet ' genera holerum, fructus quoque arborum. Imperio autem ad nos canonice devoluto, sicut ea, quae a praedecessoribus nostris Romanis imperatoribus circa statum ecclesiarum acta so noscuntur, sive ipsis de fisco imperii collata, tenemur illibata conservare, ita simili devotione decrevimus ad relevandas servorum Dei necessitates aliqua supererogare, unde divinae retributionis intuitu et pro conservando imperii statu praedictos septem mansos in arundineto jacentes, cum ipso 35 censu, scilicet viginti octo solidis, de favore principum et assensu curiae nostrae contulimus Dei genitrici Mariae et ecclesiae de Walkenrith et in manu Henrici abbatis cum omni jure deinceps libere possidendos, nulla generali vel privata lege contradicente. Statuimus igitur et imperiali prae- 40 cepimus edicto, quatinus in posterum nullus hominum, cujuscumque fuerit conditionis, ausu temerario praesumat contra factum nostrum venire et supradictum coenobium super

possessione collata et inmunitate praescripta gravare, aut 45 aliquam in eis bonis rerum suarum irrogare jacturam, quod si quis facere praesumpserit, tremendi judicis se sciat incurrisse animadversionem et nostrae majestatis reportare offensam, in vindictam vero sui reatus centum libras auri componat, dimidium camerae nostrae, reliquum monasterio inso juriam passo. Ut autem haec nostra concessio omni tempore inviolabilis perseveret, praesentem paginam sigilli nostri impressione communimus. Hujus rei testes sunt hii: Wlkerus patriarcha Aquilegiensis, Lotharius archiepiscopus Pisanus, Johannes Cameracensis episcopus, Henricus scolasticus sancti Gereonis, Johannes Bardewicensis praepositus, Azo marchio Estensis, Gerardus comes Viennensis, Meinardus comes de Friol. Helmoldus de Plesse. Bernardus de Dorstat. Lutardus de Meinerseim, Rodolfus de Keselowe, Gunzelinus imperialis aulae dapifer, Henricus de Chaladin marscalcus, 60 Cono de Mincenberg chamerarius, Walterus de Scipfe pincerna, Henricus de Ravenesburg, Henricus de Rotenburg magister coquinae, Cono de Somerouwe, Albertus Rindesmule, Herewicus de Witesen, Henricus de Reveninghe, Monachus de Villa et Passawerra Mediolanenses et alii quam 65 plures honesti viri tam clerici quam laici.

Signum domini Ottonis divina favente clementia quarti Romanorum imperatoris invictissimi semper augusti.

Ego Conradus Spirensis episcopus, imperialis aulae can70 cellarius, vice Theoderici Coloniensis archiepiscopi recognovi.

Acta sunt haec aput Interamnem in partibus Spoletanis, anno
incarnationis dominicae millesimo ducentesimo nono, anno
regni nostri undecimo, imperii autem nostri anno primo,
indictione duodecima, data per manum Walteri imperialis
75 aulae prothonotarii, nono kalendas Januarii*.

(Das anhängende Majeftatsfiegel ift unbeschäbigt.)

^{*)} Fehlerhaft abgedruckt in Origg. Guelf. III, 793; Meibom. S. R. G. III, 161; bei Ecfform, p. 79; Leuckfeld, p. 361 und in Lünig's bentichen Reichsarchivs Spicil. eccles. III, 848.

*72. Graf Albert von Alettenberg vertauft bem Alofter Baltenried Guter in "Fladengendorf und Bodenroth" (Flachbiendorf und Bodenrode) und ichentt bemfelben die Kirche in bem letteren Orte nebst einer Sufe. 1209.

Ego Albertus comes in Cletenberch notum facio tam futuri quam praesentis aevi fidelibus, quod, dum pro amore Dei in remedium peccatorum meorum cruce Domini signatus terram Iherosolimitanam adire intenderem, habito familiarium meorum consilio universa praedia mea in Vodenroth et Fla- s dengendorf sita in agris tam cultis quam incultis, in nemoribus, in pratis, in pascuis, in aguis, in aguarum decursibus, consensu matris meae, uxoris puerorumque meorum et omnium heredum meorum requisito et accepto, consensu quoque hominum meorum, qui aliquibus mansis in eisdem praediis 10 a me infeodati fuerant, quibus ego in compensationem illorum feodorum ad beneplacitum eorum in aliis feodis acquievi, monasterio beatae Mariae in Walkenred cum omni integritate libera et absoluta pecunia centum et octoginta marcarum michi constituta ab eo et soluta vendidi. Et quo-13 niam aliquando monasterium praedictum quocunque casu contingente molestasse visus fueram, supradictorum heredum meorum voluntario et benivolo accedente consensu ecclesiam in Vodenroth in salutem omnium meorum liberrima donatione cum uno manso dotali in eadem villa contradidi. Ne 20 autem longinquitate temporis hic liber contractus et haec libera donatio posteris, sicut fieri solet, in oblivionem abeant et ut hacc in perpetuum rata et inconvulsa permaneant, praesentem paginam, hunc contractum et hanc donationem continentem, sigilli nostri inpressione roboravi, sigillis comitis 25 Friderici de Bikelingen, comitis Adelgeri de Hoinsten appensis. Testes hujus rei sunt Fridericus prior, Widekindus cellerarius, Bertoldus monachus, Herbordus monachus, Fridericus blebanus in Northusen; comes Gosmarus de Kircberch, Conradus Kyseling, Burchardus de Hoinsten, Guntherus et 30 frater ejus de Fronenroth, Hugo et frater ejus Theodericus de Wilroth, Henricus de Heringen, Theodericus de Wessungin et Otto frater ejus, Henricus de Livenroth, Heroldus

de Wirthere, Theodericus de Clusingin et frater ejus Henss ricus, Herewigus de Livenroth et frater ejus Herewigus Albus.
Acta sunt haec anno ab incarnacione Domini Mo.CCo.IXo, indictione XII, sub abbate Henrico secundo, Friderico comite
de Rodenburcg et Theoderico comite de Hoinsten bona ipsa
in suam tuitionem nomine ecclesiae suscipientibus, nec non
o et comite Gosmaro de Kircberch.

(Bon ben 3 Siegeln find 2 befchabigt.)

73. 1209. R

Idem recognoscit, Se ecclesiam in Vodenrot cum uno manso dotali monasterio in Walkenrede, quod quocunque casu contingente molestasse visus fuerat, libera donatione tradidisse.

A. 1209.

Aus feuchfeld's Anitq. Walk. p. 149 ".

74. Ohne Datum [1209]. R

Sifridus Maguntinus archiepiscopus, — quum decimam in villa Overvelt, a quodam milite B[ertoldo] de Sasswerf in manus comitis A[lberti] de Everstein et ab hoc in manus Ipsius resignatam, coenobio in Walkenried contulerit, tunc existente abbate Heidenrico, nunc Morimundensi, sicut probari potest ejus testimonio et abbatis de Amelungsborne et aliorum, qui tunc praesentes exstiterunt — scholasticum et cantorem Hildensemensem et praepositum ad S. Petrum in Goslaria, judices a sede apostolica delegatos, monet, ut ordinationem Suam obtinere debitam firmitatem curent et non permittant, ecclesiam Walkenred. in suo jure periclitari.

^{*)} Abgebrudt in Beffe Geschichte bes Schloffes Rothenburg. Naumburg, 1823. p. 36.

^{*&#}x27;) hieraus ift die Urfunde in Avemann's Geschichte ber Grafen v. Kirchberg, Anhang S. 3, und in Lunig's deutschen Reichs-Archivs Spicileg. eccl. III, 849 aufgenommen.

75. Silbesheim, 1209. Rt

C[onradus] cantor ecclesiae Hildensemensis et L[uthardus] scolasticus, judices a sede apostolica delegati, notum faciunt, controversiam inter Hermannum de Novali et monasterium Walkenredense super medietate decimae in Overnfeld compositam esse, Hermanno actioni suae renuntiante, acceptis ab abbate 16 marcis.

Actum a. 1209 in ecclesia Hildensemensi.

Testes: Abbas de Amelonxborn magister Conradus, magister Lentfridus prior de Walkenred etc.

Walhenrieder Diplomatar fol. 45.

76. Ohne Datum [1209]. Rt

Hellemboldus, Bernardus et Poppo, fratres de Plesse, Ludolfus et Godescalcus, cognati Eorum, — quum Hermannus de Novali ecclesiam de Walkenrede super medietate decimae in Overvelt graviter inquietasset, abbas autem Henricus a sede apostolica judices impetrasset C[onradum] canstorem, L[utbardum] scholasticum ecclesiae Hildensemensis et B[urchardum] praepositum S. Petri in Goslaria, qui tali forma inter partes composuerunt, quod Hermannus acceptis 16 marcis omni juri super eadem decima renuntiaret et haeredes et uxorem similiter renuntiaturos promitteret, abbas autem eum cum 10 uxore et filiis in plenam fraternitatem reciperet — notum faciunt, quod in manu Sua tam Hermannus quam uxor et omnes heredes ejus illi decimae renuntiaverunt.

Ipsi hanc decimam recipiunt in Suam protectionem ita, ut si quis ecclesiae injuriam inferat, in Ipsorum contuma-15 tiam cedat, si audaciam hanc non vindicent.

Walkenrieder Diplomatar fol. 46.

77. Graf Friedrich von Rothenburg bezeugt, daß der Abt und bie Monche von Baltenried ihm 20 Mart für den Grafen Seinerich von Stolberg gegeben haben, wofür ihr hof "Ralbenhufen" von allen Leiftungen und Dienften frei fein foll. 1210.

Comes F[ridericus] de Rodenburg cunctis haec scripta legentibus salutem in Domino. Facta rationabilia ad rerum confirmationem et hominum notitiam conscribere utile est ac necessarium, unde scripto praesenti notum facimus, quod abbas de Walkenried cum fratribus suis mihi commiserunt XX marcas accommodandas comiti H[enrico] de Stalberg ea conditione, ut omne jus, quod sibi usurpavit in curia ipsorum Kaldenhusen in vecturis, in exactionibus diversis et servitiis omnique jure, quod coloni paludis ei consue-10 verunt exhibere, sint exempti, sicut aliae eorum grangiae. Promisi etiam, ut, quamdiu vixero, ecclesiam Walkenredensem in XX marcis praefatis procurem et ab indempnitate provideam. Compromissum est etiam, ut si dominus imperator bona eadem redemerit, vel violenter abstulerit, seu 13 quoquomodo receperit, ego Fridericus infra VI septimanas proximas praefatae ecclesiae argentum restituam; quodsi dominus imperator et comes Henricus] de Stalberg praemortui fuerint, ego, sicut promisi, ecclesiam a dampno custodiam. Si autem sors mortis me contigerit, compromise-20 runt comes Albertus de Clettenberg, comes H[enricus] de Stalberg, Hunoldus dapifer meus, Helmericus magister fori, Erkenbertus, ut infra VI septimanas proximas sine omni mora vel contradictione ecclesiae Walkenredensi restituant argentum. Et quum praedicta curia annuatim solvat comiti 23 H[enrico] V fertones, de tanto minus solvetur in redditione pecuniae, de quanto plus sibi retinuerit cadem curia de annuo censu; nec ipse comes, sicut se habet tenor compromissi, pecuniam ipsam alio modo, quam praescriptum est, - reddet, nec fratres Walkenredenses cam repetendi habent 30 potestatem, nisi aliqua praescriptarum causarum intervenerit. Acta sunt hace anno Domini Mo.CCo.Xo.

Walkenrieder Diplomatar fol. 58b.

*78. Dhue Datum [1210]. Ri

Comes Henricus de Regenstein, comes Sifridus de Blankenborg et comes Conradus notum faciunt et testantur, quod — cum quidam Albertus cognomento Schosche de Slanstede, proprius servus Burchardi burchgravii de Medborg, ecclesiam Walkenredensem super quadam domo cum area in Goslar, quam dicta ecclesia amplius 40 annis quiete possederat, impetiisset, — nulla juris ratione, ut a vexatione ecclesiae cessaret, adduci potuit; quippe qui abbati spondenti se in Regenstein vel in Goslaria vel coram burchgravio in Medborg occurrere velle, respondit se venire nolle.

(Mit bem Giegel bes Grafen Giegfrieb.)

79. Rom, 1210. Jul. 21. Rf

Iunocentius [III] papa Havelbergensi episcopo et abbatibus de Lapide S. Michaelis et de Walkenrede mandat, quatenus causam, quae inter Halberstadensem episcopum et abbatissam Quidelingeburgensem vertebatur, fine canonico terminent vel eam sufficienter instructam ad Ipsius papae re-s mittant examen etc.

Lateran. 12. kal. Aug. pontif. a. 13.

Erath Codex dipl. Quedlinburg. p. 130 ex autogr.

*80, 1211, RI

Hermannus, Thuringiae lantgravius et Saxoniae com. pal., notum facit, quod Fridericus de Ebeleiven, ministerialis Suus, de assensu Suo 3 mansos Dalehem cum fundo cujusdam molendini abbati de Walkenrede ejusque fratribus pro 35 marcis vendidit.

^{*)} Abgebruckt im vaterländischen Archive sür Niedersachsen, Jahrgang 1843, S. 409, wo jedoch bei Beschreibung bes an der Urkunde hängenden Siegels das Blantenburgische hirchgeweiße irriger Beise sür dweinen Fuß mit 4 Klauen" ausgegeben wird. Auch sit desleht S. 40, 3. 3 von unten eum area flatt et area, sowie S. 410, 3. 17 "civitatis, servi domino, servo" satt "civitatis servi servo" yn lesen.

A. 1211, ind. 14, epacta 4, quinto concurrente.

Testes: Gunterus dapifer de Slatheim, Ludevicus de Almenhusen, Hugo de Sumeringen, Johannes et Albertus de Hervereslevem, Hermannus major de Phurre, Heinricus mar-10 scalcus de Sundershusen, insuper et omnes nobiles lantgravii.

(Mit befchäbigtem Giegel.)

81. Magbeburg, 1213. Febr. 28. Pf

Otto praepositus, Gerhardus decanus totumque capitulum Magdeburgensis ecclesiae 9 mansos in villa Scowen et dimidium mansum in villa Stuterlingen cum mancipiis, areis etc. pro 140 marcis argenti monasterio in Woltingerode vendunt.

Magdeburch, a. 1213, 2. kal. Mart.

82. Magdeburg, 1213. Febr. 28. R

Albertus Magdeburgensis archiepiscopus hanc venditionem ratam habet et confirmat.

Magdeburch, a. 1213, prid. kal. Mart.

Walkenrieder Diplomatar fol. 106b.

*83. Graf Albert von Klettenberg bezeugt, daß er gegen Empfang von 10 Mark allen Ansprüchen auf 2 hufen in Rotgerode und einen Wald bei Sachsenburg zu Gunsten des Abtes heinrich von Walkenried verzichtet habe. 1214. — Jugleich bezeugt er, daß er das Kloster wegen demfelben später zugefügter Unbill auf Berlangen des Landgrafen hermann entschädigt und sich bei Branderode mit dem Abte versöhnt habe.

In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti amen. Quoniam longo temporis processu contractus et foedera excidunt ab hominum memoria, ex sufficienti cautela ita provisum

est tali periculo, ut, quae aguntur, redigantur in scripto et sic posteris innotescat antecessorum cautio. Unde ego Al-s bertus comes de Clettembercg notum facio tam praesentibus quam futuris, quod cum abbati Henrico de Walkenride querelam et causam movi super quibusdam possessionibus, quas ecclesia detinebat, in quibus quiddam juris mihi vendicabam, quod nequaquam ecclesia mihi recognovit, immo om-10 nibus modis, quibus potuit, reclamavit, videlicet super duobus mansis in Rodagherode, quos mihi usurpabam forensi jure quorundam hominum, qui in vulgari dicuntur "plaeccathte". Praeterea contra abbatem agebam super silva, quae adjacet Zaxenburcg, et super conterminis possessionum nostrarum, 18 quae in invicem collimitant, tam silvis quam in agris, cultis et incultis, pratis et pascuis. Super quibus respondit abbas hoc modo, dicens, quia ecclesia mecum super praedicta silva taliter convenisset, quod in restaurum mihi duos mansos dedisset in Rietnorthusen, solventes annuatim XXVIII soli- 20 dos, in Livenrode unum mansum, insuper undecim marcas argenti et fertonem. Practerea allegavit abbas, ecclesiam emisse supradictos duos mansos in Rodagherode ab Heccardo de Livenrode, qui insigni gaudebat libertatis titulo et qui in foro juris unus erat scabinorum, qui eos liberos ab 25 omni obseguio alicui praestando ecclesiae vendidit, in qua libertate hactenus eos possedit. Insuper protestatus est abbas, quia ecclesia nichil possideret in silvis, pascuis, pratis, agris, cultis vel incultis, quod certis et evidentibus non esset distinctum limitibus, quod etiam in foro suo paratus esset 20 comprobare instrumentis vel testibus. Ego autem Albertus comes super hiis, quae calumpniabar, nec instrumentis nec testibus stare acquievi, unde post aliquantas ecclesiae vexationes, mediantibus honestis viris, in hoc convenimus, quod ob remedium animae meae et antecessorum meorum et pro- 25 sperum filiorum successum omni juri, quod in supradictis mibi vendicabam, tam ego quam filii mei renuntiaremus et deinceps cessaremus ab omni ecclesiae vexatione, propter quod decem marcas dedit mihi ecclesia ad relevandas meas necessitates, et nos fideliter compromisimus stare huic pro- 10

missioni et studere protectioni ecclesiae. Acta sunt haec anno Domini M.CC.XIIII praesentibus hiis testibus: Johanne scolteto, Hedenrico de Buscelinghe, Hartungo, Burcardo de Haverunghe, Wernero advocato, Burcardo filio Johannis 45 scolteti, Friderico filio Hartunghi et aliis pluribus. Processu vero temporis ego Albertus, ex falsa delatione praedictae ecclesiae indevotus, partem silvae, quae vocatur Boghestal, mihi usurpavi et super possessionibus emendis in jurisdictione mea favorem parare rennui, pascua in agris alienis inso terdixi, homines quoque mei duos currus oneratos annona cum equis ipsos trahentibus Clettemberc deduxerunt et in aliis ecclesiam dampnificaverunt, super quibus abbas supplicans lantgravio Hermanno impetravit, quod ad ipsius petitionem universa ablata feci restitui et injuste usurpatis re-58 nuntiavi. Mediantibus quoque hominibus meis prope villam Harbranderode ego et abbas convenimus et super illatis dampnis reconciliati sumus data fide in manu Friderici prioris et Lamberti monachi et Hartunghi de Holebac et Heydenrici de Buschelinghe, quod de cetero ecclesiam non grava-60 rem, sed utilitati et protectioni ejus studerem. Abbas vero in monimentum foederis mihi contulit carratam vini et quatuor choros annonae et pannum ad tunicam et pallium. Hujus negotii posterioris testes sunt: Fridericus prior, Lambertus monachus, Henricus conversus, Hartungus de Hole-65 bac, Heidenricus de Buscelinghe, Hildebrandus et Hernestus, servi abbatis.

(Dit unverlettem Giegel bes Grafen.)

84. Bürzburg, 1215. Mai 20. R

Ecgebertus Babenburgensis episcopus confirmat contractum celebratum inter sororem Suam Machd. electam de Kitzingen et ecclesiae ejusdem collegium universum ex una parte et Eilardum Saxonem, maritum Giselae comitissae, ex parte altera super venditione curtis apud Herbipolim, quae de Kitzingen nuncupatur. Actum apud Herbipolim anno 1215, 13. kal. Junii, pontificatus domini Innocentii anno octavo.

Testes: Henricus custos, Albertus de Rabensten, Fredericus de Rodeburc, Fredericus de Grindela, Cono, magister o Thegenardus, Henricus plebanus de Kitzinge, Haosdus capellanus, Conradus scriba; layci: — Henricus pincerna, Albertus magister coquinae, Rodengerus camerarius.

Chartularium Walkenriedense ber Ronigl. Bibl. ju Sannover fol. 76.

*85. [Rordhaufen], 1215 (?). Rt

Otto quartus Romanorum imperator, — quum ecclesia de Walkenred, quam sub Suo patrocinio constitutam fovere curat, villam quandam, quae vocatur Roth, id est Novale, multo tempore juste possederit, advocatiam vero ejusdem villae Helgherus comes de Hoenstein de imperio habuerit seamque una cum duobus filiis suis, Theoderico et Henrico, in manus imperatoris, Nordhusen venientis, resignaverit, supplicans, quatenus dictae ecclesiae conferatur, — praedictam advocatiam in manus Henrici abbatis de Walkenred perpetuo possidendam confert.

Actum anno M.CC.XV, imperii nostri..., regni autem [anno 1º] '.

Testes: Helgerus comes, Theodericus et Heinricus filii ejus, Adolfus comes de Scouwenburg, Albertus comes de Clettemberg, Burchardus comes de Scarpfelde, Adolfus co-13 mes de Dassele, Helleboldus de Plesse; ministeriales: Henricus Calendin, Henricus de Mildenstein, Conradus Kiselinc, Theodericus de Wilroth, Gunterus de Radelveroth, Burcardus de Hoenstein.

(Mit unverfehrtem Giegel.)

") In bem Originale ist ber Plat für ben annus imperii und für ben annus regni offen gelassen, ber lette aber von einer andern, jedoch gleichzeitigen hand mit "anno-primo" ausgefüllt. Mersmale der Berfälssenigen sichen sich weber an der Urtunde noch an dem wohl erhaltenen Siegel. Ecstorm führt S. 81 den Inhalt des Documentes beim J. 1209 an, wohin er auch zu gehören schein. In dem Walt. Copialbuch, S. 22, steht bloß "Acta sunt haec a. Domini M.CC.XV"; in den Origg. Guell. III, 829 und in Hoffmann's Wappens und Gh.

*86. König Friedrich II. nimmt das Klofter Baltenried mit allen feinen Besthungen in feinen befonderen Schub und bestätigt besien Freiheiten und Privilegien. Burgburg, 1215. Sept. 11.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis Fridericus secundus divina favente clementia Romanorum rex semper augustus et rex Siciliae. Recognoscentes Deo creatori nostro pro multis beneficiis et excellentia nobis ab ipso collata nos s esse debitores, ipsum in suis ecclesiis omni devotione honorare decrevimus et ad illarum commodum et statum meliorem curam et operam impendere diligenter. Ea propter universis imperii fidelibus, tam praesentibus quam futuris, duximus declarandum, quod nos instructi exemplo anteces-10 sorum nostrorum. Friderici avi nostri et Henrici patris, inclitae recordationis, Romanorum imperatorum, et regis Philipphi, patrui nostri, monasterium, quod dicitur Walkinrith, quodam speciali dilectionis respicientes affectu, illud recipimus cum omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus et mancipiis sub speciali regiae majestatis protectione, confirmantes eidem monasterio et fratribus Deo ibidem famulantibus libertates et universa privilegia a praefatis progenitoribus nostris indulta omnesque possessiones, quas ipsum monasterium in praesentiarum ubicumque locorum optinet, 20 vel in futurum Domino annuente justis modis poterit adipisci. Inter cetera vero bona, quae praedictum possidet monasterium, ipsi corroboramus et confirmamus curiam Beringhe cum omnibus suis appendiciis et villam Ohtstede et quaecunque alia de bonis imperii ipsum possidet monasterium. sa Insuper ad relevandam ibidem servorum Dei insufficientiam de favore principum et curiae nostrae superaddimus, concedimus et indulgemus, ut quicumque liber sive ministerialis vel alia persona de bonis, quae imperio attinent, aliquid pro salute animae suae conferre voluerit aut vendere sive 30 commutare vel alio quocumque modo alienare, libere id possit facere, et absque consensus nostri requisitione dona-

rentleinobe II, 308 bagegen findet fich "a. 1215, imperii 5, regni autem 17." — In dem Abdrucke in Origg. Guelf. muß cs & 829, 3. 10 von unten abundantior fl. abundantie; 3. 7 Walchenrith flatt Walcherith, und S. 830, 3. 3 manum fl. manu heißen.

tiones, venditiones, commutationes vel alienationes, ad utilitatem et commodum monasterii de bonis imperii factas, perpetha decernimus gaudere firmitate. Statuimus igitur et regio firmiter praecipimus edicto, ut nulli umquam homi-35 num, cujuscumque fuerit conditionis, licitum sit praedictum monasterium in bonis suis gravare, aut aliquam in hijs rerum irrogare jacturam, quod qui facere praesumpserit, iram tremendi Judicis et nostrae sublimitatis offensam se noverit graviter incurrisse atque in reatus sui vindictam cen- 10 tum libras auri componat, dimidium camerae nostrae, reliquum monasterio injuriam passo. Ad hujus etiam rei perpetuam memoriam praesens privilegium conscriptum sigillo nostro fecimus communiri. Hujus rei testes sunt: Sifridus Maguntinensis archiepiscopus, apostolicae sedis legatus, 43 Heckebertus Bayenbergensis episcopus, Fridericus Halverstadensis episcopus, Engilhardus Nuvenburgensis episcopus. Conradus Radisponensis episcopus; Tidericus Misnensis et orientalis marchio, Otto dux Meraniae, Albertus comes de Evirstein, Henricus de Scuarzburgg, Ernestus comes de Vels- so hecke. Elgherus comes de Hoenstein, Albertus comes de Clettembercg, Burcardus comes de Scartfelt, Henricus comes de Luterberc, Anselmus marscalcus de Justingen, Wernerus dapifer de Bonlande, Walterus pincerna de Schipfen et alii plures.

Signum domini Friderici secundi Romanorum regis invictissimi et regis Siciliae.

Ego Conradus Methensis et Spirensis episcopus, imperialis aulae cancellarius, vice domini Sifridi Maguntini archiepiscopi et totius Germaniae archicancellarii recognovi. « Acta sunt haec anno dominicae incarnationis millesimo CC°.XV°, indictione III, regnante domino Friderico secundo Romanorum rege augusto et rege Siciliae glorioso, anno regni ejus in imperio tertio, regni vero Siciliae XVII°. Datum aput Herbipolim III°. idus Septembris '.

(Mit unverlettem Giegel.)

^{*)} Aus einem Transfumt abgebrucht bei Geftorm, G. 136; Leuckfelb, G. 367; Lunig D. R. M. Spicil. eccl. III, 853.

*87. Landgraf hermann von Thuringen nimmt bas Rlofter Baltenried in feinen Schut und bestätigt feine Besitungen in Rordhaufen. Ohne Datum [1215].

H[ermannus] Dei gratia lantgravius Thuringiae, palatinus Saxoniae, omnibus Christi fidelibus salutem in perpetuum. Quoniam ex nostra benivolentia cunctis prodesse cupimus. propensius tamen Dei famulis nostri praerogativam amoris s impendere satagimus, quia inde nobis Dei gratiam conciliamus et vitam aeternam hinc promereri non ambigimus. Quapropter omnium Christi fidelium sollertem industriam scire volumus tam praesentium quam futurorum, quod ex nostra bona voluntate divinae mercedis intuitu tuendam Dei eccle-10 siam in Walkenred suscepimus cum omnibus suis habita-tionibus, ubicumque in nostra potestate fuerint posita, atque omnibus bonis suis, salvo omni suo jure, in omni libertate ut domini servos divinis obsequiis mancipatis (sic), quatinus orationum ipsorum adminiculo, divina nos protegente gratia, 15 nostra tranquille disponantur tempora et ad vitam fructuosius juvemur aeternam. Constituimus igitur et firmiter roboramus, ut quicquid in nostra possident civitate Northusen, in omni jure et libertate, qua ad nos devenerunt, sicut sub temporibus Friderici imperatoris et filii ejus, Henrici impe-20 ratoris, inconcusse et quiete semper permanere, in areis suis, in introitu et exitu, in nundinis et in omni foro, in cunctis suis necessariis mercimoniis, sine exactione et vexatione quietos esse et inconcussos. Verum quoniam ecclesiam praefatam tenere ac sincere diligimus, ipsamque et omnia 25 sua in nostra tuitione perpetua habentes, non minus illibata, sana et salva, quam nostra, esse cupimus et custodimus.

(Im Driginale hangt bas unverlette Giegel.)

88. Landgraf hermann von Thuringen fchreibt ben Grafe ube wig von Lora und Albert von Alettenberg über einen Rechtsfpruch in einem Streite zwischen bem Abt von Walkenried und einigen ihrer Unterthanen. Datum sabbato in albis paschae sohne Jahr, etwa 1215], in Novo Castro.

H[ermannus], Dei gratia Thuringiae lantgravius et Saxoniae comes palatinus, dilectis suis L[udovico] de Lare et A[lberto] de Clettenberg comitibus omnibusque hanc cedulam inspecturis salutem et omne bonum. Veniens ad praesentiam nostram dilectus noster, venerabilis abbas de Wal-s kenrid, exposuit nobis, quod quidam homines in juriditione vestra constituti pannos suos ad fullandum et alias res ad servandum in grangiis abbatiae suae deposuerunt, quae a quibusdam malitiosis hominibus simul cum propriis rebus inibi nocte violenter ablata fuerunt, cumque super hiis red-10 dendis abbati quaestio coram vobis moveretur, ad judicium nostrum calculus sententiae servabatur, quam per advocatum, videlicet dominum A[lbertum] de Droiceke, expetivit, dictante ipsam domino Alberone de Vigbike, videlicet praefatum abbatem restituendis rebus ablatis non teneri, non obstante is eo, quod mercedem pro fullando acceperunt. Hanc sententiam multi nobiles, qui subscripti sunt, approbaverunt: Comes Adolfus de Scowenborg, Burchardus comes de Mansvelt. Gunterus comes de Kevernberg. Fridericus comes de Bigelinge, Heinricus comes de Stalberg, Manegoldus de Tan- 20 nenrot et filius suus Conradus, Hermannus advocatus de Saleche, Heinricus de Hagen; ministeriales; Erenfridus advocatus de Novo Castro, Heinricus marscalcus, Rudolfus pincerna, Gunterus dapifer, Hegelolfus, Hermannus et alii quam plures, tam nobiles quam ministeriales. Datum sabbato in 23 albis paschae in Novo Castro.

Walkenrieber Diplomatar fol. 30.

89. Ohne Datum [c. 1215]. R

H[enricus] abbas de Reinebusen, Johannes de Catelenborn et Johannes de Polede praepositi, controversiam inter H[enricum] abbatem de Walkenred et plebanum de Gelingen super decimis villae Dalheim terminantes, dictam decimam de prudentum consilio abbati per sententiam diffinitivam adjudicant, cujus tamen medictatem abbas dicto plebano concessit.

Walkenrieder Diplomatar fol. 40.

90. Ohne Datum [c. 1215]. R

Johannes in Polide, H[enricus] in Ylevelt et H[enricus] in Bunerode praepositi, judices apostolici delegati in causa, quae vertebatur inter abbatem et conventum de Walkenried ex una et Heydenricum plebanum de Seburg ex altera parte super petitione quorundam pullorum, quos plebanus jure ecclesiae suae ex quadam decimatione in Overvelt competere dicebat, ecclesiam de Walkenried a solutione pullorum memoratorum liberam esse judicant, quum plebanus actioni suae in judicio renuntiaverit et abbas testibus idoneis possessionem earum decimarum secundum juris formam obtinuerit.

Testes: Fridericus prior, Heinricus cellerarius, Lambertus monachus in Walkenried, Herwicus custos in Polede, Geroldus canonicus in Ylvelt, Johannes miles.

Walhenrieber Diplomatar fol. 41b.

91. Ohne Datum [etwa 1215]. Ri

H[enricus] abbas in Conradesberg testatur, quod Conradus sacerdos cum fratre suo Hartmodo et cum matre et sororibus 6 jugera in Otstede ecclesiae Walkenredensi contulit.

Walkenrieber Diplomatar fol. 40b.

*92. Dresben, 1215. Rt

T[heodericus] Misnensis et orientalis marchio viam in villa sua Talheim fratribus de Walkenriet indulget, per quam ad vineas excolendas transeant.

Dresdene, a. 1215.

Testes: Winemarus Portensis abbas, Heinricus Walken-s ridensis abbas, Marsilius subprior Walkenridensis — — — Heinricus burgravius de Donin, Fridehelmus dictus Pouch.* (Mit beschätigtem Siegel.)

*93. Pabft Innocenz III. besiehlt bem Erzbischof von Mainz und allen Prälaten des Mainzischen Erzstifts, dem Kloster Walkenried gegen alle Unbill und Angriffe sowohl Weltlicher als Geistlicher vermittelst Excommunication und Suspension beizustehen.

Perugia, 1216. Mai 23.

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopo Maguntinensi et suffraganeis eius et dilectis filiis abbatibus, prioribus, archidiaconis, decanis et aliis ecclesiarum praelatis per Maguntinensem provinciam constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Non absque s dolore cordis et plurima turbatione dicimus, quod ita in plerisque partibus ecclesiastica censura dissolvitur et canonicae sententiae severitas enervatur, ut viri religiosi et hii maxime, qui per sedis apostolicae privilegia majori donati sunt libertate, passim a malefactoribus suis injurias susti-10 neant et rapinas, dum vix invenitur, qui congrua illis protectione subveniat et pro fovenda pauperum innocentia se murum defensionis opponat. Specialiter autem dilecti filii abbas et fratres de Walkenriet. Cisterciensis ordinis, tam de frequentibus injuriis quam de ipso cotidiano defectu justi-13 tiae conquerentes, universitatem vestram litteris petierunt apostolicis excitari, ut ita videlicet eis in tribulationibus suis

^{*) 3}n bem Mbbrude bei Wilkius, Vita Ticemanni lantgravii Thuring. 1754, diplom. S. 19 ff. lieb 3. 20: "villa nostra Talheim"; S. 20, 3. 5: "Marsilius" und 3. 6: "Heinricus burgravius de Donia, Fridehelmus dictus Pouch."

contra malefactores eorum prompta debeatis magnanimitate consurgere, quod ab angustiis, quas sustinent, et pressuris 20 vestro possint praesidio respirare. Ideoque universitati vestrae per apostolica scripta mandamus atque praecipimus, quatinus illos, qui possessiones vel res seu domos praedictorum fratrum vel hominum suorum irreverenter invaserint. aut ea injuste definuerint, quae praedictis fratribus ex testa-23 mento decedentium relinguuntur, seu in ipsos fratres contra apostolicae sedis indulta sententiam excommunicationis aut interdicti praesumpserint promulgare, vel decimas laborum de terris habitis ante concilium generale seu nutrimentorum ipsorum spretis apostolicae sedis privilegiis extorquere, mo-30 nitione praemissa, si laici fuerint, publice candelis accensis excommunicationis sententia percellatis, si vero clerici vel canonici regulares seu monachi fuerint, cos appellatione remota ab officio et beneficio suspendatis, neutram relaxaturi sententiam, donec praedictis fratribus plenarie satisfasi ciant, et tam laici quam clerici saeculares, qui pro violenta manuum injectione anathematis vinculo fuerint innodati, cum diocesani episcopi litteris ad sedem apostolicam venientes ab eodem vinculo mercantur absolvi. De monachis vero et canonicis regularibus id servetur, ut, si ejusdem claustri fratres 40 manus in se injecerint violentas, per abbatem proprium, si vero unius claustri fratres in fratrem alterius claustri hujusmodi praesumpserit violentiam exercere, per injuriam passi et inferentis abbates absolutionis beneficium assequantur, etiam si corum aliqui prius, quam habitum reciperent regu-45 larem, tale aliquid commiserunt, propter quod ipso actu excommunicationis sententiam incurrissent, nisi excessus ipsorum esset difficilis et enormis, utpote si esset ad mutilationem membri vel sanguinis effusionem processum, aut violenta manus in episcopum aut abbatem injecta, cum excesus so tales et similes sine scandalo nequeant praeteriri; si vero in clericos saeculares manus injecerint, pro vitando scandalo mittantur ad sedem apostolicam absolvendi; villas autem, in quibus bona praedictorum fratrum vel hominum suorum per violentiam detenta fuerint, quamdiu ibi sunt, interdicti sententiae supponatis. Datum Perusii X. kal. Junii, pontificatus ss nostri anno nono decimo.

(Mit Bulle.)

94. Burgburg, 1216. Jul. 25. Rt

Otto Herbipolensis episcopus testatur, Elardum militem, maritum Gislae comitissae, curiam, quam emerat ab electa et conventu de Kiczenge, post resignationem et refutationem Ottonis majoris praepositi, Frederici de Grindela et Marcquard militis, quorum fidei ac potestati praedictam curiam s dederat, Cunoni parrochiano majori et magistro Thegenardo, ecclesiae Herbipolensis canonicis, pro 42 marcis argenti vendidisse. Praeterea testatur, praedictum Elardum una cum uxore sua G[isla] omni juri suo, quod habuerant in dictam curiam, resignasse.

Actum Werceburc in camenada palatii, 8. kal. Aug., pontificatus domini Innocentii anno nono decimo.

Testes: Otto major pracpositus, Fredericus de Grindela,
— — clerici; item Henricus pincerna, Marquardus Crusa, — —, Albertus magister coquinae et alii quam plures. 13

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl. Bibl. 3u Sannover fol. 76.

*95. Graf Albert von Alettenberg bezeugt die Berzichtleiftung feines jüngern Sohnes Konrad auf die früher an das Alofter Baltenried verfauften Güter zu "Fladefendorf und Bodenroth." Ohne Datum |etwa 1216|.

A[lbertus] Dei gratia comes de Clettenberg omnibus in perpetuum. Quoniam saepe patet calumpniae, quod majorum non roboratur auctoritate, praesentis scripti testimonio ad cunctorum noticiam cupimus pervenire, quod ego comes Albertus de Clettenberg ad terram sanctam profecturus bonas mea in Fladekendorf et in Vodenroth venerabili abbati Heinrico et fratribus monasterii Walkenredensis cum benigno heredum meorum assensu et voluntate filiorum meorum, Al-

berti scilicet et Conradi, distraxi, qui Albertus annos pue-10 riles transcenderat. Conradus vero annos adhuc infantiles Temporis autem processu Conradus, junior filius noster, fratres de Walkenred minis et terroribus coepit molestare, asserens se bonis illis numquam renuntiasse, eo quod ipso in annis infantilibus constituto facta fuisset illa vendi-15 tio, unde abbas super hiis prudentum virorum usus consilio, datis michi quinque marcis hoc promovit, quod memoratus filius noster Conradus in judicio provinciali venditionem a me legitime factam et ratam habuit, et omni juri. quod in praedictis bonis illis habere potnit, digito et lingua 20 iterato, ut moris est, renuntiavit. Igitur ut haec rata et inconvulsa permaneant, in hujus facti memoriam et omnium heredum meorum removendam calumpniam ad peticionem domini abbatis et fratrum suorum praesentem paginam jussimus conscribi et sigilli nostri munimine roborari, testibus 23 subscriptis idem nobiscum fideliter affirmantibus, videlicet comite Hedenrico de Lutterberg et comite Burchardo de Scartvelt et domino Ludegero de Hakenbeke, Gunthero de Haverungen, Hugone de Horeburg, Heinrico de Nore, Hedenrico Rieme, Theoderico de Besingen, Bertoldo de Bokle-30 hagen, Johanne de Kirecdorp, Hedenrico de Bucelinge, Burchardo de Haverungen, Heinrico de Meinwarderoth et fratre ejus Hermanno, Daniele de Alarderoth, Burchardo filio Johannis.

(Das anhängende Siegel ift unverfehrt.)

*96. Die Grafen Heibenreich von Lauterberg und Burchard von Scharzseld bezeugen, daß in ihrer Gegenwart Konrad, der Sohn des Grafen Albert von Klettenberg, dem Rechte, welches er an den von seinem Bater dem Kloster Walkenried verkanften Gütern in "Fladekendorf und Bodenroth" haben konnte, öffentlich entsagt habe. Ohne Datum setwa 1216].

Hedenricus Dei gratia comes de Lutterberg et Burchardus comes de Scartvelt omnibus in perpetuum. Quoniam saepe patet calumpniae, quod majorum non roboratur auctoritate, praesentis scripti testimonio ad cunctorum noticiam cupimus pervenire, quod comes Albertus de Clettenbercg ad s terram sanctam profecturus bona sua in Fladekendorph et in Vadenroth venerabili abbati Heinrico et fratribus monasterii Walkenredensis cum benigno heredum suorum assensu et voluntate filiorum suorum, Alberti scilicet et Conradi, distraxit, qui Albertus annos pueriles transcenderat, Conra-10 dus vero annos adhuc infantiles agebat. Temporis autem processu Conradus, junior praefati comitis filius, fratres minis et terroribus coepit molestare, asserens se bonis illis numquam renunciasse, eo quod ipso in annis infantilibus constituto facta fuisset illa venditio. Unde abbas super hiis pru-13 dentum virorum usus consilio, datis comiti Alberto quinque marcis hoc promovit, quod memoratus Conradus in judicio provintiali venditionem a patre suo factam gratam et ratam habuit, et omni juri, quod in illis bonis habere potuit, lingua et digito iterato, ut moris est, renuntiavit. Igitur quo-20 niam in nostra haec acta sunt praesentia, in facti memoriam et removendam omnium heredum saepedicti comitis calumpniam ad petitionem domini abbatis et fratrum suorum praesentem paginam jussimus conscribi et sigillorum nostrorum munimine roborari, testibus subscriptis idem nobiscum fide- 23 liter affirmantibus, Ludegero videlicet de Hakenbeke, Gunthero de Haverunge, Hugone de Wilrode, Heinrico de Nore, Hedenrico Rieme, Theoderico de Besingen, Bertoldo de Boklehagen, Johanne de Kericdorph, Hedenrico de Bucelinge, Burchardo de Haverunge, Heinrico de Meinwarode, fratre eius 30 Hermanno, Daniele de Alarderoth, Burchardo filio Johannis. (Die beiben anbangenben Giegel find unbefcabigt.)

(Die beiben anhangenben Sieger fino unbesthabigt.)

*97. Schloß Chereburg, 1216. Jun. 29. R

Hermannus, Thuringiae landgravius et Saxoniae comes palatinus, 3 mansos in Taleheim cum loco ad construendum molendinum, quos Fridericus de Ebeleywen Henrico abbati in Walkenrede pro 35 marcis vendidit et resignavit, dicto abbati libere possidendos tradit. A. 1216, datum in castro Eversberg, 3. kal. Julii.

Testes: Burchardus de Scartfeld, Heidenricus frater ejus de Lutterbercg, Elgerus de Hoenstein, Henricus de Stalenbercg, Albertus de Clettembercg comites; Godescalcus de Plesse, Burcardus de Hoenstein liberi; Ruodolfus pincerna, Bertoldus de Cruzeburg, Ludolfus de Alrerstede, Eghelolfus, Henricus, Rodolfus fratres de Bendeleiben, Rodolfus de Buscingheleiben, Rodolfus de Husen, Theodericus et Hugo fratres de Wilrode.

(Mit bem Siegel bes Lanbgrafen.)

* 98. Dhne Datum [c. 1216]. R

Fridericus comes in Rotenburg 5 mansos in Bûtenroth, quos Henricus Hûswirth ejusque uxor resignaverunt, pro 12 marcis puri argenti fratribus in Walkenred vendit.

Testes: Gevehardus de Arnstein, "avunculus noster", Hermannus de Vronroth, Fridericus de Bevere, — Herwicus junde Livenroth etc.

(Dit ben Siegeln bes Grafen Friedrich und bes Gebhard von Arnftein.)

99. Ohne Datum [c. 1216]. R

Fr[idericus] abbas in Walkenride notum facit universitati, quod Rodulfus civis Northusensis ecclesiae Suae 25 marcas puri argenti contulit tali conditione, ut tempore vitae suae et uxoris singulis annis in festo S. Martini detur ei de Rodagerode porcus dimidiam marcam valens, et de Bervesleve octo modii annonae, tres videlicet pulchri frumenti et tres siliginis et duo ordei, post mortem vero utriusque ecclesia de tali redditione libera sit. Insuper addit, ex ipso argento quaedam bona vineae Suae Bodenroht adjacentia 12 marcis de domino Henrico Huswirt conquisita esse, reliquis ad inevitabiles ecclesiae necessitates expensis.

Testes: Albero prior, Bertoldus subprior, Ritandus celle-

rarius, Waltfridus camerarius, Bertramus magister hospitalis, Everardus cantor, frater Almantis magister casarum, Thetmarus magister de Rodageroht et ceteri ecclesiae con-13 fratres.

Chartularium Walkenriedense ber Ronigl. Bibl. ju Sannover fol, 83b.

*100, 1217, Oct. 22, RI

Elgerus comes in Honstein, annuentibus uxore Sua et filiis Theoderico, Henrico et Elgero jun. clerico, 1 mansum in Otstede triginta jugerum, quae secundum communem legem mansum constituunt, et insuper 8 jugera et aream in Urbeke abbati de Walkenred pro 52 marcis vendit, promitstens, Se praefatum mansum, quem ab imperio in beneficio habet, regi Frederico resignaturum et usque ad expeditionem negotii in manus trium fidelium suorum, scilicet Burchardi de Honstein, Hermanni fratris ejus de Arenswalt et Theoderici de Wilerode, traditurum esse.

Sex de ministerialibus comitis, scilicet Witego de Linderbeke, Hermannus de Cuoninghesrod, Wernerus de Wafeleve, Wernerus de Xaxferfe, Henricus de Livenrot et Henricus de Sclusunghe, ad obstagium in Northusen se obligantes, pro comite fidejubent.

A. 1217, 11. kal. Nov.

Testes: Witekindus canonicus de Ylefeld, Henricus de Salsa sacerdotes; Otto de Rosla, Heccardus de Vodenrode, Henricus de Wlferrode, Dithmarus advocatus et Theodericus de Sclusunghe.

(Mit bem Siegel bes Grafen Elger.)

101. 1217. R

Robertus, decanus ecclesiae S. Crucis Hildensemensis, testatur, quod in praesentia Sua Glissa, uxor Heilardi militis de Helsche, omni actioni contra abbatem de Walkenrede super damnis, ei ratione cujusdam curtis in Herbipolensi civitate illatis, renuntiavit, postquam secundum jura civitatis Hildensemensis in causa ista tutorem sibi elegerat Johannem militem de Hesenbeke, qui vice Heilardi, mariti ejus absentis, cum ipsa omni querelae renuntiavit.

A. 1217.

Walkenrieder Diplomatar fol. 45.

*102. Salberftabt, 1218. Rt.

Burchardus praepositus Ikeburgensis (sic) ratum habet, quod Sifridus Maguntinus archiepiscopus Friderico abbati et conventui in Walkenreth talem dispensationis gratiam est inpertitus, ut in parochiis Megestede et Guncerode et in caspellis suis in Otstede et Novali pastores, qui salvo dioecesani et archidiaconi jure stipendio gaudeant honesto, locare valeant, et ut ipsa ecclesia residuis proventibus potiatur.

Datum in Halverstad, a. 1218*.

Testes: Almarus majoris ecclesiae Halberstadensis cano-10 nicus et S. Pauli praepositus etc.

(Mit anbangenbem Giegel.)

*103. König Friedrich II. giebt bem Abt und den Brüdern ju Balfenried bas Recht, in Rordhaufen ohne Joll zu kaufen und zu verkaufen, sowie bei jedem beliebigen Bürger zu wechseln, und spricht fie frei von jeder Steuer an das Reich oder zu der Stadt Rothburft zc. Goslar, 1219. [Juli.]

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. F[ridericus] Dei gratia Romanorum rex semper augustus et rex Siciliae. Amen. Quoniam regiam decet magestatem servorum Dei petitionibus esse praestabilem, dilectis in Domino abbati et s fratribus de Walkenrit hanc concedimus libertatem, ut in

^{*)} In bem Originale biefer Urfunde befindet fich beutlich die Jahreszahl M.CC.XVIII, bem Inhalte nach tann fie jedoch erft auf die vom Grz-bischofe Siegfried felbft im 3. 1221 ausgestellte Urtunde gesolgt fein und ift baher in bem Diplomat. Walk. f. 15b. richtig vom 3. 1221 batert.

civitate Northusen, quaecumque voluerint, libere vendant et emant, nec inde communi lege aliorum theloneum sive aliam omnino pensionem solvant, argentum suum nemine praejudicante, aput quemcumque civium voluerint, pro denariis concambiant, ab omni collecta, sive imperio praestanda sive ad 10 quaelibet necessaria civitatis, utpote ad fossata effodienda vel murorum diruta sive nova quaelibet reparanda, penitus ipsos absolvimus. Si curiam vel aream in civitate habuerint, ab omni pensione civili libere possideant. Praeterea advocatis, sculteto et civibus auctoritate regia praecipimus, 15 ut, si quis civium vel aliorum, qui ad nostram pertinent jurisdictionem, aliquam violentiam in rebus vel personis praefato intulerint monasterio, abbate scitato cogatur malefactor nostro stare judicio, et quod justitia fori dictaverit, utrique parti sufficiat. Ut autem nulla saecularis sive spiritalis per- 20 sona ausu temerario contra hanc nostram indulgentiam venire praesumat et in hiis, quae suprascripta sunt, ecclesiam attemptet gravare, praesentem paginam sigilli nostri impressione roboramus. Quod si quis fecerit, Dei omnipotentis et nostram noverit se incurrisse offensam et super hoc, si con-25 stiterit, digna animadversione puniendum. Hujus rei testes sunt: Adolfus comes de Scouwenburc, Hermannus comes de Hartesburc, Burcardus comes de Scarpfelt, Henricus comes de Lutterberc, Henricus comes de Staleberc, Theodericus et Henricus comites de Hoensten et Theodericus de Buokel- 30 hagen. Theodericus de Wilrode et alii quam plures. Acta sunt haec anno Domini Mo.CCo.XIXo, indictione sexta. Datum Ghoslariae'.

(Mit anhangendem unverlegtem Giegel.)

^{*)} Bergl. Bobnier Regesta imperii inde ab anno 1198 usque ad annum 1254. S. 99 f. n. 282, wo intes S. 100, 3. 3: utpote irrig burch "außer" übersett ift.

*104. Derfelbe beurtundet einen Gutertaufch zwifchen Graf hels ger von Sohnstein und bem Rlofter Baltenried. Goslar, 1219. [Juli.]

F[ridericus] Dei gratia Romanorum rex semper augustus et rex Siciliae. Universis Christi fidelibus constare volumus, quod Helgherus comes de Hoenstein cum assensu filiorum suorum Theoderici, Henrici, Helgheri senioris et Helgheri s junioris mansum unum in Otstede, quem a nobis in beneficio habuit, ecclesiae de Walkenrit libere possidendum vendidit assignato restauro alterius mansi aeque valentis in villa. quae dicitur Sunthusen, quod et nos ratum habemus. Eapropter, ne quis auctoritate sua super hoc facto ecclesiam ino quietare praesumat, omnino prohibemus; quod si quis facere attemptaverit, sciat, se Dei et nostram incurrisse offensam et digna animadversione puniendum. Acta sunt haec praesentibus his testibus: Henrico de Staleberc comite, Burcardo comite de Scarpfelt, Heidenrico comite de Lutterberc, Theo-15 derico de Buokelhagen, Theoderico de Wilrode, Gherungo sculteto de Northusen, Henrico de Saxa, Conrado Lesere et aliis pluribus. Datum Ghoslariae anno Domini Mo.CCo.XIXo*.

(Mit anhangenbem Giegel.)

105. Graf Seinrich von Regenstein verzichtet zum Seelenheile seines verftorbenen Sohnes Seinrich auf alle Rechte, die er an 3, von herwig von Schauen dem Kloster Walkenried verkauften, hufen Landes zu Schauen zu haben behauptete, zu Gunften des Klosters. [Michaelstein], 1219.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Heinricus comes de Regenstein universis Christi fidelibus constare volumus, quod Herwicus de Scouwen, certa compulsus necessitate, tres mansos, quos in eadem villa hereditarie possederat, ecclesiae de Walkenrit vendidit jure proprietatis perpetuo possidendos; ipso vero mortuo, quia eccle-

^{*)} Bergl. Böhmer a. a. D. n. 283.

sia, gaudens titulo quietae hactenus possessionis, nichil juris in eisdem praediis mihi recognovit, contra eam querelam movi, eorumdem praediorum mihi usurpans proprietatem, quam ecclesia titulo legitimi contractus sibi vendicavit. 10 Nobis igitur in hunc modum concertantibus, priusquam negotium aut per sententiam aut per amicam compositionem decideretur, contigit ex communi sorte humanae conditionis, Heinricum filium meum juniorem tolli de medio, quo delato ad Lapidem sancti Michaelis sepeliendi gratia, ipsius exe-13 quiis agendis interfuit Fridericus, tunc abbas in Walkenrit, unde ad suggestionem fratris mei, comitis Sifridi de Blankenborg, cum favore filiorum meorum Theoderici, canonici et camerarii ecclesiae Halverstadensis, Ulrici et Sifridi laicorum, in remedium animae praesentis defuncti, quicquid juris 20 in eisdem habere videbamur, praedicto abbati contulimus, et omni querelae absolute renunciavimus, nichil penitus juris nobis in eis reservantes. Praeterea, ne quis praesentium vel succedentium processu temporis ausu temerario in eisdem bonis praefatam ecclesiam indebite gravare attempta-25 ret, factum nostrum scripto hujusmodi et bullae nostrae impressione roboravimus. Hujus rei testes sunt: Theodericus abbas in Lapide, Conradus prior ejusdem loci, Sifridus comes de Blankenborg, Hermannus de Hartbeke, Didericus de Treibaz. Bernardus de Liere et alii quam plures. Acta sunt 35 haec anno Domini M.CC.XIX, regnante Friderico Romanorum rege invictissimo semper augusto et rege Cyciliae. Walkenrieder Diplomatar fol. 33 und 114b '.

106. Ohne Datum [1219]. Bi

Heinricus comes de Regenstein notum facit, quod cum Bernardus de Schouwen occasione arearum suarum, quae

^{*)} Die Urkunde ist an beiden Stellen gleichlautend, jedoch mit der Einschräntung, baß fol. 33 hinter Theoderici canonici die Worte "et camerarii ecclesiae" und am Schluste ber Sah von regnante bis Cyciliae sehlen. Bei Scheid vom Abel sinder sich S. 215 ein sehlerhaster, vom Aabre 1220 batirter Abbruck.

curiae et bonis ecclesiae Walkenredensis contiguae sunt, diu fratribus ecclesiae infestus extitisset, hi, molestia carere cupientes, 4 areas suas eidem pro 3 commutaverunt, et quod Bernardus acceptis his 4 areis, quarum una plus suis tribus valuisse comprobatum est, 3 areas suas in manus praedictorum fratrum assignavit, quas Ipse sub protectionis Suae tuitione suscepit.

Testes: Alfsten (sic) praepositus de Stoterlingeborg, Sifridus comes de Blankenborg, Fridericus praefectus de Hersleve, — — Heinricus de Slonstede, Bernardus de Lere, Dithmarus, Godescalcus et Theodericus, fratres de Mesleve, Rûpertus de Goslaria, Fridericus de Suanebeke.

Walkenrieder Diplomatar fol. 31.

107. 1219. R

Fridericus episcopus Halberstadensis testatur, Theodericum et Volradum, fratres secundum carnem et de Hessenheim oriundos, 4 mansos in Brucscowe ecclesiae de Walkenred pro 65 marcis vendidisse.

A. 1219, pontificatus Sui a. 9.

Testes: Theodericus de Lapide S. Michaelis, Sifridus de Husburch et Fridericus de Luttere abbates, — — Burkardus praepositus in Jecheburg, Sifridus comes de Osterburg, Conradus comes de Werringerode, Heinricus de Winnigestede, Volcmarus de Goslaria, Ricart de Langele, Hugolt de Schirinbeke, Heinricus de Derdesheim.

Walkenrieder Diplomatar fol. 12 und 100,

108. 1219. Rf

Albertus comes in Clettenberg de consensu Alberti et Conradi, filiorum Suorum, ad petitionem Conradi episcopi et monachi in Sychem fratribus casarum concedit, ut silvam, quae dicitur Igagehus, incidant et in carbones redigant intra 2 annos ita, ut, sive guerram habeat cum comitibus de Hon-s sten, sive non, ad usus suos praedicta silva libere utantur.

A. 1219.

Testes: Conradus episcopus et monachus, Theodericus ejus capellanus, Gunterus de Haverungen, Theodericus de Bokelhagen.

Walkenrieder Diplomatar fol. 69b.

109. Petersberg, 1220. Dai 1. RI

Fridericus de Walkenrede, Conradus de Riddageshusen et Theodericus de Lapide S. Michaelis abbates, a summo pontifice ad reformandum statum ecclesiae Sereni Montis deputati super quibusdam articulis de praeposito ejusdem ecclesiae a suis subditis ipsius (pontificis) auribus intimatis, s testantur, quod partes arbitrio Philippi praepositi Novi Operis, in Halis etc. se submiserunt, et excommunicationis vinculo innodant partem, quae eorum arbitrio contrairet etc.

Act, in Monte Sereno, a. 1220, kal. Maii.

(Meibom. S. R. G. III. 352; Leuckfeld Antiqq. Walk. II. 72, ejusdemque Antiqq. Michaelst. 42.)

110. Rom, 1220. Sept. 3. R

Honorius [III] papa mandat abbatibus de Walckenred, de Volkolderothe et de Lapide sancti Michaelis, Moguntinae et Halberstadensis dioc., quatenus, inquisita diligentius veritate si ipsis constiterit, C. ecclesiae Inmildensis praepositum, Magdeburgensis dioc., in mutilatione abbatis Nienburs gensis, quem H. comes Ascaniae exoculari et impie mutilari fecerat, fuisse culpabilem vel dicto comiti contra monasterium Nienburgense in gravem laesionem ipsius consilium vel auxilium impendisse, ipsum praepositura sua, quam a monasterio ipso habet, appellatione remota, privent.

Datum apud Urbem veterem 3. non. Sept. pontificatus anno quinto.

(Würdtwein nova subsidia diplom. IV, p. 111.)

111. Langenftein, 1221. Darg 27. Rt

Fridericus Halberstad. episcopus testatur, quod dominus Johannes ejusque filius Johannes, praestito juramento in Ipsius manus et in manus Hermanni de Waldenberch et accepta quadam pecuniae summa de dominis in Walkenrede, renuntiaverunt omni juri, quod habebant in bonis in Scowen.

Langensteyn, a. 1221, 6. kal. Apr., consecrat. Suae a. 10. Testes: comes Henricus de Waldenberch, Wernerus et Conradus, fratres de Suselez, Theodericus de Tribaz, Hermannus de Hartbeke, Heigoldus et Hermannus de Schirenbeke, Wiradus de Hessnem — — ecclesiae Halberstadensis ministeriales.

Walkenrieber Diplomatar fol. 105b.

112. Langenftein, 1221. RI

Idem testatur, quod Theodericus de Hesnem, Theoderici filius, cum ad annos discretionis pervenisset, ultro se praesentavit et promisit, se ratum velle habere, quod pater suus fecit de 4 mansis in Brochscowen, quos ab eo conventus in Walkenrede comparavit.

Dat. Langensteyn, a. 1221, consecrat. Suae a. 11.

Testes: Hermannus de Hartbeke et Otto fratruelis ejus, Heinricus comes de Kirberg, Wernerus et Conradus, fratres de Ŝuseliz, Hugoldus et Hermannus fratres de Schirenbike.

*113. Erfurt, 1221. Oct. 21. Rt

Sifridus Maguntinus archiepiscopus abbati et conventui in Walkenrede hanc dispensationis gratiam impertitur, quod in parochiis Megestede et Guncerode et capellis in Otstede et Novali pastores locare valeant, qui salvo dioecesani et archidiaconi jure stipendio gaudeant copioso, et quod ipsa : ecclesia Walkenred. residuis proventibus potiatur.

Erfordiae, a. 1221, 12. kal. Nov.

Testes: Conradus praepositus in Erfordia etc. (Mit anhängendem unversehrtem Siegel.)

* 114. 1221. R

Burchardus, burggravius in Magdeburg, cöemtionem, inter Walkenredensem ecclesiam et Wernerum de Osterroth super 4 mansis in Daleheim solemniter celebratam, ratam habet; insuper Alberti Divitis de Frankenhusen renuntiationem juris, quod in praedictis bonis sibi vindicabat, approbat, et Ipse s cum filiis Suis jus, quod in dictis mansis habere videbantur, in dominium dictae ecclesiae, acceptis ab ea 14 marcis, transfert.

A. 1221, ind. 9.

Testes: Theodericus dapifer, Conradus et Godefridus de 10 Ritstede, Everhardus advocatus, Hedenricus de Rodenhagen, Godfridus de Monte, Heinricus Porcellus etc.

(Mit unverfehrtem Giegel.)

*115. Ohne Datum [1221]. R

Idem promittit, Se ratum habiturum, quicquid Fridericus et Cunzo de Altstede de bonis, quae ab Ipso tenent, cum fratre Thitmaro terminaverint etc.

(Giegel fehlt.)

*116. Sohnftein, 1221. Rt

Theodericus et Heinricus comites in Honstein, acceptis a Friderico Walkenredensi abbate 8 marcis, renuntiant juri in 5 jugeribus et quibusdam areis in Windebusen; item renuntiant advocatiae 2½ mansorum in Ozstide et controversiae super concambio in Berigen etc.

Dat. in Honsten, a. 1221.

Testes: Marsilius prior, Bertoldus grangiarius, monachi in Walkenred; fratres laici ibidem: Otto magister marstalli, Germarus — —; praepositus Helmbertus de Hilvelt, Uolri-¹º cus prior ejusdem loci; Burchardus miles de Honsten, Otto de Hemilingeroth, Ekehardus frater ejus, Hermannus de Cuniroth, Gerungus de Wlferoth, Gerholdus de Northusen, Thetmarus advocatus, Theodericus de Wilroth, Widego de Linderbich.

(Mit bem gemeinschaftlichen Giegel ber Grafen.)

*117. Dhne Datum |1221|. R

Lippoldus de Radolverode 1 mansum in Hoburcherode ecclesiae in Walkenrede vendit et promittit de illo manso homines amovere ab omni jure hereditario et, quamdiu hoc non fecerit, dare 2 modios forenses siliginis de allodio Suo in Radolverode.

(Das anhängente Giegel ift befchabigt.)

*118. Ohne Datum [1221]. R

Idem et frater ejus Guntherus resignant in plebiscito ejusdem villae comiti Thiderico de Honsten ejusque filio Henrico 3 mansos in Hochburgerode, quos iidem comites ecclesiae in Walkenred contulerunt.

Testes: ipse comes Theodericus de Honsten et filius ejus, comes H. de Suarcbur, Fridericus de Rosla et filius ejus, Burchardus de Ascoscerode et frater et major filius ejus, Th. de Wilrode et frater ejus, Hermannus Porcus et filius patrui ejus de Vrre, Johannes de Worbeze, Hermannus de 10 Liebenrode et ceteri castellani de Honsten.

(Mit bem Siegel bes Grafen Dieterich von Sobnftein.)

*119. 1221. R

Berringerus comes de Lare 4 sexagenas avenae cum omni jure ad ipsa bona attinente in villa, quae dicitur Solstede, fratribus de Walkenrede tradit.

A. 1221, indictione 9.

Testes: Hermannus de Fronroht, Henricus de Nore, Fri- dericus et Gernodus fratres de Nore, Henricus de Nore, Fri- dericus de Gevere.

(Mit bem Giegel bes Grafen.)

120. 1221. R

Henricus comes in Stalberg — cum Sibi Fridericus abbas Walkenredensis, mandante landgravio, quandam summam pecuniae Volcmari, herodiarii (sic) sui, quam sibi vindicabat eo, quod de curia et familia sua esset, praesentaverit, — in manus ipsius abbatis et comitis Theoderici de s Honstein promittit, quod dictam ecclesiam ab omni impetitione heredum Volcmari liberam reddet.

A. 1221.

Walkenrieder Diplomatar fol. 34b.

121. Ohne Datum [1221]. R

Abbas in Renehusen, praepositus in Elegenstat, Maguntinae sedis electo abbatem de Walkenried et Johannem herodiarium Maguntinensem remittit, ut discernat causam inter eosdem motam propter pecuniam H[enrico] comiti de Stalberg ab abbate ex parte lantgravii praesentatam et prae-s dicto Johanni restituendam.

Walkenrieder Diplomatar fol. 44.

122. Landgraf Ludwig von Thüringen beurkundet, daß Graf Seinrich von Stolberg, um das Kloster Walkenried für zugefügte Unbill schablos zu halten, demfelben den auf dem Klostergute Kalbenhufen – haftenden Bins erlassen habe.

Ludewicus Dei gratia Thuringiae langravius, palatinus comes Saxoniae, omnibus in perpetuum. Errorem, quem gestarum ignorantia rerum et antiquitas temporum posset inducere, praecavere cupientes, tenore praesentium cunctis s innotescimus, quod comes Heinricus de Stalberg, ecclesiae Walkenredensi quandoque gravis existens, eam paene in LX marcas dampnificavit, verum praedictus comes, haec se in animae suae periculum fecisse considerans et iram omnipotentis Dei atque beatae Virginis offensam perpessurum 10 metuens, super hiis poenitentia ductus, cum claustro indebite gravato credidit componendum sub tali forma, ut curia Caldenhusen, sibi in 28 solidis annuatim censualis, a totius census solutione in perpetuum libera remaneret, nichil et deinceps juris seu potestatis in ipsa curia vel quibuslibet bonis is in palude ad memoratam ecclesiam pertinentibus sibi vendicaret. Unde, quoniam fratribus saepius dicti coenobii de speciali ac habundanti imperatorum clementia indultum cognovimus, ut ipsis liceat bona imperii emere et commutare, in elemosinam quoque recipere assensu imperii super hiis 20 non requisito, comes praenominatus censum et jurisditionem. quam a nobis jure feodali in praedictis monachorum bonis in palude habuit, benigne et totaliter in manus nostras resignavit: nos vero in favorem sanctae religionis ecclesiae Walkenredensi jus nostrum, in ipsis bonis de gratia imperii 25 nobis collatum, in animae nostrae remedium volenti animo donamus, praesenti scripto comitis Heinrici resignationem et nostrae gratiam donationis attestantes et sigilli nostri impressione confirmantes. Hujus rei testes sunt: Heinricus Raspo et Conradus, fratres lantgravii, Ludolfus de Berlstede, 30 Rodolfus pincerna de Varila et Theodericus Niger, frater ejus, Hermannus diggreve de Arneswalt, Reinardus senior, Reinardus junior, Bertoldus de Radelverot, Bruno de Wicense. Walkenrieber Diplomatar fol. 30b.

*123. Ohne Datum [1222]. R

Henricus comes de Stalberg notum facit, quod Hermannus et Henricus, filii domini Hermanni diggravii, fidejusserunt pro filio Bertoldi adhuc infra annos pueriles existente pro renunciatione bonorum in Nuenburch, quam fidem Ipse et comes F[ridericus] de Rodenburg et filius Suus F[rideriscus] receperunt.

(Das anhangende Siegel ift berlett.)

124. Dhne Datum [1222]. Ri

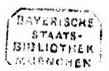
Albertus comes in Clettenberg — cum fratrum in Walkenrede opiliones de Ymmenrot, cum quodam colono Suo pro communibus pascuis rixantes, eum occiderint — cum abbate Friderico et fratribus in Walkenrede tali compositione causam sopit, ut Ipsi pro injuriae et damni restauratione 14 marcas, Wernero, sculteto Suo, 1 marcam dent, viduae autem occisi ac tribus pueris ejus ad redditus alicujus emtionem 4 talenta assignent et in animae ejus solatium communionem omnium bonorum, quae in ecclesia Walkenredensi fiunt, promittant.

Testes: comes Heidenricus de Lutterberg, Conradus de Bodensten, scultetus Theodericus de Northusen etc.

Walkenrieber Piplomatar fol. 71b.

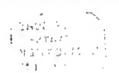
*125. König heinrich (VII.) bestätigt bem Klofter Baltenried feine Privilegien und nimmt basfelbe in feinen besombern Schut. Rorbhaufen, 1223. Gept. 21.

C In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Heinricus septimus divina favente clementia Romanorum rex et semper augustus. Justum ac pium esse credimus, nec non et rationi consentaneum, ut ea, quae gloriosissimus dominus ac pater noster, Fridericus Romanorum imperator et sempers augustus, et alii progenitores et antecessores nostri statuerunt, confirmaverunt, indulserunt, vel locis religiosis eciam

donaverunt, nos non solum rata ac firma teneamus, verum etiam totis viribus defendentes auctoritate regia confirme10 mus. Hinc est, quod ad notitiam singulorum volumus pervenire, quod dilecti nostri abbas et conventus in Walkenrid, ad nostrae majestatis excellentiam accedentes, nobis
humiliter supplicarunt, ut privilegium patris nostri ipsis indultum confirmare auctoritate regia dignaremur, cujus tenor
12 talis est: (Es folgt wörtlich die Urfunde n. 86 vom 11. September 1215.)

Nos igitur vestigiis antecessorum nostrorum inhaerere volentes et maxime in hiis, quae justa et pia esse dinoscuntur, privilegium gloriosissimi patris nostri, cujus tenor in 20 hac carta continetur, et aliud privilegium, quod idem sua regali munificentia monasterio in Walkenrid contulit et indulsit, item privilegium Lotharii regis, Friderici, proavi nostri, et Heinrici, avi nostri, inclitae recordationis Romanorum imperatorum, et regis Philippi, patrui nostri magni, 25 Otthonis imperatoris piae recordationis, omnia istorum privilegia et indulgentias et continentias omnium ipsorum speciales et generales auctoritate regia confirmamus. Monasterium quoque in Walkenrid cum monachis et fratribus, cum omnibus bonis suis ubicumque in imperio nostro po-30 sitis, mobilibus et immobilibus, et mancipiis recepimus sub protectione regiae majestatis, statuentes et regia potestate praecipientes, quatenus in posterum nullus hominum cujuscumque status ac conditionis, ecclesiastica sive saecularis, humilis aut sublimis, ausu temerario praesumat, contra factum 35 nostrum venire aut supradictum coenobium super possessionibus suis aut emunitatibus sive libertatibus aliquam inferre molestiam aut gravamen. Quod qui fecerit praeter indignationem Dei omnipotentis, quam ipsum novimus incursurum, regali edicto statuimus, ut centum libras auri componat, o unam medietatem camerae nostrae et reliquam passo injuriam persolvendam. Et ad hujus rei memoriam perpetuam praesens privilegium sigilli nostri impressione fecimus roborari. Testes hujus rei sunt: Otto episcopus Herbipolensis, Hermannus Werdensis praepositus, Theodericus praepositus

de Northusen, Deghennardus scolasticus Herbipolensis, Mar- 13 quardus notarius regis, Walterus canonicus Herbipolensis, Hermannus magister Theutonicae domus, frater Hermannus Otther (sic); Theobaldus marchio de Voborg, Gerhardus de Diezhs, Heinricus de Zuerin, Hermannus de Waldinberg et frater ejus Heinricus, Lambertus de Gelichen et frater ejus Ernestus, Theodericus de Honstein et frater ejus Heinricus, Conradus de Werningeroht comites; Anshelmus de Justingen, Everhardus dapifer de Waltporg, Conradus de Clingenborg, Conradus et Everbardus de Tanne pincernae, Detho de Rabenisborg et Fridericus de Bienborg camerarii, Heinricus 55 magister coquinae de Rotenborg et alii quam plures.

Signum domini Heinrici septimi Romanorum regis (L. M.)

Ego Conradus Metensis et Spirensis episcopus, imperialis aulae cancellarius, vice domni Sifridi Moguntini archiepiscopi et totius Germaniae archicancellarii recognovi. Acta
sunt haec anno dominicae incarnationis millesimo CC°.XXIII°.
indictione XII, regnante domino Heinrico septimo Romanorum rege et semper augusto, anno regni ejus in imperio
secundo. Datum aput Northusen XI. kal. Octobris °.

(Wit underfebrum Sicael.)

*126. 1223. RI

Anno et Heinricus, fratres de Heimenburch, molendinum cum 4 jugeribus et 2 arcis in Emelikeroth, quod Ipsi ab imperio et ab Ipsis Meinerus de Wessungen et ejus fratres Walterus, Theodericus et Meinerus in feudo habuerunt, ecclesiae in Walkenrede, cui a Meinero de Wessunge pro 12 s marcis venditum erat, Meinero feudum resignante et 2 marcas Ipsis tribuente, in liberam et absolutam proprietatem assignant, postquam didicerunt, dicto monasterio licere,

^{&#}x27;) Rach einem Transsumt abgebruckt bei Edstorm, S. 135; Leuckselb, S. 367 und in Lünig's beutschen Reichsarchivs Spicil. eccles. III, 853. Bahmer, Regesta imperii etc. S. 216, n. 42.

bona imperii possidere non requisito super hoc imperii o assensu.

A. 1223.

Testes: Heinricus comes de Honsten, Gunterus et Burchardus de Haverunge, Heidenricus de Bucelinge, Heinricus de Meinwarderode, Fridericus, Gunterus et Theodericus, frattres de Wessinge minori, Wernerus de Wessunge, Otto de Emelikerode et filius ejus Otto, Cunradus de Clettenberch.

(Wit dem gemeinschaftlichen Siegel der Grasen Dieterich und Heinrich

(Mit bem gemeinschaftlichen Siegel ber Grafen Dieterich und heinrich bon hohnftein.)

*127. Dhne Datum [1223]. R

Theodericus et Heinricus comites in Honstein testantur, molendinum in Hemelrikeroth c. p. monasterio in Walkenrede a Meinero de Wessungen ejusque fratribus venditum et ab Annone et Henrico de Heimenburch, resignante Meinero, libere collatum esse.

Testes: Heinricus filius Annonis de Heimenburch, Heinricus frater Luppoldi, Luppoldus et Johannes, fratres de Heimenburch, Johannes de Kircberch, Otto de Hemelikeroth, Thidmarus advocatus, Albertus Ovelbein, Conradus de Clettenberc, Wernerus, Hedenricus et Fridericus de Wessungen, Burchardus de Haverunge etc.

(Dit bem gemeinschaftlichen Siegel ber beiben Grafen.)

*128. Ohne Datum [1223]. R

lidem — cum avus Suus montem quendam lignorum, Ekeneberch dictum, ecclesiae Walkenred. pertinentem, sibi vindicasset — audita coenobii querimonia et rerum veritate ex privilegiorum attestatione comperta, praedicto monti renuntiant eumque eidem ecclesiae restituunt.

Testes: Burchardus Trappen, Henricus et Gerunchus de Wulferod, Hermannus de Kûnegeroht, Heinricus de Wafeleven, Theodericus de Wulferoht.

(Mit bem gemeinschaftlichen Siegel ber beiben Grafen.)

129. Rom, 1223. Rov. 20. Rt

Honorius III papa abbati et priori de Walkenred et praeposito de Northusen mandat, quatenus causam inter abbatem et conventum Ilsenburgensem et Rochmannum, quondam monachum ipsius monasterii, audiant et appellatione remota terminent.

Dat. Laterani, 12 kal. Dec., pontif. a. 8.
Eckstorm. chron. Walk. p. 89 und Leuckfeld. antiqq. Walk. II, 73.

130. Dine Datum [1223]. RI

Werenbertus, praepositus in Brunsteshusen, de conventus Sui consilio cum F[riderico] abbate et capitulo Walkenred. commutationem facit, assignans iisdem 1 mansum in Immedeshusen cum omnibus attinentiis et una parte silvae, et 1 mansum in Walmedeshusen, ecclesiae in Kircberc atstinentem, et recipiens in restaurum 1½ mansum cum 1 curia et 1 prato et 2 communionis partibus silvae, quae "achtwart" dicuntur, in Illedehusen.

Walkenrieder Diplomatar fol. 57.

131. Ohne Datum [1223]. R

Hermannus et Heinricus comites de Waldenborg, habentes advocatiam in ecclesia Brunstehusen et in bonis eidem attinentibus, hanc commutationem ratam habent.

Testes: Alardus de Bordorp, Richardus de Domo, Volradus de Hessenem, Wernerus de Lengede, Tetlevus de s Werre, Heinricus de Badekenstede, Guncelinus dapifer, Lutardus de Meinneresheim.

Walkenrieder Diplomatar fol, 56b.

132. Erzbifchof Siegfried von Mainz beurkundet, daß er dem Kloster Walkenried gestattet habe, Lehngüter im Ried bei Rotensburg anzukaufen, falls seine Kirche beshalb schablos gehalten werbe. Gernrobe, 1224. März 2.

In nomine Domini amen. Sifridus Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus. Tenore praesentium cunctis Christi fidelibus innotescat, quod nos ecclesiae de Walkenreid, quam sincera in Domino amplectimur caritate, de gratia indulsimus speciali, ut, si quis bona karecti prope Rotenburch, dicti vulgariter Riet, quae tenentur feodaliter ab ecclesia Maguntina, vendere voluerit, ipse conventus eadem recipiat titulo emptionis et empta possideat pacifice ac quiete, dummodo de bonis eisdem fiat restaurum aequi-10 valens ecclesiae Maguntinae. Ut haec nostra concessio stabilis et inconvulsa permaneat et ipsum coenobium ex ea fructum valeat reportare speratum, hanc paginam testibus et sigillo jussimus communiri. Testes sunt Albertus comes de Clettenberch, T[heodericus] vicedominus de Rusteberch, H[ugo] de 15 Wilrode et T[heodericus] frater ejus, villicus Nortunensis, per quorum cognitionem servabitur praedicti forma contractus. Datum apud Gerrode, anno incarnationis Mo.CCo.XXIV. VI Nonas Martii, pontificatus vero nostri anno XXIV.

Walkenrieber Diplomatar fol. 9.

133. Derfelbe ertheilt bem Klofter Walkenried bie Bergünstigung, daß kein Priefter sich ein Recht über folche Familien anmaße, die auf Klostergütern wohnen, mit Ausnahme berer, beren Chefrauen in ihren Dörfern wohnen. Erfurt, 1224. Jul. 3.

Sifridus Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus. Scripti praesentis indicio ad cunctorum notitiam volumus pervenire, quod nos ad instanciam devotarum precum nobis ex parte dilectorum filiorum, abbatis in Walkenret et capituli, porrectarum ipsis de gratia speciali duximus indulgendum, ut nullus sacerdotum aliquo sibi jure usurpet fa-

miliam corundem per corum grandeas' constitutam, exceptis uxores habentibus' in ipsorum villis. Quod ut ratum et inviolabile observetur, scriptum istud sigillo fecimus roborari. Datum apud Erfordiam V. non. Julii, pontificatus nostri 10 anno XXIIII.

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl. Bibl. gu Sannover fol, 74.

134. Salberftabt, [1224.] Mug. 27. R

C[onradus] Portunensis et S. Rufinae episcopus, apostolicae sedis legatus, abbati de Walkenrede liberam dat potestatem absolvendi juxta formam ecclesiae eos, qui in monachos vel conversos dicti monasterii manus injecerint violentas, et eos, qui eidem monasterio damna aliqua per in-s cendium irrogaverint, ita tamen, quod eis injungatur poenitentia, quae eorum saluti videatur expedire.

Dat. apud Halverstat, 6. kal. Sept.
Walkenrieder Diplomatar fol. 11b.

135. Goelar, [1224.] Det. 19. Rt

Idem donationem abbati et monasterio Walkenredensi a Sifrido archiepiscopo Maguntino factam — videlicet ut in Mechistede et Gunzerode parochiis, nec non in Otstede et in Novali capellis pastores instituere possint etc. — confirmat auctoritate legationis, qua fungitur.

Goslariae, 14. kal. Nov., pontif. Honorii III papae anno ... Walkenrieder Diplomatar fol. 15.

* 136. 1225. R

Theodericus comes de Honsten n. f., quod Bertoldus de Ozstede 1½ mansum in dicta villa fratribus de Walkenrede

^{*)} In bem registrum Walk. de 1473, in welchem bas bamals noch bors handene Original verzeichnet ift, steht statt grandeas "grangias" und flatt uxores habentibus "uxoribus habitantibus."

pro 46 marcis vendidit et ab iisdem dimidium mansum in Nusezen in restaurum recepit, quae bona in placito pros vinciali, praesidente judice comite Adelberto de Clettenberch, de manu praefati Bertoldi Ipse in Suam tuitionem recepit et dictis fratribus jure perpetuo possidenda tradidit.

A. 1224, regnante Friderico imperatore.

Testes: comes Heinricus de Kirchberch, Burchardus de 10 Honsten, Heinricus de Lybenroth, Guntherus de Haverungen, Fridericus Kumekarl, Widego de Gudersleben, Ditmarus advocatus, Heinricus de Odeleven, Hermannus de Dopsteden, Heinricus de Wulferoth, Ropertus cum Ore, Alexander advocatus, Godescalcus frater ejus, Wernherus sculthetus, Burschardus de Haverungen, Heidenricus de Butzelingen, Heinricus de Meinwarderoth.

(Mit bem gemeinschaftlichen Siegel ber Grafen Dieterich und heinrich von hohnftein.)

137. 1224. R

Heinricus comes in Regenstein 7 jugera in villa occidentali Schouwen cum 1 area ibidem, quae ecclesia Walkenred. a Ludolfo de Langele emerat, et 1 mansum in Risla cum silvula vineae adjacente, quae bona Ipse (comes) Suasesse dixerat, eidem ecclesiae acceptis 10 marcis donat, recognoscens, Se quoque 3 mansos ibidem, quos ecclesia, contradicente Se, detinebat, eidem in sepultura filii Sui Henrici donasse.

A. 1224.

Testes: Simon abbas et Conradus prior de Lapide S. Michaelis, — Bernardus de Lyre, Wilhelmus et Herwicus de Westerhusen, Reinerus de Burnekere, Hermannus de Marslove.

Walkenrieder Diplomatar fol. 33b und 113b.

138. Ohne Datum [1224]. R

Idem testatur, quod — cum Herwicus, filius Herwici de Scouwen, monasterium Walkenredense super 3 mansis in dicta villa et 1 in Govensleve querimoniis pulsasset, quos pater ejus praefato monasterio legitime vendiderat — abbas et conventus, tam temporis malitiam, quam exactoris inopiam metuentes, 10 marcas ei dederunt, ea tamen conditione interposita, ut monasterium ab omni impetitione quietum in perpetuum maneat.

Testes: Simon abbas de Lapide S. Michaelis, Otto praepositus de Scheningen, Ritandus prior, Bertoldus monachus 10 de Walkenred, H[einricus] frater Luppoldi, Anno et Heinricus fratres, Luppoldus filius Luppoldi de Heinborch, Bernardus de Lere, Ludolfus miles, Herbordus advocatus.

Walkenrieder Diplomatar fol. 33 und 114b.

139. 1224. Rf

Basilius de Osterrode recognoscit, Se bona sita inter Getlede et Sehusen, quae habuit a duce Heinrico de Brunswic sive a quocunque alio, de voluntate hujus ducis ecclesiae in Walkenrede vendidisse et praeterea silvam Pandelbeke dimidiam.

Testes: Wilkinus marescalcus, Jordanis dapifer, Heidenricus Corrigia.

Fidejussores hujus contractus sunt: Johannes frater Basilii, Lupoldus canonicus Goslariensis, Winandus et Basilius frater ejus, Ekbertus, Guncelinus, Eschwinus de Wolmede, 10 Guncelinus imperialis aulae dapifer et Ekbertus filius ejus, Heidenricus Corrigia, Conradus de Osterrode, Theodericus de Beseggen.

Hoc pactum suscipiunt nomine ecclesiae in Walkenred dominus Bernardus et dominus Poppo, frater ejus, et Hel- 15 moldus, filius Bernardi [de Plesse].

A. 1224.

Walkenrieber Binlomatar fol. 58.

140. 1224. Rf

Conradus et Otto, comites de Everstein, cum consensu fratrum Suorum Heinrici et Ludewici bona in Helekenrode jacentia ad instantiam Basilii de Osterrode, qui ea ab Ipsis in feudo tenuit, domino Suo Heinrico, duci de Brunswic, resignant.

A. 1224.

Testes: Gerlacus de Madelbeke, Basilius de Osterrot, Heinricus de Everstein, Heinricus Reboc, Heidenricus Reme, —.

Walkenrieder Diplomatar fol. 54b.

141. Braunfdweig, 1225. Rt

Henricus dux Saxoniae patrimonium Suum Kemenadin, quod Basilius, senior filius Basilii de Osterroth, de Ipsius manu in feudo immediate tenuit et resignavit, insuper Helekinroth, quod idem Basilius fratribus de Everstein, Immedishusen, quod idem comiti Sifrido de Blankenburc, Walmedeshusen, quod fratribus de Sconenberg, insuper silvam Pandelbeke, quam idem Basilius Godescalco et Ludolfo fratribus de Plesse resignavit, quae bona praedicti nobiles de manu Ipsius (ducis) in feudo tenuerunt et resignaverunt, coeclesiae in Walkenrede donat sine angariis et parangariis et ab omni jure advocationis libera.

Bruneswich, a. 1225, "per manum Johannis notarii nostri et canonici Brunswic".

Testes: "Jordanis dapifer noster", Wilkinus marescalcus, Reinardus de Vronholt, Heidenricus Rieme, Baldewinus de Dalheim, Burchardus de Wolferbutle, Baldewinus frater Jordanis dapiferi, Johannes de Borheim, Fridericus de Asbeke, Ludolfus frater ejus, Jusarius pincerna, Anno et Heinricus de Heimenborg et Heinricus frater Lupoldi.

Walkenrieder Diplomatar fol. 53b.

^{*)} Abgebruckt in Origg. Guelf. III, 699 ex copia a. 1421 vidimata. Rach bem Diplomat. Walk. muß ce baselbst 3. 9 Heinricus; 3. 14

142. Ohne Datum [1225]. Ri

[Godescalcus et Ludolfus de Plesse*] notum faciunt, quod — cum Basilius, filius senior Basilii de Osterrot, mediam partem silvae Pandelbeke, quam ab Ipsis in feudo habuit, fratribus in Walkenrede distraxisset et in restaurum ejus s bona sua in Sulheim Ipsis assignasset, ca in jus feudale rursum accipiens, — Ipsi memoratam silvam duci Heinrico in Brunswic, a quo eam in feudo possederant, resignaverunt in Luneborg eo tempore, cum rex Heinricus et Engelbertus Coloniensis archiepiscopus et alii principes super captivitate 10 regis Daciae in dicto loco colloquium habuerunt.

Testantur deinde, quod dux, contractum, a Basilio cum fratribus Walkenredensibus factum, litera sua confirmans, non solum praedictae silvae, verum omni juri suae proprietatis, quod in bonis a Basilio venditis habuerat, be-15 nigne renuntiavit.

Testes: Sifridus comes de Blankenburg, Bernardus de Dorstat, Jordanis dapifer, Wilkinus marescalcus, Burchardus de Wilterbutele, Heidenricus Rieme, Teodericus de Berneresheim, Johannes de Scowenheim.

Walkenrieder Diplomatar fol. 56.

*143, 1225, RI

Otto dux de Luneborch donationem cujusdam silvae, quam patruus Suus Henricus, dux Saxoniae et comes palatinus Rheni, ecclesiae in Walkenrede fecisse dinoscitur, ad petitionem tam ecclesiae quam patrui Sui ratam habet et confirmat.

A. 1225, regnante imperatore Friderico.

Testes: Gevehardus dapifer, Jusarius pincerna et filius

Osterroth; 3. 16 Everstein und Immedishusen; 3. 24 ac donavimus; 3. 27 possit in dubium revocari; und 3. 32 Reinardus de Vornholt heißen, gleichwie 3. 23 abbati und ©. 700, 3. 7 u. 8 "ce incarnationis" und "indictione nona (XIII)" gestrichen werden muß.

*) Die Urfunde ift im Anfange unbollftandig, indem bas Blatt 55, auf welchem biefelbe anfängt, fehlt.

ejus, Caesarius de Halberstadt, Hermannus Ribe, Luppoldus de Tarnhusen, Ricbodo et Henricus de Snen et Crachto 10 scriptor Suus.

(Dit bem Giegel bes Bergogs.)

144. Ohne Datum [1225]. Ri

Ludolfus de Plesse testatur, quod Johannes, filius Basilii de Osterrot, qui ecclesiam Walkenredensem super quibusdam bonis in Kemenaden, eidem a fratre suo Basilio venditis, querimoniis pulsaverat, huic querimoniae renuntiavit, dictam venditionem ratam habens.

Testes: Walterus, advocatus de Gandersheim, Hermannus, filius ejus, Hermannus comes de Oltwardeshusen, Hermannus de Hedegershusen, Theodericus, filius ejus, "Basilius, filius Basilii, a quo ipsa bona emta fuerant."

Walkenrieber Diplomatar fol. 56.

145. Silbesheim, 1225. Rt

Conradus, Hildensem. ecclesiae minister humilis et crucis servus, ad instantiam Heinrici quondam abbatis et conventus in Walkenrede decimam in Kaminatis ecclesiae de Walkenred confert, Everhardo plebano de Sehusen, cujus ecclesiae eadem decima pertinebat, approbante et consentiente, hac conditione, ut conventus dicto plebano annuatim fertonem et dimidium arg. solvat.

Dat. apud Hildesheim, a. 1225.

Testes: Wilbrandus major praepositus, Conradus deca-10 nus, Conradus praepositus Montis, Hugo praepositus S. Cru-

^{*)} Nach einer Abschrift abgebruckt in Origg. Guelf. III, 700, wo aber 3. 5 v. u. enim statt etiam; 3. 1 v. u. precepimus; S. 701, 3. 9 Tarnhusen, und 3. 10 Henricus de Snen statt Heinrico de Sesen ju stefen sst.

cis, Burchardus praepositus S. Petri Goslariensis, Johannes praepositus in Alesburg.

Walkenrieber Diplomatar fol. 57.

*146. Dhne Datum [c. 1225]. Ri

I[so] episcopus et capitulum Verdense Bertoldum abbatem de Walkenrede cum fratribus ejus praesentibus et absentibus in plenam recipiunt fraternitatem.

(Dit bem Siegel bes Capitels.)

147. 1225, Jun. 11, ober boch furge Beit barauf. R

Walkenredenses fratribus de monasterio S. Servatii in Polithe obitum fratris Sui Ritandi, qui anno inc. dom. 1225. 3. id. Junii obiit, intimant, ut hi pro ejus anima solitas preces agant, idem facturi in Suo monasterio, quoties opus erit.

Bus feuchfeib's Antigg. Walk. L. p. 185 etc.

148. 1226 [ober vielmehr: Rorbhaufen. 1225, Jul.]. R

Heinricus Romanorum rex — cum consanguineus Suus Heinricus dux Saxoniae bona patrimonialia, his nominibus expressa: Kemenaden, Helekenrot, Immedeshusen, Walmedeshusen et silvam Pandelbeke, cum consensu eorum, qui ea jure feudali occupaverant, monasterio in Walkenrede tras diderit — nomine patris Sui, Friderici Romanor. imperatoris, portionem ejusdem hereditatis, quae Se titulo emtionis, factae a marchione de Baden ejusque conjuge, contingit, ab

^{*)} Auszugsweise abgebruckt in Leuckfeld. antiqq. Walk. I, 188, wo aber flatt bes I — Rudolfus steht. Der Anfangebuchstade bes bischöflichen Ramens ift ziemlich verwischt, und tann flatt I auch ein L ober E ober F sein.

omni jure advocationis liberam eidem monasterio in Wal-

A. 1226.

Testes: Engelbertus archiepiscopus Coloniensis, tutor regni, palatii primicerius, Sifridus archiepiscopus Maguntinus, Conradus Hildensem. episcopus, Otto dux in Luneborg, Sifridus comes in Blaukenburg, Heinricus et Hermannus comites in Waldinberg, Ludegerus comes de Insula; ministeriales: Jordanis dapifer, Wilkinus marescalcus, Baldewinus de Dalem, Bertramus de Veltem, [Burkardus de Wulferbutle]*.

Walkenrieder Diplomatar fol. 53b.

*149. König Seinrich (VII) nimmt bas Klofter Baltenrieb in feinen Schut und empfiehlt bem Bogt und ben Burgern von Goslar beffen Klofterbruber. Sall [in Schwaben, 1225]. Rov. 19.

Heinricus Dei gratia Romanorum rex et semper augustus omnibus in perpetuum. Felicium progenitorum nostrorum, imperatorum et regum, imitari vestigia cupientes ecclesiam Walkenredensem in nostram suscepimus protectionem, unde advocato Goslariensi et dilectis nostris ejusdem civitatis burgensibus specialiter duximus commendandam, sub obtentu gratiae nostrae monentes, quatinus in omnibus promptum benivolentiae affectum fratribus praefatae ecclesiae studeant exhibere, ab omni eos jure civili supportantes, scientes, se in his gratiae nostrae speciale obsequium praebituros. Et quia nullis exactionibus vel collectis seu quibuscumque angariis eos volumus molestari, ab hujusmodi et universis injuriarum irrogationibus in praedicta civitate et in omni imperii nostri dominatu liberos et immunes regali confirmamus

^{*)} Nach einem Transsumte von 1421 abgebruckt in Origg. Guelf. III, 701, wo jedoch 3. 29 hinter memoriam bas Wort litterarum einzuschalten, 3. 33 statt silva — silvam zu lesen und 3. 34 memorato zu streichen ift. Auch ist am Schlusse ber Zeugen als solcher noch Burkardus de Wulferbutle ausgeführt, bessen namen im Diplomatarium fehlt.

et communimus auctoritate. Ea propter quicumque saepe 15 nominatam ecclesiam vel in personis seu in rebus ei attinentibus indebite gravare attemptaverit et contra hanc libertatem violenter ipsos inquietaverit, sciat, se Dei et nostram incurrisse offensam et digna animadversione puniendum.

Datum aput Hallis XIIIº kal. Decembris, indictione XIIII. 20 (Mit unberschrtem Siegel.)

150. Dine Datum [1226]. R.

Agnes junior ducissa Bawariae donationem bonorum in Kemenaden, in Elekenrod, in Walmedehusen, in Immedis-husen et silvae Pandelbeke, quam pater Suus, Heinricus dux Saxoniae, coenobio in Walkenrede contulit, ratam habet et una cum conjuge Suo Ottone, duce Bavariae, portionem, s quae Se contingit vel in futurum per successionem hereditarie contingere possit, eidem coenobio cedit et donat.

Testes: Hirsutus comes, Ulricus marescalcus, Conradus de Baigerbrunne, Perholdus Stumpf, Rudolfus de Alzaia, Hermannus comes de Waldinberg, Luthardus de Meinersheim, 10 Wilkinus marescalcus.

Walkenrieder Diplomatar fol. 54.

*151. Schapow, 1226. Jul. 16. R

Burgardus comes de Mansvelt 1/2 mansum in palude, quem Hermannus de Hollebac et frater ejus Fridericus de manu Sua tenuerunt, ecclesiae Walkenredensi donat.

Dat. apud Scapowe, a. 1226, 17. kal. Aug.

Testes: comitissa de Mansvelt, F. capellanus, Roduanus miles, Otto.

(Das Siegel ift befchabigt.)

^{*)} Rach einem Transsumte von 1421 abgebruckt in Origg. Guels. III, 703, wo aber statt Elekenrod – Illekenroth und statt Pandelbeke – Pannelbeke steht.

*152. 1226. Muguft, 27. R

Bertholdus abbas in Walkenrede recognoscit, quod Bertha abbatissa in Gandersheim et capitulum ejusdem ecclesiae decimas in Ymmeteshusen et Walmodeshusen, quas Basilius senior, filius Basilii de Osterode, ab ecclesia Gandersheim. in feudo tenuit et resignavit, conventui in Walkenrede donavit ea conditione, ut annuatim marca exam. arg. et 32 solidi Gandersheim. monetae, "sicut in purifica— "tione S. Mariae se cursus habet denariorum in valore," abbatissae exsolvantur, et ut, si abbatissa viam carnis fuerit ingressa, illi, quae defunctae successerit, marca una examinati argenti praeter censum memoratum donetur.

A. 1226, 6. kal. Sept.

Testes: Everhardus prior — —, sacerdotes; conversi vero; frater Henricus et frater Theodericus, magistri casa15 rum '.

(Rach bem befchäbigten Driginale, an welchem bas Giegel fehlt.)

*153. Die Grafen Albert und Konrad von Klettenberg berichten, was fie theils als Augenzeugen, theils durch Erkundigungen bei Augenzeugen über bas Dorf Othstädt und bessen Besisher erfahren haben. Ohne Datum [1226].

In nomine Domini amen. Nos Albertus et Conradus fratres, comites de Clettenberg, pro memoria praeteritorum, pro utilitate praesentium, pro cautela etiam futurorum sub sigillis nostris duximus conscribenda, quae a progenitoribus nostris et etiam a veteranis hominibus fide dignis comperimus esse vera. Saepe etenim personis ecclesiasticis etiam et civilibus nata est calumpnia propter immemoriam praeteritorum, et cum non invenitur oppositum cautelae studium ad informationem hominum futurorum; unde cum de proprietatibus nostris et possessionibus ac de feodalibus bonis,

^{*)} Abgebruckt bei Harenberg, historia Gandersheim. S. 759 f., wo es aber S. 760, 3. I donaverunt flatt donaverit, 3.2 marcam fl. marca und 3.5 viam fl. via heißen muß.

quae ab imperio sacro habuimus sive ab aliis, cum nostris tractaremus veteranis, de villa Othstede et bonorum istius villae possessoribus narratio sic processit, credibilis facta satis: Gerungus et Volkmarus fratres, imperii ministeriales, manserunt in Otstede, habuerunt ab imperio Novale sancti 15 Nicholai et omnia pertinentia ad eandem villam. Gerungus contraxit cum Hildeborg de Gothinge, et genuerunt unicum filium nomine Bertoldus, qui occubuit interfectus a praedonibus juxta Silverkolch. Mortuo etiam Gerungo absque liberis, Hildeborg VI mansos, quos habuit in Otstede, et prae-20 dictam villam, quae Novale sancti Nicholai vocatur, cum omnibus attinentiis pleno jure abbati et conventui de Walkenried cum omnium assensu, quorum assensus requirendus fuerat, dedit pro CCCC et XX marcis. Indivisa fuerunt bona Gerungi et Volkmari, et iste Volkmarus sine uxore est mor- 25 tuus et herede. Hildeborg praedictis bonis duorum fratrum. non existente aliquo herede, et venditis renuntiavit omnibus in civitate Northusen publice coram multis et coram officiali imperii, pecunia soluta et recepta. Hildeborg nupsit Henrico Specht in Gothinge. - Jacobus de Othstede, mini- 30 sterialis imperii, habuit uxorem Paulinam, filiam Ernesti de Othstede: horum filiae fuerunt Gerdrudis et Paulina. Gerdrudis accepit maritum Gevehardum de Gersbeke, huic filiae et marito dedit Jacobus bona sita in Gersbeke et in Crimolderode, qui utrique renunciaverunt, antequam procrearent 35 liberos, omni juri, quod eis competere debuit vel potuit in bonis omnibus Jacobi et Paulinae. Paulina, istorum filia, duxit virum Ernestum de Boykendorp. Isti filiae dederunt Jacobus pater et Paulina mater bona sua in Boykendorp et in utraque villa Thaba, et utrique, vir et mulier, antequam so procrearent liberos, renuntiarunt omni juri, quod eis competere potuit vel debuit in bonis omnibus Jacobi et Paulinae. Item habuerunt duos filios Jacobus et Paulina, scilicet Thidericum Ysernhant, qui duxit mulierem Johannam, filiam Henrico de Stokhusen, minasterialem lantgravii. Huic Thi- 15 derico Ysernhant dederunt Jacobus et Paulina bona in Wolcrammeshusen et Merbeke, et antequam generarent liberos

aut procrearent, Thidericus et Johanna renuntiaverunt omni juri, quod eis competere potuit vel debuit in bonis omnibus 50 Jacobi et Paulinae. Horum filius etiam fuit Fridehelmus. qui duxit uxorem Gerdrudam, filiam Thiderici Poltermus de Erfordia, minasterialem lantgravii. Huic Fridebelmo cesserunt cum capella in possessione patris fundata jure hereditario VII mansi, quos cum omnibus ad haec pertinentibus. 55 tam in villa quam in campis, vendidit pleno jure Walkenridensibus pro CCC et XL marcis, et capella cum universitate emptorum transivit ad emptorem eo, quod a venditore non fuit exceptio ulla facta, ac publice coram multis Northusen et coram officiali imperii renuntiavit Fridehelmus cum 60 heredibus suis omnibus, et renuntiavit eodem tempore et loco et coram praedicto officiali et aliis multis Thidericus Vsernhant cum omnibus heredibus suis. Gerdrudis et Paulina, sorores praedictorum Fridehelmi et Thiderici, tunc etiam renuntiaverunt cum omnibus heredibus eorumdem. - Lam-65 poldus de Othstede habuit uxorem nomine Regewiz de Othstede, et genuerunt filiam nomine Swevinne. Haec habuit maritum Gersbeke nomine Ekehardum. Ambo isti mortui sunt absque herede ante venditionem bonorum Lampoldi et Regewiz. Habuerunt etiam Lampoldus et Regewiz filium 70 nomine Lampoldum. Hic mortuus est absque conjuge et liberis. Item habuerunt duos filios Hartnidum et Wasmodum. Iste Wasmodus habuit uxorem nomine Cristinam, filiam sororis Erkenberti antiqui de Walhusen. Wasmodus et Cristina genuerunt filios duos, Fridericum et Wasmodum. 75 Fridericus habuit uxorem nomine Gisele, filiam Henrici de Wlferstede, et genuerunt unicum filium nomine Fridericum. Fridericus et Gisela vendiderunt conventui de Walkenried. antequam Fridericus eorum filius natus esset, tertium dimidium mansum pro LXXX marcis et compulit conventum pro so emendatione argenti et supplemento ponderis ad XV marcas dandas ei, sed et finxit botos sibi et uxori suae promissos annis singulis persolvendos; pro hac renuntiatione recepit VI marcas. Hujus filius Fridericus impetivit conventum pro solutione calciorum istorum et extorsit VI marcas

et recepit cas et renuntiavit omnibus, quae sibi competere 85 potuerunt vel debuerunt in bonis patris et matris. Similiter Fridericus et Gisela et omnes eorum liberi et heredes renuntiaverunt publice coram multis in Northusen coram multis et officialibus imperii. Hartnidus, filius Lampoldi supradicti, habuit uxorem nomine Gudilam de Othstede, et ge-90 nuerunt duas filias, Eluride et Paulinam. Eluride genuit filiam Bertrade, quae tradidit post obitum patris Conrado de Thenestede; et hic fuit ministerialis lantgravii ideoque non pertinuit ad bona. De suo igitur consilio et praesente eo et favente Elurida et Bertrade vendiderunt conventui de as Walkenried unum mansum in Othstede pro XXX marcis cum omnium consensu, quorum intererat consentire, et omnes renuntiaverunt in Northusen publice coram multis et officiatis imperii. Dominus Lampertus de Thenestede, postea frater domus Theutonicae, promisit fide data pro istis et om- 100 nibus corum warentare conventum omni tempore, omni loco. Paulina quoque maritum habuit Nithardum, et genuerunt filiam Paulinam. Hujus maritus Henricus de Wlferstede. Horum filii Ludolfus conversus, Fridericus et Bertoldus. Nithardus et Paulina cum praedictis omnibus Northusen re- 105 nuntiaverunt publice coram multis et officialibus imperii; sed Bertoldus iste conventum laesit graviter per incendia et alia multa mala, unde factum est, quod pecunia et annona et rebus aliis sibi datis cum Paulina filia sua et Ludolfo filio et cum aliis liberis et heredibus suis renuntiavit mul-110 tis vicibus omnibus, quae sibi competere potuerunt vel debuerunt de omnibus bonis, et renuntiaverunt sui omnes pueri et heredes. Hartnidi et Gudilae filii fuerunt Hartnidus, Bertoldus, Herwicus. Hartnidus habuit uxorem Conegunde de Hamme, minasterialem lantgravii. Horum filia Gertrudis, 118 quae fuit claustralis in coenobio, quod Capella vocatur, et egressa accepit virum Henricum Lapicidam. Hartnidus et Conegunde duos filios habuerunt, unum Nortmannum in Oldesleve monachum, huic datae fuerunt III marcae, alterum Herwicum in Pigowia monachum. Iste Hartnidus vendidit 120 conventui unum mansum in Othstede pro XXX marcis cum

uxoris et heredum libero consensu, qui omnes renuntiaverunt Northusen publice coram multis et officialibus imperii. Hartnidi frater Bertoldus habnit uxorem Osterlind de Ra-125 nuolderode. Isti vendiderunt conventui unum mansum pro XXX marcis cum heredum omnium consensu, qui omnes renuntiaverunt Northusen publice coram multis et coram officialibus imperii. Herwicus, Hartnidi et Gudilae filius, habuit uxorem Luciam, filiam Hugonis de Novali; habuit 130 propria comitis Theoderici de Honsten. Mortuo Herwico comes Theodericus de Honsten dixit, mansum et dimidium istius Herwici feodum suum esse ab imperio, et vendidit conventui de Walkenried pro XLV marcis; de hiis dedit XXX Friderico de Wessunge, et Luciam, relictam Herwici, dedit 138 ei uxorem. Bertoldus supradictus, Herwici frater, incendit Vladekendorp. Wasmodus, frater Friderici, qui fuit maritus Giselae de Wlferstede, habuit uxorem Gerlint, filiam Hugonis de Novali, sororem Luciae praedictae. Gerlindae filius Thomas de Hamme. Mortuo Wasmodo comes Theodericus 140 de Honsten dedit Gerlint in Hamme possessionem et Thomae filio ejus, dixit tertium dimidium mansum feodum suum esse ab imperio, et vendidit conventui pro LXXX marcis. Quo facto Fridericus, frater Wasmodi, impetiit ipsa bona, cui et heredibus suis dedit conventus XXX marcas, ut renuntiarent. At ipse et omnes heredes, quorum intererat, renuntiaverunt omni juri, quod eis potuit competere et debebat non solum in Wasmodi bonis, verum etiam in omnibus aliorum bonis de Othstede. Processu temporis Fridericus, istius Friderici filius, associavit sibi Thomam, filium 180 Gerlindae, et compulerunt conventum ad dandam quandam annonae pensam, donec comes assignet unum mansum proprietatis conventui sive Thomae.

Notum etiam sit praesentibus et futuris, quod pater noster, comes Albertus, saepe interfuit renunciationibus supradictis, set nos, postquam pervenimus ad aetatem, saepe interfuimus renunciationibus istorum cum nostris militibus et multis aliis probis viris. Hujus rei testes sumus, et a veridicis et ab hominibus veteranis in terra intelleximus ita esse, et pro bono

pacis conventus de Walkenride, ne patiantur calumpniam et bonorum et possessionum in Otstede impedimentum, baec 110 diligenter conscribi fecimus et sigillis nostris consignari ad monimentum praesentibus et futuris.

(Mit zwei unverfehrten Giegeln.)

*154. 1226. RI

Fridericus Halberstadensis episcopus notum facit, quod frater Suus, comes Gozmarus de Kirchberg, ad terram sanctam profecturus, suae proprietatis bona in Nuenborch cum consensu heredum suorum, videlicet comitis Heinrici et reliquorum filiorum, Friderici, Rodolfi, Werneri, Sifridi, mona-s sterio Walkenred. pro 16 marcis vendidit, et quod Heinricus et Conemundus marscalci, qui bona illa de manu comitis Gozmari in feudo habuerunt, eadem resignaverunt, acceptis a monasterio 58 marcis.

A. 1226, pontificatus a. 20.

Testes: comes Theodericus de Honstein, Hermannus de Arneswald, Hermannus et Heinricus filii ejus, Heinricus et Fridericus de Rosla, Herwicus de Lievenrod cum filio Hermanno et Theitniarus de Gersbeke. Verum ubi Rodolfus concanonicus Suus, praefati comitis (Gozmari) filius, in prae-13 sentia Sua parti suae renuntiavit, affuerunt Arnoldus de Schernembeke, Burchardus praepositus de Jecheburg, Conradus de Suseliz, Theodericus de Hesseneim, Hugoldus et Hermannus fratres de Schernembeke.

(Mit unberfehrtem Giegel.)

155. 1227. R

Henricus abbas Walkenredensis recognoscit, quod Lucia vidua de Wesekesdorp cum filiis 1/2 mansum suae proprietatis, in dicta villa jacentem, ecclesiae in Walkenred super altare obtulit, tali conditione, ut tam ipsi quam ipsorum les gitimi successores eadem bona excolant et annuatim 2 solidos Northus. monetae census nomine persolvant.

A. 1227.

Walkenrieder Diplomatar fol, 38b.

156. Abt heinrich von Walkenried bekennt, daß ihm die Burgmannen von Königsberg ein ihnen von König heinrich (VII) verliehenes Privilegium jur Aufbewahrung übergeben haben. Ohne Datum [um 1227].

Universis, ad quorum conspectum hoc scriptum pervenerit, H[enricus] Dei gratia dictus abbas in Walkenried orationes et salutem in Domino. Tenore praesentium cunctis innotescimus, quod castrenses de Coningesberg privilegium sibi a rege H[enrico] indultum nobis servandum commiserunt, nostrae fidei sollicite suplicantes, quatinus illud nulli singulariter, sed subscriptis viris communiter, cum res exigeret, exhiberetur, videlicet Heinrico de Heringe, Friderico de Rosla, Friderico de Cullede, Ulrico de Brucge et Friderico fratre ipsius. Si vero de praedictis unum decedere contingeret, reliquis quatuor, si autem duos, residuis tribus, quodsi tres sors humana vocaret, reliquis duobus, si vero quatuor mortis debitum exsolverent, quintus privilegii copia gauderet. Igitur in hujus rei notitiam praesentem cedulam fecinus mus conscribi et sigillo nostro firmari.

Walkenrieber Diplomatar fol. 41b.

*157. König heinrich (VII) überträgt ben Grafen hermann und heinrich von Wohldenberg bie Befchirmung bes Klofters Baltenried auf fo lange, als es bem Klofter gefällt. Goslar, [1227.] Aug. 16.

H[enricus] Dei gratia Romanorum rex et semper augustus universis imperii fidelibus praesens scriptum intuentibus gratiam suam et omue bonum. Ad notitiam universorum ex insinuatione praesentium volumus pervenire, quod cum di-

lectis nostris abbati et conventui de Walchenrieht continue s in adversitatibus suis praesentialiter adesse et pracesse non possumus, protectionem et defensionem eorundem dilectis fidelibus nostris Hermanno et Henrico comitibus de Waldenberc commisimus loco nostri fideliter exequendam. Ne igitur memorato abbati et suo conventui per talem commis-10 sionem possit aliquod gravamen in posterum suboriri, auctoritate praesentium protestamur, quod jam dicta commissio duraret debet (sic), quousque bene et fideliter ecclesiam et conventum dicti comites promoveant et defendant. Quandocumque vero abbati et suo conventui saepe fata commis-13 sio non placuerit, auctoritate regia firmiter praecipiendo inhibemus comitibus praelibatis, ne occasione talis commissionis ipsis pracesse sive molestare praesumant; sed ipsos medio tempore commonitos et exoratos esse volumus, ut abbati et suo conventi (sic) in omnibus agendis suis assi-20 stant fideliter et defendant eosdem. Datum apud Goslariam XVII kal. Septembris, indictione XV.

(Mit bem Giegel.)

158. Goslar, 1227. Mug. 26. K

Henricus Romanorum rex, in civitate Goslarensi curiam celebrans, hospitale quoddam, in praedicta civitate a Giselberto quondam advocato Goslarensi ad honorem et laudem Dei et gloriosae genitricis ejus virginis Mariae ac beati Martini confessoris, necnon ad sustentationem pauperum suis expensis eleganter aedificatum et exstructum et per Conradum tunc episcopum Hildensemensem dedicatum, cum bonis omnibus sub Suam et imperii protectionem suscipit, curam et procurationem ejusdem domus abbatibus de Walkenrede et Riddageshusen et decano majoris ecclesiae Goslar. com-10 mittens, ita ut eorum ordinatione et consilio eidem domui praepositus ordinetur, ab eisdem, quamdiu se utilem exhibuerit, tolerandus, vel e contrario se inutilem gerendo removendus.

Actum anno inc. Dom. 1227. Datum apud Goslar. 7. kal. Sept. ind. 15, regnante domino Henrico Romanorum rege 7.

Testes: Hermannus episcopus Erbipolensis; Lodewicus dux Bawariae, Otto filius ejus palatinus comes Reni, comes Poppo de Hynnenberch, comes Harmannus de Dilie, comes Hermannus de Orlomunde, Conradus brochgravius de Nurenbrech, comes Fridericus de ... linghe, Gerlagus de Botinghe.

Aus Pistorius Amoenitatt. historico-jurid. VII, 2215 fig.

159. Schultheiß, Bogt, Schöffen und Burgerfcaft ju Aachen bezeugen mehre Schenkungen von Binfen an bas Klofter Baltenrieb. 1228, Jun. 28.

In nomine Domini, amen. Arnoldus scultetus, Wilhelmus advocatus, scabini et universitas civium Aquisgrani omnibus Christi fidelibus, ad quorum conspectum praesens scriptum pervenerit, notum facimus: Quoniam rebus in incerstis nichil est incertius hora mortis et morte nichil certius esse potest, superest, ut quisque de rebus sibi divino munere concessis animae in perpetuum victurae, in quantum suppetit facultas, prospicere contendat; unde tali consideratione ducti Gorwinus* et uxor ejus Hillegundis, cives in Aquisgrani, in remedium animae suae suorumque propinquorum summa devotione de domo sua et adjacente area IIII solidos Coloniensis monetae, Elisabeth relicta Engebrandi VI solidos in macellis in foro jacentes*, Claricia XXV denarios et I quadrantem in Cokerel* viculo, Margareta filia ejus inclusa XX denarios et IIII capones extra muros in loco qui

^{&#}x27;) Boehmer, regesta imperii inde ab anno 1198 usque ad ann. 1254, S. 229, lief't, ohne eine andere Quelle als Pistorius anzugeben, Trovlinghe, mit dem Zusabe "(so)". Allerdings erscheint Friedrich von Trubendingen öfter als Zeuge in Itrkunden bes Königs heinrich; indek möchte das von Pistorius deutlich gegebene ... linghe eher auf Friedrich von Beichlingen schließen lassen.

^{*)} Nach tem Registro Walk. de 1473 im Herzogl. Braunschw. Archive zu Wolfenbuttel ift 3. 9. Gozwinus, 3. 14. Kokeres zu lefen. 3. 13 ift jacentibus für jacentes zu feben.

dicitur Driesch, Martia XII denarios de hereditate sua quolibet anno solvendos ecclesiae de Walkenride studuerunt assignare tali interveniente conditione, ut eadem bona, quoadusque vixerint, possideant, et post obitum uniuscujusque sua constitutio ad dictam ecclesiam libere et absque aliqua trans-20 eat contradictione. Et in hoc heredes eorum consenserunt: quocirca, ut elemosina praedictorum nullius inprobitate valeat irritari, praesentem kartam exinde conscriptam et sigilli civitatis Aquisgrani munimine roboratam nominatae ecclesiae dedimus in testimonium. Hujus autem rei testes sunt 25 hii clerici: dominus Sibodo decanus. Heinricus de Foresto. Tiricus Puls, canonicus beatae Mariae, Reinerus, Adam canonici beati Alberti Aquisgrani; hii vero laici: Arnoldus schultetus. Wilhelmus advocatus et fratres ejus Heinricus et Reimarus; hii scabini: Arnoldus de Lennethe, Heribertus 20 Palma; item alii cives quam milites: Adam de Sorsene, Heribertus Specht, Nicolaus frater ejus, Johannes de Busdorp. Acta vero sunt haec anno Domini MoCCoXXVIIIo, in vigilia beatorum apostolorum Petri et Pauli, imperante domino Frederico Romanorum imperatore felicissimo et regnante filio 35 ejus domino Henrico augusto. Amen.

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl. Bibl. ju Sannever fol. 112.

*160. Berhandlungen in einem Rechtsftreite zwischen bem Kloster Balfenried und bem Pfarrer M. zu Windehausen, den Besit ber Kirche zu Othstädt betreffenb. [Raumburg, 1229, Mai 8.]

Feria tertia post Gordiani et Epimachi coram nobis F. scolastico et A. de Grezim, conjudice nostro, domino abbate se per litteras excusante, taliter processum est: Auditis rationibus partium super danda vel non danda in integrum restitutione M. plebano, eam petenti, interlocuti sumus, sei dandam in hac forma, si juraret, quod non animo calumpniandi nec in gravamen peteret partis adversae, et quod crederet, se probare posse interruptionem, et quod ex omissione hujus probationis graviter laederetur ecclesia sua; quam

10 formam et ipse juravit; unde nos ipsum nomine ecclesiae suae in integrum restituimus, ad probandam interruptionem terminum partibus praefigentes octavam apostolorum Petri et Pauli et locum in capella beatae virginis in Nuenburc, ita ut dictus M. plebanus taliter instructus in productione 15 suorum testium veniat, ut, sive probaverit, sive defecerit vel non probaverit, sententiam partes audiant eo die diffinitivam. Comminationem eidem et M., si in probatione defecerit, fecimus, quod in refusione expensarum adversae parti eum condempnabimus quantum ad istum diem; insuper posuimus 20 in optione sua eligere personas, quae auctoritate nostra compellant testes, quos idem M. duxerit nominandos, ut coram nobis compareant ipsi testes in dicto loco et die a nobis examinandi, litteras nostras eidem super hoc exhibentes.

Octava apostolorum Petri et Pauli taliter processum est:
Receptae et publicatae sunt attestationes ex parte monasterii
Walkenredensis super praescriptione, et renuntiatum fuit coram nobis ab utraque parte omnibus exceptionibus et replicationibus et productioni testium et specialiter ex parte
M. plebani de Winedehusen exceptioni interruptionis praedictae praescriptionis; et dies Egidii partibus praefixus ad
disputandum super attestationibus omnibus ante receptis et
publicatis et diffinitivam sententiam recipiendam.

Die itaque Egidii partibus comparentibus, cum ego F. scolasticus aegritudine detentus interesse non possem, de partium consensu diem quatuor Coronatorum finalem ipsis praefiximus, in quo, sicut praedictum est, disputetur super attestatione et feratur sententia, cui discussioni, si forte dies illa non suffecerit, duos proximos sequentes duximus continuandos, legitimum dante Domino imposituri per nos vel per alios, quos loco nostri subrogabimus.

In die quatuor Coronatorum auditis allegationibus partium super attestationibus, ad concordiam eos bortati sumus, qui nos J. dominum abbatem sancti Georgii, L. custodem, F. scolasticum arbitros elegerunt. Nos vero ut maturius deliberaremus, quod secundum Dominum juxta merita causae et jus utriusque partis statueremus, negotium suspendimus, diem

partibus praefigentes quintam feriam proximam post Laetare, in quo, si concordari possimus, arbitrium promulgemus, alioquin praebita copia partibus dicendi et allegandi de jure suo et testium ac attestationum discussione pleniori tunc, sicut 50 modo debuimus, judicialiter procedamus.

Feria quinta post Laetare in capella beatae Virginis Nuenburc constituti, cum aliquamdiu super depositionibus testium esset allegatum, licet in priori judicio omnibus exceptionibus fucrit a partibus renuntiatum, ex parte actoris haec ex-ss ceptio proposita fuit, cum ecclesia fungeretur vice minoris, petiit, se restitui ad exceptionem interruptionis proponendam, cui sponte et expresse ante renuntiaverat. Cui cum ex parte adversa responderetur, hoc non debere fieri, tandem petiverunt partes, ut super hoc interloqueremur, unde so partibus ad ferendam hanc interlocutoriam proximam secundam feriam post Gordiani et Epimachi Nuenburc in praefata capella praefiximus.

J. Dei gratia abbas sancti Georgii, F. scolasticus, A. de Grizheim, judices a sede apostolica delegati. Partibus co-65 ram nobis in octava apostolorum comparentibus, cum testes super interruptione productos ab M. plebano, prout eundem diem ei super hoc praesixeramus, examinassemus, idem M. aliam sibi adhuc concedi productionem testium petiit ad probandam possessionem, super qua prius inducti fuerant testes 70 et ab utraque parte testibus renuntiant (sic) et super attestationibus publicatis disputatum. Nos vero interlocuti sumus, inducias ad probandam possessionem et testium super hoc productionem dicto M. non esse concedendam, cum hoc sit principale et satis de hoc probatum sit et liqueat per prio- 73 res testes super hoc inductos. Cum itaque dicta testium super interruptione productorum a dicto M. publicassemus et allegationibus et exceptionibus omnibus, tam in personas quam in dicta testium, esset renuntiatum, sententiam diffinitam tulimus.

(Mit brei Giegeln.)

*161. Entideibung in bem eben genannten Rechtsftreite ju Gun: ften bes Rlofters Baltenrieb. Raumburg, 1229. Jul. 6.

In nomine Domini amen. Nos J. Dei gratia abbas sancti Georigi, F. scolasticus, A. de Grizbeim, Nuemburgenses, judices a sede apostolica delegati, discussis causae meritis, quae inter ecclesiam Walkenridensem, ex parte una, et M. s plebanum de Winedehusen super ecclesia de Odestete vertitur. ex altera, licet ex parte M. plebani ostensum fuerit, quod sua ecclesia in Winedehusen dictam ecclesiam in Odestede tamquam filiam quondam habuerit, quia tamen ex parte monasterii legittima probata fuit praescriptio et ex altera parte 10 interruptio canonica, licet objecta fuerit, probata non fuit per testes super hoc inductos, monasterium Walkenried ab. inpeticione dicti M. auctoritate domini papae, qua fungimur, sententialiter absolvimus, ei suisque successoribus perpetuum super ecclesia in Odestede silentium inponentes; sed quo-13 niam dictum M. plebanum probabilem causam agendi contra monasterium habere vidimus eo, quod quosdam suos decessores constitit nobis eandem.ecclesiam in possessione quondam habuisse, a refusione absolvimus expensarum. Acta sunt haec anno Domini MoCCoXXIX, II nonas Julii in capella sanctae Mariae virginis in Nuenburc.

(Mit brei Giegeln.)

* 162. 1229. R

C[ouradus] miles de Molehusen cognomento Scheverstein, cum plebanus de Windhusen fratres monasterii Walkenredensis super subjectione ecclesiae corum in Ozstede diu molestasset, cos praesentis scripti testimonio contra omnes parochianos de Windhusen muniendos duxit, ne deinceps sibi aliquod jus filiationis in capella Ozstede usurpare praesumant, cum neque Ipse neque progenitores Sui jus patronatus praedictae villae Sibi aliquando vindicaverint.

A. 1229.

(Mit bem Siegel.)

*163, 1229, R

Theodericus comes de Honstein - cum Borchardus et Heinricus, fratres de Ascaceroth, advocatiam super 331/2 mansis bonorum monasterii Walkenred, in Nore, quam Ipse de imperio jure feudali tenebat, ab Ipso in feudo habuerint. conventus autem de manu eorum hanc advocatiam 30 mar-s cis redemerit - acceptis 6 marcis, memoratam advocatiam. Sibi resignatam, dicto monasterio, cui regum clementia indultum est bona imperii comparare, liberam et absolutam assignat.

A. 1229.

10 Testes: comes Heinricus de Kercberg, Hermannus de Arneswalt, Heidenricus Reme, Johannes de Kercdorp, Fridericus de Nore et ejus frater Hartmodus, Gherungus de Wulferode, Heinricus de eadem villa, Heinricus et Theodericus fratres de Glusinge, Henricus de Odeleve, Meinherus de 18 Wessinge, Bertoldus de Boclehagen, Otto de Emilingerode, Fridericus de Livenrode, Theodericus de Wilrode.

(Dit tem gemeinschaftlichen Giegel ber Grafen Dietrich und Beinrich bon Sobnftein.)

*164, 1229, Rf

Henricus vicescultetus cum Suis concivibus in Nordhusen notum facit, quod Hermannus, concivis Suus, filius Megfridi, de Borchardo de Ascaceroth in feudo habuit 12 solidos de advocatia bonorum monasterii Walkenred, in Nora, et quod. cum advocatia haec a dicto coenobio de manu Borchardis redemta sit, ab eodem pro feudo 12 solidorum 1 mansum, Nordhusen adjacentem, suscepit,

A. 1229.

Testes: Hermannus de Arneswalt, Henricus de Elrike. Conradus de Goslaria, Theodericus de Lipeze etc. (Mit bem Giegel ber Stabt Morthaufen.)

^{&#}x27;) Betreu abgebrudt in Forftemann's Gefdichte von Rorthaufen, Rachtrag, €. 40.

*165. 1229. R

Albertus comes de Clettenberch controversiam inter monasterium Walkenredense et Meinerum, Walterum, Theodericum, Meinherum, Wernerum, Heidenricum, Bertoldum et Ottonem de Wessingen super molendino inter grangias Gunzeroth et Fladekendorp constructo etc. communicato super his prudentum Suorum consilio decisam et sopitam esse testatur.

A. 1229.

Testes: Heinricus comes de Kirkberch, Conradus jun. co-10 mes de Clettenberch, Gunterus de Haverunge, Heidenricus de Buzelinge, Heinricus Meinwarderoth, Iwan frater ejus, Wernerus scultetus, Daniel de Alarderoth, Theodericus de Glusinge, Theodericus de Werthere.

(Mit bem Giegel.)

166. 1229. RI

Idem cum consensu filiorum Suorum Alberti, Conradi, Friderici et Bertoldi et filiarum Suarum 1 mansum in Ballenhusen, solventem 10 solidos, pro anima conjugis Suae Adeleidis defunctae conventui in Walkenrede donat.

A. 1229.

Testes: Arnoldus cellerarius de Nordhusen, Hermannus plebanus de Elriche, — — comes de Kirchberg, Burchardus comes de Scartveld, Heidenricus de Butzelinge, Wernerus scultetus, Heinricus et Ywanus fratres de Meinwarderode, Conradus de Bodenstede, Conradus de Haverunge, Burchardus et Conradus fratres de Clettenberg.

Walkenrieder Diplomatar fol. 70.

167, 1229, Rt

Fridericus comes in Bichelingen recognoscit, quod, cum necessitatis articulo non modico Sibi surripiente, abbatem in Walkenred rogasset, quatenus Sibi in 4 vasis cupri subveniret, abbas his precibus annuit tali conditione, ut singulis septimanis de moneta in Frankenhusen 1 marca, ab octasivis vero Philippi et Jacobi singulis septimanis 4 marcae tribuantur, donec summa cupri ex integro restauretur. Praeterea comes una cum avunculo Suo Alberto de Arnsten et cum quibusdam fidelibus Suis: Friderico de Duncehusen————, Henrico Lupin et monetario de Frankenhusen fidem 10 dat, Se conventum ab omni querimonia Friderici de Odersleve, Heinrici et Ortwini fratrum de Schenstede et omnium subditorum Suorum pro quadam advocatia et quibusdam redditibus in Mechstede penitus exemturum esse. Insuper quoddam jus Suum, Vogetschot nuncupatum, quod super 4 man-15 sis in Solstede babuit, conventui perpetuo remittit.

A. 1229.

Walkenrieder Diplomatar fol. 59.

168. 1230. RI

Fridericus comes de Rodenburg testatur, quod Fridericus de Oldersleve, qui, cum esset tutor filii filiae suae, Walken-redensibus pro quadam advocatia super 18 mansos in Mechstede diu onerosus exstiterat, tandem ad petitionem Ipsius (comitis) filium et filium filiae suae ad resignationem juris, s quod in advocatia praefata possidere videbantur, induxit et ipse quoque renuntiavit, Friderico de Duncenhusen et Widelo de Lowingen praedictam advocatiam ad manus ecclesiae suscipientibus. Comes igitur, utilitati ecclesiae Walken-red. providere volens, dictam advocatiam defensandam in 10 jure, quod vulgariter Sale dicitur, suscipit.

A. 1230.

Testes: — — Lambertus de Dennenstede, Waltherus de Frankenhusen.

Wathenrieder Diplomatar fol. 59b.

^{*)} ober, wie fie fonft beifen, de Schemerstede.

*169. 1230. Rf

Albertus, Conradus, Fridericus, comites in Clettenberg, monasterio in Walkenrede 1 mansum in Levenroth, annuo censu 4 solidos valentem, titulo concambii tradunt pro alio manso in Ballenhusen, quem pater Ipsorum, quondam comes in Clettenberg, in remedium animae conjugis suae coenobio Walkenred, contulerat.

A. 1230, ind. 8.* regnante Romanorum imperatore Friderico.

Testes: Martinus sacerdos; Heidenricus, Henricus, Wer-10 nerus, Iwanus, Burchardus, Hermannus, milites de Klettenberg.

(Mit bem Giegel bes Grafen Albert.)

170. Reiner, Canonicus bes S. Abalbertftiftes zu Aachen, ichentt bei feinem Eintritt in bas Rlofter Waltenried biefem eine Rente und macht einige fromme Stiftungen in Nachen. 1230.

In nomine Domini, amen. Quia, quae rationabiliter fiunt, ut homines ab eorum memoria facili labuntur neglientia, dignum est ea stili officio perhennari. Notum igitur sit universis Christi fidelibus tam futuris quam praesentibus, quod Reinerus canonicus beati Alberti Aquensis, mundi sollicitudines disserere et ab eis tamquam avicula evolare ad ordinemque Cisterciensem se transferre cupiens, consilio amicorum suorum et tam fratris sui Johannis, quam matris suae Elisabeth consensu de portione hereditatis, quae post obi-10 tum matris suae ipsum contingere deberet, IX solidos, qui de eisdem maccellis in foro solvuntur et tres ob., de quibus eadem Elizabeth conventui de Walkenride constituerat VI solidos, totali hereditate religua renunciata et exfestucata, recepit et integraliter eidem ecclesiae de Walkenriide, in 15 qua Deo famulari disposuit, tali pacto legavit, videlicet quod idem census ad usus personarum inibi Deo famulantium post

^{*)} Die Jubiction stimmt nicht mit bem Jahre Chrifti. Statt VIII. follte III. gefchrieben fein.

decessum matris suae sine diminutione aliqua convertetur. ipsa vero eundem censum quiete, quoadusque vixerit, possidebit. Eidem itaque pro renunciatione totius hereditatis suae Reinero molendinum de Pinrun est obligatum, tali interpo-20 sita conventione, quod, cum praenominata mater sua diem clauserit extremum, infra anniversarium suum heredes sui IX marcas persolvent, de quibus comparari debent IX solidi redituum vel amplius. Quodsi pecunia, sicud dictum est. non fuerit persoluta, pro praetaxatis IX marcis de eodem 25 molendino dabuntur quolibet anno IX solidi certi census. qui ad ordinationem nominati Reineri tali modo debent dis-Igitur quod in ecclesia beati Adalberti Aquensis a primaeva actate sua educatus fuerat et nutritus, camerarium ejus executorem hujus suae constituit ordinationis, qui vi- 30 delicet eosdem novem solidos de novem marcis, sicud dictum est, comparandos vel de molendino solvendos recipiet et ad praebendam confratrum suorum, prout melius inter se ordinare voluerint, IIII solidos convertet; de reliquis V solidis unum dabit ecclesiae beatae Mariae Aguensi, conven-35 tui Portecensi unum, ecclesiae de Wynowe unum, et tantumdem conventui de Hocht, mulieribus etiam devotis, quae volgariter Begginae nominantur, unum solidum, quamdiu duraverit earum societas, si autem dissoluta fuerit, aliis devotis personis eundem solidum assignabit, quae distributio 40 in suo fiet anniversario. Ne autem malignitate vel occasione aliqua ordinatio praescripta irritari vel immutari valeat, praesentem paginam exinde conscriptam sigillis tam civitatis quam ecclesiarum beatae Mariae et beati Alberti Aquen, petiit communiri et nomina testium subnotari, quae sunt haec: de 45 Aquensi ecclesia: Sybodo decanus, Henricus de Foresto, Tiricus Puls. Fredericus de Seina, canonici sancti Adalberti, Gerhardus decanus, Walterus cantor, Wilhelmus propheta, Adam: hii milites: Arnoldus scultetus, Wilhelmus advocatus et fratres sui Heinricus et Reimarus, Arnoldus Villicus, Wil- 50 helmus Puls et frater ejus Gilbertus, Adam de Sorsene; hii scabini: Arnoldus de Lennethe, Heinricus de Punt, Elyas, Gerardus, Wilhelmus; et hii cives: Henricus Grumze, Godefridus de Sustren, Basilius, Nicolaus Koch, Gormarus, Tiss ricus, Floito. Acta sunt haec anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo.

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl. Bibl. 3n Banuover fol. 112'.

* 171. 1230. Oct. 25. Rt

Conradus comes in Everstene bona quaedam in Elekenrod, Sibi a duce Saxoniae Henrico in feudo porrecta, manibus ducis resignat, eademque, assumta cupri massa, consentientibus heredibus Suis Ludovico, Ottone et Hermanno, ecclesiae Walkenred. assignat.

A. 1230, 8. kal. Nov. sub imperatore Friderico.

Testes: Hermannus de Uslere, Bernardus et Gunterus fratres de Hardenberge, Heidenricus vicedominus, Godefridus de Suligen, Basilius senior et Basilius junior, Henricus o Grube junior.

(Mit anhängenbem Giegel.)

172. 1230. R

Bertoldus abbas Walkenredensis recognoscit, quod Conradus de Northusen, cognomento Lector, coenobio Walkenredensi 9 jugera* pro 10 marcis comparata assignavit tali conditione, ut filiae suae, moniali in Novo Opere, donec vita deficeret, annuatim 1 marca de allodio Beringen solvatur.

A. 1230.

Testes: Ritandus prior, Sifridus subprior, Heinricus cellerarius, Hartmannus magister hospitum.

Walkenrieber Diplomatar fol. 38b.

*173. 1230, Rop. 20. Rt

Burgenses in Nordhusen ad petitionem ecclesiae Walkenredensis talem protulerunt sententiam, ut nulla ecclesia, per-

") Die Lage ber Lanberei ift nicht angegeben.

sonam quamlibet de seculo ad se fugientem recipiens, quae debitis obligata fuit, hereditatem vero simul et heredem reliquit, propter debita respondere teneatur, quae potius ab heredibus, hereditatem sibi vindicantibus, legitimo jure debent persolvi.

A. 1230, 12. kal. Dec.

(Mit bem Giegel ber Glabt Morbhaufen.)

*174. 1230. RI

Henricus dictus Ab officio, scultetus in Nordhusen, Godescalco laico — qui temporibus Friderici, abbatis in Walkenred, ecclesiae ibidem super 1½ manso in Windhusen querimoniam moverat eamque, licet tunc transactione terminata fuerit, temporibus abbatis Bertoldi, qui Friderico suc-s cessit, renovaverat, — audita causa omne jus in bonis, de quibus agitur, finaliter abjudicat.

A. 1230, regnante Friderico imperatore.

Testes: Bruno de Nordhusen et frater ejus Godescalcus, Sybodo de Antiqua Villa, Heinricus et Rudolfus de Elrike etc. "10 (Mit bem Siegel ber Stadt Roethausen.)

*175. Erfurt, 1231. Marg. R

Sifridus (ff) Maguntinus archiepiscopus cum Heinrico milite de Libenrode commutationem bonorum in Nuenborg, Libenrode et Makkenrode facit, ita ut proprietas et dominium feodi, quod habuit in Nuenborg a comitibus de Glighen, cujus feodi proprietas ab ecclesia Maguntina descendit, apud a dictum Heinricum remaneat, hic autem de suo allodio in

^{*)} Getreu abgebrudt in Forstemann's Geschichte bon Norbhausen, Nachtrag, S. 42.

^{**)} Athgebruckt baselbst & 42, wo es seboch 3. 12 statt ac sollicite nostra — ac sollicite nam, 3. 25 statt privilegii — privilegio und 3. 35 statt regnante imperatore — regnante domino imperatore heißen muß.

Libenrode et Makkenrode tantumdem in recompensationem feodi archiepiscopo assignet.

Erfordiae, a. 1231. mense Mart., electionis Suae a. 1. (Mit unversehrtem Siegel.)

*176. König heinrich (VII) genehmigt, bag bas Rlofter Baltenried ben Balb harz zu feinem Bortheil benuse, boch fo, baß es bem Grafen Dietrich von hohnstein jährlich 12 Mart Silber entrichte. Frankfurt, [1231.] Apr. 20.

H[enricus] Dei gratia Romanorum rex et semper augustus universis imperii fidelibus, quibus praesens littera fuerit ostensa, gratiam suam et omne bonum. Praesentium insinuatione ad notitiam universorum cupimus pervenire, quod gratum habebimus et acceptum, quod ecclesia Walkinride, quam speciali amplectimur dilectione, cum foresto, quod Harz dicitur, ordinet et disponat ea, quae ad usus suos cedere possint liberaliter, ita tamen, quod comiti Diettrico de Hohinstain singulis annis conferat XII marcas argenti, sicut 10 continet ipsorum privilegium. Mandamus igitur per gratiam nostram firmissime praecipientes, ut nullus sit, qui ipsam ecclesiam in praemisso foresto impediat vel molestet, vel dampnum aliquod inferat vel gravamen. Quod qui fecerit, iram nostram sentiet cum offensa, et si ultra praemissus 15 comes ipsam ecclesiam impelierit, volumus, ut ad nos suam querimoniam transferat iterato. Datum apud Frankinfort XII. kal. Maii, indictione IV.

(Das Siegel ift abgefallen.)

*177. Graf Dieterich von Sohnstein tritt ber Rirche St. Biti zu heffenrode einige Guter zn heringen taufchweise gegen andere in "horwertere" ab. hohnstein, 1231. Rov. 11.

Teodericus Dei gratia comes de Honsten universis praesentem paginam inspecturis notum facimus, universis praesentis temporis et futuri, quod nos cum ecclesia sancti Viti

in Hesserod tale fecimus concambium, domini W. praepositi de Jecheburg et A. plebani in Hesserod consensu et licentia accedente: Nos itaque quinque mansos sitos in Horwertere ecclesiae sancti Viti in Hesserod, triginta et duos solidos annuatim solventes, quorum nos fuimus advocati, ad nos recepimus, et in restaurum illorum mansorum contulimus libere et absolute ecclesiae memoratae de libera pro-10 prietate nostra unum mansum, quem tunc temporis tenuit Lampertus quondam advocatus noster, et dimidium mansum. quem tunc temporis tenuit Kirstanus, sitos in Heringen, solventes annuatim septem modios forensis mensurae Northusensis, scilicet duos tritici, duos siliginis et tres ordei, uxore 13 nostra et pueris nostris consentientibus in hoc facto coram vasallis nostris. Ut autem tale concambium nullus possit aut audeat in posterum violare, cartam istam inde conscribi fecimus et sigilli nostri munimine roborari. Testes hujus rei sunt: comes Albertus de Clettenberg, comes Heinricus de 20 Kircberg, Heinricus de Heringen; Bertoldus abbas de Walkenrid, Everhardus prior, Ridandus cellerarius, Theodericus praepositus, Vrideboldus scolasticus Northusensis, Widekindus praepositus de Ilvelt, Johannes praepositus Novi Operis Goslariae; praeterea milites isti: Bertoldus de Radolverod, 25 Widego de Linderbike, Albertus de Belan, Hermannus de Kuningerod, Henricus et Cerstanus de Odeleiben, Henricus et Theodericus Vilz de Horwertere, Harthmodus de Goslarie, Fridericus et Gunterus et Meinherus de Wexungen, Dudo de Snen, Ekkehardus tunc temporis advocatus noster, Ger-ao bertus filius; Theodericus illo tempore cappellanus noster, Heinricus plebanus, Albertus plebanus in Odeleyben, Conradus plebanus in Belan, Conradus in Heringen et alii quam plures clerici et milites. Acta sunt baec anno incarnationis Domini millesimo CCºXXXIº. Datum Honsten, IIIº idus No-25 vembris, regnante gloriosissimo Romanorum imperatore Friderico. Amen.

(Mit bem unverfehrten Siegel bes Grafen.)

^{*)} Die Abbrude in Scheib vom Abel, S. 116, und in ben Reuen Mittheilungen bes Thuringifch Sachfischen Bereins VI, Beft 1, S. 157,

*178. Graf Friedrich von Beichlingen befreit Kloftergüter in Rohra, Sennrode, Marbach und Solftedt von Abgaben, mit Ausnahme des Bogticoffes. 1231.

Fridericus Dei gratia comes in Bicheligen omnibus hanc cartam intuentibus aevo perenni. Ea, quae studio pietatis intendentes gerimus, tanto necesse est firmius scriptis ac testibus declarentur, quanto facilius memoriae excidentes violantur. Quocirca tenore praesentium ad notitiam volumus pervenire cuntorum, quod dominus abbas et fratres coenobii Walkenredensis, coram nobis comparentes, violentiam exactionis et injustae petitionis in bonis suis, videlicet Nore. Heienrod, Merbeke et Solstede, a nobis se conquesti sunt to esse perpessos, nobis affirmantibus, id juris in ipsis bonis nos optinere. Igitur praesens negotium prudentum consilio virorum ad hoc usque est deductum, quod dominus abbas et fratres sui bonorum praescriptorum libertatem a manu nostra se redimere velle condixerunt, ratione libertatis hujus 15 adipiscendae XII marcas et fertonem nobis pollicentes, assignantes insuper XXII modios forenses, quos de ipsis bonis petitione nuper extorsimus. Nos vero, ne ecclesiae infesti redderemur, iram superni Judicis et beatae Virginis in nos provocantes, pecuniam superius denominatam assumpsimus, 20 ecclesiam ab omni petitione vel exactione, petitione equorum vel curruum vecturalium seu quarumlibet rerum per nos aut nostros facienda in bonis ipsius, scilicet Nore, Heienrode, Merbeke et Solstede, liberam et absolutam deinceps esse volentes. Insuper et a jure provinciali, nisi pro se re-25 sponsuris aut acturis, praedictos villanos inmunes et absolutos esse concessimus, solo jure praeter cives de Solstede, ceteros nobis duntaxat obnoxios, quod vocabulo vulgari nuncupatur "vogetscot", annuatim nobis in avena a civibus supra descriptis persolvendum. Praeterea colonos et bona 30 censualia ecclesiae attinentia, nec non et grangias eorum ab omni petitione, exactione curruum vel equorum praestanda

find außerst fehlerbaft, und wird beshalb bie Urfunde bier in extenso nach bem Originale geliefert.

vel donanda, mutuum ab eis non requirentes, nec ullius debiti nostri exceptionem expetentes, ab omnibus nichilominus puram libertatem et liberam proprietatem disturbantibus inmunes et liberos fieri volumus, favoris tantum et gratiae 35 perpetuo invicem debitores. Ut igitur per successura tempora facti hujus vigeret notitia, ne quis etiam manum temerariae praesumptionis inferre praedictis attemptaret bonis, praesentem cartam, sigillo nostro et venerabilis comitis Henrici de Stalberg autenticatam, claram cuntis fieri volumus 10 et manifestam. Testes hujus rei sunt: venerabilis comes Henricus de Stalberg, Henricus de Bendeleven, Fridericus de Duncenhusen, Fridericus de Wessugen, Henricus Luppin, Gerhardus de Berge, Hermannus de Vronrode, Henricus de Nore, Hermannus de Evera advocatus de Rodenborc, Fri- 45 dericus de Nore et Hartmodus, frater ejus, Conradus Rolappe, Wernherus monetarius de Frankenhusen ceterique fide digni. Acta sunt hacc anno incarnationis Domini Mo.CCo.XXXI, reguante gloriosissimo Romanorum imperatore Friderico, agente venerabili domino Bertoldo quinto so Walkenredensium abbate, feliciter amen.

(Mit ben Siegeln ber Grafen Friedrich von Beichlingen und heinrich von Stolberg.)

179. Graf Friedrich von Beichlingen bezeugt, daß das Klofter Balkenried von Thomas von Ballhaufen eine Sufe ju Pfiffel gekauft habe. 1231.

Fridericus Dei gratia comes in Bichelingen omnibus in perpetuum. Cum multa sit diei malitia et inexplicabilis perversitas humana, ne piorum depravarentur studia, laqueos errorum, prout potuimus, declinare curavimus. Tenore itaque praesentium cunctis innotescimus, quod fratres monas sterii Walkenredensis mansum unum situm in Pessede a milite quodam imperii de Walchusen, cui nomen Thomas,

^{*) 3}m Wefentlichen vollftanbig abgebrudt in Beffe's Geschichte bes Schloffes Rothenburg. Nanmburg 1823. S. 37.

qui ipsum mansum ab imperjo in feodo possederat, XII marcis comparantes emerunt. Igitur filiis et heredibus le-10 gitimis hanc emptionem concedentibus et juri suo renuntiantibus, licet eos nichil juris in praedicto manso possidere omnes ipsa edoceret ratio, ad pleniorem tamen fatigationis et querelae exceptionem, eorum renunciationem simul et nostram petiverunt attestationem super eo videlicet, quod 15 memorati militis uxor et eorum filii nostri essent proprii, nobis et successoribus nostris, non imperio, attinentes, ideoque nichil juris in saepe dicto manso sibi approbare valerent et asscribere. Hoc vero ut sciatur et a posteris memoriter teneatur, ecclesia nichilominus indempnis conserve-20 tur, praesentem kartam, ydoneis testibus consignatam, sigilli nostri munimento roboravimus. Testes hujus rei sunt: Fridericus de Rosla, Fridericus de Dunszenhusen, Ulricus de Brugen, Fridericus Stirere, Fridericus de Wessungen, Heinricus Luppen, Herwicus de Livenrot, Gerbodo de Steden, 25 Conradus Sterberg, Heinricus de Linungen, Hugoldus de Icsteden, Gerbodo de Bennungen, Albertus de Holderstede. Acta sunt haec anno Domini M.CC.XXXIO.

Walkenrieder Diplomatar fol, 60b.

190. Graf heinrich von Stolberg ertfart, bag er, um bas Rlofter Baltenried für jugefügte Unbill schablos ju halten, vor feiner Abreise nach bem heiligen Lande bas Rloftergut "Calbenhusen" von allen ihm zustehenden Abgaben befreit habe. 1231.

Heinricus Dei gratia comes de Stalberg universis hunc tenorem perlecturis nunc et in perpetuum. Quoniam provida circumspectione ac sollerti provisione gesta temporum, ne in oblivionem deducantur, stili exaratione perhennantur, ad notitiam cunctorum devenire cupimus, quod nos ecclesiae Walkenredensi in allodio ipsorum Caldenhusen dampnum inferentes, summam quandam pecuniae nobis tamquam propriam usurpantes abstraximus, in aliis nichilominus molestantes non modice. Super hiis igitur tempore Ierosolimitanae profectionis, cum terram sanctam essemus adituri,

poenitentia ducti, Dei omnipotentis ac beatae Virginis offensam nos incursuros formidantes, praedictum coenobium adivimus, fraternitatem nobis inibi donari postulantes, de illatis injuriis pro ipsorum composituri voluntate, taliter, ut curia Caldenhusen, annuatim in XXVIII solidis nobis cen-15 sualis existens, libera remaneret in perpetuum tam in vecturis quam exactionibus indebitis, nullum ipsis gravamen deinceps illaturi. Igitur ob specialem ipsorum favorem ac totius dampni a nobis irrogati restaurationem deinceps renunciamus omni juri seu potestati in ipsa curia vel etiam qui- 20 buslibet bonis in palude sitis, ad memoratam ecclesiam pertinentibus, nichil juris seu dominii in praefatis bonis deincens nobis vendicantes. Praesentem paginam sigilli nostri munivimus impressione, nomina testium hujus facti annotantes, quae sunt Conradus capellanus noster, Reinardus senior 23 et Reinardus junior de Radolverod, Wlfinus advocatus de-Vocstede, Herwicus de Livenrod, Hermannus Diggreve aliique quam plures. Datum anno Domini M.CC.XXXI Walkenrieder Diplomatar fol. 31b.

* 181. [Rorbhaufen,] 1232. Rt

Theodericus comes de Honstein notum facit, quomodo controversia cum monasterio Walkenred. super quodam feudo, quo Henricus de Sassa se dicebat inbeneficiatum, composita sit.

A. 1232, regnante imperatore Frederico, illustri reges Romanorum Henrico, sub Bertoldo abbate.

Testes: Gerungus de Wulferod, Widego de Linderbeke, Fridericus, Guntherus et Theodericus de Wessungen fratres, Reinoldus de Gersbeke, Henricus praefectus de Northusen, Godescalcus monetarius, Rolappe.

(Mit ben Siegeln bes Grafen Dietrich von hohnstein und ber Statt Northaufen.)

*192. 1232. R

Idem 6 agros, penes Beringen sitos in loco, qui vulgariter dicitur Widhe, quos Gerungus de Wilferode et Hermannus de Meinwarderode milites in feudo possederunt et resignaverunt, coenobio in Walkenrede deputat.

A. 1232.

Testes: Burchardus de Honstene, Heuricus de Odeleven, Albertus Ovelbein, Eggehardus junior de Vodenrod, Theodericus de Wilferod, Alexander et Lambertus de Heringen, Bertoldus de Radolverod.

(Mit bem Giegel bes Grafen.)

*183. [Rorbhaufen,] 1232. RI

Henricus praefectus Nordhusanus testatur, Borchardum civem Nordhusanum 4 mansos et 9 jugera cum area sua eo jure, quod vulgo "landsedel" vocatur, a coenobio Walkenredensi possidere.

A. 1232, regnante Frederico imperatore.

Testes: Conradus Rolappe, Godescalcus monetarius et frater ejus Henricus, — Bodo monetarius et frater ejus Conradus etc.

(Das Siegel ber Stadt ift binten aufgedrudt.)

184. [Rordhaufen,] 1232. Rt

Idem testatur, quod abbas et fratres in Walkenred 1 mansum, situm in inferiori Salza, Bodoni monetario de Nordhusen eo jure, quod vulgariter nuncupatur "landsedel", burgensibus Nordhusensibus astantibus, porrexerunt.

А. 1332.

Testes iidem.

Walkenrieder Diplomatar fol. 46b.

^{*)} Getreu abgebrudt in Forftemann's Geschichte bon Norbhausen, Nachtrag, S. 43.

185. Ohne Datum [1233]. Rt

Th[eodericus] comes de Honsten — cum super censu foresti Sibi solvendo adversus fratres in Walkenrede querulatum sit — compositionem cum eis init ita, quod ecclesia a. 1233. a die 15. kal. Febr. usque ad diem Michaelis 1234. a censu foresti libera sit. De censu vero tertii anni s 5 marcas recepit comes.

Testes: Sifridus subprior, Bertoldus Radolverod, — Theodericus forestarius, Theodericus de Heringen.

Walkenrieder Diplomatar fol. 63b.

* 186. 1233, indict. 5. Rf

Theodericus comes de Honstein, Albertus, Conradus, Fridericus, Bertoldus, fratres de Clettenberch, locum piscinae congruum, dictum Cranekesbürne, fratribus in Walkenrede libere possidendum conferunt.

A. 1233, indictione quinta.

Testes: Burchardus de Ascazeroth, Gerungus et Heinricus de Wilferoth, Widego de Linderbeke, Theodericus de Wernha, Heinricus et Wernerus de Clettenberch, Heinricus et Iwanus fratres.

(An bem beschädigten Originale hangt nur noch bas Siegel bes Grafen Albert von Alettenberg; bas Siegel bes Grafen Dieterich von Sohnstein ift abgefallen.)

*187. 1233, indict. 6. R.

Theodericus comes in Honstein super molendino Sibi attinente juxta Beringen cum fratribus Walkenredensibus convenit tali pactione, ut assumto molendino cum agris et arbustis 2 marcas arg. et 10 modios forenses annonae molendinariae annuatim persolvant et sic molendinum 10 annis a possideant libere ab omni petitione, donatione et porcorum nutritione, 10 annis autem finitis retineant facultatem, molendinum sub codem censu possidendi vel resignandi.

A. 1233, indict. 6, regnante Romanorum imperatore Fri-

Testes: Fridericus advocatus, Albertus Ovelben, Bertoldus de Radolferode, Godefridus de Rosla, Dudo de Scen, Alexander et Lambertus de Herigen.

(Mit bem Giegel bes Grafen.)

*188. Graf Albert von Alettenberg betundet, daß bas Alofter Baltenried gewiffe Guter in Othstädt von dem Ritter Friedrich von Alein : Wechstungen gefauft, und die Erben besfelben wegen ihrer Ansprüche daran befriedigt habe. Auf bem Landtage zu Rordhausen, 1233.

Albertus Dei gratia comes de Clettenberch omnibus hoc scriptum intuentibus in perpetuum. Ibi fraudis humanae plurimum exercetur, ubi oppositum cautelae studium non timetur. Noverint quapropter universi fideles, quod couventus fratrum Walkenredensium bona quaedam Friderici militis de minori Wessungen, sita in Otstede, pro L marcis comparavit, perpetua ea possessurus proprietate. Haec vero bona, cum de dotalitio uxoris suae possedisset et illa nichilominus marito defuncto filium reliquisset, ut cautela 10 ecclesiae conservaretur, in continenti medietatem pecuniae, XXV videlicet marcas, recepit, reliquam medietatem non nisi heredum facta resignatione recepturus. Igitur praedictus Fridericus, singulos heredes conveniens, eorum ad haec inclinari petivit assensum, cujus uxor cum filio suo 15 Alberto, quem de Herwico quondam marito conceperat, eisdem bonis renuntiavit, ceteri vero heredes, videlicet Bertoldus et Hartnydus fratres et soror eorum Jutta et filius sororis eorum Bertoldus, omnes de Otstede, amore pecuniae inflexi, VII marcas pro cessione sua receperunt, omni juri 20 habito vel habendo renuntiantes. Cum igitur hominis intentio prona sit ad malum, ne factum hoc ulla machinationis dolositate infringi valeat aut infirmari, praesens scriptum sigillo nostro signavimus, sigillum insuper burgensium de Northusen appendentes, ut sub duorum testium testimonio

sinceritas veritatis comprobaretur. Hujus rei testes sunt: 23 comes Theodericus de Honstene, Widego de Linderbeke, Burchardus et Heinricus fratres de Aschazceroth, Gerungus de Wilferoth, Reinoldus de Gersbeke, Hermannus et filii sui Hermannus et Heinricus de Arneswald, Guntherus de minori Wessungen, Henricus sculthetus de Northusen, Rodolfus Ruce 20 et fratres sui, Conradus Lector et Bertoldus filius sororis suae, Conradus Rolappe et Heinricus filius ejus, Johannes filius Helmberti, burgenses de Northusen. Acta sunt haec coram nobis et burgensibus de Northusen in placito provinciali anno Domini M°.CC°.XXXIII°.

(Un bem Originale hangt nur noch bas beichabigte Siegel bes Grafen,

*189. Erzbifchof Siegfried von Mainz entscheibet auf vorherige Anfrage, daß das Rloster Walkenried in feinen Processen durch dazu beauftragte Laien oder Klosterbrüder einen Eid schwören lassen könne. 1233, Jebr. 11.

Sifridus Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus omnibus praesentium inspectoribus salutem in omnium salutari. Ex parte dilectorum in Christo abbatis et conventus in Walkanreth quaesitum fuit in modum consultationis in judicio coram nobis, utrum liceat eis per interpositam; personam jurare in causis, et dictavit sententia ab omnibus approbata, quod possent, sive vellent per laicam personam ad hoc destinatam, sive per monachum sui monasterii vel conversum, dummodo jurandi licentiam receperit ab abbate, ita tamen, quod tantum valebit dictum monachi vel conversi 10 sub obedientia interrogati, quantum laici jurati, et hoc secundum loci consuetudinem generalem. Acta sunt haec anno gratiae Mo.CCo.XXXIIIo. tertio idus Februarii, pontificatus vero nostri anno secundo, praesentibus hiis: Ludegero praeposito de Rastorp, magistro Johanne canonico Wormatiensi, 13 Henrico de Glichen, Henrico de Swarzburg, Alberto de Wie, Gerhardo de Dietze comitibus, Thiderico vicedomino de Rusteberg, Ludewico camerario, Hermanno de Uslaria, Thi20 derico et aliis quam pluribus tam ministerialibus quam civibus.

(Mit tem Giegel.)

*190. Muf bem Banbtage ju Blibungen. 1233, indiet, 6. R

Henricus comes in Stalberg — postquam Henricus miles et Bertoldus, fratres de Levenrode, bona sua in Nuenborg, quae a comite Henrico de Lichen et hic ab ecclesia Maguntina in feudo possidebant, coenobio Walkenred. pro 60 marcis vendiderunt et in restaurum alia bona in Mackenrode et in Levenrode ecclesiae Maguntinae obtulerunt — una cum filio Suo Friderico et cum comite Friderico de Rodenburg dicta bona ad manus ecclesiae tuenda et conservanda recipit.

A. 1233. indictione sexta, apud Blidugen in jure provinciali, Ritando cellerario id promovente sub Bertoldo abbate Walkenredensi.

Testes: Olricus de Brucken, Heruwicus et filius ejus Hermannus de Levenrod, Hermannus de Werre, Eckebertus de 13 Walehusen, Fridericus de Duncenhusen, Hermannus dictus Diggravius et filius ejus Hermannus.

(Mit anhängentem Giegel.)

*191. Beifenfee, 1233. Rt

Conradus comes palatinus Saxoniae 51/4 mansos in Houven juxta Bulzigesleven cum vinetis et arbustis, quos Rodolfus de Bulzigesleven a monasterio Walkenred, jure possessionis acceperat et quos Ipse post mortem Rodolfi detinues rat, dicto monasterio restituit.

Wicense, a. 1233.

Testes: Conradus episcopus Hildensemensis; comites

^{*) 3}m Wefentlichen abgebrudt in Geffe's Geschichte bes Schloffes Rothenburg, S. 38.

Theodericus de Honstein, Henricus de Stalberg, Albertus et Conradus de Clettenberg fratres, Rodolfus pincerna, Conradus Unrowe, Heidenricus magister fori.

(Mit unverlegtem Giegel.)

192. Bimpfen, [1234.] Dai 11. R

König Heinrich (VII.) gebietet burgensibus et universis consulibus et civibus ju Goslar, bas Gotteshaus Balkenried befreit ju halten von Bollen und Abgaben, welche ihnen vom Reiche aufgelegt werden, indem biefe Kirche nach feines Baters und seinem Privileg von allen Dienstbarkeiten befreit sein solle. 5 (Bloß mit Indict. 7.)

Böhmer's Regesta imp. inde ab ann. 1193 usque ad a. 1254, p. 248, n. 329.

*193. Landgraf heinrich von Thuringen und fein Bruder Pfalggraf Conrad von Sachsen verleihen bem Klofter Baltenried freie Fischerei in ihren Seen zu Weißenfee an zwölf bestimmten Festtagen. 1234, ind. 7.

In nomine Domini amen. Heinricus Dei gratia Thuringiae langravius, Conradus Saxonum comes palatinus, fratres, omnibus praesentem kartam inspecturis in perpetuum. Ad utriusque vitae felicitatem nobis prodesse non ambigimus, si loca divino cultui dedita bonis a Domino nobis concessis, s ejus favente ac inspirante gratia, ditare curaverimus. Noverint quapropter universi fideles, quod nos divino amore contacti et carorum nostrorum memoria commoniti, ob beatae Virginis reverentiam et specialem Walkenredensis ecclesiae amorem et pauperum Christi inibi Deo famulantium 10 utilitatem, duodecim in anno festivitatum in lacis nostris Wizcensie piscationes, libertati ecclesiae in ministerium conventus perpetuo permansuras, unanimi consensu et deliberatione contulimus. Sunt autem festivitates, quas praedictae indulsimus piscationi: nativitas Domini, purificatio sanctae 15 Mariae, annunciatio dominica, resurrectio Domini, penteco-

sten, apostolorum Petri et Pauli, assumptio Dominae nostrae et nativitas ejusdem, omnium sanctorum, Michaelis archangeli, dedicatio ecclesiae et visitatio. Quodsi aliquam istarum 20 festivitatum aeris intemperies aut ipsorum incommoditas interceperit, ita ut piscari non poterint, liceat ipsis ex indultu gratiae nostrae tempore, quo eis libuerit, id ipsum restaurare, hoc addito et pro memoriali familiaris benivolentiae observato, quod nostri retia, naves et omnem apparatum 25 piscationi necessarium sine molestia contradictionis exhibebunt. Ne quis igitur malignae suggestionis aut temerariae praesumptionis extraneus vel indigena hujus nostrae donationis invasor aut contradictor existeret, hanc nostrae confirmationis paginam in omnem posteritatis memoriam 30 volumus exhiberi sub probabili sigillorum dependentium testimonio. Hujus rei testes sunt: dominus Conradus magister curiae hospitalariorum in Wizcensie, comes Heinricus de Kirkberch, Albero de Vishbeke, Rodolfus pincerna de Varila et Hermannus filius suus, Berthogus dapiss fer de Sladheim et Cunemundus frater suus, Albertus de Eveleven, Theodericus Merzo, Conradus Unruwe, Hedenricus magister fori. Acta sunt haec anno incarnationis Domini Mo.CCo.XXXIVo. indictione VII, domino Ritando majore cellerario, domino Sifrido subpriore id promoventibus sub ve-10 nerabili domino Bertoldo abbate, praesidente sanctae Romanae ecclesiae summo pontifice papa Gregorio, regnante Romanorum imperatore Friderico et illustri Heinrico filio ejus regni sceptra tenente. Amen.

(Das Siegel Beinrich's ift beschäbigt, bas Conrad's unberfehrt.)

*194. Dhne Datum [1234]. R

H[enricus] comes de Regenstein domino Suo H[enrico] Thuringiae landgravio, Saxoniae comiti palatino, significat, Se mansum 1 in Rosla proprietatis jure coenobio Walken-redensi vendidisse, rogans landgravium, ut suos compescat, ne coenobio gravamen inferant.

(Dit befchabigtem Giegel.)

* 195. [Rorbhaufen,] 1234, ind. 7. R

Conradus et Suickerus, praefecti in Nordhusen, notum faciunt, quod Nivelugus, civis in Nordhusen, 1 aream ibidem coenobio Walkenred. in perpetuam proprietatem assignavit eamque jure censuali recepit, ut tam ipse quam successores sui legitimi dictam aream sub censu 8 solidorum et 8 s denariorum possideant.

A. 1234. sub abbate Walkenredensi Bertoldo, ind. 7.

Testes: Bruno advocatus, Godescalcus monetarius, Rodolfus Ruzo, Conradus lector et cacteri burgenses quam plures.

(Mit gwei Giegeln.)

196. 1234. R

Bertoldus abbas Walkenred, notum facit, quod coenobio Suo Heinricus sacerdos dictus de Rodenburg 40 marcas exam, arg. contulit ita, ut de hac pecunia redditus emantur, de quorum proventu, quotiens fieri posset in anno, conventus indigentia in aliquo emendetur etc.

"Post cujus decessum nulli heredum Suorum de emtis "proventibus — respondeatur amplius, quippe quia de rebus "praefati sacerdotis mobilibus id emtum est" etc.

А. 1234.

Testes: — Sifridus subprior, — Ludolfus camerarius, Hart- 10 mannus magister hospitum, Theodericus grangiarius, Christianus bursarius.

Walhenrieder Diplomatar fol, 38b.

*197. Abt Berthold von Baltenried gahlt bie Gintunfte ber bem Rlofter Baltenrieb gehörigen Rirche St. Margarethae in Münchshof auf. 1235, Marg 5.

In nomine Domini amen. Quoniam vetustate temporum in oblivionem proficiscuntur, quae fidelium ordinatione fiunt,

*) Abgebrudt in Förstemann's Geschichte von Nordhausen, Nachtrag, S. 43, wo jedoch flatt "Nivelugus", wie es im Originale beutlich heißt, Amelungus irrthumlich geseht ift.

si non cautione scripturarum perhennantur, ego frater Bertholdus dictus abbas in Walkenrith successoribus meis et idelibus Christi universis notum esse cupio, quod subscripti redditus ad ecclesiam sanctae Margarethae in Kemenaden pertinent ab antiquo: tres videlicet mansi, item mons adiacens secus ecclesiam eandem, insuper area una pertinens ad dotem, sita ad aquilonem ecclesiae memoratae, ex eadem o area participavit sacerdos ligna nemorum, item prata graminum more civium reliquorum, praeterea unus mansus in Ditheringeroth, item quaedam in nemore communio, quae vulgo "achtwart" dicitur; in inferiori villa Sehusen curiam habet et pomarium; item in Hymmedeshusen habet unum 13 mansum et dimidium, pro quo datus est in concambio in Hylledeshusen situs unus mansus et dimidius cum duabus areis et pratis graminum, item cum duplici communione in silva, quae vulgo "achtwart" nuncupantur; insuper XXII jugera sive magis. Ut autem omnia haec praedictae perma-20 neant ecclesiae perpetuo inconvulsa, illis quoque, sub quorum dicitione (sic) aut providentia ecclesia in praesentiarum est, vel ad quorum habebitur pertinere ditionem devolutione canonica in futuro, praesentem kartam sigilli appensione munivi. Datum anno gratiae Mo.CCo.XXXVo. IIIo non. Martii. 25 tempore vicis domini Bertoldi abbatis quinti.

(Mit anhängendem Ciegel.)

198. 1235. R

Bertholdus abbas in Walkenrith notum facit, quod Reinerus miles de Wrre coenobio Walkenred. 30 marcas obtulit ea ratione, ut census quidam ematur et post ipsius et uxoris obitum pro dicto censu annuatim servitium fiat consventui in albo pane, piscibus et vino.

A. 1235.

Testes: Everhardus prior, Sifridus subprior, Sifridus cellerarius, Ludolfus camerarius, Hartmannus portarius, Bernardus succellerarius.

Walkenrieber Diplomatar fol. 39.

* 199. 1235. R

Albertus et Conradus, comites in Clettenberch, ad sopiendam controversiam cum coenobio in Walkenrede renuntiant silvae in Holensten et monti Ekenneberg et omni juri, quod in bonis dicti coenobii Sibi vindicaverant, "extractis cerotecis et super summum altare beatae Virginis positis in te-s stimonium factae compositionis."

A. 1235.

Testes: comes Heinricus de Kyrcberg, "qui etiam hoc factum sigillo suo roboravit," Conradus de Bodenstein, Theodericus de Indagine, Heinricus et Fridericus de Nore, Hein- 10 ricus de Rockersleve, Wernherus scultetus, Burchardus de Clettenberch, Heidenricus de Buzelingen, Hildebrandus et Wigandus advocati.

(Das Siegel bes Grafen Beinrich bon Rirchberg ift abgefallen.)

*200. Auf bem ganbtage ju Rlettenberg, 1235. R

lidem testantur, quod nobilis matrona Lukkardis, relicta Cononis militis de Cornre, 2 mansos in Saswerp, suburbio Suo adjacentes, ecclesiae Walkenred. pro 8 marcis vendidit cum Cononis filii, trium filiarum et Harthungi et Theoderici generorum suorum consensu, qui omnes in placito provin-s ciali Clettenberch coram lpsis (comitibus) venditionem confirmaverunt et dictos mansos in manus abbatis Theoderici et confratrum ejus resignaverunt.

A. 1235.

Testes: "Wernerus scultetus noster," Fridericus de minori 10 Wessungen, Wernerus de majori Wessungen milites etc.

(In bem befchäbigten Originale hangen zwei Giegel.)

*201. 1235. R

Poppo castrensis in Plesse — postquam coenobium Walkenredense bona quaedam in Merbeke, quae jure dotis ab ecclesia in Bilshusen ex antiquo possidebat, cum consensu parochialium comparavit, — huic venditioni consentit, quia i jure advocatiae in dicta parochia fungitur.

A. 1235. 1

(Das Giegel ift befchabigt.)

202. 1235. R

Fridericus comes in Rodenburg aream quandam in Peflede, quam Fridericus de Julinhoge ab Alberto de Holdenstede, Albertus ab Ipso (comite Friderico) et Ipse ab imperio titulo feudali tenuerat, et quam Fridericus memoratus
fratribus in Walkenrede, receptis 4 marcis fertone minus,
distraxit, eisdem fratribus perpetuo possidendam relinquit.

A. 1235.

Testes: Fridericus notarius de Rodenburg, Fridericus de Tuncenhusen, Albertus Slegel, Erkenbertus de Walchusen, 10 Thomas de Walchusen, Heinricus Specht, Wernerus de Frankenhusen, Conradus Rolappe.

Walkenrieder Diplomatar fol. 61.

203. 1235. Bf

Th[codericus] comes de Honsten molendinum quoddam imperii, in superiori Salza situm, quo Kunegundis viduae de Werthere filii Wernerus et Heinricus ab Ipso infeudati fuerant, conventui Walkenredensi, qui Ipsi pro cessione juris Sui 1 marcam et 5 marcas dictis haeredibus dederat, cedit et proprietat, recognoscens, quod dictus conventus libertate privilegiorum suorum bona imperii emtione, donatione, concambio vel quolibet alio modo in jus suum possit transferre.

A. 1235.

^{*)} In bem Abrude in den Hannoverschen gelehrten Anzeigen von 1753, S. 1407, 3. 13 v. u. streiche nobilis und lies intuentidus satt visuris salutem; 3. 10 sies Bilshusen, 3. 9 parrochiani und 3. 6 pecunia und sige am Schluse hingu: seliciter. Amen.

Testes: magister Frideboldus scolasticus de Northusen, — 10 Bertoldus de Radolverod, Heinricus Scheverstein de superiori Salza, Basilius et Theodericus fratres ibidem, Dudo de Sne, Heinricus de Odeleven, Johannes de Netelrede, Theodericus forestarius, Fridericus advocatus, Lambertus de Heringen, Widego de Linderbeke, Burchardus et Heinricus 13 fratres de Ascaceroth.

Walkenrieder Diplomatar fol. 61b.

* 204. Dhne Datum, [um 1235]. R

Theodericus, Themarus et Hogerus, fratres, dicti cognomento Wlfgrovinge — quum Ipsis in annis puerilibus constitutis fratres Sui seniores Bertoldus et Bertrammus ½ mansum in Stoterlinge jacentem fratribus Walkenredensibus pro 6 marcis argenti vendiderint et Ipsi, non patientes, Se bonis Suis hereditariis, sine assensu Suo distractis, privari, praefatam ecclesiam tamdiu querimoniis pulsaverint, donec Ipsis 6 alias marcas daret — omni juri in praedictis bonis renuntiant.

(Mit bem Giegel.)

* 205. 1236, Cept. 11. R

Albertus et Conradus, comites de Clettenberch, notum faciunt, quod Ipsis plebiscito ex more praesidentibus Uniko quidam querimoniae contra conventum in Walkenrid super 1 manso in Salza renuntiavit et abbatis gratiae se contulit, qui 2 marcas ei dedit.

A. 1236, 3. id. Sept.

Testes: Wernerus praefectus, Daniel de Alarderoth, Otto de Emelingeroth, Theodericus de Clusinge, Heinricus de Werthere, Jacobus de Nordhusen, Walterus de Wessungen etc.

(Mit bem Giegel bee Grafen Albert.)

10

*206. Rordhaufen. Dhne Datum [1236]. R

Henricus villicus in Nordhusen cum caeteris ejusdem loci civibus notum facit, quod conventus in Walkenrede mansum in Salza jacentem — quem quidam civis de Northusen, Unico nomine, assumens habitum Cisterciensis ordinis, consumentu assignaverat, et quem, cum ille, antequam votum solemne fecisset, ad saeculum reversus esset, Fridericus, filius avunculi ejus Henrici, dicti juxta Portam, ratione propinquitatis a conventu petierat — dicto Friderico excolendum eo jure, quod "landcedele recht" vocatur, per biennium pro certi census pensione commisit; evoluto biennio, siquid juris Fridericus in bonis illis vendicare velit, abbas et conventus juste et rationabiliter respondebunt.

Testes: Henricus de Elrike, — — Theodericus de Libiz, Rodolfus et Theodericus fratres Henrici de Elrike'.

(Mit bem Giegel ber Ctabt Rorbhaufen.)

*207. Rordhaufen. Dhne Datum [1236].

Burgenses in Nordhusen testantur, controversiam inter coenobium in Walkenrede et Godescalcum quendam, qui 1 mansum (in Salza) coenobio ab Unicone, cive Suo, oblatum impetierat, compositam esse et Bertoldum, dicti coenobii abbatem, eundem mansum domino Bodoni in jure, quod "lantsedel" nuncupatur, porrexisse.

Testes: Heroldus de Welichte, Godescalcus et Daniel de Alarderode, Henricus de Porta, Otto de Emelingeroth, Rodolfus frater Heinrici de Elrike etc.

(Mit bem Giegel ber Stabt Rorbhaufen.)

- *) Getreu abgebrucht in Förflemann's Gefdichte von Norbhaufen, Rachtrag, S. 40, wo bie Urtunde unter bas Jahr 1230 gebracht ift, mahrend fie bem Jahre 1236 angugehören fcheint.
- **) Abgebrudt baselbft, S. 41, wo jeboch 3. 17 flatt dilectum irrthumlich dietum gesetht ift. Auch biese Urfunde ift baselbft bem Jahre 1230 gugeschrieben.

208. Graf Albert von Alettenberg befundet die Beilegung eines Streites zwischen bem Alofter Waltenried und ben Söhnen Bertolbs von Othstädt über Güter in Othstädt. Alettenberg, 1236. Det. 17.

Albertus Dei gratia comes de Clettenberg. Notum sit omnibus hanc cartam intuentibus, quod nos sequenti die sancti Galli placitum provinciale more nostro habuimus Cletten-Porro abbas et fratres de Walkenrit ad tria placita provincialia scitati per querimoniam a pueris Bertoldi de s Otstede, Hartnidi et Herwici cognatis, super tribus mansis et VIII areis in Otstede sitis, sententia inquisita in modum consultationis, demum ita sententiatum est approbantibus universis, ut abbas et fratres ab hac querimonia et a vexatione tali omnino immunes et quieti ammodo permanerent. 10 Hoc facto ego, cum praesiderem judicio, pacem firmavi et fratribus et bonis praedictis more juris provincialis, ne videlicet a praedictis impetitoribus seu querelatoribus, vel ab eorum amicis sive ab eis destinatis impeterentur quoquo modo super bonis et areis nominatis. Hujus rei testes sunt 18 Wernerns praefectus, Daniel de Alarderot, Heinricus et Bertoldus de Livenrot, Heinricus de Crage, Theodericus de Clusinge, Bertoldus et Ditmarus fratres de Makenrot, H. et I [wanus] fratres de Meinmarderot, Borchardus de Averunge. Acta sunt hace anno Domini Mo.CCo.XXXVI. 20 -

Walkenrieder Biplomatar fol. 67.

209. Die Markgrafen Johann und Otto von Brandenburg ichenten bem Klofter Balkenried ben See Colpin und 100 anliegende Sufen Landes. 1236.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Johannes et Otto, Dei gratia marchiones Brandeburgenses, omnibus in perpetuum. Quae geruntur in tempore, ne labantur cum lapsu temporis, et ne possit eis calumpnia in posterum novercari, litterarum solent apicibus perhennari. Notum sit sergo tam praesentibus quam posteris, quod divinae misericordiae respectu tam pro decessorum nostrorum quam pro

nostrorum indulgentia peccaminum ecclesiae sanctae Mariae in Walkenried et confratribus ejusdem loci stagnum, 10 quod dicitur Colpin, et centum mansos adjacentes tam in pratis, pascuis, paludibus et lignis cum omni plenitudine juris libere donavimus perpetuo possidendum et plena in omnibus gaudeat libertate. Sed ne aliqua possit in posterum calumpnia suboriri, praesentis scripti testimonio et sigillorum nostrorum dignum duximus roborandum, testes adhibentes, qui praesentes erant: Thitardus de Wosterhusen, Gerardus de Kerecowe, Ulricus de Crüghe, Heinricus de Sconhusen, Albertus Valica. Actum anno dominicae incarnationis Mº.CCº.XXXVIº.

Walkenrieder Diplomatar fol. 31b.

210. Bifchof Bilhelm von Savelberg ichentt bem Alofter Baltenrieb ben Behnten ber Rlofterlanberei von Colpin. Savelberg, 1237. Jan. 16.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Willelmus Dei gratia Havelbergensis episcopus omnibus in perpetuum. Ex injuncto nobis a Domino sacri pontificatus officio cunctis quidem paternae sollicitudinis affectu adesse tenemur pariter et prodesse; specialiter tamen illorum utilitati nos decet intendere, quos sub regularis observantia disciplinae novimus divinis sollerter obsequiis invigilare. Notum igitur esse volumus universis, quod nos pro spe retributionis divinae cum communi consilio capituli nostri fratribus de Walkenred de-10 cimam in loco, qui vocatur Colpin, donamus cum omni suo jure perpetuo et libere possidendam tali conditione, si eis in terminis plura cisdem accreverint bona quocumque modo. haec nostra donatio ducentorum non excedat mansorum numerum, de quibus praevia ratione donationis nostrae non 15 solvant ullam decimam, sed plena in omnibus gaudeant libertate. Ut autem haec donatio nostra omnino rata permaneat et illaesa, praesentem paginam impressione sigilli nostri ct ecclesiae nostrae fecimus communiri. Actum Havelberg anno dominicae incarnationis Mo.CCo.XXXVIIo. Testes hujus rei sunt: Bertholdus praepositus, Johannes prior, Theode-10 ricus, Petrus, Wipertus sacerdotes, Johannes, Wilhelmus diaconi et alii quam plures. Datum in Havelberg XVII. kal. Februarii, pontificatus nostri anno XVII.

Wathenrieder Diplomatar fol. 14.

*211. Graf Dieterich von Sohnstein gestattet bem Rloster Walkenried, in "Brunebach" eine Hütte zu errichten, und befreit das Kloster von dem Rupferzins und dem "sleyschat." 1237. Mai 26.

Theodericus comes de Honsten universis praesentibus et futuris in perpetuum. Ab humana facilius labuntur memoria, quae nec scripto neque voce testium aeternantur. Notum igitur esse cupimus universis, quod praesentium tenore fratribus de Walkenred indulgemus, ut in loco, qui Brune-s bach vocatur, casam erigant, qui locus nostrae jurisdicioni subest ratione foresti, sed ipsis pertinet fratribus proprietatis jure cum lignorum et omnium, quae ad fundum loci pertinent, universitate. Conventum igitur liberum dimittimus et absolvimus a censu cupri et a jure, quod vulgo "sleyschat" 10 dicitur, si non possumus eum apud Goslarienses, vel apud eos, quibus jure danda sunt praedicta, facere liberum et absolutum; si vero facimus, quamdiu casalis fuerit ibi labor, praedicta omnia nobis cedent. Concedimus praeterea, ut in pecoribus aliisque suis animalibus nutriendis ad perficien-15 dam quoque monasterii sui oinnem utilitatem pro voluntate plenam habeant et liberam facultatem. Insuper neque nos neque homines nostri petitionem injuriosam aut exactionem faciemus conventui contrariam et molestam, quin etiam vexationes injuriosas et violentias, sive pignorum detractione seu 20 alio quocumque modo fiant, cum omni sollicitudine ac fideli diligentia ubique pro viribus deponemus. Quod etiam nostris fideliter committimus faciendum, si nos contingat abesse. Testes sunt: Widekindus praepositus de Ylevelt et Fromoldus canonicus ibidem, Burchardus de Ascazeroth, Fridericus 25 de Levenroth, Conradus lector, Hermannus de Koningeroth,

Heinricus de Wilferoth et Theodericus frater suus, Sifridus de Elrike et alii quam plures. Acta sunt anno incarnationis dominicae M°.CC°.XXXVII°, VII°. kal. Junii. Ut autem stabile 30 sit, sigillo nostro communivimus.

(Mit bem Giegel.)

212. Langeln, 1237. Mai 29. Rf

Ludolfus Halberstad, episcopus — cum nobilis Theodericus de Hessenhem quasdam possessiones in Scowen conventui in Walkenrede vendidisset et Volradus, Theoderici frater, de eisdem possessionibus querimoniam instaurasset, conventus autem ei pro redemtione querelae 20 marcas in domo monetarii Osterwicensis ponderatas dedisset — ad postulationem utriusque partis has possessiones conventui supradicto confirmat.

Dat. in Langele, ubi de his placitatum est, a. 1237, 4. 16 kal. Junii.

Testes: Meinhardus ecclesiae Halberst. major praepositus, Conradus et Gevehardus comites de Wernigerode, Wernerus de Zuceliz, Theodericus de Herzingerod, Bernardus de Scowen et Bernhardus filius ejus.

Walkenrieder Diplomatar fol. 107b.

213. Bifchof Gernand von Brandenburg fcentt bem Rlofter Baltenried ben Behnten von Colpin. "Gutowe", 1237. Mug. 2.

Gernandus Dei miseratione Brandeburgensis episcopus reverendo viro fratri et amico in Christo dilecto Th[eode-rico] abbati ac religioso conventui de Walkenred successo-ribusque ipsorum in perpetuum. Fugientibus cum Joseph ab Egyptia conjuge Pharaonis in manibus ejus pallio derelicto, quibus etiam custodes murorum abstulerunt pallium vetustatis, ut, veterem hominem exuentes, novo se homine revestirent, pium est, ut cum panibus occurramus, paupertatem eorum voluntariam sublevando, cum voluntarie sibi

sint pauperes et liberaliter aliis habundantes. Sunt enim 10 quasi greges tonsarum de lavacro ascendentes, exspoliantium semet ipsas, ut suis exuviis et tegumenta praebeant egentibus et tribuant alimenta. Proinde, fratres in Christo Jesu, cum praedictarum virtutum et privilegio et usu privilegii gaudeatis ac in nostra diocesi habere noscamini terram cen- 15 tum mansorum in loco, qui Culpin vulgariter appellatur, nos de consensu et per consensum nostri capituli justis precibus vestris dignum praebentes assensum, decimam ipsorum mansorum vobis ac vestris successoribus universis concedimus, tradimus et donamus ac praesentium auctoritate sanctimur. 20 Nulli ergo omnino hominum liceat hanc donationis nostrae paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, noverit se Dei omnipotentis indignationem graviter incursurum. Testes hujus rei sunt: Daniel canonicus Brandenburgensis, Willelmus sacer- 23 dos, Theobaldus diaconus, Albertus notarius curiae capellani. Datum Gutowe, quarto non. Augusti anno ab incarnatione Domini Mo.CCo.XXXVIIo, pontificatus nostri anno XVO

Walkenrieder Diplomatar fol, 11.

214. Der Convent bes Stifts Brandenburg beftätigt bie Schemtung bes Bifchofs Gernand. Brandenburg, 1237. Aug. 4.

Jacobus Dei gratia praepositus, H. prior, nec non totus Brandeburgensis ecclesiae conventus venerabili viro fratri et amico in Christo dilecto Th[eoderico] abbati ac religioso conventui de Walkenred successoribusque ipsorum in perpetuum. Fugientibus cum Joseph ab Egyptia conjuge Pha-5 raonis in manibus ejus pallio derelicto, quibus etiam custodes murorum abstulerunt pallium vetustatis, ut, veterem hominem exuentes, novo se homine revestirent, pium est, ut cum panibus occurramus, paupertatem eorum voluntariam sublevando, cum et voluntarie sibi sint pauperes et libera-10 liter aliis habundantes. Sunt enim quasi greges tonsarum de lavachro ascendentes, expoliantium semet ipsas, ut suis

exuviis et tegumenta praebeant egentibus et tribuant ali-Proinde, fratres in Christo Jesu, cum praedictarum 15 virtutum et privilegio et usu privilegii gaudeatis ac in Brandeburgensi diocesi habere noscamini terram centum mansorum in loco, qui Colpin vulgariter appellatur, nos donationi venerabilis in Christo patris ac domini nostri G[ernandi] episcopi Brandeburgensis consensum praebentes, decimam 20 ipsorum mansorum vobis ac vestris successoribus universis concedimus, tradimus et donamus ac praesentium auctoritate stabilimus. Nulli ergo hominum omnino liceat hanc donationis nostrae paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, nove-23 rit, se omnipotentis Dei indignationem incursurum. autem rei testes sunt: Heinricus de Ritbeke plebanus de sancto Godehardo, Johannes de cimiterio, Nycolaus subcustos, Johannes Eppo, Rodolfus de Sandewe, Baldewinus scolasticus, canonici nostrae ecclesiae, et totus reliquus con-30 ventus. Datum Brandeburg anno Domini Mo.CCo.XXXVIIo, IIº. nonas Augusti.

Walkenrieder Diplomatar fol. 11b.

*215. Bernehaufen, 1237. R

B[urchardus] albus et B[urchardus] crispus, comites in Lutterberch, testantur, Helwicum et Engelfridum de Bödenhusen, fratres, qui conventum in Walkenrede super decimatione in Kinderoth impetierant, acceptis 2 libris arg., somni juri in dictis bonis renuntiasse.

Act. in Bernishusen, a. 1237.

Testes: Heidenricus parochianus in Bernishusen, Everhardus prior de Walkenred, Christianus cellerarius ibidem, Hugo villicus de Duderstat etc.

(Mit befchäbigtem Giegel.)

* 216. 1237. R

A[lbertus] et C[onradus] comites in Clettenberg testantur, coenobium in Walkenrede ab Henrico milite et Bartoldo, fratribus de Tettenborne, mansum quendam in Saxwerpe pro 3½ marcis comparasse.

A. 1237, praesidente Theoderico abbate.

Testes: Wernerus advocatus, Wernerus Sciverstein, Sifridus de Saxa etc.

(Mit dem Siegel bes Grafen Conrab; bas Siegel bes Grafen Albert ift abgefallen.)

217. 1237. RI

Burchardus Magdeburg, burggravius agros in Alstede et in Peflede, a Guntero milite ecclesiae Walkenredensi venditos, 50 videlicet jugera, pro quibus Ipse dictam ecclesiam minis et injuriarum laesionibus pulsaverat, ad instantiam abbatis Sychemensis fratribus in Walkenrede, acceptis abseis 15 marcis, confirmat.

A. 1237.

Testes: Walterus abbas Sychemensis, Rudolfus pincerna, Gerardus de Steden, Otto de Alstede, Bevo frater ejus, Theodericus de Casle, Nicolaus Calf, Heinricus Colbaz.

Walkenrieder Diplomatar fol. 32b.

218. Dhne Datum, [1237]. Rt

A[nno] et H[einricus] milites de Heimborg S[imoni] abbati in Lapide S. Michaelis notum faciunt, quod commutationem factam de causa, quae versabatur inter ecclesiam Walkenredensem et sacerdotem de Heinrescingerode, sicut ab arbitris statutum est, inconvulsam servabunt, ita tamen, sut praedicta ecclesia Suo tueri teneatur patrocinio.

Walkenrieder Diplomatar fol. 52b.

219. Förfte, 1238. Mary 30. Rt

Conradus Hildensemensis episcopus — cum monachi de Walkenride et Bertoldus plebanus de Sehusen super decima Keminadis et Walmedehusen inter se diu certassent et tandem consentiente archidiacono, videlicet Hugoldo plebano S. Jacobi Goslariensis, compositio facta sit ita, ut praedicti monachi memorato sacerdoti pro illis decimis marcam legalis pecuniae singulis annis solvant — hanc compositionem ratam habet.

Datum "Vorsati in capella nostra" a. 1238, 3. kal. Apr., pontificatus a. 17.

Testes: Theodericus de Adenoys, Heinricus de Tossem, canonici Hildens.; Johannes praepositus Novi Operis in Goslaria, Basilius de Wenthusen, Johannes et Heinricus fratres dicti de curia Gandersem, Engelbertus et Rudolfus fratres de Dalem, Eckebertus de Freden, Aswinus et Heinricus fratres de Lapideo Monte, milites; Wilkinus de Rosendale, Theodericus de Goslaria, Gerardus camerarius.

Walkenrieder Diplomatar fol. 57b.

* 220. 1238. Rt

Albertus comes de Clettenberg mansum quendam in Vanre, solventem 4 maldratas Erfordenses, ecclesiae Gandersemensi tradit et ab eadem in feudo recipit, postquam fratres Walkenredenses silvulam quandam juxta Gunzerode cum area culta adjacente, in qua molendinum constructum est, quae bona lpse jam dudum ab ecclesia Gandersemensi jure feudali tenuerat, emtionis titulo comparaverunt.

A. 1238, ind. 11, sub abbate Theoderico Walkenredensi. Testes: Ywanus de Meinwarderode, Wernerus praefectus, 10 Johannes de Wormice, Conradus de Clettenberg, Heinricus de Craga.

(Mit bem Siegel ber Mebtiffin Bertha bon Gandersheim und bem beschäbigten Siegel bes Grafen Albert.)

* 221. 1238. · Rf

Theodericus comes in Honstene cum consensu filii Sui Heinrici confert coenobio in Walkenrede locum quendam piscinae juxta villam Nuwendorp, appellatum Kranecse, cum prato, quod dictum coenobium a Comitis colonis de Sassa sub conventione 3 marcarum ad piscinam comparavit.

A. 1238, regnante Romanorum imperatore Friderico.

Testes: frater Albertus quondam comes in Clettenberch, Bertoldus de Radolverod, Burchardus de Ascaszerod, Ludolfus de Bola, Ottho de Rosla, Ekkehardus advocatus, Fridericus de Levenrod milites.

(Mit bem Giegel.)

* 222. [Mühlhaufen,] 1238. Rt

Ernestus praefectus in Mulchusen testatur, quod — cum Wernerus de Salza, cognomento Scheverstein, locum sepulturae sibi eligens in Walkenreid, quaedam suae proprietatis bona in Horningen dicto coenobio contulisset, filius autem Conradus Scheverstein, successor ejus, dictam donationem s in irritum revocare tentasset — tandem memoratus Conradus cum consensu filiarum suarum et fratris sui Werneri paternae donationis proprietati renuntiavit.

A. 1238.

Testes: Theodericus camerarius, Henricus scolaris, Her- 10 mannus Schelvele miles, — — Bertoldus Clawe burgensis etc.

(Mit ben Siegeln Ernfi's, Conrab's und ber Ctabt Muhlhaufen.)

- 223: 1239. P.

C[onradus] miles de Molehusen, cognomento Scheverstein, abbati S. Georgii, F. scholastico et A. canonico in Nuemborch notum facit, quod sine voluntate Sua, imo Se nolente, M. plebanus de Windehusen fratres Walkenredenses super subjectione ecclesiae eorum in Otstede molestavit. Igitur dictos fratres praesentis scripti testimonio contra omnes parochianos de Windehusen duxit muniendos, ne deinceps aliquod jus filiationis sibi in capella usurpare praesumant.

A. 1238.

Walkenrieber Biplomatar fol. 40b.

224. [Duhlhaufen,] ohne Datum [c. 1238]. R

C[onradus Scheversten*], imperialis aulae camerarius, cum ceteris burgensibus [in Mulhusen] A[lberto] comiti de Clettenberg notum facit, quod omnis querela inter Fridericum Cůmekarl et ecclesiam Walkenridensem, tam illa, pro qua ille huic ecclesiae 26 equos abstulit, quam alia, ex integro sopita est ita, ut abbas dicto Friderico in restaurum damni 18 marcas solvat.

Testes: Conradus camerarius, Christianus de Herschenrode, Theodericus de Widense — —.

Walkenrieder Diplomatar fol. 51b.

*225. Serzog Barnim von Pommern ichentt bem Rlofter Balfenried 108 Sufen Landes in ber Utermart. 1239. Jan. 31.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Barnim, Dei gratia dux Pomeranorum, universis hanc paginam inspecturis in perpetuum. Quia rerum humanarum quantumvis ardua, quantumvis praeclara negotia delet citius et in nichilum deducit oblivio, sic solum huic pesti occurritur, si probe gesta vel provide stili officio consignentur. Ad omnium igitur tam praesentium quam successurorum notitiam cupio devenire, quod, juxta divinum et coeleste consilium peccata mea elemosinarum inpendio sperans redimere et optans michi amicos de iniquo mammona comparare, venerabilibus fratribus in Walkenredensi coenobio Regis aeterni militiam bajulantibus, in elemosinam tam pro meis quam pro omnium progenitorum meorum peccatis centum et octo contuli mansos, liberos videlicet ab omni contradictorum calumpnia in

^{*)} gufolge ber über ber Urfunde im Coder befindlichen Ueberfcrift.

pace ac securitate jure perpetuo possidendos. Hiis autem 15 dicti mansi terminis limitantur: quinquaginta quatuor namque mansorum eorundem a lacu Güds initium sumentes et in sinistro latere, versus aquilonem videlicet, harenosos quosdam colliculos limitantes, nec non et in dextro latere, versus meridiem scilicet, silvam, quae laica linguua (sic) 20 Ukerschewolt dicitur, laterantes ad orientem versus oppidum, quod Pozlowe dicitur, protenduntur; item quinquaginta quatuor mansi, a terminis Wernekowe inchoantes, contra locum, cui Karzenowe nomen est, protenduntur, villas has, Sukowe et sanctae Mariae videlicet, ad dextram demonstrantes. Hos 25 itaque fundos, eo, quo dictum est, situ et modo dispositos. cum omnibus appenditiis suis, hoc est terris cultis aut incultis, silvis, pratis, pascuis, aquis aquarumve decursibus. memoratis fratribus conferens assignavi in plenaria potestate successione perpetua libere possidendos. Ut ergo hujus 20 meae donationis tenor inconvulsus de cetero et integro perseveret et nullus eum inpedire valeat vel cassare, paginam hanc, ipsum continentem, sigilli mei testimonio placuit communire. Testes horum sunt Conradus dapifer de Pozowale. Ihoannes marchalcus, Henricus de Svaneberch, Albertus de 35 Insleve, Godefridus frater ejusdem, Ihoannes et Libborius de Naugarden. Godekinus advocatus et plures alii. Acta sunt haec anno gratiae Mo.CCo.XXXIXo, II. kal. Februarii. indictione XII.

(Mit bem Giegel bes Bergogs.)

* 226. Graf Dietrich von Sohnstein vertauft bem Rlofter Baltenried Guter in Othstäbt. 1239.

Theodericus Dei gratia comes de Honsten universis Christi fidelibus, quibus praesentem paginam exhiberi contigerit, salutem in perpetuum. Ut rerum tam luculenter quam utiliter patratarum memoria nulla umquam oblivionis caligine involuta depereat, salubriter satis et commode provisum est, sut carundem series sive noticia fideli cartae et veracium

apicibus litterarum tradita conservetur. Unde hac attestatione veridica cunctis duximus declarandum, quam probabiliter quamque legitimo juris tramite bona quondam Wasmodi in Othstede ipso decedente ad nos devoluta et vendentibus nobis in venerabilis Walkenredensis ecclesiae possessionem translata sint et redacta. Noverint igitur onines tam praesentes quam successuri, quod post ipsius Wasmodi decessum bona eiusdem in Othstede munificentissima sacri im-13 perii donatione sub nostrae potestatis dominio devenissent, et Fridericus de Wülferstede, frater eius, simul et Reinherus, maritus sororis ipsius, in praedictis bonis ius sibi hereditarium usurpantes, querimoniis nos pulsarent, datis eisdem quadraginta duabus libris argenti easdem querelas 20 eorum sopivimus penitus et finaliter complanavimus, talique pacto ipsi et pro se et pro omnibus aliquo ad ipsos propinquitatis vinculo pertinentibus omni juri suo, quod in jam dictis bonis vel habebant vel habere poterant, coram ydoneis testibus renuntiaverunt omnimodo. Coepit nichilo-25 minus Heinricus de Novali, frater uxoris Wasmodi cum avunculo eiusdem, Alberto de Oweleven, de praedictis bonis Wasmodi pro pueris ipsius, Thoma scilicet et Christina, quibus praecrant et quorum causam allegare susceperant, querelari, cum tamen ipsi pueri nichil in bonis eisdem juris 36 habuerint, ut puta qui ratione natalium suorum bonis ipsis convenientes, apti et coaequales nequaquam esse potuerint; quibus cum super hiis nullo teneremur juris ordine respondere, tamen, ut severitatem justitiae gratiae benignitas temperaret et necessitatem dispendii beneficii nostri liberalitas 33 aliquatenus compensaret, gratuito eis munere decem modios forenses contulimus per singulos annos in Hamme, hoc conditionali articulo interposito, ut, si forte infra quatuor annorum circulum triginta eis argenti libras conferremus, praedicti decem modii sub nostro redirent dominio et ipsi, de 40 memorata summa argenti bona quanta possent vel qualia comparantes, ipsa in beneficio de manu nostra susciperent, hoc addito, quod, si infra terminum praestitutum praefatam eis summam non taxaremus, ipsi praenominatos decem modios

The same of the sa

annuatim perpetuo beneficio possiderent. Talique et ipsi forma sopiti tam pro se quam pro omnibus jure ad ipsos 15 hereditario pertinentibus omni juri suo, quod in bonis saepe dictis vel habebant vel habere poterant, coram plurimorum testimonio renunciaverunt promptissima voluntate. Hiis igitur hoc, quo dictum est, ordine perpetratis, supra memorata bona, id est duos mansos et dimidium, cum omnibus appen- so diciis suis, terris cultis et incultis, silvis, pratis, pascuis, aquis aquarumve decursibus, ab omni contradictorum importunitate penitus absoluta, venerabilibus fratribus in Walkenredensi coenobio Deo et intemeratae Virgini militantibus justa et legitima venditione tradidimus perpetuo possidenda et 35 ipsis ca in perpetuum confirmare et in omni necessitatis articulo warandiam praestare tam per nos quam per filium nostrum et omnem in futurum successionis nostrae propaginem fideli sponsione promisimus. Ut autem ipsi fratres eadem bona liberius, securius et quietius possiderent, hoc 60 addendum putavimus, ut, si forte, quod absit, invasoris alicujus calumpnias vel violentias in eisdem bonis in posterum sustinerent, omne dampni sui restaurum de censu nostro, quem de foresto nobis et de molendino, juxta grangiam Riedhof sito, persolvunt annis singulis, integraliter retine-65 rent. Hujus autem negotii et exitus et processus in civili judicio, quod vulgo "lantthing" dicitur, praesidente comite Conrado de Cletthenberg, cujus etiam sigillo carta hacc insignitur, factus est et legitime consummatus, ubi etiam strennui viri Burchardus de Aschozcerod et Fridericus de Bruggen 70 bona jam saepius nominata secundum quandam juris formam, quae vulgariter "sale" dicitur, ad manum ecclesiae susceperunt. Ut itaque hujus tam sollempnis negotii summa indirupta et stabilis in perpetuum perseveret ac nullus eam succedentium temeritatis ausu infringere aut violare attemptet, 75 praesentem paginam inde conscribi et sigilli nostri fecimus robore communiri. In hujus etiam contractus inviolabile monimentum comes Albertus de Cletthenberg suum consensit adhibere sigillum. Adhibitorum autem testium ista sunt nomina: Heinricus de Mildensten, Bertholdus de Rathûl-80

verod, Ulricus Musere, Wernherus schulthetus de Cletthenberg, Daniel de Alarderod, Widego de Linderbeke, Heinricus praefectus de Northusen, Godescalcus monetarius, Conradus Ròlappe, Rodolfus de Sassa, Lambertus advocatus, » Wasmodus Praeco et plures alii. Acta sunt haec anno ab incarnatione Domini Mo.CCo.XXXIXo.

(Mit ben Siegeln ber Grafen Dietrich von hohnftein und Conrat und Albert von Klettenberg.)

227. Bifchof Ludolf von Salberstadt bezeugt, bag bas Klofter Balfenried Guter in Schauen von Balther von Amereleben geztauft habe, und bag beffen Schwiegersohn, ber Sohn Bernhard's von Dorftadt, tein Recht barauf befige. 1239.

Ludolfus Dei gratia Halberstadensis ecclesiae episcopus, omnibus scriptum hoc inspecturis salutem sti patrefamilias ordinante locum inter ecclesiasticos dispensatores sortiti su a demum officio nostro digne fungi nos credimus, si fidelem Christi familiam et maxime religionem monasticam et nutriamus eruditionis pabulo et protectionis umbracula foveamus. Ad praecavendas igitur eas, quae venerabilibus fratribus Walkenredensis ecclesiae irrogari possent, injurias attestatione praesentium declarandum duximus 10 universis, qualiter, cum filius Bernhardi de Dorstat fratres praedictos de Walkenred querimoniis non justis impeteret, Walterus de Amersleven, socer ejus, omnes ipsius argutias veraci testimonio cassavit et propulsavit. Nam cum idem Walterus de Amersleve bona quaedam in Scowen fratribus 18 antedictis legitime vendidisset et ipsam venditionem suam in placito judiciali, prout debuit, confirmasset, post emensum circiter triginta trium annorum cursum jam dictus de Dorstat Walkenredensem ecclesiam multis et gravibus coepit querimoniis molestare, pertinaciter magis quam vera-20 citer asserens, uxori suac bona, de quibus loquimur, here-

^{*)} Un biefer und ber folgenden leeren Stelle ift ber Cober befchabigt; an ber erften fehlen anscheinend 7 und an ber zweiten Stelle 4 Buchfiaben.

^{**)} Peerer Raum von 8 bie 10 Budfaben.

ditario jure competere. Cumque Walterus accitus a praenominatis fratribus utpote warandiam praestiturus coram judicibus, id est comitibus de Regenstein, advenisset, objecta probabili satis assertione dissolvit affirmans, quod filia sua nichil in eisdem bonis, quae scilicet ipse vendide-23 rat, juris haberet aut habere posset, praesertim cum septennio postea, quam cadem fuisset venditio confirmata, illa necdum nata fuisset. Et licet tam probabile testimonium solidum satis et sufficiens videretur, ad omnem tamen calumpniarum et impetitionis aditum praecludendum in prae-30 sentia nostri nichilominus idem Walterus assistens eadem, quae et antea testatus fuerat, testabatur. Acta sunt baec ab incarnatione Domini Mo.CCo.XXXIXo, sub testibus Meiuhardo majori pracposito, Everwino in Bosseleve praeposito, magistro Johanne decano, Hartwico de Walbeke canonico, 35 Hermanno notario, Johanne dapifero, Friderico de Hersleve, Heinrico Bromes aliisque quam pluriuris. Nos igitur tanti testimonium roboris valiturum arbitrantes in posterum, praesenti paginae diligenter inscribi et sigilli nostri annexione iussimus communiri.

Walkenrieder Diplomatar fol. 16b.

228. Erzbifchof Siegfried von Mainz ercommunicirt alle diejenigen, welche unerlaubter Beise in den Fischhaltern und Teichen bes Alosters fischen, Pferde des Alosters entführen oder ihre eignen Pferde auf Alostergütern füttern laffen. Nordhausen, 1239.

S[ifridus], Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus et sacri imperii per Germaniam archicancellarius et procurator, universis Christi fidelibus salutem et sinceram in Domino caritatem. Religiosam vitam habentibus pastorale debet adesse praesidium, ne cujusvis temeritatis incursus aut eos a bono proposito revocet, aut in eis, quod absit, robur sanctae conversationis infringat. Cum igitur dilecti filii abbas et conventus de Walkenried Cistertiensis ordinis multa sustineant incommoda a pluribus et pressuras,

^{*)} Lecrer Raum pou 8 bis 10 Budftaben.

10 licet hospitalitatem prae aliis exhibeant circa omnes, quare ipsis tum propter Deum tum propter caritatem hujusmodi esset merito deferendum, ex officii nostri debito super insis injuriis taliter duximus providendum, quod excommunicationis sententiam protulimus contra eos, qui in vivariis seu 15 piscinis eorum piscantur temere in gravamen et praejudicium corundem, et contra omnes nichilominus, qui in ipsorum grangiis et allodiis equos corum auferunt violenter, vel proprios equos locant in illis pascendos de sumptibus ecclesiae, donec fuerint inpinguati, cum nimiis laboribus sint 20 affecti. Praecipimus itaque universis archidiaconis nostris et eorum archipresbiteris auctoritate praesentium, ut, in cuiuscumque jurisditione praedictas injurias et gravamina irrogari contingat, abbati et conventui memoratis, contra malefactores hujusmodi supradictam excommunicationis senten-23 tiam publicent, facientes cam ab omnibus usque ad satisfactionem inviolabiliter observari. Datum aput Northusen. anno gratiae Mo.CCo.XXXIXo, pontificatus nostri anno IXo. Walkenrieber Diplomatar fol. 27b.

229. Rom, [1239.] Jun. 3. R

Gregorius (IX papa) abbati S. Petri, decano et scholastico Erfordiensibus — cum abbas et conventus de Walkenrede monstrarunt, quod nobiles viri Olricus et Sifredus, comites de Regenstein, et quidam alii Halberstadensis dioscesis eos molestarunt — mandat, quatenus causam audiant et appellatione remota decidant.

Dat. Laterani 3. non. Junii, pontificatus anno 13.

Chartularium Walkenriedense ber Sönigl. Bibl. 3u Saunover fol. 70 und 151'.

*230, 1239, R

Albertus, Conradus et Fridericus fratres, comites de Clettenberch, locum piscinae congruum, dictum Cranekesborne, juri Suo pertinentem, fratribus in Walkenrith conferunt. · A. 1239.

Testes: Burcardus de Ascazeroth, Witego de Linderbeche, Gerungus et Heinricus de Wilferoth, Theodericus de Werna, a Heydenricus et Wernerus de Clettenberch.

(An ber etwas berlegten Urfunde hangen bie Giegel ter Grafen Albert und Conrad.)

*231. 1239. R

Heinricus de Mildenstein donationem dimidii mansi in Bela a patre Suo Heinrico fratribus in Walkenred factam approbat iisque alterum dimidium mansum ibidem pro 9 marcis vendit.

A. 1239.

Testes: Conradus comes de Clettenberg, Bertoldus et Olricus de Radulveroth, Burchardus de Honsten, Albertus de Bela, Wernherus scultetus, Godescalcus monetarius, Lambertus advocatus, Jacobus de Northusen.

(Mit tem Giegel.)

232. Ohne Datum [1240]. R

Gevehardus, imperialis aulae capellanus et in Gitlede plebanus, recognoscit, Se 1 mansum, ecclesiae in Gitlede pertinentem et in Immedeshusen positum, mediante et promovente Basilio de Osterrode fratribus de Walkenriet ex communi consulto atque consensu civium pro 4½ marcis vendidisse et eandem pecuniam in aedificium ac necessarios ecclesiae usus reposuisse.

"Hanc paginam sigillo domini Bernardi de Plesse, ecclesiae nostrae advocati, fecimus communiri."

Testes: Basilius filius Basilii de Getlede, Hermannus fra-10 ter ejus, Bernardus advocatus, Bertrammus monetarius, Teodericus miles de superiori ecclesia, Gerbertus cognatus ejus, Reinerus de Wagenhusen, Herembertus de Stoufenborg, Regenhardus longus, Hermannus frater ejus, Lutman Faber, Theodericus Pistor, Johannes Carnifex, Degenhart de Foro-15
Walkentièter Diplomatar fol. 56b.

233. Dine Datum [1240]. R

Gevehardus Hildensheimensis ecclesiae canonicus — universis in Getlede superioris ecclesiae parochianis notum faciens, quod pro manso in Immedeshusen a domino B. de Winthusen 4½ libras recepit et easdem in dote, in fabrica 2 domorum et in tegmine sacrarii expendit tali conditione, ut successor Suus ecclesiae pecuniam dictam restauret — rogat parochianos, ut hanc ordinationem observari curent.

Walkentider Diplomatar fol. 59.

*234. Seiligenftabt, 1240. Marg 13. R

Sifridus sanctae Maguntinensis sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, abbati et conventui de Walkenrieden mansum in Immedeshusen olim ad parrochiam Getlede pertinentem, quem a Gevehardo rectore proquatuor marcis argenti et dimidia comparaverunt, confirmat.

Dat. apud Heylegenstad a. 1240, 3. idus Marcii, pontificatus anno 11.

(Un bem auf ber Königlichen Bibliothet zu hannober befindlichen Originale febit bas Gieael.)

* 235. 1240. R

Albertus, Conradus, Fridericus, comites de Clettenberg, donationem 7 mansorum in Mackenroth et Levenroth, a patre Ipsorum, comite A[lberto], et ab Ipsis monasterio in Walkenrede ad dotationem capellae S. Johannis Baptistae factam, in obitu matris Ipsorum G. et cum ejus corpus de Elrike in Walkeured transferretur etc., approbant et confirmant.

A. 1240.

Testes: Wernerus scultetus de Clettenberg, Henricus de 10 Levenroth, Daniel de Alarderoth, Meinherus et Wernherus de Wessungen, — Wasmodus Praeco, Hillebrandus cognomento Baccho'.

(Mit ben Siegeln ber Grafen Albert und Conrab.)

*236. Die Grafen Albert, Conrad und Friedrich von Klettenberg vergleichen fich mit dem Klofter Walfenried in Betreff mehrerer von ihrem Bater Albert dem Klofter überlaffenen Guter.
"Horwertere," 1242. Jul. 9.

Albertus, Conradus et Fridericus Dei gratia comites de Clettenberg universis hanc paginam inspecturis salutem in perpetuum. Cum emergentibus pro temporum varietate negotiis quam plurimum soleat aemula veritatis oblivio novercari, cautum videtur et commodum, ut res scitu dignae fide- s lis stili officio signatae ad posterorum noticiam transmittantar. Igitur praesenti cautione noverit omnis tam praesens aetas quam successura posteritas, quia, cum post obitum reverendi patris nostri. Alberti comitis quondam de Clettenberg, adversus Walkenredensem ecclesiam multas et graves 10 querimonias movere coeperimus, tandem illustres viri Th[eodericus] comes de Honsten et F[ridericus] comes de Bichelingen et H[enricus] comes de Kirkberg, a praedicti loci fratribus interpellati, pro dirimenda litis inter nos ortae querela et concordia caritatis pristinae reformanda medios se 13 Ouorum in praesentia dum utriusque partis, et nostra videlicet et fratrum praetaxatorum, fuisset causa pluries agitata, hanc demum compositionis et confoederationis formam memorati comites dictaverunt, ut singulis nostrum quatuor libras argenti supradicti fratres offerrent et ut nos 20 omnibus, de quibus ipsos inpetebamus, renuntiaremus sollempniter. Hanc ergo reconciliationis sententiam nos gratanter amplexi renunciavimus omnibus, quae praesens pagina subtus continet annotata, inprimis videlicet silvae, quae vo-

^{*)} Abgebruckt in Leuckseld antiqq. Walkenred. p. 88 und aufgenommen in Hoffmanns Wappen: und Chrenkleinod II. 433. Bei Leucksels lies Z. 88, 3. 5 v. u. praesato flatt pro sacto, und Z. 89, 3. 15 v. u. F. satt T. und needum flatt tum, auch sehe 3. 14 v. u. ver pro ein "C."

25 catur Jagethus, et terminis, quorum nomina sunt haec: Ekeneberg, Bogestal, Himelrike, Sassenberg, Holensten, Hereborgeroth, Herkenrod, Rosenberg, nec non et bonis in Fladekendorp et in Vodenrod, insuper septem mansis, hoc est in Lievenrod quinque et duobus in Mackenrod, qui a patre 30 nostro diversis temporibus praenominato monasterio sunt collati, duobus etiam mansis in Saswerpen, quos de pura elemosina et sola bonorum virorum donatione coemptos ad lumen cymiterii reverenda patris nostri devotio deputavit, omnibus quoque agris in Ymmenrod, qui agris Branderod 33 villae nostrae collimitant, sed et omnibus, quae post obitum patris nostri a monasterio Walkenredeusi, tam in pecunia scilicet quam in clenodiis seu in quibuslibet rebus aliis, requirenda putavimus. Omnibus, quae series praescripta nominatim expressit, cum omni jure, quod in ipsis vel ha-60 buimus vel habere potuimus, renunciavimus pari consilio et unanimi voluntate. Ne quis ergo hanc nostrae reconciliationis sententiam violare audeat vel in irritum revocare, praesentem paginam inde conscriptam et nostris et comitum, quibus praesentibus gesta sunt ista, sigillis censuimus 3 communire. Ego Fridericus, quia proprio careo, fratris mei Conradi placuit uti sigillo. Acta sunt haec anno Domini Mo.CCo.XLIIo. sequenti die post festum beati Kyliani martiris in villa, quae vocatur Horwertere, coram comitibus, quorum sigilla praesenti paginae sunt appensa. Testes ho-50 rum sunt comes Christianus de Kirkberg, comes Gozmarus filius ejusdem, Fridericus de Tunzenhusen, Heinricus Luppin, Hermannus de Everha, Tylmannus de Lindenouwe, Burchardus de Aschazerod, Heinricus frater ipsius, Heinricus de Werthere, frater ipsius Heinricus Knecht, Thidricus Filz de 33 Werthere, Reinwardus de Werthere, Meinherns de Wessungen, Ottho de Emelrikerod, Wernherus de Wessungen, Bertholdus frater ipsius, Waltherus de Wessungen, Theodericus de Hagen, Hugo de Wilrode, Theodericus de Wilrode, Conradus Rolappe de Northusen, Heinricus Saxo et plures alii. (In ber Urfunte bangt bas Giegel bes Grafen Conrad gweimal, bas bes (Brafen Albert fehlt.)

*237. [Rorbhaufen,] 1242. Rf

Johannes Dei gratia schultetus, itemque Johannes advocatus sacri imperii in civitate Nordhusensi, cum Helmboldus, concivis Suus — abbati Walkenred. querimoniam movens super amissione quarundam rerum, quas ante annos complures in quadam praedicti loci curia deposuerat et quas sinde praedonum manus abstulerat — genero suo Alexandro, praesentibus Ipsis, causam suam totaliter exequendam commisisset, hoc autem postea negasset, dictum Helmboldum pro eo, quod, tramitem veri deserens, causam, cujus executionem jam cesserat alteri, pro se denuo movere prae-10 sumserat, 3 talentis multant, et testantur, praedictum negotium juxta condictum et placitum Alexandri debito fine esse decisum.

A. 1242.

Testes: Godescalcus monetarius et Godescalcus filius 13 ejus, Daniel de Alarderod, Hermannus de Wizense, Conradus Rolappe, Alexander de Hertesberg, Sifridus de Elrike, Godescalcus filius Godescalci monetarii.

(Mit einem Siegel.)

* 238. [Rorbhaufen,] 1242. Rt

lidem testantur, abbatem de Walkenred, quem Alexander et Ekhardus de Nordhusen, a sorore eorum procuratores causae electi, super manso et dimidio in Windhusen querimoniis pulsare coeperant, exhibita cautione, in qua decisionis testes inscripti erant, et praestito manu tertia ju-s rando probasse, quod causa super illis bonis ventilata jam dudum et debito fine decisa sit.

A. 1242.

^{*)} Abgedruckt in Förstemann's Geschichte von Nordhausen, Nachtrag, S. 44 und 45, wo jedoch S. 44, 3. 11 von unten zwischen quoniam und suscepti — pro sehlt und S. 45, 3. 5 flatt si repoposcisset — si its res poposcisset und 3. 8 flatt tria — trium zu lesen ift.

Testes: Godescalcus monetarius etc., Sifridus de Elrike, 10 cives Nordhusenses'.

(Dit einem Giegel.)

* 239, Lauterberg, 1242. Rt

Burchardus Albus et Burchardus Crispus, fratres germani, comites de Lutherberg, recognoscunt, Se coenobio Walken-redensi astrictos esse ad warandiam praestandam super bonis quondam Gerungi militis de Ohtstede, quae dictum monasterium a progenitoribus Suis, comite Burchardo de Scartfeld et comite Heidenrico de Lutherberg, qui eadem bona de imperio tenuerunt, emtionis ordine conquisiverit.

"A. 1242, juxta capellam castri nostri, abbate loci prae-"nominati piscem nobis, quem esocem vocant, in testimo-10 "nium offerente."

(Mit bem Giegel bes Burchardus Albus.)

*240. Die Bürgerfchaft zu Weißenfee bezeugt, daß mehrere Leute in dem Ried ihren Anfprüchen an Guter zu Berrungen entfagt haben. [Weißenfee,] 1242.

Wasmodus, magister fori et Burchardus cellerarius in Wizense et universi burgenses civitatis praedictae omnibus in perpetuum. Cum res gesta mandatur litteris, universa calumpniae praevenitur materia, ne praestetur litis occasio successori; elucescat ergo praesentibus ac futuris, quod quidam homines de karecto landgravii, jure quodam servitii ad ipsum pertinentes, abbatem et fratres coenobii Walkenredensis gravi quadam forma placiti occasione venditionis quorundam praediorum in Beringen, ut dicebant, et a praefatis viris per annos circiter octoginta in possessione habitis sunt aggressi causantes, quadraginta marcas sibi jure hereditario adhuc persolvendas. Quorum dicta studio discre-

^{*)} Abgebruckt I. c. S. 44, we aber 3. 15 flatt asseveraret — asterneret zu lesen ift.

tionis diligenter pertractans ac prudenter venerabilis vir dominus abbas et totius causae merita sagaciter cognoscens, quia omnibus privilegiis suis perlectis hujus causae cognitio 15 de veritate sibi constare non potuit, maturato consilio abbas virorum, qui aderant, potius juramento se expurgare volebat. quam in dampnum suae ecclesiae pecuniam traderet habere non debentibus forma peregrina. Unde et negotium taliter terminatum est, quod abbas cum senioribus coram conventu 20 suo de omnibus sibi objectis juramento se expurgavit, eo tamen pacto, ut jam dicti querelatores omni querimoniae habitae vel etiam in posterum habendae integraliter renunciarent, insuper et ipsam renunciationis formam in jure, quod vulgariter nuncupatur "wer", juramento confirmarent, 23 et hoc totum coram conventu sic rite percelebratum est, ut praedictae actionis auctores simul et renunciatores nominibus propriis praesenti scripto sollerter inserantur. Isti omnes resignaverunt et resignationem eorum ratam se habituros dicebant Hermannus et Hermannus filius eius, Everhar- ao dus filius ejus, item Theodericus et filius ejus, Sifridus et Theodericus et Sifridus filius ejus, Gerhardus et Arnoldus filius ejus, Johannes, Jacobus et Waltherus de palude, praeco Heinricus, Jacobus et Frowinus. Hii juramento confirmaverunt: Hermannus cum tribus filiis, Gerhardus cum duobus 33 filiis, Theodericus cum duobus filiis, Sifridus cum filio, Jacobus pro se et filio sororis, Jacobus pro se et fratre suo, Johannes pro se et legitimis heredibus suis. Hujus vero factae renunciationis testes fuerunt hii: Heinricus cognomento Cancer, Heinricus de Cranicburne, Heinricus de Wizense, 10 Bertoldus de Berge et Hartmodus milites, Burchardus cellerarius, Heinricus et Conradus frater suus de palude, Theodericus Leimencloth, Hartmannus praeco et alii quam plures. Ne igitur tam rationabile factum et processum quisquam valeat in posterum infringere ausu temerario, praesentis 45 scripti sufficienter provisum est cautela cum testium denominatione et sigilli nostri appositione. Acta sunt hace anno Domini Mo.CCo.XLIIo.

(Mit bem unversehrten Giegel ber Ctatt Beifenfee.)

241. [Machen,] 1243. Mai.

Fr. B[ernhardus] abbas totusque conventus in Walkenrit vendunt redditus annuos 17 solidorum et unius denarii, quos habent in civitate Aquensi de macellis in foro, Conrado cantori Aquensi pro 16 marcis, et idem C[onradus] cantor Aquensis pro remedio animae suae et parentum suorum dictos census confert conventui Walkenrid., ita ut, quamdiu vixerit, usufructum habeat in eisdem, et post mortem suam cedant ad secundum pulmentum refectorii emendandum.

Acta praesentibus domno Symone de Penciche canonico Aquensi; Arnoldo Villico, Obertyno de Trajecto et Willelmo de Monasterio scabinis; Titrico, Rucelone, — Hardino fratre Villici civibus Aquensibus et aliis quam pluribus fide dignis.

Datum a. Dom. 1243, mense Majo.

Chartularium Walkenriedense der Adnigl, Bibl, 311 Sannover fol. 87'.

*242. Erfurt, 1244. Marg 15. R

Sifridus archiepiscopus Maguntinus notum facit, quod quaestio quondam a Christiano decano et capitulo Jechen-burgensi contra conventum in Walkenrede mota super decimis de possessionibus ejus in Beringen, ita composita sit, quod conventus in Walkenred ad 2 modios mensurae Nordhusensis, quos antea pro decimis solvit, dimidium modium addere teneatur.

Erfordiae, a. 1244, id. Mart.

(Das anhangente Giegel ift verlett.)

* 243. 1244. R

Christianus comes in Kirberg notum facit, quod cuncti filii Sui, Henricus, Gozmarus et Christianus, datis eis ab ecclesia (Walkenredensi) 2 marcis argenti querimoniae suae super quadrante uno et curte in Nuenburch renuntiarunt. A. 1244.

(Mit bem Giegel.)

* 244. Riettenberg, 1244. Ri

Albertus, Conradus, Fridericus, comites in Clettenberch, recognoscunt, quod — cum Gunterus, filius Danielis de Alarderoth, super quibusdam bonis in Rodageroth, quae juris sui esse dicebat, monasterio de Walkenrede maxime importunus fuisset, Daniel autem, pater ejus, coram abbate et 5 Christiano, Heinrico, Sifrido, comitibus de Kercberch, constanter testatus esset, nullum se in praedictis bonis jus habuisse — dictus Daniel, veniens ad placitum provinciale in Clettenberg, cum omnibus filiis suis, Guntero, Daniele, Henrico, Martino et Gozwino, omni querelae solemniter renun- 10 tiavit.

A. 1244.

Testes: Wernerus praefectus, Fridericus de Wexungen, Conradus de Clettenberch, Dithmarus de Mackenroth, Wasmodus Praeco, Heinricus de Craga, Daniel de Meinwarderoth. 18

(Dit ten Siegeln ber Grafen Albert und Conrad von Rlettenberg)

* 245. 1244. Rf

Berta Gandersheimensis abbatissa dimidiam marcam argenti examinati a monachis Walkenredensibus singulis annis libere vacantem, canonicis Gandersheimensibus et specialiter fraternitati eorum assignat, ut anniversarius dies Suus ab eis et successoribus eorum observetur.

A. 1244.

(Das Siegel ift abgefallen.)

* 246. 1245. 3ul. 10. R

Hermannus comes de Mansvelt et borchgravius de Vriborch testatur, quod abbas et conventus de Walkenrith a

^{&#}x27;) 3m Befentlichen getren abgebruckt in Harenberg histor. Gandersh. p. 763; Luckfeld Antiqq. Gandersh. S. 239.

Conrado de Tannenroth super detentione bonorum cujusdam Wasmodi in Otstede querimonia impetiti et injuriis atque damnis graviter fatigati, hoc modo in pacem convenerunt: praedictus Conradus omni juri in bonis memoratis renuntiavit; abbas et conventus renuntiaverunt illatis injuriis ac damnis et addiderunt 20 marcas com. arg.

A. 1245, 6. id. Jul.

Testes: H. de Helderungen, Galfridus de Luchowe, F. de Tannenrode.

(Das anhängende Giegel ift unverfehrt.)

247. [Machen,] 1246. Rt

Frater B[ernhardus] abbas totusque conventus in Walkenred protestantur, Se ex illa pecunia, quam a C[onrado] cantore Aquensi pro redditibus annuis in civitate Aquensi acceperunt, una marca censum annuum ibidem redemisse, reliquas 15 marcas ad novam vineam excolendam in loco, qui vocatur Bodenroth, assignasse, cujus vineae proventus secundo refectorii pulmento deservient.

Dat. anno gratiae 1246*.

Testes: dominus Symon de Senthiche canonicus Aquen-10 sis; Arnoldus Villicus, Obertinus de Trajecto et Willelmus de Monasterio scabini; Titricus, Rucelo, — — Hardinus frater Villici, cives Aquenses.

Chartularium Walkenriedense ber Ronigl. Bibl. ju gannover fol. 108' fig.

*248. Graf Burchard von Scharzfeld bekundet, bag Berner Morne und heinrich von Bindehaufen ihren Ansprüchen auf Klofterguter in Othftabt entfagt haben. [Scharzfeld,] 1246.

Borchardus Dei gratia comes de Scarvelde omnibus hanc litteram intuentibus salutem. Notum sit universitati vestrae,

*) 3n bem Registe. Walkene, de 1473 yn Molfenbûttel findet lich diese Ursunder nut dem 3abre 1245: "Bsernhardus abbas 15 mareas, quas recepit pro censibus annuis, quos habuimus in macellis Aquisgrani et ipse vendiderat, protestatur se expendisse in culturam novae vineae in Bodenrod. Datum a. 1245."

quod servus noster Wernherus cognomento Morne querimoniam contra conventum de Walkenride proposuit de quibusdam bonis in Ostede et Henricus de Windehuse similiter de bonis ibidem sitis querimoniam instaurat, conventus autem non ex debito, sed volens redimere vexationem suam, dedit Wernhero unam marcam puri argenti et quatuor ulnas lanei panni et Heinrico dimidiam marcam et quatuor ulnas, sicque est querimoniis renunciatum coram nobis sub astipulatione poenae capitalis. Acta sunt anno Domini Mo.CCo.XLVIo. Testes sunt Hermannus de Uderde, Bertoldus et Bertoldus Calips castrenses Scartveldenses, Th. et R. famuli de Sulinge, Hugo, M. advocatus milites de Hertesberg; insuper intraverunt Wernherus et Henricus servi praedicti et sigillum no-13 strum super hiis dari conventui petierunt.

(Mit zwei verletten Siegeln.)

*249. Berner Morne und Seinrich von Bindehaufen entfagen ihren Anfpruchen [an Rlofterguter zu Othftabt]. Scharzfelb [1246].

Ego Wernherus Morne et ego Henricus de Windehusen omnem querimoniam, quae ... potu ... competere in conventum de Walkenride vel competit, sub debito juramenti et sub poena capitis tuam et extinctam et sub eadem poena praestamus warandiam conventui pro amicis et cogna- s tis nostris, feminis atque viris. Renunciavimus in Hertisberg coram M. advocato et domino W. sacerdote, item in Scartvelde coram Goz. sacerdote et B. Vulpe advocato et praesentibus castrensibus utriusque castri. Ut autem haec firma semper maneant, sigillum comitis de Scartvelde et M. advo-10 cati de Hertisberg sigillum apponi jussimus. Testes milites de Hertisberg omnes et villani, item omnes castrenses de Scartvelde et rustici de villa, in quorum praesentia sunt haec facta. Ego Borchardus de Scartvelde comes et ego M. advocatus de Hertisberg promittimus cum castrensibus 15 castri utriusque pro Wernhero et Heinrico, quod rebus et in

corpore destruemus eos, si violent haec praemissa, et damus warandiam conventui pro eisdem et pro amicis eorum. (Mit den verlehten Siegeln des Grasen den Scharzseld und des Abvocaten M. von derzherg.)

250, 1246, Mai 12, RI

Olricus comes in Regensteyn notum facit, Se 4½ mansos in villa Vesterscowen proprietatis jure possidendos ecclesiae Walkenred. pro 150 marcis p. et exam. arg. vendidisse cum consensu uxoris Suae et liberorum Suorum, Mechtildis, Henrici, Ottonis, Alberti, Siffridi. Ipse in capella Regensteyn super reliquias S. Nicolai pro Olrico, filio Suo, qui eo tempore defuit, juramento promisit, quod hic abbatem et conventum super istis non impetet, quod promissum idem Olricus postmodum in Regenstein repetiit.

"Nihilominus venientes in villam Holtemneditfurde in "theatro ibi, quod wulgo Spelhus dicitur, comite Sifrido, "fratre Nostro, judicio praesidente, renuntiavimus bonis illis, "et per sententias quaesitas rite ac dictatas atque inventas "appropriata sunt bona illa ecclesiae Walkenredensi nullo s, "contradicente, sed heredibus Meis voluntatem praebentibus "et consensum. Thi[dericus] de Bich, vrisculthete vulgariter "dictus, eo tempore ex jussu Meo et fratris Mei, comitis "Sifridi, praefuit judicio et praesedit."

A. 1246, 4. id. Maii.

Testes: comes Sifridus de Regensteyn, Thi[dericus] de Bich frisculthete, Th. filins ejus, filii domini Berhardi de Scowen Fridericus et Henricus, Henricus de Lochtene, Johannes et Johannes scabini, Ludolfus de Swanebeke, Henricus de Santersleve, Johannes de Amersleve, Godefridus advocatus.

Walkenrieder Diplomatar fol. 115.

Migebrudt in Sheib vom Abel S. 216, und in Erath cod. dipl. Quedlind. p. 178. Bei Scheib S. 216 lies 3. 1 "Olricus", 3. 5 "Vesterscowen"; S. 217, 3. 3 "virgultis", 3. 4 "poterant", 3. 7 "promisi", 3. 8 "impetet", 3. 9 "me" flatt nobis, 3. 11 "villam Höltemneditfurde" flatt villam Duitforde.

*251. Graf Dieterich von Hohnstein verkauft bem Rlofter Balfenried den Berg Rehberg, "Senge", das Deputatholz für die Rüble in Görsbach 16. 1246. Rai 25.

Theodericus comes de Honsten omnibus litteram banc visuris in perpetuum. Temporales actiones a memoria recedunt hominum, si debitum non capiunt firmamentum: universitati ergo vestrae tenore praesentium cupio notum esse, quod vendidi conventui de Walkenride montem vocatum; Reberch et Senge, ligna quoque molandino in Gersbeke pro reparatione deputata cum fundis cumque omni suo jure, quocunque nomine censeatur, perpetua libertate possidenda. Praeter haec vendidi etiam eidem trium marcarum censum in silva Hartmodi militis atque auctoritatem ipsam silvam 10 emendi, nam talis michi emptionis auctoritas juris foresti competebat ratione. Vendidi nichilominus eidem forestum in silva memorata et forestarium jus et quamlibet simul jurisdictionem, quocunque nomine ac titulo significari habetur, quae michi et competit et potest competere in hac silva, 18 exceptis tantum venatione atque rixa, si contigerit ibi per quemcunque hominum, qui non est familia et mancipium ad conventum pertinens antedictum. Hinc centum marcas Northusensis monetae acceptavi, e quibus sexaginta sunt datae nunc determinatis temporibus et personis; residuae 20 autem quadraginta marcae nec michi neque alicui nomine meo aliquatenus persolventur, donec illa emptio lignorum Hartmodi militis modo fuerit debito stabilita. Hujus emptionis summa marcarum octoginta numerum non excellet (sic), immo eam pro posse idem Hartmodus miles attenuandi dabit ope- 23 ram bona fide. Conventus vero Reberg, Senge aliaque in forma emptionis recepta et comprehensa pro supradictis marcis sexaginta inviolabiliter possidebit justo titulo similiter bona fide. Hinc et praesto lege militari et praestiti meam fidem Borchardo de Aschazeroth et Lamperto advocato, qui so meo jussu inque meam fidem sacramento militari et fidei snae Hermanno de Vurre firmiter spoponderunt, quod civitatem Northusen intrabunt, si fuerit a conventu et abbate requisitum, neque exibunt, donec ex integro compleam hacc

32 promissa in expensis, quae fiunt exhinc non conventum et ad omnia interesse me condempno. Servo in omnibus hiis et servabo conventum indempnem, si nunc et in futurum quaestio fuerit habita contra ipsum etiam a quaeunque persona, si publica fuerit et privata. In haec sacramento militiae et fidei cautione nec non praesentium tenore et me et Henricum, filium meum, qui eadem lege atque fide promittit, obligo nunc omnia haec nos fideliter et constanter perpetim servaturos. Acta sunt haec anno Domini M°.CC°. quadragesimo sexto, VIII°. kal. Junii. Testes sunt Everhardus prior, Christianus, Heinricus, Conradus monachi, Conradus, Hermannus conversi in Walkenried, Th[eodericus] de Wilrod, Henricus de Aschazerod, Basilius de Salza milites et alii quam plures. Ut autem stabile istud sit, mei est sigilli munimine roboratum.

(Das anhängende Giegel ift unberfehrt.)

* 252. 1246. Jun. 1. Rt

Idem notum facit, quod Lippoldus de Radolverode 3 mansos in Hoborgerode in gratiam conventus in Walkenred resignavit.

A. 1246. kal. Junii.

Testes: Henricus, filius Suus, comes Henricus de Swarceborg, Fridericus de Rosla, Borchardus de Aschaceroth et frater ejus, Thidericus et Henricus fratres de Wilrot, Johannes de Bola, H[ermannus] de Vůrre, Johannes de Worfece. (Das Siegel fehlt.)

*253. [Mühlhausen,] 1246. Sept. 4. R

Johannes [de Bodenstein], gener Conradi Schiversteini, Heinricus, Walterus, Volpertus, fratres de Godensberg, cum aliis coheredibus Suis renuntiant omni juri in bonis in Horningen, quae Conradus Schiverstein claustro de Walkenrede s legavit. A. 1246, prid. non. Sept., ind. 4.

Testes: Conradus de Widense, Conradus molendinarius, — Johannes pellifex, cives Molehusenses; Martinus de Dutherstat.

(Dit ben Siegeln bes Johann bon Bobenftein und ber Stabt Dublhaufen.)

* 254. Lyon, [1246.] Sept. 11. R

Innocentius IV. papa ad preces abbatissae et conventus monasterii S. Mariae Novi Operis extra muros Northusen, mandat abbati de Walkinred et praeposito ecclesiae de Ilfelt, quatenus ea, quae de bonis dicti monasterii illicite distracta invenerint, ad jus et proprietatem ejusdem monasterii libere revocent, contradictores per censuram ecclesiasticam compescendo.

Lugduni, 3. id. Septbr. pontif. anno quarto.

Aus forftemann's Befdichte von Morbhaufen, 3. 46 ..

255. Lyon, [1246.] Oct. 31. Rf

Idem abbati Cistercii ejusque coabbatibus et conventibus universis Cisterciensis ordinis indulget, ut possessiones et alia bona, mobilia et immobilia, feudalibus tantum exceptis, quae personis fratrum ad monasteria e sacculo fugientium et professionem facientium, si remansissent in sacculo, ra-s tione successionis vel quocunque alio justo titulo contigissent, petere, percipere ac retinere valeant, contraria consuctudine non obstante.

Lugduni, 2. kal. Novbr. pontif. a. 4.

Uach einem Cranssumt bes Beinrich Gilen, Officialen zu Jecheburg, vom 3. 1473 und dem Chartul, Walkenried, ber gonigt. Bibt. zu gannover fol. 146'.

256. Bifchof Ruthger von Brandenburg überläßt bem Rlofter Baltenrieb ben Behnten über 100 Sufen in ber Utermart.
1247. Apr. 29.

In nomine sanctae Trinitatis et individuae, Patris et Filii et Spiritus sancti. Ruthgerus Dei gratia Brandenburgensis

ecclesiae episcopus omnibus praesentem paginam inspecturis in perpetuum. Ouoniam coelesti patrefamilias ordinante sinter ecclesiasticos dispensatores locum sortiti sumus, ita demum officio nostro fungi nos credimus non indigne, si fugientibus de Babilone cum panibus occurramus, paupertatem corum voluntariam sublevando, cum voluntarie sint pauperes sibi et liberaliter aliis habundantes. Sane igitur uni-10 versitati vestrae harum tenore cupimus notum esse, quod venerabilibus et in Christo dilectis fratribus et amicis nostris in Walkenrid ad necessitatis eorundem supplementum et pauperum Christi hospitandi praetextu ad eos frequenter venientium propter spem remuneracionis divinae conferimus decimam in Ukera de centum mansis et collatam tenore praesentium confirmamus cum omni integritate jure perpetuo ac libere possidendam, districtissime prohibentes sub anathemate, ne quis eos binc audeat molestare, praesertim cum et de communi consensu capituli Brandeborgensis haec 20 nostra donacio sit perfecta. Hujus rei testes sunt Rodericus abbas de Cinna, Sigerus abbas de Lenin, Symeon pracpositus de Colonia juxta Berlin, magister Hermannus de Templo, magister Conradus de Walkenrith, Heinricus plebanus de Oderberge, Johannes de Warnowe, Giso, Heidenricus cap-25 pellani nostri et alii quam plures tam clerici quam laici fide digni. Ut autem hace nostra donacio firma semper maneat et illaesa, praesentem paginam exinde conscriptam fecimus sigillo nostro communiri. Acta sunt anno Domini Mo.CCo.XLVIIo, indictione XV, epacta XIIa, IIIo kal. Maji, so pontificatus nostri anno sexto.

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl. Bibl. 3u Sannever fol. 126.

257. Das Brandenburgifche Domcapitel beftätigt bie vorftebenbe Schentung bes Bifchofe Ruthger. 1247. Apr. 29.

Petrus praepositus totumque Brandeburgensis ecclesiae capitulum omnibus hanc literam intuentibus in perpetuum. Si famulis Christi nostrae benivolenciae favore (sic) inpendimus corum paupertatem voluntariam pro nostra possibilitate

sublevando, id de ipsorum crebris oracionibus oracionibus (sic) s nos credimus assecuturos, ut pensantem hominum merita Deum, cujus adventum pertimescimas, in novissimo die securi judicem videamus. Hinc est, quod universitati vestrae cupimus notum esse, quod nos dilectis in Christo fratribus et amicis de Walkenrid ad necessitatis eorundem supple-10 mentum ob remuneracionem divinam conferimus decimam, eis imitantes pio affectu venerabilis episcopi nostri domini Ruthgeri vestigia, qui et eandem eis decimam in Ukera, videlicet super centum mansis, pia liberalitate contulit atque collatam suis literis confirmavit. Sane communi de con-13 sensu hanc domini episcopi approbantes decimae collationem, tenore praesentium donamus eam praefatis fratribus communiter atque donatam legitime praesenti pagina confirmamus cum omni juris integritate perpetuo possidendam. Hujus rei testes sunt Rodericus abbas de Cinna, Sigerus :0 abbas de Leuin, Symeon praepositus, Henricus plebanus de Oderberge, Giso capellanus, Heidenricus notarius, Johannes de Warnowe, Hermannus de Templo, Conradus de Walkenrith plebani, Wernherus schultetus de Stetin, Marsilius schultetus de Berlin, Fridericus advocatus episcopi Brandebur- 23 gensis et alii quam plures. Ut autem hacc nulla queant calumpnia inmutari et ne alicujus inprobitate possint iu futurum perturbari, praesentem pagiuam inde conscriptam sigillo ecclesiae nostrae fecimus communiri. Acta sunt haec anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo septimo, 30 indictione XV, epacta XIIa, IIIo kal. Maji.

Chartularium Walkenriedense ber Adnigl. Bibl. in Sannoper fol. 111'.

*259, 1248, Mai 14, Rt

Theodericus comes de Honstein notum facit, quod ab Ipso Ipsiusque filio conventus de Walkenred pro 250 marcis Nordhusensis monetae silvam Horneberch emit ad 10 annos. Promittunt Theodericus et Ejus filius, comes Henricus, Se nunquam conventum impedituros esse, quo minus silvam sibi utilem faciat pro posse et nosse, et statuunt fidejussores

Theodericum et Henricum de Wilrode fratres, Hermannum et Hermannum de Vourre fratres, Hermannum de Coningerode et filium ejus Thidericum, qui lege militari fidem dederunt, quod, si Comes aut filius Ejus vel aliquis Eorum nomine haec praemissa violaverit, Nordhusen intrabunt etc. Insuper promittunt Comites, Se procuraturos esse, quod census 1/2 marcae pro pascuis in Wida sitis a claustro non amplius detur. Denique pratum gramineum juxta Sassenborch situm conventui libere conferunt, si quicquid juris competeret rusticis de Sassa in dicto prato, hoc integraliter rediment, conventus huic redemtioni 5 marcas adjiciet ita, ut piscinam aut vivarium in prato facere possit.

24 A. 1248, 14. kal. Junii.

(Das anhängende Siegel ift unverfehrt.)

259. Ditfurt, 1248. Mai 27. R

Sifridus et Olricus, comites de Regensteyn, contractum celebratum inter abbatem et conventum de Walkenrede et Bernhardum militem de Scowen, quo illi ab hoc 6½ mansos et 8 areas in Scowen pro 200 marcis arg. exam. emerunt, approbant et acceptis 30 marcis omne jus, quod Sibi in mansis et areis venditis competebat, ad abbatem et in conventum transferunt.

"Actum in villa Dithvorde a. 1248, 6. kal. Junii in prae"sentia scabinorum, qui hujus rei testes una Nobiscum sunt,
"quorum nomina sunt haec: Heinricus de Scowen, Berhar"dus de Swanebeke, Fridericus et Heinricus frater suus de
"Scowen, Heinricus de Hadebere, Heinricus de Luchtene,
"Conradus et Hermannus de Beck, Thidericus, Thidericus et
"Conradus, filii Hermanni de Beck, Alvericus de Nendorp."*

Walkentieter Diplomater fol. 113b.

^{*)} Mogebructt in Scheib vom Mbel, S. 216 und in Erath cod. dipl. Quedlind. p. 180. Bei Scheid ließ Sp. 1, 3. 14 b. u. "gestarum", 3. 9 "de Scowen," 3. 7 "celebratum assensu nostro approbare", 3. 3 "mansos in Scowen et dimidium", 3. 1 "perpetuo"; Sp. 2, 3. 25 b. u. "VI kal. Junii" flatt "V kal. Januarii", 3. 15 "de Beck" flatt "dieti Bock", 3. 13 "Hermanni de Beck" flatt "Hermanni dieti de Bich" und 3. 12 "Nendorp" flatt "Meindorp".

260. 1248, ind. 7. Rf

Barnim dux Slavorum coenobio Wolkenreth confert curiam, quae Tamzowa dicitur, cum 54 mansis eidem curiae adjacentibus, item campum, qui Ratichowa vocatur, cum 36 mansis, praeterea 4 molendina in flumine, quod vocatur Salvea, libere possidenda.

Dat. anno Domini 1248, ind. 7.

Testes: Wartizlaus dux Deminensis, Johannes de Boizenburch, Greninghus, Liborius, Heinricus de Garchowa, Godico, Heinricus de Albrechteshusen milites; Bavarus, Conradus Clest, Theodericus notarius et alii quam plures.

Aus fr. v. Dreger's Codex diplom. Pomeraniae I, 275 .

*261. Die Grafen Albert und Conrad von Rlettenberg zeigen bem Erzbifchof Siegfried von Mainz, ihrem Lehnsherrn, an, baß fie bas Dorf Rauenborf burch Bertauf und Taufch dem Klofter Baltenried abgetreten haben. 1248.

Reverendo domino suo ac semper diligendo S[ifrido], Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopo et Vuldensis ecclesiae humili ministro, Aslbertus] et Conradus] fratres et comites in Clettenberc paratum in omnibus suae fidelitatis obseguium. Ab humana facilius elabuntur memoria, quae s nec scripto nec testibus terminantur. Notum igitur vestrae facimus excellentiae, quod nos villam quandam, Nuwendorp nuncupatam, quam aemuli nostri in desertum et sterilitatem jam dudum redegerant, ut apparet, quum quaestum et fructum in eadem non possemus recipere, per contractum 10 venditionis et concambii cum omni jure suo distraximus coenobio Walkenridensi. Continebat autem in se villa memorata viginti quatuor mansos, qui nobis ad annum quinquaginta solidos censualiter persolvebant. Verum quum dictam villam ab ecclesia Vuldensi jure tencamus feodali, 13 ut saepe dictae ecclesiae secundum debitum justitiae satisfiat integraliter et nostra venditio firmamentum et robur

^{*)} hieraus auch abgebrudt im hannoberichen Magagin 1843. St. 25.

sorciatur perpetuum, post multam discursionis ventilationem nos haec bona loco eorum, quae distraximus, recipimus 20 refundenda. Ego comes Conradus recepi ab ecclesia Walkenridensi quindecim mansos et dimidium, quos ecclesiae Vuldensi resigno feodaliter recepturus. Sita sunt haec bona in hiis locis: in Makkenrot quatuor mansi, in Hayerungen quinque mansi, in Ochtevelt tres mansi, in Wexungen duo 23 et dimidius, in Livenrot quatuor. Insuper ego comes Albertus, quum obligatus essem aere alieno pro parte mea paratam recepi pecuniam ea conditione interposita, ut septem mansos proprietatis meae, quorum quilibet solvit sex modios annuae pensionis, et vineam in villa, quae vocatur so Vanre, in Vulda resignarem iterato de manu Vuldensi eisdem infeodandus. Igitur quia ratione feodi ad gratiam vestram respectum nos habere convenit et recursum, possessiones nostras in praesenti cedula conscriptas sub sigillis nostris vobis resignamus, rogantes attentius, ut venditas 35 ecclesiae Walkenridensi vestro privilegio dignemini confirmare. Insuper et possessiones subscriptas, quas loco memorato recepimus reponendas, a nobis recipere et eisdem nos infeodare dignemini ad praesens. Datum anno gratiae Mo.CCo.XLVIIIo ..

(Die anhangenben beiben Siegel find unberlett.)

*262, 1248, RI

B[ertholdus] dapifer de Slatheym testatur, quod coram Ipso, coram Ludovico de Helingen et Hermanno dapifero juniore Lodewicus de Hettenburnen, qui ecclesiam de Walkenrede indebitis querimoniis molestaverat, omni juri, quod shabere posset, renuntiavit.

A. 1248.

^{*)} Eine zweite Ausfertigung ift nur barin abweichend, bag fie an ben ,abbas Vuldensis ecclesiae" gerichtet ift, mahrend ein brittes, bem Inhalte nach zwar gleiches, Eremplar in der Wortstellung bedeutend abweicht und mit einer Jahrsgahl nicht versehen ift. An jedem biefer bei ben Documente finden fich bie beiben Alettenbergischen Siegel.

Testes: abbas de Volkolderoth, Heinricus plebanus de Slatheym, Guntherus et Hermannus fratrucles Sui, Lodewicus de Heylingen, Fridericus Ruchsteyn, Ditmarus de Bergeryden milites.

(Das anhangenbe Giegel ift unverfehrt.)

*263. Ohne Datum [1248]. R

Berthous (sic) dapifer de Slatheym, recognoscit, quod Ludewicus de Hettenburn, de injusta actione quorundam arbustorum juxta vineam in Botenroth a personis de Walkenrede in praesentia Sua mediante justitia confutatus, actioni suae una cum suo filio renuntiavit.

Testes iidem.

(Mit unverfehrtem Giegel ".)

* 264. Rorbhaufen, 1249, ind. 7. Rf

Albertus, Conradus et Fridericus, fratres et comites de Cletthenberch, dimidium mansum in Ozstede, quem Ekkehardus cognomento Wagecoph Conrado magistro in Bervessleve pro 12 marcis Northus. arg. vendidit et Ipsis resignavit, postulante Conrado praedicto, monasterio Walkenr. s conferunt libere possidendum.

Factum est hoc Northusen in generali plebiscito, quod vulgo "lantthine" vocatur, ubi filii Ekkehardi omni juri in praedicto dimidio manso renuntiaverunt.

Actum a. 1249, ind. 7.

Testes: Lampertus advocatus, Johannes scultetus, milites; Conradus Saxo, Wernerus de Lacu etc., burgenses in Northusen.

(Dit bem Siegel bes Grafen Albert und bem boppelt angehängten Siegel bes Grafen Conrab.)

^{&#}x27;) In ber Umfdrift bes angehangten Siegels fleht : S. Bertoldi dapiferi.

*265. Pabft Innoceng IV. beftätigt bem Rlofter Baltenried Die Breiheit von Behnten. Lyon, [1249]. Darg 1.

Innocentius episcopus, servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, archipresbyteris et aliis ecclesiarum praelatis, ad quos litterae istae perves nerint, salutem et apostolicam benedictionem. Cum abbates Cisterciensis ordinis tempore generalis concilii congregati, ut occasione privilegiorum suorum ecclesiae minime ulterius gravarentur, ad commonitionem felicis recordationis I. (sic) papac, praedecessoris nostri, statuerint, ut de cetero fratres 10 ipsius ordinis nisi pro monasteriis de novo fundandis non emant possessiones, de quibus decimae debentur ecclesiis, et si pro monasteriis de novo fundandis tales possessiones pia fidelium devotione collatae eis fuerint aut emptae, committantur aliis excolendae, a quibus ecclesiis decimae per-15 solvantur, dictus praedecessor noster statutum hujusmodi gratum habens et ratum decrevit, ut dicti fratres de alienis terris et ab co tempore acquirendis, etiam si cas propriis manibus aut sumptibus excolant, decimas persolvant ecclesiis, quibus ratione praediorum antea solvebantur, nisi cum 20 ipsis ecclesiis aliter ducerent componendum, quod et ad alios regulares, qui similibus gaudent privilegiis, extendi voluit et mandavit, ut ecclesiarum praelati promptiores et efficatiores existerent ad exhibendum eis de suis malefactoribus justitiae complementum corumque privilegia diligentius et 25 fortius observarent. Sed quod dolentes referimus, in contrarium res est versa, quia, sicut ex gravi querela dilectorum filiorum abbatis et fratrum monasterii de Walkenride, Cisterciensis ordinis, Maguntinensis diocesis, frequenter audivimus, nonnulli ecclesiarum praelati et alii clerici eorum 30 privilegia temere contempnentes et contendentes malitiose ipsorum pervertere intellectum eosdem multipliciter inquietant. Nam cum sit ipsis indultum, ut de novalibus, quae propriis manibus aut sumptibus excolunt, sive de ortis, virgultis et piscationibus suis vel de suorum animalium nutri-33 mentis nullus ab eis decimas exigere vel extorquere praesumat, quidam perverso intellectu conficto dicentes, quod haec non possunt nec debent intelligi nisi de hiis, quae sunt ante generale concilium acquisita, ipsos super hiis multiplici vexatione fatigant. Nos igitur, corum quieti paterna sollicitudine providere volentes, universitati vestrae 40 per apostolica scripta mandamus, quatenus dictos fratres a praestatione decimarum tam de possessionibus habitis ante concilium memoratum, ante quod susceperint ejusdem ordinis instituta, quam de novalibus sive ante sive post idem concilium acquisitis, quae propriis manibus aut sumptibus 43 excolunt, de quibus novalibus aliquis hactenus non percepit, nec non de ortis, virgultis, piscationibus suis et de suorum animalium nutrimentis singuli vestrum omnino servetis immunes, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Datum Lugduni kal. Martii, so pontificatus nostri anno sexto.

(Mit anhängenber Bulle.)

* 266. Lyon, [1249.] Mary 3. R

Idem inhibet, ne quis absque mandato sedis apostolicae speciali aut legati ab ejus latere destinati monasteriis Cisterciensis ordinis injungat, ut excommunicent aut excommunicatos denuntient proprios sui monasterii fundatores, seu civitatum, castrorum ac villarum communia, in quorum tersitorio vel confinio dicta monasteria sita sunt.

Lugduni 5. non. Mart., pontif. anno 6.

(Mit ber Bulle.)

*267. Pabft Innoceng IV. ertheilt bem Klofter Walkenried bas Recht, daß Riemand durch pabftliche Breven in die Klofterpfrunden eingefest werden folle. Lyon, [1249.] Marg 7.

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbati et conventui de Walkenride Cistertiensis ordinis, Maguntinensis diocesis, salutem et apostolicam benedictio-

nem. Paci et tranquillitati vestrae paterna volentes in posteram sollicitudine providere, vobis auctoritate praesentium indulgemus, ut ad receptionem vel provisionem alicujus in pensionibus sen ecclesiasticis beneficiis compelli per litteras sedis apostolicae non possitis, quae de hac indulgentia plenam non fecerint mentionem. Nulli ergo omnino hominum o liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hacc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Lugduni nonis Martii, pontificatus nostri anno sexto.

(Die Bulle ift nicht unberfehrt.)

*268. Lyon, [1249.] Mara 7. Rt

Idem inhibet, ne quis princeps vel nobilis vel etiam ecclesiarum praelatus, occasione juris patronatus, advocatiae seu custodiae, bona ordinis Cisterciensium blado, vino, evectionibus, animalibus vel aliis rebus pro aedificatione et s municione castrorum et villarum, nec non pro tirociniis, torneamentis, expeditionibus et aliis usibus gravet, aut in domibus dicti ordinis carnibus vescatur, item ne mulier aliqua domos illas intrare praesumat contra dicti ordinis instituta.

Lugduni, non. Mart. pontif. anno 6. (Mit ber Bulle.)

* 269. 1249, ind, 7. Ri

Henricus comes de Honstene monasterio Walkenredensi 1 mansum et 10 jugera juxta Berigen sita et molendinum in Gersbeke pro 110 marcis vendit.

A. 1249, ind. 7.

Testes: Burchardus et Henricus fratres de Ascazerot, Hermannus et Hermannus de Vurre fratres, Lampertus advocatus et Bertoldus, filius ejus, Heinricus de Wertere. (Mit bem Giegel.)

*270. Die Grafen Seinrich von Schwarzburg und Burchard von Blantenburg bestätigen bem Aloster Walfenried ben Besit von Raundorf, welches basfelbe von bem Grafen von Klettenberg burch Kauf und Taufch erlangt hat. Buttstädt, 1249, ind. 7.

Henricus et Burchardus de Suarceborg et Blankenborg fratres et comites omnibus hoc scriptum intuentibus in perpetuum. Ad utriusque vitae felicitatem nobis prodesse non ambigimus, quotiens personis religiosis in suis petitionibus favorabiles extiterimus et loca divino cultui mancipata no-s stris obsequiis ampliare caverimus. Noverint quapropter universi, quod abbas et conventus Walkenridensis villam quandam Nuendorp cum omnibus attinentiis suis, videlicet viginti quatuor mansis, aquis, silvis, pratis, pascuis, molendino et parte piscinae inferioris ejusdem villae, a comitibus 10 de Clettenberg Alberto et Conrado comparaverunt tam pecunia quam proprietate possessionis suae eisdem refusa. Verum quam memorati comites bona praedicta possiderent nomine feodi a nobilibus comitibus de Orlemunde, quibus ex officio tutorio pracesse tenebamur, pro confirmatione 15 sui facti fratres Walkenridenses nos adierunt cum ipsis comitibus Alberto et Conrado et Conrado, filio comitis Alberti, qui voluntate promta et hilari mente bona superius memorata illustri comiti Hermanno de Orlemunde tocius Turingiae nobilibus coram astantibus in Buzstede resignarunt, offeren-20 tes pro restauro secundum continentiam privilegii partem suae proprietatis situ et valore longe fertiliorem. Ibique comes Hermannus de Orlemunde praedium sibi sollempniter et debito modo resignatum et ab ecclesia Walkenridensi comparatum voluntaria donatione abbati et fratribus suis 25 perpetua proprietate obtulit possidendum. Ne quis igitur tam legitimam traditionem et nostram auctorabilem confirmationem cassare praesumat in posterum, praesentem paginam inde conscriptam sigillorum nostrorum inpressione duximus roborandam. Hujus facti testes sunt: comes Er- 30 nestus de Gelichen, comes Henricus de Hoynsten, comes Fridericus de Bychelingen, Henricus de Fridericus fratres et comites de Stalberg, Henricus de Alrested, Theodericus

de Wilrod, Hermannus Varc de Vurre, Henricus tutor pueri.

35 Acta sunt haec anno gratiae M°.CC°.XL°.IX°, indictione septima, coram marchione Misnense in Buzstede.

(Mit zwei Giegeln.)

* 271. Graf hermann von Orlamunde bestätigt basselbe, 1250.

Hermannus Dei gratia comes de Orlemunde omnibus hoc scriptum intuentibus in perpetuum. Ea, quae nunc geruntur in tempore, ne finem sorciantur cum tempore, scriptorum et testium diligenti egent exaratione. Notum ergo sit omnibus tam praesentibus quam futuris, quod nos venditionem Novae Villae jure feodi ad nos pertinentis, quam fecerunt venerabiles comites Albertus et Conradus fratres de Clettenberc, ratam tenemus et praesenti scripto confirmamus cum omni integritate sua, videlicet pratis, pascuis, silvis, molendino et parte piscinae inferioris, quae omnia ad communionem eiusdem villae pertinebant. In hujus ergo venditionis restauro has possessiones ecclesiae Vuldensi, a qua hoc feudum tengimus, recepimus refundendas, videlicet in Mackenrot septem mansos, in Ochtevelt quatuor, in Libenrot unum, in 13 Haverungen quinque, in Wexungen tres, in Vanre quinque et vineam ibidem. Nos ergo, ut ecclesia Walkenridensis memorata praedia Novae Villae, viginti quatuor mansos in se continentia, tam rationabiliter et legittime conquisita tam a nostris successoribus quam etiam ab ipsis comitibus sine 20 omni perturbatione et molestia quiete possideat, neve etiam . ullus tam indigena quam extraneus eam super hoc molestare praesumat ausu temerario, praesentem litteram inde conscriptam sigilli nostri munimine jussimus roborari, praesentibus et futuris hoc protestantes, quod dicti comites Albertus 25 et Conradus et filius Alberti Conradus in praesentia nostri Butstete tempore colloquii domini marchionis Misnensis liberaliter resignarunt ibique domino abbati et ecclesiae Walkenridensi saepe dictum praedium sollempni donatione contulimus possidendum perpetua proprietate. Testes autem hujus tam eorum resignationis quam nostrae donationis sunt 30 bii comes Heinricus de Swarzburch, comes Guntherus frater suus, comes Ernestus de Gelichen, comes Heinricus de Honstein, comes Fridericus de Bichelingen, comites de Stalberch Heinricus et Fridericus, Heinricus de Alrestete, Theodericus de Wilrod, Hermannus Varch de Vurra, Heinricus miles 35 noster, comes Albertus, comes Conradus et Conradus, filius Alberti, et alii quam plures. Acta sunt haec anno ab incarnatione Domini M°.CG°. quinquagesimo, indictione septima.

272. 1250, ind. 8. Rt

Hermannus, Otto et Albertus, fratres et comites de Orlemunde, 25 mansos cum vinea una, videlicet 7 mansos in Mackenrot etc. — quos conventus Walkenredensis in restaurum villae Nuwenthorp, 24 mansos continentis, Alberto et Conrado, comitibus de Clettenberch, refudit, hi autem s Ipsis (comitibus de Orlemunde), a quibus villam Nuwenthorp feudaliter possederant, obtulerunt, petentes haec bona conferri sibi eodem jure, quo priora tenebant, — abbati ecclesiae Vuldensis refundunt, supplicantes, quatenus Ipsos sicut antea feudaliter obligare dignetur; proprietatem vero illo-10 rum bonorum, quae Walkenredensis ecclesia comparavit, eidem confirmant.

A. 1250, ind. 8.

Testes: Heinricus et Guntherus fratres, comites de Swarzborch, comes Ernestus de Gelichen, comes Heinricus de 13 Honstein, comes Fridericus de Bychelinge, Henricus et Fridericus, comites de Stalberch, Heinricus de Alrestede, Theodericus de Welroth, Hermannus Varch de Vurra, milites.

3. fr. Schannat, Juidifcher Schnhof, 3. 239.

*273. Schutbrief des Markgrafen heinrich von Meifen für bas Rofter Waltenried. Tharand, 1250. Jan. 15.

H[enricus illustris] Dei gratia Misnensis et Orientalis marchio; Thuringiae lantgravius, Saxoniae comes palatinus,

omnibus amicis suis et ministerialibus et officiatis et hominibus suis atque universis, qui pro eo facere decreverunt s facienda ac omittere omittenda, salutem et omne bonum. Ouoniam Cysterciensem ordinem speciali favore diligimus, sicut decet, dilectos nobis et venerabiles abbatem et conventum de Walkenrith, praefati ordinis, a pravorum incursibus protegere volumus ob reverentiam Jesu Christi et gloriosae natris ejus, beatae Mariae, ac defensare cupimus pro nostris viribus Domino adjuvante. Rogamus igitur universitatem vestram et monemus, attente vobis mandantes, quatinus ipsorum res et personas non solum injuriose non contingatis, verum etiam molestatores eorundem, sicut nostram obtinere vultis gratiam et favorem, tamquam proprios invasores nostros fiducialiter compescatis, scituri pro certo, quod profectum ipsorum sicut et gravamen reputabimus nostrum esse atque pro eis murus defensionis esse volumus bona Datum apud Tharantum anno Domini millesimo dufide. 20 centesimo quinquagesimo, XVIII kalend. Februarii'.

(Das Siegel ift nicht mehr borhanden.)

*274. Relbra, 1250. Sept. 3. R

Fr[idericus] comes in Bich[elingen] testatur, quod fidelis Sua Margareta, vidua de Badere, ex permissione Sua 4½ jugera in campo Hochflure et 3½ in valle Wolvestal ecclesiae. Walkenredensi vendidit.

Act. in villa Badere, a. 1250, in vigilia beati Laurentii (Aug. 9.).

Testes: Heinricus de Bendeleiben et B., filius ejus, Heinricus Lupin, Ludovicus Spiegel, Konemundus de Ebera.

Dat. Kelbera, a. 1250, 3. non. Sept."

(Mit ben Bruchftuden eines Giegels.)

- *) Getreu abgebrudt in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii Thuringdocum. p. 24.
- **) Ausgug in heffe's Geschichte bes Schloffes Rothenburg, S. 41, wo jeboch falfchlich 1253. Non. Sept. flatt 1250. III. Non. Sept. flett.

*275. "Stedin," 1251. Mai 22. R

Burchardus et Burchardus, burggravii in Magdeburg, consentiente matre Sua, domina Sophia, emendam facientes pro damnis ecclesiae in Walkenrith illatis, silvam Suam, nuncupatam Horne, sitam in occidentali parte montis apud villam Segeremesdorp, dictae ecclesiae conferunt.

Act. in Stedin, a. 1251, feria 2. ante ascensionem Do-

Testes: Rodolfus dapifer, Burchardus Sconehals, Theodericus de Helbere, Heinricus aridus et Udo milites; Everhardus et Theodericus advocati.

(Mit ben Siegeln ber beiben Burggrafen und ihrer Mutter.)

*276. 1251. Juni 2. R

Hermannus et Ludolfus, fratres de Alwardeshusen, acceptis 40 marcis renuntiant omni impetitioni contra conventum de Walkenrede super quibusdam bonis in Livenrod et in Saswerpen.

A. 1251, 4. non. Junii.

Testes: Burchardus comes de Scartveld, comes Moreko de Spigelberg, Hermannus Overben, Heidenricus de Muningerode, Heidenricus Muthzeval.

(Mit bem Siegel hermanns von Almarbehaufen.)

*277. [Rorbhaufen,] 1251. Mug. 20. Rt

Albertus, Conradus, Fridericus, comites de Clettenberch, acceptis 3 marcis argenti, ratam habent venditionem 14 jugerum in Fladekendorp, conventui de Walkenrede a filiis Ottonis militis de Emelingerode pro 13 marcis Northusensis argenti factam, promittentes, quod in plebiscito, "lanth-s ding" dicto, omnia haec stabiliri et firmari debeant.

A. 1251, 13. kal. Sept.

Testes: Conradus praefectus, Rodolfus advocatus, Mein-

herus et Wernherus de Wessungen milites, Lampertus ad10 vocatus de Heringen, Henricus Saxo — Helewicus de Frankenhusen — Wernherus de Lacu, Alexander de Hertisberg.
(Mit brei Siegeln der Grasen von Alettenberg, von denen zwei verleht sind;
ein viertes Siegel, das der Stadt Nordhausen, ist abgefallen.)

*278. Rufteberg, 1252. Mai 5. RI

G[erhardus] archiepiscopus Maguntinus pro ecclesiis in Othstede et S. Nicholai in Novali 20 dierum indulgentias concedit.

Dat. in Rustberg, a. 1252, 3. non. Maii. (Mit einem Gegenfiegel.)

* 279. Langenftein, 1252. Mai 18. RI

M[einardus] Halberstadensis episcopus, omnibus, qui ecclesias in Othstede apud Nordhusen et S. Nicolai in Rode certis diebus festis accesserint etc., 20 dies indulgentiarum concedit; et quia venerabilem fratrem Conradum, monachum de Walkenride, amicum Suum, favore prosequitur speciali, easdem confert ipsi indulgentias, ubi praedicabit verbum Dei.

Dat. in Langensten, a. 1252, 15. kal. Junii'. (Das Siegel fehlt.)

280. Ofterobe, 1252. RI

Albertus dux juvenis de Brunswic donationem, quam consanguineus Suus Heinricus, dux Saxoniae et comes palatinus Rheni, circa ecclesiam in Walkenryde in patrimonio

*) Abgebruckt in Leudfelb's Antiqq. Walkenrid. S. 167 16, no 3. 11 b. u. "praesertim loca," 3. 9 "igitur" ft. "ergo;" somic S. 168, 3. 11 b. u. "in Rode et in die dedicationis ecclesiae illius ibidem conveniunt, vigiuti," 3. 8 "prosequimur" u. 3. 4 "1252" ftatt 1254 zu lesm ist.

Suo Kemenadin, Helekenroth, Immedishusen, Walmedeshusen et in silva Pandelbeke fecisse dinoscitur, quam donationem pater Ipsius (Alberti), dominus Otto dux de Brunswic, privilegio confirmavit, ratam habet.

A. 1252. vivente Romanorum pontifice Innocentio IV, regnante Romanorum rege Wilhelmo. Dat. Osterrode, "per manum notarii Nostri Johannis, plebani S. Martini in 10 Brunswic."

Testes: Hermannus de Werberch, Ludolfus de Honlo, Reinke de Besinge, Conradus de Sehusen, Conradus Tepeke, Burchardus et filius suus Wedekindus, Ludolffus de Crame.

Crampfunt von 1421 auf der Königl. Pibl. 30 Annover.

281. Ofterobe, 1252. Rt

Albertus, dux de Brunswic, notum facit, quod consanguinei Sui Heinrici, ducis Saxoniae et comitis palatini Rheni, patrimonium Kemenaden, quod immediate de manu ejus Basilius senior, filius Basilii de Osterroth, tenuit et ei resignavit; insuper Helekenroth, quod idem Basilius fratri- 5 bus de Ebirsteyn, et Immedeshusen, quod idem Basilius comiti Sifrido de Blankenburg, praeterea Walmedehusen, quod idem fratribus de Schonenberg, insuper silvam Pandelbeke, quam idem Godescalco et Ludolfo fratribus de Plesse resignavit et quae praedicti nobiles de manu ducis Hein- 10 rici secundum distinctionem praedictam in feudo tenuerunt et in eius manus resignarunt, - haec omnia per praefatum ducem Heinricum de consensu et petitione Basilii et nobilium praedictorum abbati et fratribus de Walkenryd data sunt, sine angariis et parangariis et ab omni jure advoca-13 tionis libere possidenda. Hanc donationem Otto dux Brunsw. piae recordationis postmodum confirmavit. Eandem quoque Ipse (dux Albertus) existens in civitate Sua Osterroth, recepta renuntiatione et resignatione praenominati Basilii ejus-

^{*)} Abgebruckt in Origg. Guelf. III, 704, wo aber 8. 15 v. u. Immedishusen und 3. 10 v. u. nostra et zu tesen ist.

20 que filiorum Guntzelini et Esquini confirmavit et propter amovendam successorum suorum calumniam praesentem paginam inde confectam sigillo Suo communiri fecit.

Act. a. 1252, vivente Romanorum pontifice Innocentio IV, regnante Romanorum rege Wilhelmo.

- Testes hujus resignationis sunt: Baldewinus de Hertesberg, Winandus frater Basilii, Hugo et Henricus, fratres de Thorrevelt, Theodericus de Besingen et Wernerus, filius ejus, Wernerus Teppek, Heinricus Egel et universitas totius civitatis Osterroth.
- Nostrae autem confirmationis et consensus testes sunt"
 (außer ben in der vorsiehenden Urfunde ausgeführten): Heinricus de Wrestede, Ekhardus de Hannense, Richardus de Domo*.

Eransfumt von 1421 auf ber Sonigl. Bibl. ju Sannever.

*282. [36ftebt,] 1252. R

Henricus et Fridericus, comites de Stalberch, notum faciunt, quod Albertus cognomine Varre de Dalem, consentientibus uxore Bertrade et filiabus ejus Cunegundi et Johanna, in placito provinciali in villa Ychstede 1 mansum in Dalem et quicquid ibi de manu Friderici de Rosla feudaliter tenebat, ecclesiae Walkenredensi vendidit, et quod Fridericus de Rosla, consentientibus uxore Bertrade, filiis et filiabus et genero Lippoldo de Radolverod, acceptis 5 marcis, eidem ecclesiae supradicta bona proprietatis jure possidenda tradidit.

A. 1252.

Testes: Hugo de Odersleyben, Ulricus et Fridericus de Arteren, Cunemundus de Sangershusen etc.

(Dit bem Siegel bes Grafen Friedrich von Stolberg.)

*) Abgebrudt in Origg. Guelf. III, 705 f. Doit ift E. 706, 3. 2 in Walkenryd zu streichen, 3. 4 in perpetuum possidenda zu lesen (libere und data sunt sehlt in dem Aranssumte), 3. 16 Baldewinus, 3. 18 Thorrevelt, 3. 8 v. u. Hannense zu schreiben.

*283. Stolberg, [1253.] 3an. 5. R

lidem ecclesiae S. Nicolai in Novali apud Urbeche 18 jugera silvae, quae in se continent foveam lapideam, vendunt.

Dat. apud Stalberg [a. 1253], non. Januarii.

Testes: Reinardus, Erpho, Wernerus et Theodericus de s Radolverode milites; Heinricus jun. de Helderungen, Bruno et Wernherus, fratres ejus, Heinricus et Heidenricus de Butstede, servi.

(Mit bem gemeinschaftlichen Giegel ber Grafen.)

* 284. 1253. 3an. 10. Rt

Fridericus et Fridericus, filius Ejus, comites de Bichelinge, notum faciunt, quod de consensu Suo Fridericus de Nore 2 mansos in eadem villa, quos ab Ipsis in feudo tenuit, cum omni jurisdictione conventui de Walkenrede contuit, recipiens ab eodem 2 mansos in Heyenrode.

A. 1253, 4. id. Januarii.

Testes: — Burchardus de Badungen, Hermannus de Evera, Fridericus de Gevere — Henricus Luppin, Gerardus de Berge, Ludevicus Spegel, Reinhardus de Radolverod, Heinricus de Seveleben.

(Mit zwei Siegeln.)

285. Ohne Datum, [c. 1253.] Rt

Fridericus, comes castri Bychelingen, patri Suo, comiti Friderico, consensum dat, ut 2 mansos in Nore ecclesiae in Walkenrede in proprium conferat, alios 2 mansos in Heyenrode in proprium resumens.

Wathenrieder Diplomatar II, 12.

* 286. 1253. R

Fridericus junior comes de Bychelingen, cum consensu genitoris Sui, comitis Friderici, concambium factum inter Gernodum de Nore et ecclesiam in Walkenred super quibusdam bonis in Waldersleve et Solstede approbat.

s · A. 1253.

Testes: — Albertus plebanus de Nore; Burchardus de Badungen, Johannes de Worvece, Henricus de Sybeleyben, Fridericus de Gebere, Hermannus de Ebera, milites.

(Mit einem Giegel.)

*287. Brannfdweig, 1253. 3an. 13. R

Willelmus, rex Romanorum, abbatem et conventum de Walkenrede sub Sua et imperii protectione admittit ejusque privilegia confirmat. Insuper praesenti edicto concedit eis, ut possessiones et alia bona, mobilia et immobilia — exceptis feudalibus —, quae personis fratrum ad dictum monasterium e saeculo venientium et professionem facientium in codem, si remansissent in saeculo, ratione successionis vel alio titulo contigissent, petere, recipere ac retinere libere valeant.

Brunswich, a. 1253, id. Januarii, ind. 11.

288. Salberftabt, 1253. Marg 6. R

Ludolfus (II) Halberstadensis episcopus, cum consensu capituli Sui abbati et conventui de Walkenride quandam pratam lignorum in campo Hullingerod, quam Guncelinus et frater ejus Burchardus dicti de Berewinkle jure feudalistenuerunt, confert perpetuo possidendam, et recognoscit, Se his fratribus dimidium mansum in Stoterlingen, quem prae-

^{*)} In tem fouft getreuen Abbrude in Origg. Guelf. IV, 233 muß 3. 33 locationis flatt collationis getefen werben.

dictus conventus ad jus Suae majoris ecclesiae donavit in recompensam lignorum, jure contulisse feudali.

Halberstadt, 1253, 2. non. Mart., electionis Suae a. 1.

Testes: nobilis vir comes Fridericus de Hersleven, Fri- 10 dericus de Berclinge.

Walkenrieder Diplomatar fol. 107b.

289. 1253. Märs 7. Rt

Heinricus de Helderungen ecclesiae Walkenred, vendit 1 mansum in et in recompensationem hujus mansi duci Bavariae, a quo eundem in feudo tenuit, 2 mansos, sitos in villa Rysen juxta Butsteden, assignat.

A. 1253, non. Mart.

Testes: comites Fr[idericus] de Bichelingen, H[enricus] de Honsteyn, Fridericus et H[enricus] de Stalberch, Al[bertus] de Clettenberch.

Walkenrieder Diplomatar p. 213.

*290. Ohne Datum, [1253.] R

Idem duci Bavariae ("magnificentiae vestrae," "sublimitati vestrae," "excellentiae vestrae") de bonis, quibus ab eo infeudatus est, mansum 1 ita, ut proprietatis titulo ecclesiae in Walkenrede conferatur, resignat et in locum hujus mansi eidem duci 2 mansos in Rysen, quos Ipse de manu simperii in feudo tenuit, ita resignat (offert), ut Sibi (a duce) in feudo conferantur.

Comites Fredericus de Byechelinge, Fredericus et Henricus de Stalberg et Conemundus miles de Sundershusen, homines ducis, sigilla sua apponi fecerunt.

(Mit bem Giegel Beinrichs von Belbrungen; Die übrigen fehlen.)

^{*)} Der obere Theil bes Blattes, auf welchem jene Urfunde ficht, ift abge: fonitten.

* 291. 1253. Apr. 24. R

Burchardus de Querenworde senior monasterio in Walkenrede confert 8 mansos in villa Langenrith, quos a duce Bavariae in feudo habuit eique resignavit, sicut dux eosdem resignavit archiepiscopo Maguntino. In restaurum dictorum s mansorum praedictus Burchardus octo mansos Suae proprietatis in villa Abberode a duce, hic autem ab archiepiscopo in feudo recipiat.

· A. 1253, 8. kal. Maji.

Testes: comes Fridericus de Bichlingen et Fridericus, io filius ejus, comes de Lara; Heinricus comes de Honstein, Fridericus et Heinricus fratres, comites de Stalberg, Albertus comes de Rabenswalde, Burchardus burggravius de Magdeburch et Burchardus, frater ejus.

(Das Giegel ift unverfehrt.)

*292. Edarteberga, 1253. Mai 6. R

Henricus, Misnensis et Orientalis marchio etc., jus patronatus ecclesiae in Nore et 3 mansos ibidem, resignatione a comitibus de Stalberg facta, coenobio Walkenred. confert.

Dat. Ekhardesberc, a. 1253, 2. non. Maji, ind. 11. (Mit Bruchstäden bes Siegels.)

*293. Buttftadt, 1253. Mai 6. R

Conradus schultetus et universitas burgensium in Northusen testantur, quod Tudo de Snen, burgensis Suae civitatis, ecclesiam in villa Nore cum dote ejus, id est 14½ mansos, et cum omni jure advocatiae conventui in Walskenrede contulit, resignans eam in manus comitum de Stal-

^{*)} Mbgebrudt in Leudscho's Antiqq. Walk. p. 151, in Lunig's R.-A. spicil, eccl. 111, 849 und in J. Horn de Henrico landgravio Thuringiae (1726. 4to) p. 311. — Bei Leudscho I. c. ties 3. 3 v. u. conferimus statt confirmanus.

berg, qui ulterius in manus marchionis Misnensis eam resignaverunt, a quo praefata ecclesia monasterio in Walkenrede donata est.

Testantur deinde cives Northusenses, quod idem Tudo alios 3 mansos, in eadem villa sitos, dicto monasterio do- 10 navit, et quod praefatus marchio cosdem, receptos eodem modo a comitibus de Stalberg, memorato conventui jure proprietatis assignavit.

Act. apud Butstede, a. 1253, prid. non. Maji.

Testes: comes Heinricus de Honsteyn, comes Gunterus de Kevernberch, comes Heinricus de Swarzeborch, Themmo advocatus de Wizense, dapifer de Sladem, Berechtho, Theodericus de Welroth, Hermannus Varch de Vurre.

(Mit einem Giegel.)

*294. 1253. Mai 10. Rt

Henricus et Fridericus, comites de Stalberg, Heinrico, Misnensi et Orientali marchioni, resignant jus patronatus ecclesiae in Nore et 3 mansos ibidem, quos Dudo dictus de Snen et Theodericus de Welrode milites in feudo tenuerunt et resignayerunt.

A. 1253, 6. id. Maji.

Testes: comes Gunterus de Keverenburg, comes Henricus de Swarzburg, comes Fridericus de Bichelingen, Hermannus Porcellus, Theodericus de Welrode, Themo advocatus in Wicense'.

(Mit bem Giegel bes Grafen Friedrich.)

^{*)} Abgebrudt in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii Thuringiae, do-cum, p. 25, wo aber 3, 12 "lenuimus" unb 3, 19 "Wicense" qu Irfein ift. Stude steht ein bürstiger Ausgug in Lendfelb's Antiqq. Walkenr. p. 150.

*295. Abt und Convent von Fulda bestätigen einen Taufch, woburch bas Dorf Rauendorf in ben Besit bes Klosters Ballenried übergegangen ift. Fulba, 1253. Jun. 5.

Heinricus, Dei gratia Fuldensis ecclesiae abbas, Berthous decanus totusque conventus ibidem omnibus hoc scriptum intuentibus in perpetuum. Recognoscimus praesentibus protestando, quod nos proprietatem villae cujusdam Nuwendorf s vocatae cum omni integritate sua, videlicet pratis, pascuis, silvis, aquis aquarumque decursibus, stabilivimus ecclesiae Walkenritensi Cisterciensis ordinis, quam concambio aliorum bonorum a nobilibus Alberto et Cunrado comitibus et fratribus de Clettenberc rationabiliter et legitime contraxit, 10 qui comites praedictam villam a dilectis nobis Hermanno. Ottone et Alberto comitibus et fratribus de Orlamunde jure possederant feodali, ipsi quoque nichilominus eandem ab ecclesia Fuldensi codem jure tenebant. Refunderunt itaque dictus abbas et conventus Walkenritensis in restaurum dictae 15 villae Nuwendorf, viginti quatuor mansos cum suis attinentiis, quae supra posuimus, continentis, praefatis nobilibus de Clettenberc viginti quinque mansos et vineam, quae in hiis sita sunt locis: in Makenrot septem mansi, in Huchtevelt quatuor, in Liberrot unus, in Haverungen quinque, in Wes-20 sungen tres, in Vanre quinque et vinca ibidem. Hacc omnia ipsi fratres de Clettenberc saepedictis Hermanno, Ottoni et Alberto comitibus de Orlamunde offerentes loco illorum bonorum petierunt ea sibi ab ipso conferri jure, quo priora tenebant; praedicti etiam comites de Orlamunde rite pro-25 cedentes, resignantes nobis praescriptos viginti quinque mansos et vincam et protestantes litteris suis, haec bona secundum valoris aestimationem posse illis prioribus coequari, petiverunt ecclesiae Walkenritensi nostra confirmari auctoritate, quod et fecimus, praesentem paginam sigillis 30 nostris roboratam ipsi abbati et fratribus ipsorumque successoribus liberaliter indulgendo. Hujus rei testes sunt: Sanctae Mariae praepositus Gerlacus, Berthous Sancti Petri, Henricus Sancti Ihohannis, Ortwinus Novi Montis, Bertholdus Sancti Michahelis, praepositi Fuldenses, magister Ertembertus, Theodericus canonicus in Ordorf, laici Henricus de 35 Slitese, Henricus de Hune, Bertoldus de Makencelle, Albertus advocatus de Saleken, Ludewicus de Buna et alii quam plures. Datum Fuldae anno Domini M°.CC°. quinquagesimo III°. in die sancti Bonifacii, indictione XI.

(Mit zwei Siegeln.)

*296. 1253. Jun. 10. Rf

Conradus comes de Clettenberg pro remedio animae, et etiam quia conventum de Walkenrid Ipse et per familiam Suam saepe molestavit, accepta insuper 1 marca et griseo pallio, praefato conventui 1 mansum in Branderode cum curia et pomerio confert.

A. 1253, 4. id. Junii, praesentibus abbate Bernhardo, Arnoldo priore, Hermanno de Uderde milite etc.

(Das Siegel ift unverfehrt.)

*297. 1253. Rf

Idem consentit venditioni prati cujusdam, monti Sassenberch adjacentis, ecclesiae de Walkenred a Peregrino de Clettenberch, consentientibus uxore Gertrudi et filio Conrado, pro 1 fertone arg. factae.

A. 1253.

(Mit einem Giegel.)

* 298. 1253. R

Conradus et Fridericus, comites et fratres de Cletthenberch — cum Henricus jun. de Odeleve ecclesiae Walkenred. quaedam jugera, adjacentia curiae ejus in Bodenroth, pro 4 marcis vendiderit — huic venditioni consentiunt et proprietatem jugerum illorum, quae Ipsos tangit, dictae ec-s clesiae conferunt.

A. 1253.

Testes: Ywanus de Meinwarderode, Hermannus de Uderde, Bertoldus de Nethelrede, milites; Thitmarus de Makkenrod, 10 Hermannus de Ballenhusen.

(Dit zwei Ciegeln.)

*299. Rorbhaufen, 1253. Oct. 5. R

Henricus comes de Glichen ecclesiam S. Petri in Nuenborg, juxta Kelvera in monte sitam, quam Henricus Girbach in feudo habuit et resignavit, quae autem diu collapsa et per negligentiam sacerdotum in divinis et humanis inprovide procurata erat, monasterio in Walkenrede confert.

Act. a. 1253, 3. non. Oct. Dat. apud Nordhusen, eodem die.

Testes: Fridericus juvenis comes de Lare, Thidericus cellerarius de Nordhusen, H[ermannus] de Wilrode, Hentoricus de Aschazerode, Lambertus advocatus, Hermannus Varch*.

(Das Giegel ift berlett.)

*300. Balfenrieb, 1253. Det. 15. Rt

Conradus comes de Clettenberg ecclesiam in Mackenrode, quae ad Suam dominationem pertinebat et quam quondam Ywanus miles in feudo tenuit, cum consensu conjugis Suae et filiorum, Friderici, Conradi, Henrici et Volradi, conventui in Walkenred confert.

Act. coram altari S. Mariae in novo monasterio, a. 1253, id. Oct.**

(Das Driginal ift an mehren Stellen befchabigt. Das Siegel fehlt.)

^{&#}x27;) Abgebruckt in Leuckseld's Antiqq. Walkenried. p. 172, und histor. Besch. S. Georgii zu Kelkra, S. 623 in Lünig's R. M. spicil. eccles. III, 849. und in Falkenstein's Thiringischer Gronit II, 755. — Bei Leuckseld muß es am ersten Orte beißen S. 172, 3. 8 v. u. de statt in, 3. 5 pertinebat, 3. 2 Girbuch und habuerit st. habuit; S. 173, 3. 8 "Girbuch et eam contulinus", 3. 7 "cellerarius de", 3. 6 Aschazerode, 3. 5 "advocatus, Hermannus Varch et alii quam plures".

[&]quot;) Getreu abgebrudt in Leudfeld's Antiqq. Walk. p. 148 und in Lunig's

*301, 1253, Oct. 20, Rf

Henricus et Fridericus, comites de Stalberg, notum faciunt, quod monasterium de Walkenride 1 mansum in villa Dalheim et dimidiam partem silvae, quae Heselenlide vocatur, a conventu monialium de Kelbera pro 24 marcis emit, et quod Fridericus miles de Rosla, consentientibus uxore Bertradi, filiis Henrico, Hermanno et Friderico, filiabus Conemundi, Jutta et Oda et genero Luppoldo de Radolverode, omni juri, quod sibi in dictis bonis vendicaverat, renuntiavit acceptis 5 marcis.

A. 1253, 13. kal. Nov.

Testes: Sifridus de Artere praefectus, Fridericus de Brugge, Gerbodo de Steden, Bertoldus de Berge, milites; Otto de Steden, Conradus et Henricus fratres de Jagerevelde, Hugo de Badere, Henricus de Wessunge, Henricus de Linunge, servi.

(Mit bem Siegel bes Grafen Friedrich.)

*302. Graf Seinrich von Sohnstein vertauft bem Rlofter Baltenried Güter in "Everesborne, Grumbeche, Lembeche" und Rohra und bestätigt bemfelben allerlei Rechte. 1254. Aug. 12.

In nomine Domini amen. Heinricus Dei gratia comes de Honstein omnibus hoc scriptum inspecturis in perpetuum. Gestarum rerum cognitio litteris inserta posteris utiliter insinuatur, quatinus et rerum servetur notitia et calumpniae malitia propulsetur. Hine est, quod universitati vestrae voslumus notum esse, quod in villis Everesborne, Grumbeche, Lembeche quindecim mansos annuatim solventes sexaginta modios forenses, hoc est viginti modios tritici et totidem siliginis totidemque ordei, quos a domino Cunemundo de Sundershusen cum omni jure, quo eos habebat, comparatio vimus cum omnium illorum consensu, quorum super hiis consensus fuerat requirendus, quadam inducti necessitate

l. c. III, 850, auch aufgenommen in hoffmann's Bappen . und Gh- renffeinob II. 436b.

gravi vendidimus abbati et conventui de Walkenred cum nostrorum consensu heredum, quorum de boc fuerat requi-15 rendus consensus, pro trecentis marcis Northusensis monetae et ponderis cum omni jure et jurisditione, quo nobis competebant et poterant competere quoquo modo, necnon et homines ipsa bona habentes eo modo et codem jure, quo ipsos possedimus, libere et perpetuo possidendos, ita sane 20 etiam, quod iidem homines non debent cogi nec possint quaerere plebiscitum, quod vulgo "lantdigh" vocatur, nisi velint, aut ipsi conqueri aut debeant de se conquerentibus respondere. Nos quoque super bonis istis et heredes nostri warandarii erimus, quod vulgo "waremanne" vocatur, ip-25 sorum pro posse et nosse omni loco, omni tempore bona fide tam in libertatibus et juribus conservandis, quam in numero modiorum. Sane etiam, ut Dominum, quem pertimescimus, in die novissimo judicem videamus securi, indulgemus et licentiamus abbati et conventui memorato habere 20 pascua per omnem comitiam et dominationem nostram, eo salvo, quod, si hominibus dampna inferunt probabiliter, prout justitia requirit aut amicitia, laesis satisfacere tenebuntur, firmiterque promittimus et observare volumus fide bona, quod numquam deinceps neque nos nec aliquis ex parte 35 nostra quacunque de causa pascua inpediemus aut de ipsis prohibitionem pascuis faciemus. Progenitorum etiam nostrorum vestigiis et privilegiis inhaerentes, aquaeductum et canale, quod pertinet ad curiam Beringe, ita praesenti privilegio confirmamus curiae memoratae, quod numquam praestabimus inpedimentum, neque nos neque per interpositam personam quacunque de causa super hiis prohibitionem in perpetuum faciemus. Haec etiam nostris heredibus committimus pro nostrarum remedio animarum firmiter observanda. Paci denique et concordiae pro nostris viribus cum 45 ipsis inhaerere volentes, limitationes silvarum, quae vulgo "snevde" vocantur, et lignorum ad claustrum pertinentium, de quibus oriri quaestio potuit et querela inter nos et eos, secundum quod a forestario Thiderico de Werna consensu partium est distinctum anno Domini Mo.CCo.Lo.IVo. in vigilia

assumptionis sanctae Mariae, nos et heredes nostri observa- 10 bimus bona fide, sed et nostros faciemus subditos observare. Ad haec eisdem abbati et conventui conferimus ligna Bodenrodensi sepi adjacentia et terrulam, quae vulgo "lant" vocatur, quod distenditur ad portam curiae memoratae. Omnia quoque bona nostra in villa Nore, quae possedimus 33 per dilectam conjugent nostram dominam Mechtildem de Regenstein, ejus consensu et voluntate bona et permissione atque liberorum nostrorum carorum Thiderici, Heinrici, Odae, Hedewigis, Luckardis abbati et conventui saepe dictis vendidimus pro LXX marcis cum omni jure et jurisditione, 60 quo ea habuimus et conjunx nostra, et cum omni usu, quo nobis competebant in villa et in campo, aquis, pascuis, tignis et pratis atque rebus aliis et jurisditionibus, quocumque nomine censeantur et justiciis in hominibus et in rebus. Nos quoque et heredes nostri de omnibus bonis illis et ades bona eadem pertinentibus warandarii, quod vulgo "waremanne" vocatur, bona fide esse volumus omni tempore omni loco. Concedimus praeter haec abbati et conventui, ut absque nota, quod vulgo "vare" dicere possumus, in aqua Zorginge piscari poterunt, quando volunt, sed et nos commu-70 nem cum eis habebimus ipsam aquam, et neque illi neque nos licentiam piscandi dabimus alicui. Ad haec concedimus, ut casas, si volunt, construant ad ipsam aquam juribus illorum in omnibus semper salvis. Similiter a Thoma, filio Wasmodi, sic absolvimus eosdem, quod unum mansum in 75 villa Hamme quinque modios solventem jure feodali conferimus eidem, sed si magis hoc volunt, ipsum eis mansum jure proprietatis conferimus possidendum. Praeterea bonorum illorum, quae frater Conradus de Bervesleven a domino Ekkehardo de Vodenrode comparavit, warandarii, quod so vulgo "wareman" vocatur, nos et heredes nostri erimus nunc et semper. Ceterum quia concordiam et firmam amicitiam inter illos et nos volumus esse semper, omnia privilegia eorundem, emunitates nec non et litteras cunctasque libertates pro posse et nosse semper salvas eisdem volumus 85 et permittimus conservare nos omni tempore omni loco,

idque nostris heredibus committimus nunc et in perpetuum bona fide faciendum. Hujus rei testes sunt: comes Henricus de Zwarceborg, Hermannus et Hermannus fratres de Vûrre, Hermannus de Lebenrod, Heinricus de Wilrod, Waltherus de Vûrre, Ekkehardus de Vodenrod, Lampertus advocatus et alii quam plures. Ut autem stabile id semper maneat atque firmum, hoc scriptum inde confectum sigillo nostro et comitum domini Olrici de Regenstein et Heinrici de Zwarceborg sigillis fecimus roborari. Acta sunt haec anno Domini Mo.CCO.LIVO. pridie idus Augusti.

(Mit brei Sicgeln.)

303. Gungelin von Staufenburg verfauft bem Rlofter Balfenrieb Gerechtfame in bem Forft bei Imbehaufen. 1254.

Guncelinus dictus de Stoyphonborg, filius Guncelini senioris dapiferi de Peyna, omnibus hoc scriptum inspecturis aeternam in Domino salutem. Fragilis res est memoria hominum et rerum turbae insufficiens, coque facilius rem vetustam obliviscitur, quo novis supervenientibus cottidie praegravatur. Eapropter ad notitiam pervenire cupimus singulorum, nos aliquoties Walkenredensem impulsasse ecclesiam super eo, quod per ipsam succiderentur et extirparentur ligna et arbores, quae vulgo "affaldere" vocantur, io indaginis curiae Ymmedishusia adjacentis, quae ad nos jure foresti pertinere videbantur. Hac itaque de caussa accedens ad nos dominus abbas ejusdem loci una cum fratribus suis impetitionem nostram juris sui rationibus propellere attemptavit, asserens, loca, quae de se domestici fumi vapo-15 rem exalarent et vomere sulcarentur et quorum incolae tam provincialium quam synodalium institutis interessent, nullo prorsus foresti jure debere ligari. Nos autem licet hujusmodi rationibus contraria quaedam assereremus, tamen ob reverentiam beatae Dei genitricis semperque virginis Mariae 20 inter praefatam Walkinredensem ecclesiam et nos, pacis unitatisque concordiam servari arbitrantes, de manu antedicti domini abbatis et fratrum suorum acceptavimus sex marcas examinati argenti, quas ipsi etiam satis bono nobis contulerunt animo, ut omnis justitiae, si quae nobis adscribi poterat, tam in Ymmedishusin, quam in adjacenti indagine impetitionem deinceps perpetuo sopiremus, quod et nos libere fecimus, libertatemque in universa ipsius fundi proprietate arbores succidendi et novalia faciendi ipsis praestitimus, nulliusque impedimenti occasio in horum omnium adimpletione ipsis deinceps crimus. Indulsimus nihilominus 10 eos habere nobiscum communionem in cunctis pascuis castro nostro adjacentibus, exceptis graminibus secationi deputatis, quae vulgo "hege" dicuntur. Huic facto nostro et concessioni pater noster dominus Guncelinus dapifer de Peyna per literas suas sigillo suo munitas consensit, uxorque nostra et 35 cuncti liberi nostri, quamdiu vixerint, ecclesiae Walkenridensi super his omnibus praestabunt warandiam, quod nos posteris nostris protestamur praesenti pagina sigilli nostri titulo roborata. Hujus rei testes sunt Walterus de Ganderseym, Wernnerus de Sutheym, milites; Theodericus ad- 10 vocatus de Rycmaneshusen et alii quam plures. Acta sunt haec anno dominicae incarnationis Mo.CCO.LIVO

(B. 3. Aoch's Gefchichte Bergogs Albert Maguns, Beil. Ur. 60. ex manuser.)

*304. 1254. RI

Albertus, Conradus et Fridericus, comites et fratres de Clettenberch, 32 jugera, hoc est dimidiam partem silvae Moselide, Sibi a fratribus de Odelebe, filiis Heinrici militis de Odeleben, resignatam, quam dicti fratres conventui de Walkenrede pro 8½ marcis Northusensis argenti vendide-s runt, huic conventui, accepta ab eo una marca et dimidia, conferunt.

A. 1254.

Testes: Lambertus advocatus, Ekkehardus de Windehusen, Wernerus de Wessungen, Conradus de Clettenberch, 10 Conradus de Leynbeke, milites; Hermannus de Vurre, Conradus Saxo, Heinricus de Wizense, Conradus Albus etc. cives.

* 305. Silbesheim, 1255. April 15. R

H[enricus] episcopus et capitulum ecclesiae Hildensemensis plenam fraternitatem et communionem bonorum operum Suorum conventui in Walkenrith conferant.

Act. a. 1255, 17. kal. Maji, pontif. a. 9. Dat. apud Hiladensem.

(Die Giegel fehlen.)

*306, 1255, Mai 9, Rt

Fridericus senior comes de Bichelingen recognoscit, Se, acceptis 4 marcis, proprietatem 2½ mansorum in villa Dalheim, quos Wernherus monetarius de Frankenhusen pro 25 marcis monetae Northus. monasterio in Walkenrede vendidit, eidem conventui in plebiscito "lantding" dicto, quod habitum fuit Badere, contulisse.

A. 1255, 7. id. Maji.

Testes: Henricus Luppin, Henricus Specht, — Albertus Dives, — Egelolfus et Henricus, patruus ejus, de Bendele-10 ben, Reynhardus advocatus etc.

(Mit einem Giegel.)

*307. Stabt : Borbie, 1255. Jun. 2. R

Conradus de Billeshusen cognomine advocatus cum consensu uxoris Suae Mechtildis et filiorum Conradi et Henrici renuntiat impetitionibus de ecclesia in villa Nore et de 3 mansis in eadem villa.

Act. a. 1255, 4. non. Junii, in civitate Worfece in plebiscito, cui praesidebat Wernerus advocatus, praesentibus Conrado de Vůrre milite et burgensibus Conrado monetario etc.

Testes renuntiationis fuere: A[lbertus] plebanus in Nore; 10 Gunterus de Horborch, Thidericus de Aslan, Hermannus de Indagine, Thidericus de Bredenworfece, Borchardus de Badunge, Hermannus de Bbera, Ludolfus de Bola, Albertus de Silverenhusen, Hartmannus Widowe, milites; Henricus de Walrode et frater ejus Martinus etc.

(Mit bem Siegel bes Grafen Friedrich bes Jungern von Beichlingen und bem berletten Siegel ber Stadt Borbis.)

*309. 1255. Jun. 10. Rt

Fridericus sen. comes de Bichelinge proprietatem 1 mansi in Dalheim, quem conventus de Walkenrede ab Alberto de Odersleve pro 15 marcis Northusensis monetae emit, eidem in plebiscito Badere habito, acceptis 2½ marcis, confert.

A. 1255, 4. id. Junii.

Testes: Fridericus de Bruchen, Reinhardus de Bulzingesleben, Trabodo de Saxenborg, Ludewicus Starans de Kanewerf, Henricus de Oldesleben, Bertoldus Rappe, Fridericus de Espensteden, Sifridus Clawe de Rosla.

(Mit einem Siegel.)

*309. 1255. Jul. 13. R

Fridericus jun. comes de Bychelinge 4 mansos et 3 quadrantes ac 3 curias in villa Nore conventui in Walkenred pro 50 marcis Northusensis monetae vendit, et promittit, Se procuraturum, ut omnes ii, qui in dictis bonis pro heredibus se gerunt, in plebiscito, quod "lantding" vocatur, que-s relis renuntient.

A. 1255, 3. id. Julii.

Testes: "Fridericus comes de Bychelinge, pater noster, H[enricus] de Swarzeborg, H[enricus] et F[ridericus] fratres de Stalberg comites; H[ermannus] de Evera, B[urchardus] 10 de Badungen, L[udolfus] de Bela milites etc."

(Mit ben Siegeln ber beiben Grafen von Beichlingen und bes Grafen Beinrich von Schwarzburg.)

*310. Graf Friedrich ber Jungere von Beichlingen vergleicht fich mit dem Klofter Walkenried über den Befit der Pfarre und ansberer Guter und Rechte ju Rohra. 1255. Jul. 13.

In nomine Domini amen. Fridericus Dei gratia comes junior de Bichelinge omnibus in perpetuum. Rex pacificus universos discordiae fomites eliminans et genus humanum consocians in foedere verae pacis pro karactere filiationis suae concordiam et dilectionem mutuam cunctis fidei christianae cultoribus observandam praecepit. Igitur cum inter venerabiles Bernhardum abbatem et conventum et nos discordia orta esset, ipsorum verbis et bonorum virorum assertionibus ad veritatem informati, a causa discordiae inter 10 nos habitae innocentes omnino pronunciamus eosdem et ex nunc promovere eos et diligere ut amicos speciales volumus et fovere. Sane ut praeconcepta in praecordiis nostris talis dilectio etiam illorum mentibus artius inprimatur. parrochiam in villa Nore cum dote ac mansis cumque omnibus suis pertinentiis ad eandem in lignis, pratis, aquis, pascuis et virgultis et rebus aliis, quam Thudo miles de Snehein atque per quos idem extitit infeudatus, contulerunt eisdem, ab impetitione Conradi de Billeshusen et Thiderici de Asla et liberorum suorum atque heredum eximendam 20 duximus bona fide, ut abbas et conventus ipsam cum omnibus supra memoratis parrochiam semper libere possideant et quiete. In plebiscito, quod vulgariter "lantdinchg" dicitur, Conradus et Thidericus et corum liberi ac heredes, ubi sita sunt bona, inpetitionibus renuntiabunt et querelis habies tis et habendis, nosque ac heredes nostri warandamus nunc et semper abbatem et conventum Walkenridensem. Praeterea mansos tres, quos praefatus miles Thudo in dicta villa Nore habet nunc absolutos, quos inpetunt antedicti Conradus de Belleshusen et Thidericus de Asla, ab eorum so inpetitionibus eximimus et querelis, et renuntiationem pro se facient ac pro suis in plebiscito, quod vulgo "lantding" dicitur, ubi sunt eadem bona sita. Nos autem et nostri heredes warandamus de ipsis mansis et de omnibus ad mansos pertinentibus abbatem de Walkenrid et conventum.

Ad haec vendidimus eis nostros redditus avenae, quod 33 "vogetschok" dicitur, qui solvuntur de mansis ad parrochiam pertinentibus et de tribus mansis antedictis Thudonis militis atque de bonis monasterii Walkenrid, ut libere semper haec possideant et quiete. Nos etenim et heredes nostri super hiis eorum warandarii sumus semper. Comi- 40 tiam nichilominus super triginta quinque mansis et dimidio, quam habemus in villa Nore, conferimus abbati et conventui saepe dictis, ut libere nunc et semper possideant et quiete, omnia judicia, omnes justitias cunctasque jurisditiones, quae nobis conpetebant et conpetere bonis poterant as in eisdem, quocunque nomine censeantur, hoc dumtaxat excepto, quod, si homicidium fuerit ibi factum, non de bonis mobilibus et immobilibus, verum de homicidio tantum ad nos pertinet judicare. Item si homo proprius noster aut justitiarius, quod vulgo dicitur "vogethman", bona Walken- so ridensium habet, non est contra nos, si ex causa rationabili hunc duxerint removendum. Damus etiam plenam libertatem eis, ut de bonis et lignis ad bona pertinentibus ordinent, quomodo et qualiter suis noverint utilitatibus expedire. In bonis corum, in claustro et curiis non equos, 83 non curros contra voluntatem illorum petemus neque violenter accipiemus, neque mittemus equos pabulandos, sed et adicimus, quod collectam hominum armatorum non faciemus in locis antedictis. Quemadmodum piae memoriae avus noster et pater noster warandarunt illos in bonis snis 60 Mechstede, nos cum patre nostro nobiscum quoque liberi nostri et heredes warandare volumus saepe dictos omni tempore omni loco, ita sane, quod, quicunque eos in bonis inpetit eisdem, pro posse illum et nosse inducentus, ut justitiam vel amicitiam accipiat competentem. Pro omnibus 63 supradictis utque dilectos nobis abbatem et conventum in omnibus suis juribus, emunitatibus conservemus et libertatibus nunc et semper, accepimus ab eisdem centum marcas Northusensis ponderis et monetae. Hujus rei testes esse volumus et sunt: dominus Wernherus abbas in Geroth, Ber- 70 toldus praepositus in Lare, Albertus plebanus in Nore, capellanus noster, Conradus de Gevere, sacerdotes; Henricus de Glichen, Henricus de Honsten, Henricus de Zwarceborch, Henricus et Fridericus de Stalberg, comites; Hermannus de severa, Burchardus de Badungen, Ludolfus de Bola, Fridericus de Gevera, milites; Guntherus de Vrohenrod, Bertrammus de Nore, Hermannus de Gevere et Thidericus, frater suus, et alii quam plures. Ut antem firma haec semper maneant et illaesa, praesens scriptum inde confectum sigillo patris nostri dilecti, quem etiam hujus rei testem esse volumus, et nostro sigillo et comitum de Glichen et de Zwarceborg sigillis fecimus roborari. Acta sunt haec anno Domini millesimo CCO.LVO. tertio idus Julii.

(Dit brei Siegeln; bas Siegel bes Grafen heinrich von Bleichen ift abgefallen.)

311. Anagni, [1255.] Mug. 25.

Alexander [IV] papa indulget, ut libertatibus et immunitatibus abbatum et conventuum universorum Cisterciensis ordinis occasione constitutionis Innocentii [IV] papae, secundum quam exempti rite possunt coram locorum ordinatiris conveniri, nullum praejudicium generetur.

Datum Anagniae 8. kal. Sept. pontificatus anno primo.

Wach einem Cranssunt von 1359 im Chartularium Walkenriedense
ber Königl. Bibl. zu Hannover fol. 73...

*312, 1255, Rf

Albertus comes de Clettenberch ecclesiam de Hadebranderode ob absentiam sacerdotis diu viduatam, quam usque nunc porrexit, cum omni jure et omnibus, quae ad dotem

*) Sehr fehlerhaft und unvollständig abgedrudt in Origg. Guelf. IV, 540.

^{**)} Das Mubrum bes Transsumtes lautet fol. 77': Recognitio seu protestatio officialis praepositurae ecclesiae sancti Severi Erfordensis, quod viderit bullam seu privilegium domini Allexandri papae quarti, in quo continentur exceptiones, emunitates ac alias libertates toto ordini Cysterciensi concessas; et vera bulla habetur in monasterio Bildehusen et in Ebraco.

pertinent, confert conventui in Walkenried, ut in eadem deinceps divina celebrare faciat.

A. 1255.

Testes: "Lippoldus dapifer de Heimeburch, Hermannus filius dapiferi de Slatheim, Johannes de Monte, Heydenricus et Ludewicus fratres de Elbelingerode, Hermannus de Spira, Ludewicus advocatus de Ebersberch, Thomas servus noster". 10

(Wit timem Signt.)

*313, 1256, RI

Conradus olim comes de Clettenberg recognoscit, Se pro animae Suae et progenitorum Suorum salute abbati et conventui [in Walkenrede] 11 jugera et 2 curias in villa Branderode dedisse, et quidem prius dedisse, quam Ipse cum comite de Honsten de venditione villae Branderode termi- nasset, et antequam Gerhardo de Rosla in praedicta villa feudum aliquod porrexisset.

A. 1256.

(Mit einem Giegel.)

314. 1256. RI

H[enricus] de Bendelebin cum filiis Suis Bertoldo, Rodolfo et Egelolfo testatur, quod Gyselbertus, molendinarius Suus, qui fratres in Walkenrede pro quibusdam bonis in Reith impulsaverat, acceptis 7 fertonibus, omnibus querelis renuntiavit.

A. 1256.

Walkenrieder Diplomatar fol. 216b.

^{*)} Abgebruckt in Leucksch's Antiqq. Walkenried. S. 147 und in Lünig's R. Arch. Spieil. eccl. III, 850; auch ausgenommen in Hoffmann's Wappens und Chrenkeinod II, 434b. Bei Leucksch muß es heißen S. 147, 3. 16 von u. ergo st. igitur, 3. 13 organum, 3. 5 destituta, 3. 3 "quaeque ah"; S. 148, 3. 22 v. u. Slatheim, und 3. 21 Elbelingerode.

*315. Graf Burchard von Lauterberg überläßt bem Rlofter Balfenried jum Reubau einen Steinbruch in "Widagerode." 1256. Rebr. 26.

Borchardus comes de Lutterberg ejusque liberi Otto, Heidenricus, Wernherus, Henricus omnibus hanc litteram intuentibus in perpetuum. Volumus notum esse, quod, cum decorem domus Domini diligere debeamus atque ecclesiarum sive monasteriorum aedificationi esse intentos nobis expediat, quemadmodum Christianis, fossam in Widagerode, in qua fracti sunt lapides hactenus ad aedificationem monasterii in Walkenride ex jussione et consensu progenitorum nostrorum, pleno jure conferimus in longum et in latum atque in amplum, prout lapides poterunt inveniri, ut dominus abbas et conventus ad aedificationem sui monasterii fossa illa et lapidibus utantur, prout sibi viderint expedire, non obstante, si miles aliquis, civis, rusticus aut agricola jure feodi aut emptionis titulo aut concambii dicat is circa fossam sibi agros aliquos pertinere, praesertim quia progenitores nostri et nos semper praefato monasterio sanctae Mariae dictam fossam in longum, latum et amplum et usibus conventus Walkenridensis voluimus et volumus esse addictam et assignatam pleno jure. Ad baec promit-20 timus data fide nostra, quod nec nos neque nostri non currus, non equos, non servos in fossa laborantes modo aliquo volumus inpedire, immo inpedientibus pro viribus resistemus et warandamus eos de fossa illa, dominum abbatem videlicet et conventum. Datum et actum anno Domini 25 Mo.CCo.LVIo. IV. kal. Martii.

(Das Siegel ift verlett.)

*316. 1256. Cept. 2. R

Cunemundus miles de Sundershusen notum facit, quod ab Ipso H[enricus] comes de Honsten quaedam bona in Lenbeche, in Gronbeche et in Eversbûrnen emit et postmodum conventui in Walkenrede vendidit. Haec bona, quae Ipse (Cunemundus) ab imperio jure feudali tenuerat, s de consensu omnium heredum Suorum et ex praecepto praefati comitis de Honsten contulit monasterio praefato perpetuo possidenda secundum libertatem ei per imperialia privilegia concessam.

A. 1256, 4. non. Sept., ind. 14.

Testes: Heinricus de Ascuceroth, Theodericus et Heinricus fratres de Welroth, Hermannus, Bodo et Hermannus Varch, fratres, Hermannus de Levenroth, Heinricus Girbuch, Lampertus advocatus.

(Mit einem Giegel.)

*317. 1256. Cept, 27. R

Henricus comes de Honsteyn conventui in Walkenrede pro 150 marcis vendit piscinas Suas, adjacentes villae Elrike, quae vulgo vocantur Hymelriche, ab eo loco, ubi aqua oritur, usque ad molendinum; insuper silvam Owe dictam, sitam apud notatam villam Elrike, cum alia silva, quae Bredeberch nuncupatur, nec non omnia bona Norperti de Guderslebe et uxoris ejus, tam mobilia, quam immobilia, tam feudalia, quam propria, promittens, Se dicta bona, si minus expedita fuerint, omnino libera et expedita redditurum.

A. 1256, 5. kal. Oct.

Testes: Gunterus de Horborch, Hermannus de Ascaceroth, Theodericus et Heuricus de Welroth, Hermannus de Lebenroth, Lampertus advocatus.

(Mit einem Ciegel.)

318, 1256, RI

Bernhardus abbas in Walkenrith Heinrico de Vurren et uxori defunctae ejus, Margarethae, nec non filiae Margarethae ejusdemque marito defuncto Hethenrico, qui ecclesiae Suae in collatione dimidiae areae in Nova Villa apud Northusen benefecerunt, confert fraternitatem omnium bonorum, quae in ecclesia nunc et semper fuerint adimpleta.

A. 1256.

Aus ben Walkenriedischen Copialbuchern im fürftl. Schwarzburgifden Archive gu Audol-fabt und bem Chartular. Walkenr. ber gonigt. Bibl. ju haunover fol, 123.

*319. Erzbifchof Gerhard von Maing erflärt, bag ein Abt vor jedem Gerichte fich durch einen Mönch oder Laienbruder feines Klofters vertreten laffen könne. Erfurt, 1257. Märg 15.

Nos Gerhardus, Dei gratia sanctae Maguntinensis sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, tenore praesentium declaramus, quod, si abbatem quemcumque in jus fori ecclesiastici vel civilis contigit evocari, potest libere et de jure per aliquem sui monasterii monachum seu conversum, suum ad hoc habentem mandatum, conquerentibus respondere et defendere monasterii sui causam, contradictione qualibet non obstante. Datum Erphordiae idus Martii anno Domini millesimo CC°.LVII°.

(Das anhängende Giegel ift verlett.)

*320. Erfurt, 1257. Marg 15. R

Idem abbati et conventui de Walkenrede indulget, ut ecclesiam parochialem in Nore, cujus jus patronatus Sibi pertinet, pleno jure valeant in perpetuum obtinere, jure tamen Suo et archidiaconi salvo, et ita, ut instituant clericum saecularem perpetuum vicarium eique congruam portionem de reditibus ecclesiae assignent, residuum ad usus proprios conversuri.

Dat. ib. et eodem die.

(Das Giegel fehlt.)

*321. Graf Burchard von Lauterberg und feine Sohne Otto, Beibenreich, Beinrich und Berner überlaffen dem Rlofter Balfene rieb einen Steinbruch bei "Widageroth". 1257. Mary 15.

Borchardus Dei gratia comes de Lutterberg' et filii ejus Otto, Heydenricus, Henricus, Wernherus omnibus hanc litteram inspecturis. Universitati vestrae volumus notum esse, quod progenitorum nostrorum vestigiis inhaerentes fossam apud villam Widageroth, ubi hactenus abbas et conventus de Walkenride, nobis dilecti, lapides ad monasterium effregerunt, pleno jure conferimus eisdem, sane ut in longum et in latum atque in amplitudine lapides effringere possunt ad monasterium suum et ad omnes usus etiam claustri sui et officinarum suarum nunc et semper sine con-10 tradictione ac molestia cujuscumque. Agros et prata jacentia citra fossatum et intra et juxta, plus quum ad unum mansum integrum atque magnum, recepimus ab Heydenrico et Theoderico et eorum fratribus et heredibus, qui a nobis fuerunt infeudati, voluntariam resignationem, alia eis bona 18 in feudo reconsignantes, et ea contulimus conventui memorato pleno jure perpetuo possidenda. Porro feudarii nostri omnes, cujuscumque fuerunt conditionis, dampnis illatis sibi intra fossatum et circa in agris sive pratis a familia conventus vel a jumentis penitus renuntiarunt et Theoderico :0 de Osterhage dederunt unum fertonem argenti pro prato. Ac quoniam de ipso manso modioli dandi fuerunt ecclesiae in Osterhagen, parrochianus eis ad petitionem nostram indulsit et nos restaurum promisimus faciendum; sic a jure modiolorum et ab onere decimarum de ipso manso abbas 25 et conventus per nos facti sunt liberi et absoluti. Verumtamen versa vice michi Borchardo comiti benivolentiam gratam in annona et victualibus inpenderunt, et a dampnis. per me et familiam meam illatis sibi, penitus absolverunt. Quare praesentium tenore tam ego quam filii mei promit- 30

^{*)} Derselbe genehmigt ben Bertauf von Gütern in Solthusen an das Klofter Ameluurborn. Actum in Walkenrede in praesentia conventus a. 1257 in die sest. S. Trinitatis (3. Juni). Diplom. Amelunxb. sol. 68b.

timus etiam fide data, quod ipsos et eorum currus, immo res et personas et familiam suam nolumus ulterius inpedire, immo eos volumus pro nostro posse semper et ubique in suis juribus conservare. Datum et actum anno Domini 33 Mo.CCo.LVIIo. idus Martii. Ut autem ista stabilia sint et firma, nos Otto, Heydenricus, Wernherus, Henricus uno sigillo sumus contenti patris nostri, cum quo fecimus hanc litteram unanimiter communiri.

(Das Giegel bes Grafen Burchard ift befchabigt.)

* 322. 1257. Mär; 30. R

Barnim dux Slavorum fratribus in Damesowe, coenobio Walkenrede pertinentibus, ordinis Cysterciensis, 6 mansos confert, quos Henricus miles de Albregteshusen de campo suo Nadrensen vendidit eisdem fratribus.

Datum per manum Theoderici praepositi Cholbergensis 1257, 3. kal. Apr.

Testes: Venzico, Godico advocatus, Liborius, Rodolfus de Cedelin, milites; Gobolo marscalcus, Roderus magister coquinae —.*

> (Mit einem Siegel.) Erig. im pommerichen Provinzialarchive gu Stettin.

*323. 1257. Upr. 22. R

Heinricus comes de Stalberch notum facit, quod frater Suus, comes Fridericus, gravibus debitis obligatus, cum Suo et conjugis Suae Agnetis consensu decimam in Kaldenhusen, jure hereditario ei pertinentem, quam vero simul cum Ipso ab ecclesia Halberstadensi jure feudali tenuerat, Thetmaro abbati et conventui in Walkenrede vendidit ea conditione, ut, si omne jus proprietatis hujus decimae a dicta ecclesia

^{*)} Bis auf bie Orthographie ber Eigennamen getreu abgebrudt in Dreger's Codex dipl. Pomeraniae, S. 396 f. und im Hannoverschen Magagin von 1843, Stüd 25. Die Jahrszahl ift in Worten ausgebrüdt: millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo.

obtinere non posset, $3\frac{1}{2}$ mansi in Otstede, quos ab imperio jure feudali habuit, usibus conventus perpetuo deberent deservire sine omni advocatiae justitio.

A. 1257, in crastino beati Georgii.

Testes: Heinricus de Wilrode, Egelolfus de Bendeleiben, Heinricus de Aschozrode, milites; Conradus Saxo, civis in Northusen.

(Mit einem Siegel.)

*324. Duberftabt, 1257. Mpr. 26. RI

Volradus de Snehen cum conjuge Sua Elysabeth 3 mansos in Nore et ecclesiam ibidem cum omni dote comitibus de Lutterberg et Scartveld, a quibus haec bona in feudo tenuerunt, resignant et omni juri renuntiant, dictam ecclesiam conventui in Walkenrede conferentes.

Act. apud Walkenrith, a. 1257, 6. id. Aprilis (Mpr. 8.), deinde in civitate Dutherstad, a. 1257, 6. kal. Maji.

Testes: ——; milites: Hermannus de Alwardeshusen, Bruno de Ymigerod, advocati ducis, Thitmarus Lechgast, Hermannus de Indagine etc.

(Mit bier Siegeln, bem bes Probfis B. von Beuren, bem bes Pfarrers L. von Duberftabt, bes Boigts B[runo] und ber Stadt Duberftabt.)

325. 1257. Jul. 20. Rt

Borchardus et Sybodo, comites de Scartvelde, bona in Nore et ecclesiam cum dote ejus H[enrico] marchioni Orientali, Thuringiae landgravio, a quo haec bona in feudo habuerunt, resignant, ratum habentes, quod marchio eadem bona abbati et conventui in Walkenride contulit jure prosprietatis possidenda.

A. 1257, 13. kal. Aug.*

Walkenrieder Diplomatar saec. XVII. I, 21.

^{&#}x27;) Abgebrudt in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii Thuring. 1754, Diplom. p. 26, wo aber 3. 7 hinter obsequia "nune et" seht, 3. 16 "vestris" statt nostris und 3. 17 "possidenda" zu lesen ist.

*326. 1257. 3ul. 22. R

Heinricus comes de Honstein testatur, quod milites Gerhardus de Gevere et Heinricus cognomine Toph cum ecclesia de Walkenrede concambium fecerunt de 2 mansis, qui jacent in situ Nore, qui vocatur Ouwe; item quod Henricus et Fredericus fratres de Wessungen et Henricus de Wizense 24 jugera ibidem memoratae ecclesiae pro aliis bonis contulerunt.

A. 1257, 11. kal. Aug.

Testes: Theodericus de Wilrode, Hermannus Varch de Vurre, Burchardus de Badungen, Fridericus de Gevere, Guntherus de Vroenrode, Heinricus de Aschezerode, Hermannus de Livenrode, milites.

(Das Giegel fehlt.)

*327. König Richard bestätigt bem Abt und Convent von Bal: tenried auf Bitte bes Erzbifchofs von Mainz ihre von feinen Borfahren am Reich erhaltenen Gnaden und Freiheiten.
Mainz, 1257. Aug. 26.

Ricardus, Dei gratia Romanorum rex semper augustus, dilectis fidelibus suis abbati et conventui de Walkenrieden gratiam suam et omne bonum. Interventu dilecti principis nostri, venerabilis archiepiscopi Maguntinensis, vestraeque devotionis supplicationibus favorabiliter inclinati, gratias et libertates, quas super possessionibus, silvis, bonis, piscationibus, hominibus ac aliis juribus praedecessores nostri, divi augusti imperatores et reges Romanorum, vobis et vestro monasterio dinoscuntur fecisse, prout in eorum litteris dicitis contineri, gratas habemus et ratas ac favore Cysterciensis ordinis, quem semper dileximus, speciali affectu vobis hujus regii scripti nostri testimonio confirmamus. Datum Maguntiae anno Domini Mo.CCo.LVIIo, XXVI Augusti, anno regni nostri primo, indictione XV.

(Das Giegel ift berlett.)

^{&#}x27;) Abgebrudt in Gebauer, Leben Ronig Richarb's, G. 349; und in Rupfer geftoden ebend. G. 133.

* 328. 1257. Sept. 1. R

S[ibodo] juvenis comes de Scartvelde silvam sitam apud capellam in nemore, quae fratribus in Walkenrede pertinebat, eisdem reddit et resignat, sicut frater Suus, comes Burchardus, et patruus Suus, comes Burchardus de Lutterberch, eam dictae ecclesiae reddiderunt.

A. 1257, kal. Sept.

(Mit einem Giegel.)

*329. 1257. RI

C[onradus] et F[ridericus] fratres, comites in Clettenberg, proprietatem 5½ jugerum in Wintdehusen, quae Ecgehardus miles de Wintdehusen ecclesiae in Walkenred vendidit, eidem ecclesiae conferunt.

A. 1257.

Testes: Johannes scultetus, Lampertus de Haringe, Conradus de Beila, milites; Conradus Sassenson, Heinricus de Wizense, Wernerus de Lacu, Heidenricus Vilz.

(Mit einem Siegel und ben Brudftuden eines zweiten.)

*330. 1258. Febr. 10.

Borchardus et Sybodo fratres, comites de Schartvelde — quum ex malorum persuasione hominum partem quandam lignorum limitatam et signis arborum, sicut moris est, a forestariis distinctam, "ab exitu profundae viae supra Schekereborne in viam, quae Heydenstich dicitur, ad sini— stram Westen Crodenbeke usque ad pontem plenius procedentem", Sibi vindicaverint, tempore procedente tamen a viris fide dignis et a forestariis meliora edocti sint — poenitentia ducti, quicquid juris Sibi competere possit in illis lignis, monasterio Walkenride conferunt.

A. 1258, quarto idus Februarii.

Testes: Bertoldus de Gowisch, advocatus Goslariensis,

Th[idericus] de Sulinge, Hermannus de Bardelvelde, Hermannus de Uderde, Bertoldus Vulpes.

(Mit bem Giegel bes Grafen Burcharb.)

*331. 1259. 3un. 4.

Borchardus Albus comes de Lutterberg itidem monasterio Walkenrede confert, quicquid juris Sibi in praedictis lignis competere possit.

A. 1258, pridie nonas Junii.

Testes: Thidericus de Sulinge, Hermannus Overben, Dithmarus Leythgast, Heidenricus Muthzeval, Hermannus de Uderde, Bruno de Ymmegerode, Heinricus et Wernherus de Westerode et Johannes, hujus Wernheri filius, Heidenricus de Muningerode, Hermannus de Bardelvelde, Olricus de Bardevelde, Bertoldus Vulpes, Conradus Wersingus, Hartmannus et Alexander.

(Mit einem Siegel.)

332. 1258. R

Bernhardus abbas in Walkenrid protestatur, quod Reynerus miles de Vurre pro remedio animarum suae videlicet et Adelheydis uxoris suae progenitorumque suorum emit ecclesiae Walkenr. vineam quandam cum attinentibus jugeribus sitam in Taleym pro 17 marcis a fratribus Friderico, Theoderico et Hermanno et sororibus ipsorum dictis de Daleym, quam vineam conventus usibus assignavit hoc modo: Cellerarius monasterii de praefata vinea unam carratam accipiet singulis annis, per quam in purificatione b. Mariae conventui annuatim servitium albi panis, vini et piscium providebit in memoriale perpetuum Reyneri et uxoris ejusdem.

A. 1258.

Chartularium Walkenriedense ber Adnigl. Bibl. gu Mannever fol. 117.

*333. Deigen, 1259. Jul. 12. Rt

Heinricus marchio Misnensis etc. consensum Suum adhibet super eo, quod Theodericus et Hermannus, fratres de Talheim, et sorores eorum 6 agros pertinentes ad vineam in Talheim coenobio in Walkenrede proprietatis jure dederunt.

Dat. Misne, a. 1258, 12. kal. Aug. (Mit verlestem Giegel.)

*334. Dhne Datum [1259]. Rt

Conradus comes in Clettenberg conventui in Walkenrede in usus Novae Curiae 6 agros vendit et 10 agros concambii titulo confert, qui fuerunt Reinhardi de Branderode.

Testes: Hartmodus magister curiae, Hartmodus opilio, Burchardus coquinarius, Lodewicus advocatus.

(Mit bem Bruchftud eines Siegels.)

*335. Graf Konrad von Rlettenberg überträgt bem Rlofter Baltenried bas Obereigenthum über eine Sufe in Branderode. 1259.

Conradus Dei gratia comes de Clettenberch omnibus hoc scriptum intuentibus in perpetuum. Quia labente tempore labitur citius a memoria, quicquid non fuerit litteris et testibus exaratum, omnibus igitur tam praesentibus quam futuris Christi fidelibus universis constare volumus, quod s nos mansum unum, qui nostrae fuit proprietatis, in Branderod Heverhardo famulo nostro porreximus jure censuali, solum ab eo servitium praestolantes manuale pro omni usufructu, qui de ipso manso nobis provenire potuisset; elapso vero tempore cum parti nostrae Clettenberch renuntiavimus 10 Gerhardo militi de Rosla, qui pro eodem manso nos convenit, eum sibi porreximus hereditario jure et suis heredibus legitimis, ad quos possunt hereditates legittime pervenire. Procedente namque tempore frater Hartmodus, magister Novae Curiae, et Gerhardus miles supradictus inter se 15

convenerunt, ut de ipso manso emptionis titulum celebrarent. Multis igitur hinc inde rationibus productis in eo substiterunt, ut frater Hartmodus tres marcas et dimidiam Northusensis argenti et quatuor candelabra fusilia Gerhardo 20 militi daret; fuerat enim inter eos compromissum, ut ipse enudem mansum ab Everhardo redimeret et nobis liberum resignaret, ut nos eum ecclesiae in Walkenred cum omni proprietate conferremus. Hiis igitur sic patratis nos eundem mansum ecclesiae in Walkenred offerimus cum omni 28 jure suo porrigentes, videlicet pascuis, aquis aquarumve decursibus, vel quicquid ad ipsum de jure noscitur pertinere. Acta sunt haec anno Domini Mo.CCo. indictione secunda. Testes hujus rei sunt: Hermannus miles de Vurre, Hermannus de Livenrode, Heinricus de W.... advocatus, ao Heringerus, Matthias Balistarius, Bertrammus de Cornre et alii quam plures. Ut autem hoc factum stabile perseveret, appensione nostri sigilli praesens scriptum duximus roborandum.

(Das Driginal ift befchabigt; bas Siegel borhanden.)

*336. 1259, ind. 2. Rt

C[onradus] et F[ridericus] fratres, comites de Clettenberg, — postquam conventus de Walkenrede 3 mansos in Windehusen ab Eckeardo cognomento Wancob comparavit — proprietatem 2 mansorum de his tribus dicto conventui conferunt.

A. 1259, ind. 2.

Testes: milites: Ywanus et Conradus de Clettenberg, Thitmarus de Mackenrode; servi: Hartmodus de Mackenrode, Heinricus de Rigenliben; Conradus Saxo, civis de 10 Northusen.

(Mit zwei Giegeln.)

^{*)} Das Chartularium Walkenried. ber Königl. Bibliothet zu hannover giebt: Mo.CCo.LVIIII. und 3. 29: de Wilrode.

*337. 1259, ind. 2. Rt

Heinricus comes de Honsteyn, — postquam conventus in Walkenrede ab Ekkehardo milite cognomento Wagekoph, 3 mansos in Windehusen sitos emit, quorum 2 ille de manu comitum de Clettenberg, tertium vero a nobili viro H[enrico] de Helderungen et hic de manu Ipsius (comitis Heinrici) tenuit et resignavit, — proprietatem hujus mansi memorato conventui confert.

A. 1259, ind. 2.

Testes: Theodericus et Heinricus fratres de Welroth, Hermannus de Vurre jun., Heinricus et Heinricus de As-10 cuceroth, Lampertus advocatus et Bertoldus, filius ejus, Conradus Saxo.

(Mit einem Giegel.)

*338, 1259, ind. 2. RI

Heinricus comes de Honstein notum facit, quod filii Meineri: Theodericus etc., et filii Werneri: Hermannus etc.*, constituti coram Ipso juxta piscinam villae Harzungen, omni impetitioni adversus ecclesiam Walkenredensem super aquaeductu et fossato molendini in Bruneslo, acceptis 8 marcis 8 Northusensis argenti, libere renuntiaverunt.

A. 1259, ind. 2.

Testes: Hermannus et Waltherus de Vurren, Heinricus de Welroth, Lampertus advocatus, Heinricus de Werthere, Conradus de Bela, Bertoldus de Sunthusen, milites.

(Mit einem Siegel.)

*339. 1260. Febr. 2. Rt

Lampertus de Hegeren Ejusque filius B. notum faciunt, Se molendinum situm inter Odeleven et Heringen, cognomento Veltmole, conventui de Walkenrede pro 18 marcis

^{*)} Die Befchlechts namen fint nicht angeführt.

Northusensis monetae vendidisse, illudque filiis Lippoldi de Radolverode eorumque tutori, Lippoldo de Schadewald dapifero, resignasse, qui proprietatem molendini in plebiscito, quod "lantding" vocatur, memorato conventui contulerunt.

A. 1260, 4. non. Febr.

Testes: milites: Bertoldus de Sunthusen et Ludovicus 1º advocatus de Eversborch; Conradus Saxo, Conradus de Bela "vorsprake", Godefridus de Bela, Hildebrandus et Henricus fratres de Sunthusen.

(Dit bem Siegel bes Lippolb von Schabewalt.)

*340. 1260. Mär 4. R

Hermannus et Ludolfus, fratres de Alwardeshusen, fidem dantes etiam pro sorore Sua, quam habet comes Moreko [de Spegelberge], iterum renuntiant querelae contra conventum de Walkenrede super quibusdam mansis in Livensrode et in Saswerpen, et recognoscunt, quod conventus habere debeat in Livenrode 12½ et in Saswerpen 18 mansos cum areis etc.

A. 1260, 4. non. Mart.

Testes: Bertoldus praepositus de Osterode, Johannes plebanus de Hertesberch, Heidenricus de Minningerode, Bertramus de Osterode, Johannes de Westerode, Heidenricus Mutzefal, Hermannus Overben, Reinherus de Sulinge, Johannes de Overvelde, Elgerus, Johannes de Westerode, Conradus de Sunthusen.

"Ego Hermannus feci hanc renuntiationem in Hertis-"berge. Ego Ludolfus feci in cymiterio sancti Jacobi in "Osterode. Utrique fecimus in monte, qui est situs inter "Bardelvelde et Berengoze."

(Mit zwei Ciegeln.)

*341. 1260. April 14. Rt

Albertus, Conradus et Fredericus, comites de Clettenberg, proprietatem 3 mansorum in majori Wessungen, quos Fridericus de Worvece ab Ipsis in feudo habuit et resignavit, abbati et conventui de Walkenreden conferunt.

A. 1260, 18. kal. Maji.

Testes: milites: Henricus Girbuch, Ludovicus advocatus de Eversberg, Borchardus de Badungen, Thidericus de Asla, Th[eodericus] et Heinricus [fratres] de Wilrode etc.

*342, 1260, Mai 30, R

Otto, Dei gratia dictus de Hathmersleve, recognoscit, quod querela inter sororis Suae filium, Hethenricum, et ecclesiam Walkenred. ratione allodii, quod Nova Curia nuncupatur, sopita sit, postquam conventus Hethenrico 1 equum et 9 marcas examinati argenti dedit.

A. 1260, die inventionis S. Stephani. . . . (Das Siegel ift perlest.)

343. Dhne Datum [etwa 1260]. R

G. decanus, G. scolasticus et E. cantor Heiligenstadenses protestantur, Se actionem, quam Amelungus miles de Lencheroth et Heidenricus consanguineus ejus de Gerwartshusen contra abbatem et conventum de Walkenrede super sepultura Ditmari militis dicti Leitgast habuerunt, composuisse in hunc modum, ut acceptis ab abbate et conventu de Walkenrede 28 marcis argenti Amelungus miles et omnes ejus consanguinei quiescerent ab omni laesione Walkenredensium. "Etiam Hogerus canonicus Jecheburgensis, filius sororis Amelungi, una cum avunculo suo Amelungo 10 renuntiavit actioni, quam ipse et mater sua videbantur habere

^{*)} Abgebruckt in den hannoverschen gelehrten Anzeigen von 1753, S. 1405, wo 3. 20 v. u. Hahmersleve, 3. 18 Hetheinrieus, 3. 17 Walkenredensem; 3. 16 quod Nova Curia nuncupatur, und dum statt eum; 3. 15 Walkenreth, 3. 11 suerit statt fuit und 3. 10 inventione sancti statt lapidacione beati zu lesen ist.

per litteras et per instrumenta procurata a judicibus Northunensibus contra Ditmarum militem Leitgast, quem praemortuum fratres de Walkenrede, litterarum ipsius Hogeri
penitus inscii, tumularant. Cum autem praedictae 28 marcae solvebantur Heiligenstad, Hogerus se subtraxit, et partem pecuniae, in quam ipse consenserat, videlicet 8 marcas
argenti, quasi contumax non accepit praeter fertonem argenti, quem gratanter inantea a fratre Conrado de Gunzerode accepit in oppido Northusen voluntarius."

Testes: dominus Conradus de Lencherot, dominus Helmboldus de Westhusen, dominus Ludolfus plebanus de Dudirstad, canonici Heiligenstadenses; dominus Ortmanis miles de Gezlede et Henricus frater suus, Hildebrandus et Heidenzz ricus, filii domini Gerlaci de Kirstelingerode, Heinricus et Rodegerus de Geilwardeshusen et Johannes Surber de Heiligenstat etc.

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl. Bibl. ju Sannover fol. 86.

844. Salberftabt, 1261. 3an. 25. R

Volradus episcopus et capitulum ecclesiae Halberstadensis abbati et conventui de Walkenrede indulgent, ut ecclesiam parochialem in Monekescowen, cujus jus patronatus ad ecclesiam Halberst. pertinet, pleno jure in perpetuum obtineant, instituentes ibi sacerdotem vicarium et assignantes ei congruam portionem de reditibus ecclesiae, residuum in usus proprios conversuri.

Halberstadt, a. 1261, S. kal. Febr.

Walkenrieber Diplomatar fol. 109.

^{*)} Nicht getreu abgebrucht in Echform's Chron. Walk. S. 96, in Lünig's R. Urch. Spicil. eccl. III, 850 und in Leuchfeld's Antiqq. Walk. S. 156 f. — Bei Leuchfeld muß es heißen S. 156, 3. 7 v. u. "Halberstadensis ecclesiae", 3. 2 speciali fl. spirituali; S. 157, 3. 15 v. u. exinde fl. inde, 3. 13 speciali fl. spirituali, 3. 11 Monekescowen und "cujus jus" flatt "cujus", 3. 10 nobis fl. vobis, 3. 9 "sed et" fl. "sed".

345. Langenftein, 1261. 3an. 25. R

lidem iisdem similiter indulgent de ecclesia parochialiin Scowen, cujus jus patronatus ad ecclesiam Halberstadensem pertinet.

Langensteyn, a. 1261, 8. kal. Febr.

Walkenrieder Diplomatar fol. 109b.

*346. Graf Konrad von Alettenberg überträgt bem Rlofter Baltenried bas Obereigenthum über Länderei in Madenrobe, welche einer seiner Bafallen, ber verstorbene Ritter Konrad von Alettenberg, bem Mönch Hartmod zum Besten bes Hospitales zu Baltenried überlaffen hat. 1261. Dec. 8.

Conradus, Dei gratia comes de Clettenberch, universis banc litteram inspecturis in perpetuum. Ea, quae rite fiunt ab hominibus, ne transcant in oblivionem, necesse est, ut scriptis et testibus memoriae hominum inprimantur. Notum igitur praesentium tenore volumus cunctis esse, quod Con-s radus miles de Clettenberg, homo noster, qui in Walkenride jacet mortuus et sepultus, duos habuit mansos in Mackenrode, quos dominus Hartmodus monachus, provisor hospitalis pauperum in Walkenride, emit ab eodem pro sex marcis argenti Northusensis cum expensis omnibus computatis, 10 ut cedant usibus pauperum in praedicto hospitali commorantium nunc et semper; tertium dedit mansum in eadem villa ad praedictum usum. Nos autem una marca nobis data omni actioni et impetitioni de tribus mansis supradictis atque omnibus quaestionibus, actionibus, quae nobis compe-15 tebant et competere potuerunt contra abbatem et conventum de Walkenride, renunciavimus pleno corde, atque ipsos mansos cum omni, quod habuimus in eisdem, jure contulimus eis proprietatis jure perpetuo possidendos. Cum vero dominus Henricus de Wilrode plebejatui, quod vulgariter 20 "lantding" vocatur, praesideret in Ochtevelde, domina Conegundis, quae se gessit quasi pro uxore Conradi militis supradicti, et filiae utriusque, Adelheidis videlicet et Johanna,

omni juri, si quod eis potuit in mansis competere memo25 ratis, voluntarie renunciaverunt. Nostro igitur assensu et
omnium heredum Conradi militis saepe dicti et quasi heredum abbas et conventus de Walkenride praedictos mansos
ad usus pauperum per dominum Hartmodum comparatos
possident pleno jure. Hujus rei testes sunt: Richardus sa30 cerdos de Mackenrode, Henricus de Wilrode, Hartmodus
et Thidmarus et cives multi de Mackenrode, Johannes villicus, Conradus Albus, Sifridus de Molehusen, Wernherus
de Dorstad, burgenses de Northusen, et alii quam plures.
Actum anno Domini Mo.CCo.LXIO, VIO idus Decembris.
33 Hanc paginam inde conscriptam ad omnem calumpniam et
injuriam removendam sigillo nostro duximus roborandam.
(Das anhängende Sieget ist unvertest.)

*347. Erzbifchof Werner von Mainz verspricht dem Abt und den Mönchen zu Walkenried bas Recht, auf den Klostergütern und außerhalb des Klosters Beichte zu hören, Absolution zu ertheilen zu. Erfurt, 1262. Jan. 9.

W[ernerus]. Dei gratia sanctae Maguntinensis sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, dilecto in Christo abbati de Walkenrieden. Cysterciensis ordinis, Maguntinensis diocesis, salutem in Domino. Ut et tuam honoremus personam, et per honorem tibi exhibitum consulatur aliorum saluti, discretioni tuae concedimus auctoritate praesentium facultatem audiendi per te ipsum vel per tuos monachos, quos ad hoc ydoneos reputabis, confessiones omnis saecularis familiae tam in tuis grangiis quam 10 extra claustrum ac absolvendi eos, sacramenta quoque ecclesiastica ministrandi eisdem sine juris praejudicio alieni, sicut hactenus facere consuevistis. Ad haec etiam indulgemus, ut sive per te ipsum sive per alium tuum monachum decreveris facere sermocinationem ad populum in Nuem-15 burg in die dedicationis ecclesiae vel in festo natronorum Petri et Pauli ac in Novali in diebus sanctorum Laurentii et Nicolai ac in die dedicationis ecclesiae in Othstete vel aliis festivitatibus, cum populus in hiis locis convenire consuevit divinae propiciationis gratiam petiturus, si quis vestrum sermocinationem fecerit, anditoribus suis vere poeni-20 tentibus et confessis triginta dies injunctae sibi poenitentiae auctoritate nostra nichilominus valeat elargiri. Ceterum indulgentias coepiscoporum nostrorum benefactoribus tui claustri concessas habemus ratas et gratas testimonio praesentium litterarum. Datum Erfordiae anno Domini 23 Mo.CCo.LXIIo, V. idus Januarii.

(Mit einem Giegel.)

*348. Erfurt, 1262. 3an. 9. R

ldem abbati de Stene et decano Northunensi mandat, quatenus non permittant, ut rectores ecclesiarum de Meg-stede, Guncerode ac Nore abbatem et conventum in Walkenrede molestent, copiosam praebendam sibi assignari petentes, si modo de assignatis reditibus commode sustentari s valeant.

Dat. ibidem et eodem die.

(Mit einem Giegel.)

*349. 1263. Apr. 25. R

Fridericus senior comes de Bichelingen, H[enricus] de Honstein et F[ridericus] junior de Bichelingen testantur, quod Fridericus de Nore — qui cum conventu in Walken-rede concambium 4½ mansorum in Nore inierat, recipiens 5½ mansos in Heienrode et 8 marcas, postea autem pro quibusdam libertatibus ad dicta bona in Heienrode sibi procurandis conventum impetierat — nunc, acceptis 5 marcis, una cum uxore Irmingardi et filiis suis Friderico, Henrico, Gernodo et Hartmudo omni impetitioni renuntiavit.

A. 1263, 7. kal. Maji.

Testes: milites et servi in Rodenburch: H[enricus] dictus / Luppin, C. de Bennungen, Olricus de Livenrod, H. de Wes-

sungen; in Honstein: H[enricus] de Aschozerod sen., Theodericus de Wilrod, H[enricus] de Aschozerod jun., Andreas advocatus; in Lare: B[urchardus] de Badungen, Hermannus de Gevere, Guntherus de Vronrode, H. advocatus de Thalheim.

(Mit brei Giegeln.)

*350. 1263. Bul. 9. Rf

Henricus comes de Honsteyn testatur, quod Gerhardus miles de Rosla nobili viro B[urchardo] de Querinvorde burggravio 3 quartalia unius prati in Karecto siti, quae ab eo jure tenuit feudali, resignavit.

A. 1263, 7. id. Julii.

(Dit einem Giegel.)

351. [Stettin,] 1263. 3ul. 18. R

Tethmarus electus abbas totusque conventus in Walkinrid 4 molendina Sua in Salvia juxta curiam Dametzowe sita,
quae a Barnim duce de Stetin comparaverunt, quorum proprietatem idem Barnim Ipsis contulit, quod postmodum illustrissimi principes domini Jo[hannes] et O[tto] marchiones
de Brandenburch comprobarunt, abbatissae et conventui in
Stetin pro 130 marcis vendunt perpetuo possidenda.

Datum a. D. 1263, 15. kal. Augusti.

Testes: Johannes praepositus de Sehusen, Conradus prae10 positus de Stetin; milites: Godefridus de Smugerowe, Johan11 nes de Livenowe; burgenses de Stetin: Henricus Barvoth,
12 Tetmarus Sigeler, Theodericus Sapiens, Henricus de Anger13 munde.

Jus fr. v. Preget's Codex dipl. Pomeraniae S. 469 ".

^{*)} Musjug in Beffe's. Gefdichte bes Schloffes Rothenburg, S. 42.

[&]quot;) hieraus auch abgebrudt im Sannov. Magagin 1843, Ct. 25.

352. [Stettin], in tuguriis sive ad bodas, 1263. [3ul.] 18. R

Barnim dux Slavorum abbatissae et conventui sanctimonialium monasterii S. Mariae in Stetin, Cisterciensis ordinis. ut eo liberius et oportunius omnipotenti Deo valcant famulare et ut pro Suis excessibus Suorumque progenitorum necnon dilectae conjugis Mariaunae bonae memoriae peccaminibus Altissimum jugiter interpellent, confert fluentum, quod Salvia vocatur, cum 4 molendinis in praedicto fluento constructis, sicut ab Ipso habuerant abbas et conventus de claustro sive coenobio Walkenrede; donat etiam praefatis sanctimonialibus in Stetin proprietatem et jus proprietatis 10 eiusdem fluenti et molendinorum inibi constructorum, quemadmodum donaverat et contulerat abbati et conventui de coenobio Walkenrede, gratam et ratam habens et confirmans emptionem, quam inierunt abbatissa et conventus sanctimonialium in Stetin cum abbate et conventu de Wal- is kenrede super fluento sacpius praclibato.

Datum in tuguriis sive ad bodas, a. D. 1263, 15. kal. Julii'.

Testes: Conradus capellanus ducis, plebanus in Garditz, et Johannes de Parghem, capellanus ducis, — — canonici 20 Stetinenses; item Theodericus Ursus, Godeke de Smogerowe, Johannes de Brusevitze, Rodolfus de Cedelin, Johannes de Levenowe, milites; item Gobelinus marscalcus; Henricus Barwot, scultetus in Stetin, Titmarus Velificator, Theodericus Sapiens, —.

Aus gr. v. Dreger's Cod. dipl. Pomeraniae S. 466 f. n. Anhang S. 4.

353. Seimburg, 1263. Mug. 20. R

Anno dictus medius, Henricus dictus junior, fratres de Henborg, testantur, abbatem et fratres de Walkenrede coram Se documentis et testibus sufficienter probavisse, quod Gis-

^{*)} Da in biefer Urtunde ber in Mr. 351 documentirte Butervertauf bestätigt wird, biefelbe aber nicht alter als bie Bertaufsurfunde fein tann, fo durfte entweber hier im Datum Augusti flatt Julii, oder bort Julii flatt Augusti ju tefen fein.

maro et suis nihil justitiae competeret contra eos, et quod, super qua movebatur quaestio, ad ipsos pertineret.

Act. in Hemborch a. D. 1263, 13. kal. Sept.

Testes: prior Lapidis sancti Michahelis Harwicus, Robanus, Fridilin advocatus.

Chartularium Walkenried, Der Gonigl. Bibl. ju Sannover fol. 108.

354. 1263. Oct. 16. Rt

Volradus episcopus et capitulum Halberstadense notum faciunt, quod Fridericus et Heinricus fratres, milites de Scowen, 4 mansos in Brocscowen, quos ab ecclesia Halberstadensi feudali jure possidebant, coenobio Walkenred. contusterunt, quorum proprietatem episcopus dicto coenobio donat.

A. 1263, ind. 7, in die beati Galli.

Walkenrieder Diplomatar fol. 101,

*355. Graf heinrich von hohnstein vertauft bem Rloster Baltenried "villam Lappe et terram Senggelant sitam sub villa Horne". [Rordhaufen,] 1263. Dec. 11.

In nomine Domini amen. Henricus, Dei gratia comes de Honstein, omnibus in perpetuum. Cum longaevi temporis processus memoriam, quae res fragilis est, saepius infatuet, contingit, ut rite acta sive hominum oblivione sive malitia dissolvantur, si testibus ac litteris minime fuerint roborata. Notum ergo fieri cupimus praesentibus pariter et futuris, quod villam nomine Lappe et terram Senggelant sitam sub villa Horne, cum pratis, viis, semitis, pascuis, piscationibus et virgultis, aquas quoque et decursus aquarum cum utroque littore a ponte, qui dicitur Rethbrucke, usque ad locum, ubi aqua frigidi fossati flumini Helmena commiscetur, — haec inquam omnia cum lignis ad ipsam villam Lappe pertinentibus, quae habuimus ab imperio, prout ab antiquo cognoscuntur stetisse, vendidimus abbati et conventui de Wal-

^{*)} Unlesbares Wort bon etma 7 Buchftaben.

kenreth, Cysterciensis ordinis, pro ducentis et sexaginta 13 marcis argenti examinati cum pleno consensu ac voluntaria renuntiatione heredum nostrorum, videlicet Theoderici, Heinrici, Elgeri, Ulrici, et dilectae conjugis nostrae dominae Mechthildis atque liberorum nostrorum omnium, quorum super hiis consensus fuerat requirendus ac renuntiatio libere 20 protestanda. Sciendum nichilominus, quod dilecti filii nostri Theodericus et Heinricus pro Elgero et Ulrico, germanis suis et coheredibus tunc temporis in minori aetate constitutis, promiserunt bona fide, quod secum rata tenebunt omnia hic inscripta. Praeterea recognoscimus, quod, ut 25 circa abbatem conventumque Walkenredensem gratiosus affectui nostro responderet effectus, proprietatem cujusdam agelli, qui agger vocatur, ipsis contulimus, resignantibus ipsum nobis Lamperto atque Bertoldo, filio ejus, qui ejusdem agelli de manu nostra eatenus jus tenuerant feodale, 30 Igitur ut praefata Walkenredensis ecclesia omnia suprascripta bona cum omnis jurisditionis justitia, quam nos habuimus, quocunque censeatur vocabulo, proprietatis tytulo libere perpetuo possidere valeat, praesentem paginam de hiis omnibus rite confectam eisdem tradidimus eamque si-83 gilli nostri appensione fecimus communiri. Hujus rei testes sunt abbates Wernerus de Gerrode et Johannes de Ilvelde: praepositi Johannes novi monasterii apud Northusen, Hermannus Montis sancti Nycolai; canonici Hugoldus decanus, Theodericus scolasticus, Thethmarus cantor Northusensis; 40 comites Fridericus de Bychelinge, Heinricus et Fridericus de Stalberch; milites Hermannus Varch, Theodericus et Heinricus de Welrod, Heinricus et Heinricus de Aschacerod, Heinricus Mutzeval, Ludolphus de Gevehere; burgenses Wernerus de Lacu, Conradus Saxo, Heinricus de Wicense et 43 alii quam plures. Acta sunt haec anno Domini Mo.CCo.LXIIIo, tertio idus Decembris, indictione septima.

(Mit einem Giegel.)

356. Blantenburg, 1263. Rt

Adelheydis abbatissa totusque conventus de Waltingerode 1 mansum proprietatis Suae in Scowen conventui in Walkenrede pro 25 marcis Halberstadensis argenti vendunt.

Blankenborch, a. 1263, ind. 7.

Testes: comes Syfridus de Blankenborch et filius ejus comes Henricus, Burchardus et Hermannus comites de Waldenberch, Gunzelinus et Borchardus fratres et milites de Berwinkele.

Walhenrieder Diplomatar fol. 112.

*357. 1263. R

Conradus miles de Piscina Ejusque fratrueles bona illa in villa Ebelingerode et apud villam sita, quae quondam Ludolfi de Haverla extiterunt, conventui in Walkenrede jure proprio possidenda conferunt.

A. 1263.

Testes: comes Gevehardus de Wernigerode, Johannes de Minsleve, Burchardus de Lengede, Waltherus de Gitlide, Basilius de Winthusen, Arnoldus, Bertoldus et frater ejus Albertus, Anno et frater ejus Henricus et Hermannus io juvenis, omnes de Gowische, Edelerus de Homannishusen, Wernerus et Giso de Lapidibus, Burchardus advocatus et Olricus fratres de Bilsten, Heinricus sen. de Dorneten, Heinricus et Johannes fratres de Dorneten, Hermannus juvenis de Astvelde, Heinricus Hantvetere.

(Mit einem Brudftude bes Giegels.)

*358. Ohne Datum [1263]. R

Volcmarus miles de Goslaria recognoscit, quod uxor Sua, domina Mechthildis dicta de Piscina, et pueri Sui abrenuntiaverunt bonis in Ebelingerode sive in proprietate sive in feudo, et ratam habent venditionem corundem bonorum, quam Conradus de Piscina cum ecclesia in Walkinrede fecit.

(Mit einem Siegel.)

241

*359. Ohne Datum [1263]. R

Thidericus miles de Piscina et Johannes, frater Ejus, ratam habent venditionem bonorum in Ebelingerode, sive in proprietate sive in feudo, quam cognatus Saus Conradus de Piscina cum ecclesia in Walkenrede fecit.

(Mit bem Siegel bes Rittere Dietrich.)

*360. Dine Datum [1263]. Rt

Fridericus et Waltherus, fratres, nobiles, dicti de Dorstad, ratam habent venditionem bonorum in Ebelingerode, tam in proprietate, quam in feudo, quam Conradus de Piscina, cognatus Suus, cum ecclesia in Walkenrede fecit.

(Mit bem Siegel Balthers; bas Siegel Friedrichs ift verlest.)

*361. Dhne Datum [1263]. Rt

Johannes et Johannes fratres, milites de Gatersleve, ratam habent venditionem bonorum in Ebelingerode, tam in proprietate, quam in feudo, quam cognatus Suus Conradus de Piscina cum ecclesia in Walkenrede fecit.

(Dit einem Siegel; bas andere ift abgefallen.)

* 362. Dhne Datum [3w. 1253 n. 1267]. Rt

H[enricus] comes de Honstein R. archiepiscopo Magde-burgensi ejusque capitulo notum facit, quod Rudolfus, consanguineus Suus, canonicus Halberstadensis, cum abbate et conventu de Walkenred super bonis in Nuenborch transactionem iniit et juri, quod habere se putabat in dictis bos ins, renuntiavit, ratihabente fratre suo W[ernero] Magdeburgensi vicedomino, consanguineo Ipsius.

(Mit bem Siegel bes Grafen Beinrich.)

*363. Goelar, 1264. Apr. 1. R

Gevehardus comes in Werningeroht 2 mansos in Immenrode Th[etmaro] abbati et conventui in Walkenrede donat.

Dat. in curia Sua Goslar. a. 1264. kal. Apr.

Testes: Johannes praepositus Novi Operis —; Conradus de Piscina, Burchardus de Lengede, Johannes de Minsleve, Edelerus de Homanneshusen, milites.

(Mit zwei Siegeln, bem bes Grafen Gebhard und bem bes Probftes Johann.)

*364. 1264. Upr. 6. R

Burchardus burggravius de Querenvorde et Johannes miles de Altstede testantur, Bertoldum de Otstede impetitioni contra monasterium in Walkenride de bonis in Otstede, quae dictum monasterium ab eo ejusque progenitoribus comparaverat, renuntiasse.

A. 1264, dominica Judica.

Testes: Olricus de Kasle, Heinricus de Breidensteine, Bertoldus de Crusdorph, milites; Heinricus de Lembeke, Heinricus Hagenonis, servi.

(Mit zwei Giegeln.)

365. [Seehaufen,] 1264. [Apr. 6.] R

N. abbatissa, Jo. praepositus totusque conventus dominarum in Sehusen emunt a fratribus de Walkenrid villam Radicowe et taliter emptionem terminant, quod omnes mansos liberos, qui ipsis censum solvebant, quemlibet eorum pro 6 marcis, 6 de Nadrense quemlibet pro 2 marcis et alios pheodales quemlibet pro 2 marcis Brandeborgensis monetae emerunt.

Act. dominica Lactare et in sequenti septimana. Dat. 1264.

Praesentes fuerunt Walkenredenses: H. subprior, H. bursarius, —; amici et fidejussores dominarum de Schusen: Heidenricus de Bens, Bertramus de Heistete, Theodericus Wegere, milites; Volradus de Swaneberge, Wilhelmus Dives de Primeslau, Johannes de Turri, Martinus advocatus de Blankenborg, Heyno Albus Piscator, Allexander de Pozlau, Volcmarus scultetus de Berticowe, Jordan de Stole.

Chartularium Walkenried. Der Sonigl. Bibl. ju gannever fol, 136' sq.

*366. Erfurt, 1264. Mai 15. R.

Albertus Thuringiae landgravius, comes palatinus Saxoniae, abbati et conventui de Walkenrede 2 mansos in Talheim, quos a Heinrico de Rinkeleiben et Ludevico de Arnsberc comparaverunt, in proprium possidendos confert.

Erford, a. 1264, id. Maii.

Testes: H. burggravius de Novo Castro, Th. de Tullestede, Al. de Arnsberc et decanus S. Mariae in Erford. (Mit einem Siegel.)

*367. 1265. 3an. 3. R

Burcardus Albus comes de Lutterberch cum filiis Suis Ottone et Heidenrico, advocatis, notum facit, quod dominus Johannes cognomento Specht omni querimoniae, quam adversus ecclesiam Walkenred habuit, penitus renuntiavit et multis audientibus promisit, se dictam ecclesiam de ce-s tero injuriis non esse n.olestaturum.

A. 1265, in oct. S. Johannis evang.
(Dit einem Siegel und ben Brudflüden ber beiben andern.)

*368. Braunfdweig, 1265. Febr. 11. R

Echertus de Asseborch — cum consanguineus Suus Tidericus de Piscina 7 mansos in Ebelingerode monachis de Walkenrede vendiderit — omni juri, quod ad Se vel ad Suos heredes exinde possit in posterum devenire, renuntiat, dictam venditionem ratam habens.

Act. in Brunswic, a. 1265, 3. id. Febr.

(Mit einem Siegel.)

* 369. Morungen, ohne Datum [1265]. R

B[orchardus] de Asseborch recognoscit, de voluntate ac permissione Sua fratres de Walkenrede 7 mansos in Ebelingerodhe a cognato Suo Th[iderico de Piscina] emisse.

Dat. Morungen.

Alica Marie

(Das Giegel fehlt.)

*370. Ohne Datum [1265]. R.

Johannes de antiquo Gatersleve, Jutta, uxor Ejus, et fili Ericus, Johannes et Rodolfus protestantur, quod de consensu Suo consanguineus Suus Tidericus, filius Tiderici de Piscina, possit vendere 7 mansos proprietatis suae in Ebelingerod.

(Mit verlettem Giegel.)

371. Salberftadt, 1265. Apr. 13. K

Volradus Halberstadensis episcopus dimidiam decimam in Monekescowen, quam Gevehardus comes de Wernigerode ejusque filius Conradus in feudo habuerunt et resignaverunt, de consensu capituli Sui conventui in Walkenrede confert. Halberstat, a. 1265, id. Apr.

Testes: Hermannus praepositus, Wigerus decanus, Burchardus vicedominus —.

Walkenrieder Diplomatar fol. 109.

372. 1265. Apr. 19. R

Fridericus comes de Bichelingen — cum H. de Badere omnia ligna, quae habuit in Nuenborch, conventui de Walkenrede pro 10 marcis monetae currentis vendiderit etc. et una cum uxore sua Johanna, filiis suis, sororibus et sororum maritis, Ludovico Spegel et Christiano Thorne, in plebiscito "lantding" vocato comitis de Stalberg omni juri, quod

ei in bonis venditis competebat, renuntiaverit — hanc venditionem confirmat.

A. 1265, 13. kal. Maji.

Testes: Egelloldus de Bendeleven, H. Luppini et Hunol- 10 / dus, frater suus.

Wathenrieder Diplomatar fol. . . .

*373. 1265. Mai 31, RC

Fridericus comes de Stalberche testatur, Henricum seniorem, Burchardum et Henricum juniorem, fratres de Heringen, cum consensu liberorum suorum 2 mansos in Daleim jure proprietatis, prout dudum possederunt, conventui in Walkenred pro 12 marcis vendidisse et hanc venditions nem rite factam et coram Ipso ordinatam esse.

A. 1265, in die S. Trinitatis.

(Mit einem Giegel.)

*374. Die Brüder Burchard und Sigebodo, Grafen von Schargfelb, entsagen allen ihren Rechten auf die Güter des Ritters Thudo von Schnehen in Rohra und Marbach. 1265. Oct. 17.

Burchardus et Sybodo fratres, comites de Schartvelde omnibus hanc litteram inspecturis in perpetuum. Universitati vestrae praesentium tenore volumus notum esse, quod ego Burchardus pro amore Dei simpliciter nulla proinde pecunia data michi, at ego Sybodo tribus marcis Northu-sensis monetae acceptis renunciamus omni quaestioni et impetitioni, quam nobis competere sperabamus contra abbatem et conventum de Walkenride super bonis et possessionibus Thudonis militis dicti de Sneyn in Nore et Merbeke et ubicunque sitis, quae a nobis ipse et heredes sui to et quasi heredes in feodo habuerunt. Ad haec omni quaestioni et impetitioni atque juri, quocumque nomine censeatur, quod nobis de bonis progenitorum nostrorum seu juribus et justitiis et consanguineorum nostrorum sive aliarum

15 personarum ad nos ratione homagii aut proprietatis pertinentium atque de bonis nostris et qualibuscunque possessionibus tytulo emptionis, venditionis, collationis, permulationis et quocunque alio modo ad praedictos abbatem et conventum hactenus devolutis sive competit nobis sive com-20 petere possit, quaestio, impetitio aut jus renunciandum ex nunc duximus corde pleno. Ratum igitur tenemus et gratum habemus, quicquid a supra memoratis personis et etiam a nobis hactenus factum esse ydoneo possunt testimonio atque litterarum nostrarum documento per se evidencius 26 comprobare. Hujus rei testes sunt Johannes de Hertesberg et Alexander de Scharvelde plebani; Bruno advocatus de Immingerode, Heidenricus de Muningerode, Hermannus Overben, Heidenricus Muthzval, Henricus Egel, Hartmannus Corrigia, Conradus Wyrsing, milites; Johannes et Wernherus so fratres de Westerode, Conradus de Sunthusen et alii quam plures. Ceterum nos, comites supradicti de Schartvelde, in praesentia abbatis et plurimorum de Walkenride monachorum in altari et super ymagineni beatae Mariae virginis nos promisimus fideliter haec omnia servaturos omni tempore Datum et actum anno Domini Mo.CCo.LXVo. as omni loco. praecedenti die beati Lucae ewangelistae.

(Mit einem Ciegel.)

*375. [Rordhaufen,] 1266. Febr. 2. Rt

Rodolfus advocatus, Conradus scultetus et consulum ac civium in Northusen universitas publice protestantur, quod Heinricus Reinberyn et uxor ejus Gertrudis domum suam et curiam, sitas in nova villa Northusen, cum 8 marcis argentis ecclesiae in Walkenrede jure proprietatis in Sua praesentia contulerunt, et quod abbas et conventus eos in dicta curia locaverunt sub lege annui census 1 fertonis ad tempora vitae persolvendi.

A. 1266 in purificatione beatae Virginis.

Testes: Hermannus cantor, Theodericus scholasticus, canonici ecclesiae S. Crucis; Conradus Saxo, Henricus de Wicense.
(Mit einem Siegel.) *376. Erzbifchof Berner von Mainz fcreibt an ben Probft von Ichaburg über die Kirchweihfeste in Petersberg bei Kelbra, in Othstädt und Robe. Ufchaffenburg, 1266. Upr. 18.

Wernherus Dei gratia sanctae Maguntinensis sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, dilectis in Christo praeposito Gycheburgensi et gerentibus vices suas salutem in Domino. Licet vos auctoritate nostri statuti prohibeatis, ne in monte sancti Petri prope Kelberas in festo sanctorum Petri et Pauli apostolorum, vel in Otstete ad vincula Petri, seu in Novali in die sancti Laurentii dedicationes ecclesiarum juxta antiquam consuetudinem celebrentur, super quo vestram providentiam et obedientiam commendamus, tamen nolumus, quod aliqua ratione de ce-10 tero prohibeatis concursum populi confluentis ad loca eadem in sanctorum sollempnitatibus memoratis, quia vicibus ipsis ibi nostras sunt indulgentias percepturi, quas in favorem conventus de Walkenrieden, quo pertinent ipsa loca, duximus largiendas. Datum apud Aschaffemburg anno 18 Domini Mo.CCo.LXVIo. 14. kal. Maji.

(Mit bem Giegel.)

*377. 1266. Apr. 19. R

Fridericus comes de Stalberch testatur, conventum de Walkenrede 4½ mansos cultos cum attinentiis et silvam 8 mansorum in Dalem a fratribus Heinrico, Burchardo et Heinrico jun. de Heringen cum communi consensu heredum corum comparasse et emtionem hanc in praesentia Sua a factam esse.

A. 1266, 13. kal. Maji, indict. nona.

Testes: Wichmannus, Heidenricus de Holdenstede, Lampertus et filius ejus Bertoldus de Heringen, milites; Olricus Knovel, servus.

(Mit einem Giegel.)

*378. Morungen, 1266. Mai 27. R

Burchardus Dei gratia vocatus de Asseborch et Cunradus de Bodensten, fratres, omni juri ac proprietati in 7 mansis in Ebelingerode, quos cognatus Suus Theodericus de Piscina monasterio de Walkenred vendidit, renuntiant.

Dat. in Morungen, a. 1266, 6. kal. Junii.

(Dit bem Siegel Burcharbs bon Uffeburg.)

*379. Baugen, 1266. Jun. 25. Rt

Ecardus, Reinhardus et Cunradus, germani, dicti de Windehusen — quia patrem Eorum seculo abrenuntiantem conventus de Walkenrede in suum recepit collegium — renuntiant actioni, quam super bonis in Bulcigesleiben et aliis quibuscunque contra dictum conventum habere possent, et obligant Se pro fratre Heinrico absente, ut candem renuntiationem observare debeat.

Dat. in Budisin, a. 1266, sequente die Johannis Baptistae. "— praesentem paginam sigillis domini H. de Ka-10 menze et guardiani Budisinensis nec non advocati provincialis ibidem sigillavimus etc."

(Mit bem Siegel Gerrardi advocati provincialis Budisinensis, bie beiben anberen find abgefallen.)

380. Baltenried, 1266. Jul. 6. R

Heinricus praepositus Montis sanctae Mariae in Bischoferode notum facit, Se litteram comitis Conradi de Clettenberg vidisse sigillo ejus sigillatam et apertam nullam habentem cancellationem aut vicium, quo posset esse suspecta,
super manso et pomario, quae dedit abbati et conventui de
Walkenride cum omni jure et pleno proprietatis titulo possidenda. Cum autem esset in Walkenride die octava apostolorum praesentibus pluribus secularibus, Andreas et Gerhardus de Rosla, qui hunc ipsum mansum a comite Conrado in feodo tenuerant, resignantes et renunciantes feodo,

omne jus, quod eis competebat in manso antedicto, abbati et conventui in manus domini Arnoldi prioris in domo hospitum contulerunt, et Andreas oves suas codem die contulit eisdem ratione donationis (?) inter vivos cum assensu suae conjugis et heredum.

Datum et actum a. 1266, in octava apostolorum.

Chartularium Walkenriedense der Adnigl. Bibl. zu Bannoper fol. 107' sq.

*381. "Lininthe", 1266. Cept. 3. R

Borchardus comes de Mansvelde conventui de Walkenrede confert 1 mansum flamingicum inter ecclesiam Ryth et Rythof situm, quem eidem Henricus de Wizense et cognati ejus Henricus, Bertoldus et Fridericus de Wessungen pro 29 marcis Northusensis ponderis vendiderunt.

Act. 1266 et dat. in Lininthe, 3. non. Sept.

Testes: Henricus Girbuch, Lampertus de Heringen et ejus filius Bertoldus, Johannes notarius, Conradus Saxo etc.
(Mit einem Siegel.)

*382, 1266, RI

Albertus comes de Glichensten proprietatem 1½ mansi in Frankenhusen, quos Reinardus, filius Marsilii, ibidem residens, ab Ipso in feudo tenet, coenobio in Walkenrede confert.

A. 1266.

Testes: Th[eodericus] scolasticus Northusensis, Otto miles s de Worbis, Hinricus de Kranichvelt, Hillebrandus de Viselbach.

(Mit einem Siegel.)

*383. 1267. Mai 19. R

Conradus archiepiscopus, praepositus, decanus totumque capitulum ecclesiae Magdeburgensis ad petitionem nobilis viri Waltheri de Arnestein unum mansum in Bruchscowen eo jure, quo Sibi pertinebat, conventui de Walkenrede construit.

A. 1267, 14. kal. Junii, pontificatus anno primo.

Testes: — dom. Sifridus de Blankenborch, Henricus de Honsteyn, Olricus de Regensteyn et fratres ejus*.

Wathenrieder Diplomatar fol. 106.

*384. Graf Burchard von Lauterberg und feine Sohne vertragen fich mit bem Rlofter Ballenrieb wegen einiger Guter in Othftabt.
1267. Jun, 5.

In nomine Domini amen. Nos comes Burchardus Albus de Lutterberg, Otto, Heidenricus, Wernherus, Heinricus, quoniam veteres molestiae futuras docent molestias et calumpnias praecavere, nam evulso priori periculo solet alis quando gravius pullulare, huic discrimini occurritur, si concordia facta, ne in recidivae contentionis scrupulum relabatur, scriptis et testibus communitur; omnibus hanc litteram inspecturis cupimus notum esse, quod contentio habita inter abbatem et conventum de Walkenride et nos super 10 bonis Othstede, nec non impetitiones omnes et querimoniae, quae nobis competant et possunt competere quocunque modo vel jure, sive occultae sint vel manifestae, et etiam qualicunque pro causa, est penitus sedata contencio de praemissis et renunciamus omnibus querimoniis et impetitionito bus nomine nostro et heredum nostrorum habitis vel habendis ab antea usque in diem pentecostes, qui fuit anno

^{&#}x27;) In ben Aberücken bei Leudich, Antiqq. Walk. S. 425, und bei Ecklerm, S. 99, ist am Schusse inviolabilis statt inviolabiliter, XIV Kal. statt XIII Kal. und binter Gronenberch zu lesen: "et alii quam plures capituli nostri fratres, nec non de Blankenborch dominus Sisridus, de Honsteyn Henricus, de Regensteyn Olricus et fratres sui et alii".

Domini M°.CC°.LXVII°. nonas Junii. Ad haec ego Burchardus Albus et filii mei suprascripti, Otto, Heidenricus, Wernherus, Henricus, promittimus bona fide, quod omnia praedictis abbati et conventui collata vel etiam a nobis sive 20 a parentibus nostris vel hominibus nostris rata volumus habere perpetuis temporibus atque firma. In hujus rei evidens argumentum praedicto die sancto pentecostes super altare hanc litteram sigillis nostris roboratam posuimus pro testimonio reservandam et manualem pro nobis et heredi-15 hus nostris ex eorum mandato super altare coram abbate Dithmaro et conventu monachorum et conversorum, quos hujus rei testes esse volumus et rogamus, resignacionem fecimus Deo dante.

(Mit brei Siegeln.)

*385. [Kelbra,] 1267. Sept. 11. R.

Fridericus comes sen. de Bichelingen cum consensu puerorum Suorum, comitis Friderici de Lare, Friderici etiam
jun. et Hermanni, 2 mansos in Kelvera, quondam ad allodium Suum ibidem pertinentes, quos jure feudali gratia imperiali possedit et quos ab Ipso filii Wernheri Monetarii: s
Reinhardus etc., tenuerunt, abbati et conventui in Walkenred confert libere possidendos, secundum quod habent in
privilegiis suis, quibus super bonis imperii conquirendis
imperiali gratia sunt dotati. Testatur quoque, conventum
cosdem mansos a pueris Wernheri legitime comparasse.

A. 1267, 3. id. Sept., in die beatorum martirum Proti et lacincti.

Testes: milites: Heinricus Girbuch, Lodewicus Spigil, Heinricus Luppin et frater ejus Hunoldus, Heinricus de Ro-denburg; cives de Kelvera: Ludegerus et Godefridus Mo-1. netarius.

(Mit ben Giegeln ber Grafen Friedrich von Beichlingen und Friedrich von Lora.)

*396. 1267. Dec. 10. Bf

Fridericus comes de Clettinberch, consentientibus conjuge Sua et Christiano, filio fratris Sui, Conradi b. m., receptis 6 marcis, Thetmaro abbati et conventui in Walkenred confert 5 mansos in Weningen-Wessungen, quod Theodericus de Weningen-Wessungen in feudo tenuit et cum consensu fratrum suorum resignavit.

A. 1267, 4. id. Dec., indict. decima.

Testes: milites: Tragebodo, castellanus in Sassenburch, Fredericus de Benningen, Heinricus et Waltherus fratres de 10 Vrankinhusen, "advocatus Noster Albertus de Rinkeleiben."

(Mit einem Siegel.)

*387. Graf Friedrich von Beichlingen vertauft bem Alofter Baltenried einen Walb, Rammer[leite] genannt, und bas mufte Dorf Rathfelbe. Steinthalleben, 1268. Febr. 25.

Universis Christi fidelibus hanc paginam intuentibus Fridericus Dei gratia comes de Bichelinge in perpetuum. Salubriter providetur mortalibus, ne contractus et foedera dissolvantur, testibus confirmentur et scriptis ea, quae finnt, s ut non pravitate malignorum irritentur aut ignorantia successorum. Hinc est, quod praesentibus et futuris volumus notum esse, quod silvam Kamere vulgo dictam vendidimus abbati et conventui de Walkenride cum omnium nostrorum consensu heredum, dilectae conjugis nostrae dominae He-10 dewigis et liberorum nostrorum, domini Friderici comitis de Lare, Friderici, Hermanni, Ermegardis, cum omni jure, justitia et jurisdictione, quocunque nomine censeatur, proprietatis jure perpetuo possidendam. Praeterea villam Rathvelde desolatam praedictis abbati et conventui cum asti-13 platione et pleno assensu praememoratorum heredum nostrorum omnium vendidimus cum lignis, pratis, pascuis, viis, inviis et virgultis, cum omnibus pertinenciis suis cumque omni jure et jurisdictione, quo nobis pertinebat, nullius rei exceptione facta, ut proprietatis tytulo possideant

nunc et semper. Ad haec unum agrum in latitudine cir-va cumquaque ad faciendam munitionem et fossatum de proprietate nostra conferimus eis vel de nostrorum proprietate, secundum quod sibi magis utile judicaverint, acquiremus. Hujus rei testes sunt fratres domus Theutonicae Hartmannus de Helderunge, Ekehardus de Trebezin, comes Fride-25 ricus de Stalberg, dominus Henricus] nobilis de Helderunge, Fridericus de Drivorde senior, Henricus Girbüch, Lodewicas Spegel, Hunoldus de Kelvera, Henricus de Rodenborch. Albertus Nenzeman, Henricus de Collede, Albertus de Arraz. Conradus notarius, Conradus Saxo et alii quam plures, praesencia istorum renunciavit dominus Fridericus comes de Lare in die Mathiae apostoli in curia Dalhem et cum patre promisit pro se et pro fratribus suis et sorore abbatem et conventum warentare omni tempore omni loco. anno Domini Mo.CCo.LXVIIIo. in Dalhem in die beati Ma- 35 thiae apostoli. Ut autem omnia baec firma permaneant et nullius malignitate irritentur aut ignorantia successorum. praesentem paginam de hiis conscriptam sigillo nostro et comitis Friderici de Stalberg et comitis Friderici de Lare, filii nostri, fecimus roborari et muniri.

(Mit brei Giegeln.)

*388. Graf Friedrich von Beichlingen überläßt dem Rlofter Baltenried verschiedene Güter in Steinthalleben und bestätigt demfelben verschiedene Rechte und Privilegien. Steinthalleben, 1268. Febr. 25.

Universis Christi fidelibus hanc paginam inspecturis Fridericus Dei gratia comes de Bichelinge in perpetuum. Ad utriusque vitae felicitatem nobis prodesse confidimus, si de bonis a Deo nobis collatis ei famulantibus providemus, ideoque venerabilibus et dilectis in Christo fratribus et ami-s cis abbati et conventui de Walkenride pro remedio animae nostrae atque progenitorum nostrorum cum pleno consensu omnium nostrorum heredum, dilectae videlicet conjugis nostrae dominae Hedewigis et liberorum nostrorum, domini

10 Friderici comitis de Lare, Friderici, Hermanni, Ermegardis, conferimus vineam, quam habuimus in Dalheym, pleno jure cum omnibus pertinentibus ad eandem proprietatis jure perpetuo possidendam, ita, quod de ipsa facere possunt libere, quicquid volunt, et ordinare ad propriam utilitatem. Prae-15 terea conferimus eisdem mansum unum proprietatis nostrae, quem coluit Henricus Episcopus, jure proprietatis perpetuo possidendum pleno consensu praedictorum heredum nostrorum cum omnibus pertinentibus ad ipsum mansum, tam in villa, quam in campis, cum omni jure, justitia et jurisdictione, 20 quae nobis competebat et competere potuit in eodem. Ad haec conferimus eis proprietatem lignorum Henrici Knorre nunc emptorum, vel si adhuc emerint plura, sive ab eodem fuerint eis data. Nichilominus omnem proprietatem, quam nos et nostri habent ad nos pertinentem, tam in ipsa villa, 23 quam in campis, pascuis atque lignis, aquis et aquarum decursibus, viis et semitis, eis conferimus pleno jure perpetuo possidenda. Sane ut Dominum, quem pertimescimus, securi nos judicem videamus, abbatem et conventum promovere in rebus volumus et personis et in suis libertatibus so et juribus confovere. Unde etiam a procurandis et nostris canibus hospitandis, a collocandis equis in grangiis eorum et inpingandis, a praestatione equorum et curruum ad expeditionem, praesertim talem et contra eos, per quos possunt gravari et recipere magnum dampnum, immunes esse 25 promittimus et exemptos, non vinum, non annonam scilicet, nec pecuniam dandam nobis sive etiam mutuandam eis nolentibus et invitis exigemus, in abbatem et conventum et provisores grangiarum suarum neque in bonis monasterii ubicunque sitis exactionem aut violentiam ullatenus facieo mus, omnia privilegia nostra et litteras super quocunque data et datas ex nunc promittimus observare, nostris quoque heredibus committimus in animas suas, ut, si minus refundimus dampna sua personaliter in hac vita, iidem pro suo posse pro nobis compleant et refundant. Ad hacc 45 feoda nostra, quae habemus in villa Dalhem a quocunque, si proprietatem a vero domino valuerint obtinere, ipsa

feoda resignamus. Ceterum quinque mansos proprietatis nostrae, quos habent in feodo a nobis liberi W[erneri] Monetarii, sitos apud Kelvera, quocunque modo ad suum jus revocaverint ab eisdem, cum omni jure, justitia et juris-50 dictione, quo nobis competunt vel competere potuerunt, eis jure proprietatis perpetuo possidendos confirmamus. Actum anno Domini Mo.CCo.LXVIIIo. die beati Mathiae apostoli. Testes sunt (bit in llrfunde 387 genannten). In praesentia istorum renunciavit dominus Fridericus comes de Lare in 45 die beati Mathiae apostoli in curia Dalheim et cum suo patre promisit pro suis fratribus et sorore abbatem et conventum warandare omni tempore omni loco. Ut autem omnia haec firma permaneant et illaesa, hauc paginam de hiis conscriptam sigillorum praesentium appositione nostri, 60 comitis de Stalberg et Friderici, filii nostri (sic).

(Mit brei Giegeln.)

389. Steinthalleben, 1268. Febr. 25. R

Idem cum consensu heredum Suorum silvam Kamere dietam, villam Ratvelde desolatam, unum agrum ad faciendum fossatum, vineam Suam apud villam Talheim sitam, 1 mansum, quem coluit (Henricus) Episcopus, proprietatem lignorum Heinrici Knorren et proprietatem 7 mansorum sapud Kelbera, quos liberi Wernheri Monetarii jure feudali tenent, et quorum 2 antea comparati sunt, abbati et conventui de Walkenriden pro 160 marcis examinati argenti vendit et omnem proprietatem in villa Talheim ad ipsum pertinentem iisdem confert.

Act. in Talheim, eodem dato.

Testes: Hartmannus de Helderungen, Eckehardus de Trebezin, fratres domus Theutonicae; Heinricus Girbuch, Ludewicus Spigel, Heinricus Lupin, Hunoldus, Heinricus de Rotenburc, Albertus Nenzeman, Heinricus de Kollede, Al-13 bertus de Harraz, milites; Conradus notarius, Conradus Saxo.

Sigillatae sunt literae Ipsius, Friderici filii Sui de Lare, Friderici de Stalberc comitum, domini Heinrici de Heldevorungen et Friderici de Drivorde sigillis.

Beffe's Gefdichte bes Schloffes Mothenburg, 9. 34 (ex orig.).

*390. 1268. Febr. 25. R

Hedewigis, relicta Friderici comitis de Rodenborg, renuntiat silvae vocatae Camera, quae fuerat donatio Sua ratione nuptiarum a marito Suo Sibi data, quae vulgari nomine "lypgedinge" vocatur. Hanc silvam, quam cum Suo et heredum omnium consensu praedictus comes abbati et conventui de Walkenrede vendidit, iisdem in dominium transfert*.

Eodem dato.

(Das Giegel ift verlett.)

*391. Heinrich von helbrungen und Friedrich der Aeltere von Treffurt bezeugen, daß sie und sieben andere Ritter sich für die Grafen Friedrich von Beichlingen und Friedrich von Lora in Betreff des Berkaufs der Waldung Kammerleite, des Dorfs Rathefeld und verschiedener Güter in Steinthalleben verbürgt haben. 1268. Febr. 25.

Omnibus hanc litteram inspecturis H[enricus] de Helderunge et Fridericus senior de Drivordia salutem in omnium Salvatore. Fidejussores ad hoc statuuntur, ut si principalis persona defecerit, a fidejussoribus pactum studiosius persolvatur. Notum esse igitur volumus cunctis praesentibus et futuris, quod nos ad instantiam domini F[riderici] comitis de Bichelinge et domini F[riderici] comitis de Lare manu ad manum promisimus bona fide et Henricus Girbüch, Ludewicus Spigel, Hunoldus de Kelvera, Henricus de Ro-

^{*)} Im Wefentlichen getreu abgebrudt in heffe's Geschichte bes Schloffes Mothenburg, S. 45. — Bgl. Mülbener in bem Frankenhausenschen Intelligenzblatte 1765, St. 6, S. 44, Anm. c.

denborg, Albertus Nenzeman, Henricus de Kollede, Alber-10 tus de Arraz, quod dominus comes F[ridericus] de Bichelinge et liberi sui, F[ridericus] comes de Lare, Fridericus et Hermannus, et ipsius filia Ermegardis et domina Hedewigis, coniunx domini F[riderici] comitis de Bichelinge, atque omnes heredes consenserunt de emptione et venditione 18 silvae, quae Kamera vocatur, cum abbate et conventu de Walkenride facta, et de Rathvelde et de collatione vincae in Dalhem et de aliis venditis et collatis secundum tenorem privilegiorum super hiis conscriptorum sub sigillis de Bichelinge, de Stalberg et de Lare comitum. Ad haec pro- 20 misimus nos, quod warentarii esse volumus et debemus abbatis et conventus, secundum quod communis terrae exigit consuetudo, cum et pro principali persona et suis heredibus universis semper quoque admonitores fideles et seduli esse promittimus et etiam esse volumus et debemus, ut pacta 28 conserventur et privilegia super praedictis data abbati et conventui de Walkenride. Hujus rei testes sumus et sigillorum nostrorum appositione et praesentis scripti testimonio comprobamus. Nos comites de Bichelinge et de Lare protestamur, haec omnia vera esse, et tenore praesentium et so appositione sigillorum nostrorum promittimus bona fide, nos et heredes nostros velle et debere tenorem privilegiorum suorum de hiis omnibus tenere firmiter. Ego Fridericus comes de Lare approbo et consensi venditionibus patris mei et omnibus donationibus ejus abbati et conventui 33 factis et pro fratribus meis et sorore me obligo et promitto, quod omnia servabimus bona fide, quae dilectus pater noster praedictus vendidit et donavit, et de hiis pater noster et nos warentarii esse volumus et debemus nunc et semper. Datum anno Domini Mo.CCo.LXVIIIo, in die beati Mathiae 10 apostoli.

(Mit ben Siegeln bes Grafen Friedrich von Beichlingen und bes Ritters Geinrich von Gelbrungen; Die beiben anderen fehlen.)

*392. Graf Friedrich von Stolberg bezeugt, daß Graf Friedrich von Lora für sich, feinen Bater und seine Miterben vor ihm als Richter auf die an das Aloster Walkenried verkauften Guter, den Bald Kammerleite und das Dorf Rathfeld Berzicht geleistet habe. Bor Rotenburg, 1268. Febr. 27.

Fridericus Dei gratia comes de Stalberg universis praesentem litteram inspecturis in perpetuum. Debet servari a posteris ratum, quod rite est coram judice, cujus interest, tractatum et suis litteris confirmatum. Omnibus igitur vo-⁵ lumus esse notum, quod comes Fridericus de Bichelinge vendidit abbati et conventui de Walkenride cum dominae Hedewigis, conjugis suae, comitissae de Rodenburg, et domini Friderici comitis de Lare aliorumque liberorum suorum et heredum, videlicet Friderici, Hermanni et filiac suae 10 Ermegardis, consensu et libera voluntate pro centum et quinquaginta marcis examinati argenti silvam, quae vulgo Kamera nuncupatur, et villam Rathvelde nullius rei exceptione facta cum omnibus attinenciis corum, quocunque jure vel nomine censeantur, perpetuo possidenda pleno jure 15 ac tytulo proprietatis. Hanc pecuniam dedit pro absolutione captivitatis suae ac obsidum suorum liberatione. Ad haec pro remedio animae suae et suorum dedit vineam unam in Dalhem cum omnibus attinentiis et etiam cum agris cultis et incultis, ut de omnibus utilitatem propriam 20 ordinent et disponant, mansos, ligna cum viis et inviis et possessionibus, libertatibus et exemptionibus, cum pactis et promissionibus per litteram suam factis, prout omnia in litteris sunt conscripta sno et filii eins et nostro sigillis plenius roborata. In hujus venditionis et donationis a do-25 mino Friderico comite de Bichelinge rite factis ad castrum Rodenburg fuimus evocati, ut coram nobis judice omnia complerentur. Ad petitionem igitur utrarumque partium, abbatis et conventus praedictorum, comitis etiam de Bichelinge ac heredum suorum, venimus Rodenburg dominica 30 Invocavit; ibi comes Fridericus de Bichelinge publice coram nobis omnibus quoque cum pertinenciis pleno jure omnia assignavit abbati et conventui memoratis jure proprietatis

perpetuo possidenda. Ibi etiam comes Fridericus de Lare publice coram nobis et multis astantibus pronunciavit pro se et rogatus a coheredibus suis et sui patris heredibus 33 verba ista dixit: "Ego Fridericus comes de Lare et domina mea Hedewigis comitissa de Rodenburg ac fratres mei Fridericus, Hermannus et soror nostra Ermegardis hic astantes bona et libera voluntate coram domino Friderico comite de Stalberg in terminis istis judice renunciavimus, re- 10 nunciamus silvae Kamerae vocatae et villa Rathvelde nullius rei facta exceptione, quocunque jure sive nomine censeatur, atque omni juri, quod nobis in hiis competere potuit sive etiam competebat, ut abbas et conventus possideant pleno jure. Item pro absente promittimus fide data " omnes, quod idem faciet, quod nos fecimus, et renunciabit in reditu suo statim. Dominus Fridericus comes de Bichelinge et nos omnes universa, quae in litteris sunt conscripta, nostris sigillis et comitis de Stalberg, videlicet de Bichelinge, de Lare, de Stalberg comitum, sigillata, firmiter so tenere volumus et implere omni tempore omni loco." ---Nos Fridericus comes de Stalberg supradictam renunciationem et assignationem abbati et conventui rite factam et publice coram nobis a domino Friderico comite de Bichelinge et Friderico comite de Lare, ab heredibus et pro-ss heredibus utrorumque approbamus, approbavimus et praesenti littera sigillo nostro apposito confirmamus. Actum sub divo extra clausuram et extra portam Rodenborg anno Domini Mo.CCo.LXVIIIo, dominica Invocavit hiis praesentibus: Thidmaro abbate (Walkenridensi), Alberone abbate Portensi, 60 Hermanno priore, Henrico Bachhe, Conrado de Magdeborg, Ekchardo monachis de Walkenride, Orthwino, Degenone, Ottone conversis, Henrico Girbuch, Lodewico Spegel, Hunoldo de Kelvera, Henrico de Rodenborg, Conrado notario, Ego comes Henricus de Kerberg affui es Erenfrido notario. praesens ibi. Ego Albertus Nenzeman, ego Henricus de Collede testimonium perhibemus huic facto*.

(Mit einem Giegel.)

^{*)} Sehr fehlerhaft abgebrudt in Origg Guelf. IV, 537.

*393. Graf Albert von Gleichenftein vertauft bem Rlofter Baltenried fünf hufen in Rohra und drei hufen in Marbach. 1268, April 28.

Albertus Dei gracia comes de Glichinstein omnibus in perpetuum. Ne ea, quae in tempore aguntur, cum tempore defluant vel evanescant, utiliter scriptis et testibus perhennantur. Volumus igitur constare universis, quod zelo divinae retributionis inducti, nec non animae nostrae ac progenitorum nostrorum saluti in futurum fideliter intendentes, dilectis nobis in Christo domino abbati et conventui de Walkinrid proprietatem quinque mansorum in Nore et trium mansorum in Merbeke, quos a nobis dilectus noster do-10 minus Theodericus de Hardinberch jure feodali tenuit, cum omnibus suis attinentiis, videlicet silvis, aquis, pratis, pascuis, areis ac una curia et prato solvente singulis annis dimidiam marcam, cum pleno consensu heredum nostrorum, videlicet dilectae conjugis nostrae comitissae M[echtildis] sac fratrum nostrorum Hermanni et Ernesti nec non sororum nostrarum Sophiae comitissae de Lare et dominae Mechtildis de Luchtinberch, quindecim inde marcis receptis libertate, qua dudum possedimus, contulimus, ab omni inpetitione dictum conventum praefata bona volentes libere 20 perpetuo possidere. Cum autem jam tocius saeculi mutato statu et hominum invaluerit mutatio, et cum prudenter timeatur, quod accidere potest, praefato conventui in omni parte, qua possumus, cavere volentes, sorores nostrae praedictae, cum propriis careant sigillis, maritorum suorum, 25 qui apostolico testimonio capud sunt mulierum, factum nostrum fecimus communiri, ne per successorum astuciam digno actionis robore requisito debitae probationis rei tam rationabiliter gestae enervatae veritatis deficiat fortitudo, et nos pro cautela minus habundanter praestita extremae con-30 tingat subire sententiam ultionis. Hiis omnibus praelibatis bene cautis scriptis praesentibus litteram super rebus gestis confectam saepe dicto conventui in testimonium evidens contulimus sigillo nostro ac sororum nostrarum maritorum, videlicet comitis Friderici de Lare et domini Hartmanni de

Luchtinberch, sigillis firmiter roboratam adhibitis et testi-13 bus, ut litterale testimonium voce viva fultum habundancius efficiat incrementum. Testes hii sunt milites: Conradus et Hermannus fratres de Indagine, Otto de Worweze, Conradus de Graba, Johannes de Schinstede, Theodericus de Clusingen; servi: Heinricus de Cranichvelt, Theodericus de Worweze, Heinricus de Wastede advocatus de Scharphinstein, Konemundus ibidem castellanus, adhibitis et aliis testibus efficacibus, videlicet fratre nostro Guncelino in ordine fratrum minorum constituto et fratre Henrico de Bischopherod et aliis quam pluribus. Datum anno Domini sa millesimo ducentesimo sexagesimo VIIIº, quarto kalendas Maji indictione undecima.

(Mit ben Siegeln bes Grafen Friedrich von Lora und bes Ritters hartmann bon Leuchtenburg, fo wie einem Brudflude bes Siegels bes Grafen Albert von Gleichenftein.)

*394. [Sangerhaufen,] 1268. Jun. 28. R

Fridericus comes de Stalberch testatur, quod Heidenricus miles de Suterhusen et ejus frater Bertrammus cum consensu conjugum, filiorum et filiarum 2 mansos in Crimilderode pro 30 marcis Northusensis monetae abbati et conventui de Walkenrede vendiderunt et ad manus ejus in s Sua (comitis) praesentia in loco et foro plebisciti Sui resignaverunt.

A. 1268, in vigilia Petri et Pauli, indict. 11.

Testes: Olricus dictus Dincgravius, scultetus civitatis Sangerhusen, cum universitate consulum ejusdem civitatis, 10 in quorum praesentia similiter haec emtio facta est. Sunt et alii testes: milites: Fridericus Muser, Gozwinus Muser, Alexander dictus Bolze, Gozewinus et Konemundus fratres de Sangerhusen; servi: Hermannus de Osterwic, Heinricus de Sangerhusen.

(Mit ben Siegeln bes Grafen Friedrich und ber Stadt Cangerhaufen.)

*395. Regenftein, 1268. 3ul. 17. Rt

Olricus, Henricus, Albertus, Henricus et Popo comites de Regenstein silvam juxta Schiltberch, quae vocatur Strithop, coenobio in Walkenrede resignant, receptis in restaurum 12 marcis.

Dat. Regenstein, a. 1268, 16. kal. Aug., domino Vulrado episcopo Halberst. ecclesiae praesidente.

(Mit ben Siegeln ber Grafen Ulrich und Beinrich.)

* 396. Pabft Clemens IV. bestätigt die Privilegien bes Klofters Baltenrieb. Biterbo, 1268, Rov. 5.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbati et conventui monasterii de Walkenrid, Cistertiensis ordinis, Maguntinensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et blonestum, tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, omnes libertates et immunitates a praedecessoribus nostris, Ro-10 manis pontificibus, sive per privilegia seu alias indulgentias vobis aut monasterio vestro concessas, nec non libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus ac aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis aut monasterio praedicto indultas, sicut eas juste ac pacifice 13 obtinetis, vobis et per vos eidem monasterio auctoritate apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ci ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, 20 indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Viterbii nonis Novembr., pontificatus nostri anno quarto.

(Die Bulle fehlt.)

*397. 1268. Rop. 12. R

Borchardus comes de Schartvelde protestatur, quod progenitores Sui, videlicet avi et proavi, nil juris habuerunt in bonis monasterii Walkenridensis in Othstede, et quod fratres Sui et etiam cognati Sui, comitis Borchardi de Lutterberg liberi, nil juris de praedictis bonis sibi vin- a dicare possint.

A. 1268, pridie idus Nov.

(Mit einem Giegel.)

398. Das Rlofter Boltingerobe vertauft feine Guter in Schauen an bas Rlofter Baltenrieb. 1268. Rov. 29.

Universis Christi fidelibus praesentem paginam inspecturis Adelheidis abbatissa totusque conventus sauctimonialium de Waltingerode in perpetuum. Omnium rerum habere notitiam et plenam memoriam pocius est divinitatis quam humanitatis, ideoque testibus et scripturis inter homines : rite facta memoriae commendantur, ne inveniat oblivio Hinc est, quod praesentibus et futuris omullum locum. nibus volumus esse notum, quod abbati et conventui de Walkenriede, Cysterciensis ordinis, vendidimus pro C et L marcis examinati argenti cum pleno consensu omnium 10 eorum, quorum consensus fuit merito requirendus, mansos octo et dimidium, quos in villa Scowen habuimus, cum omnibus attinenciis in villa et in campo proprietatis tytulo pleno jure, perpetuo jure possidenda advocatiam, areas, lingna, pascua et virgulta et omnia ea, quae in litteris 16 venerabilis archiepiscopi domini Alberti Magdeburgensisque capituli sunt 'expressa et nostro conventui confirmata in eisdem, quas etiam litteras abbati et conventui memoratis tradimus babendas in perpetuum monimentum, ut litterae possideant ca (sic) perpetuis temporibus pleno jure. Ecclesiam 20 villae non excipimus; quicquid habuimus in eadem, transiit cum universitate in dominium abbatis et conventus pleno jure, et ad ipsos solos merum jus pertinet patronatus. Et

quod cives sunt adscripticii glebae, hoc est ad bona legi-25 time attinentes, tam cives, quam mansos cum omnibus pertinenciis, jure et justicia conferimus abbati et conventui possidenda. lidem cives solvent debitum censum, prout nobis solvere consueverunt, sed nec debent (sic) aliquis suis nunc habitis eici violenter aut repelli. Ad haec pro-20 mittimus firmiter, quod abbatem et conventum contra omnem personam ecclesiasticam vel civilem warandare volumus et debemus omni tempore omni loco. Recognoscimus etiam, quod in hac venditione et etiam in pretii debiti et condigni solutione non sumus deceptae, non etiam sumus sa laesae, sed est melior conditio nostra facta, nam et precium bonorum venditorum in meliores et perpetuos convertimus usus nostros. Ceterum ut praedicta omnia vivida perseverent et illaesa, praesentem paginam de omnibus hiis confectam nostro sigillo duximus roborandam. Praepositum tempore hujus venditionis non habuimus. Testes huius rei sunt dominus Volradus Halberstadensis et dominus Otto Hyldensemensis episcopi; conventus uterque de Walkenriede et de Waltingerode; clerici: Ludolfus praepositus Hyldensemensis, Gerhardus plebanus de Osterwich, Beras nardus de Scowen plebanus; comes Sifridus et H. filius suus de Blankenburch, Burchardus, Hermannus, Henricus de Waldenberch, Conradus de Wernigerode, milites; Guncelinus de Berewinkele, Bertoldus et Albertus fratres de Gowische, Wernerus de Dolgen, burgenses de Goslaria: so Bertrammus, Olricus, Burchardus de Bilstein, item Ludelko de Selede, Eccebertus et Heinricus Laskorph, procuratores claustri nostri; Albertus et Johannes, conversi claustri nostri: Gerhardus de Goslaria, Guntherus provisor novae curiae. Conradus provisor curiae in Scowen et alii quam 55 plures.

Actum anno Domini Mo.CCo.LXo.VIIIo, in vigilia beati Andreae apostoli.

Walkenrieber Biplomatar fol. 111 b.

399. Die Grafen Burchard, Sermann und Beinrich von Bohlbenberg bezeugen, baß bas Klofter Böltingerobe feine Guter in Schauen an bas Klofter Balfenried vertauft habe. 1268. Rov. 29.

Borchardus, Hermannus, Henricus comites de Woldenberge omnibus hoc scriptum inspecturis in perpetuum. Omnium habere memoriam potius divinitatis est quam humanitatis, ideoque testibus et scripturis, quae fiunt, hominum commendantur memoriae, ut non per oblivionem s penitus evanescant. Notum ergo praesentibus esse volumus et futuris, quod abbati et conventui de Walkinrede vendiderunt domina Adelheidis abbatissa et conventus de Woltingerode cum pleno consensu omnium, quorum consensus fuerat requirendus, bona omnia, quae habebant in 10 Schowen, tam in villa, quam in campo, cum omnibus attinentiis pleno jure, advocatiam, areas, ligna, pascua et virgulta et omnia, quae habebant ibidem. Ecclesia, quod nominatim non excepta est, transiit cum universitate in dominium abbatis et conventus, ita quod ipsi soli tantum 13 nullius assensu requisito debent cam locare et in ea instituere, si quem volunt, eo quod eis plene jus competit patronatus. Cives vero, quod asscripticii glebae sunt, non debent a bonis suis nunc habitis et possessis ejici vel repelli violenter, dummodo resideant hii in bonis persona-20 liter et solvant censum debitum certo tempore constitutum, nec demereantur bona sua justa de causa. Ad haec, si bona sua volunt alienare aut vendere, abbati et conventui primo exhibebunt emenda secundum valorem verum a concivibus aestimandum. Quodsi emere ipsi nolunt, eorum 23 consilio et auxilio secundum rectam aestimationem valoris concivibus suis vendent. Quod si praetextu paupertatis vel alterius causae supervenientis non volunt, vel nolunt excolere agros suos vel non possunt, sive in villa permaneant, sive etiam hinc recedant, quod dampnum 30 ex hoc non debet cadere in abbatem et conventum, isti debent secundum valorem tunc bonorum eis, si haberi possunt, alioquin heredibus corum pecuniam dare et bona sic empta in usus convertere claustri sui. Et quoniam abpatissa et sanctimoniales supradictae omnia vendiderunt, quae habebant, ut dictum est, in villa Schowen et attinentia, quocunque jure et nomine censeantur, firmiter promiserunt, quod esse volunt warentariae abbatis et conventus supradictorum omni tempore omni loco. Ad petitionem et instantiam conventus utriusque praesens scriptum a nobis confectum est nostrisque sigillis pro veritatis testimonio roboratum. Non sunt deceptae hac emptione vel laesae graviter moniales, quoniam precium in usus suos perpetuos converterunt, monachi autem praedicta bona jure proprietatis perpetuo possidebunt. Datum et actum anno Domini M.CC.LXVIII, in vigilia beati Andreae apostoli.

Walkenrieder Registrum de a. 1173, Anhang pag. 5.

* 400. Dine Datum [1268]. R

Henricus comes in Honsten de consensu amicae Suae, Bertradis comitissae de Peltiz, aream unam, sitam in Krimilderode, quae dictam comitissam specialiter contingebat, ecclesiae beati Nicolai in Novali confert.

(Das Giegel fehlt.)

*401. 1268. Dec. 8. Rt

Idem testatur, filios Wernheri Monetarii de Kelbera conventui de Walkenrede vendidisse 2 mansos ex illis 5, quorum proprietatem comes Fridericus de Bichelinge sen. dicto conventui dedit.

5 A. 1268, 6, idus Dec.

Testes: Th[eodericus] et Henricus de Wilrode, Henricus de Aschacerode, Lambertus et filius ejus Bertoldus de Heringen, Conradus Saxo, Henricus de Werna et Fridericus, advocati, Henricus de Wicense.

(Das Giegel ift nicht unverfehrt.)

*402. 1269. Mai 8. R

Idem cum conjugis Suae Mechtildis ac filiorum Suorum Theoderici, Heinrici, Elgeri et Olrici, nec non filiarum Odae, Juttae, Lutradis et Lukkardis consensu 2½ mansos in Nore, quos Hermannus de Lovene in feudo tenuit et ad manus conventus in Walkenrede resignavit, dicto con-s ventui jure proprietatis confert.

A. 1269, 8. idus Maji, in octava ascensionis Domini.

Testes: milites Theodericus et Heinricus fratres de Wilrode, Theodericus de Wulferode, Heinricus sen. et Heinricus jun. de Aschazerode, Heinricus de Wirthere; Conra-10 dus Saxo civis Northusensis.

(Mit einem Giegel.)

*403. Fulba, [1269.] Aug. 15. Rt

[Fridericus] jun. de Bychelingen cum uxore et liberis cessat ab impetitione contra monasterium in Walkenrede super 4 mansis in Solstede.

Dat. in Fulda . . . * . assumt. B. Mariae virginis.

Testes: Henricus de Talem, Conradus de Solstede . . . 5

(Das Siegel fehlt.)

*404. 1269. Oct. 15. RI

Hermannus comes de Waldenberg cum consensu filiorum et heredum Suorum, scilicet fratris Sui L[udolphi] praepositi majoris ecclesiae in Hildesheim, et Henrici canonici ibidem, Ludolfi, Hoieri et Johannis, pro remedio animarum etc. 3 partes domus in Goslaria et capellae b. 5 Gaeciliae adjacentis et piscinae, quae est extra muros civitatis, abbati et conventui in Walkenrede confert, qui anniversarium patris Ipsius divinis officiis celebrabunt et ipso die ad mensam totius conventus vinum et pisces perpetua—

^{*)} Die Urfunde ift beschädigt und Die Jahregahl nicht mehr erfennbar.

no liter ministrabunt, praeterea auniversarios singulorum omnium heredum Suorum peragere singulariter promiserunt.

A. 1269, idus Oct.

Testes: Johannes de Sudborg, Baldewinus de Stenberge milites, — — Ludeco de Lengedhe.

(Mit ben Siegeln bes Grafen hermann und feines Brubers Lubolf; ein Siegel ift abgeschnitten.)

*405. [Goslar,] 1269. R

Elerus advocatus et universi consules in Goslaria (22 au ber 3ahl) testantur, inter conventum in Walkenrede et Henricum Hantvetere, mundiburdium et tutorem filii concivis Sui Bernardi, transactionem factam esse super census de 200 marcis, a cujus solutione conventus liber et exemtus erit.

А. 1269.

(Das Siegel fehlt.)

*406. 1270. Rov. 10. Rt

Borchardus comes de Woldenberge cum consensu filiorum Suorum, Borchardi, Hermanni et Woltheri, conventui
de Walkenrede quartam partem curiae Suae in Goslaria
pro 25 marcis examinati argenti vendit, eique patronatum
capellae S. Caeciliae confert. Idem testatur, quod Hermannus comes de Woldenberge, filius patrui Sui, tres partes curiae ad eum pertinentes dicto conventui pro 40
marcis vendidit eique similiter capellam S. Caeciliae et
patronatum contulit, conventus autem eidem talem summam
pecuniae, quam solvere tenebatur, sicut et damna ab eo
et parentibus ejus conventui illata et cuncta alia debita,
remisit.

A. 1270, 4. idus Nov.

Testes: Bertoldus de Gowische, Wernerus de Dolge,
13 Hermannus de Astvelde, Herzo de Barem etc.

(Mit einem Siegel.)

* 407. Balfenrieb, 1271. Darg, 1. Rt

Theodericus episcopus Vironensis, vicem gerens archiepiscopi Maguntini, notum facit, Se capellam hospitalis in
Walkenrede, cujus patroni sunt S. Michael, beata Anna et
S. Gangolfus, dedicasse anno 1271, dominica Reminiscere.
Ut hujus dedicationis memoria habeatur, omnibus, qui in s
anniversariis dedicationis, in festo S. Michaelis celebrandis,
convenient, annum et 10 dies de injuncta eis poenitentia
relaxat, iisque, qui hospitali pauperum in Walkenrede manum adjutricem porrigent, 40 dierum indulgentias confert etc.

Dat. in Walkenride, a. 1291, die Reminiscere'. (Das Siegel ift abgefallen.)

*408. 1271. Mug. 17. R

Heinricus comes de Honstein testatur, quod coram Ipso Theodericus de Wessungen, filius dominae Gislae, acceptis 3 marcis renuntiavit impetitioni contra conventum de Walkenred super bonis in Weningen-Wessungen sitis, quae Theodericus de Wessungen, dictus Wule, eidem ecclesiae scontulerat.

A. 1271, infra octavam beati Laurentii martyris.

Testes: milites: Heinricus sen, et jun, de Aschozerode, Heinricus de Wirtere, Theodericus de Koningerode; servi: Andreas, Hartmundus de Makkinrode, Godefridus 10 de Asla.

(Das Siegel fehlt.)

* 409. Gifenach, 1271. Mug. 31.

Helwicus marescalcus, dictus de Goltpach, Conradus scultetus ac universitas civium in Ysnach recognoscunt, quod Reinhardus, Lippoldus, Wernerus et Conradus de

^{*) 3}m Befentlichen getreu abgebrudt in Leudfelb's Antigg, Walkenr. G. 89.

Werenrad 11/2 mansum situm apud civitatem Kelbera claustro Walkenrede vendiderunt.

Ysnach, a. 1271, prid. kal. Sept. (Mit bem Siegel bes Marschalls; bas ber Stabt ift verlett.)

*410. Sophie, verwitwete Grafin von Wohlbenberg, giebt ber Cacilien: Capelle ju Goslar für einige Landerei zu Dingelftebt, die, um ihren Sohn Burchard vom Einlager in Goslar zu erlöfen, verkauft waren, zum Erfat Länderei in hachem. 1272. März 3.

Nos Sophia in Woldenberch quondam comitissa universis praesens scriptum audituris vel visuris notum esse cupimus et constare veraciter, quod, cum Burchardus, filius noster, comes de Woldenberch, olim quibusdam debitis s esset obligatus, pro quibus in civitate Goslariensi jacuit, nec inde recedere potuit, nos hoc dolentes mutuo decem et octo marcas recepimus a domino Henrico tunc in Woldenberch capellano, pro quibus marcis ipse vendiderat quosdam agros in Dhingelstide sitos, attinentes capellae sanctae Caeciliae in Goslaria, quam ipse tunc habebat, et debita solvimus in Goslaria pro dicto Burchardo, filio nostro, accepta cautione ab ipso, quod restaurum fieret capellae supradictae. Postmodum nos cum consensu et bona ac plena voluntate praefati Burchardi, filii nostri, mansum 15 et dimidium et curiam unam capellae supradictae contulimus in restaurum pecuniae memoratae, quae bona sita sunt in Hachem. Et ut hoc nulli sit dubium, hanc nostrae protestationis litteram sigillo nostro duximus muniendam.

Dat. anno Domini Mo.CCo.LXXIIo, Vo. nonas Marcii.
(Das Giegel schlt.)

411. 1272. Märg, 11. Rt

Conradus [II.] Magdeburgensis archiepiscopus cum capituli Sui consensu conventui in Walkenrede parochiam in villa Brochschowen cum omnibus pertinentiis et jure patronatus donat.

A. 1272, 5. idus Mart., pontificatus Sui anno 6'. Walkenrieder Biptomatar fol. 105b.

*412. Landgraf Albert von Thuringen überträgt bas Obereigenthum über Guter in Steinthalleben und Badra, Die Graf Friedrich von Beichlingen von ihm zu Lehen gehabt hatte, nebft beiben Kirchen dem Kloster Waltenried. 1272, Apr. 17.

In nomine Domini amen. Albertus, Dei gratia Thuringorum lantgravius et Saxoniae comes palatinus, omnibus in perpetuum. Propter lapsum temporis et labilem hominum memoriam utili industria provisum est et jure cautum, ut super gestis sive donationibus hominum instrumenta; conficiantur auctentica, quibus, cum opportunum fuerit, acta probentur, ne veritati contingat obici dubii quaestionem. Eapropter constare volumns universis tam praesentis quam futuri temporis Christi fidelibus praesens instrumentam cernentibus, quod ad instantiam dilecti nostri nobilis 10 viri, Friderici comitis de Bichelingen, omnia bona, quae dudum libertatis titulo a progenitoribus nostris et nobis sunt possessa et sita in villis Dalheim et Badere, quaeque idem nobilis vir Fridericus comes de Bichelingen a nobis iure feodali tenuit et libere resignavit ad manus nostras, 15 in areis et censibus quibuscunque, nec non extra villas tam in silvis quam in campis, pratis, pascuis, viis et inviis, sive aquarum decursibus, nos de bona et libera nostra voluntate et consensu puerorum nostrorum Heinrici, Fri-10 grobe birta

⁷⁾ Achlerhaft obgebruckt in Chiorn's Chron. Walk. p. 101, Leuchtele's Antiqq. Walk. p. 158 und in Lünig's Reichsarchiv Spie. eccl. III. 851. — Bei Leuchfeld lies S. 158 3. 12 v. u. "In nomine Domini amen. Conradus," 3. 10 de fi. in, 3. 3 "quod, quia" quod, 3. 2 etian fl. etiam ut, 3. 1 laudabili; S. 159 3. 17 v. u. totius fl. totique, 3. 16 "Brochscowen cum dote, mansis, areis cultis et incultis tumque pratis atque cum omnibus" fl. "Brockschowen cum omnibus", 3. 12 divinam fl. divinorum, 3. 10 perpetuo fl. perpetuae.

20 derici et Theoderici cum dotibus et utrisque ecclesiis temporibus domini Thetmari abbatis conventui et ejusdem in Walkinrid ecclesiae, ordinis Cysterciensis, pleno jure proprietatis tam spiritali quam civili contulimus et dedimus libere et perhenniter possidenda. Ad hanc donationem et 25 collationem Agnes, filia nostra, cum aliis nostris pueris praenominatis consensum adhibuit et assensum. Cum autem quandoque rite et legaliter gesta per successorum oblivionem vel male invidentium suggestionem solent immutari, immo saepius irritari vel neglecta veritate enervari, so huic morbido facto consulere volentes nichilominus et saluti animae nostrae faventes, praesentem litteram cum subscriptione testium confici jussimus et sigilli nostri ymagine insigniri. Testes bujus rei sunt nobiles viri: comites Guntherus de Svarzburch, Heinricus de Honstein, Fridericus 38 de Lare, Heinricus de Libynstede, Heinricus de Glizberg, Hermannus dictus Stranz de Sullestede, Fridericus de Drivordia, Guntherus dapifer de Slatheim, Heinricus dictus Girburch, milites. Datum anno Domini millesimo ducentesimo LXXº secundo, in die palmarum, XVº kalendas

(Das Siegel ift berlett.)

*413. 1272. Mug. 5. RI

Fr[idericus] comes junior de Bychelingen recognoscit, quod cum consensu Suo puerorumque Suorum illustris princeps Al[bertus] Thuringiae lantgravius bona sita in villa Talheim et Badere, quae pater Suus, comes Fridericus de Bychelingen, jure tenuerat feudali, ecclesiae in Walkenrede contulit proprietatis titulo.

A. 1272, in die Oswaldi regis.

40 Maji .

^{*)} Fehlerhaft abgebrucht bei Ecflorm S. 103, Leuchfeld Antiqq. Walck. S. 409, u. Beschr. von dem Aloster S. Georgii zu Kelbra S. 60, Lünig S. 851. und in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii, docum. p. 33.

Testes: Henricus Girbuch, Hunoldus, Heino et Lude wicus Spigil milites de Kelbera.

(Dit bem Bruchftud eines Siegels.)

*414. [Goslar,] 1272. Mug. 15. R

Heinricus comes de Waldenberch notum facit, quod cum consensu filiorum Suorum Heinrici, Hermanni et Ottonis, quartam partem curiae et capellae beatae Caeciliae in Goslaria cum piscina ac omnibus aliis attinentibus conventui in Walkenried pro 20 marcis vendidit et coram i judicibus in Goslaria resignavit.

A. 1272, in die assumtionis beatae Mariae virginis.

Testes: Hirzo advocatus, Thanemarus et Bertoldus sculteti; milites: Gevehardus de Sehusen, Johannes de Sudeborch; burgenses: Johannes de Immingehove, Hermannus 10 de Astvelde, Wernherus Caupo.

(Mit einem Giegel.)

*415. [Goslar,] 1272. Oct. 21. R

Theodericus et Johannes, fratres de Piscina, notum faciunt, quod coram advocato Herzone et coram consulibus civitatis in Goslaria omnia bona Sua in Ebelingerode, tam propria quam feudalia, et etiam ea, quae quibuscunque in feudo porrexerunt, abbati et conventui de Walkenrede et novo hospitali in Goslaria pro 60 marcis com. arg. vendiderunt, ratum habituri quandocunque conventus et hospitale feuda, vasallis porrecta, ab eisdem comparare valeant.

A. 1272, in die SS. undecim millium virginum.

Testes: Fredericus decanus — Bertoldus de Gowi-10 sche, Olricus de Piscina canonici; milites vero: Wilkinus advocatus ducis, Daniel de Westerhove, Henricus de Gowische, Albertus et Hermannus de Gowische; burgenses: Hermannus sen. et jun. de Astvelde, Arnoldus de Osterode,

SS. Simonis et Judae, Novi Operis, Montis S. Georgii, item burgensium in Goslaria, nostro quoque sigillo praesentem paginam fecimus roborari."

(Mit fünf Giegeln.)

*416. Dhne Datum [1272]. Rt

Conradus et Bernhardus, fratres de Piscina, ratam habent venditionem bonorum in Ebelingerode, sive in proprietate sive in feudo, quam filii patrui Ipsorum, Tidericus et Johannes de Piscina, cum ecclesia in Walkenrede et ecclesia novi hospitalis in Goslaria fecerunt.

(Mit einem Giegel.)

*417. Ohne Datum [1272]. Rt

Henricus canonicus in Hildesheim et Tidericus, fratres de Piscina, ratam habent venditionem bonorum in Ebelingerode sive in proprietate sive in feudo, quam filií patrui Sui, Tidericus et Johannes de Piscina, cum ecclesia in Walkenrede et ecclesia novi hospitalis in Goslaria fecerunt.

(Mit bem Siegel Dieterichs.)

*418. Ohne Datum [1272]. Ri

Volcmarus miles dictus de Goslaria pro uxore Sua ratam habet venditionem bonorum in Ebelingerode, sive in proprietate sive in feudo, quam Tidericus et Johannes de Piscina cum ecclesia in Walkenrede et ecclesia novi hospitalis in Goslaria fecerunt.

(Mit einem Siegel.)

*419. Dhne Datum [1272]. Ri

Jo[hannes] et Jo[hannes], fratres de Gatersleve, venditionem bonorum in Ebelingerote, sive liberorum sive infeudatorum, quam nepotes Sui, Th[iderieus] et J[ohannes] de Piscina, cum conventu in Walkenrede et ecclesia novi hospitalis in Goslaria fecerunt, ratam habent.

(Dit einem berletten Siegel.)

* 420. Dhne Datum [1272]. Ri

Ecbertus et Borchardus, fratres de Asseborch, ratam habent venditionem bonorum in Ebelingerode, sive in proprietate vel in feudo, quam filii avunculi Sui, Tidericus et Johannes de Piscina, cum ecclesia in Walkenrede et ecclesia novi hospitalis in Goslaria fecerunt.

(Mit gmei Siegeln.)

*421. Dine Datum [1272]. Bt

Heinricus de Walmeden pro filio Suo Aschwino venditionem bonorum in Ebelingerode, sive in proprietate sive in feudo, quam Tidericus et Johannes fratres de Piscina cum ecclesia Walkenredensi et ecclesia novi hospitalis in Goslaria fecerunt, ratam habet.

(Mit einem Siegel.)

*422. In foresto Gotta, 1273. Upr. 10. Rf

Albertus Thuringiae landgravius etc. cum consensu filiorum Suorum Theoderici, Friderici et Heinrici et filiae Suae Margaretae, annuens precibus militis Henrici de Rinkeleiben, 1 mansum in Rinkeleiben, quem dictus Henricus jure feudali tenuit et resignavit, conventui in Walkenrede confert, toto jure. Act. a. 1273, in crastino octavae paschae, in foresto Gotta.

Testes: Ludovicus miles de Arnesberg; Fridericus dictus to Cancer et fratres sui, Olricus de Arnesberg servi.

(Mit einem Giegel.)

423. 1273. Mai 19. R

Conventus S. Pauli in Halverstad dimidium mansum in Monekescowen, Sibi proprietatis jure pertinentem, conventui in Walkenrede pro 8 marcis vendit.

A. 1273, 14. kal. Junii.

Testes: — — Jo[hannes] de Hoiem, Conradus de Roma etc.

Walkenrieder Diplomatar fol. 112.

*424. 1273. Mai 31. Rt

Heinricus comes de Honsten cum consensu conjugis Suae Mechtildis, filiorum Thiderici et Henrici atque omnium liberorum Suorum utriusque sexus, ligna Wildeshusen proprietatis Suae libera et absoluta, quorum distinctio est a via Rufa et vadit inter viam Rufam et campum etc., conventui in Walkenrede pro 60 marcis nigri argenti vendit.

A. 1273, 6. non. Junii.

Testes: Heinricus de Aschazerode, Fridericus de Wesissungen, Heinricus de Werna milites; Hermannus de Bessunge, Mathias de Clettenberg, Ermegerus, Albertus venator, Hermannus de Werna.

(Mit einem Siegel.)

*425. [Rorbhaufen,] 1273. Mug. 21. R

R. advocatus et praefectus et consules civitatis (Northusensis) notum faciunt, quod Arnoldus Woz, acceptis 5 marcis et forensi modio frumenti, omni querimoniae, quam habuit contra conventum de Walkenrede super advocatia in 3 mansis in Hoburgerode, renuntiavit et Walkenrede s manu posita supra altare juravit, se nullum amodo quaestionem moturum.

Arnoldus Woz fatetur, praedicta omnia vera esse.

A. 1273, die octava assumtionis beatae Mariae virginis.

Testes: R. advocatus civitatis cognomento Ruze, Her-10 wicus de Elricke, Sifridus de Molehusen, Helwicus de Frankenhusen etc.

(Das Giegel fehlt.)

*426. Beichlingen, 1273. Dec. 13. R

Fr[idericus] comes de Bychelingen sen. cum consensu puerorum Suorum, comitis Friderici de Lare, cujus consensus per appendentiam sigilli sui poterit comprobari, et Friderici jun. 2½ mansos apud Kelveram, quos ab Ipso Wernherus, filius Wernheri Monetarii, jure feudali tenuerat, s conventui de Walkenrede, qui eosdem mansos a dicto Wernhero comparavit, pleno jure confert.

Act. in Bichelingen a. 1273, in crastino Luciae.

Testes: comes Fredericus de Stalberg; S[ifridus] de Bendeleibin, C. de Bennungen, H. de Rotinburc milites.

(Mit ten Siegeln ber Grafen Friedrich von Beichlingen und Friedrich von Lohra.)

427. Landgraf Albert von Thuringen fpricht bas Rlofter Baltenried frei von allen Anforderungen feiner Beamten. Gifenach, 1274. Febr. 18.*

Nos Albertus, Dei gratia Thuringiae langravius et Saxoniae comes palatinus, notum facimus universis, quibus

*) 3n bem Chartularium hat bie utfunde die uteberschrift: Littera Alberti lantgravii Thuringiae, quod nullus de dominio suo debet nos gravare.

praesens scriptum fuerit recitatum, quod honorabilem virum abbatem Walkenridensem et conventum suum cum omnibus bonis ecclesiae suae sic in nostram protectionem et tutelam sumimus et gratiam specialem, quod ipsos nec ab advocatis, praeconibus, budellis seu eciam aliis quibuscumque in nostro dominio constitutis exactionibus, peticionibus, hospitalitatibus sive aliis gravaminibus, in quibus possent 10 molestari, de cetero volumus aliqualiter perturbari. Quicumque vero praedictum dominum abbatem, sive fuerit officialis noster sive budellus seu eciam alius qualiscumque, in villis suis Meichstete, Nore et aliis bonis suis contra libertatem et gratiam praedictam ipsis a nobis datam 15 de cetero praesumpserit molestare, se noverit nostram indignationem graviter et turpissime [.....], quia si aliquid servicii ex gratia habere volumus, hoc in persona propria requirere volumus ab eisdem. Adicimus eciam, quod eiusdem dominos et conversos suos a strepitu judiciali coram 20 nostris advocatis sive praeconibus solutos esse volumus et exemptos, ita quod coram eis in nullo teneantur penitus respondere. Et ne alicui super hiis dubium oriatur, praesens scriptum in civitate Ysenache scribi fecimus, sigilli nostri munimine communiri.

Datum anno Domini Mo.CCLXXIIII, in dominica Invocavit.

Chartularium Walkenried, Der Bonigl, Bibl. gu Bannever fol. 86.

* 428. Canbgraf Albert von Thuringen fpricht bas Rlofter Baltenried frei von den Anforderungen feiner Rathe und Beamten. Dhne Datum [1274].

Albertus, Dei gratia Thuringorum lantgravius et Saxoniae comes palatinus, honorabilibus viris domino abbati,
priori totique conventui in Walkenriede salutem cum bonae
voluntatis affectu. Quia propter gwerram istam hucusque
fuistis diversis petitionibus et exactionibus acgravati, vobis
praesentibus demandamus, ut ad nullorum consiliariorum
nostrorum sive officialium quorumcunque instantiam nichil

penitus erogetis, quia, si aliqua de vestra ecclesia nobis volumus erogari, super eo aliquem de vestris confratribus ad nos destinetis, et nos personaliter exigere volumus, to quaecumque a vestra ecclesia duximus requirenda. Super quo patentes litteras nostras vobis duximus erogandas.

(Das Siegel ift verlett.)

429. Langenftein, 1274. Febr. 27. Rt

Volradus, Halberstadensis episcôpus, curiae conventus Walkenredensis, in Scowen apud civitatem Osterwich positae, decimam 1 mansi, quem in monte apud curiam dictam provisor ejus, frater Hermannus, ad culturam de novo redegit, confert.

Langensteyn, a. 1274, 3. kal. Mart.

Testes: H[enricus] comes de Regensteyn, Wernerus Scerenberch nobiles; Johannes custos, Jacobus notarius, ecclesiae S. Mariae in Halberstat canonici; Jacobus de Severthusen, H. de Quenstede milites; Wernherus camerarius, 10 Hugoldus de Serestede, castrenses in Langensteyn.

Walkenrieder Diplomatar fol. 108b.

*430. Graf Friedrich von Alettenberg überträgt bas Obereigenthum von Ländereien in Alein: und Groß-Wechsungen, in Madentode und "Besenrode," so wie bas Eigenthum von 3 hufen in Bindehausen und einer halben hufe in Othstädt, mit welchen die Grafen von Alettenberg vom Reiche belehnt waren, dem Aloster Walkenrich. 1274. Mai 2.

Fridericus comes de Clettenberg ad perpetuam rei memoriam praesentibus et futuris notum esse volumus universis, quod ex sincera devotione ac pro remedio animae propriae nec non et animarum progenitorum omniumque parentum nostrorum defunctorum pariter et vivorum man-

^{*)} In bem getreuen Abbrucke in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii docum, p. 126 bem Jahre 1293 ober 1296 jugefchrieben.

10 sos quinque et dimidium in Weninge-Weshunge, mansos quoque tres in Grozen-Wessunge, quos tres habuerunt a nobis filii Johannis de Worvece in feodo, quo renunciaverunt et in manus nostras resignaverunt, itemque tres mansos in Mackenrode atque in Besenrode quinque jugera 15 et dimidium nos cum omnibus justiciis ac jurisditionibus, quocunque nomine censeantur, cum pascuis, lignis, agris, aquis, aquarum decursibus, viis, inviis cumque omnibus illis ad praefata bona pertinentibus et quae habemus in eisdem tam in villis ipsis quam in campis earum, cum Halberstadensis canonici et Cristiani, similiter filii fratris nostri comitis Conradi, ejusque liberorum, nec non etiam domini Volradi de Kranichvelde omniumque liberorum suorum etiam et comitis Heinrici de Kyrchberg, omnium 25 quoque heredum nostrorum et praedictorum pleno consensu heredum, quorum consensus fuit merito requirendus. dedimus atque damus abbati et conventui de Walkenride pleno jure perpetuo possidenda. Jugera quinque et dimidium Meinherus et Henricus fratres de Wessunge habue-30 runt in feodo a nobis in Besenrode, qui renunciaverunt feodo et illud ad manus nostras resignarunt, similiter et omnes renunciaverunt, qui in praedictis bonis jus qualecunque sibi conpetere crediderunt. Ad haec mansos tres in Windehusen et dimidium mansum in Othstede, anos 38 habuimus in feodo ab imperio et Cristianus antedictus filius comitis Conradi, fratris nostri, resignavimus imperio et resignamus et transferimus in eos possessionem istorum mansorum, ut possideant per talem gratiam, qua possunt bona imperialia possidere. Praeterea nos utrique ratas 40 esse volumus approbantes omnes venditiones, concambia, donationes, permutationes et praesentes nostri antedicti, in quibus jus aliquod nobis conpetebat vel potuit conpetere aliquando, a progenitoribus nostris sub diversis temporibus rite factas de proprietatibus et feodis cum eisdem. Sane 45 ad monimentum hujus facti nostri et ad confirmandum illud, ne et pravorum malignitate sive per ignorantiam

successorum nostrorum possit calumpnia suboriri, protestationem fecimus in provinciali placito et recognovimus coram multis et recognoscere volumus omni tempore omni loco. Hoc etiam praesens scriptum de hiis confectum si- so gillo nostro jussimus roborari pro nobis ac pro Cristiano saepe dicto, qui, quoniam sigillo caret proprio, fieri sic petivit. Etiam sigillis domini Bertoldi, fratris nostri, domini quoque Volradi comitis et domini Henrici de Kyrberg pro veritatis testimonio praesens scriptum procura- 55 vimus communiri et bonorum virorum testimonium adhiberi, quorum sunt ista nomina: Waltherus miles de Vrankenhusen et Henricus, frater suus, Conradus advocatus dictus de Roswiz, Conradus de Trevere, Conradus de Vrummichstede, Fridericus de Bennunge et alii quam plures 60 homines fide digni atque probi. Datum et actum anno Domini Mo.CCo.LXXIVo, sexto nonas Maji.

(Dit 4 Siegeln, wovon zwei gerbroden finb.)

431. König Rubolf nimmt bas Kloster Walkenrieb in feinen befonderen Schut, und bestätigt demfelben die von Kaiser Friedrich [II.] und deffen Borgängern ertheilten Privilegien. Sagenau, 1274. Aug. 17.

Rudolfus, Dei gratia Romanorum rex semper augustus, universis sacri imperii Romani fidelibus praesentium inspectoribus imperpetuum. Tociens regiae celsitudinis ceptrum extollitur altius et ipsius status a Domino, a quo datur omnis potestas, felicius gubernatur, quociens loca divino cultui dedicata benigna consideratione reguntur et ad ipsorum libertates servandas et facultates augendas graciosa protectio principis invenitur; cum enim omnis gloria sive potentia principatus in subditorum consistat praecipue solidata fortuna, expediens arbitramur et conde-10 cens, ut simus subjectis et in justicia faciles et in gratia liberales. Noverit igitur praesens aetas et successura po-

^{*)} Bei Böhmer, Regesta imp. Rudolf n. 103, wird biefe Urfunde falichlich Aug. 16 gugefchrieben.

steritas, quod nos devocionem sinceram, qua religiosi viri abbas et conventus coenobii in Walkenriden, ordinis Cis sterciensis, circa divini cultus obsequia jugiter et ferventer invigilant, gratiosius attendentes, considerantes quoque benignius integrae fidei puritatem, qua erga nos et Romanum imperium choruscare dicuntur, propter quod cupimus eorumdem monasterium et in spiritualibus esse floridum et 20 in temporalibus opulentum, devotis ipsorum abhatis et conventus supplicationibus inclinati, praedictum eorum monasterium una cum omnibus hominibus et personis nec non possessionibus, quas in praesentiarum rationabiliter possidet et in posterum justis modis absque juris alieni 23 dispendio poterit adipisci, sub nostra et imperii protectione suscipimus speciali, omnia privilegia, libertates, concessiones et jura, a divae memoriae Friderico quondam Romanorum imperatore suisque praedecessoribus, inclitis imperatoribus Romanis et regibus, monasterio praenotato con-30 cessa, prout rite concessa noscuntur et provide, saepedicto monasterio ac personis in eo divino obseguio mancipatis de liberalitate regia confirmantes, innovantes et praesentis scripti patrocinio munientes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostram paginam protectionis, confirmationis et 35 innovationis infringere vel eidem ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, gravem nostrae indignationis offensam se noverit incursurum. quorum omnium testimonium et perpetui roboris firmamentum praesens scriptum exinde conscribi et majestatis 40 nostrae sigillo jussimus communiri. Testes hujus rei sunt Lodewicus dux Bawariae, comes palatinus Reni, Rudolfus provisor monasterii Campidonensis, Godefridus de Sygana, Heinricus de Vriburg, Hugo de Werdenberg, Albertus de Hohenberg comites, Fridericus et Conradus burgravii de 45 Nürinberch, Engilhardus de Winsperch, Walterus de Clingin, magister Gotzo et magister Andreas, nostri notarii, et quam plures alii. Datum Hagenoye anno dominicae incarnationis Mo,CCo.LXXo. quarto, XVIo. kalendas Septembris indictione secunda, regni vero nostri anno primo.

*432. König Aubolf gebietet feinen Amtleuten in Gostar, Rordhaufen, Duhlhaufen zc. bas von ihm in Schup genommene Rlofter Waltenried bei beffen Rechten zu handhaben. Sagenau, 1274. Aug. 18 '.

Rudolfus, Dei gratia Romanorum rex semper augustus, universis sacri imperii fidelibus praesentium inspectoribus imperpetuum. Meritis sacrae religionis inducimur, ut personas religiosas et loca favoris benigni gratia jugiter prosequentes eorum paci ac tranquillitati, ne injuriantium con-s cutiantur procellis, in posterum consulamus. Hinc est, guod nos monasterium in Walkenrith, abbatem et conventum nec non personas ibidem Domino famulantes cum omnibus bonis suis, quae nunc habent et in posterum dante Domino poterunt adipisci, sub nostram et sacri im- 10 perii protectionem recipimus specialem, universis nostris in Goslaria, in Northusen et in Mulhusen opidis nostris ac aliis quibuscunque locis nostrae jurisdictionis officialibus pro tempore constitutis tenore praesentium firmiter injungentes, quatious dictum monasterium cum personis in om-15 nibus juribus, libertatibus et consuetudinibus ubique in imperio, quae eis fuerunt hactenus observata, manuteneant et defendant, nec permittant, ipsos ab aliquibus indebite molestari. Si quis autem eos contrà protectionis nostrae tenorem inpedire audent vel praesumat, gravem nostrae 20 majestatis indignationem se noverit incursurum. In quorum omnium testimonium praesens scriptum exinde conscribi et majestatis nostrae sigillo jussimus communiri. Datum Hagenowie XVo. kalendas Septembris indictione secunda, anno Domini Mo.CCo.LXXIVo, regni vero nostri anno primo, (Das Siegel ift verlest.)

*433. Rotenburg, 1275. Febr. 24. R

Fridericus comes de Bichelingen recognoscit, Se 40 marcas argenti lati et Northusensis monetae a conventu de

^{*)} Bei Bohmer, Regesta imp. Rudolf n. 104, wird biefe Urfunde falfchlich Aug. 17. jugefchrieben.

Walkenride accepisse, pro quibus eis piscinas in Scherze, Ichstede et Uftinrungen obligavit tali modo, quod possint aquam emittere et piscari in eisdem, quousque praedictas 40 marcas exceperint.

Idem consentit, quod conventus quaedam bona sua in Dalhem rusticis excolenda pro censu et pensione annua tradat.

Fridericus comes de Lare et Fridericus, frater ejus, suprascripta rata habent.

Act. in Rodenburg, a. 1275, die Mathiae apostoli.

Testes: Ludowicus Spigel, Hunoldus et Henricus de Rodenborg, Henricus de Kollede, Ulricus de Mela milites; 13 Lodewicus de Hemelebe marescalcus, Henricus de Walehusen, Fredericus de Questenberg, servi*.

(Mit ben gerbrochenen Siegeln ber Grafen Friedrich von Beichlingen und Friedrich von Lora.)

* 434. [Rotenburg,] 1275. Febr. 24. Rt

Idem Hermannum, Conemundum et Fridericum, fratres de Sundershusen, rogat, quatenus bona illa in Dalhem et Badere, quae lantgravius conventui de Walkenrede in proprietatem dedit, ab hoc conventu recipiant, sicut ea ab Ipso hactenus in feudo habuerunt, absolvens eos ab homagio, quo Sibi propter ista bona fuerant astricti.

Eodem dato.

(Mit einem gerbrochenen Siegel.)

435. Rotenburg, 1275. Rebr. 24. R

Idem protestatur, quod scriptis Suis abbati et conventui de Walkenride promisit ac praesentium tenore innovat,

*) 3n bem Abrude in Origg. Guelf. IV, 538 fehlt 3. 10 ben oben binter argenti: "lati et" und 3. 12 hinter nostros: "in Osterode et," auch if zu lefen 3. 35 sieut statt ut, 3. 46 Rodenborg statt Rodenberg, 3. 48 Mela statt Pela und 3. 49 Hemelebe statt Hemmeloyben.

quod equis pascendis et canibus Suis ac venatoribus, servis quoque equos procurantibus deinceps grangias perturbare non vult quoque modo. Junior Suus filius Frideri-5 cus firmiter id observet.

Ibidem eodem dato.

Arffe's Befchichte bes Schloffes Mothenburg 3. 46 (ex orig.)

*436. 1275. Marg 4. Rt

Fridericus comes de Clettenberch — postquam Hermannus et Heidenricus, filii Wernheri de majori Wessungen, et Thidericus, Fridericus, Meinherus, Heidenricus et Heinricus, filii Meinheri de majori Wessungen, 5½ mansos cum 1 prato in Besenrode, quos ab Ipso in feudo habe-s bant, conventui de Walkenrede pro 60 marcis vendiderunt — proprietatem horum bonorum, ab omni homine absolutam et liberam, dicto conventui, acceptis ab eo 8 marcis, confert.

"Consensum liberum huic facto et omnino voluntarium 10 "addiderunt dominus Bertoldus, frater noster, canonicus "Halberstadensis, cognati nostri similiter, dominus Henri"cus comes de Kyrchberg et dominus Wulradus de Cra"nichvelt et liberi sui omnes, Cristianus etiam, filius fratris "nostri comitis Conradi, nec non et heredes nostri omnes, 18 "quorum consensus erat merito inquirendus."

Christianus, quia sigillum proprium non habet, cognatorum dictorum sigillis contentum se esse fatetur, et in plebejo, quod vulgo "lantdingge" vocatur, proxime venturo se renuntiaturum promittit.

A. 1275, 4. non. Mart.

Testes: Waltherus de Vrankenhusen, Fridericus de Thaba milites; Conradus advocatus, Fridericus de Bennungen, Otto de Gowrichesleve, Conradus de Vromingestede, Conradus de Drevere.

(Mit ben Siegeln bes Domherrn Berthold von Alettenberg, bes Grafen Geinrich von Rirchberg und bes Bolrab von Kranichfelb; bas Siegel bes Grafen Friedrich fehlt.)

*437. 1275. Bul. 25. R

Volradus de Kranichvelt et Ejusdem filië, Reinhardus, Volradus et Heinricus, renuntiant 24 mansis in Grozen-Wessungen, Weningen-Weshusen (sic), Mackenrode, Besenrode, Windehusen et Othstede, et appropriant venditiones et permutationes, quibus progenitores Sui et Fridericus comes de Clettenberg dictos mansos ad quemcunque abbatem de Walkenride ejusque conventum transtulerunt.

A. 1275, die Jacobi apostoli.

(Mit einem Giegel.)

438. [Grfurt,] 1275. Det. 15. Rt

Hugo Longus et Heinricus Vicedomini, magistri consulum, et alii consules Erfordenses (12 an ter 3ahl) recognoscent, quod Gerdrudis relicta Lapicidae et Henricus, ejus filius, renuntiaverunt omni actioni et impetitioni, quae ipsis competebat seu competere videbatur contra abbatem et conventum in Walkenride super terris, possessionibus et rebus aliis quibuscumque, resignantes omne jus et dominium, quod habebant in illis.

Datum a. 1275, in dominica Gaudete.

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl. Bibl. ju Sannover fol. 126'.

*439. [Babra,] 1276. Febr. 14. Rt

Comites Fridericus de Bichelingen, Fridericus de Lara, Gunzelinus et Henricus, fratres, — postquam Albertus dictus Rime cum consensu liberorum suorum 1½ mansum in Badere et 3 curias ibidem et silvam adjacentem, 1 quoque mansum in Hochfrur conventui in Walkenride pro 14 marcis vendidit et coram Ipsis in plebiscito Badere, quod "lantding" dicitur, praefatis bonis renuntiavit — eadem bona cum omnibus justitiis et juribus dicto conventui proprietatis titulo possidenda dant.

A. 1276, 17. kal. Mart.

Testes: Giselerus praepositus de Frankenhusen, Cunradus scriptor, canonicus in Northusen, Fridericus scriptor de Frankenhusen; milites: Ludowicus Spigel, Theodericus de Asla, Hunoldus et Heinricus de Rotenburg; servi: Fridericus de Questenberg, Fridericus de Rotenburg, Hart-13 modus de Nore, Heinricus de Thalheim, Heinricus de Roteleiben, Heinricus de Crage*.

Dit ben gerbrochenen Siegeln ber Grafen Friedrich von Beichlingen und Friedrich von Lohra und mit bem Siegel bes Probits Gifeler.)

*440. 1276. Mpr. 22. R

Luppoldus, filius quondam Luppoldi dapiferi de Hemynborch, recognoscit, Se bona sita in villa Urbeche, quae Godescalcus de Foro-Lignorum, civis Northusensis, a patre Suo in feudo tenuit, filiis ejus Henrico et Hermanno codem jure contulisse.

A. 1276, 10. kal. Maji.

Testes: "avunculi mei Eckehardus de Balnehusen et fratres ejus."

(Mit einem Giegel.)

441. Gellingen, 1276 (?). Dai.

Wernerus " praepositus totusque conventus in Gelinge, gratias referentes, quod Walkenridenses Ipsis fraternitatem

*) Auszug in heffe's Geschichte bes Schloffes Rothenburg S. 47 (worin jeboch 3. 5, gleich im Ansange ber Urtunde falfchlich Henricus de Biebelingen ftatt Fridericus geseht ift.

") Der Name Wernerus und die Jahrsjahl 1276 ift bem Dringinbetge ichen Registrum Walkenr. bom Jahre 1473 entnommen; bas Chartularium läßt ben Namen aus, und hat die Jahrsjahl Mo-CCCo-LXXo-VI. Diefelbe giebt Leudfeld Antiqq. Walek. I. S. 260 an, ber noch als Beitbestimmung hinzusügt, es sei dies zur Jeit des Abets Conrad IV. geschehen, was zwar mit der urtundlichen Geschichte des Alosters Waltenried, nicht aber mit dem Gestorm Leudsselbsschaft Aberzeichnisse fimmut.

ac orationum communionem dederunt, conferent illis fraternitatem plenam et communionem missarum, orationum, vigiliarum, jejuniorum ac bonorum omnium spiritualiumque exercitiorum.

Datum in Gelinge a. 1276, ebdomada ascensionis Domini.

Chartularium Walkenriedense ber Adnigl. Bibl. ju Bannover fol. 78.

442. 1276. Jul. 12. R

Fridericus comes de Bichelingen et Fridericus, Guncelinus et Heinricus, comites de Lare, acceptis 40 marcis
7 mansos apud Kelvera, quos Wernherus Monetarius ejusque filii in feudo habuerunt et abbati et conventui de
8 Walkenride vendiderunt, his cum omni juris plenitudine
confirmant. Insuper confirmant eidem monasterio judicia
et justitias, quas habet in villa Nore, et ratas habent omnes venditiones et donationes a parentibus Suis conventui
factas. — Guncelinus et Heinricus, quia sigilla propria non
10 habent, profitentur, plene Se esse contentos nepotis (Friderici comitis de Bichelingen) et fratris (Friderici comitis
de Lare) sigillis.

A. 1276, die beatae Margarethae virginis.

Testes: Giselerus de Frankenhusen et Hildebrandus de Lare praepositi, Conradus scriptor, canonicus Northusensis; milites: Ludovicus Spigel, Hunoldus, Theodericus de Asla, Heinricus de Rotenborg; servi: Heinricus de Thalheym, advocatus de Lare, Hartmodus de Nore, Conradus de Solstede, Fridericus de Questenberg, Fridericus de Ge-20 lingen.

Origg. Guelf. IV, 537'.

^{*)} wo jedoch die Urfunde, wie in dem Chartularium Walkenriedense ber Königl. Bibliothet zu hannover fol. 121', dem fie entnommen ift, fälfchich bom 3. 1200 batirt ift. Ein Auszug der Urfunde, nach bem im Archive zu Audolfladt noch vorhanden gewesenen, nach Bolfenbuttel jedoch nicht gelangten Originale, findet fich in heffe's Geschichte bes Schloffes Rothenburg S. 46.

* 443, 1277, RI

Heinricus, Borchardus et Heinricus, fratres dicti de Heringen, castrenses de Nienburch, recognoscunt, Se agros quosdam inter villam Herungen et curiam Rethoph sitos, speciali nomine Carre vocatos, quos Lampertus advocatus ab Ipsis in feudo habuit, quousque ipse se religioni in s Walkenride tradidit — postquam dicti agri ad Ipsos devenerant — conventui in Walkenrede vendidisse cum consensu filiorum Suorum et filiarum, et avunculo Suo Henrico de Aschazerode omnibus actionibus renuntiante.

Heinricus comes de Honstein ejusque filii, Theodericus 10 et Heinricus, omnem hunc processum approbant.

A. 1277, praesentibus Henrico sen. et Henrico jun. de Aschazerode et Bruningo de Woldershusen.

(Mit bem Siegel bes Grafen Beinrich bon Sobnftein.)

*444. Muleben, 1277. Rt

Heinricus comes de Honstein testatur, quod de Suo consensu Heinricus de Rode ejusque filii, item Henricus, Albertus et Henricus, filii Alberti militis de Oweleibin, et ejusdem filiae Oda et Bertradis quaedam jugera proprietatis suae, sita juxta praedium Nuwenburc, ecclesiae in s Walkenrede vendiderunt.

Act. in Oweleibin, a. 1277.

Testes: Heinricus praefatus de Rode, Henricus de Wertere milites; Ditmarus de Ebera, Henricus et Johannes fratres de Oweleibin, Henricus de Wetsungen.

(Dit einem Clegel.)

*445. 1277. RC

Idem una cum filiis Suis, Theoderico et Heinrico comitibus, inter Fridericum et Bertoldum, fratres de Radolferode, et conventum de Walkenrede amicabilem compositionem facit super controversia de molendino, Veltmule vocato, ita, ut dicti fratres de Radolferode, acceptis a conventu 4 marcis et modio avenae, omni juri in dicto molendino renuntient.

A. 1277.

Testes: Heidenricus miles de Bela, Heidenricus medius 10 de Odenleve, Heinricus Alheidis ibidem de Odenleve, Heinricus Bornethot de Northusen.

(Mit zwei Giegeln.)

*446. [Rorbhaufen,] 1277. Mug. 24. Ri

Gotscalcus Methfridi, scultetus, Heinricus advocatus et consules civitatis Northusen recognoscunt, quod Reinberni (sic) quondam filia Gertrudis de Nova Villa, Ludolfus, frater ipsius, ac Eileke, soror ejus, abrenuntiaverunt omni proprietati ac omni juri, quod eis in curia sita in Nova Villa, quam praefata Gertrudis ecclesiae in Walkenrede dederat, competere videbatur.

A. 1277, 9. kal. Sept.

(Das Siegel ift befchabigt.)

*447. 1278. 3an, 25, RI

Fridericus et Bertoldus, fratres de Ratolverode, recognoscunt, quod Ipsis consentientibus silvula quaedam, adjacens silvae monachorum in Botenrode, pertinenti ecclesiae in Walkenrede, juxta villam Uteleiben, a Metta et filio ejus Henrico de eadem villa vendita sit Wernero converso (Walkenredensi), rectori curiae in Berbersleiben.

"Hanc literam sigillo domini Henrici comitis de Hon-"sten rogavimus communiri, coram cujus advocato Eren-"frido silvula memorata in plebiscito juxta Northusen more 10 "debito resignata fuit."

A. 1278, 8. kal. Febr.

Testes: Bertoldus miles in Heringe, Heidenricus miles de Bila, Heinricus mitelste (medius) de Uteleiben, Heinricus Alheidis, Theodericus de Platea, Heinricus Burmester etc. (Mit bem Siegel bes Grasen Heinrich von Cobnstein.)

*448, 1278. 3an. 27. R

Henricus comes de Honsten testatur, quod Fridericus et Bartoldus, fratres de Radolverode, acceptis 5 marcis, omni impetitioni contra conventum in Walkenrede super bonis in Hoborgerod et advocatia renuntiaverunt.

A. 1278, die octava S. Agnetis virginis.

Testes: filii Henrici supradicti, Thidericus et Henricus comites; Henricus de Aschazerode, Henricus de Werna advocatus, Alexander de Werenrode.

(Mit einem Giegel.)

449. [Nordhaufen,] 1278. Febr. 11. R

Henricus comes de Honsteyn protestatur, quod — cum Jacobus et Gebehardus, fratres de Gersbeche, abbati et conventui ecclesiae Walkenridensis super receptione duorum conversorum, quadam hereditate et bonis aliis aliqualem quaestionem movissent, - per Ipsum tamquam mediatorem 3 et per arbitros utriusque partis, in quos exstitit libere compromissum, videlicet dominum Ditmarum abbatem in Volkolrode, dominum Johannem praepositum Novi Operis extra muros Northusem, dominum Ditmarum cantorem ecclesiae sanctae Crucis Northusem ex una, Henricum de 10 Ascazorod juniorem, Bertoldum de Heringen, Heuricum de Sunthusem, milites, parte altera, tandem inter ipsos talis ordinatio et compositio amicabilis intervenit, quod praefati Jalcobus] et G[ebehardus] et eorum heredes abrenuntiaverunt omni penitus actioni, quae ratione praememoratacis quaestionis ipsis seu corum heredibus competeret vel posset competere quoquomodo, et quod abbas et conventus

in Walkenride infra octo dies post sigillationem praesentium literarum dare debent 11 marcas Northusensis argenti ²⁰ Ja[cobo] et G[ebehardo] et eorum heredibus.

A. 1278, 3. idus Febr.

Testes: Bertoldus plebanus Novae Villae Northusem; Willikinus de Hoenn et Henricus de Bela, milites; consules Northusem etc.

Chartularium Walkenried. der Sonigl, Bibl. 31 gannover fol, 84.

*450. 1279. 3an. 8. R

Fridericus comes de Clettenberch 12 mansos in Besenrode M[argarethae] abbatissae in Gandersheim, a qua eos in feudo habuit, resignat, rogans, ut conventui in Walkenrede conferantur.

Bertoldus, canonicus in Halberstadt, frater comitis Friderici, et Cristianus, filius fratris Ejus, hanc resignationem approbant.

A. 1279, in crastino post diem Epifanie.

there is near position and the

"Testes — — volumus et rogamus affectuose mili
"tes: Waltherum de Frankenhusen, Thidericum Kint advo"catum de Sassenburg, Konemundum de Vanre, item Mar"quardum de Collede, Fridericum de Bennungen, Henricum
"de Frankenhusen, Conradum de Vromelsted et omnes,
"quibus scriptum hoc fuerit praesentatum."

(Mit ben Siegeln bes Grafen Friedrich und feines Brubers Bertholb.)

*451. Graf heinrich von hohnstein verlauft bem Klofter Baltenried bas Eigenthum von vier hufen Landes in Urbach, die er vom Reiche hatte. 1279. Apr. 9.

Heinricus Dei gratia comes de Honsten tenore praesentium recognoscimus et publice protestamur cupientes omnibus, ad quos praesens scriptum pervenerit, esse notum, quod nos de bona voluntate nostra et de unanimi s consensu dominae Mechtildis, dilectae conjugis nostrae, ac

de pura permissione filiorum nostrorum, videlicet Theode-10 rici, Heinrici comitum, Elgeri praepositi, Olrici et Elgeri, et filiarum nostrarum Udae et Luttrudis, nec non aliorum omnium coheredum nostrorum venerabili et in Christo dilecto domino Dithmaro abbati et conventui monasterii in Walkenride quatuor mansos sitos in Urbeke, inter agros 15 allodii eorum Beringe jacentes, quorum unum possidet Erwinus, alterum Theodericus de Urbeke residens in Biela, tertium Theodericus dictus Amman et quartum Bertoldus dictus Hornaffe et fratres sui, cum tali mensuratione, quam iidem mansi hactenus habuerunt, et advocatiam cum areis, 20 lignis, pascuis, pratis, viis, semitis et cum aliis omnibus tam in villa quam in campis ad cosdem pertinentibus ab antiquo, quae nos hactenus ab imperio tenuimos, pleno jure, veluti ad nos spectabant, libere vendidimus et solute. Praeterea viam, quae tendit de ponte Rithbrugge usque 23 per villam Horn, cum aliquibus pascuis ad ipsam villam pertinentibus etiam damus, nolentes cos per nos aut per alios in hiis de cetero molestari, volentes eos de hiis omnibus, prout justum fuerit, de insis bonis fideliter warentare. Hujus testes sunt dominus Johannes abbas de Ilvelde, 20 dominus Johannes praepositus monialium in Northusen. dominus Conradus scriptor, Theodericus notarius, clerici; Heinricus senior et Heinricus innior de Aschacerode, Fridericus de Wessunge, Bertoldus de Heringen, Heinricus de Onweleben dictus de Rode, Heinricus de Biela, Heinricus 33 de Sunthusen, milites; Andreas Godefridus de Asla, Johannes de Blicherode, laici, et alii quam plures. Ut autem omnia haec rata semper maneant atque firma, praesens scriptum sigillo nostro fecimus roborari. Actum anno Domini Mo.CCo, septuagesimo uono, in octava paschae.

(Mit einem Giegel.)

* 452. Zweite vom Grafen heinrich von hohnstein ausgestellte Urfunde in berfelben Sache. 1279. Apr. 9.

Nos Heinricus comes de Hohenstein ad firmam et perpetuam rei memoriam praesentibus et futuris praesentium tenore volumus notum esse, quod nos cum voluntate bona et unanimi consensu, permissione et ratihabitione dominae Mechtildis comitissae, dilectae conjugis nostrae, et etiam filiorum nostrorum, Theoderici et Heinrici comitum, Elgeri praepositi, Ulrici, Elgeri, necnon et filiarum nostrarum Odae et Luttrudis atque omnium heredum nostrorum domino abbati et conventui de Walkenride, Cysterciensis or-10 dinis, omnia, quae nostris litteris sigillatis ostendere possunt, tenore praesentium confirmamus. Vendidimus etiam eis pro ducentis et viginti quinque marcis Northusensis argenti cum omni justitia, quocunque nomine censeatur, quatuor mansos sitos Urbeke inter agros allodii corum 15 Beringe jacentes - horum unum habet Erwinus, alterum Thidericus de Urbeke residens in Biela, tertium Thidericus dictus Amman, quartum habent mansum Bertoldus dictus Hornaff et fratres sui, - cum eadem mensuratione, quam iidem mansi habuerunt hucusque, advocatiam quoque, areas, 20 ligna, pascua, prata, vias, semitas cumque universis tam in villa quam in campo attinentibus ad hos mansos, quae ab imperio habuimus jure pleno. Praedictorum mansorum census annuus est undecim marcae et ferto. Praeterea viam, quae tendit de ponte Rithbrugge usque per villam 25 Horne, cum pascuis ad ipsam villam pertinentibus damus eis. Ceterum promittimus, quod eos nolumus per nos neque per alios in rebus eorum et personis aliquatenus molestare, sed neque in viis ipsos de cetero impedire sive etiam permittere impediri. Volumus etiam eos fideliter so warentare de praedictis omnibus et nos et filii nostri atque heredes nostri omnes pro nostrarum remedio animarum. Hujus rei testes sunt dominus Johannes abbas de Ylvelt, dominus Johannes praepositus sanctimonialium Northusensium, dominus Theodericus notarius noster, dominus Conradus scriptor, canonicus Sanctae Crueis Northusensis; co-33 mes Gozmarus de Kirchberch, Heinricus senior et Heinricus junior de Aschazerode, Fridericus de Wessunge, Bertoldus de Heringe, Heinricus de Owelebe dictus de Rode, Heidenricus de Biela, Heinricus de Sunthusen, milites; Andreas Godefridus de Asla, Johannes de Blicherode, laici, et alii 40 quam plures. Ut vero omnia haec rata semper maneant atque firma, praesens scriptum sigillo nostro fecimus roborari. Datum anno Domini M°.CC°.LXX°.IX°, in octava paschae'.

(Mit einem Giegel.)

*453. 1279. 3un. 23. Rf

Fridericus et Hermannus, fratres de Sundersbusen, et similiter Henricus de Rosla, maritus filiae domini Girbuch, et relicta ejusdem Henrici Girbuch renuntiant omni querimoniae, quam contra abbatem et conventum de Walkenred habuerunt.

A. 1279, 10. kal, Julii.

Testes: dominus Fridericus de Rosla, canonicus Jecheburgensis; Conemundus de Sundershusen, "frater noster", Albertus de Scherse, — Fridericus de Talem, Hartungus et Henricus fratres de Gruninge, Burchardus de Nederenspira, 10 Richardus de Berka, Johannes de Odersleve.

(Mit zwei Ciegeln.)

*454. 1279. Oct. 18. Pt

Fridericus comes de Clettenberch alterum dimidium mansum in Livenrode et unum in Saswerpe, solventes tertium dimidium fertonem annuatim, quos Bardo de Grima miles et filius ejus Sifridus in feudo habuerunt et acceptis

[&]quot;) Reblerhafter Auszug bei Gafform G. 105 und in Leudfelb's Antiqq. Walk. G. 391.

12 marcis resignaverunt, ad preces eorum conventui de Walkenrede confert.

A. 1279, 14. kal. Nov.

Testes: comes Gozmarus de Kyrchberch, "item filius sororis nostrae", Fridericus miles de Wessunge, Fridericus de 10 Thaba, Dithmarus de Werthere, Henricus de Clusingen. (Dit einem Siegel.)

*455, 1279, Dec. 20, Rf

Hermannus, Ludolfus, Heinricus, Borchardus, Hermannus, Conradus, Johannes et Otto, comites de Woldenberch - recognoscentes, quod parentes Ipsorum et Ipsi domum Suam, in Goslaria apud capellam S. Caeciliae sitam, cum dicta capella et patropatu eiusdem ecclesiae in Walkenrede vendiderunt - renuntiant unanimiter praefatae domui et capellae.

A. 1279, 13, kal. Januarii.

Testes: Thidericus dictus de Piscina, Adrianus advocatus 10 domini ducis de Brunswic, Thidericus de Espelingerode, Kegel de Susa, milites: Engelhardus de Susa, Hermannus juvenis de Astvelde, Johannes Copmann et Negenwardus, burgenses Goslar. Albertus de sheros

(Mit feche Siegeln.) Richardus was 10-1 1 1 2 1 2 0 mg

*456. 1280. Rebr. 19. R

Heinricus de Rosla et Hedewich, conjux Ejus, filia Heinrici Girbuch, filii quoque Hermannus, Fridericus, Reinhardus, Olricus, Johannes, Conemundus et filiae Gertrudis et Jutta, acceptis 5 marcis, renuntiant omni querimoniae constra conventum de Walkenrieth super capella Nuenborch apud Kelbera. "Quoniam sigillum proprium non habemus, "sigillis Heinrici comitis de Stalberg, cujus advocatus prae-"sens fuit, dum haec fierent, et fratrum de Sundershusen "— praesens scriptum petivimus roborari."

Henricus - dis-

A. 1280, 12, kal. Mart.

Testes: Gernodus praepositus de Kelbera —; laici: fratres de Sundershusen, Hermannus, Fridericus, Gerhardus de Rosla, Fridericus, filius fratris ejus, Johannes dictus Matzkule, Gebehardus advocatus, Hermannus de Salza, Gunterus de Evera, Heinricus burggravius, Hermannus Faber. 18 (Mit den Siegeln des Grafen Keinrich von Stolberg und der Gebrüder

(Mit ben Siegeln bes Grafen heinrich von Stolberg und ber Gebruber von Conbershaufen.)

*457. Rordhaufen, 1280. Mai 23. R

Reinhardus et Wernherus, fratres, filii Wernheri Monetarii dicti de Kelbera, sub sigillo civium Northusensis civitatis cessant ab omni actione super 7 mansis juxta Kelbera, quos a fratre Suo Luppoldo et sororibus Suis Adelheide et Conegunde monasterium de Walkenred comparavit.

Act. apud Northusen a. 1280, 10. kal. Junii.

Praesentibus civibus, qui eo tempore consilio praeerant saepedictae civitatis, videlicet Friderico Dollenzense, Henrico filio Gotscalci, Thiderico de Foro-Lignorum, Heinrico de Saxa etc.

(Mit bem Giegel ber Ctatt Morbhaufen.)

*458. Graf Friedrich von Beichlingen, der Aeltere, verzichtet auf alle Ansprüche an das Klofter Walkenried, deffen Leute in Rohra und beffen Güter in Kinderode, und beffätigt und erneuert alle von seinen Aeltern und Borfahren dem Klofter verliehenen Kaufzund Schenkungsbriefe. 1280. Sept. 28.

Fridericus major, Dei gratia comes de Bichelingen, universis Christi fidelibus hanc litteram intuentibus salutem in perpetuum. Tenore praesentium volumus notum esse, quod omni actioni, quam habuimus in abbatem et conventum de Walkenrede, in homines quoque ipsorum in Nore et in sallodium corum in Kinderode, et insuper omnibus et singulis inpetitionibus quacunque occasione in eosdem exortis.

10

praesente matre nostra Hedewiga et sorore nostra Irmengarde, renunciamus plenissime toto corde. Praeterea omnes venditiones a parentibus et proavis nostris eis factas atque donationes et litteras eis datas volumus omnia ista nunc et in aevum rata tenere et praesentibus innovamus confirmando. Volumus etiam dictos dominum abbatem et conventum de Walkinride et homines ipsorum in omnibus pro posse nostro promovere et de hiis omnibus fideliter warentare, et ut firma haec omnia perseverent, praesens scriptum nostro sigillo fecimus roborari. Testes horum sunt Ludewicus Spigel, Hunoldus, Heyno de Rotinburc, Ludewicus de Hemeleibin, milites, et Gernodus de Ramuoleo derode, noster advocatus. Datum anno Domini Mo.CCo.LXXXo. in vigilia sancti Michahelis archangeli.

(Mit einem Siegel.)

*459. Landgraf Diegmann von Thuringen nimmt bas Klofter Baltenried in feinen Schut. Beigenfee, 1290. Dec. 23.

Th[eodericus], Dei gratia junior lantgravius Thuringorum et dominus terrae Plisnensis, viro religioso et in Christo devoto abbati in Walkenrit, ordinis Cistersiensis, totoque conventui ejusdem coenobii suae possibilitatis obsequium semper promtum. Thenore praesentium recognoscimus publice protestantes, nos claustrum in Walkenrit totumque conventum ejusdem loci sub tutelam et protectionem nostram contra quoslibet praedictum conventum inpetentes recepisse. Insuper, quicquid honoris et servitii saepe dicto coenobio impendere poterimus, perhenniter faciemus, et de tali exactione, quam a vobis tempore moderno recepimus, de qua carere nullatenus poteramus — novit Dominus —, perpetualiter refusionem ejusdem exactionis a nobis sentietis et praepacatae mercedis pondere gaudebitis certissime duplicato. In cujus rey testimonium praesens scriptum

^{*)} Sehr ungetren abgebrudt in Origg. Guelf. IV, 539. - Muszug in Deffe's Gefchichte ber Rothenburg S. 46.

nostri sigilli munimine jussimus roborari. Datum Wysense anno Domini M°.CC°.LXXX°. in dominica, qua cantatur Memento'.

(Das Giegel ifi befchabigt.)

*460. 1291. Jun. 10. Rt

Fridericus comes junior de Bichelinge 1 mansum et curiam in Crimolderode, quem Hermannus et Bertoldus de Arneswalde in feudo habuerunt et accepta a conventu de Walkenrede pecunia resignaverunt, ad preces eorum et acceptis etiam a conventu 3 marcis et fertone Northusensis monetae eidem cum omni proprietate confert.

A. 1281, 4. idus Junii.

Testes: milites: Gerhardus de Rosla, Bertoldus de Haringen, Hugo de Berge; item "nostri" castellani: Henricus de Dalhem, Conradus de Solstede, Henricus de Indagine; item hi servi: Henricus de Thutengrode, Fridericus de Berge, Conemundus de Rosla; provisores curiarum: Helwicus de Beringen, Bertoldus de Rithof, Sifridus de Bervesleven, Orthwinus de Kinderode et frater Gevene.

(Mit einem Giegel.)

461. Bifchof Bolrab von Salberftadt bestimmt, daß das Rlofter Balkenried fernerhin das Patronat über die Rirche zu Schauen haben, daß aber der Inhaber der Pfarrstelle jährlich gewisse Absgaben an das Klofter Stötterlingenburg entrichten folle.

Langenftein, 1281. Jul. 7.

In nomine Domini amen. Nos Volradus, Dei gratia Halberstadensis ecclesiae episcopus, omnibus in perpetuum. Ut ea, quae utiliter decisa sunt et finita, firmiter roborentur, ne oblivio valeat abolere, expedit ipsa scripturae ac testium testimoniis perhennari. Proinde noscat tam futuri s

^{*)} Getreu abgebrudt in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii, docum. pag. 44.

aetas temporis quam praesentis, quod nos, habentes de consensu abbatis et conventus monasterii in Walkenride, Cvsterciensis ordinis, dvocesis Moguntinae, qui jus patronatus habent vacantis ecclesiae in Monekescowen, nostrae dyo-10 cesis, ex parte una, et Annonis dictae ecclesiae archidyaconi ac sui conventus in Stoterlingeborch, similiter nostrae dyocesis, ex altera, super dicta vacante ecclesia ordinandi liberam potestatem, deliberatione provida nostra et juris peritorum taliter duximus ordinandum, quod abbas praedictus et suum monasterium ex nostra praesenti donacione et ordinacione praefatam vacantem ecclesiam in Monekescowen possidere valeant pleno jure, moderamine hoc adjecto, quod monachus, qui a praedicto abbate et suo conventu ad ipsam officiendam fuerit institutus, in die 20 ascensionis Domini veniet cum ceteris clericis Stoterlingeborch et in signum recognitionis praeteritae subjectionis marcam unam usualis argenti praesentet annis singulis praeposito memorato. Insuper tempore messis idem praepositus in campo Monekescowen unam sexagenam hvemalis 25 et unam sexagenam aestivalis annonae singulis annis nomine sinodalis annonae recipiet, ubi sibi melius videbitur expedire, et amplius saepefatus praepositus nichil juris, quam ut praescriptum est, tamquam loci archidiaconatus vendicabit. Et [ne] cuiquam de ista ordinacione nostra el 30 concessione dubium oriatur, praesentem litteram sigilli nostri et sigillorum honorabilis viri Ditmari abbatis praedicti monasterii in Walkenride ac Annonis praepositi antedicti et conventus sui in Stoterlingeborch munimine duxi-Testes bujus sunt praepositus Sancti mus roborandum. 35 Johannis apud Halberstad et Jacobus decanus, Johannes de Heillichgendorp custos ac Heinricus de Hartesrode, scolasticus ecclesiae sanctae Mariae in Halberstat, nec non Wernerus nobilis de Scerenbeke et Wernerus camerarius noster, milites, ac quam plures alii clerici capellani nostri 40 et layci fide digni. Datum Langensteyn, anno Domini Mo.CCo.LXXXIo, nonis Julii, pontificatus nostri XXVIIo. Walkenrieder Diplomatar fol. 108b.

*462. 1281. 3ul. 17. Rt

Hinricus comes de Kirchberc curiam et mansum unum in Crimhilderode, quem Hermannus et Bertoldus fratres de Arnswalt hactenus in feudo habuerunt et conventui in Walkenrede pro 20 marcis vendiderunt, ad preces dictorum fratrum praenotato conventui confert cum omni jure et s libertate, sicut Ipse et proavi Sui de manu imperii ab antiquo tenuerunt.

A. 1281, feria 5. post divisionem apostolorum.

Testes: Gerhardus de Rosla, Bertoldus de Heringen, Ekhardus Dives, Hugo de Berge, Henricus de Gehove, mi-10 lites; Fridericus de Berge, Cunemundus de Rosla; frater Bertoldus de Karecto, Helwicus in Beringen, Gerlacus in Guncerode allodiorum rectores et Gebeno, conversi in Walkenrede.

(Mit einem Siegel.)

*463. 1281. Aug. 14. Rt

Fridericus major et Fridericus junior, comites de Bichelingen, 2 curias et 2 mansos in Crimhilderode, quos ab Ipsis Hermannus et Bertoldus fratres de Arnswalt in feudo habuerunt et conventui in Walkenrede pro 24 marcis vendiderunt, dicto conventui cum omni jure et liber-s tate, qua Ipsi et parentes Sui haec bona ab imperio habuerunt, donant, acceptis 6 marcis.

"Huic emtioni interfuerunt Gerhardus de Rosla, Bertoldus de Heringen, Hugo de Berge, milites; Fridericus de Berge, Conemundus de Rosla—; frater Bertoldus, rector 10 curiae in Carecto, frater Helwicus, magister curiae in Beringen, et frater Gebeno, conversi in Walkenred."

A. 1281, in vigilia assumtionis beatae Mariae virginis.
Testes: Ludovicus Speculum, Hunoldus de Kelbera,
Conradus de Bennungen, Heinricus de Dimerode, Héyno 13
de Rotenburg, milites; Gernodus advocatus, Heinricus de
Talheim, Conradus de Sulstede, Godefridus de Gebere.

(Dit einem Siegel; bas anbere ift abgefallen.)

*464. Die Gebrüder Konrad und Bernhard de Piscina verkaufen alle ihre Guter ju "Ebelingerode" an bas Rlofter Balteurieb. Sarlingberg, 1281. Rov. 1.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis amen. Universis praesentem paginam visuris vel etiam audituris Conradus et Bernhardus, fratres de Piscina, in perpetuum. Valida est pagina ac perfecta ac ei standum est, quae rem gestam loquitur evidenter. Pateat igitur universis, quod nos domino Adriano advocato in Harlingeberch exigente coram judice Wernhero apud castrum Harlingeberch tunc temporis judicio praesidente, quod vulgariter dicitur "greveding", praesentibus nobilibus ac liberis nec non consu-10 libus civitatis Goslariae, omnia bona nostra, quae habuimus in Ebelingerode, tam propria quam feodalia et etiam ca. quae porreximus in feodo quibuscunque, cum omni jure ac juriditione, quocunque nomine censeantur, cumque omni justitia necnon cum omnibus ad bona pertinentibus supra-13 dicta vendidimas cum omnium heredum et propinquorum nostrorum voluntate et pleno consensu domino abbati et conventui de Walkenrede pro ducentis et viginti marcis puri argenti proprietatis titulo perpetuo possidenda. Ut igitur omnia supradicta valida perseverent nostraque ven-20 ditio cis facta inconvulsa et rata permaneat et illaesa, renunciamus bonis supradictis, et ex nunc transferimus in eos et damus ea illis in proprietatem et in potestatem perpetuo possidenda. Promittimus etiam bona fide et in praesenti pagina protestamur, quod eis esse warendarii 25 fideles volumus et debemus omni tempore omni loco, et nos et amici nostri. Pro firmitate vero atque plena stabilitate gestae rei hujus sigillo domini ducis Heinrici de Brunswic et sigillo comitis Meinhardi de Sladem et burgensium in Goslaria, nostro quoque sigillo praesentem 30 paginam fecimus communiri. Testes sunt nobiles comes de Werningerode, dominus Heinricus de Burchdorp et dominus Jordanus et dominus Heinricus et dominus Witekindus, filii domini Cesarii militis, dominus Bertoldus et dominus Hermannus de Gowische, dominus Cherardus de

Levede et dominus Fridericus de Bunterodhe, dominus 33 Wernherus et dominus Giso, dicti de Lapide, milites; burgenses vero Bertrammus et Burchardus, fratres dicti de Bilsten, Hermannus senior, Hermannus junior, dicti de Astvelt, Rodolfus de Gradu, Johannes de Merica, Bertoldus Meiso et Ludolfus de Etholt, Johannes mercator et Convadus de Visbeke et alii quam plures homines fide digni. Acta sunt haec anno Domini M°.CC°.LXXXI°, in die omnium sanctorum, indictione nona.

(Mit bier Giegeln.)

*465. Landgraf Albert von Thuringen, herzog heinrich von Braunschweig, Graf heinrich von Hohnstein und bessen Sohne Dietrich und heinrich, Graf heinrich von Stolberg, zwei Grafen Friedrich von Beichlingen und die Grafen heidenreich und Otto von Lauterberg, sowie die Städte Nordhausen, Frankenhausen und Kelbra bezeugen dem Kloster Walkenried den laugjährigen recht: mäßigen Besit des Nicthoses. 1282. März 1.

Universis Christi fidelibus ecclesiasticis et personis saecularibus praesentem paginam inspecturis nos Albertus, Thuringorum lantgravius et Saxoniae comes palatinus. Henricus dux de Brunswich, Heinricus comes de Honsten, Th[eodericus] et Henricus comites, filii ejus, Henricus co-s mes de Stalberg, Fridericus et Fridericus senior et junior de Bichelinge comites, Hedenricus comes de Lutterberge et Otto comes, frater ejus, praesentium tenore volumus notum esse, quod Dei et domini nostri Jesu Christi compellente nos amore cupimus intendere, ut viri praesertim religiosi 10 paci et quieti valcant inhaerere, quorum orationibus nos assecuturos speramus, quod Deum, cujus adventum pertimescibus (sic), in die novissimo securi judicem videamus. Cum igitur viri religiosi abbas et conventus de Walkenride, Cysterciensis ordinis, Maguntinae diocesis, quos ob meri- 13 tum religionis et ordinis eorumdem speciali favore prose-

quimur et amore, quoniam timorem Dei prae oculis suis habent semper et habuerunt adjuvante Domino et habebunt, quod ex fructibus suis colligitur evidenter eo, quod 20 opera, quae ipsi faciunt, testimonium perhibent veritati, hii calumpniantium instancia violenti ad nos confugere sunt compulsi, quia nonnulli pravi ad injurias eorundem et inflexibiles ad pietatem possessiones eorum Rythof et alia bona fide justo tytulo continuatione possessionis hactenus 25 possessa longi temporis usu nancisci sperant atque tollere ab eisdem, cum praedicti abbas et conventus, qui conterminales nostri sunt, neque nos lateat de bonis suis jam dudum possessis sine interruptione, quod et ipsi sunt parati congruo tempore et loco, si necesse fuerit, certis do-30 cumentis et instrumentis probabilibus, vel quibus justum fuerit, declarare ac facere plenam fidem. Ad haec etiam praesumptio valida pro eisdem est, quod relictis, quae in saeculo habuerunt, et possessionibus, quae habere potuerunt, non vendicent contra conscientiam et justitiam aliena. 33 Ne igitur contra eos perperam quid agatur et ne apud justum judicem, Dominum verum, rei, quod absit, inveniamur, si veritas supprimatur a nobis, veritati nos testimonium perhibemus, rogamus igitur, quatenus super bonis suis hactenus rite possessis nulla eis injuria inferatur, eo 40 quod secundum sacrarum sanctiones legum calumpniantium sunt et injuriantium patrocinia evellenda, universi vos rationabilibus nostris testimoniis veritati patrocinantibus facilem curetis praebere assensum intuitu justitiae et etiam propter Deum. Nos quidem non celavimus veritatem, ne contra nos divinae iracundiam veritatis provocemus, ac ne secundum sacros canones par poena consentientes facientibus nos constringat, debemus defendere et fovere, quod constiterit justum esse. Datum anno Domini millesimo CCo. octogesimo secundo, kal. Marcii. Pro testimonio veso ritatis sigillis nostris praesentem paginam duximus roborandam. Nos quoque universitas civitatum Northusensis, Frankenhusensis, Kelbrasensis testimonium perhibemus abbati et conventui de Walkenride, quod bona praedicta juste longo tempore possederunt.

(Dit 9 Siegeln, bem bes Landgrafen, bem bes herzogs und benen ber Grafen von Sobuftein und von Lauterberg; bie übrigen 5 feblen.)

466. Salberftabt, 1282. Darg 1. Rt

Volradus Halberstad. ecclesiae episcopus, Ludolfus episcopus quondam Halberstadensis, Hermannus praepositus, Wicgerus decanus totumque ejusdem ecclesiae capitulum, receptis a coenobio Walkenredensi 150 marcis nigri arg. pro absolutione ecclesiae Suae captivorum et aliis necessistatibus, donant eidem coenobio medietatem decimae in Westerschowen, quae aestimatur ad 25½ mansos, solventem 3 maldras hiemalis annonae et 3 maldras aestivalis, cum 1 area ibidem sita, et decimam quarundam silvarum circa agros sparsarum, quae aestimatur ad 3 mansos, si o eas redigi contigerit ad culturam, et decimam cujusdam prati novelli, quod pro minori quam pro 28 jugeribus aestimatur.

Iidem ratam habent amicabilem compositionem de ecclesia in Westerscowen factam.

Halberstat, a. 1282, kal. Mart. pontificatus anno 27.

* 467. 1282. März 20. Ri

H[enricus] comes de Honstein cum consensu conjugis Suae Mechtildis et filiorum Suorum Elgeri, praepositi Sanctae Crucis in Northusen, Theoderici et Henrici comitum, Ulrici et Elgeri, 1 mansum et 1 aream, solventem annis singulis 2 marcas, et dimidium mansum in Heringen, solventem annuatim 2 forenses annonae, et proprietatem 1 areae in Gersbeche, acceptis 40 marcis examinati argenti conventui

^{*)} Ungenau abgebrudt bei Edftorm S. 106, Leudfelb S. 394 und bei Lunig III, 852.

in Walkenrede donat cique praeterea assignat 2 forenses frumenti in villa Gersbeche, quos tamdiu percipere debet conventus, quousque exemtus erit a vexatione, qua eum Kindelinus, civis Northusensis, ex parte Comitis impetit.

A. 1282, in vigilia S. Benedicti abbatis.

Testes: Johannes abbas in Ilefeld; comes Fridericus de Vocstede, comes Gosmarus (de Kirchberg), Heinricus de Aschazerode, Fridericus de Wessungen, Heinricus de Werna, Hermannus de Lobene, Alexander de Werinrode, milites; Andreas de Clettenberg, Godefridus de Asla, Heinricus et Hugo fratres de Wilrode.

(Mit einem Giegel.)

*468. Die Grafen von Sohnstein bestätigen bie von ihrem Bater ober von fonstigen Borfahren burch Rauf, Tausch ober Schenkung zu Gunsten bes Riosters Waltenried vorgenommene Beräußerung von Gütern. 1282. März 21.

Nos Dei gratia Eilgerus praepositus Sanctae Crucis in Northusen, Theodericus et Heinricus comites, Ulricus et Eilgerus fratres, filii comitis Heinrici de Honstein, tenore praesentium recognoscimus et publice protestamur, quod s cum pleno consensu et favore dilectae matris nostrae, dominae Mechthildis comitissae, omnia bona sive mansos aut agros aut nemora aut virgulta aut piscinas aut etiam quaecunque alia bona quocunque nomine censeantur, quae pater noster dilectus, dominus Heinricus comes de Honstein, ac alii nostri proavi et progenitores venerabilibus patribus abbatibus et conventui de Walkenrid tam hiis, qui ante tempora nostra, quam hiis, qui nostris temporibus exstiterunt, vendiderunt vel ratione elemosinae donaverunt. vel ipsis pro aliis bonis commutaverunt, vel quocunque is alio modo in ipsorum jus et dominium transtulerunt, de bona voluntate et proprio arbitrio ipsis confirmamus et plenum consensum ad haec omnia praebemus, nolentes eos super hiis omnibus a quoquam in aliquo molestari et volentes eosdem omni tempore omni loco de hiis omnibus fideliter warentare. Hujus rei testes sunt dominus Johan-20 nes abbas de llevelt, comes Fridericus de Vocstete, comes Gosmarus, Heinricus de Aschazerode, Fridericus de Wessungen, Heinricus de Werna, Alexander de Werinrode, milites; Andreas de Clettenberg, Gotfridus de Asla, Heinricus et Hugo fratres de Wilrode, servi, et alii quam plures 25 homines fide digni. Ut autem haec omnia rata semper maneant atque firma, praesens scriptum super eo confectum sigillis nostris fecimus roborari, nos autem Ulricus et Eilgerus juniores praenotati, propria sigilla non habentes, sigillis fratrum nostrorum sumus contenti. Acta sunt 30 haec anno Domini M°.CC°.LXXXII°, in die beati Benedicti abbatis

(Mit brei Giegeln.)

*469. Friedrich von Rottleberode überträgt bem Klofter Baltenried feine Rechte an Guter in Crimberode. 1282. Marg 28.

Ego Fridericus de Ratolverode laycus recognosco publice protestando, quod quidquid juris habui in quodam manso sito in Crimilderode, videlicet quod cultor ejusdem mansi in quolibet anno tribus vicibus in judicio advocatitio in villa Ratolverode esse tenebatur praesentialiter, et s insuper si quid juris habui in manso praedicto, id integraliter contuli ecclesiae et conventui in Walkinridin eo jure, quo ad me pertinebat, perpetuo possidendum. testes sunt dominus comes Heinricus senior de Honstein et ejus filii, videlicet dominus Elgerus praepositus Sanctae 10 Crucis in Northusen, et dominus Ulricus; Heinricus de Ascozerode senior et Heinricus de Ascozerode junior, milites; G. de Bula, Johannes de Blicherode advocatus et frater ejus H[enricus] senior. In cujus rei notitiam ampliorem praesentem litteram sigillo praedicti domini de Honstein comitis obtinui robo- 15 rari. Acta sunt haec temporibus magistri Helwici de Beringen anno Domini Mo,CCo.LXXXIIo, quinto kal. Aprilis.

(Das Siegel fehlt.)

* 470. Salberftadt, 1282. Jul. 21. Rt

Geveliardus Halberstadensis ecclesiae cellerarius, notum facit, quod inter monasterium de Walkenrede et Conradum, rectorem ecclesiae in Alzstide, est taliter ordinatum, quod abbas et conventus dictam ecclesiam super capella in Peffelde procurent in divinis officiis et percipiant omnes proventus ad ecclesiam et capellam pertinentes, persolvant autem eidem Conrado, quamdiu vixerit, annis singulis 5 marcas nigri argenti.

Halberstat, a. 1282, 12. kal. Aug.

"Testes hujus sunt nobiscum Henricus de Linceke, capellanus noster, et Johannes de Cattenstede, Halberstadensis ecclesiae perpetuus vicarius."

(Mit einem Giegel.)

*471. Langenftein, 1282. Jul. 25. R

Volradus Halberstadensis episcopus notum facit, quod inter monasterium de Walkenrede et Conradum, rectorem ecclesiae in Alzstede, est taliter ordinatum: (gleichsautend wie in porstebender Urfunde.)

Langensteyn, a. 1282, in die beati Jacobi apostoli.

"Testes: Gevehardus nostrae ecclesiae cellerarius, Henricus de Linceke, Johannes de Cattenstede, nostrae ecclesiae vicarius."

(Mit einem Giegel.)

*472. 1282. Aug. 16. RI

Borchardus, burcgravius in Scrapelowe, cum consensu patruelis Sui Borchardi comitis de Mannesfelt, conventui de Walkenride in quodam restauro dat proprietatem 4 mansorum Flandrensis mensurae in Carecto juxta Kelbera, quos Ipse et progenitores Sui ab imperio bactenus habuerunt. A. 1282, in crastino assumtionis beatae Mariae virginis.

Testes: nobilis vir Walterus de Torstad, Volcmarus de
Goslaria, milites; Conradus de Piscina, — Johannes sen. de
Gatersleibin, Theodericus de Niendorp dictus Meyer, Ulri-10
cus de Reveninge etc.

(Mit ben Ciegeln bes Burggrafen Burchard und bes Grafen Burchart.)

*473. Graf Meinhard von Schladen vertauft bem Rlofter Balfenried eine Sufe in Ebeliogerode. Schladen, 1282. Aug. 24.

Meynardus Dei gratia comes de Sladhem omnibus praesens scriptum visuris seu audituris salutem ac bonae voluntatis affectum. Ea, quae propter diuturnitatem et lapsum temporis oblivioni traduntur, per scriptum ad memoriam redeunt et "quodammodo renovantur. Igitur praesentium s inspectione omnibus innotescat, quod nos ex legitimorum heredum nostrorum benenlacito et consensu vendidimus claustro sive conventui in Walkenrede unum mansum nostrum in Ebelingerod situm cum omnibus fructibus ac utilitatibus in villa et campis inde provenientibus pro viginti 10 marcis examinati argenti et sex vecturis lignorum de nemore, quod vulgariter dicitur "dan", justae proprietatis titulo perpetuo possidendum. Praeterea praesentibus recognoscimus ac publice protestamur, nichil juris nec proprietatis in bonis sitis in Ebelingerod tam in villa quam in campis 13 ac universaliter in omnibus ad praedictam villam pertinentibus nobis nec nostris heredibus vel successoribus debere vel de jure posse ullatenus de cetero in aliquo vendicare. Recognoscimus nichilominus praesentibus, nos eundem mansum cum omni jure et proprietate praedictis ad 20 manus praefati conventus in judicio, quod vulgariter dicitur "greveding", praesentibus baronibus quam pluribus liberaliter resignasse. Ut autem haec nostra venditio firma permaneat et prorsus a nemine retractetur, praesens scriptum inde confectum sigilli nostri appensione communicias iussimus et dicto claustro sive conventui ad majorem certitudinem ac cautelam fecimus praesentari. Cujus quidem rei testes sunt Volcmarus de Goslaria, Borchardus de Wildensten, Johannes de Gosa, Henricus Friso, milites, nec non et Conradus de Piscina et alii quam plures. Actum et datum in Sladhem anno Domini M°.CC°.LXXX° secundo, in die beati Bartholomaei apostoli.

(Mit einem Giegel.)

*474. Bifchof Bolrad von Salberstadt erlaubt dem Abt zu Baltenried, in dem Salberftädter Sprengel Beichten zu hören und zu predigen, sowie den Waltenrieder Mönchen, auf den Klostergütern zu Mönch-Pfiffel bergleichen geistliche Berrichtungen vorzunehmen. 1282. Dec. 13.

Volradus Dei gratia Halberstadensis episcopus religioso viro et amico in Christo dilecto abbati de Walkenride salutem et sinceram in Domino caritatem. Ut vestram honoremus personam et per honorem vobis collatum a nobis aliorum etiam consulatur saluti, discretioni vestrae injungimus auctoritate, qua fungimur, confessiones audire in diocesi nostra et proponere verbum Dei fidelibus, cum vobis videbitur expedire. Sane etiam indulgemus vobis, quod monachis domus vestrae per obedientiam vobis 10 astrictis, quos ydoneos judicaveritis ad hoc factum, committere valeatis, quod auctoritate nostra confessiones familiae vestrae Peffelde audire valeant et conferre ipsis ecclesiastica sacramenta atque congruo tempore et oportuno proponere verbum Dei. Datum anno Domini Mo.CCo. octo-15 gesimo secundo, idus Decembris mensis.

(Mit einem Giegel.)

* 475. 1282. Det. 13. Rt

Idem permutationem ab abbate et conventu de Walkenrede factam de ecclesiis in Altstede et Mechstede ratam habet, et ecclesiam in Altstede dicto conventui habendam confirmat.

Eodem die '.

(Mit einem Siegel.)

* 476, 1282. Dec. 13. RI

Idem abbati et conventui in Walkenride indulget, quod in ecclesia Altstede, dioecesis Suae, vicarium idoneum instituendi potestatem habeant, cui tantum relinquant, quod sufficere possit ei et archidiaconi queat justitiis respondere; reliqua vero omnia in usus proprios conventus consertere possit.

Eodem die ".

(Mit einem Siegel.)

*477. Lippold von Freben, Ritter, vertauft bem Rlofter Balfenried Guter bei Grasborf. 1283. Jan. 12.

Ego Lupoldus miles de Fridene tenore praesentium recognosco et publice protestor, quod cum pleno consensu Eckeberti et Basilii, meorum filiorum, Adelheidis, Gerdrudis et Elizabeth, mearum filiarum, vendidi domino abbati et conventui de Walkenrid casam, quae dicitur Grabestorspehusen, cum tota scoria, quod vulgariter dicitur "slacke", ad ipsam casam pertinente, et pratum et ortum sitos juxta ipsam casam, ita ut totum spatium in amplitudine et longitudine inter ipsam casam et inter duos fossatos juxta eandem casam sitos usque ad flumen, quod dicitur Nete, 10 usque ad pontem ad jam dictam casam pertineat, ut quiete et libere haec omnia possideant, datis michi et praedictis

^{&#}x27;) In bem fonft getreuen Abbrude bei Leuckfeld p. 132 fehlt vor Mechstede "villa".

[&]quot;) In bem sonst getreuen Abbrude bei Leuckseld p. 133 ift Altstedo ju lefen. Der Schlubsat baselbft + Volradus etc. ift bie Umschrift bee Siegels.

filiis et filiabus meis proinde decem et octo marcas examinati argenti; et frater Bertoldus, qui tunc exstitit fore-15 starius eorum, dedit duobus antedictis filiis meis in testimonium abrenunciandi duos solidos denariorum, cum ego et ipsi in allodio Immedeshusen coram fratre Heidenrico, qui tunc ipsam curiam rexit, et praedicto fratre Bertoldo et coram aliis fratribus, qui tunc temporis fuerunt in ipsa 20 curia, abrenunciavimus saepe dictae casae, prato et orto cum omni jure et libertate et ea in ipsorum transtulimus dominium et potestatem, volentes eos de hiis omnibus omni loco et omni tempore fideliter coram quibuslibet personis warentare. Hujus rei testes sunt Bertoldus de 25 Sose et Engelhardus, filius suus, Daniel de Westerhove, Thilo de Piscina, Johannes de Dalheim, milites, Sigebodo de Indagine et Walterus, filius suus, Hermannus Caupo de Indagine, Conradus de Kirchberg, Jordanus de Indagine, Ludolfus et Witekindus, servi mei, Conradus carnifex et 30 Theodericus de Indagine, filius suus, Hermannus de Indagine. Theodericus de Indagine et alii quam plures homines fide digni. Ne autem hoc factum a quoquam in posterum immutetur, praesens scriptum ipsis trado mei sigilli munimine roboratum. Datum anno Domini Mo.CCo.LXXXIIIo. 85 in octava Epyphaniae.

(Dit einem Giegel.)

* 478. Pleffe, 1283. Det. 16. Rt

Godescalcus dictus de Plesse cum consensu filiorum Suorum, Hermanni, Ottonis et Gerhardi, proprietatem redituum sive census de casa Gravestorpeshusen, quam Conradus de Calevelde ab Ipso in feudo tenuit, abbati et conventui in Walkenrede confert.

Plesse, a. 1283, in die beati Galli.

Testes: Henricus dictus Brolere, Theodericus de Besinge, Theodericus Pinnig.

(Mit einem Giegel.)

*479. Braunfdweig, 1284. Jun. 5. R

Heyno miles et Anno dicti de Heinborch acceptis 15 marcis examinati argenti renuntiant omni impetitioni contra abbatem et conventum de Walkenred pro dimidio manso sito juxta allodium Flategendorp.

Brunswic, a. 1284, in die S. Bonifacii sociorumque ejus. 5 Testes: Heidenricus comes de Lutterberg, Willekinus quondam advocatus ducis de Bruneswic, Fridericus de Stedere, Widdekindus de Gandersheim, civis in Brunswic.

*490. Lippold, Cohn weil. Lippolde Droften von Seimburg, belehnt einige Burger von Rordhaufen mit Gutern in Urbach. 1284. Jul. 21.

Ego Luppoldus, filius quondam Luppoldi dapiferi de Heimborc, tenore praesentium recognosco fideliter et protestor, quod bona sita in villa Urbeche, quae Gotscalcus de Foro-lignorum, civis Northusensis, quondam a patre meo bonae memoriae in feudo tenuit, Heinrico, filio ejus-s dem, et Hermanno Meithfridi contuli cum omni jure et attinentiis feudali jure similiter libere possidenda. Contuli etiam bona eadem Hermanno de Spira, sororio Heinrici jam dicti, jure simili retinenda, qui si fortasse decederet, quod absit, nec haberet heredes, quos de sorore Heinrici 10 saepe dicti generasset, praedicta bona ad ipsum Heinricum et suos heredes libere revertentur. Praeterea collata sunt a me bona eadem Jacobo et Conrado fratribus dictis de Wizense ad obtinendum illa sorori suae, quoad vixerit, si Heinricus saepius jam praescriptus sine heredibus forsitan 18 moreretur. Cujus collationis testes sunt Johannes miles de Gatersleiben, Ludewicus miles de Endorph, Wetego miles de Schelingen, Siboto Luscus miles et quam plures alii fide digni. Insuper ad robur validius et ad testimonium evidens, quod, quicunque praenominatos in eisdem bonis 20

inpedire attemptaverit, graviter me molestat, decrevi praesentem litteram mei sigilli munimine roborare. Datum anno Domini M°.CC°.LXXXIV°, XII°. kal. Augusti.

(Mit einem Giegel.)

*481. 1285. Rebr. 28. RI

Hermannus miles de Sundershusen de consensu fratrum Suorum Cunemundi, Friderici, Alberti et Cunemundi et de consensu filiorum Suorum, filiarum Suarum et filiorum et filiarum fratrum Suorum omnia bona — praeter feudalia —, quae in villa Riet habuit, solventia annuatim 11½ forensem avenae et 1 marcam denariorum, conventui in Walkenrede pro 50 marcis Northusensis argenti vendit perpetuo possidenda, sicut Ipse ab imperio hactenus habuit.

A. 1285, prid. kal. Mart.

Testes: Fridericus de Talheim, Theodericus et Wernerus fratres dicti Boven, Hartungus de Gruningen, Helmoldus advocatus, Hermannus advocatus de Odersleibin.

(Das Siegel fehlt.)

*482. 1285. Febr. 28. Rt

Hermannus de Sundershusen una cum fratribus Suis Cunemundo, Friderico et Alberto recognoscit, quod Ipse et frater Suus Fridericus 1 mansum situm in campo allodii Rithof, qui mansus specificato nomine dicitur "mansus piperis", ecclesiae Walkenredensi vendiderunt.

Eodem die

(Das Siegel ift verlett.)

*483. 1285. Jun. 23. R

Fridericus de Sundershusen cum consensu fratrum Suo-

rum, Cunemundi, Hermanni, Alberti et Cunemundi, item filiorum et filiarum Suarum et filiorum et filiarum fratrum Suorum — praeter quaedam feudalia — cuncta bona, quae in villa Rith habuit, solventia annuatim 15½ forensem avenae et 1 marcam denariorum, abbati et conventui in Walkenred pro 63 marcis Northusensibus vendit perpetuo possidenda, sicut Ipse ab imperio tenuit.

A. 1285, in vigilia S. Johannis Baptistae.

Testes: Fridericus de Talheim, Theodericus et Werne- 10 rus dicti Boven, Hartungus de Gruningen, Helmoldus advocatus, Hermannus advocatus de Odersleibin.

(Mit bem Siegel Friedrichs von Condershaufen; Die Siegel Runemunds und hermanns find abgefallen.)

*484. 1285. 3un. 23. Rf

Hermannus, Fridericus, Albertus, fratres de Sundershusen, fidejubent pro contractu emtionis a conventu in Walkenride super bonis in Rith facto, in hunc modum, quod', si in posterum aliqua impedimenta oriri viderentur de eisdem bonis a Friderico de Sundershusen venditis, s haec impedimenta deponent.

Eodem die.

Testes: Al[bertus] plebanus de Sundershusen, Fridericus de Thalem, Hartungus de Gruningen.

(Die beiden anhängenden Siegel find befchäbigt.)

*485. Ohne Datum [1285]. RI

H[ermannus] et F[ridericus] de Sundershusen notum faciunt, quod ex Ipsorum bona voluntate fratres de Thaleheim commutationem fecerunt cum F. plebano de curiis et via eisdem adjacenti.

(Dit einem Giegel, bas gelitten bat.)

* 486. 1286. Märg 5. R

Hermannus, Henricus et Otto, comites de Waldenberch, filii quondam Henrici comitis, et Hermannus comes de Waldenberch, filius Borchardi f. c., ab omni impetitione supra quandam domum, sitam apud cimiterium capellae b. Caeciliae in Goslar, in qua famula Sua Mechtildis mansionem ei concessam tenebat temporibus vitae suae, ad petitionem claustri Walkenried cessant.

A. 1286, 3. non. Mart.

(Mit brei Giegeln.)

*487. 1286. Mär; 13. Rt

Hermannus miles de Sundershusen et Hermannus, filius Ejus, bona sita in Rithe, quae de manu Sua Sifridus dictus Otsac titulo feudi tenuit, conventui de Walkenrede cum omni proprietate conferunt.

A. 1286, 3. idus Mart.

Testes: Albertus plebanus in Sundershusen, Hartungus de Gruningen, Fridericus de Thalem etc.

(Mit einem Giegel.)

*488. Silbesheim, 1286. Aug. 8. R

Theodericus de Piscina et filii Ejus Conradus et Olricus cessant ab omni impetitione bonorum in Ebelingherode, et fatentur, ecclesiam in Walkenried illa bona a Conrado de Piscina et filio ejus rite comparasse.

Hildensem, a. 1286, 6. idus Aug.

Testes: Ecbertus camerarius, Ernestus pincerna, Gerhardus de Gandersem, Grubo de Steinberge, milites; Ludolfus camerarius, Johannes de Meyenberge, Theodericus de Tossem, famuli.

(Mit ben Siegeln bes Bifchofs Siegfried von Gilbesheim und bes genannten Dietrich.)

*489. [Gotlar,] 1286. R

Idem recognoscit, Se proprietatem bonorum Suorum, quae in villa Ebelincherode hereditario et feudali jure possedit, conventui in Walkenrede nec non novo hospitali in Goslaria venditionis titulo distraxisse, non obstante, quod Alexandro dicto Hape, quondam servo Suo, post-3 modum de eisdem bonis ½ fertonem argenti et 5 pullos, feudali jure requirente, super impetitione hujusmodi satisfecerit congruenter ita, quod nec ille, nec alius nomine ejus in dictis bonis juris aliquid sibi poterit vindicare, sed eadem bona conventui ac hospitali manebunt libera et so-10 luta, 1 area excepta, Conrado de Wydinchen pertinente, quam idem Conradus ab abbate ac novo hospitali in feudo possidebit.

A. 1286.

• Testes: Volcmarus advocatus in Goslaria, Johannes de 13 Dalem, Conradus de Piscina, milites; Hermannus de Astvelde, Johannes de Merica, Bernhardus Albus, Johannes de Dornethen.

(Mit ben Siegeln Dieterichs, bes Bogts Boltmar und bes Ritters Johann bon Dalem; bas bes Ritters Konrad fehlt.)

*490. [Rordhaufen,] 1286. Sept. 22. R

Fridericus et Hermannus de Wizzense, Sifridus Otsaccus, Sifridus Walpurgis, Sifridus Albus, Heinricus de Sassa etc., consules civitatis Northusensis, protestantur, quod heredes Erwini defuncti, quondam concivis Sui, 3 agros in 4 jugeribus juxta civitatem Northusen sitos, quos conventus s de Walkenrede ab eisdem querimoniis expetebat, dicto conventui, acceptis ab eo 3 marcis, libere dimiserunt.

A. 1286, in die Mauritii et sociorum ejus.

Testes: Johannes abbas in Ileveld; — Hertwicus de Elrich, Hermannus de Furre, concives in Northusen.
(Mit den Siegeln des Abis Johann von Jleseld, des Probsis Johann von Neuwert, und dem Bruchstüde eines Siegels der Stadt Nordhausen.)

*491. Schrapelau, 1286. Rov. 12. R

Burchardus de Scrapelowe de permissione conjugis Suae et filiorum Suorum, acceptis 12 marcis examinati argenti, conventui de Walkenrede dat proprietatem 2 mansorum, quos Henricus Ingelt in feudo habuit; item proprietatem 5 9 agrorum, quos Sifridus scultetus, in Alstete residens, et quorundam agrorum juxta allodium Peffelde, quos Henricus de Alstete in feudo tenuerunt. Insuper 2 sexagenas garbarum de ipso allodio in Peffelde pro decima solvendarum et proprietatem 4 mansorum in Carecto inter oppidum Northusen et Kelbera sitorum, dicto conventui confert proprietatis titulo, sicut Ipse ab imperio habuit.

Dat. in Scrapelowe "nostro castro," a. 1286. in crastino S. Martini episcopi.

Testes: Hermannus de Alberstede, Ulricus de Reveis ninge, Heyne de Scobesse, Heyno de Scekeriz, Daniel, mizlites; Gerhardus de Hallis, Wernherus de Steten etc.

(Mit einem Giegel.)

492. [Rorbhaufen,] 1286. Dec. 20. R

Consules Northusenses protestantur, quod Bertradis, relicta Sifridi Monetarii, quondam concivis Sui, ejusque filii 2 hortos cum domibus et areis ad eos pertinentibus, sitos in Uteleibin, solventes annuatim 33 solidos et totidem pullos, conventui de Walkenrede pro 17 marcis Northusensis argenti vendiderunt et eosdem hortos ad manus Helwici de Frankenhusen et Gotscalci junioris de Antiquo Mercatorio sub nomine militum Goswini et Friderici fratrum, dictorum Musere, castellanorum in Grellenberg, a quibus in feudo habuerunt, libere resignaverunt.

A. 1286, in vigilia beati Thomae apostoli.

* 493. 1286. Der. 21. Rt

Gozwinus et Fridericus, fratres dicti Musere, castellani in Grellenberch, acceptis 2½ marcis, renuntiant omni impetitioni in conventum de Walkenred super quibusdam agris et silva dicta Espe et super quodam fossato, quod conversi conventus per agros Suos foderunt. Praetereas notum faciunt, quod filii et heredes Sifridi Monetarii, quondam civis in Northusen, 2 hortos cum domibus et areis attinentibus, quos ab Ipsis in feudo habebant, dicto conventui vendiderunt. Hos hortos fratres praedicti, acceptis 9 marcis, eidem conventui proprietatis titulo conferunt et 10 monasterium warendare promittunt una cum filiis Suis Ulrico. Gozwino et Friderico.

A. 1286, in die beati Thomae apostoli.

"Testes: Otto dictus Sconehals, Rudolfus nomine Busce, Heinricus cognomine Dincgreve, Ulricus de Morungen, no- 13 stri concastellani in Grellenberg, et Cuno de Schirwist, advocatus domini nostri marchionis in eodem castello." (Wit einem Siegel.)

*494. Markgraf Friedrich von Landsberg befreit das Klofter Balkenried von dem Boll in Sangerhausen und "Almundisleybin."
1286.

Nos Fridericus Dei gratia marchio de Landisberc tenore praesentium protestamur, quod ecclesiae in Walkinrite talem dedimus libertatem, quod familia et currus ipsorum hinc inde transeuntes de omni theloneo, quod in Sangerhusin et Almundisleybin dare ammodo consueverunt, om-s nino soluti esse debent et exempti. In ejus testimonium praesentem litteram ipsis dedimus sigilli nostri robore communitam. Datum anno Domini M°.CC°.LXXX°.VI°.

*495. Erzbifchof Seinrich [II.] von Mainz beftätigt dem Klofter Balfenried bie von feinen Borgangern bemfelben verliehenen Privilegien. Erfurt, 1287. Jan. 23.

Frater Heinricus, Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, dilectis in Christo abbati et conventui de Walkenride, ordinis Cysterciensis, salutem in Domino. Propter vitae vestrae candorem eximium et famae vestrae fraglantiam, in qua tanquam in ungenti pretiosi aromate recreamur, vos et vestri ordinis professores singularis karitatis brachiis complectentes, devotionis vestrae supplicationibus favorabiliter inclinati, omnia privilegia, libertates et gratias 10 a praedecessoribus nostris, archiepiscopis Maguntinensibus, vobis et monasterio vestro rite concessas, ratas habemus et gratas, eas auctoritate praesentium confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus. Datum Erfordiae anno Domini millesimo CCo.LXXXVIIo. Xo. kal. Februarii. (Das Giegel ift befchabigt.)

*496. Erfurt, 1287. 3an. 23. R

Idem omnes indulgentias archiepiscoporum et episcoporum, monasterio in Walkenrede concessas, ratas habet et confirmat.

Ibidem eodem die.

(Mit einem Giegel.)

* 497. [Rordhaufen,] in hospitio Gotscalci de Antiquo Mercatorio, 1297. Febr. 2. Rt

Gozmarus comes de Kirchberg cum consensu patrui Sui, Heinrici comitis de Kirchberg, 1 curiam sitam in Veteri Villa juxta Kelbera et 2½ mansos inter oppidum Kelbera et allodium Nuenburg, quos Eckehardus miles de 5 Canewerf et Hermannus dictus Cnuht, castellanus in Sassenburg, nec non Hugo et Hermannus de Furre, filii Hermanni dicti Zabel, in feudo tenuerunt et resignaverunt, conventui de Walkenried, acceptis ab eo 8 marcis Northusensis argenti, cum omni jure confert.

A. 1287, in die purificationis beatae Mariae virginis.

Testes: "Heinricus et Heinricus fratres dicti de Rukersleben, castellani in Kirchberg, Fridericus et Heinricus fratres de Werenrode, Gotscalcus de Antiquo Mercatorio, civis in Northusen, in cujus hospitio haec donatio facta est
ad manus fratris Helwici et Heinrici rectoris curiae in 10
Nuenburg."

(Dit ben Siegeln ber genannten Grafen und bes Ritters Siegfried von Benbeleben.)

* 498. 1287. Febr. 3. R

Eckehardus miles de Canewerf, castellanus in Arnsberg, notum facit, quod cum consensu filiorum Suorum, Eckehardi et Henrici, dimidiam curiam, sitam in Antiqua Villa juxta Kelbera, 1 mansum et quartale unius mansi, quorum agri jacent intra oppidum Kelbera et allodium Nuenburg, s conventui de Walkenrede pro 20 marcis Northusensibus et 1 marca examinati argenti vendidit et eadem Gozmaro comiti de Kirchberg resignavit.

+ A. 1287, in crastino purificationis S. Mariae virginis.

"+ Cum proprium sigillum non habeam, praesens scri- 10 ptum petivi sigillis Friderici comitis senioris de Bichelingen, cujus est castrum Rotenburg, et Sifridi militis de Bendeleiben consignari."

Testes: Hermannus miles de Bezzingen, Sifridus de Bendeleiben miles, Ulricus de Arnsberg, Eckehardus de 13 Stasfurde, Eilolfus de Bendeleiben, Theodericus de Talheim etc.

(Mit zwei Siegeln.)

*499. Duhlhaufen, 1287. Bebr. 15. R

Henricus Maguntinus archiepiscopus abbati et conventui in Walkenrede concedit, ut parochiani ecclesiae in Gunzerode, in villa Haverunge residentes, in ecclesia hujus villae recipiant ecclesiastica sacramenta et plebano ejus tamquam suo pastori obediant, et ut homines villae Steinse cum familia sua in spiritualibus ad parochiam in Libenrode debeant pertinere, in ecclesia autem Gunzerode per 2 monachos Walkenredenses divina officia peragantur etc.

Dat. apud Mulhusen, a. 1287, 15. kal. Mart. * (Wit einem Sicael.)

'500. [Goslar,] 1287. Apr. 23. Rf

Hugo de Dorrevelde cum consensu filiorum sororum Suarum, Henrici de Barem et Johannis Winkeles, totam proprietatem, quam inter has duas aquas, scilicet Oderam et Sevenam, habet, nominatim in Bredenberg quartam partem, Sconespel totum, in Rupenberg dimidietatem etc., conventui in Walkenrede et Johanni Copman, burgensi in Goslaria, ad 3 annos pro 40 marcis puri agenti obligat; illis 3 annis elapsis infra 3 annos subsequentes in Suo arbitrio stabit, praefatam proprietatem redimendi pro 40 marcis. Si vero infra spatium horum 3 annorum talis redemtio processum non habuerit, extunc tota illa proprietas cedet libere conventui dicto nec non Johanni Copman.

A. 1287, in die beati Georgii.

Testes: Hermannus de Astvelde, Johannes de Merica, 15 Johannes de Duderstadt, Johannes de Astvelde, Arnoldus de Bilsten, Johannes de Dorneten, Wedego de Astvelde etc., burgenses in Goslaria.

(Das Siegel ift beschädigt.)

^{*)} In bem Abbrucke bei Leuckfeld S. 140, ftreiche 3. 14 von unten hinter dilectis "et" und fete 3. 4 "vestro" flatt nostro, S. 141. 3. 12 von unten "Steinse" flatt Steinsee, 3. 11 "ex nunc" flatt ea nunc, und 3. 10 "cum" flatt quam.

*501. 1287. Mai 29. R

Fridericus de Sundershusen de consensu filiorum Suorum Friderici et Conemundi, acceptis 13 marcis Northusensis argenti, proprietatem quorundam bonorum in villa Carecto sitorum, quae Sifridus Otsaccus et Henricus, filius ejus, cives Northusenses, in feudo habuerunt et resignaverunt, conventui de Walkenried cum omni jure et libertate confert.

A. 1287, feria 5. in septimana pentecostes.

Testes: "Hermannus, frater meus, et Hermannus, filius ejus, Albertus plebanus in Sundershusen, noster capella-10 nus, Fridericus de Talheim, Albertus de Scherse, Theodericus et Wernherus fratres dicti Buwen, Johannes dominac Gerlindis filius."

(Mit einem Siegel.)

*502. 1287. 3ul. 30. Rt

Heinricus comes de Bichelingen cum consensu matris Suae Sophiae et fidejubens pro fratre Suo Guncelino, qui tempore hujus emtionis in studio fuerat, et pro duabus sororibus Suis, Dei servitio in Frankenhusen mancipatis, conventui de Walkenrede pro 55 marcis Northusensis argenti molendinum in villa Nore vendit eique dat spatium ad fossatum fodiendum, in quo aqua superabundans defluat, quod fossatum habere debet latitudinem 1 mensurae vulgariter dictae "virgae" et 1 pedis etc.

A. 1287, in die beatorum Abdon et Sennes.

Testes: "Theodericus de Asla, Conradus de Colede, mi- 10 lites; Hermannus de Sibeleibin, Fridericus de Thalbeim, Conradus de Sulstete, noster advocatus, Fridericus et Heinricus fratres de Nore, Gerbertus de Talbeim, Gotfridus de Gebere, Heinricus de Salza, frater ejusdem, Fridericus de Gebere."

(Mit ben Siegeln bes Grafen Beinrich , ber Grafin Sophie und bes Convents bes Ronnentlofters ju Muncheulofra.)

*503. 1287. Sept. 29. R

Lippoldus miles de Vreden cum consensu filiorum Suorum Ecberti et Basilii nec non filiarum Suarum 1½, mansum in campo supra Miricam situm et extensum usque ad casam Gravisdorpehusen et 1 pratum cum quarta parte agri infra casam Gotekove et casam Gravisdorpehusen, ecclesiae Walkenredensi pro 1 last cupri et dimidio vendit.

A. 1287, in festo beati Michaelis archangeli.

Testes: Daniel de Westerhove, Bertoldus et filius ejus Engelardus dicti de Sose, Johannes de Dalem, Thidericus 10 de Piscina, Heidenricus de Hovegershusen, milites.

(Mit einem Giegel.)

*504. Bifchof Iohann von Tusculum (Frascati), Legat des römischen Stuhles, zeigt allen Geistlichen seiner Legation an, daß er mit fammtlichen in seiner Legation befindlichen Rlöftern, Prioraten ze. des Ciftereienser Ordens über die ihm jährlich zu leistende Absgabe eine Uebereinkunft getroffen habe, und daß fie also dafür keine Forderung an dieselben zu machen hatten. Reufchateau in Leothringen, 1287. Sept. 9.

miseratione divina Tusculanus episcopus. Inhannes apostolicae sedis legatus, venerabilibus in Christo patribus archiepiscopis, episcopis et electis ac discretis viris abbatibus. prioribus. praepositis, archipresbyteris, decanis, archidiaconis et capitulis, nec non universis ecclesiarum praelatis infra legationis nostrae terminos constitutis et collectoribus futurarum procurationum nostrarum, per nos vel auctoritate nostra deputatis vel in posterum deputandis, praesentes litteras inspecturis salutem in Domino. Cum 10 discreti et religiosi viri abbates, priores, abbatissae et conventus omnium monasteriorum, prioratuum et locorum Cisterciensis ordinis infra nostrae legationis terminos existentium tamquam providi volentes quieti et tranquillo suo statui praevidere, ne inter vos locorum ordinarios et cle-12 rum vestrum non exemptum vel alios, quos procurationum

nostrarum impositores seu collectores nos deputare conti-20 gerit, et eos aliqua dissensionis vel rancoris posset materia suboriri de certa et competenti summa, de qua contenti existimus nobis annuatim solvenda, quousque nos in legationis officio remanere contigerit, devote, liberaliter et amicabiliter nobiscum duxerint concordandum, universita- 13 tem vestram monemus attente, nichilominus vobis et cuique vestrum dantes districtius in mandatis, quatinus praedictis abbatibus, prioribus, abbatissis et conventibus monasteriorum et prioratuum dicti ordinis et locorum ad eumdem ordinem quomodolibet pertinentium seu monasteriis, priorati- 30 bus et locis ipsis nichil nomine procurationum hujusmodi imponere nilque prorsus ab ipsis exigere vel in aliquo contra ipsos procedere occasione procurationum hujusmodi praesumatis, nos enim, si secus actum vel praesumptum fuerit, exnunc id decernimus irritum et inane. Datum 35 apud Novum Castrum Tullensis diocesis V. idus Septembris anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo septimo, apostolica sede vacante,

(Mit einem Siegel.)

*505. Silbesheim , 1288. Mary 9. R

H., Hildensemensis canonicus et novae ecclesiae archidiaconus, notum facit, quod discordia inter sacerdotem in Immenrodhe ejusque campenarium et inter magistrum Novae Curiae, pertinentem ad ecclesiam Walkenredensem, mediantibus jurisprudentibus, scilicet plebano forensis ecclesiae in Goslaria, Henrico sacerdote de Bochedhe, Johanne sacerdote de Levedhe et laicis Hermanno sen. de Astvelt et Johanne Copman, amicabiliter sit sopita.

Hildensem, a. 1288, feria 2. post Laetare.

*506, 1288, Mai 4, Rt

Theodericus et Heinricus, fratres, comites de Honsten, recognoscunt, quod Bertoldus et Conemundus, fratres de Tettenburn, renuntiaverunt omni actioni in ecclesiam Walkenredensem super prato, dicto Cranchburn, sito supra piscinam superiorem.

A. 1288, in crastino inventionis S. Crucis.

Testes: Fridericus de Wessungen, Alexander de Werrenrode, Godefridus de Asla, Heinricus de Wilrode, milites, et Hugo, frater ejusdem.

(Dit zwei gerbrochenen Giegeln.)

*507. 1288. Run. 11. Rf

lidem protestantur, quod Ipsis praesentibus Heinricus et Fridericus, fratres de Sunthusen, cum omnium fratrum sucrum, Bertoldi, Alexandri, Sifridi et Theoderici scilicet, et sororum consensu 1 mansum in villa Stegerdal, solventem annis singulis 4 forenses siliginis et ½ forensem avenae et 18 denarios et 4 pullos, conventui in Walkenried vendiderunt. Comites baec bona dicto monasterio appropriant.

A. 1288, in festo Barnabae apostoli,

Testes: Alexander de Wernroth, Fridericus de Wes-10 sugghe, Godefridus de Asla, Henricus de Wilroth, milites; Hugo de Wilroth, Conradus advocatus, Herwicus de Levenroth.

(Mit zwei Siegeln, von benen bas eine gerbrochen ift.)

* 508. 1288. Jun. 16. R.

Albertus, Thuringiae lantgravius et Saxoniae comes palatinus, proprietatem 4 mansorum in Hochflur, quos Sifridus miles de Bendeleibin in feudo tenuit et conventui in Walkenrede pro 16 marcis puri argenti vendidit, memoraA. 1288, in die Aurei et Justinae.

Testes: — Heinricus de Ascazerode, Hermannus dictus Leo de Thalheim, Hermannus de Sundershusen, milites; Henricus dictus Leng de Bendeleibin, Theodericus de Talheim, Ludewicus de Bezingin.

(Mit einem Giegel.)

*509. 1288. Mug. 10. R

Hermannus de Sundershusen de consensu fratrum Suorum, Henrici et Conemundi, 2 mansos in Badere cum 2 curiis, quos ab ecclesia Walkenredensi in feudo tenuit, eidem ecclesiae pro 28 marcis Northusensis argenti vendit.

A. 1288, in die beati Laurentii martyris.

Testes: - Albertus de Scherse, Theodericus et Wernherus dicti Boven.

(Mit brei Siegeln.)

510. Ohne Datum [um 1289]. R

Th[eodericus] comes in Honsten concedit omnia illa bona, quae feodali jure cesserant in partem Sifridi de Sunthusen et quae ille resignavit in manu Sua, Hermanno militi dicto de Sunthusen, ejus fratri, et Woltmaro, filio fratris ipsorum, ita quod ipsi in solidum possideant dicta bona s
et altero mortuo ille, qui superstes fuerit, defuncto succedat in toto in bonis omnibus memoratis.

Testes: Frater Elgerus, —; Bertoldus de Rodolverrobt, Lůdolfus de Bola, Fridericus de Levenrobt, milites;
Hinricus de Wiltrobt, Henricus de Asceroroth, Termarus de Gersbeke, Bertoldus de Sunthusen, Hedenricus
de Glusinge etc.

Chartularium Walkenried, ber Sonigl. Bibl. ju Sannever fol, 109'.

*511. 1289. Mai 28. R

Henricus de Drivordia cum consensu uxoris Suae Jutthae et filiorum Suorum, Friderici, Henrici et Bertoldi, proprietatem molendini in Ostede, quod patri Suo Friderico comes de Arnstein in recompensationem damni in ministerio ejus accepti tradiderat — non in feudo, sed in proprietate retinendum, — conventui in Walkenred pro 5 marcis Mulhusensis argenti vendit.

A. 1289, in vigilia penthecostes.

"Testes cognati mei Gunterus et Fridericus, fratres de salza, Ernestus plebanus in Drivordia, Henricus de Archfelt, Reinherus consul, milites; Reinherus, Henricus et Hartungus, fratres de Fladecheim, Theodericus de Waldolferode, Widigo de Bilstein."

(Mit ben beschäbigten Siegeln bes heinrich von Treffurt und bes Bunther von Salga.)

*512. Sangerhaufen, 1289. Jun. 19. Rt

Henricus et Borchardus, fratres de Haringhe, et Henricus, filius Henrici, cessant ab omni impetitione contra conventum in Walkenrede propter juger quoddam, quod Ipsis invitis fratres dicti monasterii in curia Rithofologo

Sangerhusen, a. 1289, in festivitate SS. Gervasii et Prothasii martirum.

Testes: Conemundus, Goswinus, Olricus et Henricus, fratres de Sangerhusen, Thidericus de Holthusen, milites; 10 Petrus advocatus in Nigenborch, Chnovel de Nigenborch.

(Mit bem Giegel Burthards bon Baringen.)

* 513. [Rordhaufen,] 1289. Jun. 21. R

Johannes, Bertoldus, Heydenricus, Henricus, Lambertus, Alexander, Conradus, Johannes, Cristianus, fratres,

filii domini Johannis militis de Northusen, molendinum in Ostede, quod ab Henrico de Trivordia in feudo tenuerunt, conventui de Walkenried pro 63 n.arcis Northusensis ar-s genti vendunt.

A. 1289, in festo Albani martyris.

Testes: universi consules in Northusen, quorum nomina sunt: Henricus de Wizense, Herwicus de Elrich, Hermannus Mechfridi, Eckehardus de Mulhusen, Godescalcus Saxo, 10 Godescalcus advocatus etc.

(Mit bem Giegel ber Ctabt Rorthaufen.)

*514. Auf bem Berge bei Steina, 1289. Sept. 2. R

Wernerus, comes de Lutterberch, cum consensu fratruelis Sui Ottonis, ad petitionem fratrum Henrici, Friderici, Henrici et Hermanni dictorum Mutzeval proprietatem 4 mansorum in villa Merbeke ecclesiae in Walkenrede confert.

Act. et dat. in monte juxta Steina, a. 1289, 4. non. Sept. Testes: — Jordanis de Barkefelde, Borchardus de Espelingerod etc.

(Mit einem Siegel.)

* 515. 1289. Cept. 6. Rf

Heinricus, Fridericus, Heinricus et Hermannus fratres Mutzeval, 4 mansos in Merbeke, quos feudali jure a comite Wernero de Lutterberch habuerunt, ecclesiae Walkenredensi pro 15 marcis Northusensis argenti vendunt.

A. 1289, 8. idus Septembr.

Testes: — Wernerus comes de Lutterberg, Jordanus de Barkefelde, Borchardus de Espelingerode, Bertoldus Vulpes, laici.

(Das anhangenbe Giegel ift befchabigt.)

* 516. 1289. Det. 12. Rt

Alhedis, filia Henrici de Ebelingerodhe, una cum filiis Suis O. J. H. et L. et filia Sua M. et cum consensu patruelis Sui Olrici de Ebelingerode 1 aream in Ebelingerode claustro in Walkenried appropriat.

A. 1289, feria 4. post communes.

(Mit bem Siegel bes Ritters Boltmar bon Goslar; bas Siegel bes Ritters Ronrad vom Dite, de Piscina, febif.)

* 517. 1289. Rop. 11. Rf

Henricus de Heldrungen ex parte Sua et ex parte patruelis Sui, Friderici dicti de Wernigherod, et Fridericus de Heldrungen proprietatem de dimidio quartali et manso et dimidio in Carecto antiquo ecclesiae in Walkenrede spleno jure conferunt, acceptis 4 marcis.

A. 1289, in festo b. Martini.

Testes: Conradus de Tannenrode, Conradus de Trevere, Henricus de Ummerstede, Fridericus de Retingstede, milites; Theodericus de Antesleven, Hermannus de Appolde.

(Mit bem Siegel Beinrichs bon Belbrungen.)

*518. 1289. Rov. 26. Rt

Hermannus miles de Sundershusen 2 mansos in Badere capitulo in Walkenrede pro 23 marcis vendit, una cum 2 fidejussoribus promittens, quod filius Suus Hermannus, cum a captivitate solutus fuerit, dictos mansos resignare debeat.

A. 1289, in crastino Katarinae.

(Mit ben Siegeln bes Ritters hermann und feiner Brüber Runemund und Albert bon Conberebaufen.)

* 519. 1289. Dec. 2. R

Idem cum consensu filiorum Suorum Hermanni sen. et

jun. et fratrum Suorum Conemanni et Alberti 2 mansos in Badhere, quos ab ecclesia Walkenredensi in feudo tenuit, eidem ecclesiae pro 33 marcis Northusensis argenti vendit.

A. 1289, 4. non. Dec.

Testes: Fridericus de Thalem, Theodericus et Wernerus fratres Boyen.

(Dit ben Siegeln hermanne und feiner Bruber.)

*520. Landgraf Albert von Thuringen fpricht bas Rlofter Baltenried frei von allen Anforderungen feiner Beamten. Bartburg (?), 1299. Dec. 3.

Ad vitandum futura litigia, quae capiditas rerum generat incessanter, consilio sanae providentiae est inductum, ut quaelibet largitionis beneficia, quae piis et devotis locis rite et rationabiliter conceduntur, scripturarum testimonio perhennentur. Hinc est, quod nos Albertus, Dei gratia s Turingiae lantgravius et Saxoniae comes palatinus, recognoscimus et constare volumus universis Christi fidelibus. ad quos pervenerit praesens scriptum, quod divinae remunerationis gratiam intuentes honorabilibus viris domino abbati et conventui in Walkenride, Domino et beatae Vir-10 gini ibidem famulantibus, illud libertatis beneficium ex certa conscientia liberaliter duximus concedendum perpetuo et babendum, quod nullus officialium nostrorum praesentis temporis et futuri in claustro, in curiis et simpliciter in omnibus bonis ecclesiae suae aliquas petitiones, exactiones 15 vel servitia petere vel requirere debeat quoquam modo, sicut nostram gratiam velint observare, sed si aliqua subsidia vel servitia a praedicta ecclesia recipienda nobis fuerint oportuna, illa adeo favorabiliter et benigne et moderate ab ipso abbate aut suis subditis postulabimus requirendo, 20 quod ipsis esse von debeat aliqualiter honerosum. Et ut haec nostrae liberalitatis donatio robur obtineat perpetuae firmitatis, praesentem paginam conscribi fecimus sigilli nostri

appensionis robore communitam sub testimonio horum,
²⁵ quorum nomina subsequuntur: H. de Spangenberg, Th.
marsalci de Ebeharsberge, H. de Mila, Guntheri de Slatheim, Alberti de Grandenberg, Erkenberti de Buthenowe,
Ottonis de Wethmar, Heinmanni de Hayn, Th. de Almenhusen, Hermanni de Hirsingerode, magistri curiae nostrae,
³⁰ et Mathiae, curiae nostrae prothonotarii, Nuwenburgensis
ecclesiae canonici. Datum et actum Warberg anno Domini
M°.CC°.LXXXIX°, III°. non. Decembris.

(Mit ben Brudftuden bes Giegels.)

*521. Erzbifchof Gerhard [II] von Mainz bestätigt die von fei: nen Borgangern ertheilten Privilegien und Freiheiten des Klosters Baltenried. Erfurt, 1290. Jan. 2.

Gerhardus, Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius. dilectis in Christo abbati totique conventui ordinis Cisterciensis in Walkenreden salutem in Domino. Quia claustrum vestrum speciali mentis affectione fovemus favorisque praerogativa prosequimur, eo majorem curam circa vos gerimus, quo sinceriori vos in Domino amplectimur karitate. tantoque magis menti nostrae de vobis sollicitudo suggeritur, quanto praecipua dilectio, quam ad claustrum praedictum habemus, pro vobis forcius interpellat; cum igitur, sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, praedecessores nostri nonnulla privilegia ac indulgencias, libertates et exemptiones, emunitates ac litteras claustro vestro concesserint graciose, nos vestris petitionibus inclinati pri-15 vilegia vestra et indulgencias, libertates et exemptiones et litteras hujusmodi vobis concessas praesentium auctoritate confirmamus, ut illis perpetuo uti libere valeatis, et ne in aliquorum cordibus in posterum possit dubietas suboriri, praesentem litteram vobis dedimus sigillo nostro roboratam, 20 Datum Erphordiae anno Domini Mo.CCo.LXXXXo, quarto nonas Januarii.

(Mit einem Gegenfiegel.)

*522. Derfelbe erlaubt bem Klofter Ballenried, jur Einweihung bes neuen Rlofters, wenn er nicht felbft tommen tonne, einen feiner Suffragane aufzufordern. Erfurt, 1290. Jan. 2.

Gerhardus Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, dilectis in Christo abbati ceterisque fratribus ordinis Cisterciensis in Walkenredeu salutem in Domino. Vestrae devotionis precibus annuentes concedimus, ut, si personaliter in dedicatione vestri novi monasterii interesse non possumus, unum de nostris suffraganeis licite possitis advocare, qui vice nostra ipsum monasterium ac alia loca, quaecunque vobis possit dedicare, ac in testimonium nostrae indulgentiae et translationis nostri juris in alium praesentem litteram dedimus nostro sigillo roboratam. Data Erphordiae anno Domini Mo.CCo.LXXXX,0, quarto nonas Januarii.

(Das Wegenfiegel ift befdabigt.)

* 523. Erfurt, 1290. 3an. 2. Rf

Idem omnibus fidelibus, qui ecclesiam in Walkenried in dedicatione ejus ac anniversario dedicationis, nec non in festivatibus beatae Mariae virginis, sancti Bernhardi ac aliorum sanctorum, in quorum honore altare majus fuerit constructum, devotionis causa visitaverint, 40 dies et 1 karenam de injunctis poenitentiis relaxat et insuper omnes indulgentias confirmat, quas conventus pro dedicatione monasterii obtinuit ab aliis, vel obtinebit etc.

Ibidem, codem die. **

(Dit einem Gegenfiegel.)

[&]quot;) Fehlerhaft abgebruckt bei Leuckfeld Antiqq. Walkenr. S. 84.
") In dem sonst getreuen Abbrucke ebend. S. 85. sehr 3. 13 u. 12 von unten "ejus usque" flatt ejusque.

524. König Rubolf nimmt bas Rlofter Baltenried und bie bas zu gehörigen Rlöfter, Bolferobe, Georgenthal, Pforte, Reifenstein und Sichem, in feinen Schut, und verordnet, baß ber Gelbbeitrag, welchen fie wegen bes fürzlich von ihm zu Erfurt errichteten Landfriedens leiften, ihnen zu keiner nachtheiligen Confequenz gereichen folle. Erfurt, 1290. Febr. 25.

Rudolphus, Dei gratia Romanorum rex semper augustus, universi sacri imperii Romani fidelibus praesentes literas inspecturis gratiam suam et omne bonum. Ad Romani regni dirigenda molimina evocati vocatione illius. s qui fastidiosam superborum eludens superbiam devotam humilitatem humilium collocat in sublimi, in mente disponimus, jugi meditatione revolvere non cessamus, qualiter a supremo rege regum in majestatis solio constituti in instauratione pacis et tranquillitatis rei publicae officii nostri 10 dehitum exsequamur et oppressos tyrannorum tyrannide nostrae tuitionis praesidio consolemur. Eapropter ad universorum notitiam tenore praesentium volumus pervenire, quod nos honorabiles et religiosos viros abbatem et conventum de Walkenrith et nihilominus abbates et conventatus monasteriorum eis attinentium, videlicet de Volkolderode, de Valle sancti Georgii, de Porta, de Reiffenstein et de Sichemo, Cistertiensis ordinis, dilectos et devotos nostros, quorum insignis religio, velut odor agri pleni, cui Dominus benedixit, suavitatis oblectamento nos reficit, 20 cum attinentibus suis bonis et hominibus sub umbra nostrae protectionis respirare volentes, praesenti serie universis praecipimus et firmiter inhibemus, ne qua persona cujuscunque conditionis ratione contributionis, quam super institutione pacis per nos Erfordiae nunc sancita, quam 23 insi religiosi tanguam viri imbecilles pacatae quietudinis commodum gestientes exsolvant, ipsos in futurum hujusmodi trahat ad consequentiam, ita quod nulla ab eis aut bonis aut ab hominibus corum contributio vel exactio vel alterius servitii genus indebitum requiratur, sed immunita-30 tes, exemptiones et libertates, quibus donati sunt, mandamus inviolabiliter observari. Insuper praecipimus et volumus, quod nullus collecta multitudine se recipiat in eorum grangiis vel in claustris, nec volumus a quocunque aliquid ab eis in volgis contributionis vel alterius servitii debitum extorqueri; quod qui facere praesumpserit, indignationem so nostram regiam se noverit incursurum. In cujus rei testimonium praesentem literam exinde conscribi et nostrae majestatis sigillo fecimus communiri. Datum Erfordiae V. kal. Martii, indictione IIIa, anno Domini Mo.CCo. XCo, regni vero nostri anno septimo decimo.

Eckstorm, Chron. Walk. p. 109.

525. Iwan von Seinrichsberg, Ritter, vertauft bem Klofter Baltenried 28 Ader und einen Gemufegarten im Mallerbacher Felbe, und einen Gemufegarten im Tiefenthal. 1290. März 14.

In nomine Domini amen. Ego Iwanus miles de Heinrichesberge tenore praesentium recognosco et publice protestor, quod cum consensu et voluntate Berthoi dapiferi de Slatheym, Cunegundis conjugis meae, matris suae Odiliae. liberorum meorum Henningi, Iwani et alterius Iwani. Theo-s derici, Johannis, Heinrici, Odiliae, Sophiae, filiarum mearum, domino abbati et conventui de Walkenride vendidi viginti et octo agros, qui ad villam Malrebach pertinebant. et unum binnuletum situm juxta vallem, quae dicitur Tifental, libere cum omni jure et justicia tam in villa, quam 10 in campo proprietatis tytulo perpetuo possidendos, datis mihi proinde sexta dimidia marca Northusensis argenti. quarum tres mihi cesserunt et alias duas et dimidiam ipse Berthous dapifer recepit. Unde pro omnibus praedictis promitto, quod nunquam ipsum dominum abbatem et 13 conventum de Walkenride super agris et hinnuleto pracscriptis debent impetere nec aliqualiter molestare, sed et ipse Berthous dapifer una mecum pro Johanne meo sororio compromittit, quod ratam et gratam tenere debet vendicionem

^{*)} hiernach auch aufgenommen in Leudfelbe Antiqq. Walk. C. 365 und bei Lunig III, 852.

nujusmodi, et volo eundem dominum abbatem et conventum fideliter warentare de omnibus praelibatis. Ipse etiam Berthous dapifer et domina mea Odilia praedicta renunciaverunt libera voluntate omni juri, quod in hujusmodi agris et in hinnuleto habuerunt. Hujus rei testes sunt Joshannes miles de Melre et Wernherus frater suus et alii quam plures. In cujus rei certitudinem saepedictis domino abbati et conventui de Walkenride praesens scriptum tradidi meo et ipsius Berthoi dapiferi praenotati sigillis roboratum. Datum anno Domini M°.CC°.LXXXX°. pridie idus Marcii.

Chartularium Walkenriedense ber Ronigt, Bibl, gu Bannover fol. 120.

526. Balfenrieb, 1290. 3un. 11. R

Sifridus Hildesemensis episcopus abbati monasterii in Walkenriede et ejus subditis idoneis, quos ad haec duxerit deputandos, concedit facultatem, ubicumque in Sua diocesi praelatorum regularium et saecularium, clericorum saecularium, parochialium et subditorum eorundem confessiones audire, ac ipsis poenitentiam injungere salutarem, et populis proponere verbum Dei, cum ad hoc fucrint requisiti etc.

Datum in Walkenrede, 1290, in die beati Barnabae 10 apostoli.

Chartularium Walkenriedense der Sonigl. Bibl, ju Saunover fol. 77.

* 527. Sangerhaufen, 1290. 3ul. 8. Rt

Ulricus diggravius de Sangerhusen quendam mansum in Badere cum nemore ibidem conventui in Walkenrede vendit. Sangerhusen, a. 1290, in die b. Kiliani.

"Testes: Gozwinus miles, patruus meus, Ulricus de Arnsberg, Gozwinus juvenis de Sangerhusen, Heynricus et Johannes fratres de Oweleyben, Reinoldus de Badere, Heinricus dictus Howert, cives in Sangerhusen."

Hach dem Walkenrieber Diplomatar f. 74 b. Das Griginal ift befchabigt,

* 528. Rorbhaufen, 1290. Rov. 23. R

Magistri consulum et consules regalis oppidi Northusen: Fridericus de Wizensee, Henricus de Saxa, Helwicus de Harzungen etc., testantur, quod abbas et conventus in Walkenried pensionem 20 modiorum forensium tritici, siliginis et hordei, quam de 3 eorum mansis in Windehusen, Gotscalcus Saxo ejusque sorores ad vitae suae tempora percipere debeant, et insuper areas ac universa dictorum mansorum attinentia apud Gotscalcum ejusque sorores absolverunt et in possessionem suam liberam redemerunt.

Northusen, a. 1290, in die beati Clementis. . . (Mit 3 Siegeln, benen bes Problit Johann und bes Convents vom Frauenberge : Klofter und bem ber Stadt Nordhaufen.)

529. Rom, 1290. Dec. 9. Rt

Nicolaus papa IV. monasteria ordinis Cisterciensis in Suam protectionem suscipit eisque omnes possessiones etc. confirmat.

Datum apud Urbem veterem, quinto idus Decembris, pontificatus anno tertio.

(Aus einem Transsumt bes Bischofs Burchard von Lübed d. d. apud Cystercium 1291 tempore capituli generalis.)

*530. Graf Friedrich von Beichlingen, der Altere, kaiferlicher Burggraf in Ryffhaufen, erklärt, daß das Rathsfeld schon länger als 110 Jahre Lehen der Markgrafen von Meißen gewesen sei, also nicht als Reichslehen dem Kloster Walkenried entzogen werben könne. 1291. Febr. 18.

Nos Fridericus senior, comes Dei gratia de Bychelingen, burchravius serenissimi domini Romanorum regis in Kuffese, universis praesentibus et futuris volumus notum esse, quod

cum ipse excellentissimus dominus Rudolfus Romanorum rex de nostra strennuitate praesumens et confidens nobis injunxerit, ut bona imperio pertinencia cum summo studio investigaremus atque ea a personis quibuslibet ad manum imperii revocaremus, dominus abbas et conventus Walkenredensis de quibusdam bonis inter omnia bona sua, quae 10 in termino nostrae juridicionis habent, nobis accusati fuerint, tamquam ipsa imperio pertinerent, videlicet de campo Rathvelt cum omnibus ad ipsum pertinentibus, sito inter nostrum castrum Rothinburg et oppidum Vrankenhusen, ac de quibusdam aliis virgultis et rubetis adjacentibus, quae 15 a nostro patre et a nostris progenitoribus rationabiliter comparaverant et dudum justo titulo possederunt, unde, quamvis ad nos pro maxima parte haec causa respiceret, eo quod debemus eos ratione successionis de bonis hujusmodi warentare, tamen nosmet ipsos sub periculo ponen-20 tes studiose accersivimus quosque venerabiles ac longaevos, quos poteramus in nostra provincia magis expertos invenire, qui etiam habebant de anteactis rebus noticiam et experientiam pleniorem, comperimus ab eisdem fideliter affirmantibus ac sub jurejurando asserentibus, quod eadem 25 bona imperio minime pertinerent immediate, sed nostri progenitores ipsa bona a marchione Misnense amplius quam centum et decem annis in feodo rationabiliter habuerunt. Nos ergo hac veridica relatione et matura inquisitione informati pronunciamus et astruimus auctoritate regia nobis so commissa, quod ecclesia Walkenredensis debet praenotata bona libere et quiete, sicut hactenus possedit, perpetuo possidere, adicientes, quod nos et cuncti liberi nostri et heredes de bonis eisdem et omnibus bonis, quae a nostris praedecessoribus et a nobis comparaverunt, omni loco et stempore fideliter warentare. Testes hujus rei sunt Hugo de Berge, Heinricus de Rinkeleibin, Gerhardus de Smane, Gernodus marscalcus, Hermannus Leo, milites, et alii quam plures. Ne autem hoc factum processu temporis fiat irritum aut inane, praesens scriptum saepedictis domino abbati et conventui Walkenredensibus tradimus nostri sigilli munimine roboratum. Datum anno Domini Mo.CCo.LXXXXIo. in dominica, qua cantatur Circumdederunt me.*

(Mit einem Giegel.)

* 531. 1291. Mai 27. RI

Heinricus et Ludewicus fratres et Henricus, filius patrui Eorum, comites de Stalberg, cum consensu fratrum Su-orum, decimam 8 modiolorum siliginis in allodio Guncerod, quos Theodericus et Fridericus fratres de minori Wessungen in feudo habuerunt et resignaverunt, coe-s nobio Walkenredensi conferunt.

A. 1291, in dominica Vocem jocunditatis.

Testes: Hermannus de Gehove, Heinricus dictus Zan de Querenvorde, milites; Albertus de Artern.

(Dit brei Siegeln, von benen eins gerbrochen ift.)

532. 1291. Cept. 14. Rt

Henricus de Sangerhusen et Fr[idericus] de Berge, fratres, 1 mansum terrae arabilis in longa palude situm, 6½ fertones annuatim solventem, vulgariter "Vlemingesgut" nuncupatum, quem a fratribus de Sundershusen titulo feudali tenuerunt, ecclesiae Walkenredensi pro 16 marcis vendunt.

Conemundus, Fridericus et Albertus, fratres de Sundershusen, omne jus proprietatis, quod Sibi in manso praedicto competebat, ecclesiae Walkenredensi dant.

A. 1291, 18. kal. Oct.

Testes: Al[bertus] plebanus de Sundershusen et Fr[ide-10 ricus] de Dalem etc.

Walkenrieber Diplomatar fol. 75 b.

^{*)} Falich und mangelhaft abgebrudt in henbenreich's hiftorie bes hauses Schwarzburg S. 415, in Faltenstein's Thuringischer Chronit II, 757, in Leuckselb's Beschr. von dem Aloster S. Georgii zu Relbra S. 67 und in Lunig's beutschen Reichsarchivs Spieil. Beel. Cont. III. Forts. S. 109. n. CVIII. Bgl. heffe, Gesch. bes Schlosses Rothenburg S. 47 f.

*533. 1291. Rov. 4. Rt

Burchardus et Sifridus, fratres, comites de Scartvelt, confirmant transactionem ab ipso Burchardo cum conventu in Walkenrede super bonis in Gerrisbeche factam.

A. 1291, dominica post omnium sanctorum. (Mit einem Giegel.)

534. 1291. Rop. 7. Ri

B. praepositus et archidiaconus in Kaldenborn notum facit, quod — vocatis partibus, videlicet abbate Walkenredensi, ex una, et praeposito et conventu de Nuendorp, ex parte altera, super quaestione cujusdam decimae de curia Pefelde, quam conventus de Nuendorp ab abbate de Walkenrede coram Ipso in judicio repetere intendebat, loco et die partibus assignato, praeposito vero minime apparente — sententiatum sit in judicio, eum in praenominata causa prorsus cecidisse, unde, ne dicto abbati aliquem quaestionem faciat super dicta decima, perpetuum silentium ei imponitur.

A. 1291, feria 6. ante festum Martini.

Testes: H. de Artern et Fr[idericus] de Honstein, canonicus in Kaldenborn, et sacerdotes in civitate Alstede, 12 Al. scriptor et Johannes, dominus Henricus plebanus in Einzingen.

Walkenrieder Diplomatar fol. 77 b.

535. [Rlettenberg,] 1291. Dec. 20. R.

Burchardus et Sibodo, fratres, comites de Schartvelt. renuntiant omni juri in 4 mansis in Merbeche, quos filii Muschevali ecclesiae Walkenredensi vendiderunt, et approbant donationem proprietatis horum mansorum a Wernhero comite de Lutterberch, filio patrui Sui, ecclesiae dictae factam.

A. 1291, in vigilia beati Thomae apostoli.

Testes: Alexander de Wernrode, Fridericus de Wessungen, Godefridus de Asla, Heinricus de Wilrode, milites, et Hugo frater ejusdem, castellani in Clettenberg.

(Mit speci Siegeln.)

536. 1292. 3an. 28. R

Fr[idericus] sen., comes de Bychelingen, silvam quandam juxta allodium Nuenborg sitam, quam Hugo de Badere in feudo habuit et resignavit, ecclesiae Walkenredensi confert.

A. 1292, in octava beatae Agnetis.

Testes: Leo de Dalem et Gernodus advocatus regalis : castri in Kuffese.

Walkenrieber Diplomatar fol, 78.

536. Gerhard von Querfurt und Graf Friedrich der Altere von Beichlingen, als Pfandbesiger des Schloffes Allftadt, geben dem Klofter Walkenried einige zu Mönd; Pfiffel gehörige, dem Klofter unrechtmäßiger Weise entzogene Landerei zurud. 1292. Febr. 10.

Nos G[erhardus] de Quernvorde et Fridericus Dei gratia senior comes de Bychenlingen tenore praesentium recognoscimus et publice protestamur, quod, cum castrum imperii Alstede pro pignore ad nostras manus mutuata a nobis desuper pecunia esset rationabiliter et legitime de-5 volutum, nostrae salutis non immemores nolumus aliquibus injustitiam fieri, sed potius injuriam passis pro nostris viribus studuimus subvenire, unde, cum quidam agri domino abbati et conventui Walkenridensi, ad ipsorum allodium Pefelde pertinentes, essent per violentiam ablati, sciscitati faimus toto studio et comperimus veraciter, per justitiam hoc minime factum esse, quam ob rem curam gerentes, ne tantorum virorum devotio turbaretur, eosdem agros domino abbati et conventui Walkenridensi reddidimus et resti-13 tuimus libere et quiete perpetuo possidendos. Praeterea

promittimus fideliter et ultro nos ad hoc obligamus, quod, cum Romanorum rex electus aut imperator fuerit confirmatus, toto nostro posse pro ipso domino abbate et conventu Walkenridense coram [rege] aut imperatore sive suis officialibus stare volumus et fideliter placitis defensare, ne aliquam in praemissis injuriam aut violentiam patiantur, et hoc fideliter promittimus faciendum. Testes hujus rei sunt: dominus Fridericus de Dalem plebanus; H[enricus] de Rinkeleben, Hugo de Berge, H[ermannus] Leo de Dalem, seleben, Hugo de Berge, H[ermannus] Leo de Dalem, cujus rei testimonium [et* cautelam praesens scriptum] saepedictis domino abbati et conventui de Walkenride tradimus nostrorum sigillorum munimine roboratum. Datum anno Domini Mo.CCo.XCIIo, dominica, qua cantatur Exurge.

537. 1292. Febr. 10. Rt

lidem protestantur, quod Ipsis Hermannus abbas et conventus Walkenred. 20 marcas Northusensis argenti praestiterunt ad redemtionem imperialis castri in Alstede, promittentes, Se hanc pecuniam restituturos esse, cum processu temporis per imperialem aut regalem magnitudinem dictum castrum ab Ipsis redemtum fuerit. Promittunt praeterea, quod nullus Suorum advocatorum sive subditorum aut castellanorum de castro Alstede debeat monasterium Walkenredense in ejus curia Peffelde impetitionibus aut aliis modis aliqualiter molestare.

Eodem die.

Testes: iidem **.

Chartular. Walk, der Sonigl. Bibl. 3u gannever fol. 137'.

*) et - scriptum fehlt in bem Diplomatarium und ift bier aus ber folgenden Urfunde ergangt.

") Abgrerudt in Origg. Guelf. IV, 541, wo jecoch 3. 7 v. u. centum et viginti marcas statt viginti marcas, 3. 9 v. o. sive castellanorum aut subditorum statt sive subditorum aut castellanorum, 3. 13 v. o. nos et omnes — fidelissime eos promovere statt nos ipsos et omnes — fidelissime promovere, 3. 19 v. c. Hemmelouben statt Rinkelouben, 3. 22 v. o. Geruodus statt Gernodus gegeten ssi; auch schelbst vor domino abbati 3. 25 v. o. sepe dictis.

*538, 1292, Rebr. 10. Rf

Fridericus senior comes de Bychelingen cum consensu matris Suae Hedewigis et conjugis Suae Luckardis ac liberorum Suorum proprietatem 1 curiae sitae ante Indaginem in civitate Northusensi, quam Ludovicus de Grunebech, civis ibidem, in feudo habuit, conventui Walkenredensi s confert.

Eodem die.

Testes: Heinricus de Rinkeleiben, Hugo de Berge, Hermannus Leo de Talheim, Gernodus de Ramolderode, milites.

(Das Sicael feblt.)

* 539. 1292. Rebr. 10. Rf

Guncelinus, canonicus S. Stephani Halberstadensis, et Heinricus comes de Bychelingen, cum consensu matris Suae Sophiae et omnium heredum Suorum proprietatem curiae cujusdam, sitae ante Indaginem in oppido Nordhusensi, quam Ludovicus de Grunebech in feudo habuit, s conventui in Walkenrede tradunt.

Eodem die.

Testes: Ludewicus de Hemeleibin et Fridericus frater ejusdem, Conradus de Kolede, Hermannus Leo de Talheim, Hugo de Berge, milites; Conradus de Solstede, "noster 10 advocatus".

(Mit zwei Giegeln.)

*540. "Waldaffen", 1292. gebr. 17. Pf

Gerhardus archiepiscopus Maguntinus abbati de Walkenrede concedit, ut per fratres suos in capella curtis monasterii sui in Northusen celebrare possit et facere celebrari in lapide portatili culturam divinam ad opus fratrum et familiae ejusdem curtis.

Dat. apud Waldaffen, a. 1292, 14. kal. Mart. (Das Siegel ift beschäbigt.)

*541. [Elrich,] 1292. März 30. R

Theodericus et Henricus, comites de Honsten, — cum cives Sui de Elrich de quadam silva dicta minor Owa, quam pater Ipsorum, comes Heinricus, et ecclesia Walken-redensis 40 annis quiete possederunt, querimoniam move-rint, quasi aliquid juris haberent in eadem, et cum Ipsi ex patris Sui et Suo promisso, quia ecclesiam Walkenredensem de dicta silva warendare debebant, civibus illis, licet minus debite, quandam aliam silvam, dictam Camervorst, dederint, — testantur, quod dicti cives, tam ipsi consules quam commune vulgus civitatis Elrich, omni querimoniae habitae renuntiaverunt.

A. 1292, in vigilia palmarum.

Testes: "Johannes abbas in Ilefeld, Theodericus de Benzingen, noster notarius; Henricus de Wilrode, Alexan-11 der de Werrenrode, Fridericus de Wessungen, Godefridus de Asla, Heinricus de Aschazerode, Johannes de Blicherode, Conradus de Wafeleiben, noster advocatus, milites; Hugo de Wilrode, Borcardus de Aschazerode".

(Mit 4 Siegeln, benen ber beiben Grafen von hobnftein, bem bes Mbis 30- bann und bem ber Stadt Etrich.)

*542. 1292. Jun. 29. RI

Otto, princeps Aschariae, comes de Anehalt, protestatur, quod Fridericus et Cristianus, filii Luppini, acceptis 12 marcis Northusensis argenti, omni actioni, quam habuerunt in conventum de Walkenrede super 1 curia et 2½ mansis in Kelbera, ab avunculo eorum, comite Gozmaro, ecclesiae Walkenredensi venditis, renuntiaverunt et una cum Henrico de Linungen et Burkardo de Aschazerode conventum de his bonis warandare promiserunt, ad obstagium in Northusen se obligantes.

A. 1292, in die b. Petri et Pauli.

Testes: Hermannus de Gehove, Ludowicus dictus Speculum, milites; dominus Erenfridus Luppini filius, Herwicus de Libenrode, — Henricus de Sassa, Gotscalcus de Domo hospitum, cives Northusenses.

(Dit ben Siegeln Otto's und bes Grafen Beinrich von Rirchberg.)

*543. Otto, Pfalzgraf bei Rhein und Bergog von Baiern, genehmigt alle von bem Klofter Waltenried in Beziehung auf bas Rieb gefchloffenen Berträge. Schlof Abach, 1292. Mug. 24.

Nos Otto, Dei gratia palatinus comes Reni, dux Bawariae, universis praesentia inspecturis volumus esse notum, quod venerabiles viri abbas et conventus monasterii Walchenriedensis proposuerunt per procuratorem ydoneum coram nobis, quod ipsi quaedam bona in villa, quae Carectum ex vulgato nomine nuncupatur, cum omnibus juribus et pertinenciis suis in terminis Doringiae inter civitatem Northausen et castrum Rotenburch situata diversis viis et modis et maxime per emptionis contractus, quos fecerunt cum diversis eiusdem terrae nobilibus, suis usibus et juri-10 bus adtraxerunt, et per hunc modum asseruerunt eadem bona a multis retroactis temporibus possedisse. quia processu temporis sua urgente conscientia coeperant timere, quod in praedictarum emptionum contractibus bonam fidem et justum tytulum non haberent ex eo. quod 15 praescripta bona cum omnibus suis redditibus et juribus ex liberali munificentia divorum imperatorum ad nos, progenitores nostros et ad dominium seu principatum nostrum publice dinoscerentur pertinere et per consequens iidem contractus debito juris vigore carerent, quos cum talibus, 20 qui domini rerum non fuerant, absque nostro consensu in nostri juris praejudicium attemptassent, ipsi nobis humiliter supplicarunt, ut hujusmodi defectum gratiosa ratihabitione dignaremur supplere principaliter propter Deum et per favorem gratiae specialis sibi super praemissis nostrae rati- 18 habitionis et confirmationis litteras concedendo. Sane nos piis considerationibus advertentes, quod summa ratio est, quae pro religione facit, et quod id solum bene in praesenti vita impenditur, quod ecclesiasticis ministeriis appli-

30 catum in divinis cultibus ampliatur, praescriptorum abbatis et conventus Walchenriedensis votiva precamina de karissimorum fratrum nostrorum Ludwici et Stephani expresso beneplacito et consensu admittenda duximus cum effectu. approbantes, ratificantes et, quantum in nobis esse poterit, 35 confirmantes omnem contractum, qui per praenotatos nobiles quoscunque in praedicta villa Carecto et juribus suis est habitus cum eisdem, vel cum ipsis aut aliis personis quibuscunque super bonis seu possessionibus aut praediis in eadem villa positis vel pertinentibus ad eandem per eos 40 haberi poterit in futurum. Ipsi etiam abbas et conventus praefati ad recognitionem gratiae sibi factae se ad boc fide data firmiter et sollempniter astrinxerunt, quod karissimi patris nostri domini Henrici quondam ducis Bavariae. matris nostrae Elysabeth ac aliorum progenitorum nostro-45 rum anniversarium in die vel in crastino beati Blasii martiris annis singulis sollempniter celebrabunt. In quorum omnium evidens testimonium atque robur praesens privilegium eis dedimus sigilli nostri robore communitum. Datum et actum in castro Abbach anno Domini Mo.CCo.XCo. se-50 cundo, in die beati Bartholomaei apostoli.

(Dit einem Siegel.)

*544. Erzbischof Gerhard [II.] von Mainz befiehlt dem Decan ber Ginbeder Kirche, 12 Ciftercienfer: Rlöfter der Mainzer, Salberftädter, Sildesheimer, Paderborner und Berdener Diöcese gezen Ungerechtigkeiten und Bedrüdungen zu schühen und gegen die Uebelthäter nach ben Statuten des Mainzer Concils zu verfahren. Afchaffenburg, 1292. Sept. 19.

Gerhardus, Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, dilecto in Christo decano ecclesiae Embecensis salutem in Domino sempiternam. Pium esse dinoscitur, ut gloriantibus in sua malicia per nos taliter obvietur, ut repressis eorum insultibus divino vacantes cultui in observantia mandatorum Domini liberius valeant delectari. Cum igitur dilecti in Christo abbates et conventus monasteriorum Walkenrede, Volkolderode, Ryphensten, Maguntinensis, Vallis sanctae Mariae, Riddageshusen, Sichem, Lapidis sancti 10 Michaelis, Halberstadensis, Amelungeburne, Betsigesrothe. Hildensemensis, Herswethehusen, Brevdelare, Paderburnensis, Rivus sanctae Mariae, Verdensis dvocesis, ordinis Cisterciensis, a nonnullis, qui laetantur, cum malefecerint, et in rebus pessimis gloriantur, super bonis corum diversas 18 paciantur injurias et pressuras, nos eorundem providere quieti et malignancium conatibus obviare volentes, devotioni tuae committimus et mandamus, quatinus, quociens tibi legitime constiterit, super quo tuam praesentibus conscientiam oneramus, quod ordinarius vel ordinarii prae-10 dictorum abbatum et conventuum in exequendis statutis concilii Maguntini a nobis vel nostris praedecessoribus ordinatis contra malefactores eorundem abbatum et conventuum negligentes fuerint et remissi, tu, ipsis auctoritate nostra contra hujusmodi malefactores efficaci praesidio de-25 fensionis assistens, non permittas, eos a talibus nostrae provinciae super bonis et rebus ac personis eorundem indebite molestari, molestatores hujusmodi juxta statuta concilii Moguntini per censuram ecclesiasticam compescendo. Datum Aschaffenburg anno Domini Mo.CCo.LXXXXo. se-10 cundo, XIIIº. kal. Octobris, pontificatus nostri anno tertio-

(Mit einem Begenfiegel.)

*545. 1293. Upr. 3. R

H[ermannus] de Sundershusen dimidium mansum, quem a Se Conradus in Badere, lpse autem ab ecclesia Walkenredensi jure feudali tenuit, eidem ecclesiae confert.

A. 1293, 3. nonas Aprilis.

(Das Siegel ift beschäbigt.)

*546. 1293. Apr. 28. RI

Theodericus, canonicus S. Stephani in Halberstad et archidiaconus in Westerrode, Johannes, Ludolfus, fratres de Hessenheym, Luckardis canonica in Quidlingenburg dicta de Clettenberg, Gertrudis canonica in Gerenrode, Fridericus et Christianus, filii Lupini, recognoscunt, Se renuntiasse omni impetitioni, quam habuerunt in conventum de Walkenrede super 2½ mansis sitis in territorio civitatis Kelbera et 1 curia sita in Veteri villa juxta Kelbera, quos Gozmarus comes, avunculus Suus, ecclesiae Walkenredensi proprietatis titulo contulit.

A. 1293, in die Vitalis martyris.

Testes: Otto princeps in Anchalt, Heinricus comes de Kirchberg, Ulricus marescalcus, Henricus de Luningen, Ludovicus dictus Speculum, milites.

(Dit fieben Siegeln, nämlich funfen ber Aussteller ber Urfunde und benen bes Furften Otto von Unhalt und bes Grafen Beinrich von Kirchberg.)

547. Braunfdweig, 1293. 3un. 24. R

Albertus (pinguis) dux de Brunswich — cum abbas et conventus de Walkenrede conquesti sint, quod advocati Ducis curiam in Ymmedeshusen, ad dictum monasterium pertinentem, petitionibus, exactionibus et aliis servitiis molestarent, quasi eadem curia, in qua Ipse jus aliquod non habet (sicut per praesentes literas testatur), ad servitia Sibi sit astricta — mandat, ne aliquis advocatus Suus vel alius Suo nomine aliquid cujuslibet generis servitutis ab eadem exigat et, si curia saepedicta per gratiam et ex mera liberalitate aliquid servitii impendendum duxerit, illud non solum gratanter recipiant, sed etiam apud monasterium memoratum, speciali loco et tempore se offerentibus, promereri debeant.

Brunswich, a. 1293, die b. Johannis Baptistae.

Testes: Balduinus praepositus S. Blasii in Brunswich, B. de Honlage canonicus ibidem; Balduinus de Wenethen, Olricus de Weverlingen, Ecbertus de Asseborg jun., Godefridus de Tastungen, milites.

Walkenrieder Diplomatar fol. 81 b.

548. 1293. Cept. 3. Rt

Th[eodericus] et H[enricus], comites de Honstein, contractum emtionis et donationis orti hinnuli, quem H. de Steinse circa claustrum Walkenrede fecisse perhibetur, ratum habent.

A. 1293, 3. nonas Septbr.

Testes: Th. advocatus de Werna, Con. et Wil. de Heringen, dicti Aben.

Walkenrieder Diplomatar fol. 85.

549. Revers des Raths und der Stadt Rordhausen in Betreff bes Walkenrieder Sofs zu Rordhausen. [Rordhausen,] 1293. Rov. 12.

In nomine Domini amen. Nos Hertwicus de Elrich, Bruno Pickarii omnesque consules, quorum nomina in privilegio continentur, ac universitas civium in Northusen tenore praesentium publice protestamur et cunctis volumus notum esse, quod cum domino abbate et conventu de Walkenrede, Cysterciensis ordinis, et ipsi nobiscum compromittimus constitutiones subscriptas mutuo observare. In primis ipsi nobis assignaverunt unum fertonem perpetui

*) In bem Aberucke in Origg. Guelf. III. 707 und 708 iff 3. 17 von unten sicuti statt sieut zu lesen, 3. 10 sehlt etiam hinter quicunque, 3. 9 sehlt graviter hinter nostram u. 3. 8 immo hinter jure; 3. 7 ist impendendum statt impendum, und pag. 708 3. 2 von oben Asseborg statt Assebeke zu sesen.

census in curia Sifridi junioris de Erich ante Indaginem, 10 nt inde pro curia, quam a pueris de Gasthus comparaverunt, civitati nostrae perpetuae vigiliae procurentur, ne de cetero contingat ipsam curiam aliquibus vigiliis occupari. Praeterea si aliquis pro remedio animae suae ipsis aream, curiam, mansum vel censum aliquod contulerit, aut si 18 ratione hereditatis alicui de personis ipsorum attingeret, quod nos gratum habere debemus nec aliquid talium perhibere, ipsi infra unius anni circulum debent alicui vendere. qui inde consuetum jus nostrae civitati exhibeat, si potest foro fieri competenti. Si vero protelaretur talium venditio, 20 salvo jure ipsorum ad manus magistri consulum nostrorum committent, donec competenti venditione talia distrahantur. Promittunt etiam, quod ipsam curiam suam ampliare non debent absque nostra licentia speciali, nec debent intra metas nostrae civitatis mansum, curiam vel censum aliquod 26 comparare, adjecto, ut, si ipsorum familia extra corum curiam aliquid excesserit, statutis civitatis subjacebit, vero eorum familia a quoquam aliquid injuriae vel dampni pertulerit, reus injuriam passo emendam et satisfactionem condignam tenebitur exhibere. Si etiam evectiones anno-30 nae generaliter inhibuerimus, ipsi nobiscum id observare debent, ita tamen, quod per vecturas et currus eorum sine contradictione aliqua annonam ipsos educere permittemus. Si insuper secularis persona consentiret habitare cum ipsis in curia ipsorum, exactiones civitatis de suis rebus et bonis, quas in civitate vel intra metas civitatis nostrae habuerit, solvere teneretur. Si autem quisquam de aliis oppidis ipsis per annos aliquos in eorum curia commaneret, qui nullas venditiones aut emptiones exerceret, non deberet alicui juri civitatis nostrae aliqualiter subjacere, et nos de-40 beinus ipsum dominum abbatem et conventum de Walkenriet intra civitatem nostram a violentiis et injuriis fideliter defensare. In cujus rei testimonium et perpetuam memoriam praesens scriptum saepedictis domino abbati et conventui de Walkenriet tradimus nostri sigilli munimine ro-45 boratum, ipsi vero vice versa in praemissa verborum forma nobis sub sigillo suo litteras tradiderunt. Datum anno Domini M°.CC°.LXXXX°. tertio, in crastino beati Martini episcopi.

Walkenrieber Diplomatar fol. 73.

550, 1293, Rop. 12, Rf

Hermannus abbas totusque conventus Walkenredensis notum faciunt, quod cum consulibus et universitate civium Northusanorum compromiserunt constitutiones subscriptas (f. llrf. 549.) mutuo observare.

Eodem die.

[Beffer's] Siftorifde Radridten bon Morthaufen. 1740. G. 95.

* 551. 1294. 3an. 13. Rt

Fridericus comes senior de Bychelinge silvam quandam, sitam super lapicidinam juxta Kelbera, pertinentem ad castrense feudum castri Sui Rotenburg, et 3 jugera, viae publicae juxta allodium Nuenburch adjacentia, quae Hugo miles et Fridericus fratres de Berge in feudo habuerunt et monasterio Walkenredensi pro 7½ marcis vendiderunt et Ipsi resignaverunt, dicto monasterio proprietatis titulo confert.

A. 1294, in octava epiphaniae.

Testes: Fridericus praepositus in Kelbera, Gernodus de 10 Rammolderode, Hermannus Leo de Talheim, milites; Hermannus de Arnswalt, Sifridus noster advocatus.*

(Mit einem Giegel.)

* 552. Werningerobe, 1294. Febr. 1. R

Fridericus comes in Werningerodhe testatur, quod Jo-

*) Muszug in Beffe's Gefdichte bes Schloffes Rotenburg S. 48.

hannes de Buntem ejusque uxor et filii, acceptis 11 marcis, renuntiaverunt omni impetitioni contra conventum in Walkenrede super bonis in Ebbelingerode.

Werningerode, a. 1294, in die Brigide virg.

Testes: Johannes de Rinbeke, Bertramus de Dhingelstede, Johannes de Minsleve, milites; Helmoldus de Markelingerode, Rolf de Homenshusen, Waltherus Kolic, famuli

(Mit einem Giegel.)

553. Goslar, 1294. Apr. 27. R

Heinricus comes de Regensteyn cum consensu filii Sui H[einrici] nec non Olrici comitis de Regensteyn, cognati Sui, conventui in Walkenrede proprietatem super 42 jugera in campo Scowen donat.

Goslariae, a. 1294, feria 3. post dominicam Quasimodogeniti.

Testes: Ludowicus de Nendorp, Conradus de Bewinden, Reinerus Scat.

Walkenrieder Diplomatar fol. 114.

554. Goslar, 1294. Jul. 21. R

Albertus [II] dux de Brunswic monasterio ordinis Cisterciensis [in Walkenried] censum 30 denariorum de casa Gravestorpehusen septimanis singulis solvendum pro 30 marcis Goslariensis argenti vendit, eidemque tradit in casa Lancwelle censum 3 denariorum et in casa Herrehusen censum 3 denariorum, qui de utrisque casis Ipsi cedebant singulis septimanis. Sed cum castrum Stophenburg medietatem census in casa Gravestorpehusen habebat, hanc medietatem census assignat dicto castro in casa Bornemehusen septimanis singulis persolvendam.

Goslariae, a. 1294, vigilia b. Mariae Magdalenae.

Testes: nobilis vir comes Meynerus de Sladem, H[enricus] de Wyneden sen., Bruno de Woldersbusen, Olricus de Weverlingen, H[enricus] de Wyneden, Johannes de Utessen, milites.

Walhenrieber Diplomatar fol. 80.

555. Goslar, 1294. 3ul. 21. R

Idem eidem censum 30 denariorum in casa Gravenstorpehusen, 3 in Langevelde et 3 in Herrebusen dat et dimittit.

Ibidem, codem die.

Testes: iidem."

Walhenrieber Piplomatar fol. 80.

*556. 1294. Jul. 21. R

Theodericus de Monte cum consensu Werneri, Segebandi ac ceterorum heredum Suorum, protestatur, quod censum quendam denariorum, "lotpenninge" dictorum, qui castro Stoyphenborch, quod pro tempore possidet, de casa Gravestorpehusen singulis sabbatis solvebantur, propter ecclesiam in Walkenrede remisit et loco ejus censum aequivalentem, quem in casa Bornemehusen dux Albertus habuit, tali conditione exigendam acceptavit, quod si 4 folles in casa Bornemehusen fuerint operantes, 15 denarii Sehusensis monetae praedicto castro singulis sabbatis per-10 solvantur, si plures, amplius, si vero tantum 2 folles fuerint ibidem, assis tantum et 7 denarii cedant, et quod, si eadem casa totaliter fuerit desolata, nihil penitus ratione census hujusmodi extorqueri possit.

Anno 1294, eodem die.

1.5

^{*)} In bem Abbrude im Archive bes bifter. Bereins für Nieberfachfen u. 1843 S. 412. ift 3. 10 v. v. maturo u. 3. 14 dimisimus unb denariorum ju lefen.

[&]quot;) In bem Abernde im Archive bes hift. Bereins für Niedersachsen 1843 C. 411 3. 8 fehlt vor nomine "lu" und 3. 4 v. u. ift Bornemehusen zu lefen.

Testes: Ludolfus, Borchardus et Lippoldus milites et Harthertus famulus dicti de Cramme.

(Mit ben Siegeln Dieterichs vom Berge und Lutolfs und Burdharts von Cramm.)

557. Magbeburg, 1294. 3ul. 24.

Ericus, Magdeburgensis archiepiscopus, jus, quod habuit in 5 jugeribus juxta curiam Pefelde, quae ex ordinatione dominae de Levenowe ad coenobium Walkenredense pervenerunt, eidem coenobio donat.

Magdeburg, a. 1294, in vigilia b. Jacobi apostoli.

Testes: "Otto de Brezna, nostrae ecclesiae canonicus, magister Heydenricus de Erpiz; Richardus dapifer de Alsleve et Th. marscalcus, milites nostri."

Walhenrieber Diplomatar fol, 77 b.

*558. König Abolf bestätigt dem Kloster Baltenried die Privis legien Kaifer Friedrichs II. von 1215 (Urf. 86) und König Heinrichs (VII.) von 1223 (Urf. 125). Mühlhausen, 1295. Jan. 14.

Adolfus, Dei gratia Romanorum rex semper augustus, omnibus sacri imperii fidelibus gratiam suam et'omne bonum. Regiae serenitatis debitum, quo sacrosanetis ecclesiis divinae remunerationis nostraeque salutis contemplatione astringimur, tunc fructuose nobis et illis exequi nos speramus, cum religiosis et Deo dicatis personis eorumque locis in suis facultatibus adducimus pacis pulchritudinem et augmentum, quibus ab hujus seculi fluetibus quietati Deo possint plenius famulari. Noverint igitur universi praesentium inspectores, honorabiles ac religiosos viros abbatem et conventum de Walkenrede, Cisterciensis ordinis, dyocesis Maguntinensis, nobis humiliter supplicasse, ut quaedam privilegia ipsis a divis Romanorum imperatoribus et regibus, praedecessoribus nostris, concessa et confirmata, ipsis ratificare, innovare et confirmare auctoritate regia dignaremur.

quorum tenor talis est: (Dier folgen die Privilegien Friedriche II, und Beinrichs [VII] wortlich.). Praedictorum igitur praedecessorum nostrorum sequentes vestigia, quibus non minori sed pari zelo religiosarum et ecclesiasticarum personarum utilitatem et libertatem diligimus et fovemus, ac su-20 pradictorum abbatis et conventus precibus inclinati, orationum ipsorum et aliorum bonorum operum suffragiis proinde sperantes in gubernatione rei publicae adjuvari, supradicta privilegia de verbo ad verbum praesentibus inserta et libertates, donationes, confirmationes ac inmunitates in eis- 23 dem contentas, sicut juste et legittime eis tradita et concessa sunt, tenore praesentium approbamus, innovamus, ratificamus et etiam confirmamus. Nulli ergo hominum, cujuscunque conditionis aut status existat, sive humilis fuerit aut sublimis, liceat ausu temerario supradictum coeno- 30 bium in suis possessionibus, emunitatibus sive libertatibus contra praedicta indulta perturbare in aliquo vel gravare, si poenam supradictam et nostrae serenitatis indignationem voluerit evitare. Et ad hujus rei memoriam perpetuam praesens privilegium sigilli nostri inpressione fecimus ro- 35 borari. Testes hujus rei sunt: Arnoldus Babenbergensis, Heinricus Brixinensis, Heinricus Mersburgensis ecclesiarum episcopi; Otto et Otto marchiones de Brandenburg, Albertus lantgravius Thuringiae, Otto de Anchalt, principes nostri dilecti; Eberhardus de Chatzenellenbogen, Fridericus 10 de Bichelinge, comites; Gerhardus de Querenfurt et alii quam plures. Data in Mulhusen per manum magistri Ebernandi, regalis anlae nostrae cancellarii, XIXº, kal. Februarii indictione octava, anno Domini Mo. CCo. nonagesimo quinto, regni vero nostri anno tertio.

(Mit dem Giegel.)

*559. Markgraf Otto von Brandenburg und gandsberg befreit bas Klofter Balkenried von bem Boll zu Almensleve. Salbens: leben, 1295. März 1.

Nos Otto Dei gratia Brandenburgensis et de Landisberg

marchio, recognoscimus tenore praesentium publice protestando, quod honorahiles viros abbatem et conventum monasterii in Walkenrede, Cisterciensis ordinis, quos specialis gratia prosequimur et favore, liberos et solutos dicimus et esse volumus a theloneo in Almensleve perpetuis temporibus, nolentes ipsos per nostros advocatos et fideles aliqualiter inpediri, sed potius toto posse et viribus promoveri. In cujus rei testimonium praesentes litteras sigilli nostri munimine fecimus communiri. Actum et datum Haldesleve sub annis Domini Mo.CCo. nonagesimo quinto, feria tertia post dominicam, qua cantatur Reminiscere miserationum.

(Mit einem Siegel.) .

*560. 1295. Apr. 14. Rt

Otto et Volradus comites de Valkensten proprietatem 2 mansorum in Urbeke monasterio Walkenredensi donant.

A. 1295, feria 5, in die Tiburtii et Valcriani.

Testes: Ghevehardus ecclesiae S. Pauli Halberstad. praepositus, — Heino de Silde, Thidericus de Quenstede, Arnoldus Vulpes, Heinricus Stukke et Fridericus Sone, milites;
Borchardus de Widzerode, Conradus et Thidericus de Ballersleve, honorabiles viri. *

(Mit zwei Siegeln.)

* 561. 1295. Jun. 3. Ri

Hinricus comes de Kercberch monasterio in Walkenrede proprietatem 3 mansorum in villa Kemstede confert.

A. 1295, 3. non. Junii.

Testes: Volradus de Cranechvelt, avunculus Suus, — Conradus de Geboven.

(Dit einem Giegel.)

^{*)} Getreu abgedrudt in Schaumann's Befdichte ber Grafen bon Baltenftein. S. 170.

* 562. 1295. Rul. 2. Rt

Borchardus comes de Mansvelt 31/2 mansos in Longo Carecto sitos, quos Fridericus et Hugo fratres de Berghe in feudo tenuerunt et resignaverunt, et quos Ipse et progenitores Sui longis temporibus ab imperio titulo feudali tenuerant, monasterio Walkenred., acceptis 6 marcis Sten-5 daliensis argenti, confert.

A. 1295, in die Processi et Martiniani.

Testes: "Rupertus, frater noster, canonicus Magdeburg., Heyno et Albertus fratres dicti advocati de Heiligendal, Heyno de Winz, Hermannus Morder, Conradus Rost, Con-10 radus de Orner, milites; Petrus advocatus noster."

(Dit einem Giegel.)

563. 1295. Jul. 8. R

Abbas in Ylseneborch protestatur, quod Johannes filius Alveri et Jordanus de Hordorp 3 mansos in Bruchscowen pro 80 marcis Brunswicensis argenti et Halberstadensis ponderis ecclesiae Walkenredensi vendiderunt et haec bona sub se habebunt, usque dum ecclesia jus feudale, quod vulgo "lenscap" dicitur, conquirere valebit, promittentes se, cum requisiti fuerint, praenominata bona ad manus dictae ecclesiae resignaturos esse.

A. 1295, in die Kiliani martyris.

Wathenrieder Diplomatar fol. 99.

564. 1296. R

Hermanuus de Arniswalt, habito consilio amicorum Suorum, 5 agros in Pefelde conventui in Walkenred vendit. A. 1296.

Testes: Fr[idericus] comes de Bychelingen, Gernodus, Erenfridus, Leo, milites; Fridericus praepositus de Kel-*

bera, Fridericus venator, Fridericus Luppini, Fridericus de Questenberg.

Walkenrieder Diplomatar fol. 77.

565. Selmftabt, 1296. Dai 21. R

H[enricus] (mirabilis) dux de Brunswic proprietatem 3 mansorum et 2 arearum et 1 molendini in Tzillingen conventui in Walkenrede confert ob specialem favorem, quem contra Lodewicum militem de Elvelingerode ejusque fratres et filios habet.

Helmenstede, a. 1296, in octava penthecosten. "

Testes: Heidenricus Corrigia, Th[codericus] de Espelingerod, Burchardus de Vrelstede, Johannes de Quernem, milites; Gobelinus rector ecclesiae in Helmestede, Adrianus 10 "noster notarius specialis", clerici; Conemundus ac Bethmannus de Hoyem, militares.

Walkenrieder Diplomatar fot. 87b.

566. 1296. Mai 25. R

Lodewicus, miles de Elvelingerode, de consensu fratrum Suorum Heysonis et Henrici et filiorum Lodewici, Friderici et Henrici 3 mansos et 2 areas in villa Tzillingen, Halberstadensis dioecesis, conventui Walkenredensis pro 50 marcis examinati argenti vendit.

Scriptum sigillis Alberti comitis de Werningerode, Alberti militis de Gowische Suoque roboratum est.

A. 1296, in die Urbani.

Testes: H[ermannus] de Blankenborch, praepositus ecclesiae S. Bonifacii Halberstad., et Anno de Heymborch, canonici Halberstad.; B. et G. fratres de Dethforde, milites; Fridericus et Betemunnus de Hoyem.

Walkenrieder Diplomatar fol. 87.

^{*)} In bem Abbrude im Archive bes biffor. Bereins für Ricterfachfen, 1843. S. 413 iff 3. 12 "Corrigia" ju fefen.

* 567. Gerlach von Breuberg, Sauptmann, und bie zwölf Friesbenspfieger in Thuringen ertheilen auf die Bitte des Abts hermann von Waltenried ben Ausspruch, daß wegen des Berbrechens einer zu einem Alofter gehörigen Person die Kirche nicht zu leiben habe. Weißenfee, 1296. Jun. 14.

Nos Gherlacus dominus de Bruberch, capitaneus, et duodecim pacis conservatores per terram Thuringiae generalis recognoscimus et ad universorum notitiam cupimus pervenire, quod in judicio coram nobis proxima quarta feria. ante festum beatorum Viti et Modesti ad instantiam vene- s rabilis viri, domini Hermanni abbatis coenobii Walkenredensis, requisitum fuit, utrum pro delicto personae debeat ecclesia vel coenobium, cujus filius esse dinoscitur, de jure incusari aut dampnum exinde sive gravamen aliquod reportare: ad quod debita deliberatione praehabita respon-10 sum fuit, nec non ab omnibus astantibus approbatum, quod delictum personae non debeat ecclesia luere nec alicujus satisfactionis gravamini subjacere. In cujus rei testimonium praesentem litteram sigillorum nostrorum munimine fecimus roborari. Testes hujus facti, sunt dominus lis Hermannus de Orlemunde, Fridericus de Bichelinge, Fridericus de Ravenswalt, Ghuntherus senior de Swartzehurch, comites, et alii quam plures fide digni. Datum in Wicense anno Domini Mo.CCo.XCVIo. XVIIIo. kal. Julii.

(3mei Originale mit zwei befchabigten Giegeln.)

568. Diefelben bezeugen, daß Abt hermann von Waltenried feine Unfchuld an bem Todtichlage, beffen ihn Alexander von Bernrode bezüchtigte, bargethan habe. Beifenfee, 1296. Jun. 14.

the state of the state of

Nos Gerlacus dominus de Bruberg, capitaneus, et duodecim pacis conservatores per terram Thuringiae generalis recognoscimus et ad universorum notitiam cupimus pervenire, quod constitutus in nostra praesentia, videlicet proxi-

⁷⁾ Getrew abgebrucht in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii Thuring. 1754. Diplom. p. 121.

s ma feria quarta ante festum beatorum Viti et Modesti, venerabilis vir, dominus Hermannus abbas coenobii Walkenredensis, de homicidio, super quo strennuus vir Alexander de Wernrode et sui amici ipsum incusaverunt, quod ex suo instinctu perpetratum fuisset, ad sanctos sanctorum se co-10 ram nobis legitime et satis rite nec non rationabiliter expurgavit. Hinc est, quod nos concorditer, prout etiam inter nos communis sententia dictavit, praedictum dominum abbatem ab hujusmodi crimine sive forefacto manifeste dicimus et clamamus esse per omnia innocentem; quicunque 15 autem deinceps praefatum dominum abbatem aut suum monasterium ratione hujusmodi delicti vellet impugnare vel eos gravare praesumpserit, indignationem gloriosissimi domini nostri, incliti Adolfi regis Romanorum, et nostram nec non totius terrae Thuringiae offensam se noverit in-20 cursurum. lu cujus rei testimonium praesentem litteram munimine nostrorum sigillorum fecimus roborari. hujus facti sunt: dominus Hermannus de Orlamunde, Fridericus senior de Bichelingen, Fridericus de Rabenswalt, Guntherus senior de Swarzeburg, comites, et quam plures 28 alii fide digni. Datum in Wizzense anno Domini Mo.CCo. LXXXXVI, XVIII. kal. Julii.

Bus ber Beftatigung Sonig Abolfs vom 2. Julius 1296.

569. 1296. 3un. 15. R

Lodewicus miles de Elvelingerode conventui Walkenridensi unum molendinum in villa Tzillingen pro 10 marcis examinati argenti vendit.

A. 1296, in die beati Viti martyris.

Testes: Hermannus de Blankenborch, praepositus S. Bonifacii Halberstad., et Anno de Heymborch, canonici Halberstad.; B. et G. fratres de Dethforde, milites; Fridericus et Betemannus de Hoyem.

Walkenrieber Diplomatar fol. 87 b.

^{*) 3}n bem Mbbrude in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii Thuring. 1754. Diplom. p. 122 lies 3. 26 "forefacto manifeste" flatt facto mansisse.

570. Markgraf Otto von Brandenburg und Landsberg, Friedenspfleger in Sachsen, und die übrigen Fürsten, Grafen und Barone
Sachsens verfündigen auf die Bitte des Abtes hermann von
Walkenried den Ausspruch, daß wegen des Berbrechens einer zu
einem Kloster gehörigen Person die Kirche nichts zu leiden habe,
und bezeugen, daß Abt hermann feine Unschuld an dem Todtschlage, deffen ihn Alexander von Wernrode bezüchtigte, dargethan habe. 1296, Jun. 18.

Nos Otto Dei gratia Brandenburgensis et de Landesberg marchio, conservator pacis per terram Saxoniae a serenissimo domino Adolfo Romanorum rege constitutus, ceterique principes, comites et barones terrae Saxoniae recognoscimus et ad universorum notitiam cupimus pervenire, quod coram nobis dominica proxima ante festum beati Johannis Baptistae ad instautiam venerabilis viri domini Hermanni abbatis coenobii Walkenredensis requisitum fuit sententialiter, utrum pro delicto personae debeat ecclesia vel coenobium, cujus filius esse dinoscitur, incusari de 10 jure aut dampnum exinde sive gravamen aliquod reportare; ad quod debita deliberatione praehabita responsum fuit nec non ab omnibus astantibus approbatum, quod delictum personae non debeat ecclesia luere nec alicujus satisfactionis gravamini subjacere. Idem etiam dominus abbas su-15 per quodam homicidio, quondam a sui coenobii quodam converso perpetrato, a strennuo milite Alexandro de Wernrode atque suis amicis fuerat incusatus, quod ex suo instinctu perpetratum fuisset, de quo se legitime ad sancta sanctorum expurgatum coram nobili viro domino Gerlaco 20 de Bruberg, capitaneo, aliisque duodecim pacis conservatoribus per terram Thuringiae coram nobis per ipsorum patentes litteras lucide demonstravit; quicunque ergo deinceps dominum abbatem memoratum aut suum monasterium praefati ratione delicti praesumpserit inpugnare vel indebite 23 gravare, indignationem praememorati domini nostri Romanorum regis et nostram nec non tocius terrae Saxoniae principum et dominorum offensam se noverit incursurum. In cujus rei testimonium praesentes litteras munimine siso gillorum, nostri videlicet ac ejusdem pacis terrae Saxoniae generalis, fecimus roborari. Acta sunt haec praesentibus dominis ac illustribus Henrico et Alberto fratribus de Bruneswich, Ottone duce de Luneburg, Alberto duce Saxoniae juniore, principibus; H[enrico] de Blankenburg, H[en-sirco] de Honsteyn et Alberto de Wernigerode, comitibus, atque aliis fide dignis. Datum anno Domini M°.CC°.XCVI°, XIV, kal. Julii.

Walkenrieder Diplomatar fol. 136.

*571. König Abolf bestätigt zwei eingerudte Urfunden des Gerlach von Breuberg und besiehlt den Friedenspflegern in Sachsen und Thuringen biese Bestätigung aufrecht zu erhalten. Frankfurt, 1296. Sul. 2.

Adolfos, Dei gratia Romanorum rex semper augustus. universis sacri Romani imperii fidelibus praesentes litteras inspecturis gratiam suam et omne bouum. Litteras infra scriptas vidimus et prospeximus tenorem hujusmodi continentes: (Dier folgen wortlich die beiben Urfunden Gerlachs von Breuberg vom 14, Juni 1296, Ilrt, 567 u. 568.). Nos itaque devotis supplicationibus honorabilis viri Hermanni, abbatis monasterii Walkenredensis, favorabiliter inclinati, universa superius contenta, sicut rite et provide facta sunt, ratificanus et praesentibus confirmamus, mandantes illustri Ottoni . marchioni Brandemburgensi, principi nostro, per Saxoniam, et nobili viro Gerlaco de Bruberg, per Thuringiam capitaneis, ac aliis pacis conservatoribus, qui pro tempore fuerint, ut confirmationem nostram hujusmodi faciant et proa curent inviolabiliter observari. Datum in Frankenfort VI. non. Julii, indictione nona, anno Domini Mo. CCo. LXXXXVIo. regni vero nostri anno quinto.

(Dit bem Siegel.)

[&]quot;) Getreu abgebrudt in Wilkii Vita Ticemanni lantgravii, Diplom. p. 121: und Riebel's Code dipl. Brandenb. 11, 1. p. 215. sq.

*572. Erzbifchof Gerhard (II.) von Mainz befiehlt bem Cantor und bem Rufter bes Stifts heiligenstadt, die Beschwerde bes Klosters Walkenried gegen eine Entscheidung der Grafen von hohne ftein, zufolge beren babselbe gezwungen war, als Buße für einen von einem Laienbruder bes Alosters Walkenried verübten Todt: schle eine namhafte Summe Gelbes zu erlegen, zu untersuchen und bei gegründet erfundener Beschwerde bas Kloster zu schüßen.

Nainz, 1296. Jul. 6.

Gerhardus Dei gratia sanctae Maguntinae sedis archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam archicancellarius, dilectis in Christo cantori et custodi ecclesiae Heyligenstadensis salutem in Domino. Sua nobis dilecti in Christo abbas, prior totusque conventus monasterii in Walkenriede, 3 ordinis Cystertiensis, conquestione monstrarunt, quod, cum ipsi occasione cujusdam homicidii, quod quidam monasterii eorum conversus, ipsis nec mandantibus nec ratum habentibus, immo dolentibus, perpetravit, propter minas et tyrannidem amicorum interfecti se promiserint velle stare ordi-10 nationi et pronunciationi nobilium virorum Theoderici) et Henricil comitum de Hoensteyn, qui quandam contra ipsos ordinationem et pronunciationem fecerunt, unde monasterium eorum et ipsi non modicam in temporalibus laesionem sustinent et jacturam, et jam coacti sunt dare nomine is emendae, licet sint hujus facinoris innocentes, magnam pecuniae quantitatem, super quo petiverunt sibi a nobis paterna sollicitudine provideri. Ideoque discretioni vestrae committimus et mandamus, quatinus, cum ex officii nostri debito teneamur piorum et religiosorum locorum indemp- 20 nitatibus et quicti bonorum et innocentium, quantum possumus, providere, vocatis ad vestram praesentiam, qui fuerint evocandi, et inquisita de praemissis diligentius yeritate, si rem inveneritis ita esse, praefatas ordinationem et pronunciationem, utpote minus justas, in irritum revocetis, 15 et pronuncietis tamquam iniquas et juri contrarias penitus non tenere, et pecuniam, nomine emendae solutam, sicut praemittitur, minus juste, cum integritate restitui faciatis, contradictores et rebelles, si qui fuerint, per censunominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint, simili censura cogatis veritati testimonium perhibere, ceterum eosdem abbatem et conventum a manifestis et notoriis violentiis et injuriis auctoritate nostra per censuram consimilem defendatis, quotiens et quando fuerit opportunum, et si ambo hiis exequendis non poteritis interesse, unus vestrum ea nichilominus exequatur. Datum Maguntiae II. non. Julii anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo VI°.

* 573. 1296. Rov. 11. Rt

Fridericus decanus et * dictus de Scherniz, judices Jecheburgenses, protestantur, quod Conradus dictus Sapiens de Ezzelsrode impetitioni in conventum Walkenredensem super manso et dimidio in Bisenrode, acceptis 1 marca et 2 modiolis siliginis, renunciavit.

A. 1296, in die beati Martini episcopi.

Testes: Heinricus miles de Blicherode, castellanus in Clettenberg, Cristianus dictus Trockensleisch, Walterus, filius Walteri de Wessungen, Sifridus de Ezzelsrode.

(Das Siegel fehlt.)

* 574. 1296. Rov. 18. Ri

Jordanus, Ernestus et Johannes, fratres de Barkevelt, Fridericus Mutzevalus et Heinricus dictus de Homburg, fratres, protestantur, quod ecclesia Walkenredensis habet in monte Rupenberg ad fodiendum minera cujuscunque generis omne jus, quod olim montani, qui eundem montem coluerunt, cognoscuntur habuisse. Ecclesiam ipsam in praedicto jure ab omni impetitione defendere et omnes,

^{&#}x27;) leerer Plat.

quibus eundem montem locavit, tamquam in bonis propriis

Praeterea Heidenricum de Mackenrode, Burkardum de 10 Casa etc., cives in Elrich, qui nunc nomine ecclesiae Wal-kenredensis dictum montem colunt, in Suam protectionem recipiunt, et a cultoribus ejusdem montis nihil juris requirent, nisi de claustro, quod dicitur Hole, ½ fertonem puri argenti ratione castri Lutterberg, quamdiu hoc sub 12 Suis manibus habebunt.

A. 1296, in octava b. Martini.

(Mit bem Giegel bes Jordan bon Bertefelbt.)

575. 1297. Rebr. 5. Rf

Heinricus comes de Regenstene proprietatem areae, quam Heinricus, filius Wedekindi, in villa Zillingen in feudo possedit et resignavit, conventui Walkenredensi acceptis 10 marcis confert, eique permittit commutare, si velit, quamlibet aream, si Ipsius fuerit ratione proprietatis 18 seu patronatus.

A. 1297, in die Agathae virginis.

Testes: "Albertus capellanus noster, plebanus inferioris in villa Zillingen, Sifridus plebanus superioris ibidem, clerici; Jordanus pincerna dictus de Neindorp, Ludolfus dic- 13 tus Zeseke, milites."

Walkenrieder Diplomatar fol. 96.

*576. Pabft Bonifag (VIII.) beauftragt ben Scholafter gu G. Mathias in Silbesheim, bas Rlofter Baltenried gegen Beleidiger gu fcugen. Rom, [1297.] Marg 23.

Bonifacius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio scolastico ecclesiae sancti Mathiae Hildesemensis salutem et apostolicam benedictionem. Pium esse dinoscitur, ut glo-

^{*)} In tem Abbrude in Origg. Guelf. IV, 492. 3. 37 von unten ift Mutcevalus, so wie 3. 24 Burcardum statt Scardum zu lesen.

riantibus in malitia per nos taliter obsistatur, quod res pressis corum insultibus vacantes divino cultui liberius possint in observantia mandatorum Domini delectari. Cum itaque dilecti filii abbas et conventus monasterii de Walkenriden, Cistertiensis ordinis, Maguntinensis diocesis, sicut ipsi nobis significare curarunt, a nonnullis, qui gloriantur, 10 cum malefecerint, et exultant in rebus pessimis, graves patiantur molestias et jacturas, nos dictorum abbatis et conventus providere quieti et perversorum conatibus obviare volentes, discretioni tuae per apostolica scripta mandamus, quatinus eisdem abbati et conventui contra raptorum, prae-15 donum et invasorum audaciam efficaciter praesidio defensionis assistens non permittas, eos in personis et bonis eorum a talibus molestari, molestatores bujusmodi per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, attentius provisurus, ne de hiis, super quibus lis est forte 20 jam mota, seu quae causae cognitionem exigunt et quae personas et bona hujusmodi contingunt, te aliquatenus intromittas, nec in episcopos aliosve superiores praelatos excommunicationis vel suspensionis, aut universitatem aliquam vel collegium interdicti sententias promulgare praesumas. 23 et ne aliquis auctoritate praesentium extra suam civitatem et diocesin evocetur nec procedatur in aliquo contra eum; nos enim, si secus praesumpseris, tam praesentes litteras quam etiam processum, quem per te illarum auctoritate haberi contigerit, omnino carere juribus ac nullius fore 30 decernimus firmitatis. Hujusmodi ergo mandatum nostrum sic prudenter et fideliter exequaris, quod ejus fines quomodolibet non excedas, praesentibus post triennium minime vâlituris. Datum Romae apud Sanctum Petrum X. kal. Aprilis, pontificatus nostri anno tertio.

(Die Bulle fehlt.)

*577. Derfelbe beauftragt ben Dechanten bes Stifts zu Seiligenftadt, für die Befolgung eines Rechtsspruchs in Sachen des Klofters Waltenried gegen Alexander von Wernrode zu forgen. Rom, [1297.] Apr. 1.

Bonifacius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio decano ecclesiae Heyligenstadensis, Maguntinensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis dilecti filii abbas et conventus monasterii de Walkenriden, Cisterciensis ordinis, Maguntinensis diocesis, petitione monstra-5 runt, quod olim, Alexandro de Werenrode milite dictae diocesis asserente, quod quidam conversus ipsius monasterii quendam filium ipsius militis interfecerat diabolo instigante, ortaque inter eundem nobilem occasione emendae, quam super hoc ab abbate et conventu praedictis pro eodem con- 10 verso sibi fieri postulabat, ex parte una, dictosque abbatem et conventum ex altera, materia quaestionis, fuit tandem super hoc in nobiles viros Theodericum et Henricum, comites de Honstein, Maguntinensis diocesis, tamquam in arbitros, arbitratores et amicabiles compositores sub certa 13 poena a partibus compromissum, qui formam compromissi hujusmodi excedentes iniquum super hiis contra abbatem et conventum praedictos arbitrium protulerunt, cumque dicti abbas et conventus praefatum militem super hoc petendo pronunciari se ad observantiam ipsius arbitrii non 20 teneri, coram venerabili fratre nostro archiepiscopo Maguntino, ad quem de antiqua et approbata et hactenus pacifice observata consuctudine hojusmodi causarum cognitio in dicta diocesi pertinet, auctoritate ordinaria convenissent. tandem cantor et custos ecclesiae Heyligenstadensis, dictae 13 diocesis, quibus dictus archiepiscopus auctoritate praedicta hujusmodi causam audiendam commiserat et fine debito terminandam, cognitis ejusdem causae meritis et juris ordine observato diffinitivam pro eisdem abbate et conventu sententiam promulgarunt, quam ipsi abbas et conventus so apostolico petierunt munimine roborari. Ouocirca cretioni tuae per apostolica scripta mandamus, quatinus sententiam ipsam, sicut est iusta, facias per censuram ecclesiasticam appellatione remota firmiter observari, proviso,
38 ne aliquis auctoritate praesentium extra suam civitatem et
diocesin ad judicium evocetur, nec procedatur in aliquo
contra eum. Datum Romae apud Sanctum Petrum kal.
Aprilis, pontificatus nostri anno tertio.

(Dit ber Bulle.)

*578. 1297. Mpr. 7. RI

Johannes miles de Saldere, dictus Niger, recognoscit, quod, cum novam curiam, apud Goslariam sitam, ecclesiae Walkenredensi pertinentem, quibusdam laboribus et expensis ab improvisis quorundam incursibus defensaverit, ecclesia adeo gratiosis servitiis Ipsi respondit, quod non solum omni impetitioni renuntiet, verum etiam toto affectu illam promovisse gaudeat.

A. 1297, in die palmarum.

(Mit einem Giegel.)

*579. Pabft Bonifag (VIII.) befiehlt bem Decan ber Seiligenftabter Rirde, die Streitsache zwischen bem Alofter Walteuried und Alexander von Wernrobe ju fclichten. Rom, [1297.] Upr. 22.

Bonifacius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio decano ecclesiae Heyligenstadensis, Maguntinensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis abbas et conventus monasterii de Walkenriden, Cisterciensis ordinis, Maguntinensis diocesis, petitione monstravit, quod, olim Alexandro de Werenrode milite, ejusdem diocesis, asserente, quendam filium suum per unum de conversis dicti monasterii fuisse nequiter interfectum, ortaque occasione emendae, quam idem miles ab abbate et conventu praedictis pro codem converso sibi fieri postulabat, inter eundem militem ex parte una, et ipsos abbatem et conventum ex altera, materia quaestionis, fuit tandem super hoc a partibus in nobiles viros Thodericum et Henricum, comites de Honstein.

fratres, dictae diocesis, tamquam in arbitros et arbitratores sub certa poena concorditer compromissum, qui formam is compromissi huiusmodi excedentes iniquum super hoc contra abbatem et conventum praedictos arbitrium protulerunt. cui ex parte ipsorum abbatis et conventus fuit protinus Ouocirca discretioni tuae per apostolica contradictum. scripta mandamus, quatinus partibus convocatis audias 10 causam et appellatione remota debito fine decidas, facieus, quod decreveris, per censuram ecclesiasticam firmiter observari, testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint, censura simili appellatione cessante compellas veritati testimonium perhibere, proviso, ne ali-23 quis anctoritate praesentium extra suam civitatem et diocesin ad judicium evocetur nec procedatur in aliquo contra eum. Datum Romae apud Sanctum Petrum X. kal. Maji, pontificatus nostri anno tertio,

(Die Bulle fehlt.)

580. Der Cantor der heiligenftädter Kirche folichtet die Streitsfache zwischen klofter Ballenried und Alexander von Wernsrode. Rorbhaufen, 1297. Apr. 28.

Anno Domini M°.CC°.XC°.VII°, sabbato post dominicam, qua cantatur Quasimodogeniti, continuato a feria sexta praecedente, coram nobis, cantore ecclesiae Heiligenstadensis, judice una cum custode dictae nostrae ecclesiae, qui suam absentiam legittime excusavit, auctoritate reverendi dominis Gerhardi archiepiscopi Maguntini deputato, comparuerunt dominus abbas de Walkenride, Cisterciensis ordinis, pro se et suo conventu ex nna et Allexander dictus de Werenrode miles ex parte altera in causa, quae vertebatur inter eos super interfectione Allexandri quondam nati dicti mi-10 litis. Idem Allexander miles pure, simpliciter, libra (sic) benivola voluntate et propter Deum renunciavit expresse omni juri, actioni et impeticioni pro se et suis amicis, quos precibus inducere poterit, et qui propter eum aliquid faciendum

13 duxerint aut obmittendum, si quid sibi conpetere posset in praesenti vel in futuro erga dictum dominum abbatem et ejus conventum super interfectione dicti nati sui, asserens expresse, dictum dominum abbatem ac ejus conventum esse inculpabiles et fuisse et inscios facinoris revocati; et super eo expresse renanciavit idem miles omni scrupulo ac omnibus instrumentis ac ordinacionibus et pronunciacionibus per nobiles viros comites de Hosteyn, fratres, factis et confectis prius ante dictam feriam sextam et sabbatum super negocio memorato. Renunciavit eciam econtra dictus dominus abbas 25 pro se et suo conventu omni actioni, quae eis conpetere posset auctoritate jurisdictionis nobis et nostro conjudici praedicto a dicto domino archiepiscopo commissae seu cujuscumque alterius jurisdiccionis pro se et omnibus amicis suis contra dictum militem in causa superius annotata. Daatum et actum anno et die praedictis in ecclesia sanctae Crucis in Northusin, praesentibus domino Theoderico praeposito Novi Operis extra muros civitatis Northusin, domino Henrico praeposito in Lare, domino Conemundo scolastico ecclesiae Ihecheburgensis, domino Heydenrico dicto de 33 Wolrode, custode, domino Gotfrido, cellerario, domino Cristano dicto de Sangerhusen, domino Theoderico de Meywarsb', domino Bertoldo de Appolde, domino Conrado de Ascara, canonicis ecclesiae sanctae Crucis Northusen, et aliis quam pluribus fide dignis. In cuius rei evidenciam 40 praesentibus nostrum sigillum una cum appensione sigillorum nobilis viri domini Theoderici comitis de Honstein ac abbatis et Alexandri praedictorum duximus appendendum.

Chartularium Walkenriedense ber Sonigl, Bibl. 3u Sannover fol. 108.

* 591. Bifchof hermann von halberstadt verzichtet auf Ansprüche an Güter bes Klosters Waltenried. halberstadt, 1297. Jun. 20.

Hermannus, Dei gratia Halberstadensis ecclesiae episcopus, venerabilibus ac religiosis viris Walkenrede, Vallis sanctae Mariae, Ridagheshusen et Lapidis sancti Michahelis monasteriorum abbatibus ac eorundem conventibus suam gratiam cum salute. Specialis illa dilectio, quam circa ordinem vestrum semper habuimus et habemus, nec non voluntatum vestrarum in causis vobis per nos super quibusdam terris, decimis et possessionibus aliis movendis ad nostrum beneplacitum spontanea ac devota submissio nos favore congruo provocarunt, quod in praedictis causis, 10 quas vobis coram venerabili domino Nuwenburgensi episcopo, abbate monasterii sancti Michahelis Hildensemensis et praeposito ecclesiae in Richenberch, Hildensemensis dvocesis, judicibus seu executoribus nobis a sede apostolica deputatis, a quibus jam dudum ad vos sunt litterae cytatoriae 13 destinatae, movere intendebamus, liti simpliciter cedimus et vobis moturas remittimus actiones, in hujusmodi circa vos potius per modestiae quam rigoris viam incedere beuignius eligentes, concedimus insuper vobis, ut res, et possessiones, quascunque hactenus possedistis, quae ad 20 vos ex donatione venerabilis domini episcopi ac capituli Halberstadensis ecclesiae sunt translatae, possideatis in perpetuum pacifice et quiete. Datum Halberstat anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo septimo, XII. kal. Julii, (Mit einem Siegel.) mantin ain molan

*582. 1297. 3ul. 12. Rf

Margareta, relicta Conradi de Calvelde, protestatur, quod cum consensu filiorum Suorum, scilicet Conradi, Hermanni, qui ante confirmationem sacram Ratherus vocabatur, et Siffridi, nec non cum scitu fratris Sui Conradi de Ghanderseym, militis, redditus dimidiae marcae puri ar-s genti, quae singulis annis de casa Gravesdorpehusen Ipsi dabatur et cujus jus proprietatis ad ecclesiam Walkenredensem pertinet, eidem ecclesiae pro 5½ marcis vendidit.

A. 1297, in festo Margarete.

THE RESIDENCE PROPERTY.

^{*)} In ben nicht getreuen Abbruden bei Gefform G. 112 und Leudfelb, Antiqq. Blankenburg. G. 68 faffchich vom VII. kal. Jul. batirt.

Testes: dominus Conradus de Ghanderseym praedictus, Ludolfus camerarius, Gherhardus de Ghanderseym et Lippoldus de Dalem, milites.

(Mit zwei Siegeln, bem bes Konrad von Ganbersheim und bem bes Rammerers Luboff.)

593. 1297. 3ul. 12. Rf

Sifridus Hildensemensis episcopus testatur, quod Ipso praesente Margareta, relicta Conradi de Calvelde, de consensu fratris sui Conradi de Gandersem, militis, redditus dimidiae marcae puri argenti, quae ei singulis annis de casa Gravesdorpehusen dabantur, ecclesiae Walkenredensi pro 5½ marcis examinati argenti vendidit, et quod filii ejus Conradus, H[ermannus], qui ante confirmationem sacram Ratherus vocabatur, et Sifridus, fratres de Calvelde, ad manus ecclesiae Walkenredensis omni juri, quod in praedictis redditibus habebant, resignaverunt et promiserunt, se fratrem suum Engelhardum ad renuntiandum suis laboribus et stipendiis conducturos esse.

Eodem die, iidemque testes.

Walkenrieder Diplomatar fol. 80 b.

*584. 1297. Rov. 30. Rt

Gerhardus miles de Gandersem, castellanus in Wincenborch, recognoscit, quod Richeydis, uxor Sua, Gerhardus, filius Suus, Richeydis et Alhcydis, filiae Suae, renuntiaverunt omni impetitioni, quam in conventum de Walkenrede super partibus in montibus dictis Rupenberg aut alias ubicunque in nemore dicto Hart habuerunt aut habere poterant ex parte sororiorum Suorum, Hugonis et Henrici de Durrevelde, datis eisdem 2 marcis et 8 ulnis panni.

A. 1297, in die beati Andreae apostoli.

Testes: Johannes de Dalem, Conradus de Gandersem, 10 Luppoldus et Engelbertus de Dalem, milites; Gerhardus de Vreden.

(Mit ben Giegeln bes Gerhard von Gantersheim und bee Johann von Dafem.)

595. | Salberftabt, | 1297. Dec. 6. Pl

Jacobus decanus, Henricus scolasticus totumque capitulum ecclesiae S. Mariae Halberstadensis abbati totique conventui monasterii S. Mariae in Walkenrid singulis et universis, necnon et successoribus eorum in futurum plenam fraternitatem conferunt.

A. 1297, Nicolai in capitulo generali.

Chartularium Walhenried. ber Sonigl. Bibl, ju Sannover fol. 78.

* 596, 1297. Dec. 21. R

and the same states of the company of the same state ongo

Basilius, filius Luppoldi de Vreden, cum consensu patris Sui, necnon fratris Sui Ecberti sororumque ac uxoris Suae Elyzabet, item filii Sui et filiarum Suarum mansum cum 8 jugeribus apud casam Gravesdorphusen claustro Walkenrede pro 9 marcis examinati argenti vendit, et in-super protestatur, quod omnis contractus in emendo et vendendo cum ecclesia in Walkenrede habitus, excepto hoc solo, ante uxorationem Suam et fratris Sui celebratus sit.

A. 1297, in die beati Thomae apostoli.

Testes: Conradus et Johannes fratres de Insula, comi-10 tes; Luppoldus de Cramme, Borchardus de Wildensteine, Albertus de Gowische.

(Mit 4 Siegeln, bem bes Bifchofe Siegfried von Gilbrebeim, bee Luppold bon Breben, bes Bafilius von Breben und feines Bruders Etbert.)

^{&#}x27;) Ginen Ausgug giebt Lendfelt, Antt. Walck. I, S. 192. Dafetbft ifi 3. 9 v. u. eapitulum flatt collegium gu lefen.

* 587. Rordhaufen, 1298. Febr 20. R

Lippoldus, natus quondam Lippoldi dapiferi de Heimburch, bona in Urbeche, quae olim Gotscalcus et filius ejus Henricus de Foro lignorum in feudo habuerunt, nunc de novo Henrico et Gotscalco fratribus, natis dicti Henrici, sconfert.

Northusen, a. 1298, 10. kal. Mart.

Testes: Fridericus de Radolverode, castellanus in Honstein; Herwicus de Elrich, Sifridus Walpurgis etc., cives Northuseuses.

(Mit einem Giegel.)

* 589. [Rordhaufen,] 1298. Marg 16. ' R

Gotscalcus dictus Saxo, castellanus in Honstein et civis Northusensis, 3 mansos in Resla, quos olim pater Suus ab ecclesia Walkenredensi comparaverat, cum consensu filii Sui Johannis et filiarum Suarum praefatae ecclesiae a denno pro 56 marcis vendit.

A. 1298, dominica Lactare.

Testes: Fridericus decanus Jecheburgensis, tunc temporis judex et officialis ibidem, Wernerus decanus ecclesiae S. Crucis in Northusen; — Herwicus de Elrich, Henoricus de Sassa, Conradus de Halberstat, Cristianus de Foro lignorum, Henricus de Harzungen, Conradus Achsensteller etc., consules et cives in Northusen.

(Mit ben Siegeln bes Dechanten Friedrich von Jechaburg und ber Statt Rorbbaufen, Die beibe verlest find.)

*599. Bifchof Siegfried von Silbesheim überträgt feine Rechte an ber Gaeilien : Kapelle in Goslar auf bas Klofter Walkenried. Silbesheim, 1298. Aug. 29.

In nomine Domini amen. Sifridus, Dei gratia Hildensemensis ecclesiae episcopus, omnibus in perpetuum. Si ecclesias Deo dicatas et religiosos quosque pro viribus nostris promovere studuerimus, id nobis ad felicitatem

perpetuam profuturum minime dubitamus. Igitur universis 8 notum esse volumus et constare, quod nos de unanimi consensu capituli nostri necnon domini Volradi, praepositi Montis sancti Mauritii et archidiaconi Goslariensis civitatis. ob dilectionem et reverentiam abbatis et conventus in Walkenred, ordinis Cysterciensis, Moguntinae dvocesis, quos 10 speciali favore propter diversa servitia nobis exhibita prosequimur, capellam sanctae Caeciliae in Goslaria, cujus jus patronatus ad praefatos abbatem et conventum hactenus spectabat, cum omni jure in ipsos liberaliter transferimus, nichil iuris nobis et ecclesiae nostrae necnon archidiacono is ipsius loci, qui pro tempore fuerit, penitus reservantes, cauto tamen, quod, si a nobis vel a nostris successoribus generale positum fuerit interdictum in civitate praemissa, rector capellae, qui pro tempore fuerit, si saecularis exstiterit, illud reverenter sicut alii ejusdem loci clerici 20 observabit. Religiosi vero dicti ordinis, sive per se sive per saecularem personam praenominatam capellam officiaverint, poterunt ibidem personis sui ordinis ac familia insorum praesentibus stante interdicto clausis ianuis licite celebrare. Haec omnia supradicta eis damus et in 2, ipsos transferimus perpetuo possidenda. Ut autem haec nostra donatio rata et inconvulsa perpetuis perseveret temporibus, praesentem paginam inde conscriptam sigillis nostro videlicet et capituli nostri necnon domini Volradi archidiaconi praedicti fecimus roborari. Testes sunt: Arnol- 20 dus decanus, Bernardus scolasticus, Bernardus cantor, Lippoldus de Stockem, Conradus de Valkensten, Otto et Ludolfus de Woldenberch, canonici Hildensemenses; Ernestus pincerna, Ludolfus camerarins, Hermannus de Oltwardeshusen, Sifridus de Rutenberch, Thetmarus de Luttere, mili-35 tes, et alii quam plures. Actum et datum Hildensem anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo octavo, in die decollationis beati Johannis Baptistae. *

(3wei Originale mit 3 Giegeln.)

¹⁾ Ungetren abgebrucht in Lendick's Antiqq. Walk. I, p. 129 und in Heineccii Antiqq. Goslar. p. 319.

* 590. 1298. Scpt. 10. RI

Fridericus decanus et Fridericus canonicus Jecheburgensis ecclesiae, judices et officiales ibidem, notum faciunt, Fridericum de Sunderhusen militem coram Ipsis in figura judicii esse confessum, quod Hermannus miles dictus Leo et filii fratris ejus custodiam silvae dictae Steynbul, Hagen et Robrettesliden, quam ab ipso in feudo tenebant, ecclesiae Walkenredensi cum omni jure secandi ligna etc. vendiderunt, et quod ipse (Fridericus de Sunderhusen) praefatos Hermannum et nepotes ejus ab homagio, quo sibi ratione dictae custodiae erant astricti, absolvit, promittens, quod Hermannum dictae ecclesiae repraesentet, ut ab ea recipiat in feudum custodiam dictae silvae.

A. 1298, feria 4. post nativitatem Virginis gl. (Mit bem Siegel bee Officialate ju Bechaburg.)

* 591. 1298. Cept. 17. R

Fridericus senior comes de Bichelingen contractum, quo conventus de Walkenrede $4\frac{1}{2}$ mansos cultos cum 4 curiis necnon 1 horreo in cimiterio et silva 8 mansorum in Dalem a fratribus Henrico, Burchardo et Henrico juniore de Heringen praesente Friderico comite de Stalberch piae recordationis comparavit, ratificat et approbat.

A. 1298, in die Lamberti m. *

(Mit einem Giegel.)

* 592. König Albrecht nimmt das Alofter Baltenried in feinen besonbern Schub und bestätigt bemfelben alle von feinen Borfahren ertheilten Privilegien. Rurnberg, 1298. Dec. 8.

Albertus, Dei gratia Romanorum rex semper augustus. universis sacri Romani imperii fidelibus in perpetuum. Dum

^{*)} Bortlid getren abgebrudt in Origg. Guelf. IV, 541.

divorum imperatorum et regum Romanorum illustrium inclitae recordationis, praedecessorum nostrorum, pia gesta mente revolvimus ac internae considerationis oculis perspicimus diligenter, ut eorum justis exemplis nostra coaptemus vestigia, in voto gerimus atque desiderio pleniori, sperantes, quod ex eo, quod ecclesias et ecclesiasticas personas divino cultui deputatas pleniori prae ceteris gratia confovemus, concessa nobis a supremo Rege, regente et gu-10 bernante omnia, salus et gratia debeat ampliari. Noscat igitur praesens aetas et futuri temporis successura posteritas, quod nos exempla eorundem nostrorum praedecessorum, quantum is annuerit, qui dat omnibus affluenter, sequi in via largitatis, clementiae et rectitudinis cupientes, 15 venerandum cunctis monasterium Walkenrid, ordinis Cisterciensis, Maguntinae dvocesis, a divis imperatoribus et regibus clarae recordationis, nostris antecessoribus, multis dotatum libertatibus et honorum titulis insignitum amplexantes quemadmodum iidem nostri antecessores ulnis gratiae 20 et benificentiae specialis, ipsum in nostram et sacri imperii tuitionem et protectionem recipimus specialem cum personis, rebus, hominibus, possessionibus omnibus attinentibus monasterio supradicto, approbantes insuper, innovantes et confirmantes omnia omnino jura, donationes, libertates et 23 gratias, quas a divis imperatoribus et regibus Romanorum illustribus idem monasterium rite habet vel habuit ab antiquo, et mandantes nichilominus omnibus et singulis regio hoc edicto, ne quis imperii fidelium, cujuscunque praeemineuciae, conditionis seu status existat, dictum monasterium 30 vel personas Deo famulantes ibidem praesumat aliqualiter molestare, aut jura ipsius infringere seu libertates concessas quomodolibet violare. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc nostrae majestatis approbationis, innovationis et confirmationis paginam infringere vel ei ausu temerario con- 35 traire, quod qui facere praesumpserit, gravem nostrae indignationis offensam se noverit incursurum. In cujus rei testimonium et memoriam sempiternam praesens scriptum sigillo nostro regio jussimus communiri. Datum in Nurem- o berg, VI. idus Decembris anno Domini Mo.CCo. nonagesimo octavo, indictione XIIa, regni vero nostri anno primo.

(Das Siegel iji be[φαδίη]).

593. Rom, [1298 (?)] Det. 12. R.

Bonifacius (VIII. papa) omnes libertates et immunitates, a praedecessoribus Suis Romanis pontificibus sive per privilegia seu alias indulgentias ordini Cisterciensi concessas, necnon libertates et exemptiones saecularium exemptionum, a regibus et principibus ac aliis eidem ordini indultas, confirmat.

Datum Lateranis, 2. idus Decembris, pontificatus anno quarto .

Chartular. Walk, der gonigl. Bibl, ju Sannover fol. 148.

594. Bolbenftein, 1298. Dec. 28. Rt

Conradus miles de Stenberg, Adelheidis uxor Sua, et Richeidis, Adelheidis et Ermgardis, filiae Suae, necnon Engelhardus militaris de Dalum cum uxore Richeidi, filio Engelhardo et filia Richeidi, ab omni actione contra claustrum Walkenred cessant etc.

Act, in castro Woldenstene, a. 1298, in die Innocentum. Testes: Ludolfus, Burchardus comites de Insula; G. de Gustede, Basilius de Vreden, militares.

Walkenrieder Diplomatar fol. 80 b.

595. 1299. Febr. 15. R

Anno de Heinborch protestater, quod Johannes filius Alverici et sororius ejus Jordanus de Hordorp 3 mansos in

^{1) 3}n dem Registrum Walkenr. de 1473 lautet bas Datum: Later, II. idus Decembr. pontis. anno octavo. 3ft diefes Datum bas richtige, bann gebort die Urfunde in bas Jahr 1302.

villa Brockschowen, quos a Suis progenitoribus in feudo tenuerant, abbati et conventui in Walkinreden pro 80 marcis vendiderunt. Hanc venditionem ratificans, praedic-s tus Anno omni juri in eisdem bonis renunciat, receptis 25 marcis.

A. 1299, dominica, qua cantatur Circumdederunt me.

Testes: Johannes magister iu nova curia Goslar, et Heidenricus rector curiae in civitate Goslar, conversi eccle-10 siae Walkenred.; Henricus de Arrikessleve et Johannes dapifer de Slaustede, quorum sigilla praesentibus sunt appensa, et Fridericus frater dicti Henrici, milites.

Walhenrieder Registrum de 1173. Anhang pag 13.

596. Allftädt, 1299. Apr. 30. Ri

Fredericus comes de Bychelingen 9½ agros sitos in campis versus curiam fratris Conradi, quos Waltherus quondam feudali jure possedit, conventni in Walkenrede pure propter Deum appropriat.

Alstede, a. 1299, pridie kal. Maji.

"Testes: Hertwicus de Muure, Ernfridus de Walhusen, nostri milites, et dictus Barthe de Tullede, noster advocatus in Alstede."

Chartularium Walkenried, ber fonigt, Bibl, ju Bannoper fol. 132'.

* 597. 1299. Cept. 6. RI

Luppoldus et Ecbertus, filius Ejus, milites, una cum Basilio, Ipsius Ecberti germano, dicti de Vreden, casam Cichencove cum omni proprietate, scoria, aquis et aquarum decursibus necnon viarum libertatibus ad eaudem casam dirigendis, ecclesiae de Walkenred vendunt perpetuo pos- sidendam.

A. 1299, ante vigiliam nativitatis beatae Virginis.

Testes : Conradus de Stenberge, Albertus de Gowysce, Audreas de Hedegershusen, milites ; Lodewicus de Elvelincherode.

(Mit brit Siegdu.)

^{*)} Abgetrudt in Origg. Gueif. IV, 539.

* 599. 1299. Cept. 29. R

Henricus, Fridericus et Fridericus, fratrueles, domini castri in Helderungen, omne jus, quod habuerunt in bonis sitis in villa Langeryhet, quae solvunt annuatim 8½ forenses avenae, 3 solidos Northusensis monetae, 3 aucas et 12 pullos, quae bona et quem censum Gyselbertus, quondam filius Gyselberti, et filii Conradi Gyselberti, cives Northusenses, in feudo tenuerunt, ecclesiae Walkenredensi conferunt.

A. 1299, in die beati Michaelis archangeli.

Testes: Hermannus dictus Rost, Henricus dictus Ummerstede, Eberhardus de Gerixheim, Hartungus de Lungeshusen, Hermannus de Appoldia, milites; Hermannus de Dingelstede, Helmoldus de Werningerode, similiter milites; — Gebehardus advocatus.

(Mit 4 Siegeln, benen bes Deinrich und bes alteren Friedrich von heftrungen, und benen ber Grafen Albert und Friedrich von Werningerobe.)

* 599. 1299. Oct. 25. RI

Comites Guntherus de Swarzburg, Heinricus et Guntherus fratres de Blankenberg, dicti de Swarzburg, 7 quartalia cum omni juris integritate, sita in Carecto et Palude inter allodium Nucuburg et oppidum Kelbera, quae Henricus de Wessungen, residens in Oweleiben, ejusque filii in feudo tenuerunt et resignaverunt, et 1 quartale in eodem situ, quod Fridericus de Berge miles in feudo habuit, ecclesiae in Walkenrede conferunt.

A. 1299, in die Crispini et Crispiniani.

Testes: Wicfridus praepositus in Ilmene, Heinricus de Ischerstede, castellanus in Remede, Rudolfus de Bozleibin, Conradus dictus Weiger, castellanus in castro Arnstete, Volradus de Lutenberg, milites; Conradus de Kinteleibin.

(Mit brei Giegeln, wovon gwei befchabigt fint.)

* 600. 1300. 3an. 22. R

Albertus et Fridericus, comites in Wernigerode, 1/2 mansum in Emelingerode, quem Meinherus minor dictus de Magno Wessungen, filius Waltheri militis, in feudo tenuit et resignavit, ecclesiae Walkenredensi conferunt cum omni jure, quo dictum dimidium mansum ab imperio feu-s dali titulo tenuerunt.

A. 1300, in die b. Vincentii martyris.

Testes: Johannes de Romesleve, Hermannus de Dingelstede, Eberhardus de Yerksem, Ludolfus de Bothvelde, milites.

(Mit zwei Siegeln.)

*601. [Rordhaufen,] 1300. Apr. 18. R.

Sifridus Beyger et Heyno juvenis, magistri consulum, ac universitas consulum in Northusen Friderico et Henrico fratribus, necnon Friderico, corum patrueli, dominis de Helderungen, notum faciunt, quod Gyselbertus, quondam filius Henrici Gyselberti, et filii Conradi Gyselberti, consurgenses Sui, sub testimonio Suo bona sita in Longo Carecto, adjacente villulae Oweleve, quae a praedictis dominis in feudo possederunt, eisdem resignant, ita tamen, ut ecclesiae Walkenredensi proprietatis jure assignentur.

A. 1300, dominica Quasimodogeniti.

(Das Siegel ift beschäbigt.)

*602. [Relbra,] 1300. Mai 30. R

Fridericus comes major de Bychelingen protestatur, quod Heinricus de Wessungen et filii ejus, Johannes miles et Henricus, 7 quartalia in Carceto inter allodium Nuenborg et oppidum Kelbera, immo — ut nulla ab aliquo in posterum oriatur altercatio — quicquid plane in codem s Carceto habebant, ecclesiae Walkenredensi vendiderunt.

Practerea comes Fridericus de consensu filiorum Suorum, Friderici, Gerhardi, Hermanni, Henrici, Friderici, et insuper civium Suorum in Rotenburg et in Kelbera quoddam spatium, situm inter Carectum et agros allodii Nuenburg, quod olim ad hos agros pertinebat, dictae ecclesiae libere dimittit, dans fratribus Walkenredensibus facultatem, ut ipsum Carectum et agros ibidem adjacentes fossatis aut sepibus muniant.

A. 1300, in die inventionis S. Stephani.

Testes: Erenfridus de Walhusen, Fridericus de Berge, Johannes de Wessungen praedictus, Gernodus de Ramuolderode, Conradus de Bennungen, Albertus de Wirtere, milites; Hermannus de Arnswalt, Hermannus filius ejus, Fridericus Luppini, Fridericus dictus Venator, Heinricus de dictus Phifferling, Herwicus de Libenrode, Albertus de Tutchenrode, Heinricus de Bennungen et alii omnes nostricives in Rotenburg et Kelbera.

(Mit einem Giegel.)

603. "Bed", 1300. Jun. 5. RI

Bertramus de Bech agrum 1 jugeris situm in campis curiae Monekescowen, pertinentem ad ecclesiam in Bech, cujus jus patronatus ad Ipsum spectat, accedente voluntate Georgii plebani necnon Johannis militis de Hoyem, prosuratoris ejusdem ecclesiae, conventui in Walkenred pro marca p. a. commutat et alium agrum in campo praemissae villae situm, quem titulo proprietatis possedit, astantibus archidiacono ejusdem ecclesiae, plebano et civibus de Bech, saepedictae ecclesiae in Bech in restaurum assignat.

Henricus praepositus in Stötterlingenburg, archidiaconus praedictae ecclesiae, hanc commutationem approbat et ratificat.

A. 1300, nonis Junii.

Testes: H[enricus] praepositus in Stötterlingenburg, Th. 15 de Bech, Fr. de Scowen, civis in Osterwich.

Walkenrieder Diplomatar fol. 87 b.

^{*)} Ausgug in Seffe's Gefdichte bes Schloffes Rotenburg S. 48.

Nachtrag,

Urfunden-Regesten enthaltend, welche dem von dem Prior Dringinberch nach den Walkenrieder Originalen im Sahre 1473 angefertigten Registrum entnommen find.

 Sifridus Hildenshemensis episcopus protestatur, Ludolfum de Hessenheim, canonicum Hildenshem., coram Ipso recognosse, quod quum ad annos discretionis venisset, venditionem 4 mansorum in Brockschowen monasterio Walkenr. per patrem suum, Theodericum de Hessenhem, factam ratam haberet et nunquam irritaret. Hoc factum episcopus confirmat.*

Λ. 1220.

2. Swickerus scultetus in Northusen notificat, quod Thomas, quondam miles imperii de Wallehusen, 1 mansum in Peffelde, quem de imperio possederat, feodaliter vendidit monasterio Walk. pro 12 marcis, consentientibus et renunciantibus heredibus et uxore. Hunc mansum ad manus monialium tamquam imperio resignatum scultetus, imperii officialis, monasterio confert, stabilit et appropriat.

A. 1231, tempore Friderici (imperatoris).

3. Ludolfus pincerna Magdeburgensis notum facit, Gunterum militem de Alstede cum consensu heredum vendidisse monasterio Walkenredensi pro 24 marcis

^{&#}x27;) cf. nr. 107. 112.

2 mansos 10 jugeribus minus in Alstede, quos ab Ipso habuerat in feodo et quibus Ipse infeodatus fuerat ab imperatore.*

A. 1234, indict. 7.

 Idem notificat, quod Guntherus de Alstede miles acceptis 16 marcis monasterio W. pratum villae Alstede adjacens vendidit, quo ab Ipso infeudatus fuerat.*

A. 1234, indict. 7.

 Idem praedicta bona, mansos videlicet et pratum, regi resignat, sic ut usibus monasterii Walkenredensis famulentur.*

(Sine dato; a. 1234.) .

6. Idem molendinum in parte aquilonari villae Peffelde cum piscinula pro aquarum collectione facta, quod Bevo de Altstede, imperialis aulae miles, coenobio Walkenredensi pro 8 marcis vendidit et Ipsi resignavit, beatae Virgini et coenobio praedicto perpetuo possidendum confirmat, idem ad manus imperii in castro Altstede resignans.*

Testes: monachi Ludolfus cameravius, Sifridus de Luderot, Hermannus de Hildensheim, Dithmarus conversus; Albertus miles de Altstede ejusque filii Walterus, Heinricus et Iohannes, Theodericus de Casle, Otto, frater Bevonis, et filius ejus Heinricus.

A. 1237, indict. 10. regnante Frederico imperatore.**

 Albertus, Conradus et Fridericus comites de Clettenberg conferunt monasterio W. 1 aream in Peffelde bonis monasterii contiguam, qua ab Ipsis Henricus de Alerbach beneficiatus fuit.

A. 1241.

8. Conradus abbas Vuldensis resignatum Sibi molendinum in Nova Villa (Nuwendorf), quod Suae erat proprietatis,

^{°)} cf. 217.

[&]quot;) Diefes Regestum ift nach bem Diplomat. Walkenr. vervollftändigt, wo fich pag. 51 die 2. Saifte ber Urkunde findet. Das vorhergebende Litatt, auf bem ber Anfang gestanden hat, ift ausgesichnitten.

ad petitionem comitis Alberti de Clettenberg monasterio Walkenridensi perpetuo proprietatis titulo possidendum confert, in restaurum ab eodem comite quandam hubam in Vanre recipiens.

Fuldae, 1242, 10. kal. Augusti (23. Sul.).

9. Theodericus comes de Honsten narrata castri structura in monte monasterii W. Bistop dicto, dum patres aegre hoc ferrent, condignum restaurum promisit, quod hi tandem acceptantes montem cum contiguo eiusdem nominis cum quibusdam mansis usque ad montium pedes ad partem aquilonarem comiti dimiserunt, recipientes ab eodem in restaurum perpetuo possidenda molendinum juxta Beringen, quod 2 marcas et 10 modios siliginis forenses singulis annis solvit, silvam Wida, quae protenditur usque ad montem Curweshoge rivulo intercurrente usque ad montem Ekenberch, plenum etiam jus foresti in eadem silva sicut et in monte, Ekenberg et in Owa, pascua juxta Widam usque ad turrim memoratae silvae itemque vias et pascua ante castrum Bistop et in silvis ibidem**. Insuper concedit comes monasterio piscationem per omnes silvarum suarum rivos decernitque, quod nemo monasterium prohibeat sive impediat in succisione et evectione lignorum, et quod Ipsius filius et utrinsque posteritas dato super altare majus virginis Mariae juramento confirment, ut ecclesiam Walkenridensem cum omnibus ad eam pertinentibus contra omnes malefactorum incursus omni conatu totisque viribus tueantur. Dato equo filio comitis, renuncianti Ipsi quoque 25 marcae ab abbate datae sunt et forestariis duae.

10. Idem cum consensu heredum vendit monasterio W. pro 100 marcis p. a. montem Reberch et Senge atque ligna molendino in Gerbich pro reparatione deputata cum fundis omnique jure. Praeter haec vendit in lig-

^{&#}x27;) cf. n. 220.
'') cf. Eckstorm Chron. Walk. p. 92.

nis, quibus Hartmodum Lippoldi infeodavit, censum 3 marcarum, quem monasterium a dicto Hartmodo pro 80 marcis p. a. emit. In eisdem lignis comes etiam vendit forestum sive jus forestarium omnemque auctoritatem et jurisdictionem exceptis rixa et venatione, quia determinatum est ad Ipsum pertinere de rixa civiliter judicare, nisi rixantes existant vel familia aut homines aut mancipia vel servi pertinentes ad abbatem vel conventum. Item de licentia abbatis et conventus potest ibidem venari pro monasterii inferis.*

A. 1247, 17. kal. Januarii (16. Dec.).

11. Universitas civitatis in Northusen protestatur, quod Johannes Ruso, advocatus civitatis, et fratres ejus Rodolfus et Herewicus pro salute animarum liberaliter assignaverunt Sancto Nicolao in Rure 1 mansum in Urbech singulis annis 32 denarios valentem.

A. 1247.

12. B[ernhardus] abbas Walkenrid. offert comiti de Orlemunde pro bonis a comitibus de Clettenberch emtis, scilicet 24 mansis (in Nuvendorp), jus feodale 15½ mansorum (in Makkenrot, Haverungen etc.), petens comitibus hos mansos conferre.**

(Sine dato; ad a. 1248.)

13. Henricus comes de Honstein declarat, quod monasterium W. sub pacto memorandae pecuniae, scilicet 225 marcarum argenti, non solum sit liberum ab annuo censu 13½ marcarum, quem progenitores Ipsius annuatim acceperunt jure foresti a dicto monasterio "de silva, quae generaliter Hartz vocatur, scilicet ligna ad casas Brunenbech et Szurgenge specialiter pertinentia", sed etiam in piscationibus, venationibus, lignis, pratis, pascuis, aquis et omnibus, quae nomine jure foresti comprehenduntur, monasterio cedentibus sit liberrimum in perpetuum, hoc respectu, quod talis libertas se extendat solum ad monasterium et ejus familiam, non

[&]quot;) cf. n. 251.

[&]quot;) cf. n. 261. 270-272.

autem ad extraneos.* Aquam vero Wida dictam monasterium solum possidere debet, nec comitem nec aliquem suorum in eadem aqua aliquod jus habere permittitur. Ulterius comes exprimit de judiciis, si quis de
familia monasterii sanguinem fuderit, mutilationem fecerit aut quoquo modo rixam aut dissentionem excitaverit
sola manu mortua excepta, hoc non jure jurisdictioni
sed monasterii pertineat libertati.

A. 1249.

14. Idem narrans, quod castrum Clettenberg com difficultate sit adeptus et mox cum abbate monasterii W. de destructione castri Stouffenberg tractaverit, recognoscit, quod vendidit monasterio pro 200 marcis arg. montes Bistop cum omni proprietate fundi et lignorum agrorumque, insuper quaedam jugera in Wildehuss alio nomine Jagethuss, molendinum juxta Beringen cum attinentiis, silvam Wida dictam et omnia, quae permutatione monasterio pervenerunt pro montibus Bistop; confirmat nihilominus progenitorum privilegia. Insuper etiam 100 marcas prodit Ipsi relaxatas, quibus monasterio tenebatur propter expensas in defensione ejusdem (montis) factas.

A. 1253, 4. idus Sept. (10. Gept.).

15. Bertrammus et Heidenricus, praefecti in Osterwick, notificant, quod frater Hartungus, provisor curiae in Schowen, cum consensu abbatis et conventus ecclesiae Walk. silvam Breidekolinge pro 7 marcis ex. a. a Theoderico de Bich et filio eius Conrado consentientibus heredibus comparavit, fatenturque Theodericum et Conradum se obligasse ad warandiam.

A. 1255, 5. idus Maji (11. Mai).

16. lidem recognoscunt, quod Olricus Faber cum uxore pari voto contulit monasterio W. ad supplementum praebendae, scilicet ad secundum pulmentum, 1 marcam Halberstadensis monetae, quae singulis annis solveretur magistro curiae in Schowen.

[&]quot;) cf, n. 176. 211.

A. 1255, pridie kal. Julii (30. 3un.).

17. Gertrudis abbatissa et Henricus praepositus in Abbenrode notum faciunt, quod Thetlefio et Johanni de Hunlingerode duo spacia silvae, Waltingenstrenge vocatae, pro 5 marcis argenti in perpetuum jure proprietatis possidenda vendiderunt.

A. 1256, indict. 14, 8. kal. Sept. (25. Mug.).

18. Henricus Misnensis marchio, orientalis Thuringiae landgravius, notum facit, Fridericum de Dalhem cum consensu Ipsius 6 agros ad vineam (in Talheim) pertinentes monasterio W. dedisse.*

A. 1258, 7. kal. Angusti, indict. 1 (26. 3ul.).

 Johannes praepositus, prior et totus conventus in Polde agente fratre Hartmodo, Novae Curiae rectore, monasterio W. 2 mansos in Wittagerode vendunt pro 2 marcis.

A. 1259, indict. 2.

20. Wernerus abbas et conventus in Gerrode bona sua in Waskerode 112 annis quiete possessa, scilicet allodium cum pratis, aquis, silvis nec. non cum omnimoda juris advocatiae absolutione monasterio W. pro 25 marcis Northusensis argenti vendunt perpetuo possidenda.

A. 1260, indict. 3.

 Volradus episcopus Halberstadensis proprietatem 1 mansi in Nore monasterio W. perpetuo possidendam reddit recepta proprietate unius mansi et dimidii in Heienrode.

Langensten, a. 1260, 14. kal. Maji, pontificatus Sui anno 5. (18. Mpr.).

22. Henricus comes de Honstein holtmarchiam suam Overvalsvelde (Mandgloffe: alias Vogelsfelde) cum omni integritatis jure vendit monasterio W. pro 100 marcis examinati argenti et 100 marcis Northusensis argenti perpetuo liberrime possidendam, retinens tamen Sibi jus foresti ibidem in aucupiis, venationibus judiciisque rixae et percussurae aut sanguinis, hoc excepto, quod

^{*)} cf. n. 332, 333.

in habitaculis, si quae per monasterium ibidem constructa fuerint. Sua non intererit alicujus causae judicium exercere. Ad haec contulit comes monasterio loco elemosinae 20 modiolos decimae in Nova Curia, concedit novas et veteres semitas per totum dominium Suae comitiae et in omnibus Ipsius lignis. Libertat nihilominus monasterium tali gratia, ne forestarii aut ceteri homines Sui i lem occasione enjustibet culpae in viis praefatis inpediant. Insuper concedit comes, at monasterium curiam molendinariam in Gersbeck, mollenland, viam sitwant, utramque partem littoris aquae usque ad molendinum in Lappe, item antiquam sitwant, quae tendit in Rethgraven, novum fossatum, quod de Beringen tendit in Aldensitwant cum utraque parte, similiter mollenlant ad molendinum juxta Lapen pertinentem, sicut lapidibus et signis est distinctum, item fossata supra, infra et juxta Berwesleve cum viis quiete proprietatis titulo possideat. Confirmat quoque cum consensu heredum omnia privilegia, contractus, permutationes, donationes sive libertates monasterio per Insum et Ipsius progenitores data, promittens, quod nulla occasione velit monasterium compellere ad emendum Suas possessiones.

A. 1260, 4. non. Julii, indict. 3 (4. 3ul.).

23. Albertus comes de Mansvelt recognoscit, quod Henze Hegendorff, Henricus Halsberg, Johannes de Honstete et Martinus coram Ipso professi sunt vendidisse se monasterio W. pro 8 marcis lignetum, Heghendorffeslithe dictum, cujus fines sunt a ligneto monasterii Bebenelithe dicto et sic in longum usque ad monasterii agros in occidentem, in latum vero usque ad viam, quae per lignetum Hoppental ducit, se extendit. Comes, hance entionem ratificans, lignetum cum circumferentiis monasterio cum pleno jure possidendum approbat.

A. 1260, in vigilia Luciae (12. Dec.).

24. Gevelardus comes de Werningerode confert monasterio W. pratum Warde vocatum et apud Lau-

genberch situm, proprietatis jure perpetualiter possidendum.

A. 1261.

25. Hermannus Zwerinensis episcopus, Ludolfus quondam episcopus Halberstadensis et Meinberus comes de Sladem monasterio W. 2 mansos apud villam Eblingerod conferent et confirmant cidem bona Ludolfi de Haverla, quae Conradus miles de Piscina ejusque fratrueles monasterio contulerunt.**

A. 1263.

26. A. Campensis, H. de Amelungsborn et H. de Lapide S. Michaelis abhates praecipiunt hortanturque, ut 3 mansi in villa Mackenrode ad pauperum in hospitali necessitatem comparati a nullo distrabantur.***

A. 1264.

27. Gevehardus, Conradus et Fredericus comites de Werningerode advocatiam sive custodiam vel guardiam, secundum juris nuncupationem, ecclesiae in villa Monkeschowin, a nobilibus Theoderico et Ludolfo Cotze resignatam monasterio W. conferunt, warandiam et defensionem promittentes, datis comitibus et nobilibus 36 marcis nigri argenti.

A. 1264, nonis Junii (5. 3un.).

28. Gevehardus et Gerardus de Quernfort protestantur, Sifridum de Gana, famulum Ipsorum, renuntiasse omni juri, quod habere potuit in prato et curia in Peffelde, datis eidem 5 fertonibus.

A. 1265, 12. kal. Martii (18. Webr.).

29. Gerardus de Quernfort protestatur, Richardum, Henrici camerarii de Numborch filium, acceptis 2 marcis renuntiasse omni juri in bonis Peffelde sitis, quae pater suus monasterio Sichemensi vendidit.

(Sine dato.)

30. Henricus comes de Kirchberch vendit monasterio Sich-

^{&#}x27;) cf. Eckstorm p. 97.

[&]quot;) cf. n. 357. cf. n. 346.

mensi pro 16 marcis Northusensis argenti proprietatem 11 mansorum, quorum 9 siti sunt in Peffelde et 2 in Scafsdorph, per Henricum camerarium de Numborch resignatorum?

A. 1265, idus April., indict. 8 (13. 9fpr.).

- Couradus et Theodericus de Varila protestantur, Johannem cellerarium in Sichem proprietatem 1 mansi in Peffelde redemisse pro 4 marcis ab Heidenrico de Peffelde, qui eundem mansum ab ecclesia Sichmensi habuit.
 - A. 1265, die Mauritii (22. Cept.).
- Conradus miles de Stocwitz notum facit, quod Hildegundis, Heidenrici de Peffelde uxor, coram Ipso renunciavit omni juri in 1 manso in Peffelde sito, cujus proprietatem ecclesia Sichmensis comparavit.
 - A. 1265, 19. kal. Januar. (14. Dec.).
- 33. Otto electus Hildenshemensis episcopus protestatur, Theodericum et Johannem de Piscina monasterio W. vendidisse 7 mansos in villa Eblingerode proprietatis jure in perpetuum possidendos.

Luttere, a. 1266, die S. Jacobi apost. (25. Jul.).

- 34. Volradus Halberstadensis episcopus protestatur, Bertoldum Halberstad, ecclesiae canonicum et Fredericum comitem de Clettenberg, fratres, renunciasse omni querelae et impetitioni in proprietate 11 mansorum villis Peffelde et Schapsdorpp adjacentium, resignantes hanc proprietatem monasterio Sychemensi receptis 2 carratis vini.
 - Halberstat, a. 1267.
- 35. Henricus comes de Honstein protestatur, vendidisse Se monasterio W. 1 mansum et molendinum in Gersbich et 7 jugera pro 115 marcis*; item castrum Bistop cum montibus et fundum, lignum, molendinum juxta Beringen, Rithmollen nuncupatum, cum pertinentiis pro 200 et 100 marcis**; item 15 mansos in villis Eversborn,

^{&#}x27;) cf. n. 269.

[&]quot;) cf. supra a. 1243 et 1253.

Grumbich et Lembich, 20 modios tritici, 20 siliginis et 20 ordei solventes cum omnibus attinentiis pro 300 marcis*; item allodium in Nore cum omnibus pert, pro 70 marcis*; item piscinas prope Elrike, Hemmelrike dictas, (silvam) parvam Owam et silvam Bretenberg ut et bona mobilia, immobilia et feudalia Norperti de Gudersleven et uxoris ejus Conegundis pro 150 marcis**; item holtmarchiam Overvolsvelde, Hogern Wulversberg, Hellebach cum omnibus juribus pro 100 marcis Northus. argenti***; item villam Lappe et Sengelant cum omnibus ad ea pertinentibus pro 260 marcis p. a.+; item silvam inter aguas Wida et Steina. Sclensluffter nuncupatam, pro 100 marcis. Hacc et omnia in privilegiis progenitorum Suorum contenta confirmat. Fatetur denique. praenominatam pecuniam in emptionem castri Clettenberg. Spadenberg, Erich et Kirchberg et ad redemtionem bonorum comitissae de Suarzeburch esse versam.

A. 1268, 4. idus Dec. (10. Dec.).

36. Jutta abbatissa, praepositus et totus conventus in Kelbra notum faciunt, quod 1 mansum Suae proprietatis prope Numburg monasterio Walkenredensi pro 1 manso et 4 agris in campis Kelbra proprietatis titulo tradiderunt.

A. 1269, die Ypoliti mart, (30, 3au.).

Ludevicus de Neindorp protestatur, ad instantiam Bertoldi de Schowen militis et fratrum ejus, dedisse Se monasterio Walkenredensi 18 jugera villae Schowen adjacentia.

A. 1271, 12. kal. Dec. (20. 9tev.).

 Conradus comes de Werningerode advocatiam 1 mansi in Monkeschowen, quam ab episcopo Halberstadensi in feudo habet, dat monasterio W., si abbas proprie-

^{&#}x27;) cf. n. 302 et 316.

[&]quot;) cf. n. 317.

^{***)} cf. supra a. 1260.

⁺⁾ cf. n. 355.

tatem ab episcopo potuerit obtinere; siu autem, comes in partem meliorem negotium vertere Se obligat.

A. 1272, in vigilia Mathiae (24: Sebr.).

39. Henricus de Stalberch et Fredericus de Voxstede, fratres, comites, et Henricus advocatus de Glissberch recognoscunt, quod Henricus de Bredenstein, miles, 1 mansum in villa Peffelde, quem ab imperio habuit, monasterio W. pro 16 marcis albi argenti vendidit et Ipsi, Henrico advocato, imperii officiali, resignavit, qui dictum mansum monasterio appropriat.

A. 1272, 13. kal. Junii (20. Mai).

40. Henricus de Stalberch et Fredericus de Voxstede, fratres, comites, conferunt monasterio W. proprietatem 1 mansi et dimidii in villa Peffelde, quem Henricus de Bredenstein miles monasterio pro 8 marcis albi argenti vendidit Ipsisque resignavit.

Eodem anno et die.

41. Henricus de Glizeberg confert monasterio W. 6 jugera in Peffelde, item 6 jugera in palude, quae fuerunt Conrado et Nicolao scultetis, item 3 jugera, quae fuerunt Henrico de Breidensten, 4 jugera, quae fuerunt Gunthero militi, et 4 jugera campsa ab eodem pro 4 jugeribus in Alstede, et promittit warandiam.

A. 1273, 4. non. Februar. (2. Sebr.).

42. Fredericus comes de Bichelingen protestatur, monasterium W. comparasse pro 8 marcis silvam monti S. Petri in Numborg adjacentem a Conemundo de Evera, qui una cum uxore Ipsi jure proprietatis attinebat.

A. 1273, 5. non. Martii (3. Mari).

43. Burchardus comes de Mansveld protestatur, quod una cum fratre et filiis ecclesiam in Peffelde et omnia bona Sua tam infeodata quam libera in eadem villa ecclesiae Sichmensi pro remedio animarum donavit insuperque redditus pullorum et ovorum, vulgo gemeininge dictos, quos habuit in Peffelde, Scatsdorp et Heigendorp, cum omni jure ecclesiae contulit.

A. 1273, 5. non. Julii (3. 3ul.).

44. Otto electus Hildensemensis de consensu totius capituli confert monasterio W. et novae domui hospitalis in Goslaria proprietatem decimae in Eblingerode perpetuis temporibus possidendam.

A. 1273, in crastino Margarethae (13. 3uli).

45. Idem protestatur, quod Theodericus de Piscina et frater ejus Iohannes decimam in Eblingerode Ipsi resignaverunt, et quod Ipse resignatam decimam monasterio W. novoque hospitali in Goslaria contulit.

Hildenshem, a. 1273, die S. Mauritii (22. Sept.).

46. Albertus Thuringiae lantgraffius et Saxoniae comes palatinus, omnibus Suis officialibus et judicibus et ceteris sub Ipso jurisdictionem habentibus notificans, quod frater monasterii W. sit idemque corde diligat, praecipit, ut monasterio et personis ejusdem privilegia et libertates conservent nec eosdem compellant stare suis in judiciis, sed juxta privilegia coram monasterii judice dicant, si quid habeant.

Molhusen, a. 1273, 12. kal. Januar. (21. Dec.).

47. Gunzelinus de Berwinkel protestatur, Hermannum, curiae monasterii W. in Schowin provisorem, comparasse pro certa pecuniae summa 1 mansum in campo Schowin ab herede Henrici super aquam et quosdam in judicio Osterwik fidejussisse pro quodam puero, legitimo herede, quod puerum, quum ad annos pervenerit discretionis, praesentare vellent Schowin ad renuntiandum dicto manso.

A. 1273.

48. Idem protestatur una cum Hermanno provisore in Schowin et Heidenrico praefecto in Osterwick, promissum ab Hildebrando, Al. Monetario, B. de Vogelsdorp etc., se recepisse, quod Bertradis et Elizabeth, Henrici super aquam filiae, coram civibus et hominibus in Schowin renuncient dimidio manso in Schowin comparato ab Hermanno provisore praedicto.

A. 1273.

- Borchardus de Quernford dictus Lappe notum facit, "Iringum, Fredericum et Ottonem" monasterio W. 1 mansum, 1 curiam et 1 pratum in Schapsdorp pro 13½ marcis vendidisse, et horum bonorum proprietatem dat monasterio.
- A. 1274, mense Febr.
- Henricus junior de Glissberg confert monasterio W. pratum et dimidium in Peffelde, quod ab Ipso tenuit "Olricus Camerarii."
 - A. 1276, 17. kal. April. (16. Märg).
- 51. Heidenricus praepositus, prior et totus conventus in Kaldenborn renuntiant erga monasterium Sichemense juri synodali, quod in ecclesia Peffelde ratione archidiaconatus habuerunt, ita tamen, ut Ipsis singulis annis 1 vini urnam monasterium solvat.
 - A. 1277, 2. non. Martii (6. Märs).
- 52. Johannes abbas Sichemensis totusque conventus ibidem dant absolute Dithmaro abbati et conventui in W. ecclesiam in Peffelde, ita tamen, ut urnam vini de eadem ecclesia singulis annis ecclesiae Caldenbornensi solvendam Ipsi solvant, receptis pro hujusmodi a monasterio W. 5 marcis albi argenti. Vendunt etiam omnia Sua bona in Peffeld, 16 videlicet mansos cum omnibus pertinentiis, cum pascuis, virgultis, aquis et quod vulgariter rodelant dicitur, pro 2131/2 marcis Brandenburgensis monetae, contra quemlibet Se ad warandiam obligantes. Item etiam ordinatum est pro pace Ipsorum et monasterii W., quod hoc nulla bona ex illa parte Pesselde usque Osfurde inter montem, qui Vorst vocatur, et aquam Unstrot, monasterium Sichemense autem nulla bona ab illa parte Peffelde usque Walhusen inter montem, qui Wodansberg vocatur, et aquam Helmena data aut emta retinere debeat, sed si Walkenridensibus in terminis illis aliquid datum fuerit. hoc justo modo optinendum Sichemensibus relinquatur, sicut hoc fiat Walkenridensibus in terminis praedictis.
 - A. 1277, vdus Augusti (13. Muguft).

53. Henricus et Waltherus de Glisberg pro damno monasterio W. illato dant eidem in satisfactionem 2½ prata Wesse dicta apud Peffelde, omnia patrum suorum facta ratificantes.*

A. 1278, die Mathiae apostoli (24. Febr.).

54. Henricus de Glisberg protestatur, Hermannum Ingelt monasterio W. pro 33 marcis albi argenti vendidisse 2 mansos in Peffelde cum omni jure et justitia, datis filio suo aliis bonis et pecunia, ut consentiret.**

A. 1278, kalend. Octobr. (1. Oct.).

55. Theodericus et Henricus fratres, comites juniores de Honstein, ratificant omnes emtiones et contractus factas a patribus Walk. cum Henrico comite de Honstein et aliis quibuscunque progenitoribus Ipsorum, warandiam promittentes.

A. 1279, in octava pasce (9. Mpril).

56. Fridericus comes de Rodenborch dat monasterio W. proprietatem 1 mansi in Peffelde, quem habuit ab imperio, Ipsi autem Albertus et Hermannus Knut resignaverunt. Confirmat quoque quidquid progenitores Sui, praesertim pater Suus Fridericus, cum monasterio vendendo et alio modo tractaverunt.

A. 1279, 4. non. Junii (2. Sun.).

57. Margaretha abbatissa totumque capitulum in Gandersheim conferunt monasterio W. villam Besenrod jure proprietatis, quam Fridericus et Cristannus de Clettenberg Ipsis resignaverunt.***

A. 1279, die Sixti mart. (6. Mug.).

58. Henricus abbas conventusque Hersfeldensis protestantes, transtulisse Se ecclesiam parrochialem in Alstede in dominium monasterii W.†, facultatem et licentiam eidem monasterio praestant, ut si aliqua spiritualis aut secularis persona aliquid juris ratione juris patronatus

^{*)} cf. Eckstorm p. 105.

[&]quot;) cf. n. 491. ") cf. n. 450.

^{†)} cf. Eckstorm p. 106.

aut investiturae praesumeret habere, Ipsorum auctoritate modis quibus posset ad monasterium valeat revocare.

A. 1282, in festo penthecostes (17. Mai).

 Burchardus de Scrapelowe repraesentat abbati in Hersfeldia omne jus, quod hactenus in ecclesia S. Viperti in Halstede habere videbatur.

(Sine dato, 1282.)

60. Idein protestatur, vendidisse Se monasterio W. 4 mansos inter Northusen et Kelbra sitos, quos ab imperio tenuit, pro 20 marcis ex. arg.*; item donat eidem monasterio jus patronatus ecclesiae S. Viperti in Alstede abbati Hersveldensi resignatum.

A. 1282, die Urbani (23. Mai).

61. Henricus abbas Hersfeldensis recognoscit, ecclesiam parochialem in Alstede, ad cujus dotem 2½ mansi et decima de 22½ mansis curiae Peffelde pertinent, tradidisse Se monasterio W. pro ecclesia parrochiali in Mechstede, reservans Sibi feodalia ecclesiae Hersveldensis bona in Alstede.**

A. 1282, in die S. Bonifacii (5. 3un.).

62. Hermannus et Fridericus de Sundershusen, fratres, protestantur, quod 14 mansos et jus patronatus ecclesiae in Badere, item 3 mansos et jus patronatus ecclesiae in Talheim, quae bona habuerunt ab Alberto Thuringiae lantgravio, qui proprietatem eorum monasterio W. tradidit, eidem monasterio dederunt, et quod Ipsi iisdem bonis infeodati sunt a dicto monasterio.

A. 1282, in die S. Mauritii (22. Cept.).

63. Bertoldus abbas totusque conventus in Caldenborn notum faciunt, quod de consensu Volradi Halberstadensis episcopi omne jus et justitiam, quocunque nomine censeatur, quod Ipsis competebat in ecclesia S. Viperti in Alstede et in ecclesia allodii in Peffelde ratione praepositurae, monasterio W. relaxaverunt, tali condi-

^{&#}x27;) cf. n. 491.

[&]quot;) cf. n. 470, 471, 475.

tione interposita, ut Ipsis annis singulis pro hoc jure relaxato 1 forensis siliginis et 1 forensis tritici Northusensis mensurae in allodio Peffelde praesententur et ut Ipsi debeant admittere quemcunque sacerdotem per monasterium W. ibidem locatum.

A. 1283, in octavo penthecostes (13. 3un.).

64. Guda abbatissa, Nicolaus praepositus totaque congregatio monialium in Nigendorp 6 mansos et 7 areas in villa Leimbecke, annis singulis 53 solidos Northusensis monetae solventes, quos ab imperio habuerunt, monasterio W. pro 29 marcis Northusensis argenti vendunt.

A. 1283, pridie non. Julii (6. Jul.).

65. Henricus de Glissberg, alias de Alstede, renunciat omni juri in ecclesia S. Wiperti in Alstede et acceptis 12 marcis Northusensis argenti promittit tuitionem in bonis Peffelde.*

A. 1284, die conversionis Pauli (25. 3an.).

66. Theodericus de Hardenberg protestatur, quod Otto et Fredericus de Botensten proprietatem 3 mansorum in superiori Zalsa prope Northusen monasterio W. proprietatis titulo donaverunt.

A. 1284, in vigilia Johannis Bapt. (23. Sun.).

67. Guda abbatissa, praepositus totusque conventus monialium in Nigendorp 1 pratum juxta allodium in Peffelde, 2½ mansos in valle Dependal, 1 lapicidinam, scilicet Steingruben, et omnes agros Suos circa lapicidinam sitos monasterio W. pro 28 marcis Friburgensis argenti vendunt.

A. 1286, in die annunciat. Virginis (25. Märg).

68. Henricus de Glizberch 10 jugera agros allodii in Peffelde directe attingentia, quae habuit ab imperio, monasterio W. pro 8 forensibus annonae Northusensis mensurae dat proprietatis titulo absque decimatione possidenda.

A. 1286, quinta feria post Laetare (28. Märg).

^{&#}x27;) ef. Eckstorm p. 108.

- 69. Berta et Odilia de Strusberg ratam habent emptionem bonorum et agrorum in Dipental sitorum, per patres monasterii W. ab ecclesia in Nuwendorp factam.
 - A. 1286, secunda feria palmarum (8. 9(pril).
- 70. Henricus de Alstede, dictus de Glissberg, 6 agros juxta allodium in Peffelde sitos, quos quondam Berthous sagittarius habuit, et 3 agros in prato juxta praefatum allodium monasterio W. pro 10 marcis Northusensis argenti proprietatis titulo vendit.
 - A. 1286, die Appollinaris martiris (23. Jul.).
- 71. Halcho praepositus in Stoterlingeborch, abbatissa conventusque ibidem accepta pecuniae summa remittunt monasterio W. perpetuo marcam, quae pro exemptione parrochialis ecclesiae in Westerschowen Ipsis annuatim solvebatur, volentes monasterium W. deinceps fore immune de hujus marcae solutione.*
 - A. 1286, in die Bartholomaei (24. Mug.).
- Fredericus comes de Bichelingen proprietatem 3 mansorum juxta allodium Peffelde, quos habuit ab imperio in feodo, monasterio W. dat.
 - A. 1287, dominica Exurge (9. Sebr.).
- 73. Giselerus Campensis abbas protestatur, abbatem de Sichem 15 marcis puri arg. a monasterio W. acceptis contentum esse pro molendino in Hanseshove, quod destruere promiserunt ante festum pentecostes tali conditione, ut a grangia Cordeshove usque Kaldenhusen nemo molendinum nec aliam domum in loco destructi molendini construat. Item praedictus abbas Campensis et abbates de Volkolderod et Porta protestantur, dominum Sichemensem ejusdemque conventum bona sua in Peffelde, scilicet 16 mansos cum omnibus pertinentiis et rodelant, monasterio W. pro 213½ marcis Brandenburg. vendidisse.

Walkenrid, a. 1287, die Philippi Jacobi (1. Mai).

[&]quot;) cf n. 461.

74. Fredericus de Sundershusen silvam torcular monasterii in Dalheim attingentem, vulgariter Steinbul, Hagen et Ruprechtesliten dictam, quam a monasterio W. in feudo habuit, eidem pro 60 marcis Northusensis argenti vendit et resignat.

A. 1287, feria 5. in pentecostes (29. Mai).

75. Johannes praepositus Novi Operis prope Northusen, abbatissa totusque conventus ibidem proprietatem 1 mansi in Solstede, quem a comite de Kirchberg comparaverunt, monasterio W. conferunt.

A. 1289, 15. kal. Junii (18. Mai).

76. Fredericus comes de Bichelingen proprietatem 2½ mansorum in Alstede et omnium arearum ad eos pertinentium, quos Henricus et Ulricus fratres Bocke ab Ipso in feudo tenuerunt, monasterio W. concedit.

A. 1289, 6. idus Dec. (8. Dec.).

77. Henricus de Glissberg proprietatem 20 jugerum allodio in Peffeld adjacentium et 1 jugeris villae Alrebach adjacentis, quem Johannes Anemantel monasterio W. pro damnis illatis dedit, eidem monasterio confert.

A. 1289.

78. Henricus praepositus in Monkelar notificat, quod Walterus conversus de consensu fratris sui Hermanni de Besenrode contulit monasterio W. 1 agrum in prato rectoris in Gunzerode situm.

A. 1290, in die Sixti papae (6. Mug.).

79. Hermannus de Sundershusen, miles, 9 mansos in villa Badere, quos a monasterio W. in feudo habuit, eidem pro 21 marcis vendit et resignat, transfert etiam in dictum monasterium medietatem juris patronatus ecclesiarum in Badere et Dalheim.

A. 1290, die Ceciliae virginis (22. Nov.).

80. Idem contractu super venditione 9 mansorum in Badere etc. exposito fatetur, solutas esse Sibi 6 marcas et post traditum heredum consensum abbatem Ipsi in 15 marcis Northusensis argenti esse obligatum.

Eodem anno et die.

 Albertus junior Thuringiae lantgrafius monasterium W. in protectionem suscipit.

A. 1290, dominica Mementote (24. Dec.).

82. Ericus Magdeburgensis archiepiscopus confert monasterio W. proprietatem 9 mansorum in Brockschowen cum pratis, pascuis aliisque pertinentiis, quos comes Henricus de Regensten ab Ipso tenuit in feudo.*

A. 1292, 6. kal. Maii (26, Hpr.).

83. Gunterus ecclesiae in Halberstat praepositus consentit concordiae et compositioni, inter rectorem curiae Schowen et villanos in Bersel factae super pascuis monasterio W. pertinentibus ratione bonorum suorum in Brockschowen.

A. 1295, die Johannis Bapt. (24. Juni).

84. Fredericus de Haverungen acceptis 2 marcis Northusensis argenti renunciat omni impetitioni et juri in agris, quos pater Suus monasterio W. contulit, approbat insuper permutationem quorundam agrorum per patrem Suum factam et remittit damna per pecora grangiae Gunzerode in silva et per decursum aquae molendini in Fladekendorp illata.

A. 1296, die b. Georgii mart. (24. Mpril).

85. Henricus dux de Brunswic recognoscit, quod monasterium W. montem Rupenberg eodem jure mineras cujuscunque generis fodiendi possidet, quo montani, qui olim montem coluerunt seu habuerunt, et promittens tuitionem eorum, qui monasterii loco ibidem fodiunt, ponit quod decimam debeant ut ceteri.**

A. 1297, die Valentini (14. Febr.).

86. Gerardus Moguntinorum archiepiscopus protestatur, quod nullus clericus, cujuscunque fuerit gradus, obtentu quarumlibet litterarum sedis Maguntinae possit absolvere in dyocesi Maguntina laicum propter violentam manuum

^{*)} cf. Eckstorm p 111.

[&]quot;) ef. n. 574.

in clericum vel conversum injectionem, immo nec Se posse hujusmodi absolutionis beneficium auctoritate dyocesana cuiquam impertiri, excommunicatum denunciari quendam sic absolutum mandans.

Rusteberge, a. 1297, 7. idus Sept. (7. Sept.).

Bufate und Berichtigungen

311

dem Walkenrieder Urkundenbuch. Seft I.

3. 10 Mr. 6 3. 15. fcalte ein vor testes "Datum A. 1140." 11 - 8Note') 3. 13. Sinter "gu lefen ift" fchalte ein: "besgleichen in Schaumanns Befchichte ber Grafen von Balfenftein G. 144, wo aber irrtbumlich Hodeboldus ftatt Godeboldus und 1194 ftatt 1144 ftebt, mabrend im Conterte bas richtige Datum allegirt mirb."

- 16 - 13 Rote ') 3. 16. hinter "561" fchalte ein "und Berfebe's niederlandische Rolonien im nordlichen Teutschland II, 883."

- 35 - 34 Schultes in director. diplom. II, 347 halt biefe Urfunde freilich fur unecht, weil, wie er zu beweifen versucht, Bergog Beinrich longus gur Beit ber Mueftellung bee Dofumentes nicht in Braunfdweig, fonbern in Italien gemefen fei. Indeß tragt bas Driginal nicht bie mintefte Gpur einer Berfälschung an fich.

- 54 - 61 3. 8. lies: concordaverunt.

- 65 - 72 3. 3. lieb: Wodenrode (bei Bungerobe) ft. Bodenrode. [Wobenrobe und Bobenrobe find 2 verschiedene Derter; jenes lag bei Bungerobe, biefes beim jegigen Borwerfe Uthleben.]

- 66 - 73 Ift feine felbftanbige Urfunde, fonbern ein Ausjug aus ber borbergebenben n. 72 und fällt baber gang aus, wogegen bei n. 72 gu bemerten ift, baß fich, außer bem vollständigen Abdrude bei Beffe, Andjuge bei Lendfeld, Avemann und Lunig I. cit. finben.

- 91 - 110 in ber Ueberidrift lies Drvieto fatt Rom.

- 94 - 117 und 118. Beide Urfunden werden ohne 3weifel nicht bem Sabre 1221, fondern bem 3. 1246 aus geboren, cf. n. 252 und bas graflich bohufteiniche genealogifde Regifter (Graf Beinrich II. erscheint querft 1238.)

3. 96 Dr. 122 Sinter Die leberfchrift febe "(ohne Datum um 1222)". 103 - 135 3. 6. In bem Dringinbergichen Regiftrum ift bie Urfunde batirt "pontificatus Honorii III. anno none" und gebort baber bestimmt jum 3. 1224. 103 - 136 In ber Ueberfdrift lies "1224". 112 - 153 Diefe undatirte Urfunde gebort nicht ine Jabr 1226, fondern ift junger ale bie Urfunde n. 226 vom 3. 1239, vielleicht auch junger ale bie Urfunde n. 239 vom 3. 1242. 130 - 172 Das Dringinbergiche Regiftrum batirt bie Urfunbe ven 1232 und bezeichnet bie 9 Sufen als in Beringen belegen. - 131 - 175 3. 1. lies Sifridus (III) fatt Sifridus (II). - 143 - 192 Das Regeftum tiefer Urfunde lautet im Dringinbergiden Regiftrum nach tem im Lanbesardive In Wolfenbuttel nicht vorbandenen Driginale: Henricus imperator burgensibus, consulibus etc. in Goslaria mandat, quaterus exemptum habeant monasterium Walkenridense in teloneis, exactionibus quocunque nomine censeantur et precariis, si aliquae civitati ab imperatoribus imponerentur, volens quod monasterium plena gaudeat libertate in emendo et vendendo, mandans quoque ut etiam ab omnibus servitiis monasterium servent immune, quae imperii nomine imponuntur et tangere debent corundem univer-Datum apud Wimpniam V. idus Maii sitatem. indict. VII. 148 - 202 Das Dringinbergiche Registrum lief't 3. 1. "Fredericus comes de Bichelingen" [ber icbech mit bem Fridericus comes in Rodenburg Gine Perfon ift | und 3. 2 "Palmhoge" ftatt Julinhoge. - 191 - 270 In der Heberichrift lies "Gunther von Blantenberg" fatt "Burdard von Blanfenburg", und 3. 1 "Guntherus" ftatt "Burchardus" und "Blankenberg". 192 - 270 3. 37. fuge bie Unmerfung bingu "Das Giegel

bes Grafen Guntherus bat Die Umidrift "Sigil-

lum Guntheri de Suarsburc"."

- 288 3. 3. Statt "pratam lignorum" ficht im Pringinbergichen Registrum gewiß richtiger "partem

- 195 - 276 3. 2. lice "11 marcis" fiatt 40. - 200 - 286 3. 4. lice "Nore" fiatt Waldersleve.

lignorum".

Digital by Google

- 3. 201 Mr. 289 3. 2. Die bem Rlofter verfaufte Oufe bat nach bem Dringinbergichen Regiftrum gelegen "in Reth prope Rethoff." - 206 - 299 3. 2. lies Girbuch. - - 300 3, 1. lies "Meinwarderode" flatt Mackenrode und Rote ") ftreiche "getreu" und fege am Schluffe bingu: "In ben fouft getreuen Abbruden lies Meinwarderode statt Mackenrode. Jener Ort bat urfprünglich in bem jest febr verblagten Driginale gestanden, flatt beffen ift aber fpaterbin bei bem Auffrifden mancher Stellen Mackenrode übergefdrieben. In biefem Dorfe bat bas Stift nur einzelne Bofe und Landereien befeffen." - 222 - 323 In ber Ueberichrift lies "Apr. 24." - 225 - 328 3. 1. ftatt "S(ibodo) juvenis comes de Scartvelde", wie es im Originale beift, ftebt im Dringinbergichen Registrum "Sifridus junior comes in Schartfeld". 3. 7. Das Siegel ift bas bes Grafen Burchardus de Scartfeld, obne bag foldes in ber Urfunde erwähnt worben. - 227 - 333 In ber Ueberfdrift lies "Jul. 21." - 228 - 335 Rote *) Das Dring. Reg. bagegen batirt bie Urfunde bon 1258. - 240 - 356 3. 4. fatt 1263 fteht im Dring. Reg. 1264, mit welchem Jahre auch die Judiction 7 ftimmt, bie ju 1263 aber nicht paßt. - 267 - 403 3. 4. Im Dring. Reg. batirt: 1268 in die ass. Mariae. - 269 - 407 3. 11. lies: 1271. - 409 3. 3 n. 4. lice "Reinhardus et Lippoldus, Wernerus fratres et Conradus de Werenrad, eorum sororius." - 272 - 412 3. 36. lies "Fredericus senior de". - 305 - 466 3. 16. 3m Dring, Reg. batirt: XV. kal. Mart. - 311 - 477 In der lleberichrift lies für "Graedorf": Gravestorpehusen. [Gravestorpehusen lag bei Guge=
 - -- 335 -- 525 In ber Ueberschrift 3. 2 ftreiche "und einen Gemufegarten"; 3. 3. lieb "Dopfengarten" flatt "Gemufegarten"; 3. 9 humuletum flatt hinnuletum n. 3. 16 humuleto flatt hinnuleto.

beim - fann nicht gemeint fein.]

late im Areife Gandersheim, wo aber ein Grasborf nicht vorhanden ift. Grasborf (Gravestorf) nörblich von Holle — Lüngels Diöcese Silbes-

- C. 336 Nr. 525 3. 24. lies humuleto ftatt hinnuleto.
- 337 529 in ber lleberfchrift lies Drvieto ftatt Rom.
- 340 534 3. 1. lies H(ermannus) flatt B.
- 341 536 Febr. 10. In ber leberfdrift 3. 1 lies: 5362.
- 349 548 3. 2. lies "humuli" flatt hinnuli. 356 560 Rote) sehe nach "S. 170": "wo 3. 13 prae
 - senti ftatt praesente gu lefen ift."
- 365 574 3. 14. lies plaustro fatt claustro.

Frühere Publicationen des Bereins.

Die mit einem Stern bezeichneten Drudidriften und Litbographien find, foweit ber Borrath reidt, noch bom Bereine ju bezieben,

- 1. Programm und Statut des Bereins.
- 2, 1-15. Nadricht über ben Berein.
- 3. 'Archiv bes biftvrifchen Bereins für Nieberfachfen 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 8.
- "Urfundenbuch des hiftorischen Bereins für Niedersachsen. Seft I. Urfunden der Bischöfe von Sildesheim. 1846. 8.
- 5. *Wächter, I. C., Statiftit ber im Konigreiche Sannover vorhandenen heidnischen Denkmäler. (Mit 8 lithographirten Tafeln.) 8.
- 6. *Portrait bes herzogs Georg von Braunschweig. Lüneburg. gr. Vol.
- 7. *Portrait der Kurfürstin Cophie, Gemablin Ernst Augusts. gr. Vol.
- 8. Portrait der Aurprinzeffin Sophie Dorothea, Gemahlin Georg Ludwigs von Braunschweig-Lüneburg. gr. Fol.
- 9. *Portrait bes Kurprinzen Georg Ludwig von Braun= fdmeig=Luneburg, ar. Vol.

